

CENTRE INTERUNIVERSITAIRE
D'HISTOIRE CONTEMPORAINE

INTERUNIVERSITAIR CENTRUM
VOOR HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS

Cahiers

86

Bijdragen

W. NAUWELAERTS

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS
VAN DE PERS
IN HET ARRONDISSEMENT LEUVEN
REPERTORIUM (1773-1914)

1978

ÉDITIONS NAUWELAERTS
LEUVEN-LOUVAIN

BÉATRICE - NAUWELAERTS
PARIS

COMITÉ DIRECTEUR
DU CENTRE
INTERUNIVERSITAIRE D'HISTOIRE CONTEMPORAINE

BESTUURSCOMITÉ VAN HET
INTERUNIVERSITAIR CENTRUM VOOR
HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS

- R. DEMOULIN, Université de Liège, président
J. BARTIER, Université Libre de Bruxelles
H. HAAG, Université Catholique de Louvain
L. WILS, Katholieke Universiteit Leuven
E. WITTE, Vrije Universiteit Brussel
R. VAN EENOO, Universiteit Gent, secretaris-penningmeester

Cahiers

86

Bijdragen

W. NAUWELAERTS

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS
VAN DE PERS
IN HET ARRONDISSEMENT LEUVEN
REPERTORIUM (1773-1914)

4.4.82
VELLE KAREL 8
CAMPUSS TRAAI
9710 GENT - Zwijnaarde
tel. OSI/22.35.66

1978

ÉDITIONS NAUWELAERTS
LEUVEN-LOUVAIN

BÉATRICE - NAUWELAERTS
PARIS

INLEIDING

I. VERANTWOORDING

Voor de meeste Vlaamse arrondissementen of steden zijn in de laatste vijftien jaar persrepertoria verschenen. In deze reeks ontbrak de Leuvense regio en die hoewel Leuven door zijn centrale ligging in het land, in de schaduw van de hoofdstad en als wetenschappelijk en cultureel centrum een niet onbelangrijke plaats inneemt. De studie van de pers in de universiteitsstad en de rest van het arrondissement loont dan ook de moeite. Vermits de persconcentratie in de behandelde periode nog niet was ingetreden, was het mogelijk dat in een stad als Leuven een ongemeen rijke variatie van genres en strekkingen aan bod kon komen. Zelfs in de kleine kantonhoofdplaatsen Tienen, Diest, Aarschot en Zoutleeuw ontstond nog rond de helft van de 19de eeuw een periodieke, politieke pers, die leefbaar zou blijken tot het uitbreken van de eerste wereldoorlog.

Er dient op gewezen dat de Leuvense pers bij uitstek een regionale pers was, haar belang en invloed overstijgt slechts uitzonderlijk de grenzen van het arrondissement. Enkel de organen van instellingen met een nationale invloed, waarvan de hoofdzetel te Leuven was gevestigd, kenden een ruimere verspreiding. Dit neemt niet weg dat alle belangrijke stromingen in het politieke en sociale leven van het toenmalige België hun plaats vonden in de Leuvense pers. Unionisme, orangisme, radikaal en doktrinair liberalisme, liberaal-katholicisme en ultramontanisme, socialisme en kristen-democratie, de Vlaamse beweging komen aan bod. Voor de studie van de diverse facetten van het politieke en sociaal-ekonomische leven te Leuven in de 19de eeuw neemt deze pers een centrale plaats in.

Bij deze studie lag het dan ook in de bedoeling een bijdrage te leveren voor een nauwkeuriger studie van de pers in het arrondissement en tevens een werkinstrument aan te bieden aan de historicus die voor zijn studie de lokale en regionale pers van het arrondissement wil raadplegen.

Vanaf het midden van de 19de eeuw zijn er reeds min of meer volledige repertoria, inventarissen of lijsten van Leuvense periodieken verschenen. Hetzij onder de vorm van een monografie of als onderdeel van een groter geheel. De meeste zijn echter onvolledig, behan-

delen een beperkte periode of een bepaald logisch afgebakend domein (1).

Een eerste plaats onder deze repertoria wordt ingenomen door het degelijk werk van A. Berrewaerts (2), die een vrij volledig overzicht samenstelde. Hij behandelt in kronologische volgorde de in de stad Leuven uitgegeven en gedrukte kranten, tijdschriften, pamfletten, studentenbladen en kiesbladen vanaf de aanvang van de Leuvense pers tot 1900. Van elke publikatie geeft hij een min of meer uitgebreide beschrijving in doorlopende tekst. Daardoor wordt het hier aangeboden repertorium echter niet overbodig. Het objekt van deze studie is niet identiek aan het objekt van Berrewaerts' studie.

Als behorend tot de Leuvense pers beschouwen we alle kranten, tijdschriften, kiesbladen en studentenbladen die in het arrondissement Leuven verschenen of die elders verschenen maar uitsluitend voor het Leuvense publiek waren bestemd.

Met periodieken die te Leuven verschenen bedoelen we diegene, waarvan de administratie gedurende een min of meer lange periode of gedurende de gehele verschijningsduur in het arrondissement Leuven was gevestigd. Periodieken te Leuven gedrukt, waarvan de administratie voortdurend in een lokaliteit buiten het arrondissement was gevestigd, worden niet weerhouden.

Geografisch is het repertorium afgebakend door de grenzen van het administratief arrondissement Leuven. Het arrondissement wordt beschouwd binnen zijn historische grenzen. Dit betekent dat het kanton Landen dat bij wet van 8 november 1962, verschenen in het Staatsblad van 22 november 1962, overgeheveld werd van het arrondissement Borgworm naar het arrondissement Leuven niet in deze bijdrage wordt betrokken. De franstalige gemeenten uit het arrondissement Leuven; Zétrud-Lumay, L'Ecluse, Opheylissem en Neerheyliсем die tegelijkertijd werden overgeheveld naar Nijvel behoren wel

(1) De eerste onvolledige lijst Leuvense periodieken werd gegeven in het bekende werk van A. WARZEE, *Essai historique et critique sur les journaux belges*, Brussel, 1845; ook P. BOURSON, "Histoire de la Presse", in *Patria Belgica*, dl. III, Brussel, 1875 neemt enkele Leuvense kranten op; F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliographie*, Gent, 1897 geeft buiten kranten ook kiesbladen en tijdschriften, maar de lijst vertoont grote lakunes; verder zijn er sinds het einde van vorige eeuw tal van persrepertoria uitgegeven door de beroepsorganismen van de Belgische pers of door pressofielen.

Voor de Vlaamse pers weze vermeld M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers. 1855-1856*, Leuven-Parijs, 1960.

(2) A. BERREWAERTS, *Recherches sur la Presse Périodique louvaniste*, Leuven, 1898. *Supplément*, 1902.

tot het voorwerp van deze studie. Gemakkelijkheidshalve worden de te Averbode verschenen periodieken niet gerangschikt onder Testelt of Zichem, waarvan het eerst in 1928 werd afgescheiden, maar wel onder Averbode.

Vervolgens stelt zich de vraag naar de afbakening van het begrip Pers. Het antwoord op deze vraag legt tevens de criteria vast volgens dewelke een publikatie al dan niet in dit repertorium wordt opgenomen. E. Voordeckers (3) geeft een bepaling van het begrip pers. Hierbij wordt het gebied van de pers in restriktieve zin afgebakend enerzijds door de tijdschriften en anderzijds door de kiesbladen. Tijdschriften missen in het geheel of gedeeltelijk het aktualiteitskarakter van de pers. Voordeckers merkt hierbij op dat deze afbakening relatief is. Wanneer men het terrein van de politieke en/of sociaal-economische geschiedschrijving verruimt of verlaat en men zich aan de studie van de kulturele verschijnselen gaat wijden, worden de tijdschriften uiterst belangrijk. Daarom zullen de tijdschriften in dit repertorium worden opgenomen. Ze zijn naargelang hun inhoud en/of de personen die zich door middel van het medium willen uiten minstens even belangrijk als de pers stricto sensu. We weerhouden echter enkel deze tijdschriften die niet werden uitgegeven door de universiteit of door haar werden gepatroneerd. Wetenschappelijke tijdschriften zijn eenvoudig terug te vinden. Bovendien kan voor de door de universiteit uitgegeven tijdschriften verwezen worden naar de *Bibliographie Académique* (4). Halfjaarlijkse tijdschriften, jaarboeken of almanakken worden wegens hun lage verschijningsfrequentie buiten beschouwing gelaten.

Daarentegen worden de kiesbladen opgenomen. Zij worden gekenmerkt door een gebrek aan een vaste periodiciteit en hun bestaan is aan de verkiezingsperiode gebonden. Sommige echter verschenen over een langere termijn en duiken op in de achtereenvolgende verkiezingsperioden. Uitzonderlijk werden kiesbladen omgevormd tot weekbladen, dan worden ze opgenomen in de lijst der kranten.

Normaliter zouden we ook de studentenbladen moeten opnemen. Vermits zowel aan de KUL als aan de UCL aan de repertoriëring van dit voor de Leuvense pers typerende genre wordt gewerkt is het overbodig ze in deze studie op te nemen.

Kronologisch vormen de data 1773 en 1914 de begrenzing. In 1773 verscheen het eerste weekblad; het uitbreken van de eerste we-

(3) E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 4.

(4) *Bibliographie Académique de l'Université Catholique de Louvain. (1834-1900)*, Leuven, 1900. In een latere publikatie hoop ik deze tijdschriften afzonderlijk te beschrijven.

reldoorlog vormt anderzijds een aanvaardbare einddatum. Niet alleen op politiek en sociaal gebied scheiden de jaren 1914-1918 twee werelden, maar ook de lokale en regionale pers zal na het beëindigen van de oorlog nooit meer de kracht kennen, die haar voordien kenmerkte. Vanaf dat ogenblik immers zette de persconcentratie zich onweerstaanbaar door.

De eerste en voornaamste bron voor deze studie waren de kranten en tijdschriften zelf. Zij leggen getuigenis af van hun eigen identiteit. Een aantal gegevens voor de nadere identifikatie konden via een diagonaal doornemen van de reeksen worden verkregen. De kranten geven ook inlichtingen over het bestaan van andere kranten; de gegevens die aldus werden verkregen, worden slechts onder voorbehoud gegeven.

Wanneer van een blad geen enkel nummer kon worden teruggevonden of wanneer de overgebleven eksemplaren of reeksen een te fragmentair karakter vertoonden, wat voor de Leuvense pers niet zelden voorkomt, werd een beroep gedaan op repertoria. Hierin nemen de persrepertoria een eerste plaats in. Sommige onder hen, ondermeer het onmisbare werk van Alfred Berrewaerts, geven inlichtingen die wegens het ontbreken van sommige kranten onvindbaar zijn. Bovendien bewijzen de verschillende pressofiele uitgaven die verschenen vanaf het einde van vorige eeuw meermaals belangrijke diensten om het bestaan van bepaalde periodieken te achterhalen.

Een eerste aanzet tot een grondiger onderzoek van de archiefbronnen werd ondernomen. Wegens tijdsgebrek hebben we ons voornamelijk beperkt tot het Algemeen Rijksarchief, waar enkele gemakkelijk bereikbare fondsen werden gekonsulteerd. Een aantal belangrijke inlichtingen werden medegedeeld door de Heer F. Borné. In het "Musée International de la Presse" bevinden zich de notities van A. Warzée, die de aanzet vormden voor een tweede uitgave van het *Essai historique et critique sur les journaux belges* (5). Ze geven verschillende aanvullende gegevens voor de pers in het arrondissement. Ongetwijfeld zijn bepaalde private archieven belangrijk voor de studie van de Leuvense pers. We denken bv. aan het archief Van Meenen. Pierre-François Van Meenen was medewerker aan de kranten *L'Observateur belge* en *Journal de Louvain* (6).

(5) Zie ook E. VOORDECKERS, *o.c.*, p. 45-46; in de noten wordt steeds verwezen naar de "notities van A. Warzée".

(6) Over het archief zie J. BARTIER, *Aux sources de l'unionisme et du libéralisme. L'Observateur Belge (1815-1820)*, p. 39; A. SIMON, *Inventaires d'Archives. (ICHG. Bijdragen. 5)*, Leuven, 1957.

Dit repertorium beslaat vier delen. In een eerste hoofdstuk wordt een oriënterend overzicht gegeven van de evolutie van de Leuvense pers, waar mogelijk gesteund op bronnen. Dit eerste hoofdstuk is op zijn beurt onderverdeeld in vijf paragrafen, die elk een kronologisch afgebakende periode beslaan. De eerste behandelt de Oostenrijkse Periode, die op persgebied vruchtbaar bleek voor Leuven. Vervolgens wordt de crisis van de pers beschreven gedurende het woelige einde van de 18de eeuw en de 20-jarige Franse inlijving; dit wordt meteen de tweede paragraaf. Een derde aaneengesloten periode wordt gevormd door het Verenigd Koninkrijk en de Belgische Staat tot de afschaffing van het dagbladzegel. Deze periode vormt een geheel, ondanks de politieke breuk tussen de samenstellende delen van het amalgaam, omdat gedurende deze periode dezelfde kranten onafgebroken blijven bestaan; ze richten zich trouwens tot dezelfde beperkte sociale elite. Ook voor de Leuvense pers vormt het jaar 1848 een aanvaardbare cesuur. Vanaf dat jaar ontwikkelt de pers zich, gestimuleerd door de democratisering, in een voordien ongekend aantal genres en strekkingen. Deze paragraaf laten we eindigen in 1885. In dit jaar beginnen de sociale en politieke aspiraties van de lagere klassen door te dringen in de Leuvense pers. In deze periode ontwikkelt zich de democratische pers : de centenbladen.

Na deze schets van de evolutie van de pers te Leuven, volgt een beknopt overzicht over de ontwikkeling te Tienen en te Diest. Na Leuven zijn het de belangrijkste centra van het gewest. Tenslotte wordt een samenvatting gegeven over de pers in de andere lokaliteiten van het arrondissement.

Het tweede hoofdstuk is tevens het begin van het eigenlijke repertorium. Hierin wordt een alfabetische lijst van de weekbladen gegeven. Het volgende hoofdstuk bevat de lijst van tijdschriften. In het vierde en laatste hoofdstuk volgen in kronologische volgorde, geordend volgens de opeenvolgende verkiezingen, de kiesbladen.

Tenslotte rest mij nog de aangename taak dank te zeggen. In de eerste plaats dank ik Prof. Dr. E. Lamberts voor de wetenschappelijke leiding en voor de vriendelijke belangstelling waarmee hij ons in dit werk volgde. Een woord van dank ook voor de E.H. G. Slechten, bibliotekaris van de abdij van Averbode en de E.H. U. Geniets. De laatste als auteur van een aantal artikels over de tijdschriften van de abdij, verschenen in het maandblad van de norbertijnen van Averbode, waarvan ik gebruik mocht maken. De E.H. Maes, bibliotekaris van de abdij van Park, dank ik voor de toelating om in de abdijsbibliotheek te werken. De Heer F. Borné dank ik voor de inlichtingen betreffende de vrijmetselarij. Prof. Dr. L. Wils voor zijn raadgevingen en de inlichtingen betreffende het *Orgaan van het Davidsfonds*. Ver-

der de Heer Peeters die mij toeliet zijn verzameling van *De Leeuwenaar* te raadplegen. Mevrouw Pintelon-Van Loo en de Heer Karel Artoos voor hun inlichtingen betreffende *De Haechtenaer*. De Zeereerwaarde Heren pastoor-dekens van het arrondissement Leuven dank ik voor hun bereidwillig toegestane informatie in verband met de dekenale en parochiale archieven. Tenslotte al diegenen, waaronder enkele studiegenoten, die door hun volgehouden belangstelling en steun een belangrijke stimulans waren om de moeilijkheden te overwinnen.

II. BRONNEN EN BIBLIOGRAFIE

A. Bronnen

1. Bronnen in handschrift

a. BRUSSEL. ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

Archief van de Geheime Raad. Oostenrijkse Periode, nrs. 1065 B, 1066 A.

Archief van de administratieraad van België, nr. 112.

Fonds Schollaert-Helleputte, nrs. 183, 192, 193, 194, 195.

b. BRUSSEL. MUSEE INTERNATIONAL DE LA PRESSE

Notities van A. Warzée.

2. Kranten en tijdschriften

Cfr. het eigenlijke repertorium.

3. Informatie meegedeeld door F. Borné.

B. Werken

Annuaire de l'Association de la Presse belge et de la Société coopérative de la Presse. 2 dln. Brussel, 1899-1900.

Annuaire de l'Association de la Presse belge et de la Société mutualiste de la Presse. 14 dln. Brussel, 1901-1914.

Annuaire général de la Presse belge et des principaux journaux étrangers et des Industries qui s'y rapportent, Brussel, 1909.

J. BARTIER. *Aux Sources de l'Unionisme et du Libéralisme. L'Observateur Belge (1815-1820)*. In *L'église et l'état à l'époque contemporaine. Mélanges dédiés à la mémoire de Mgr. Aloïs Simon*. Brussel, 1975, ps. 37-68.

J. BARTIER. *Rapport préliminaire sur la presse*. (ICHG. Bijdragen. 1). Leuven-Parijs, 1957.

L. BAX-DEBUQUOY. *Leuvense studententijdschriften (1839-1960)*. (In *Nederlandse Volkskundige Bibliografie*, dl. XX). Antwerpen, 1975.

- De Belgische Boerenbond Jubileert. Ieder voor allen. Allen voor ieder. 1890-1950.* Leuven, 1950.
- A. BERREWAERTS. *Journaux électoraux à l'occasion des élections communales de 18 et 25 oct. 1903.* (In *Bulletin de l'Union de la Presse périodique*, nrs. 4-5, 1904). Brussel, 1904.
- A. BERREWAERTS. *Recherches sur la presse périodique louvaniste.* Leuven, 1898. *Supplément.* Leuven, 1902.
- A. BERREWAERTS. *Vieilles Gazettes. Journal-Catalogue. Liste des journaux antérieurs à 1831.* Leuven, 1900.
- L. BERTELSON. *Dictionnaire des journalistes-écrivains de Belgique.* Brussel, 1960.
- L. BERTELSON. *La Presse d'Information. Tableau chronologique des journaux belges.* Brussel, 1973.
- L. BERTELSON. *Tableau chronologique des journaux belges. Essai.* Brussel, 1956.
- G. BETERAMS. *De historische waarde van de plaatselijke dagbladen.* (In *Handelingen van de koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunsten van Mechelen*, 1951, dl. LV, p. 138-149). Mechelen, 1951.
- Bibliographie Académique de l'Université Catholique de Louvain (1834-1913).* Leuven, 1900-1913.
- BOGHAERT-VACHE. *La presse belge depuis 1820.* (In *Annuaire illustré de la presse belge, 1910-1911*, p. 84-95). Brussel, 1910.
- A.M. BOSCH. *Recueil Alphabétique et systématique de tous les Journaux, Revues et Publications périodiques paraissant en Belgique.* Brussel, (s.d.).
- P. BOURSON. *Histoire de la presse.* (In *Patria Belgica*, dl. III, p. 357-382). Brussel, 1875.
- G. BRAIVE. *Les groupes de presse belges en 1858.* (RBPH, 1967, XLV, p. 408-437).
- V. BRANTS. *Le régime légal des journaux dans les anciens Pays-Bas belges.* Brussel, 1865.
- Bulletin de l'Union de la Presse périodique belge.* Brussel, 1901-1905.
- A.V. BULTYNCK. *De Vlaamse dag- en weekbladpers van 1830 tot heden.* (In *Neerlandia*, VIII, p. 91-92). Dordrecht, 1904.
- H. CAMERLINCKX. *Bijdrage tot de studie van de demografische en economische structuur van Leuven tijdens het Hollands Bewind.* Onuitg. lic. verh. Leuven, 1960.

- Catalogue de l'exposition des journaux belges d'avant 1830. 29 juin-13 juillet 1974.* Brussel, 1973.
- Catalogue des journaux et périodiques conservés aux archives de la ville de Bruxelles. Catalogus van de dagbladen en tijdschriften bewaard op het stadsarchief van Brussel.* Brussel, 1965.
- Catoloog van de tentoonstelling 550 jaar Universiteit Leuven. 31 jan.-25 april 1976.* Leuven, 1976.
- M. CORDEMANS. *Dr. August Laporta en 'De Student'*. Leuven, 1959.
- J. CRAEYBECKX. *De agrarische depressie van het einde der XIXe eeuw en de politieke strijd om de boeren.* dl. 2. (In *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 1974, 1-2, p. 216).
- J. DE BOCK. *Le Journal à travers les Ages.* Brussel, 1907.
- E. DE CLERCQ. *Du régime de la presse en Belgique sous l'Empire.* (In *Revue trimestrielle*, dl. XLVI, p. 43-101). Brussel, 1865.
- F. DE POTTER. *Vlaamsche Bibliographie. Lijst der boeken, vlug- en tijdschriften, muziekwerken, kaarten, platen en tabellen, in België van 1830 tot 1890 verschenen.* (In *Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*). Gent, 1893.
- E. DE SEYN. *Dictionnaire des écrivains belges.* 2 dln. Brussel, 1930.
- M. DE VROEDE. *Bijdragen tot de geschiedenis van het pedagogisch leven in België in de 19de en 20ste eeuw.* 3 dln. Leuven. 1973-1977.
- M. DE VROEDE. *De Vlaamse Pers in 1855-1856.* (ICHG. *Bijdragen.* 12). Leuven-Parijs, 1960.
- M. DE VROEDE. *Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging (1830-1860).* (ICHG. *Bijdragen.* 8). Leuven-Parijs, 1958.
- L. DE WIJCK. *La Presse flamande de Belgique.* (In *Mercure de Flandre*, jg. VI en VII). Rijsel, 1927-1928.
- Encyclopedie van de Vlaamse Beweging.* 2 dln. Tielt-Amsterdam, 1973-1976.
- R. ERNOTTE. *Les aléas d'un idéal corporatif. G. Helleputte et le Gilde des Métiers de Louvain 1878-1914.* Onuitg. lic. verh. Leuven, 1963.
- Le Fureteur. Revue mensuelle des nouveautés pressophiliques belges.* Brussel, 1904-1912.

- A. GRISEBACH. *Zur Charakteristik der belgischen Presse seit 1830.* (In *Der Berfried*, II). Leipzig, 1918.
- H. HAAG. *Les origines du catholicisme libéral en Belgique (1789-1839).* (Universiteit te Leuven. *Werken op gebied van de geschiedenis en de filologie*). Leuven, 1950.
- A. HOSTE. *Vlaamsche drukpers en boekhandel.* (In *Vlaamsch België sedert 1830*, IV, ps. 92-119). Gent, 1907.
- P. JANSSENS. *Tijdschriften van de Geestelijkheid in Vlaanderen (1850-1860).* (*Nederlandse Volkskundige Bibliografie*, XIX). Antwerpen, 1974.
- E. LAMBERTS. *Kerk en Liberalisme in het bisdom Gent (1821-1857).* *Bijdrage tot de studie van het liberaal-katholicisme en het ultramontanisme.* (Universiteit te Leuven. *Werken op gebied van de geschiedenis en de filologie*). Leuven, 1972.
- A. LE ROY. *Notice sur la vie et les travaux de Pierre-François Van Meenen.* (In *Handelingen van het XXIVste Vlaams Filologencongres*, p. 436-447). Leuven, 1961.
- T. LUYKX. *Overzicht en Ontwikkeling van de Communicatiemedia.* Brussel, 1974.
- T. LUYKX. *Een halve eeuw zegelbelasting op de Belgische Pers. sept. 1797-mei 1848.* (In *Mededelingen van de koninklijke Vlaamse Academie van Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren*, XVIII, n. 4). Brussel, 1956.
- T. LUYKX. *De Nederlandstalige pers in Vlaanderen tijdens het Koninkrijk der Nederlanden.* In *Selectiviteit in de massacommunicatiemedia. Opstellen aangeboden aan prof. M. Rooij.* Deventer, 1971.
- T. LUYKX. *Over de orangistische pers in België 1830-1842.* In *Pers, propaganda en openbare mening. Een bundel opstellen door vrienden en leerlingen aangeboden aan Kurt Baschwitz.* Leiden, 1956.
- M. MAGITS. *Demografische en sociale structuren te Leuven (1846-1860).*
- J. MALOU. *Notice statistique sur les journaux belges (1830-1842).* (In *Bulletin central de statistique*). Brussel, 1843, p. 273-307.
- G. MERTENS. *Journaux électoraux à l'occasion des élections législatives du 29 mai et provinciales du 5 juin 1904.* (In *Bulletin de l'union de la presse périodique belge*, 1904, IV, n. 6 en nr. 8-9). Brussel, 1904.

- G. MERTENS. *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections communales du 15 octobre 1911.* (In *Publications de l'association auxiliaire du Musée de la Presse*, n. 4). Brussel, 1912.
- G. MERTENS en A. FONVENT. *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections communales du 20 octobre 1907.* Brussel, 1908.
- G. MERTENS en A. FONVENT. *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives et provinciales des 24 mai et 14 juin 1908.* Brussel, 1908.
- G. MERTENS en A. FONVENT. *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives du 22 mai 1910.* Brussel, 1910.
- G. MERTENS en A. FONVENT. *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion. 1. des élections législatives du 2 juin 1912. 2. des élections provinciales du 9 juin 1912 et du ballottage du 16 même mois. 3. de diverses élections (communales et de prud'hommes) de 1912 aussi.* Brussel, 1913.
- G. MICHAUX. *Catalogue des journaux et périodiques conservés aux archives de la ville de Bruxelles. Catalogus van de dagbladen en tijdschriften bewaard op het stadsarchief van Brussel.* Brussel, 1971.
- H.G. MOKE. *Etat de la presse périodique dans les Pays-Bas.* (In *La Belgique en 1830, ou documents pour servir à l'histoire de son insurrection*, II, ps. 153-194). Parijs, 1831.
- Nationaal Instituut voor de Statistiek. Volkstelling 1970. Dl. I. Bevolkingscijfers.* Brussel, 1973.
- J. OLAERTS en J. BLADT. *Het katholiek weekblad 'Hooger Leven' (1906-1914) en de Vlaamse Beweging.* (In *Wetenschappelijke Tijdingen*, 1975, ps. 133-144).
- M. OUKHOW. *Pers en Propaganda 1885-1914.* In *Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging in België*, XXX, p. 443.
- J. PERSIJN. *De Wording van het Tijdschrift Dietsche Warande en Belfort en zijn ontwikkeling onder de redactie van E.M. Vliebergh en Jul. Persyn. (1900-1924).* (In *Koninklijke Vlaamse Academie voor taal- en letterkunde*, Reeks VI, nr. 90). Gent, 1963.

- J. PIROTTE. *Périodiques Missionnaires Belges d'Expression française. Reflets de cinquante années d'évolution d'une mentalité.* (Universiteit te Leuven. *Werken op gebied van de geschiedenis en de filologie*). Leuven, 1973.
- D. SABBE. *Van Willemsfonds tot Davidsfonds*. Leuven, 1975.
- L. SCHEPENS en M. BERTELOOT. *Centrale Kranten- en Tijdschriftencatalogoog van West-Vlaanderen*. Brugge, 1971.
- Répertoire général de la presse belge*. Brussel, 1903-1904.
- R. REZHHAZY. *Origines et formation du catholicisme social en Belgique 1842-1909.* (Universiteit te Leuven. *Werken op gebied van de geschiedenis en de filologie*). Leuven, 1958.
- P. RYCKMANS. *Drukkers en Pers te Mechelen (1773-1914). Repertorium.* (ICHG. *Bijdragen*. 70). Leuven-Parijs, 1972.
- G. SCHMOOK. "Goeden Nacht, Mijnheer President", veertien brieven van Hendrik Hubert Jacques Peeters, Regent te Rolduc, gericht tot Jan Baptist David te Leuven; samengevat en van commentaar voorzien. Antwerpen, 1948.
- J. SCHOUTENS. *De plaatselijke pers en de verkiezingen te Leuven. 1848-1860.* Onuitg. lic. verh. Leuven, 1969.
- A. SIMON. *Catholicisme et Politique. Documents inédits 1832-1909.* Wetteren, 1955.
- A. SIMON. *L'Hypothèse Libéral en Belgique. Documents inédits 1839-1907.* Wetteren, 1956.
- A. SIMON. *Inventaires d'Archives.* (ICHG. *Bijdragen*. 5). Leuven, 1957.
- A. THIJS. *Repertorium van de pers in de provincie Antwerpen. Behoudens van de stad Antwerpen en de kantons Mechelen en Puurs. (1833-1914).* (ICHG. *Bijdragen*. 58). Leuven-Parijs, 1970.
- R. VAN EENOO en A. VERMEERSCH. *Bibliografisch repertorium van de Belgische Pers (1789-1914).* (ICHG. *Bijdragen*. 23 en 74). Leuven, 1962 en 1973.
- F. VAN DEN HOLE. *Inventaris van nieuws- vak- en kiesbladen aanwezig in de centrale bibliotheek, het seminarie voor hedendaagse geschiedenis en het seminarie voor perswetenschap.* Gent, 1967.
- H. VAN DER LINDEN. *Geschiedenis van de stad Leuven.* Leuven, 1899.

- P. VAN LANGENDONCK. *Een Onvergetelijke Bloednacht*. Leuven, 1903.
- P. VAN LANGENDONCK. *Ons Leven. De vijf- en twintigjarige geschiedenis der Werklieden-partij in Leuven. Mijn Leven in de Werklieden-partij tot de machtswording van ons streven*. Leuven, 1910.
- R. VAN SINT-JAN. *Die politische Presse Belgiens*. (In *Zeitungswissenschaft. Zweimonatschrift für Internationale Zeitungsforschung*, IV). Berlijn-Leipzig, 1929.
- F. VERRIEST. *Joris Helleputte en het Corporatisme*. Onuitg. lic. verh. Leuven, 1975.
- E. VOORDECKERS. *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1667-1914)*. (ICHG. Bijdragen. 35). Leuven-Parijs, 1964.
- A. WARZEE. *Essai historique et critique sur les journaux belges*. Gent, 1845.
- J. WILLEQUET. *Documents pour servir à l'histoire de la presse belge. (1887-1914)*. (ICHG. Bijdragen. 16). Leuven, 1961.
- L. WILS. *Honderd Jaar Vlaamse Beweging. Dl. I. Geschiedenis van het Davidsfonds tot 1914*. Leuven, 1977.
- L. WILS. *Kanunnik Jan David en de Vlaamse Beweging van zijn tijd*. Leuven, 1957.
- E. WITTE. *De politieke machtsstrijd in en om de voornaamste Belgische steden. 1830-1848*. 2 dln. Brussel, 1973.
- W. WOUTERS. *De plaatselijke pers en de gemeentelijke verkiezingen te Leuven. 1830-1848*. Onuitg. lic. verh. Leuven, 1966.

III. BEWAARPLAATSEN

I. AARSCHOT

A. STADSARCHIEF

Het archief bezit geen kranten uit de bestudeerde periode. Samen met het stadhuis werd het in de eerste wereldoorlog vernield.

B. ARCHIEF VAN DE KOLLEGIALE KERK ONZE LIEVE VROUW

Bezit de enige reeks van *De Klok*. Het archief is geopend op woensdag en vrijdag van 14 tot 16 uur.

II. ANTWERPEN

A. STADSARCHIEF (Venusstraat, 10, A.)

Bevat geen Leuvense kranten.

B. STADSBIBLIOTEEK (Hendrik Conscienceplein, A.)

Buiten het bezit van *L'Esprit des Gazettes* en het *Wekelyks Nieuws uyt Loven* is deze bibliotheek vooral belangrijk voor het groot aantal Leuvense tijdschriften dat er wordt bewaard. Daarnaast bestaat er nog een speciminaverzameling. In de bibliotheek is ze bekend onder de naam Fonds Specimina. Het geheel is alfabetisch en per stad geordend. Deze verzameling bevat een aantal kranten, kiesbladen en studentenbladen uit het arrondissement Leuven.

C. BIBLIOTEEK VOOR HET ONDERWIJZEND PERSONEEL (Minderbroedersrui, 28, A.)

In principe worden hier de kranten behorend tot de verzameling van de stadsbibliotheek bewaard. Naast het weekblad *Hooger Leven* worden er verschillende tijdschriften bewaard.

D. ARCHIEF VAN DE GAZET VAN ANTWERPEN (Nationalestraat, 46, a.)

Bezit geen enkel nummer van *De Gazet*, de Leuvense editie van de *Gazet van Antwerpen*. Het archief bezit wel de volledige reeks van *De Gazet* vanaf 4 februari 1928.

III. AVERBODE

BIBLIOTEEK VAN DE NORBERTIJNENABDIJ (Scherpenheuvel-Zichem).

Is vooral van belang voor de door de abdij uitgegeven tijdschriften.

IV. BRUSSEL

A. ALGEMEEN RIJKSARCHIEF (Ruysbroekstraat, B.)

In principe neemt het rijksarchief geen kranten op. In de bibliotheek

bevindt zich de enig bewaarde reeks van *Le Spectateur Universel*.

B. ARCHIEF VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT (U.L.B.)

Bezit enkele nummers van *Le Calotin* en *Le Démocrate*.

C. KONINKLIJKE BIBLIOTEEK

De Koninklijke Bibliotheek bezit weinig Leuvense kranten. In de krantenkatalogoog kon alleen de *Journal de Louvain* (1829-1830) worden teruggevonden. De *Journal Politique et d'Annonces* (1814-1815) en *L'Observateur Belge* dienen in de alfabetische katalogoog gezocht te worden.

Tenslotte is de speciminaverzameling Fonds Mertens niet onbelangrijk. Het fonds bevat een belangrijk aantal specimina uit het arrondissement Leuven.

D. MUNDANEUM, MUSEE INTERNATIONAL DE LA PRESSE (Leuvensesteenweg, 696, Schaarbeek)

De verzameling kranten van het persmuseum bestaat uitsluitend uit specimina, altans voor de Leuvense. De eksemplaren zijn opgeslagen in eenvormige dozen. De verzameling is alfabetisch en per stad geordend. De periodieken verschenen vóór 1830 worden in afzonderlijke, genummerde dozen bewaard.

E. STADSARCHIEF (Stadhuis, Grote Markt, B.)

De krantenverzameling van het stadsarchief wordt bewaard in de bibliotheek van het Instituut Funck, Groot Eiland, 39, Brussel. Er bevindt zich een onvolledige reeks van *L'Esprit des Gazettes*. Bovendien worden er een beperkt aantal specimina van Leuvense kranten bewaard.

V. DIEST

A. STADSARCHIEF (Markt, 1, D.)

Het archief bevat ongetwijfeld de belangrijkste reeks Diestse kranten. Er wordt een belangrijke reeks van de *Gazette van Diest* en de bijna volledige reeks van *Den Diestenaer* bewaard. In een aantal farden is een aanzienlijke reeks specimina van Diestse kranten en kiesbladen opgeborgen.

B. ARCHIEF VAN DE SINT-SULPITIUSKERK (Markt, D.)

Kronologisch geordend, bevinden zich hier een aantal jaargangen van de *Gazette van Diest*.

VI. GENT

CENTRALE BIBLIOTEEK VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT (Rozier, 9, G.)

In deze bibliotheek is de volledige reeks van de weekbladen *Hooger Leven*, *De Morgenzon* en *De Tyden* aanwezig. Voor de twee laatste weekbladen is zij de enige bewaarplaats. Verder is er een belangrijke reeks tijdschriften bewaard.

VII. HAACHT

ARCHIEF VAN DE DRUKKERIJ ARTOOS (Keerbergessteenweg, 13, H.)

Het archief van deze drukkerij verdween in de eerste wereldoorlog. Enkel de eerste jaargang van *De Haechtenaer* is nog voorhanden.

VIII. HOEGAARDEN

PAROCHIAAL ARCHIEF (Pastorijstraat, H.)

Bezit jaargang 1902 van de *Sint-Gorgoniusbode*.

IX. LEUVEN

A. CENTRALE BIBLIOTEEK VAN DE KATOLIEKE UNIVERSITEIT (Mgr. Ladeuzeplein, L.)

De universiteitsbibliotheek is na het Leuvens stadsarchief de belangrijkste bewaarplaats van Leuvense bladen. De reeksen zijn echter onvolledig. De krantenreeksen moeten langs verschillende wegen worden opgezocht. In het tabularium bevindt zich de krantenkatalogoog. Deze geeft de bewaarde jaargangen weer en vermeldt of de reeks behoort tot de verzameling van de KUL of UCL. De krantenverzameling van de KUL moet aangevraagd worden in de Tiensestraat, 115 A, Leuven. De kranten behorend tot de verzameling van de UCL dienen voorlopig aangevraagd te worden in de Centrale Bibliotheek. Voor de tijdschriften is men aangewezen op de tijdschriftenkatalogoog die zich bevindt in de kataloguszaal. In deze katalogoog moeten ook de oudere Leuvense kranten worden opgezocht.

Tenslotte bezit de universiteitsbibliotheek de omvangrijke reeks specimen, die oorspronkelijk toebehoorde aan de krantenverzamelaar E.H. Hendrickx. De kranten en kiesbladen verschenen in de universi-

teitsstad zijn uit het fonds gelicht en afzonderlijk gekatalogeerd en bijeengebracht in een zestal farden. Voor de andere kranten en kiesbladen is men aangewezen op de alfabetisch geordende catalogoog van het fonds.

B. STADSARCHIEF (Naamsestraat, 2, L.)

Dit archief bevat de meest volledige reeks Leuvense periodieken. Bovendien zijn er een aantal reeksen bewaard uit het interbellum.

C. ARCHIEF VAN HET DAVIDSFONDS (Blijde Inkomststraat, L.)

Bezit enkel het eerste nummer van het *Orgaan van het Davidsfonds* (in fotokopie).

D. ARCHIEF VAN DE BOERENBOND (Minderbroedersstraat, 24, L.)

Bezit de volledige reeks van *De Boer*.

E. BIBLIOTEEK ALGEMENE DIENSTEN VAN DE BELGISCHE BOERENBOND (Minderbroedersstraat, L.)

Bezit *Le Paysan* en *De Boer* tot en met 1909.

F. BIBLIOTEEK VAN DE ABDIJ VAN PARK (Heverlee-Leuven)

Naast de door de abdiy uitgegeven tijdschriften wordt ook de volledige reeks van het *Wekelyks nleuws uyt Loven* bewaard.

G. BIBLIOTEEK VAN DE BENEDIKTIJNERABDIJ VAN DE KEIZERBERG (Mechelsesteenweg, L.)

Deze bibliotek bevat hoofdzakelijk tijdschriften.

H. BIBLIOTEEK VAN DE FAKULTEIT VAN TEOLOGIE (De Bériotstraat, 26, L.)

Naast de omvangrijke tijdschriftenverzameling bezit de bibliotek de enig voorhanden, vrijwel volledige reeks van *L'Union de Louvain*.

I. KRANTENARCHIEF VAN DE FAKULTEIT VAN SOCIALE WETENSCHAPPEN (Van Evenstraat, L.)

Bewaart geen Leuvense kranten uit de bestudeerde periode.

K. ARCHIEF VAN DE DRUKKERIJ VANLINTHOUT (Beukenlaan, 30, Heverlee, L.)

Bewaart de *Journal des Petites Affiches* vanaf 1833. De reeksen kunnen niet worden gekonsulteed.

X. LUIK

CENTRE CULTUREL "LES CHIROUX"

Bevat een aantal specimina van Leuvense kranten.

XI. MECHELEN

STADSARCHIEF (IJzerenleen, M.)

Bezit geen Leuvense kranten.

XII. TERVUREN

DEKENAAL ARCHIEF (Pastoorstraat, 34, T.)

Bezit geen Leuvense kranten of tijdschriften uit de bestudeerde periode.

XIII. TIENEN

STADSARCHIEF

Het archief is momenteel voor het publiek gesloten. De bewaarde archiefdocumenten en kranten zijn ondergebracht op de zolder van het stadhuis. Naar men ons verzekerde bezat het archief Tiense kranten uit de bestudeerde periode, deze bleken bij nader onderzoek verdwenen te zijn. Wel worden nog een aantal jaargangen van Tiense kranten, die verschenen tussen de twee wereldoorlogen, bewaard.

XIV. ZOUTLEEUEW

ARCHIEF VAN DE DRUKKERIJ PEETERS (Begijnhofstraat, 5, Z.)

De volledige reeks van *De Leeuvenaer* is voorhanden.

XV. ANDERE

Na schriftelijke kontaktnamen is gebleken dat volgende dekenale archieven geen Leuvense periodieken bewaren : Aarschot, Bekkevoort, Bierbeek, Erps-Kwerps, Haacht, Herent, Kessel-Lo, Leuven I, Leuven II, Lubbeek, Oplinter, Rotselaar, Tienen en Zoutleeuw.

Zonder resultaat werd een steekproef uitgevoerd om na te gaan of er

in de kleinere gemeenten of voormalige gemeenten van het arrondissement Leuvense periodieken bewaard werden. Daartoe werden de gemeentebesturen van volgende gemeenten aangeschreven : Assent, Deurne, Haacht, Haasrode, Hakendover, Herent, Heverlee, Kersbeek-Miskom, Kessel-Lo, Korbeek-Lo, Kortenberg, Kumtich, O.L.V.-Tielt, Schaffen, Sint-Joris-Winge, Vaalbeek, Wespelaar, Wilsele, Zichem, Zoutleeuw.

LIJST DER AFKORTINGEN

ARA	: Algemeen Rijksarchief.
A., S.B.	: Antwerpen, Stadsbibliotheek.
A., S.B./F.S.	: Antwerpen, Stadsbibliotheek, Fonds Specimina.
Br., A.R.A.	: Brussel, Algemeen Rijksarchief.
Br., A.V.U.	: Brussel, Archief van de Vrije Universiteit (U.L.B.).
Br., K.B.	: Brussel, Koninklijke Bibliotheek.
Br., K.B./F.M.	: Brussel, Koninklijke Bibliotheek, Fonds Mertens.
Br., M.I.P.	: Brussel, Musée International de la Presse.
Br., S.A.	: Brussel, Stadsarchief.
D., S.A.	: Diest, Stadsarchief.
G., U.B.	: Gent, Universiteitsbibliotheek.
L., B.F.T.	: Leuven, Bibliotheek van de Fakulteit van Theologie.
L., B.U.	: Leuven, Bibliothèque Universitaire (verzameling van de U.C.L.).
L., U.B.	: Leuven, Universiteitsbibliotheek (verzameling van de K.U.L.).
L., U.B./F.H.	: Leuven, Universiteitsbibliotheek, Fonds Hendrickx.
L., S.A.	: Leuven, Stadsarchief.
Lu., C.C.C.	: Luik, Centre Culturel "Les Chiroux".

IV. TOELICHTING BIJ HET REPERTORIUM

Voordien werd het terrein op geografisch, kronologisch en logisch gebied afgebakend. Bij elk repertorium rijzen technische problemen. Vooreerst dient te worden onderzocht welke rangschikking aangepast is om het instrument de gewenste bruikbaarheid te geven.

Een eerste rangschikking gebeurt op geografische basis; elke publikatie wordt geklasseerd onder de naam van de lokaliteit waar zij is verschenen of voor dewelke zij is bestemd. De lokaliteiten volgen elkaar in alfabetische volgorde op. Binnen iedere geografische omschrijving leek een alfabetische volgorde aangewezen en dit zowel voor de weekbladen en de tijdschriften. Op de voordelen van deze rangschikking is reeds voldoende gewezen (7). Bovendien kan voor de Leuvense pers verwezen worden naar het werk van A. Berrewaerts, waar de verschillende publikaties kronologisch zijn geordend. De rangschikking van de kiesbladen gebeurde op kronologische basis.

Hoewel in volgende beschrijving gemakkelijks halve alleen sprake is van kranten zijn het gebruikte schema en de opmerkingen ook van toepassing op de tijdschriften.

In hun alfabetische volgorde (8) worden de titels van de kranten gevolgd door de jaren tijdens dewelke de krant onder die titel verscheen. Wanneer het niet te achterhalen was vanaf welk jaar de krant verscheen, wordt deze vermelding achterwege gelaten. Kennen we alleen het jaar waarin het eerste nummer verscheen, dan wordt deze datum aangegeven; terwijl de voor de einddatum voorziene plaats wordt opengelaten. Ook hierbij treedt een methodologische moeilijkheid op: sommige kranten hebben inderdaad verschillende titelwijzigingen ondergaan. Het is daarbij niet altijd duidelijk of er van een nieuwe krant sprake is. Om praktische redenen leek het passend deze kranten met wisselende titel als afzonderlijke kranten te beschouwen (9). Er zijn bovendien enkele kranten die na hun publikatie te hebben gestaakt, na een aantal jaren opnieuw verschenen met dezelfde titel; ook zij worden als afzonderlijke kranten beschouwd. Omdat door deze werkwijze de samenhang en het onderling verband

(7) E. VOORDECKERS, *o.c.*, p. 48.

(8) Waarbij de lid- en voegwoorden buiten beschouwing worden gelaten.

(9) Uitzondering op deze regel werd gemaakt voor de weekbladen *Journal de Louvain* en *Journal des Petites Affiches*. Beide ondergingen één of meer titelwijzigingen. Vermits de bewaarde nummers uit de periode van de titelwijziging zo fragmentarisch waren, werden de kranten volledig beschreven onder bovengenoemde titels.

van bepaalde reeksen kranten dreigde verloren te gaan, werd steeds zorgvuldig het verband aangeduid tussen een blad en zijn onmiddellijke omgeving; wij gebruiken dan de uitdrukkingen 'voortgezet' en 'voortzetting' wanneer het gaat om een titelwijziging waaraan slechts in mindere mate een structuurwijziging van de krant beantwoordde; wanneer het daarentegen een losser verband betrof, is er sprake van 'opvolger' en 'opgevolgd'. Op deze titel volgt een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van elke krant. Daarbij wordt vastgehouden aan een éénvormig schema, waarvan de rubrieken in het kort worden toegelicht.

I. De Bewaarplaatsen werden in de vorige paragraaf beschreven. Onder de vorm van afkortingen wordt steeds de aanduiding van bibliotheek, archief of fonds gegeven. Wanneer min of meer volledige reeksen in verschillende bewaarplaatsen aanwezig zijn, worden deze in alfabetische volgorde opgesomd. De nummers die in de reeksen ontbreken worden eveneens aangegeven. Na de vermelding van de bewaarplaats en het fonds volgt steeds het volgnummer van de krant, waarop zij in de respektieve bewaarplaatsen kan worden teruggevonden.

Na de reeksen volgen, gescheiden door een spatie, de speciminaverzamelingen. Ook wanneer volledige reeksen beschikbaar zijn worden alle teruggevonden specimina in kronologische volgorde vermeld. Zodoende is het repertorium tevens een inventaris van wat er zich aan Leuvense kranten bevindt in de diverse verzamelingen. Bij geheel of gedeeltelijk ontbreken van een verzameling diende de beschrijving te gebeuren op grond van de bibliografische gegevens vermeld onder V of in voetnoot.

II. De Primaire Identifikatie van een blad geschiedt door de controle van sommige elementaire gegevens, die in elk afzonderlijk nummer aanwezig zijn, en die toelaten het blad onmiddellijk te onderscheiden van een ander.

a. *De ondertitel* bevat meestal de aanduiding, ofwel van het karakter van het blad, ofwel van zijn periodiciteit of beide.

Soms is het niet duidelijk waar de titel eindigt en de ondertitel aanvangt; in die gevallen gebeurde de scheiding na het woord dat logisch door een punt kon gevolgd worden.

b. *Het vignet of de titeltekening* in de hoofding van het blad houdt dikwijls een programma in.

c. *Het motto* is kenschetsend voor de geest waarin het blad werd opgesteld, en voor de bedoelingen waarmee het zijn lezers tegemoet trad.

d. *De prijs* van een blad is bepalend voor de verspreiding ervan. Het is voldoende bekend dat de afschaffing van het dagbladzegel een eerste verruiming van het lezerspubliek tot gevolg had. Tegen het einde van de eeuw zullen de centenbladen de pers tot bij de lagere klassen brengen.

Ten eerste wordt de prijs van een jaarabonnement opgenomen. De prijs per semester en trimester, die gewoonlijk iets minder voordelig was, werd niet weerhouden. Indien mogelijk wordt ook de prijs van elk afzonderlijk nummer opgenomen.

e. *Formaat* : De vermelding van het formaat wordt gegeven in centimeter, waarbij eerst de hoogte, daarna de breedte wordt vermeld. Vervolgens komt het aantal kolommen per bladzijde, op zijn beurt gevolgd door het aantal bladzijden per nummer.

f. *Periodiciteit* : Methodologisch stelt de periodiciteit een probleem. Welke periodieken behoren opgenomen te worden in de lijst der kranten en welke in de lijst der tijdschriften ? We hebben gemeend volgende oplossing te kunnen voorstaan. Alle periodieken die wekelijks of meermaals per week verschenen, worden beschouwd als kranten. Al de publikaties waarvan de verschijningsfrequentie lager ligt dan veertiendaags worden opgenomen in de lijst der tijdschriften. Het probleem ligt bij de veertiendaagse of halfmaandelijksse periodieken. Dan hebben we als criterium het aktualiteitskarakter genomen om het in één van de reeksen onder te brengen. Een absolute scheiding doorvoeren is onmogelijk. Behalve voor de echte dagbladen wordt de vermelding 'wekelijks' vervolledigd door de aanduiding van de dag van verschijnen bv. (ma., di., wo., za...).

Voor de kranten die meermaals per week verschijnen wordt volgende vermelding gehanteerd : bv. 2 X wekelijks (wo + za). Voor de veertiendaagse periodieken wordt voor diegene opgenomen in de lijst der kranten als periodiciteit vermeld : veertiendaags, voor diegenen opgenomen als tijdschrift : halfmaandelijks.

g. *Oplagecijfers* zijn moeilijk te achterhalen. Gewoonlijk geven de kranten zelf geen oplagecijfers. Als ze dat wel doen, is het opgegeven cijfer meestal fel overdreven. Deze cijfers dienen dan ook met de meeste voorzichtigheid aangewend te worden. We nemen dan ook niet de verantwoordelijkheid voor de juistheid ervan. Telkens wordt

verwezen naar de bron. Meestal wordt naast het oplagecijfer een datum vermeld. Deze datum geeft het nummer weer van de krant waarin het cijfer is verschenen. Malou (10) geeft geen cijfers voor de Leuvense kranten.

h. Het adres geeft het adres van de administratie weer, of het adres van de drukker als dat van de administratie ontbreekt. Om iedere verwarring te vermijden wordt na de naam van de drukker diens adres nogmaals vermeld.

III. De Nadere Identifikatie van een blad kan gewoonlijk niet bekomen worden aan de hand van gegevens die bij het eerste contact met een nummer in het oog springen. Het doornemen van de reeksen geeft soms resultaten.

a. De vaststelling van de *begindatum* biedt slechts dan moeilijkheden, wanneer van de krant geen volledige reeks aanwezig is. Soms bieden de speciminaverzamelingen een oplossing, omdat ze meestal het eerste nummer van een krant bevatten. Wanneer een volledige reeks kranten ontbreekt, kan soms het eerste nummer achterhaald worden door de raadpleging van kranten die gelijktijdig verschenen. Indien de kranten een jaargang en volgnummer dragen is bij benadering de stichtingsdatum te achterhalen. Het bepalen van de *einddatum* brengt meer moeilijkheden mee. Het laatste voorhanden nummer is niet steeds het laatste nummer en kranten vermelden niet altijd dat ze ophouden te verschijnen. Er werd voor deze rubriek dan ook een onderscheid gemaakt tussen 'eerste nummer' en 'eerste voorhanden nummer' voor de *begindatum*; en 'laatste nummer' of 'laatste voorhanden nummer' voor de *einddatum*. Voor de bladen die verschijnen tot in de loop van 1914, wordt als laatste nummer datgene genomen, dat als laatste verscheen vóór de bezetting (augustus 1914). Data die vermeld zijn in de republikeinse kalender worden aangevuld met de data in onze jaartelling.

b. *Stichter* kan hij genoemd worden, die de idee opvatte een krant uit te geven, die ook haar strekking bepaalde, en er de, minstens embryonale, materiële en redactionele structuur van ontwierp (11). De stichter kan een persoon of een vereniging zijn.

(10) J. MALOU, *Notice statistique sur les journaux belges*. — *Bulletin de la Commission centrale de Statistique*, Brussel, 1843.

(11) E. VOORDECKERS, *o.c.*, p. 52.

c. Een blad kan eveneens *eigendom* zijn van een persoon of vereniging. Hoewel de vraag naar de eigenaar belangrijk is, moet ze meestal onbeantwoord blijven.

d. *De uitgever* draagt de juridische verantwoordelijkheid van een blad en kan als zodanig, bij gerechtelijke vervolging, aansprakelijk worden gesteld. Voor de Leuvense bladen is niet altijd een uitgever vermeld. In dat geval is de drukker verantwoordelijk.

e. *De drukker* is meestal op elk afzonderlijk exemplaar vermeld.

f. *Beheer, directie, hoofdredactie* : een duidelijk onderscheid tussen deze functies kon voor de Leuvense bladen niet worden gemaakt. Vooral voor de oudere bladen worden deze functies gekumuleerd door één persoon die tevens de drukker, uitgever en eigenaar is.

g. *Medewerkers* : Vermits de krantenartikels meestal niet worden ondertekend is het moeilijk deze categorie mensen te achterhalen. De gegevens die we over hen vonden werden met de meeste zorg genoteerd.

h. *Financiering en zakencijfer* : Deze gegevens zijn nog moeilijker te achterhalen dan de vorige. Daarvoor zouden krantenarchieven moeten bestaan. De archieven van de Leuvense kranten zijn alle verdwenen of vernield.

IV. Karakter.

Eerst dient gelet te worden op de aard van het blad : informatieblad, opinieblad,annoncenblad of vakblad. Meestal zijn de Leuvense bladen niet in één type onder te brengen. Ze zijn tegelijkertijd nieuws-, opinie- enannoncenblad. Wanneer de nadruk ligt op de informatie is er sprake van nieuws- enannoncenblad. Wanneer de duiding, opiniering of polemiek primeert, spreken we van opinie- enannoncenblad. De sportbladen zijn tegelijkertijd meestal ookannoncenbladen. Opiniëbladen altijd, nieuwsbladen meestal, hebben een politieke strekking, die wordt aangeduid als unionistisch, liberaal, katholiek en orangistisch. Binnen de politieke strekking komen nog diverse tendenzen tot uiting. Waar mogelijk wordt deze tendens nader bepaald : bv. liberaal-katholiek, radikaal-liberaal, kristen-demokraat enz. Deze identifikatie gebeurt ten voorlopigen titel. Grondiger studie is vereist.

V. Bibliografie.

De bibliografische aanduidingen in deze rubriek dienen ter verant-

woording van de gegevens, die voor de beschrijving van de krant niet in de krant zelf kon worden gevonden. Ze vormen tevens een eerste aanwijzing tot verdere studie van het blad (12).

(12) De beschrijving van de pedagogische periodieken is volledig ontleend aan M. DE VROEDE, *Bijdragen tot de geschiedenis van het pedagogisch leven in België in de 19de en 20ste eeuw*, 3 dln, Leuven, 1973-1977. Alleen voor de bewaarplaatsen zijn er enkele verschillen. Wegens kleine nuances in de rubricering is de beschrijving soms aangepast aan het in dit repertorium gebruikte schema.

HOOFDSTUK I

OVERZICHT EN ONTWIKKELING VAN DE PERS IN HET ARRONDISSEMENT LEUVEN

INLEIDING

In een overzicht van de periodieke pers in het arrondissement zal de nadruk dienen gelegd te worden op de stad Leuven zelf. Zowel op economisch, politiek, cultureel als demografisch gebied was de stad het onbetwiste middelpunt. Economisch als enig belangrijk handels- en industrieel centrum in een overigens volkomen agrarisch gewest. Cultureel wegens de aanwezigheid van de universiteit en de religieuze instituten en kloosters die zich, aangetrokken door de universiteit, in de stad vestigden. Politiek als hoofdplaats van het arrondissement. Tenslotte demografisch : het aantal inwoners steeg van 25523 in 1831 tot 42123 in 1910, daarmee was Leuven veruit de meestbevolkte gemeente uit het gewest (1).

Bovengenoemde factoren verklaren de belangrijkheid van de pers, haar vroege ontwikkeling en de grote verscheidenheid die haar kenmerkte. In het overzicht van de pers te Leuven zal de nadruk liggen op de politieke pers die beschreven zal worden tegen de politieke en sociaal-economische achtergrond. Terloops zal ook aan de niet-politieke pers enige aandacht worden besteed.

Na de evolutie van de pers in de arrondissementshoofdplaats zal een afzonderlijk beknopt overzicht gegeven worden van de pers te Tienen en te Diest. Ze zijn respectievelijk het tweede en derde centrum in het arrondissement. Deze twee steden waren vooral kleine handelscentra en landbouwmarkten voor hun omgeving; de industriële activiteit was er gering.

Na het overzicht van de pers in deze steden wordt een samenvattende paragraaf gewijd aan de pers in de andere lokaliteiten. De nadruk zal gelegd worden op de politieke pers te Aarschot, Zoutleeuw, Haacht en Kortenberg en de godsdienstige pers te Averbode.

(1) *Nationaal Instituut voor de Statistiek, Volkstelling 1970, Dl. I Bevolkingscijfers*, Brussel, 1973, p. 138.

1. EVOLUTIE VAN DE LEUVENSE PERS (1773-1914)

A. DE PERS ONDER HET OOSTENRIJKS BEWIND (1773-1789)

De geschiedenis van de pers te Leuven vangt aan in 1773. In maart van dat jaar vroeg de Leuvense notaris Jean-Baptiste Staes een oktrooi aan voor de uitgave van een weekblad.

Op 31 maart belastte Karel-Alexander van Lorreinen de Geheime Raad met het geven van advies in verband met Staes' rekwes (1). De raad adviseerde gunstig op 15 april 1773 (2). Op 23 april werd door keizerin Maria-Theresia een eksklusief oktrooi verleend voor een periode van 9 jaar voor de uitgave van "une feuille d'annonces en Flaman, sous le titre de *Wekelyks Nieuws uyt Loven*" (3), op voorwaarde dat het *Wekelyks Nieuws uyt Loven* zou onderworpen worden aan de censuur van de sekretaris van de stadsmagistratuur, Van Langendonck, zoals trouwens door de Geheime Raad was geadviseerd. Bovendien verplichtte het oktrooi Staes om wekelijks twee exemplaren te sturen naar de Gevolmachtigde Minister, twaalf naar de Geheime Raad en twaalf naar de raad van Financiën (4).

Uit het oktrooi en andere dokumenten blijkt duidelijk dat Staes niet werd erkend als "gazettier" en dat het *Wekelyks Nieuws* geen "gazet", een werkelijk nieuwsblad was, maar een "feuille d'annonces" en op het onderscheid tussen beiden werd scherp de nadruk gelegd (5). De uitgever van een annoucenblad mocht zich niet wagen aan wat "les affaires publiques" werd genoemd, en moest zich, zoals de gazettier, beperken tot de onderwerpen uiteengezet in zijn prospectus, die samen met het rekwes werd aangeboden. Volgens de prospectus, die door Staes werd gepubliceerd in het eerste nummer van zijn weekblad, dat verscheen op 2 mei 1773, stelde hij zich tot doel volgende onderwerpen te behandelen : nieuws over de stad Leuven en de universiteit; ordonnanties van de Soevereine Raden, de

(1) Brief van Karel Van Lorreinen aan de Geheime Raad, 31 maart 1773, ARA, *Archief van de Geheime Raad, Oostenrijkse Periode*, nr. 1065 B.

(2) *Advies van de Geheime Raad*, ARA, *ibidem*.

(3) *Octroi en faveur de Jean-Baptiste Staes, notaire à Louvain, pour l'établissement d'une feuille d'annonces, Bruxelles, 28 avril 1773*, ARA, *ibidem*.

(4) *Ibidem*.

(5) Over het onderscheid tussen "feuille d'annonces en 'gazet'" zie Th. LUYKX, *De Gazettiers en hun octrooien*, In *Handelingen van het XXIVe Vlaams Filologencongres*, Leuven, 1961, pp. 436-447; dat Staes niet gerekend werd tot de gazettiers blijkt o.m. uit een brief van de Geheime Raad : "*aux gazettiers de Bruxelles, d'Anvers et de Gand ainsi qu'à l'auteur de la feuille d'annonces de Louvain*", ARA, 1065 B.

Raad van Financiën, het stadsbestuur en de universiteit; prijzen van de goederen, handels- en beursberichten; aankondigingen van allerlei aard en ontspanning (1).

Na verloop van tijd begon Staes genealogische gegevens op te nemen in zijn artikels. Zodoende ging hij de grenzen door het oktrooi getrokken te buiten. Hierin was immers bepaald dat hij een annoncenblad mocht uitgeven "sur le pied et conformément au Prospectus qu'il Nous en a présenté". Genealogische aantekeningen behoorden niet tot de materies die in de prospectus waren opgesomd. Moeilijkheden met de overheid bleven dan ook niet uit. Op 23 december 1775 zond Karel-Alexander van Lorreinen een spoedbrief aan de Prokureur-Generaal van Brabant en belastte hem Staes te verbieden : "d'insérer à l'avenir soit dans le texte soit dans les notes de la feuille aucune généalogie sans l'aveu exprés et par écrit du Chef de la famille à peine de revocation de son octroi : au surplus vous donnerez part de notre présente disposition au Secretaire de la ville de Louvain Van Langendonck établi censeur de la dite feuille afin qu'il y tienne la main" (2).

Vanaf 8 april 1780 werd te Leuven een nieuwsblad uitgegeven door Louis-Joseph Urban : *L'Esprit des Gazettes*. Zoals blijkt uit de dokumenten had Urban geen oktrooi bekomen voor de uitgave ervan, doch werd het blad door de overheid met een grote welwillendheid bejegend (3). De oprichting van *L'Esprit des Gazettes* deed geen afbreuk aan het oktrooi dat Staes had gekregen voor een periode van negen jaren "à l'exclusion de tous autres". Zijn eksklusief oktrooi gold immers alleen de uitgave van een annoncenblad met als titel *Wekelyks Nieuws uyt Loven*.

Rond 1780 schijnt er trouwens een verandering te zijn gekomen in de politiek die de Oostenrijkse overheid voerde t.o.v. de pers. Waar men totdantoe eksklusieve oktrooien verleende voor de uitgave van nieuws- en annoncenbladen in een bepaalde stad binnen een duidelijk afgebakende periode, stuurde men er sindsdien blijkbaar op aan, om hetzij oogluikend, hetzij door middel van een "permission confidentielle", zoveel mogelijk publikaties de kans te geven te verschijnen als er in een bepaalde stad leefbaar waren ten einde de ontwikkeling van het drukkers- en uitgeversbedrijf niet te hinderen. Wat niet betekent

(1) *Wekelyks Nieuws uyt Loven*, 2 mei 1773.

(2) Brief van Karel-Alexander van Lorreinen aan de Prokureur-Generaal van Brabant, ARA, l.c., nr. 1065 B.

(3) *Cfr. infra*.

dat men geen oktroyen meer verleende (1).

Wanneer het oktroy van Staes in 1782 ten einde liep en hij er een nieuw aanvraag voor een periode van 15 jaar en bovendien de toegang tot de openbare en private archieven ten einde aan zijn weekblad een grotere volledigheid te geven, meende de Geheime Raad voor wat betreft het eerste punt gunstig te moeten adviseren, zonder nochtans voldoening te geven voor het tweede punt van zijn verzoek (2). De hogere overheid legde het advies van de Geheime Raad naast zich neer en kende Staes geen nieuw oktroy toe.

In juni 1785 deed Staes opnieuw een aanvraag tot het bekomen van een oktroy, niet alleen voor de uitgave van het *Wekelyks Nieuws uyt Loven* dat ondertussen verder bleef verschijnen, maar ook voor de uitgave en verspreiding van de nieuwsbladen *L'Esprit des Gazettes*, vanaf 8 april 1780 uitgegeven en geredigeerd door Urban en *Het Algemeyn Nieuwsblad* dat sinds januari 1785 werd uitgegeven door Charliers (3). Op die wijze wou hij zijn concurrenten uitschakelen en zijn monopolie over de periodieke pers te Leuven vestigen.

Reeds in 1783 had de Brusselse uitgever van de *Gazette des Pays-Bas*, Josse van den Berghe, gepoogd om de publikatie van *L'Esprit des Gazettes* te doen stopzetten met als argumentatie dat het blad strijdig was met het oktroy dat hij in 1768 had verkregen voor de uitgave van de *Gazette des Pays-Bas*. Bovendien werd *L'Esprit* gedrukt zonder een oktroy en was het blad aan geen enkele vorm van censuur onderworpen, terwijl het hem bovendien van een aantal intekenaars beroofde (4). De Geheime Raad meende niet op zijn verzoek te kunnen ingaan omdat zijn oktroy alleen betrekking had op de uitgave van het nieuwsblad *Gazette des Pays-Bas*, dat het oktroy bovendien beperkt was tot het Brussels ressort en dat het in het

(1) *Extrait du Protocole du Conseil Privé de Son Majesté, 17 juin 1785, ARA, l.c.* : "... Le conseil aiant délibéré observe que depuis plusieurs années il a souvent été proposé et résolu de ne plus accorder des octrois exclusifs autrement que pour des ouvrages de librairie qui, sans cette faveur ne se mettraient pas sous presse, et cela pour favoriser la Librairie et d'ouvrir une plus libre carrière à ceux qui se vouent à cette profession, que la demande du suppléant (voor het bekomen van een oktroy) étant directement contraire à cette principe..."

(2) *Advies van de Geheime Raad, ARA, l.c., 1066 A* : "de lui accorder pour un terme de 15 ans, le renouvellement de l'octroi primitif, en agréant ultérieurement que ce nouvel octroi soit envoyé au Chancelier de Brabant à l'effet d'être scellé et paraphrasé par lui".

(3) *ARA, ibidem.*

(4) *Advies van de Geheime Raad, ARA, l.c., 1065 B.*

voordeel was van de nationale typografische nijverheid meerdere weekbladen de kans te geven te verschijnen. Wel werd er door de Geheime Raad op aangedrongen *L'Esprit des Gazettes* aan de censuur te onderwerpen (1).

Evenmin als het Josse van den Berghe lukte om de verspreiding van *L'Esprit des Gazettes* te doen verbieden, slaagde Staes er in om *L'Esprit* en *Het Algemeyn Nieuwsblad* zelf te mogen uitgeven en ze aldus in te palmen. Wel kreeg hij de toelating om de publikatie van het *Wekelyks Nieuws uyt Loven* voorlopig verder te zetten, binnen de grenzen en de bepalingen van het oktrooi dat hem in 1773 was verleend. Tevens werd Van Langendonck, die wegens gezondheidsredenen (?) weigerde verder te censureren als censor vervangen door professor van Gobbelschroy (2). Vermits Staes er niet in slaagde het persmonopolie te Leuven langs officiële weg te verkrijgen, zou hij trachten door middel van concurrentie de twee nieuwsbladen *L'Esprit des Gazettes* en *Het Algemeyn Nieuwsblad* overbodig te maken.

Zonder de toelating van de overheid vergrootte Staes het formaat van zijn weekblad en vermenigvuldigde hij het aantal pagina's. Voortaan bestond het weekblad voor twee derden uit "nouvelles publiques", zodat het geen annoncenblad meer was, maar een nieuwsblad (3). In de nummers van 3 en 10 juli 1785 van het *Wekelyks Nieuws* kondigde hij aan dat hij een nieuw oktrooi had gekregen. Bovendien maakte hij door middel van affiches en andere drukwerken bekend dat hij in zijn annoncenblad alle interessante onderwerpen uit *L'Esprit des Gazettes*, *Het Algemeyn Nieuwsblad* en *L'Indicateur flamand* zou opnemen. In een brief van de prokureur-generaal De Lannoy werd hij daarvoor op de vingers getikt (4). Samen met Jozef

(1) *Ibidem*.

(2) Brief van de landvoogden aan de prokureur-generaal van Brabant, *ARA*, nr. 1066 A : "Nous vous faisons la presente pour vous dire que nous sommes refusés à la demande du suppléant, et que notre intention est que vous lui fassiez connaître qu'il ne peut donner sa feuille au public, que sur le pied qu'il a fait en vertu de l'octroi qu'il avait obtenu en 1773 et ce seulement provisoirement et jusqu'à révocation, commes vous nous informez que le docteur de droit Van Gobbelschroy voudrait bien se charger de lala censure de cette feuille nous vous autorisons à là lui confier".

(3) *Ibidem*, nr. 1066 A.

(4) *De Lannoy aan Staes*, 10 augustus 1785, *ARA, l.c.*, nr. 1066 A : "J'ai été fort surpris de voir notre 1er N. du 3 juillet dernier, non seulement que vous y annoncez de publier votre feuille en vertu d'un nouvel octroi de S.M. et avec approbation, tandis que vous n'avez obtenu qu'un simple permission provisoire et tandis que je sais de bonne part que vous ne vous soumettez plus à aucune approbation, mais encore que vous y proposiez, comme vous avez effectivement

Michel, die vanaf 1785 de drukker was geworden van het *Wekelyks Nieuws*, vatte Staes het plan op om bovengenoemde bladen totaal overbodig te maken, door er nadrukken van uit te geven. Jozef Michel begon met een wekelijkse nadruk te drukken van *Het Algemeyn Nieuwsblad*, dat verspreid werd onder de titel *Extract der Gazetten*. In dit laatste weekblad kondigde hij bovendien aan dat er vanaf de eerste juli 1785 een tweewekelijks verschijnend nieuwsblad zou uitgegeven worden onder de titel : *L'Extrait des Gazettes étrangères* (1). Dit blad moest de nadruk worden van *L'Esprit des Gazettes*. Het is echter weinig waarschijnlijk dat het ooit werkelijk heeft bestaan, want buiten bovengenoemde aankondiging is er geen enkel spoor van terug te vinden.

De overheid zag zich eens te meer verplicht in te grijpen. Zoals bleek uit de brief van De Lannoy aan Staes, lag het in de bedoeling van de overheid om de verspreiding van *L'Esprit des Gazettes* en *Het Algemeyn Nieuwsblad* te bevorderen (2).

Het verschijnen van de nadrukken zou het bestaan van de twee bovengenoemde nieuwsbladen in het gedrang kunnen brengen, deze hadden volgens de overheid hun bruikbaarheid reeds bewezen. Beide publikaties waren samengesteld uit artikels, overgenomen uit Engelse, Franse, Duitse en Nederlandse bladen. Als zodanig stelden ze een groot aantal mensen in staat het belangrijkste nieuws te volgen, mensen die noch de middelen, de tijd, of de bekwaamheid hadden om andere nieuwsbladen te lezen. Tevens werd *L'Esprit des Gazettes* niet alleen succesvol in het binnenland verspreid, maar kende het ook een zekere verspreiding in het buitenland. *Het Algemeyn Nieuwsblad* dat eerst vanaf 1785 begon te verschijnen bleek dezelfde weg op te gaan. Men vreesde bovendien dat de twee boven genoemde nieuwsbladen onmogelijk de concurrentie met de nadrukken konden doorstaan, omdat deze goedkoper aan het publiek konden worden aangeboden, vermits ze noch de kosten van de korrespondentie, noch

fait d'augmenter considérablement votre feuille en y insérant tout ce que l'Esprit des Gazettes, L'Algemeyn Nieuwsblad et L'Indicateur Flamand contiennent de plus intéressant, de manière que ces feuilles deviendront, dites vous, absolument inutiles, selon que vous l'avez ouvertement fait connaître par des affiches et des billets imprimés que vous avez fait distribuer de toutes part..."

(1) *Ibidem*; A. BERREWAERTS, o.c., pp. 12-13;
Extract der Gazetten, 29 april - 6 mei 1785, p. 342.

(2) *De Lannoy aan Staes, ibidem* : "Comme l'intention du Gouvernement est de favoriser deux de ces feuilles périodiques; l'une intitulé L'Esprit des Gazettes et l'autre Algemeyn Nieuwsblad, et de soumettre rigoureusement à la censure ordinaire tous les ouvrages qui, sous différentes dénominations, tendraient à les contrefaire, ainsi que les A.R. me l'ont fait connaître par un dépêche du 13 juin dernier".

het werk van de eerste redaktie moesten opbrengen. Om zich te kunnen handhaven zouden de oorspronkelijke kranten verplicht zijn uit te wijken naar het buitenland, waardoor het ook voor de nadrukken moeilijker zou worden om te kunnen blijven verschijnen en mogelijk zouden ze eveneens verplicht zijn hun publikatie te staken.

Zonder de twee oorspronkelijke weekbladen, *L'Esprit des Gazettes* en *Het Algemeyn Nieuwsblad* een eksklusief oktrooi toe te kennen, stelde de prokureur-generaal De Lannoy voor, deze nieuwsbladen te beschermen door ze vrij te stellen van censuur, terwijl de nadrukken eraan werden onderworpen (1). De laatste jaren van het Oostenrijkse Bewind werd *L'Esprit des Gazettes* nochtans ook aan de censuur onderworpen (2).

De meeste bovengenoemde bladen verdwenen nog voor het einde van het Oostenrijks Bewind. *Het Algemeyn Nieuwsblad* verdween vermoedelijk in de loop van 1789, terwijl de *Extract der Gazetten* reeds vroeger had opgehouden te verschijnen. Op 28 juni 1789 verdween ook het totdantoe oudste weekblad van Leuven : het *Wekelyks Nieuws uyt Loven* of *Lovensche Nieuws* zoals de afzonderlijke nummers tussen 7 juli 1782 en 8 juni 1786 werden getiteld (3). De uitgever, Jean-Baptiste Staes, stond bekend als een hevig aanhanger van de ideeën van Jozef II, zo haalde hij zich de haat van de klerus en een groot gedeelte van de bevolking op de hals, waardoor hij een groot aantal abonneuten verloor en uiteindelijk verplicht werd zijn publikatie te staken (4).

L'Esprit des Gazettes echter overleefde het Oostenrijks Bewind en kon zich handhaven tot in de Franse periode. Rond 1793 verplaatste Urban zijn drukkerij naar Brussel en daar verscheen het verder tot op 23 januari 1796. Op 28 januari van hetzelfde jaar werd het verder gezet onder de titel *L'Echo des feuilles politiques et littéraires* (5).

(1) Brief van De Lannoy aan de Landvoogden, 21 mei 1785, ARA, nr. 1066 A : "Rien ne serait plus aisé que dépasser à ces inconveniens, sans même encourir ceux qui l'on rencontre ordinairement dans les concessions des droits exclusifs. L'observation rigoureux des Règes établies pour la police typographique, mise en usage relativement à ces contre-façons suivant les directions qu'il plairait à vos Altesses Royales de prescrire au Ministère Public, dans les occurences particulières, pourrait seule suffire pour y mettre obstacle. Il ne s'agirait que d'assujeter l'imprimeur, qui s'en avise, à la censure et approbation ordinaires, sans y soumettre également les éditeurs des ouvrages primitifs, ainsi que cela se fait, depuis quelque temps, par pure tolérance pour l'avantage du commerce typographique national".

(2) A. BERREWAERTS, o.c., p. 11.

(3) *Wekelyks Nieuws uyt Loven*, 28 juni 1789, p. 20.

(4) A. BERREWAERTS, o.c., p. 9; *Biographie Nationale*, dl. XXIII, kol. 541.

(5) A. BERREWAERTS, o.c., p. 10.

Al de bovengenoemde kranten waren louter nieuws- of annoncenbladen. Voor de studie van de publieke opinie zijn ze van weinig belang. Het was trouwens niet de taak van de krant in het ancien régime om te opiniëren. Als ze stelling innamen was dat louter de vertolking van de officiële visie. Opiniëring of oppositie tegen het regime gebeurde door de verspreiding van illegale pamfletten. In Leuven zijn vooral de *Brieven van Keuremenne* te vermelden. Er verschenen in 1789 minimum 8 *Brieven*, vrij frekwent, doch onregelmatig en ze werden opgesteld door priester Jean-Joseph Van den Elsken, lector aan het College van Atrecht. Hij voerde vooral oppositie tegen de vestiging van het Seminarie-Generaal te Leuven (1).

B. HET EINDE VAN HET OOSTENRIJKS BEWIND, DE BRABANTSE OMWENTELING EN DE FRANSE PERIODE (1789-1814)

Buiten *L'Esprit des Gazettes*, die tot onder de Franse republiek te Leuven bleef verschijnen, deed een ander nieuwsblad zijn intrede. De leemte, door het verdwijnen van het *Wekelyks Nieuws* nagelaten, werd opgevuld door *Den Spectateur Universeel*, een oorspronkelijk tweemaal per week verschijnend nieuwsblad, waarvan het eerste nummer verscheen op 8 juli 1789. Het werd uitgegeven door J.P.G, Michel, broer van de drukker van het *Wekelyks Nieuws*. Dit nieuwsblad is interessant omdat het werd uitgegeven gedurende het woelige einde van de 18de eeuw, onder de zich in snel tempo opvolgende politieke regimes in de Zuidelijke Nederlanden, een periode waarin de gekumuleerde politieke en sociale mutaties uiteindelijk zouden leiden tot een nieuwe maatschappelijke orde, die brak met de heerschappij van adel en kerk en deze verving door de heerschappij van een zelfbewuste en vrijheidslievende burgerij, die voor zichzelf ook de vrijheid van de pers zou opeisen.

In dit kader vormt *Den Spectateur Universeel* een illustratie van het gebrek aan persvrijheid op het einde van de 18de eeuw. Hoewel deze krant in tegenstelling met haar voorgangers opiniërende artikels bevatte, moet zij niet zozeer gezien worden als een eerste poging tot opiniëring maar veeleer als de weergave van de visie van het momenteel heersende regime. In de laatste maanden van het bewind van Jozef II was *Den Spectateur Universeel* louter een nieuwsblad. Na de

(1) Zie over de *Brieven van Keuremenne* en Van den Elsken, A. BERREWAERTS, o.c., pp. 13-15; A. WARZEE, o.c., p. 128; de tentoonstellingskatalog 550 Jaar Universiteit Leuven 31 jan. - 25 april 1976, pp. 393-396.

Brabantse Omwenteling koos het blad resoluut partij voor de patriotten (2). In de partijstrijd, die in de Verenigde Belgische Staten ontstond tussen de Vonckisten en de aanhangers van Van der Noot, koos het weekblad partij voor deze laatste, als beschermer van de Brabantse instellingen (2). Tijdens de kortstondige Oostenrijkse restauratie werd de lof gezongen van de Oostenrijkse keizer (3). Na de definitieve vestiging van het Franse, republikeinse regime nam het blad opnieuw een neutrale houding aan.

Ook in *L'Esprit des Gazettes* van Urban is dezelfde tendens waarneembaar. Urban was oorspronkelijk aanhanger van Jozef II, maar hij keerde zich geleidelijk van hem af, en bekende zich tijdens de Brabantse omwenteling tot de aanhangers van de patriotten.

Tegelijkertijd met *Den Spectateur Universeel* verscheen het weekblad *Le Spectateur Universel*, eveneens uitgegeven door J.P.G. Michel. Vanaf de Brabantse Omwenteling kreeg het de ondertitel *Gazette patriotique brabançonne*. Aanvankelijk verscheen dit nieuwsblad verschillende malen per week, om vanaf 27 februari 1790 een weekblad te worden. *Le Spectateur Universel* kende slechts een kort bestaan, want vanaf 14 juli 1790 werd het opgevolgd door de *Journal de Louvain*, die alweer verdween op 25 augustus van hetzelfde jaar (4).

De definitieve vestiging van het Franse Bewind had een inzinking van de periodieke pers te Leuven voor gevolg. De meeste onder het Oostenrijks Bewind verschijnende bladen waren verdwenen en nieuwe werden niet of nauwelijks gesticht. Wel bleef *Den Spectateur Universeel*, na een onderbreking in de eerste helft van 1795, verder verschijnen. Het laatste bekende nummer dateert van 7 januari 1798. Mogelijk verdween deze krant door de tenuitvoerlegging van de wet van 30 september 1797 op de zegelbelasting (5). Vanaf 1 mei 1801 werd hij opnieuw uitgegeven door P.J. Claes. Zonder veel succes echter, want op 31 oktober van hetzelfde jaar verscheen het laatste nummer.

Volgens A. Warzée verscheen in 1797 *L'Avant Coureur d'un Bon Augure*. Het blad was samengesteld uit artikels, overgenomen uit andere kranten. Van dit blad is echter geen enkel nummer bewaard (6).

(1) *Den Spectateur Universeel*, 20 december 1789, p. 4.

(2) *Den Spectateur Universeel*, 28 maart 1790, p. 5 en 1 aug. 1790, p. 6.

(3) *O.c.*, 13 april 1794, p. 13.

(4) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 17.

(5) Th. LUYKX, *Overzicht en ontwikkeling van de communicatiemedi*a, p. 83.

(6) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 18; A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.

Het enige weekblad waarvan we met zekerheid weten dat het onder de regering van Napoleon werkelijk te Leuven verscheen, is de *Historischen Mercurius*. Dit nieuwsblad, dat hoofdzakelijk samengesteld werd uit uittreksels van andere kranten en overwegend buitenlands nieuws bracht, werd door Jozef Meyer uitgegeven vanaf 18 augustus 1799. Het laatste bewaarde nummer dateert van mei 1800. Mogelijk bleef het nog een tijdlang verder bestaan. Zeker is dat onder het Napoleontische regime de pers meer en meer werd beknot, zodanig dat het bestaan van de periodieke pers in een stad als Leuven onmogelijk werd. Bij dekreet van 3 augustus 1810 werd nog slechts één krant per departement toegelaten. Dit werd aangevuld met het dekreet van 14 december 1810, waarbij naast politieke kranten, ook annoncenbladen mochten verschijnen in een aantal steden van de Belgische departementen (1). Leuven behoorde niet tot deze categorie steden.

Op het einde van het Franse bewind kreeg Jozef Meyer, de vroegere uitgever van de *Historischen Mercurius* de toelating om een annoncenblad uit te geven (2). Het is niet zeker dat het blad nog tijdens het keizerrijk begon te verschijnen.

C. DE PERS IN HET VERENIGD KONINKRIJK EN DE BELGISCHE STAAT TOT AAN DE AFSCHAFFING VAN HET DAGBLAD-ZEGEL (1814-1848)

Op 18 december 1813 drongen de geallieerden Leuven binnen en stelden zij een einde aan het Franse Bewind (3). Tijdens deze korte periode van geallieerd bestuur werd een onderzoek ingesteld naar de periodieke pers in de Belgische departementen, om na te gaan in hoeverre deze periodieken verder konden verschijnen in de gewijzigde politieke konstellatie. Aan de departementsintendanten werd gevraagd een lijst voor te leggen van de periodieken die verschenen in hun departement met aanduiding van de uitgever van het blad, de toelating verkregen om het blad uit te geven, de aard van het blad, en speciale kenmerken van de respectieve publikaties (4).

De desbetreffende inlichtingen werden door de onderintendant van het arrondissement Leuven opgestuurd naar de intendant van het departement van de Dijle, die ze op zijn beurt verzond naar de Goe-

(1) Th. LUYKX, *o.c.*, p. 81-84.

(2) ARA, *Archief van de Administratieraad van België*, nr. 112.

(3) H. VAN DER LINDEN, *Geschiedenis van Leuven*, p. 318-319.

(4) ARA, *Archief van de Administratieraad van België*, nr. 112.

verneur-Generaal, omdat ondertussen het sekretariaat van Politie, afhangend van het Sekretariaat-Generaal van Binnenlandse Zaken en Politie, dat de enquête organiseerde, was afgeschafte (1). Hieruit bleek dat in Leuven slechts één annoncenblad verscheen : de *Journal Politique et d'Annonces*, uitgegeven door Jozef Meyer, die hiervoor de toelating had gekregen bij Keizerlijk Dekreet van 22 maart 1813 (2). Dit blad verscheen viermaal per week en was wat betreft de berichtgeving aangewezen op uittreksels uit andere bladen. Bij besluit van 23 september 1814 bepaalde Willem I dat elke krant, van welke aard ook, een toelatingsbrevet moest hebben en om dat te bekomen moest de uitgever bewijzen dat het blad ten minste 300 intekenaars had. Hieraan bleek de *Journal Politique et d'Annonces* te voldoen, want op 16 januari 1815 kreeg het blad de toelating om verder te verschijnen (3). De titel werd in de loop van 1815 uitgebreid tot *Journal Politique et d'Annonces de Louvain*, titel die later zou omgevormd worden tot *Journal de Louvain*.

Van een totaal andere aard was de liberale *L'Observateur Belge* die te Brussel verscheen vanaf 2 februari 1815. Hij was het orgaan van een vereniging "de jurisconsultes et d'hommes de lettres", opgericht op 15 januari 1815. Medewerkers waren Barthelémy, Tartre cadet, Pierre-François Van Meenen, Doncker, François d'Elhougne en Carton. De zetel van de krant werd overgebracht naar Leuven nadat Barthelémy, Tartre en Carton zich teruggetrokken hadden en er op 15 juli van hetzelfde jaar een nieuwe vereniging was gesticht tussen van Meenen, Donckers en d'Elhougne. Deze laatste trok zich terug in 1820 en na enkele maanden werd de publikatie gestaakt, vermits de drie redakteurs wegens hun oppositie werden gevangen gezet (4). Aanvankelijk verscheen *L'Observateur Belge* tweemaal per week, maar vanaf mei 1815 werd het met grotere tussenpozen onder de vorm van volumes uitgegeven.

De medewerkers aan het blad waren intellectuele vrijmetselaars behorend tot de hogere burgerij, die bovendien op een of andere

(1) *Le Sous-Intendant de l'arrondissement de Louvain à Monsieur l'Intendant Départemental de la Dyle*, 29 maart 1814, ARA, *ibidem*; *L'Intendant Départemental de la Dyle à Son Excellence Monsieur le Gouverneur-Général de la Belgique*, 7 april 1814, *ibidem*.

(2) *Ibidem*.

(3) *Journal Politique et d'Annonces*, 4 februari 1815, p. 142.

(4) W. WOUTERS, *De Plaatselijke Pers en de Gemeenteverkiezingen te Leuven (1830-1848)*, p. 64; H. VANNOPPEN, *De Volksvertegenwoordigers van het arrondissement Leuven (1830-1850)*, p. 70.

wijze direkt betrokken waren geweest bij het Franse Bewind, tijdens het Directoire of onder Napoleon. Het doel dat deze mensen zich stelden, was te verhinderen dat de verworvenheden van de revolutie, zoals de gelijkheid van alle burgers voor de wet, zouden worden afgeschaft. Ze waren verontrust door een zekere stroming in bepaalde middens, die streefden naar een herstel van het Ancien Régime. Aanvankelijk drong *L'Observateur* er op aan Willem I te steunen en de grondwet, hoewel niet ideaal, goed te keuren. De vrijheden hierin opgesomd moesten voor alles worden verdedigd, en de aanspraken van adel en klerus moesten worden afgewezen. Maar al spoedig begon *L'Observateur* oppositie te voeren tegen het bewind van Willem I. Ondermeer tegen de economische politiek van de koning, tegen de invoering van een minder democratisch fiscaal systeem, de diskriminatie van mensen uit het zuiden bij de toewijzing van de openbare functies en de taalpolitiek. Geleidelijk werd ook toenadering gezocht tot de katolieken om een soort unie tot stand te brengen (1).

Van katolieke zijde, zij het nog niet expliciet, werd in 1819 gestart met de uitgave van het annoncenblad *Petites Affiches*, uitgegeven door de drukkers Vandezande en Vanlinthout. Dit weekblad zou vanaf 1835 uitgroeien tot een katoliek nieuws- en annoncenblad. Ondertussen gaven dezelfde drukkers enkele tijdschriften uit waarin de rechten van de godsdienst werden verdedigd. Vanaf 1829 drukten ze zowel *L'Echo des vrais principes* als *Le Conservateur Belge*, die beide waren samengesteld uit artikels overgenomen uit konservatieve Franse kranten.

Vanaf 1820 tot en met 1828 is er geen enkel exemplaar bewaard van te Leuven verschijnende kranten. In deze periode werd het annoncenblad *La Renommée* uitgegeven. Het werd gesticht op het einde van 1821 en bestond nog in maart 1822 (2).

In Leuven, zoals in de andere Belgische steden, werd de Unie der Opposities voortgestuwd door de pers. Vanaf 1829 schaarden zich rond de *Journal de Louvain* enkele vroegere redakteurs van *L'Observateur Belge* : J.P. Van Meenen en Antoine d'Elhougne. Andere redakteurs waren de studenten Roussel en Leonard d'Elhougne, zoon van Antoine, en Antoine en Henri Peemans (3). In de *Journal de Louvain* volgden ze dezelfde koers als in *L'Observateur Belge* : libe-

(1) De gegevens voor deze paragraaf steunen voornamelijk op de studie van J. BARTIER, *Aux Sources de l'Unionisme et du Libéralisme. L'Observateur Belge 1815-1820*; verder op W. WOUTERS, *o.c.*, p. 63-65.

(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 23; A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21; A. WARZEE, *o.c.*, p. 129; H. VAN-NOPPEN, *o.c.*, p. 70; W. WOUTERS, *o.c.*, p. 67.

raal-unionistisch, democratisch en republikeins (1). De *Journal de Louvain* eiste de vrijheid op voor alle burgers, zowel katolieken als liberalen. Het motto waaronder de krant verscheen wees trouwens in die richting : "Liberté civile et religieuse", hoewel een gedeelte van de redactieleden, mogelijk allen, tot de vrijmetselarij behoorden en van de katolieke orthodoxie was vervreemd : Van Meenen en d'Elhougne vader (2).

Aanvankelijk werd de nadruk gelegd op de eerbiediging van de vrijheid, maar reeds in september 1829 sprak de krant zich uit voor openlijke opstand tegen het bewind van Willem I. De oppositie ging zo ver dat de *Journal de Louvain* door de Hollandse overheid werd gerekend tot de aanstokers van de opstand (3). De redakteurs van de krant namen allen actief deel aan de revolutie. Het waren drie redakteurs van de *Journal*, die op 29 augustus de orangistische burgemeester d'Onyn de Chastre van zijn macht beroofden. Hoewel de officiële burgemeester verder de processen-verbaal bleef ondertekenen, hadden zij de werkelijke macht in handen (4).

Eens de onafhankelijkheid uitgeroepen ging de *Journal de Louvain* zich afzetten tegen de gang van zaken in de nieuwe staat. Bovenal wilden haar redakteurs de vestiging van een ware democratie, die aan de verschillende lagen van de bevolking de kans gaf deel te nemen aan het staatsleven. Alle despotisme moest worden gebannen, de scheiding tussen kerk en staat diende absoluut te zijn en de volledige onafhankelijkheid t.o.v. het buitenland diende te worden nagestreefd. Dit vonden ze, kon het best verwezenlijkt worden in de meest democratische staatsvorm : de republiek. De monarchie was een gevaar voor de nieuwe vrijheid (5). Het was vooral moeilijk te nemen, dat men de voorstellen van de konferentie van Londen, die o.m. voorzagen in belangrijke gebiedsafstand, moest aanvaarden om een koning zoals Leopold op de troon te krijgen (6). Eens de koning verkozen, viel de campagne van de *Journal de Louvain* tegen Leopold stil. Wel bleef nog een tijd de oppositie tegen het verdrag der XXIV artikelen aanhouden.

De eerste jaren na de onafhankelijkheid bleef de krant het unionisme trouw. Het werd gezien als de enige mogelijkheid in de

(1) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 67.

(2) J. BARTIER, *o.c.*, p. 39.

(3) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 3.

(4) E. WITTE, *De politieke machtsstrijd in en om de voornaamste Belgische Steden 1830-1848*, Dl. I, p. 45; W. WOUTERS, *o.c.*, p. 48-49.

(5) *Journal de Louvain*, 10 juli 1831, p. 1; 18-19 juli 1831, p. 3.

(6) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 72.

toenmalige Belgische situatie. Partijstrijd tussen katholieken en liberalen zou het bestaan van het land in gevaar brengen. Verzoenende taal en afwijzing van elk ekstremisme gaven in deze jaren dan ook de toon aan.

De krant sloeg echter een strijdbaar liberale en antiklerikale richting in vanaf het ogenblik dat er sprake was van de overbrenging van de in 1834 te Mechelen opgerichte katholieke universiteit naar Leuven. Daardoor werden immers niet alleen de materiële voordelen die het bestaan van de staatsuniversiteit meebracht voor de inwoners van de stad in gevaar gebracht, maar de klerus werd ook verweten misbruik te maken van de vrijheid van onderwijs, die hem in 1830 was verleend (1).

De uitgever van de katholieke *Petites Affiches*, Van Linthout, stond positief tegenover de stichting en overbrenging van de Katholieke Universiteit. Er bestonden inderdaad bindingen tussen deze uitgever en de Ram, de eerste rektor van de universiteit. De Ram was ondermeer medewerker aan het menaissaanse maandblad *Le Nouveau Conservateur Belge* dat vanaf 1830 tot en met 1835 werd gedrukt bij Vanlinthout (2). Bovendien gaf de Ram hier in 1832 zijn *Historia philosophia a mundi incunabilis usque ad salvatorem adventum* uit; een syntese en verdediging van de ideeën van Lamennais. Onder de stuwning van de toekomstige rektor verscheen eveneens bij Vanlinthout vanaf 1830 tot en met 1832 *Les Articles de l'Avenir*, waarin de voornaamste artikels van *L'Avenir* waren opgenomen. Ook de bisschop van Luik, Van Bommel, en vikaris-generaal Sterckx werkten eraan mee (3). Het is dan ook niet te verwonderen dat Vanlinthout de drukker werd van de Katholieke Universiteit, eens zij, vanaf het academiejaar 1835-1836, te Leuven was gevestigd.

De vestiging van de Katholieke Universiteit te Leuven betekende het begin van de strijd tussen liberalen en katholieken. In de eerste gemeenteraadsverkiezingen na de onafhankelijkheid, op 4 augustus 1835, diende slechts een gedeelte van de raad hernieuwd te worden. Ze werden nog gevoerd zonder veel strijd. Alle kandidaten werden voorgesteld door de *Journal de Louvain*. Ze behoorden tot de gematigd-liberale strekking en waren aanvaardbaar voor de katholieken. Alle voorgestelde kandidaten werden verkozen. Wegens het partiële

(1) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 76-87.

(2) A. SIMON, *L'Hypothèse Libéral en Belgique. Documents inédits*, p. 92.

(3) ID., *Catholicisme et Politique. Documents inédits (1832-1909)*, p. 43; W. WOUTERS, *o.c.*, p. 83.

karakter van de verkiezingen behielden de katolieken onder leiding van burgemeester Guillaume Van Bockel de meerderheid in de raad (1).

De gemeenteraadsverkiezingen van 14 en 16 juli 1836 draaiden uit op een katolieke overwinning : de uittreedende kandidaten, voorgesteld door de *Petites Affiches*, die vanaf 1835 zowat het officieuze partijorgaan van de Leuvense katolieken werden, werden verkozen. De liberale groep rond de *Journal de Louvain* had geen kandidatenlijst ingediend, waarschijnlijk wegens verdeeldheid in de liberale rangen. De *Journal de Louvain* leidde trouwens sinds 1835 een kwijnend bestaan. In 1835 nam haar redakteur J. Deschuyfeleer ontslag (2). In februari 1837 hield de krant plots op te verschijnen.

Vanaf het ogenblik dat het orgaan van de gematigde liberalen verdween, greep de orangistische groep, die in Leuven eerder zwak stond, de kans aan om via de pers haar ideeën te verspreiden (3). Zij begon met de uitgave van de *Feuille d'annonces de l'arrondissement de Louvain*, dat verscheen vanaf 2 april 1837. Buiten haar onverhoren orangisme, werd deze krant gekenmerkt door strijdend democratische en antiklerikale stellingnamen. Vanaf haar eerste nummer bond zij de strijd aan voor de rechten van het gehele volk, arbeiders inkluis en tegen de aspiraties van klerus en adel. Herhaaldelijk betuigde het weekblad zijn trouw aan Willem I en zijn afkeer van Saksen-Coburg (4). Vanaf 31 januari 1841 werd het voortgezet door het *Lovensch Blad*.

Ondertussen verscheen vanaf 1838 het annoncenblad *L'Affiche*, dat zich apolitiek verklaarde, maar toch duidelijk bij de liberale opinierichting aansloot. Het werd uitgegeven door de drukkers Dusart en Vandenbroeck. Deze waren ook de drukkers van het opnieuw opgerichte orgaan van de gematigde liberalen, de *Journal de Louvain*, die vanaf mei 1839 *L'Affiche* opvolgde (5). In hetzelfde jaar werd de titel van de *Petites Affiches* gewijzigd in *Journal des Petites Affiches*, titel die het blad zou behouden tot zijn verdwijnen in 1974.

(1) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 88-90.

(2) ID., *o.c.*, p. 96-99.

(3) De orangisten haalden bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1830 één verkozene in de raad, Calmo en 6,6% der stemmen. Bij de verkiezingen van 14 juli 1836 werd hij vervangen door Terwagne, die bij de tussentijdse verkiezingen in 1837 niet meer werd herkozen, cfr. E. WITTE, *o.c.*, dl. II, p. 29.

(4) *Feuille d'annonces*, 15 oktober 1837, p. 3 en 8 november 1840, p. 3.

(5) *L'Affiche*, 28 april 1839, p. 179.

Het jaar 1839 was ook het jaar waarin het Verdrag der XXIV Artikelen werd aanvaard. In Leuven werd de oppositie tegen het verdrag langdurig en hevig onderhouden door de orangistische *Feuille d'Annonces* en in mindere mate door de *Journal de Louvain*. Van katholiek-demokratische en vlaamsgezinde zijde dient de oprichting in januari 1839 vermeld van het weekblad *De Tyden* door J. Wolffers. Het blad voerde niet alleen oppositie tegen de afstand van een gedeelte van het grondgebied, maar het verdedigde eveneens de rechten van het volk, en zette zich scherp af tegen de overname van de Franse taal en zeden (1). Vanaf 7 maart werd het voortgezet onder de titel *De Morgenzon*. Het had echter niet veel succes en verdween reeds in augustus van hetzelfde jaar.

De verdeeldheid van de liberalen, belichaamd door het gelijktijdig verschijnen van de gematigde *Journal de Louvain* en de radikale en orangistische *Feuille d'Annonces*, eindigde niet dadelijk met de aanvaarding van het Verdrag der XXIV Artikelen. Dit kwam duidelijk tot uiting in de gemeenteraadsverkiezingen van 1839. De gematigde liberalen, voorgedragen door de *Journal de Louvain*, werden door de orangisten niet gesteund. De *Feuille d'Annonces* distancieerde zich volledig van die verkiezingen. Daarvan profiteerden de katholieken, voorgedragen door het katholieke kieskomitee "Amis de l'ordre et des institutions nationales" en gesteund door de *Journal des Petites Affiches*. De katholieke kandidaten werden verkozen en aldus stelden ze hun overwicht in de gemeenteraad nog enkele jaren veilig. Het groot aantal onthoudingen bij deze verkiezingen wijst op de onthouding van de radikalen (2).

De liberalen hadden reeds vanaf 1835 bij elke verkiezing een zekere organisatie opgebouwd, die voorverkiezingen en vergaderingen hield om kandidaten aan te duiden (3). Het duurde echter tot 1842 vooraleer een echte kiesvereniging werd opgericht. Ze kwam mogelijk tot stand onder de stuwing van de loge "La Constance" die in 1833 te Leuven was opgericht. Het waren de vrijmetselaars Fizenne, Deheen en Remy die de "Association électorale" oprichtten (4).

Van katholieke zijde was er vóór 1850 van enige organisatie weinig te merken. De *Petites Affiches* stelden bij elke verkiezing onveranderd de uittredende mandatarissen opnieuw voor. Vanaf 1840 werden er naar liberaal voorbeeld voorverkiezingen gehouden en in 1841 kon de oprichting van een katholieke kiesvereniging worden bekend

(1) *De Tyden*, 6 januari en 21 februari 1839.

(2) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 110-114.

(3) *ID.*, *o.c.*, p. 89.

(4) E. WITTE, *o.c.*, dl. I, p. 296; W. WOUTERS, *o.c.*, p. 133.

gemaakt (1).

Op 1 januari van datzelfde jaar werd de *Feuille d'annonces* voortgezet onder de titel *Lovensch Blad*. Evenals zijn voorganger was het radikaal, orangistisch, antiklerikaal en democratisch. In dit blad is de groeiende toenadering tussen de liberalen en de orangisten goed merkbaar. In de verkiezingsstrijd voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1842 zou het zich aan de zijde scharen van de liberalen (2). De provinciale verkiezingen van 1840 en de wetgevende van 1841 wezen duidelijk op een katolieke meerderheid op arrondissementeel vlak. De gemeenteraadsverkiezingen van 1842 toonden duidelijk het liberaal overwicht aan bij de Leuvense burgerij. De liberalen wonnen deze verkiezingen dankzij hun herwonnen eensgezindheid, de oprichting van een kiesvereniging en het geleidelijk aansluiten van de orangistische liberalen. Tegelijkertijd toonden de verkiezingen de achteruitgang van het unionisme te Leuven aan. Waar liberale en katolieke kandidaten tegenover elkaar stonden, wonnen de eerste met gemiddeld 60% van de stemmen (3). Het liberale overwicht in de Leuvense gemeenteraad was vanaf 1842 stevig gevestigd en zou behouden blijven, op enkele jaren na, gedurende de hele 19de eeuw (4).

Het *Lovensch Blad* was tevreden met het bekomen resultaat, maar het hield zich verder afzijdig van de lokale politiek. Vanaf 1843 ging het geleidelijk zijn orangistische stellingen milderden, maar het bleef op sociaal gebied radikaal-democratisch. Het blad verdween in 1844; wat tekenend was voor het aansluiten van de orangisten bij de liberalen, maar binnen deze partij tot spanningen zou leiden, die na 1848 ook hun gevolgen zouden laten voelen in de liberale pers.

Deze spanningen binnen de liberale partij kwamen reeds tot uiting in de gemeenteraadsverkiezingen van 1845. Bij deze verkiezingen, die in unionistische sfeer verliepen — slechts enkele kandidaten werden alleen door één van de partijen gesteund — werden de kandidaten van de *Journal de Louvain* niet door de radicalen gesteund. Na de verkiezingen kwam het dan ook tot een scheuring in de partij (5).

De periode 1845-1848 hield voor Leuven een heropleving van het unionisme in. De gematigd-liberale en konservatief-katolieke burgerij sloot zich aaneen tegen de radikaal-republikeinse dreiging, die vooral

(1) E. WITTE, o.c., p. 134.

(2) *Lovensch Blad*, 10 juli 1841, p. 2 en 23 juli 1843, p. 1; W. WOUTERS, o.c., p. 137.

(3) W. WOUTERS, o.c., p. 144-150.

(4) Cfr. *infra*.

(5) E. WITTE, o.c., dl. I, p. 377; W. WOUTERS, o.c., p. 172-176.

na de februarirevolutie van 1848 te Parijs akuit werd. Vóór de verkiezingen van 1848 smolten de twee kiesverenigingen samen tot een "Comité de l'Union". Het gevolg was dat voor de wetgevende en provinciale verkiezingen, in tegenstelling tot de vorige verkiezingen, meestal liberalen werden gekozen (1).

Het jaar 1848 betekent voor de pers te Leuven een keerpunt. Totdantoe was zij bijna uitsluitend bestemd voor de hogere burgerij. De twee belangrijkste opinierichtingen in die burgerij, de gematigd-liberale en de konservatief-katolieke waren respectievelijk in de pers vertegenwoordigd door de *Journal de Louvain* en de *Journal des Petites Affiches*. Slechts in de periode 1836-1844 had de orangistische groep enig succes. Haar radikale propaganda moet niet zozeer gezien worden als een bekommernis voor de sociale noden van de lagere klassen, dan wel als een middel tot agitatie tegen het regime.

Het Leuvens gemeentebestuur was in deze jaren hoofdzakelijk in handen van de hogere burgerij. Kapitaalkrachtige fabrikanten en handelaars beheersten in deze periode het politieke leven van de stad, hoewel hun aandeel in de totale stadsbevolking uiterst gering was. Leuven werd, zoals de rest van Brabant, slechts laat in de 19de eeuw geïndustrialiseerd. In deze periode rond het midden van de eeuw was de arrondissementshoofdstad geen industrieel centrum. Slechts 31% van de bevolking nam deel aan het economisch proces. De economische activiteit had grotendeels een artisanaal karakter. De overheersende arbeid werd uitgeoefend door een meester, die soms geholpen werd door één, twee of meerdere gasten. Dit was voornamelijk het geval voor de sectoren bouw, hout, metaalbewerking, drukkerij, precisienijverheid en lederbewerking. Typische huisberoepen zoals kantwerksters, schoenmakers, kuipers, kachelsmeden en kleermakers waren in het economisch leven van de stad goed vertegenwoordigd. In de nijverheid kwam de tekstiel op de eerste plaats. Dit was voornamelijk te danken aan het groot aantal kantwerksters; ongeveer 10% van de actieve bevolking in 1846. Wegens de economische crisis geraakte deze nijverheid in verval. Opvallend was ook het aantal schoen- en laarzenmakers. Hun aanwezigheid was verantwoordelijk voor het bestaan van een aantal leerlooierijen.

Op industriële schaal werd vooral geproduceerd door de brouwerijen, sinds de 18de eeuw de belangrijkste industrietak te Leuven, en de behangselfabrieken. Deze twee nijverheden stelden respectievelijk 506 en 90 arbeiders tewerk. Hun produktie overtrof ruimschoots de lokale behoeften. Al bij al was 35% van de actieve bevolking te Leuven in de nijverheid tewerkgesteld.

(1) W. WOUTERS, *o.c.*, p. 182.

Leuven was vrij belangrijk als handelscentrum. In 1846 stelde deze sektor bijna 11% van de beroepsbevolking tewerk. De handel voorzag op de eerste plaats in de lokale behoeften. De aanwezigheid van een groot aantal groothandelaars, wisselagenten, reders en makelaars, alsook de gunstige geografische ligging, doet een belangrijke transitohandel vermoeden. Deze verloor echter aan belang door de aanleg van de spoorwegen, waarvan de eerste werd aangelegd in 1837 tussen Leuven en Mechelen. De graanhandel bleef belangrijk te Leuven, hij stelde verscheidene arbeiders en kooplieden tewerk, vooral in de omgeving van de binnenhaven, die van vitaal belang was voor de stedelijke economie. Tevens was Leuven een belangrijke landbouwmidden tussen Leuven en Mechelen.

Een grote groep van de beroepsbevolking werd gevormd door het dienstpersoneel, dat 10% haalde. 3,6% van de bevolking met een inkomen leefde van haar renten of bezittingen. In de kiezerslijsten van 1847 namen zij echter één vijfde van het aantal stemgerechtigden in. Waarschijnlijk vormden zij een belangrijk deel van de katholieke ahang in de stad. Belangrijk in de beroepsstructuur van Leuven en het economisch leven van de stad was de aanwezigheid van grote groepen die niet direkt economisch produktief waren : militairen (+7%), bedienden, ambtenaren, leerkrachten (+7%), advocaten, geneesheren, geestelijken. Hiervoor waren verantwoordelijk de aanwezigheid van een aantal kazernes, de uitbreiding van de stedelijke administratie na de onafhankelijkheid, de aanwezigheid van de universiteit, de rechtbanken, het groot aantal gezondheidsinstellingen en de kloosters (1).

D. DE BLOEI VAN DE POLITIEKE PERS NA DE AFSCHAFFING VAN HET DAGBLADZEGEL (1848-1885)

De pers werd door de wet van 26 mei 1848 op de afschaffing van de zegelbelasting in het bereik van een groter publiek gebracht. Dit beantwoordde aan de ruimere deelname van de burgers aan het politieke leven, als gevolg van de verlaging van de kiescensus tot het grondwettelijke minimum.

De gevolgen van deze democratische maatregel waren ook voor de Leuvense pers van diepgaande betekenis. De twee leidinggevende organen tot 1848, de katholieke *Journal des Petites Affiches* en de libe-

(1) De gegevens over de sociaal-economische structuur van Leuven zijn ontleend aan het werk van M. MAGITS, *Demografisch en sociale structuren te Leuven. 1846-1860*, p. 164-188 en in mindere mate aan de thesis van H. VANNOPEN, *o.c.*, p. 1-6.

rale *Journal de Louvain* verloren hun monopoliepositie. De afschaffing van de zegelbelasting maakte het mogelijk dat tegelijkertijd kranten van dezelfde opinierichting naast elkaar bestonden en dat zelfs kranten die het orgaan waren van een bepaalde strekking binnen één van de partijen de kans kregen over kortere of langere termijn te verschijnen. Bovendien was de lagere burgerij, sinds de verlaging van de kiescijns een belangrijke politieke faktor geworden. Ter beïnvloeding van haar opinie werden sinds 1848 vlaamstalige uitgaven van de franstalige partijkranten verspreid.

Vanaf 1848 deden ook de kiesbladen definitief hun intrede in de Leuvense pers. Voordien verschenen er reeds blaadjes ter gelegenheid van de verkiezingen; ze hadden echter meer het karakter van stroobiljetten. Sommige kiesbladen zouden gedurende de opeenvolgende verkiezingsperioden blijven bestaan.

In deze periode werd de *Journal des Petites Affiches* als officieus orgaan van de katolieke opinierichting te Leuven vervangen door officiële partijorganen, die rechtstreeks van de katolieke kiesvereniging afhingen. Geleidelijk zou het weekblad zijn politiek karakter verliezen en evolueren naar een annoncenblad, met voornamelijk berichtgeving over het buitenland en "faits divers". Als opinieblad mag de krant na 1850 grotendeels afgeschreven worden.

Tijdens de moeilijke politieke situatie in 1848, toen de *Journal des Petites Affiches* streefde naar een herstel van het unionisme en er een gedeeltelijk gemeenschappelijke lijst tot stand kwam voor de wetgevende verkiezingen, werd een strijdbaar konservatief-katoliek weekblad opgericht, *L'Echo de Louvain*, dat opgesteld werd door de Luxemburgse student Hubert-Joseph Dropsy (1). De onafhankelijke politiek van het weekblad, die ondermeer tot uiting kwam in de uitgave van eigen kiesbladen, *La Sentinelle* en *Le véritable libéral louvainiste*, kende weinig succes, want nog hetzelfde jaar hield het blad op te verschijnen.

Volgens de *Journal de Louvain* was *L'Echo de Louvain* het orgaan van de katolieke partij te Leuven (2). Daarover bestaat echter geen zekerheid. Vanaf december 1848 verscheen het konservatief-katolieke weekblad *Courrier de Louvain*, dat evenals *L'Echo de Louvain* gedrukt werd bij Ickx en Geets. Deze krant was ongetwijfeld het officieel orgaan van de katolieke partij (3). Tegelijkertijd werd een vlaamstalige uitgave van de *Courrier* verspreid : *Den Belg*. Beide

(1) *Journal de Louvain*, 23 januari 1848, p. 2.

(2) *Ibidem*.

(3) *Courrier de Louvain*, 19 januari 1851, p. 1; *Journal de Louvain*, 31 december 1854, p. 1.

weekbladen werden als organen van de katholieke partij opgeheven na de oprichting van de "Union Conservatrice et Constitutionelle" in 1854; deze nieuwe groepering was de omvorming van de reeds bestaande katholieke kiesvereniging tot een permanent-georganiseerde katholieke partij op lokaal vlak.

Na de oprichting van de "Union" werd *Den Belg* als vlaamstalig orgaan van de katholieke partij vervangen door de katholieke Diestse krant *Den Demerbode*, die sinds 1849 werd uitgegeven door Adriaan Havermans. Vanaf de omvorming tot orgaan van de katholieke partij van het arrondissement Leuven, verscheen het blad onder de titel *Den Dyle- en Demerbode* (1). Het lag bovendien in de bedoeling van de leiders van de katholieke partij om de franstalige *Courrier de Louvain* te vervangen door een blad dat *Union Constitutionelle* zou genoemd worden (2). Daartoe werd contact opgenomen met de uitgevers van de katholieke Brusselse krant *Gazette de Bruxelles* (3). Vanaf 12 november 1854 verscheen het nieuwe blad, dat *L'Union de Louvain* werd gedoopt. *L'Union* verscheen dagelijks tot het einde van 1855. Het is duidelijk dat het hier gaat om een louter lokale uitgave van de *Gazette de Bruxelles*, qua inhoud identiek, met dat verschil dat er soms een artikel in verscheen met Leuvens nieuws. Uniek is wel dat men een poging ondernam om een dagblad op te richten te Leuven, een poging die niet bijster slaagde, want vanaf het begin van 1856 werd van de dagbladformule afgestapt. Voortaan hield blijkbaar ook de overeenkomst met de *Gazette de Bruxelles* op. *L'Union de Louvain* werd een zelfstandig weekblad, dat gedrukt werd op de persen van de uitgever van de vorige katholieke partijkrant, Ickx en Geets. Sindsdien evolueerde het blad in ultramontaanse richting.

Vanaf 4 mei 1848 werd van liberale zijde het Vlaamse weekblad *Het Lovensch Nieuws* uitgegeven. Het verscheen bij L. Jorand-Dusart, die ook de drukker was van de *Journal de Louvain*. Na een bestaan van nauwelijks twee jaar hield het gematigd-liberale weekblad op te verschijnen.

Ondertussen kreeg de *Journal de Louvain*, totdantoe het enige orgaan van de Leuvense liberalen, het steeds moeilijker om alle strekkingen in de partij rond zich te blijven verenigen. De tegenstellingen tussen gematigden en radicalen nam steeds scherper vormen aan. In 1848 kwam het tot een openlijk konflikt binnen de partij (4). Moge-

(1) *De Waerheyd*, 19 november 1854, p. 1.

(2) *Ibidem*.

(3) *L'Union de Louvain*, 12 november 1854, p. 1.

(4) E. WITTE, o.c., p. 377.

lijk liep deze tegenstelling parallel met een groeiende polarisatie die zich ook in de Leuvense loge "La Constance" deed gevoelen. Zeker is dat de Leuvense loge in deze periode blijk gaf van een intense sociale bewogenheid (1). De invloed van de loge was in de Leuvense liberale partij niet te onderschatten. Een van haar leden was het gemeenteraadslid Henri Peemans, meester in de loge en latere burgemeester van Leuven. Samen met Charles de Luesemans, schepen en vanaf 1852 burgemeester, maakte hij deel uit van de redactie van de *Journal de Louvain*. In 1850 trok Peemans zich terug uit de redactie van de krant en hij nam ontslag als gemeenteraadslid (2), zogenaamd omdat de *Journal* het eksklusief orgaan van de Luesemans was geworden (3). Samen met enkele andere redakteurs van de *Journal de Louvain* stichtte hij de radikale en rabiaat antiklerikale *Le Louvaniste*. In hoeverre de nieuwe krant gesteund werd door de loge is moeilijk te achterhalen. De sympathie van *Le Louvaniste* voor de loge was echter overduidelijk.

De spanningen binnen de liberale partij verhinderden niet dat zowel de *Journal de Louvain* als *Le Louvaniste* de kandidaten van de "Association électorale" voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1851 steunden (4). De liberale lijst behaalde eens te meer een soliede overwinning in deze verkiezingen. In de gemeenteraadsverkiezingen van 1854 en 1857 zouden de katolieken het zelfs niet meer wagen een lijst in te dienen, wetend dat ze op gemeentelijk vlak geen enkele kans maakten (5). De innerlijke verdeeldheid bij de Leuvense liberalen zou uiteindelijk beslecht worden ten voordele van de radicalen. De *Journal de Louvain* verdween definitief op het einde van 1854. Als argumentatie voor het verdwijnen werd opgegeven dat het gemeentebestuur stevig genoeg in het zadel zat en dat voortaan het *Bulletin Communal* zou volstaan om de belangen van de stad te verdedigen (6). Met het verdwijnen van de *Journal de Louvain* werd de "journal phalanstérien et socialiste", zoals *Le Louvaniste* door zijn katolieke tegenstanders werd genoemd, het enige orgaan van de Leuvense liberalen.

Op 25 juni 1854 verscheen het eerste nummer van de vlaamstalige zusterkrant van *Le Louvaniste* : *De Waerheyd*. Evenals *Le Louvaniste* werd het weekblad gedrukt bij Weduwe Massar, in wiens

(1) Mededeling van F. Borné.

(2) *L'Union de Louvain*, 3 januari 1858, p. 2.

(3) *Ibidem*; *Le Louvaniste*, 21 april 1850, p. 1.

(4) J. SCHOUTENS, *De plaatselijke pers en de verkiezingen te Leuven 1848-1860*, p. 129.

(5) SCHOUTENS, *o.c.*, p. 131, 143, 166.

(6) *Journal de Louvain*, 24 december 1854.

drukkerij voortaan de meeste liberale partijorganen zouden worden gedrukt. Het nieuwe blad verwonderde er zich over dat in een stad waar 90% van de inwoners vlaamstalig waren, geen enkel vlaamstalig weekblad verscheen, buiten de onwaardige "gazette van haet en nyd", *Den Belg* (1). Reeds op het einde van 1855 werd de uitgave van *De Waerheyd* gestaakt. Vanaf dat ogenblik nam *Le Louvaniste* ook vlaamstalige artikels op (2).

Op zijn beurt verdween *Le Louvaniste* in 1857. De krant motiveerde dat verdwijnen in haar laatste nummer, door erop te wijzen dat de katholieken niet meer durfden strijden in de gemeenteraadsverkiezingen, dat ze verslagen waren in de provinciale verkiezingen en dat om de overwinning te kunnen behalen in de wetgevende verkiezingen een gemeenschappelijk orgaan van alle liberalen noodzakelijk was (3). Het verdwijnen van *Le Louvaniste* was zeker te wijten aan een verzoening in de liberale partij, die leidde tot de oprichting van *Le Progrès* in januari 1858. De nieuwe krant deed in haar eerste nummer de nogal kontradiktorische mededeling dat zij zowel de lijn van de *Journal de Louvain* als die van *Le Louvaniste* zou aanhouden (4). *Le Progrès* was zoals haar voorganger *Le Louvaniste* een radikale krant. Het radikalisme van beide kranten was echter meer gelegen in een militant antiklerikalisme, dan in een uitgesproken sociale ingesteldheid.

In 1859 verdween het katholieke partijorgaan *L'Union de Louvain*. Het blad werd opgevolgd door de *Moniteur de Louvain*, een gematigd ultramontaans weekblad, dat gedrukt en geredigeerd werd door Charles Coppin, die de drukkers Ickx en Geets verving als drukker van de katholieke partijkranten. Het vlaamstalig katholiek partijorgaan, *Den Dyle- en Demerbode* werd opnieuw vervangen door de heropgerichte *Den Belg*, even als de *Moniteur de Louvain* uitgegeven door Coppin. De reden van de vervanging van *Den Dyle- en Demerbode* als orgaan van de katholieke partij, ligt waarschijnlijk in een conflict tussen de uitgever van dit blad en de katholieke partij. Zeker is dat *Den Dyle- en Demerbode* vanaf 1863 duidelijk evolueerde in liberale richting om uiteindelijk het partijorgaan van de Diestse liberalen te worden (5).

Den Belg en de *Moniteur de Louvain* zouden de organen blijven van de katholieke partij tot in 1866. In dat jaar kwam het tot een

(1) *De Waerheyd*, 25 juni 1854, p. 1.

(2) *Le Louvaniste*, 6 januari 1856, p. 1.

(3) *Le Louvaniste*, 27 december 1857, p. 1.

(4) *Le Progrès*, 3 januari 1858, p. 1.

(5) Cfr. *infra* : Evolutie van de pers te Diest.

openlijk konflikt tussen de Katholieke Associatie en Coppin. Het geschilpunt betrof de toelage voor 1866 en het eerste kwartaal van 1867, die via een mondelinge overeenkomst door de Katholieke Kring aan Coppin zou beloofd zijn. De Katholieke Kring weigerde nog verder de beide kranten van Coppin financieel te steunen (1). In hetzelfde jaar werd door de Katholieke Associatie overgegaan tot de stichting van twee nieuwe weekbladen : *Het Vaderland* en de *Gazette de Louvain*. *Den Belg* en de *Moniteur de Louvain* bleven verder verschijnen tot in juni 1868 (2).

Ook langs liberale zijde volgden de opeenvolgende partijorganen elkaar in snel tempo op. Het laatste vlaamstalige, liberale weekblad *De Waerheyd* verdween in de loop van 1866. De vlaamstalige, liberale lezers waren van dan af aangewezen op de vlaamstalige artikelen die in *Le Louvaniste* verschenen. Mogelijk wegens de naderende gemeenteraadsverkiezingen werd op 15 maart 1860 een nieuw vlaamstalig weekblad in het leven geroepen : *Het Licht*. Het blad werd uitgegeven door T.Q. Herremans. Vanaf 21 oktober 1860 werd *Het Licht* opgevolgd door *De Vrijheidsvriend*, die evenals zijn franstalige tegenhanger *Le Progrès* gedrukt werd op de persen van de drukkerij Massar.

De gemeenteraadsverkiezingen die in oktober van hetzelfde jaar werden gehouden, leverden voor de Leuvense liberalen een nooit geziene overwinning op. De katholieken hadden beweerd zich te zullen onthouden, doch op het laatste moment dienden ze een volledige kandidatenlijst in. Zonder enig succes evenwel : de liberale kandidaten behaalden gemiddeld 81% der uitgebrachte stemmen (3). Voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1863 diende de Katholieke Associatie een onvolledige lijst in, doch eens te meer behaalde de liberale lijst de absolute meerderheid.

De Vrijheidsvriend en *Le Progrès* verdwenen in december 1861. Ze werden samengesmolten tot het tweetalige opinie- en annoncenblad *Le Nouvelliste*, waarvan het eerste nummer op 5 januari 1862 het licht zag. In tegenstelling tot de vorige liberale weekbladen, werd *Le Nouvelliste* gedrukt bij J. Savoné, een ambtenaar verbonden aan de gemeentelijke administratie. De krant kan gerekend worden als behorend tot het doktrinair-liberale kamp : antiklerikaal en konservatief op sociaal gebied. In het vlaamstalig gedeelte van de krant kwam sinds 1864 in sommige artikelen een radikale tendens tot uiting.

(1) *Gazette de Louvain*, 18 augustus 1867, p. 1.

(2) *Le Moniteur de Louvain*, 7 juni 1868, p. 1.

(3) *Le Progrès*, 4 november 1860, p. 1; *De Vrijheidsvriend*, 1 november 1860, p. 1.

Deze tendens werd verdergezet in het sinds januari 1865 verschijnend weekblad *Het Leuvensch Nieuws*, dat de voortzetting was van het vlaamstalige gedeelte van *Le Nouvelliste*. Het radikalisme van *Het Leuvensch Nieuws* was in het begin van zijn bestaan voornamelijk van antiklerikale aard. Geleidelijk aan richtte het blad tevens zijn aanvallen op het volgens hem doktrinaire Leuvense gemeentebestuur. Deze kritiek was een uiting van de groeiende onenigheid tussen doktrinairen en radikalen in de lokale liberale partij.

In 1866 verdween *Le Nouvelliste*, die sinds de afsplitsing van *Het Leuvensch Nieuws*, een uitsluitend franstalige krant was geworden. Hij werd opgevolgd door de radikale *Le Réveil*.

De groeiende tegenstellingen in de liberale partij sinds 1865 kwamen in de Leuvense pers ook tot uiting door de oprichting van de opiniebladen *Le Frondeur* en *Le Louvaniste*. Het eerste blad werd opgericht door Antoine Evrard, nadat hij in konflikt was gekomen met de loge (1). Het blad muntte uit door zijn vooruitstrevende stellingennamen op politiek en sociaal gebied, zijn heftig antiklerikalisme en de positieve waardering van de vrije gedachte. Naar aanleiding van een konflikt onder zijn redakteurs over de te volgen politieke lijn, hield het blad op te verschijnen in juli 1869.

Le Louvaniste, die in 1857 was verdwenen, werd in mei 1868 opnieuw uitgegeven als orgaan van de toenmalige burgemeester van Leuven, Henri Peemans. Volgens de katolieke *Gazette de Louvain*, werd de krant gesticht omdat in Leuven geen krant bestond die de officiële spreekbuis was van het gemeentebestuur (2).

Deze onenigheid tussen radikalen en doktrinairen was de oorzaak van de liberale verkiezingsnederlaag in de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1869. De moeizaam opgestelde kandidatenlijst werd niet door alle liberalen entoesiast onthaald. De lijst werd niet gesteund door de liberale *Le Réveil* en burgemeester Peemans kwam niet op de lijst voor. De katolieken behaalden 11 van de 12 te begeven mandaten, en zodoende een krappe meerderheid in de 21 leden tellende raad (3). *Le Réveil* weet de nederlaag aan het slechte bestuur van de liberalen en de materiële ambities van haar mandatarissen. De krant verwonderde zich dan ook geenszins over het resultaat (4). Waarschijnlijk heeft in deze verkiezingen een gedeelte van het traditionele liberale kiezerskorps op de katolieke lijst gestemd, want er bestond sinds decennia een soliede liberale meerderheid onder de Leuvense burgerij.

(1) Mededeling van F. Borné.

(2) *Gazette de Louvain*, 7 juni 1868, p. 3.

(3) *O.c.*, 31 oktober 1869, p. 1.

(4) *Le Réveil*, 31 oktober 1869, p. 1.

De slag kwam bij de liberalen hard aan. Sinds 1842 beheersten ze immers onafgebroken het politieke leven van de stad. Na de verkiezingen kwam het spoedig tot een hergroepering in de liberale pers. *Le Louvaniste* en *Het Leuvensch Nieuws* verdwenen in december 1869. Door de Liberale Associatie werden twee nieuwe partijorganen in het leven geroepen : *Le Libéral* en *De Liberaal*. In zijn eerste nummer weet *Le Libéral* de nederlaag aan de te grote zelfverzekerdheid van de liberalen en aan de lakse houding van *Le Réveil*. De krant wou na de nederlaag de strijd aanbinden met de katolieken en de spreekbuis worden van het Leuvens liberalisme (1). *Le Réveil* op zijn beurt bleef verder een onafhankelijke koers volgen. Van radikaal evolueerde de krant naar gematigd, om na 1870 een a-politiek nieuws- en annoncenblad te worden.

Vanaf 1868 werd door de drukker van de katolieke bladen *Gazette de Louvain* en *Het Vaderland*, Ferdinand Ickx, het annoncenblad *Le Moniteur des Notaires de l'arrondissement de Louvain* uitgegeven, dat op politiek gebied neutraal bleef en verder zou verschijnen tot 1914.

Ronde 1870 deed een nieuw genre publikaties zijn intrede in de Leuverse perswereld : de studentenbladen. Ze vormen door hun kortstondige levensduur en hun dikwijls onregelmatige periodiciteit een randverschijnsel van de periodieke pers. Tientallen studentenbladen rolden van de pers in de laatste drie decennia van de eeuw; slechts enkele slaagden erin over een langere periode te blijven verschijnen : *Ons Leven*, *De Student* en *L'Étudiant* (2).

Ondertussen bleven de doktrinaire bladen *Le Libéral* en *De Liberaal* en de liberaal-katolieke *Gazette de Louvain* en *Het Vaderland* de toonaangevende Leuverse bladen. Nauw verbonden met de lokale partijen besteedden ze voornamelijk aandacht aan de politieke machtsstrijd tussen katolieken en liberalen op nationaal, regionaal en niet in het minst op lokaal vlak. Hier waren de liberale bladen succesvol in hun streven; in 1872 behaalden de liberalen opnieuw de overwinning in de gemeenteraadsverkiezingen. Tot 1895 zou de gemeenteraad homogeen liberaal zijn samengesteld. Bovengenoemde partijorganen negeerden grotendeels de sociale problematiek, die in de komende decennia ook te Leuven belangwekkende reacties tot oplossing zou oproepen.

Vanaf de jaren '60 kwam er stilaan verandering in de sociaal-eko-

(1) *Le Libéral*, 9 januari 1870, p. 1.

(2) Een bespreking van een beperkt aantal studentenbladen kan gevonden worden in de studie van L. BAX-DEBUCQUOY, *Leuverse studententijdschriften (1839-1960)*, in *Nederlandse Volkskundige Bibliografie*, dl. XX.

nomische structuur van Leuven. Er kan moeilijk gesproken worden van een forse industrialisatie, eerder was er een geleidelijke transformatie van het economisch leven, waarbij de op industriële leest geschoeide produktie stilaan aan betekenis won, zonder daarom de artisanale sektor, die in Leuven overheersend bleef, te overvleugelen. Verder bleef de stad belangrijk als landbouwmarkt, doorvoerhaven en handelscentrum.

Industriële ondernemingen van enige betekenis bleven eerder uitzondering. In 1863 werden de konstruktieateliers voor spoorwegaanbouw te Kessel-Lo ingericht. Na een aantal jaren werkten reeds 700 arbeiders en 35 bedienden in het bedrijf. In 1866 werd de machinefabriek "La Dyle" gesticht, die in 1879 fusioneerde met de werkplaatsen "Bacalan" uit Bordeaux, tot de onderneming "La Dyle et Bacalan". Dit bedrijf en de in 1850 opgerichte stijfselfabriek "Remy" te Wijgmaal-Herent stelden verscheidene honderden werknemers te werk (1). Doch een industrieel centrum werd de stad niet. In 1896 waren op het grondgebied van Leuven slechts 3 bedrijven gevestigd die meer dan 100 mensen te werk stelden terwijl het aantal inwoners toch de 40000 onverschreed.

Het was uit de grote bedrijven in en rond Leuven dat de socialistische beweging haar eerste adepten zou rekruteren. Alvorens de socialistische beweging van de grond kwam, werden door Joris Helleputte oplossingen in korporatieve zin geformuleerd.

Hij stichtte na de bouw van het Justus-Lipsiuskollege in 1878 de Gilde van Ambachten en Neringen, die patroons en arbeiders verenigde. Het opzet van Helleputte kende een zeker succes in de ambachtelijke sektor. De Gilde slaagde er echter niet in uit te groeien tot een massabeweging, haar structuur was niet aangepast aan de noden van de arbeiders in de industriële bedrijven. Ze zou spoedig voorbijgestreefd worden door de socialistische arbeidersbeweging, die niet gehinderd door het korporatisme, een strijdbare politiek kon voeren (2).

E. DE GROEIENDE AANDACHT VOOR DE POLITIEKE, SOCIALE EN KULTURELE ASPIRATIES VAN DE LAGERE KLASSEN (1885-1914)

Rond 1885 deden zich een aantal verschuivingen voor in de

(1) R. ERNOTTE, *Les aléas d'un idéal corporatif*, p. 4-5.

(2) Over Joris Helleputte en de Gilde, zie R. ERNOTTE, *o.c.*, en F. VERRIEST, *Joris Helleputte en het Corporatisme*, Leuven, 1975.

Leuvense perswereld. Vooral de snelle ontwikkeling van de niet direct partijgebonden pers is opvallend. Deze verschuivingen staan in verband met de maatschappelijke evolutie sinds het einde van de 19de eeuw. De emancipatie van de massa bracht met zich mee dat men ook in haar politieke, sociale, kulturele, religieuze en rekreatieve behoeften ging voorzien. Parallel met deze emancipatie, en zelfs gedeeltelijk als motor ervan, liep de organisatie van de massa in een aantal verenigingen of bewegingen die de verschillende terreinen van het maatschappelijk leven omvatten. Door die organisatie wou men de kloof overbruggen tussen de uitoefening van de macht, die gekoncentreerd was binnen een beperkte groep, en het gros van de bevolking. Aldus zou men drukking kunnen uitoefenen op diegenen die de beslissingen namen. Vooral langs katolieke zijde was de opkomst van beroeps- en andere verenigingen opvallend. De nieuwe verenigingen en drukkinggroepen gebruikten de pers om hun ideeën te verspreiden.

Vooreerst deden zich een aantal verschuivingen voor in de politieke pers. Niet zozeer in de katolieke en liberale partijpers die zich vanaf 1870 had gestabiliseerd. Dezelfde partijorganen bleven verschijnen tot in het begin van de 20ste eeuw. Nieuw was de opkomst van de progressieve en de socialistische pers, die de sociale kwestie vanaf 1885 in het middelpunt van de belangstelling brachten.

De democratische, politieke en sociale rechten van de arbeider en de kleine burger werden, vóór de ontwikkeling van de socialistische pers, verdedigd door de progressief-liberale pers. In 1886 werden in de drukkerij van Victor Massar twee progressief-liberale weekbladen gedrukt : *Het Kapmes* en *La Révision*, die ondermeer ijverden voor een grondwetsherziening in democratische zin. Na enkele nummers verdwenen ze. Op het einde van de jaren '80 kwam *Le Réveil* in handen van de "Ligue des Capacitaires" en het blad begon vanaf dat ogenblik een progressieve koers te varen. In 1891 kwam het tot een konflikt tussen de drukker van de krant, J. Savoné, en de redakteurs. Deze stichtten een nieuw progressief weekblad, *L'Union Démocratique*, waarvan het eerste nummer verscheen in januari 1891. Vermits de uitgevers van de krant geen enkele Leuvense drukker bereid vonden de krant te drukken, werden de eerste nummers gedrukt bij J.E. Goossens te Brussel en de volgende jaargangen bij de Hasseltse drukker Winand Klock. Vanaf januari 1895 werd *L'Union Démocratique* gedrukt door de Leuvense drukker H. Van Hoyweghen, die in deze periode ook het socialistische weekblad *De Volkswil* drukte. *L'Union Démocratique* ijverde voor het algemeen stemrecht en voor de verwezenlijking van het programma van het kongres van de Progressistische Partij in 1887, waarvoor ze een bondgenootschap

tussen de arbeiders en de vooruitstrevende burgerij noodzakelijk achtte (1). Het weekblad verdween in 1899.

Ondertussen bleven de doktrinaire partijorganen verder bestaan. Ze werden sinds 1900 gedrukt door Léon Van Grunderbeeck. Hij had de drukkerij van Victor Massar overgenomen. De Liberale Associatie besloot op het einde van 1901 *De Liberaal* te vervangen door *De Vrijheid*. Men wou door deze titelwijziging en het doorvoeren van een aanzienlijke prijsverlaging de concurrentie van de socialistische en kristendemokratische centenbladen tegen gaan. Het franstalig orgaan van de Liberale Associatie, *Le Libéral*, bleef ondertussen verder verschijnen.

Waar zowel de doktrinaire als de progressieve pers voornamelijk op de burgerij was gericht, kwam met de ontwikkeling van de socialistische pers de op de massa gerichte pers aan bod. De socialistische arbeidersbeweging ontstond te Leuven uit de aparte bijeenkomsten van Waalse en Vlaamse arbeiders sinds 1878. Deze zouden geleidelijk fusioneren en gestimuleerd door Prosper Van Langendonck uitgroeien tot de stevig georganiseerde Leuvense afdeling van de B.W.P. In 1886 reeds werd de socialistische verbruikskoöperatie "De Proletaar" gesticht, die na een moeilijk begin, succesvol zou blijken (2).

Het eerste socialistische blad, *Le Forçat*, werd in 1887 uitgegeven ter ondersteuning van Van Langendonck bij de gemeenteraadsverkiezingen. Het blad werd uitgegeven door de voornoemde groep Waalse arbeiders (3). *Le Forçat* verdween na enkele nummers. In 1892 verscheen, op onregelmatige tijdstippen, een andere voorloper van de periodieke, socialistische pers : *De Socialist*.

Op het einde van 1893 stichtte Prosper Van Langendonck het socialistische partijorgaan *De Volkswil*, waarvan het eerste nummer aan de lezers werd aangeboden op 17 december 1893; het verscheen oorspronkelijk veertiendaags, maar vanaf mei 1896 werd op een wekelijkse periodiciteit overgeschakeld. Aanvankelijk werd *De Volkswil* gedrukt bij J. Maheu, de sekretaris van de B.W.P. te Brussel. Vanaf 1896 werd het blad door Hendrik Van Hoyweghen gedrukt. Vrij vlug kwam het tot een konflikt tussen de drukker en de uitgever. Het gevolg hiervan was de oprichting van een eigen drukkerij door de Leu-

(1) *L'Union Démocratique*, 11 januari 1891, p. 1.

(2) Zie over de socialistische beweging te Leuven, P. VAN LANGENDONCK, *Ons Leven. De vijf-en twintig jarige geschiedenis der Werklieden-partij in Leuven. Mijn Leven in de werkliedenpartij tot de machtswording van ons streven*, Leuven, 1910; ID., *Een Onvergetelijke Bloednacht*, Leuven, 1903; R. ERNOTTE, o.c., F. VERRIEST, o.c.

(3) R. ERNOTTE, o.c., p. 7.

vense socialistische partij : Excelsior. In 1904 zou die omgedoopt worden tot De Zaaier. *De Volkswil* werd succesvol te Leuven verspreid; zijn lezerspubliek overtrof in de universiteitsstad aanzienlijk dat van de *Vooruit* (1). In feite was het de eerste Leuvense krant, die zich rechtstreeks richtte tot de arbeidersklasse en die tevens problemen behandelde die de arbeiders werkelijk aanbelangden.

Het gevaar werd van katholieke zijde vlug opgemerkt. De bestaande bladen *Het Vaderland* en de *Gazette de Louvain* waren door hun prijs en de materies die ze behandelden ongeschikt om een breed arbeiderspubliek te interesseren. Om efficiënter de socialistische pers te bestrijden werden een aantal tijdschriften omgevormd tot centenbladen. Het maandblad *Le Démocrate. Journal de la jeunesse catholique* werd omgevormd tot het wekelijks verschijnend centenblad *De Demokraat*. In zijn eerste nummer omschreef het blad op volgende wijze het doel van zijn oprichting : "... om des te beter de verpestende propaganda van de socialisten tegen te gaan" (2). Het in 1893 gestichte tijdschrift *Nieuw Loven* zou geleidelijk uitgroeien tot het orgaan van de Leuvense kristen-demokraten. Vanaf 1901 tot in 1908 werd dagelijks een lokale uitgave van de *Gazet van Antwerpen* verspreid : *De Gazet*. In 1909 werd *De Gazet* opgevolgd door het katholieke weekblad *De Toekomst*, dat waarschijnlijk tot aan het uitbreken van de eerste wereldoorlog bleef verschijnen. Ondertussen was het duidelijk dat de traditionele katholieke partijorganen *Het Vaderland* en de *Gazette de Louvain* de concurrentie van de centenbladen niet meer konden doorstaan. Op het einde van 1902 smolten beide weekbladen samen. De twee eerste bladzijden waren voorbehouden aan de *Gazette de Louvain*, de twee laatste aan *Het Vaderland*. In 1905 bleek ook deze formule voorbijgestreefd; *Het Vaderland* verdween en de *Gazette de Louvain* bleef verder verschijnen, zoals vóór 1902.

De organisatie van de massa in beroepsverenigingen, vooral langs katholieke zijde, gaf aanleiding tot het ontstaan van een reeks kristendemokratische vakbladen, die allen min of meer politiek geëngageerd waren. De vertegenwoordiger van het kristelijk korporatisme in de Leuvense pers was het maandblad *Het Gildeblad van Ambachten en Neringen*, dat zou verschijnen vanaf 1891. De landbouwersproblemen kwamen aan de orde in het eveneens sinds 1891 verschijnend maandblad van De Boerenbond, *De Boer*, waarvan priester Mellaerts de hoofdredakteur was. Vanaf 1905 zou *De Boer* een weekblad worden. *De Jonge Werkman* werd gesticht in 1896 en werd vanaf 1899 voort-

(1) R. ERNOTTE, o.c., p. 7-14.

(2) *De Demokraat*, 3 oktober 1896, p. 1.

gezet door *De Werkman*, het was het orgaan van het Sint-Albertuspatronaat, een kristelijke vereniging van jonge werklieden. Geleidelijk was ook het kristelijk sindikalisme te Leuven doorgedrongen. Het was in de pers vertegenwoordigd door de vakbladen *De Christen Bouwwerker* dat verscheen vanaf 1905 en de *Papier- en Boekbewerker* dat in 1908 ontstond. In 1911 deed het *Werkmansblad* zijn intrede; het was het overkoepelend orgaan van de kristelijke arbeidersbeweging in het arrondissement Leuven.

Ook de Vlaamse Beweging was een onderdeel van de strijd voor de ontvoogding van het volk. Reeds in 1877 was het *Orgaan van het Davidsfonds* verschenen. Het verdween nog hetzelfde jaar. Vlaamsgezind waren ondermeer de kulturele en literaire tijdschriften *De Ketel In* dat verscheen vanaf 1896 en *De Groene Linde* die vanaf 1905 aan het publiek werd aangeboden. Ondertussen verschenen ook nog franstalige tijdschriften. *L'Art à l'Ecole et au foyer* ijverde voor de verspreiding van het schoonheidsgevoel. Bij uitstek literair waren *La Revue Belge* (1888-1893) en *La Bonne Auberge* (1912-1914). Vanaf 1906 tot het uitbreken van de eerste wereldoorlog verscheen het vlaamsgezinde, katolieke weekblad *Hooger Leven*. Het blad richtte zich tot de ontwikkelde, katolieke Vlamingen. Hoofdredakteur was Emiel Vliebergh. Hij werd bijgestaan door ondermeer Frans Van Cauwelaert, August Laporta en professor L. Scharpé. Ter ondersteuning van het wetsvoorstel Cooremans verscheen in 1907 het katolieke dagblad *De Vlaamse Wacht*.

Vanaf het einde van de eeuw ontstonden enkele tijdschriften die een vrouwelijk publiek wilden bereiken. *L'Union des Jeunes Filles Chrétiennes* wees de jonge ongehuwde vrouw op de kristelijke deugden en plichten. Van een andere aard en kaderend in de Vlaamse Beweging was het in 1909 opgerichte damesblad *De Lelie*. Dit tijdschrift was een initiatief van de kring Eigen Leven, die in 1898 werd gesticht en die zich tot doel stelde een vernieuwing te brengen in het katolieke literaire leven, in het Davidsfonds en de katolieke Vlaamse Beweging (1). Onder de medewerkers van dit maandblad vinden we de stichteres van Eigen Leven terug : Marie Elisabeth Belpaire, naast een schare medewerkers uit Nederland en Vlaanderen.

Deze periode was ook bijzonder vruchtbaar voor de ontwikkeling van de strikt godsdienstige pers. In 1885 werd het eerste parochieblad, *Le Messager religieux de la semaine*, gesticht. Intussen schenen ook de religieuze orden en kongregaties, die zich in de voorbije decennia in de universiteitsstad hadden gevestigd, de pers ontdekt te

(1) J. PERSYN, *De Wording van het Tijdschrift Dietsche Warande en Belfort. (1900-1924)*; p. 41-57.

hebben als middel om hun activiteiten en opvattingen kenbaar te maken. Hun publikaties richtten zich op de geschiedenis van hun orden of stichting, de apologetiek, de geloofsverspreiding en geloofsverdieping door devotie. Vanaf 1875 hadden de Dominikanen de maandbladen *Le Propagateur du Rozaire* en *De Rozenkrans* verspreid. Doel was de geloofsverdieping door het bidden van de rozenkrans. De missies der paters Picpussen, die geïnspireerd werden door het apostolaat van pater Damiaan, werden belicht in de maandbladen *Het Apostelwerk van Pater Damiaan* en diens franstalige tegenhanger, die werden uitgegeven vanaf 1894. De Scheutisten en de Picpussen gaven verder tijdschriften uit die één of andere vorm van devotie als voorwerp hadden. De Norbertijnen van de abdij van Park waren op persgebied actief door de uitgave sinds 1899 van het historische tijdschrift *Bibliothèque Norbertine*, dat in 1905 werd opgevolgd door de *Revue de l'Ordre de Prémontré et de ses Missions* waarin tevens aandacht werd besteed aan de missies van de orde. Van dezelfde orde waren de tijdschriften *'t Parks Maandschrift* (1901-1914) en de *Analectes de l'Ordre de Prémontré* (1905-1914). Vanaf het einde van de eeuw verschenen een aantal missietijdschriften die zich specialiseerden in de kristianisatie van Kongo. Onder hen neemt het *Bulletin de l'Oeuvre des Missions Catholiques de l'Etat Indépendant du Congo* een vooraanstaande plaats in. Het missietijdschrift *Onze Kongo* (1910-1914) richtte zich op de studie van de diverse aspecten van het maatschappelijk leven in de kolonie. Na de eeuwwisseling richtten de Benediktijnen van de abdij van de Keizersberg hun aandacht op strikt godsdienstige onderwerpen, waaronder de liturgie een belangrijke plaats kreeg toegewezen, onder andere in de tijdschriften *La Vie Liturgique* en *Questions Liturgiques* die zich richtten op een kerkelijk publiek.

De doorbraak van de massasporten tenslotte gaf aanleiding tot het ontstaan van de eerste sportbladen. De voorloper was *Le Cycliste Belge*, die verscheen vanaf 1884. Andere wielersportbladen volgden : de *Revue Vélocipédique* in 1895 en *Le Véloce Sport Louvaniste* vanaf 1899.

2. EVOLUTIE VAN DE PERS TE TIENEN (1844-1914)

Tienen was de tweede belangrijkste stad van het arrondissement. Gelegen midden een vruchtbare landbouwstreek, was zij op de eerste plaats een landbouwmarkt. De industrie richtte zich vooral op de verwerking van landbouwprodukten; de suikerraffinaderijen namen de eerste plaats in. De kantonhoofdplaats kende in de loop van de eeuw een snelle demografische groei; het aantal inwoners steeg van 7879 in 1831 tot 18662 in 1910. Een zekere industrialisatie was hieraan niet vreemd. Evenals te Diest werd het katholieke gemeentebestuur vanaf 1848 vervangen door een liberale meerderheid, die tot 1914 onafgebroken de stad zou besturen, gedurende het grootste deel van deze periode zelfs met een homogeen-liberale gemeenteraad.

Het eerste spoor van periodieke pers te Tienen is het enig bewaarde nummer van *De Vriend van Godsdienst en Vaderland*, daterend van maart 1844. Dit weekblad werd door Michel-Philippe De Wilde uitgegeven en werd waarschijnlijk opgevolgd door het eveneens door hem uitgegeven katholiek weekblad *Thiensch Nieuws- en Aenkondigingsblad*. Vanaf 1850 werd het weekblad *De Landbouwer-Le Cultivateur* uitgegeven door P.J. Merckx. Het blad behoorde tot de katholieke opinierichting. Een jaar later verscheen het liberale weekblad *De Thienenaer-Le Tirlemontois*, dat eerst in de drukkerij van Geerts, later door Swillen werd gedrukt. Deze krant was in deze periode zowat de spreekbuis van het gemeentebestuur. De twee bovengenoemde bladen zouden verder blijven verschijnen tot 1914.

In deze periode werden enkele pedagogische periodieken uitgegeven : de *Journal de l'Instruction Publique* (1845-1850) en de *Revue Pédagogique de l'enseignement rationnel* (1853-1856).

In 1858 stichtte J. Loosen het liberale weekblad *Courrier de la Ghete*, terwijl de uitgever van *De Thienenaer-Le Tirlemontois* sinds 1860 het *Aankondigingsblad van Thienen* verspreidde.

In 1877 werd een nieuw liberaal weekblad opgericht : *De Grootte Geete*, die het volgend jaar werd omgevormd tot de *Gazet van Thienen*, die het liberaal partijorgaan van Tienen zou blijven tot 1914. Aanvankelijk drukte L. Reynaerts het blad, maar in de loop van de jaren '80 zou de krant overgaan in handen van drukker J. 's Heeren. Vanaf het begin van 1879 werd het strijdbaar katholiek weekblad *De Wekker* uitgegeven. Het katholiek partijorgaan van het kanton Tienen werd gedrukt in de drukkerij Vanhoebroeck.

Dat bovengenoemde bladen Vlaamse titels dragen, mag niet doen vermoeden dat het om homogeen Vlaamse bladen gaat. Vanaf 1850 was de Tiense pers bijna uitsluitend tweetalig. Niet verwonderlijk in deze sterk verfransde stad. Tegen de verfransing kwam op het einde

van de 19de eeuw een vlaamsgezinde pers tot ontwikkeling. Voor eerst het sinds 1892 verschijnend liberaal blad *Vrank en Vrij*. In 1894 werd het te Brussel gedrukte blad *De Thienenaer* verspreid, dat zich tot doel stelde de verfransing te bestrijden.

In hetzelfde jaar trachtte het *Volksblad van Thienen* de progressief-liberale ideeën bekend te maken. Het katholieke antwoord hierop was *De Werkman*, die de belangen van de arbeiders en de kleine middenstand wou verdedigen. Ondertussen verscheen het nieuws- en annoncenblad *De Thiensche Bode*. De liberale pers werd in 1907 nog versterkt door de uitgave van het weekblad *De Wacht*. De socialistische pers werd vertegenwoordigd door *De Stormklok*. Het blad werd op onregelmatige tijdstippen verspreid vanaf het midden van de jaren '90. Vanaf 1908 kende het blad waarschijnlijk een regelmatigere verspreiding. De ondertitel werd dan *Maandblad der Thiensche Werklieden-Partij*.

3. EVOLUTIE VAN DE PERS TE DIEST (1842-1914)

Diest, gelegen in het uiterste noordoosten van het arrondissement op de grens van de Kempen, had als stedelijk centrum weinig betekenis. Het was vooral een landbouwmart voor het omliggende platteland. Buiten enkele jeneverstokerijen en brouwerijen was er van enige industriële activiteit nauwelijks sprake (1). De bevolking steeg tussen 1831 en 1910 van 6992 naar 8230 inwoners (2). Op politiek gebied weze vermeld dat het katholiek gemeentebestuur na de gemeenteraadsverkiezingen van 1848 vervangen werd door een liberale meerderheid die tot 1904 onafgebroken de stad zou besturen.

Ondanks de geringe bevolking kwam de periodieke, voornamelijk politieke, pers tot ontwikkeling vanaf het einde van 1842. Vanaf december van dat jaar werd door drukker M. Henckens het katholieke nieuws- en annoncenblad *Den Diestenaer* uitgegeven. Het weekblad opende een reeks van uitsluitende Vlaamse weekbladen. In Diest is nooit een franstalige pers tot ontwikkeling gekomen. De geringe economische en demografische betekenis van de stad doet vermoeden dat de hogere burgerij weinig talrijk moet zijn geweest, zodat een lokale franstalige pers onleefbaar was. Waarschijnlijk was de hogere burgerij geabonneerd op de franstalige Leuvense of nationale pers.

Bijna gelijktijdig met *Den Diestenaer* stichtte Adriaen Havermans in januari 1843 het weekblad *Den Demerbode*. Dit katholieke nieuws-

(1) H. VANNOPPEN, o.c., p. 3.

(2) Nationaal Instituut voor de Statistiek, *Volkstelling 1970, Dl. I Bevolkingscijfers*, Brussel, 1973, p. 137.

en annoncenblad zou vanaf 1849 tweemaal per week verschijnen. In hetzelfde jaar werd het liberale weekblad *Den Weergalm van Diest* voor de eerste maal aan het publiek aangeboden. Het blad werd uitgegeven door de drukker Charles De Winter. In 1854 werd het opgevolgd door *Het Nieuwsblad van Diest*.

In 1854 werd *Den Demerbode* omgedoopt tot *Den Dyle- en Demerbode*. De oorzaak van deze titelwijziging lag in de overeenkomst die gesloten werd door de uitgever A. Havermans en de leiding van de nieuw opgerichte "Union Constitutionnelle et Conservatrice" te Leuven. Door deze overeenkomst werd het Leuvense weekblad *Den Belg* als vlaamstalig orgaan van de katholieke partij vervangen door *Den Demerbode*, die daartoe een meer toepasselijke titel kreeg.

Vanaf 1859 werd *Den Dyle- en Demerbode* als katholiek partijorgaan van Leuven opnieuw vervangen door de heropgerichte *Den Belg*. De oorzaak was een konflikt tussen Havermans en de katholieke partij. Vanaf 1863 evolueerde *Den Dyle- en Demerbode* in liberale richting. In deze periode was het weekblad *Diestersch Berigt* het liberale partijorgaan van Diest, maar na het verdwijnen van dit blad, werd die functie overgenomen door *Den Dyle- en Demerbode* en dit tot 1914.

Vanaf 1864 verscheen het nieuwe katholieke partijorgaan van Diest : de *Gazette van Diest*. Die werd oorspronkelijk uitgegeven door de vroegere drukker van de liberale bladen *De Weergalm* en *Het Nieuwsblad*. Vanaf 1880 werd de krant uitgegeven door de ex-zoelaar Frans Uten. De liberale *Den Dyle- en Demerbode* en de katholieke *Gazette van Diest* waren de belangrijkste opiniebladen te Diest vanaf het midden van de jaren '60 tot 1914. Het eerste zou gedurende het grootste deel van deze periode het liberale gemeentebestuur verdedigen. Hieraan kwam verandering toen in 1904 een burgemeester werd benoemd die gekozen was uit de katholieke minderheid in de raad. Dit werd door *Den Dyle- en Demerbode* en de nationale liberale pers aangevoeld als een staatsgreep op lokaal vlak en het gebeuren bracht grote beroering in de pers.

In 1891 verscheen het kristendemokratische blad *Den Werkmansvriend*, die in 1896 werd opgevolgd door *De Familiebode*. Sinds 1891 verscheen het enig tweetalige nieuws- en annoncenblad van Diest : *De Wekker-Le Réveil*. Sinds 1901 tenslotte verscheen het katholieke nieuws- en annoncenblad *Kempen en Hageland*.

4. DE PERS IN DE KLEINERE CENTRA VAN HET ARRONDISSEMENT

De periodieke, politieke pers ontwikkelde zich in de kleinere

centra eerst in het laatste kwart van de 19de eeuw. Bepalend hiervoor waren de verlaging van de drukkosten en de verhoging van het algemeen kultureel peil. Hoe kleiner het centrum, hoe later er een politieke weekbladpers ontstond. Kenmerkend voor de meeste van deze bladen was hun vlaamstalig en meestal vlaamsgezind karakter. Alleen *Het Annoncenblad van Hougaerde en Omstreken-L'Echo d'Hougaerde* vormde hierop een uitzondering; Hoegaarden was dan ook een taalgrensgemeente. Bovendien was alleen de katholieke en liberale opinierichting in deze lokale pers vertegenwoordigd.

De periodieke pers te Aarschot ontstond in 1874 met de uitgave van het katholieke opinie- en annoncenblad *De Arend*. Het jaar daarop verscheen het eerste nummer van het eveneens katholieke weekblad *De Brabantsche Leeuw*. Van liberale zijde werd vanaf 1879 *De Demergalm* verspreid. *De Klok* werd gesticht in 1892 en bleef tot 1914 het katholieke partijorgaan van Aarschot. Vanaf 1893 verscheen het onpartijdig nieuws- en annoncenblad *De Klamper*. Twee jaar later deed het *Nieuws- en Aankondigingsblad* zijn intrede. De katholieke pers werd in 1901 aangevuld met de *Gazet van Aarschot*, terwijl het liberale nieuws- en annoncenblad *De Weergalm van Aarschot* vanaf 1905 verscheen. Vanaf 1911 tenslotte verscheen het liberaal orgaan *Naar de Toekomst*.

Toen in 1886 het eerste nummer van *De Geetegalm* van de pers rolde, begon ook in Zoutleeuw de ontwikkeling van de pers. De liberale en katholieke opinierichtingen waren respectievelijk vertegenwoordigd door de *Gazet van Zoutleeuw* en *De Leeuenaar* die beide vanaf 1888 verschenen. Vanaf 1890, toen de liberale meerderheid in de raad vervangen werd door een katholieke, werd *De Leeuenaar* de spreekbuis van het gemeentebestuur en dit tot 1914. In 1910 werd een tweede katholiek weekblad gesticht : *De Leeuwsche Bode*.

In de kantonhoofdplaats Haacht ontstond de periodieke pers in 1891. Ongeveer gelijktijdig ontstonden het katholieke nieuwsblad *Gazet van Haecht* en het onpartijdig weekblad *De Haechtenaer*. Te Kortenberg werd vanaf 1903 het liberale weekblad *T Eekhoortje* uitgegeven. Het jaar daarop werd het katholieke blad *Lucifer* opgericht. Nog hetzelfde jaar werd de krant opgevolgd door *Ons Brabant*.

Een aparte plaats in de pers van het arrondissement Leuven werd ingenomen door de periodieke pers van de Norbertijnerabdij van Averbode. Enerzijds wegens het uitsluitend godsdienstig en familiaal karakter van die pers, anderzijds wegens het massakarakter van de uitgaven; dit werd in de hand gewerkt door de verlaging van de drukkosten vanaf het einde van de eeuw. De drukkerij werd gesticht in 1875. Aanvankelijk beperkte de activiteit zich tot het drukken van

bidprenten en litanieën (1). Een belangrijke stimulans tot de ontwikkeling van de activiteit van de drukkerij werd gegeven door de stichting op 23 maart 1877 van het 'Aartsbroederschap van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart'. Al de uitgaven van de abdij staan in het teken van de mariale traditie van de Orde van Prémontré die gestimuleerd werd door de opbloei van de mariale devotie en de devotie tot het H. Hart van Kristus, de geloofsverdieping en de apologetiek.

In 1866 verscheen het eerste nummer van het maandblad *Bode van het aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart*.

In 1895 werd ook begonnen met de verspreiding van een franstalige uitgave : *Le Messenger de Notre Dame du Sacré-Coeur*. Beide tijdschriften verschenen vanaf 1898 wekelijks. De oplage van de *Bode* overschreed rond de eeuwwisseling de 100000 exemplaren. Vanaf 1907 verscheen het *Averbode's Weekblad*; het was ontstaan uit het *Bijvoegsel* van de *Bode* dat verscheen vanaf 1903. Uit het *Supplément* van *Le Messenger* ontstond tegelijkertijd *La Semaine d'Averbode*. Als bijlage van deze weekbladen werden vanaf 1912 de jeugdbladen het *St.-Herman-Jozefsblaadje* en *La Semaine de l'Enfance* verspreid. Zij waren de voorlopers van de jeugdpers van Averbode, die vooral tussen de twee wereldoorlogen bloeiend zou worden. Vanaf 1904 werden ook de eerste, door de abdij uitgegeven, parochiebladen verspreid. *Het Kerkklokje der Parochie* voor het vlaamstalig gedeelte van het land en het *Bulletin Paroissal* voor het franstalige landsgedeelte. Vanaf 1911 tenslotte werd gestart met het *Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers*. Het was samengesteld uit uittreksels van katholieke Vlaamse kranten en tijdschriften.

(1) *Averbode 100. Eeuwfeestkrant verschijnt alle 100 jaar*, 19 april 1975, p. 5 en 13.

(2) Onze informatie over de pers van Averbode steunt grotendeels op de artikels van Ulriek Geniets, o. praem. in *Pikkelpoort*, een tijdschrift dat onder de ordeleden wordt verspreid.

HOOFDSTUK II

KRANTEN

AARSCHOT

De Arend. (1874-)

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./J 228 : 1882-1888 (1).
19-X-1879 (VI, n. 16); 10-VI-1881 (VII, n. 49); 31-VII-1881 (VIII, n. 4); 21-VIII-1881 (VIII, n. 7); 28-VIII-1881 (VIII, n. 8); 9-I-1882 (VIII, n. 27); 28-IV-1889 (XV, n. 43); 14-VI-1891 (XVII, n. 50); 6-III-1892 (XVIII, n. 37); 27-IX-1896 (XXIII, n. 15).
- A., S.B./F.S. : 28-III-1875 (I, n. 38); 10-V-1891 (XVII, n. 45); 26-I-1896 (XXII, n. 32).
- Br., K.B./F.M. : 4-II-1883 (IX n. 30).
- Br., M.I.P. : 12-I-1879 (V, n. 28); 24-III-1889 (XV, n. 38); 17-XII-1893 (XX, n. 26).

- #### II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad van Aarschot".
- b. Vignet : schild met Franse lelie en daarboven een arend met gespreide vleugels.
- d. Prijs : 3 F. per jaar.
- e. Formaat :
- 50 x 35 cm, 4 kol., 4 blz.
 - 35,5 x 25 cm, 3 kol., 4 blz., in 1896.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres :
- F.X. Ingelberts-Van De Weyer, Aarschot.
 - Fr. Seldesslachts-Ingelberts, Neerstraat 15, Aarschot, in 1896.

- #### III. a. Eerste voorhanden nummer : 28-III-1875 (I, n. 38).
- Laatste voorhanden nummer : 27-IX-1896 (XXIII, n. 15).
- d., e. Uitgever, Drukker :

(1) Vanaf 26-III-1882 (VIII, n. 37) tot en met 12-II-1888 (XIV, n. 32).

- F.X. Ingelberts-Van De Weyer, Aarschot.
- Fr. Seldesslachts-Ingelberts, Neerstraat 15, Aarschot, in 1896.

IV. Katholiek opinie- enannoncenblad (1).

De Brabantsche Leeuw (1875-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 5-IX-1880 (VI, n. 36).
- Br., M.I.P. : 22-II-1880 (VI, n. 8).
- L., U.B./F.H./79/5 : 28-III-1875 (I, n. 13); 29-II-1880 (VI, n. 9).

II. a. Ondertitel :

- "Weekblad voor het kanton Aarschot", op 28-III-1875.
- "Nieuws en Aankondigingsblad voor het kanton Aarschot, verschijnende des Zondags", in 1880.

b. Vignet : een gaande leeuw, die een vaandel draagt met de leuze "voor geloof en vorst".

c. Motto : "Godsdienst-Vaderland-Moedertaal", in 1880.

d. Prijs : - 3,5 F. per jaar.

- 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : Alfons Van Damme, Neerstraat, 31, Aarschot, in 1880.

III. a. Eerste nummer : 1-I-1875 (2).

Laatste voorhanden nummer : 5-IX-1880 (VI, n. 36).

e. Drukker :

- P.J. Van Damme-Torck, in 1875.

- Alfons Van Damme, Neerstraat, 31, Aarschot, in 1880.

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

(1) *De Arend*, 30 december, 1883, p. 1 : "Wij van onze kant, wij zullen doen gelijk vroeger. De miskende rechten, de vertrapte vrijheid onzer katholieke landgenoten zullen wij blijven verdedigen. Voor Godsdienst-Moedertaal en Vaderland blijft onze Leus...".

(2) Cfr. de notities van A. WARZEE, bewaard in het M.I.P. te Brussel.

De Demergalm. (1879-)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 11-XI-1883 (V, n. 20); 6-III-1892 (XIII, n. 36).
 - Br., K.B./F.M. : 20-II-1887 (VIII, n. 34).
 - Br., M.I.P. : 11-I-1880 (I, n. 28); 25-IX-1887 (IX, n. 11); 7-VI-1889 (X, n. 40).
 - L., U.B./F.H./122 A/1 : 31-X-1880 (II, n. 18); 8-VI-1884 (V, n. 50); 22-VII-1888 (X, n. 3).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad van Aarschot".
- d. Prijs : 4 F. per jaar.
 - e. Formaat : 50 x 32,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks.
 - h. Adres :
 - V. Nijs, Lovenschestraat, 1, Aarschot, op 11-I-1880.
 - V. Nijs, Peterseliestraat, 1, Aarschot, op 31-X-1880.
 - August Nijs, Kortstraat, Aarschot, 1884-1889.
- III. a. Eerste nummer : -VII-1879 (1).
Laatste voorhanden nummer : 7-IV-1889 (X, n. 40).
- e. Drukker :
 - V. Nijs, in 1880.
 - August Nijs, 1884-1889 (3).
- IV. Liberaal opinie- enannoncenblad.

Gazet van Aarschot. (1901-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 15-VI-1902 (II, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 17-VIII-1901 (I, n. 10); 23-III-1907 (VI, n. 40).
 - L., U.B./F.H./ 182/17 : 15-VI-1901 (I, n. 1); 15-IV-1905 (IV, n. 45).

(1) ID., o.c.

(2) Tevens drukker van *Nieuws- en Aankondigingsblad* cfr. *infra*.

- II. a. Ondertitel :
 - "Katholiek Weekblad".
 - "Katholiek Weekblad voor Aarschot en Omstreken", vanaf 1905.
- b. Vignet : wapenschild met arend, in 1905.
- d. Prijs : - 1,5 F. per jaar.
 - 5 cent. per nummer.
- e. Formaat :
 - 36 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 15-VI-1901.
 - 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 14-VI-1902.
 - 43 x 31 cm, 3 kol., 4 blz., op 15-IV-1905.
 - 42 x 31 cm, 3 kol., 4 blz., op 23-III-1907.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- h. Adres : Herman Tuerlinckx-Van Noten, Schaluin, Aarschot.
- III. a. Eerste nummer : 15-VI-1901.
 Laatste voorhanden nummer : 23-III-1907 (VI, n. 40).
- d. Uitgever : Herman Tuerlinckx-Van Noten, Schaluin, Aarschot.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad (1).

De Klamper. (1893-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 1-I-1893 (I, n. 1); 3-XII-1893 (I, n. 49).
 - Br., K.B./F.M. : 1-I-1892 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 17-XII-1892 (proefnummer); 1-I-1893 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./ 239/6 : 1-I-1893 (I, n. 1); 15-VIII-1893 (I, n. 33); 7-VI-1896 (IV, n. 23); 13-VIII-1899 (VII, n. 33).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad van Aarschot".
 b. Vignet : een vogel met gespreide vleugels op een rots.
 d. Prijs : 3 F. per jaar.
 e. Formaat : 51 x 35,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

(1) *Gazet van Aarschot*, 15 juni 1901, p. 1 : "... wij zijn overtuigd dat er in ons kanton nog een tweede blad mag bestaan en moet leven tot verdediging onzer kristene Vlaamsche rechten, tot verwezenlijking van ons programma, ons ideaal : Godsdienst, Taal en Volk".

h. Adres :

- F.X. Ingelberts-Van de Weyer, Zoon, Amerstraat, 68, Aarschot.
- V. Ingelberts du Bois, Bogaardenstraat, 17, Aarschot, vanaf 15-VIII-1893.

III. a. Eerste nummer : 1-I-1893.

Laatste voorhanden nummer : 13-VIII-1899 (VII, n. 33).

e. Drukker :

- F.X. Ingelberts-Van de Weyer, zoon, Amerstraat, 68, Aarschot.
- V. Ingelberts-Du Bois, Bogaardenstraat, 17, Aarschot, vanaf 15-VIII-1893.

IV. A-politiek nieuws- enannoncenblad.

De Klok. (1892-1914)

I. Bewaarplaats :

- Archief van de Kollegiale Kerk O-L-V., Aarschot : 1892-1914.
- A., S.B./F.S. : 2-XII-1893 (I, n. 49); 13-II-1897 (V, n. 7); 6-VIII-1910 (XVIII, n. 31).
- Br., K.B./F.M. : 31-XII-1892 (I, n. 1); 12-VIII-1893 (I, n. 33); 19-XII-1908 (XVI, n. 51); 22-V-1909 (XVII, n. 21).
- Br., M.I.P. : proefnummer 2 : 31-XII-1892 (I, n. 1); 17-VIII-1901 (IX, n. 33).
- L., U.B./F.H./ 240/14 : 31-XII-1892 (I, n. 1); 8-VII-1893 (I, n. 28); 7-X-1893 (I, n. 41); 28-X-1893 (I, n. 44); 13-I-1894 (II, n. 2); 24-VIII-1895 (III, n. 34); 30-V-1896 (IV, n. 21); 19-I-1901 (IX, n. 3); 26-I-1901 (IX, n. 4); 8-II-1902 (X, n. 6); 22-II-1902 (X, n. 8); 24-V-1902 (X, n. 21).

II. a. Ondertitel :

- "Nieuws- en Aankondigingsblad".
- "Katholiek Weekblad", vanaf 13-V-1899.

b. Vignet : een klok, vanaf 5-VIII-1893.

c. Motto : "Godsdienst-Moedertaal-Stoffelijke belangen", vanaf 5-VIII-1893.

d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

- e. Formaat :
- 36 x 26,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 42 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 5-VIII-1893.
 - 43,5 x 30,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 7-I-1899.
 - 47,5 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 13-V-1899.
 - 48 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 4-I-1901.
 - 50 x 32 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 4-I-1902.
 - 52 x 35 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 1-II-1902.
 - 53 x 35 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1904.
 - 54 x 36,5 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 4-I-1908.
 - 57 x 41 cm, 6 kol., 4 blz., vanaf 1-V-1909.
 - 58 x 41 cm, 6 kol., 4 blz., vanaf 7-I-1911.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- h. Adres :
- Lei, 46, Aarschot.
 - Grote Markt, 2, Aarschot, vanaf 29-VI-1895.

- III. a. Eerste nummer : 17-XII-1892.
 Laatste nummer : 14-VIII-1914 (1).
- b. Stichter : Frans Tuerlinckx.
- d., e. Uitgever, Drukker :
- Frans Tuerlinckx.
 - Tuerlinckx-Boeyé, vanaf 15-IX-1894.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

Naar de Toekomst. (1911-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 15-I-1911 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad van het kanton Aarschot en Omliggende".
- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
- e. Formaat : 44 x 28 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : Frans Cresens, Theofiel de Beekerstraat, 36, Aarschot.

(1) *De Klok* verscheen verder na wereldoorlog I tot en met 1941.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 15-I-1911.

d., e. Uitgever, Drukker :

Frans Gresens, Theofiel de Beekerstraat, 36, Aarschot.

IV. Liberaal opinie- en annoncenblad.

Nieuws- en Aankondigingsblad. (1895-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 30-VI-1895 (I, n. 1).

- Br., K.B./F.M. : 30-VI-1895 (I, n. 1).

- Br., M.I.P. : 30-VI-1895 (I, n. 1); 18-VIII-1901 (VII, n. 7).

- L., U.B./F.H./287/2 : 30-VI-1895 (I, n. 1); 21-II-1898 (III, n. 35).

II. a. Ondertitel : "van het kanton Aarschot en omliggende".

d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 30-VI-1895.

- 37 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 21-II-1898.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : August Nijs, Kortstraat, Aarschot.

III. a. Eerste nummer : 30-VI-1895.

Laatste voorhanden nummer : 18-VIII-1901 (VII, n. 7).

e. Drukker : August Nijs, Kortstraat, Aarschot. (1)

IV. Liberaal (?) nieuws- en annoncenblad.

De Weergalm van Aarschot. (1905-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 17-XII-1904 (proefnummer); 24-XII-1905 (I, n. 52).

- Br., M.I.P. : 23-IX-1906 (II, n. 38).

(1) Tevens drukker van *De Demergalm*, cfr. *supra*.

- L., U.B./F.H./420/1 : 1-I-1905 (I, n. 1); 5-IX-1905 (I, n. 45).

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor Aarschot en omstreken".

d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 44 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-I-1905 + 5-IX-1905.

- 51 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 24-XII-1905.

- 50 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 23-IX-1906.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : Jan Hahn-Van Mol, Varkensmarkt, 90, Aarschot.

III. a. Eerste nummer : 1-I-1905.

Laatste voorhanden nummer : 23-IX-1906 (II, n. 38).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Jan Hahn-Van Mol, Varkenstraat, 90, Aarschot.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad (1).

AVERBODE

Averbode's Weekblad. (1906-1914)

I. Bewaarplaats :

- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1906-1914.

- Br., M.I.P. : 16-XII-1906 (proefnummer); 23-XII-1906 (proefnummer); 11-VIII-1907 (I, n. 33); 21-VI-1908 (II, n. 25); 18-VI-1908 (II, n. 26); 28-XI-1909 (III, n. 48); 17-XII-1911 (V, n. 51); 1-I-1912 (VI, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Bijvoegsel aan Bode", tot en met 1911.

c. Motto : "Godsdienst-Huisgezin-Moedertaal".

(1) *De Weergalm van Aarschot*, 1 januari 1905, p. 1 : "In den strijd tegen de volksfoppers, zal *De Weergalm van Aarschot* zich steeds beijveren om zijn plicht te doen. Wij blijven getrouw aan de blauwe vlag, getrouw aan de liberale grondbeginselen van verdraagzaamheid en streven naar vooruitgang."

- d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
- e. Formaat :
 - 35 x 26 cm, 3 kol., 8 blz.
 - 35 x 26 cm, 3 kol., 12 blz., vanaf 1912.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- g. Oplage :
 - 1914 : 35250 (1).
- h. Adres : Abdij van Averbode.

- III. a. Eerste nummer : 16-XII-1906 (2).
 Laatste nummer : 23-VIII-1914 (3).
- d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.
- f. Hoofdredactie : L.C. Blomme, o. praem.

IV. Godsdienstig en familiaal weekblad. *Averbode's Weekblad* bevat naast maatschappelijke, kulturele en didactische artikels, nieuws uit de katolieke en kerkelijke wereld. Verder ontspanning, wetenswaardigheden, stichtende verhalen, enz. Vlaamstalige tegenhanger van *La Semaine d'Averbode*.

Bulletin Paroissial. (1906-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1090-1910/1912.
 - Br., M.I.P. : 15-XII-1907; 20-I-1907; 27-XII-1908; 9-IV-1911; 30-IV-1911.
- II. b. Vignet : een zaaïende landbouwer. Verder gestileerde korenaren.
 - e. Formaat : 26 x 17,5 cm, 2 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks.

(1) *Pikkelpoort*, 1976, nr. 4, p. 46.

(2) *Averbode's Weekblad* was de voortzetting van het Bijvoegsel dat sinds juli 1903 samen met de *Bode der Aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart* werd aangeboden. Dit *Bijvoegsel* werd vanaf het einde van 1906 omgevormd tot het *Averbode's Weekblad*.

(3) Na een onderbreking tijdens de eerste wereldoorlog verscheen het blad opnieuw sinds 16 maart 1919. Het verdween in 1964.

- g. Oplage : (1)
- 1910-1911 : 25.000.
- 1914 : 27.315.
h. Adres : Abdij van Averbode.

- III. a. Eerste nummer : 1906.
Laatste nummer : 1914.
d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.
g. Medewerkers : Jos Wouters, o. praem. (tekenaar).

IV. Parochieblad voor het franstalige landsgedeelte. Bevat godsdienstige, apologetische en stichtende artikelen. De laatste bladzijde werd gewoonlijk blanco gelaten. Daar kon de parochiegeestelijkheid desgevallend de diensten en het parochiaal nieuws op invullen. Onder de titel was een plaats open gelaten voor de naam van de parochie (2).

Het Kerkklokje der Parochie. (1904-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1904-1914, behoudens 1906 (nr. 1).
- Br., M.I.P. : 30-XII-1906 (IV, n. 1); 29-XII-1907 (IV, n. 53).
- II. b. Vignet : Centraal een luidende klok. Rechts Sint-Jozef die een lelie draagt. Links Madonna met kind.
e. Formaat : 26 x 17,5 cm, 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
g. Oplage : (3)
- 1910 : 14.000.
- Vanaf 1910 maakte Mgr. Rutten het blad verplichtend voor Limburg zodat de oplage steeg tot 55.000 eksemplaren.
h. Adres : Abdij van Averbode.

(1) *Pikkelpoort*, 1976, nr. 2, p. 33.

(2) Werd ondermeer verspreid in de parochies van Strépy, Templeuve, Marneffe, Magnée, Hodymont, Feluy, Sacré-Coeur (Brussel), Saint-Quentin en Saint-Joseph (Quaregnon), Ans-Saint-Martin, Saint-Barthélémy (Chatelineau), Saint-Antoine (Luik), *Le Fureteur*, 21-I-1908, p. 2.

(3) *Pikkelpoort*, 1976, nr. 1, p. 32.

III. a. Eerste nummer : 31-VIII-1906.

Laatste nummer : 16-VIII-1914.

d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.

f. Hoofdredaktie : L. Robberechts, o. praem.

g. Medewerkers : Alfons Overmans (1).

IV. Parochieblad. Bevat steeds een strofe uit een lied, een vers of tekst uit de bijbel. Daaronder werd steeds het evangelie van de zondag afgedrukt en een weekkalender met de feesten van de heiligen. Verder wonderverhalen en zedelessen, feiten en anekdotes uit het leven der groten van wereld en kerk (2).

La Semaine d'Averbode. (1906-1914)

I. Bewaarplaats :

- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1906-1914.

- L., B.U. / J d 9 : 1906-1908; 1912.

- Br., M.I.P. : 16-XII-1906 (proefnummer); 23-XII-1906 (proefnummer); 30-XII-1906 (proefnummer); 15-III-1908 (II, n. 11); 3-I-1909 (III, n. 1); 17-VII-1909 (III, n. 26); 6-XI-1910 (IV, n. 14); 1-I-1912 (VI, n. 1); 12-V-1912 (VI, n. 20); 11-VIII-1912 (VI, n. 33).

II. a. Ondertitel : "Supplément au Messenger", tot en met 10-XII-1911.

b. Vignet : In de letter L van het woord La is een schaduwtekening van de abdij ingewerkt; afgebeeld zijn de toren en de daken van de abdijsgebouwen.

c. Motto : "Dieu-Famille, Patrie".

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 35 x 26 cm, 3 kol., 8 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

(1) Alfons Overmans. Priester. Geboren te Berg aan de Maas op 9-II-1868 en overleden te Geistingen op 14-II-1950, waar hij pastoor was vanaf 1903, cfr. *Pikkelpoort*, 1976, nr. 1, p. 32.

(2) Voor de kleine parochies werd een volledige uitgave voorzien; voor grotere parochies werden enkele bladzijden uitgespaard, zodanig dat de parochiegeestelijkheid daar haar mededelingen kon op aanbrengen. De pastoors die dit wensten, konden langs de abdij om een drukmachine kopen voor de prijs van 25 F., cfr. *Pikkelpoort*, 1976, nr. 1, p. 29.

- g. Oplage :
- 21.020 eksemplaren : 1912.
- 27.921 eksemplaren : 1914.
h. Adres : Abdij van Averbode.

- III. a. Eerste nummer : 30-XII-1906 (I, n. 1) (1).
Laatste nummer : 16-VIII-1914 (VIII, n. 33).
d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.
f. Hoofdredaktie (2) :
- J. Feyen, o. praem.
- B. Meus, o. praem., vanaf 1910.

- IV. Godsdienstig weekblad. Franstalige tegenhanger van *Averbode's Weekblad*. Het blad bezat echter een onafhankelijke redaktie.

La Semaine de l'Enfance. (1911-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1911-1914.
- II. a. Ondertitel : "Supplément à La Semaine d'Averbode".
d. Prijs : De prijs was inbegrepen in deze van *La Semaine d'Averbode*.
e. Formaat : 25 x 17 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
g. Oplage : 27.921 abonneuten.
h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : -XII-1911.
Laatste nummer : 16-VIII-1914.
d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.
f. Hoofdredaktie : Oncle Jules = Louis Defives (3).

(1) *La Semaine d'Averbode* was de voortzetting van het *Supplément* van de *Messenger de Notre Dame du Sacré Coeur*, dat verscheen vanaf 6-XI-1904.

(2) Mededeling van Ulrik Geniets, o. Praem.

(3) Louis Defives. Geboren te Maubray op 14-VII-1864. Vestigde zich te Averbode en was werkzaam in de uitgeverij. Werd hoofdredakteur van verschillende franstalige uitgaven van de abdij. Overleed te Averbode op 5 oktober 1948, cfr. *Pikkelpoort*, 1976, nr. 3, p. 40.

IV. Godsdienstig-stichtend weekblad voor de jeugd. Franstalige tegenhanger van het *St.-Herman-Jozefsblaadje* (1).

Het *St.-Herman-Jozefsblaadje*. (1911-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1911-1914.
- II. a. Ondertitel : "Voor de katholieke Vlaamsche Jeugd".
d. Prijs : De prijs was inbegrepen in deze van het *Averbode's Weekblad*.
e. Formaat : 25 x 17 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
g. Oplage : 35.286.
h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : -XII-1911.
Laatste nummer : 23-VIII-1914.
d., e. Uitgever, Drukker : Abdij van Averbode.
f. Hoofdredaktie : L. Blomme, o. praem.
g. Medewerkers : Tante Bube, Tante Gina, Onkel Herman (L. Blomme), Jozef Van Vlaanderen, Jan Oom, Raadselman, Grootvader, Jan De Kempnaer, Durfkerel, Gulliver, Witte Kaproen, Dorus, Liza D'Hondt.
- IV. Jeugdblad. Informatie over de natuur, inzendingen van kinderen, prijskampen, stichtende verhalen, knutselwerkjes, enz. (1)

(1) Beide weekbladen vormden een bijlage, respektievelijk van *La Semaine d'Averbode* en *Averbode's Weekblad*.

BOORTMEERBEEK

Gazet van Boortmeerbeek. (1891-) (1)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 12-X-1891 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Muysen, Hever en omstreken. Zondagnummer van de Maanblusscher".
 - d. Prijs :
 - 2 F. per jaar.
 - 2 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 43 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks.
 - h. Adres : Bruel, 96, Mechelen.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 12-X-1891.
- IV. Nieuwsblad.

DIEST

Allemansblad. (1901-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 23-XI-1901 (I, n. 1).
 - Br., K.B./F.M. : 7-XII-1901 (I, n. 3).
 - Br., M.I.P. : 23-XI-1901 (I, n. 1); 21-XII-1901 (I, n. 5); 18-I-1902 (I, n. 9).
 - D., S.A. : 23-XI-1901 (I, n. 1); 30-XI-1901 (I, n. 2); 7-XII-1901 (I, n. 5); 28-XII-1901 (I, n. 6); 11-I-1902 (I, n. 8); 25-I-1902 (I, n. 10).

(1) Zie ook P. RYCKMANS, *Drukkers en Pers te Mechelen. Repertorium, (1773-1914)*, Bijdragen IUCHG 70, p. 244.

- L., U.B./F.H. : 23.-XI-1901 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : “voor handel, nijverheid, landbouw en huishoudkunde. Aangename en nuttige lezing. Annoncenblad voor het gansche Vlaamsche Land”.

b. Vignet : gestileerde bloemmotieven.

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat : 31 x 21,5 cm, 2 kol., 16 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : A. Vaes, Refugiestraat, 7, Diest.

III. a. Eerste nummer : 23-XI-1901.

Laatste voorhanden nummer : 25-I-1902 (I, n. 10).

e. Drukker : A. Vaes, Refugiestraat, 7, Diest.

IV. A-politiek annoucenblad.

Annoncenblad der Stad Diest en Omstreken. (1880-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 10-VII-1886 (VII, n. 31).

- Br., M.I.P. : 11-VI-1881 (II, n. 24); 13-VIII-1881 (II, n. 33); 31-XII-1881 (II, n. 53); 17-VI-1882 (III, n. 24); 21-X-1882 (III, n. 42); 21-II-1888 (IX, n. 6); 8-IX-1888 (IX, n. 36).

- L., U.B./F.H./47/2 : 28-I-1882 (III, n. 4); 2-II-1884 (V, n. 5); 15-IX-1889 (IX, n. 37).

II. a. Ondertitel : “Orgaan der Heeren Notarissen, Zaakwaarnemers en al de personen die iets te berichten hebben”.

c. Motto : “Doet wel en ziet niet om”.

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 54 x 36 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- A. Van Bael en R. De Winter, Wederbroekstraat, 58, Diest.

- A. Van Bael, Wederbroekstraat, 58, Diest, in 1886.

- Pierre Govaerts, Wederbroekstraat, 58, Diest, in 1888.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 11-VI-1881 (II, n. 24).

Laatste voorhanden nummer : 15-IX-1889 (IX, n. 37).

d., e. Uitgever, Drukker :

- A. Van Bael en R. De Winter, Wederbroekstraat, 58, Diest.
- A. Van Bael, Wederbroekstraat, 58, Diest, in 1886.
- Pierre Govaerts, Wederbroekstraat, 58, Diest, in 1888-1889.

IV. Nieuws- en annoncenblad.

Den Demerbode. (1843-1854)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 31-V-1845 (III, n. 22); 16-XI-1850 (VIII, n. 89).
- Br., K.B./F.M. : 30-XII-1843 (I, n. 52).
- Br., M.I.P. : 29-IX-1843 (I, n. 39); 27-I-1844 (II, n. 4); 18-I-1845 (III, n. 3); 17-V-1845 (III, n. 20); 1-V-1847 (V, n. 17); 11-XI-1848 (VI, n. 46); 28-III-1849 (VII, n. 24); 4-XII-1850 (VIII, n. 94); 11-XII-1850 (VIII, n. 96); 30-VI-1852 (X, n. 51); 18-II-1854 (XII, n. 14).
- D., S.A. : 6-VI-1846 (IV, n. 23); 19-X-1850 (VIII, n. 82); 18-VII-1849 (VII, n. 56); 11-X-1851 (XI, n. 79); 25-X-1851 (IX, n. 83); 31-X-1851 (IX, n. 85); 1-I-1853 (XI, n. 1); 8-I-1853 (XI, n. 3); 15-I-1853 (XI, n. 5); 4-I-1854 (XII, n. 1); 25-I-1854 (XII, n. 7); 10-VI-1854 (XII, n. 45); 4-XI-1854 (XII, n. 85).
- L., U.B./F.H./ 122 A/1 : 29-IX-1843 (I, n. 39); 21-X-1843 (I, n. 42); 11-XI-1843 (I, n. 45); 24-II-1844 (II, n. 8); 23-XI-1844 (II, n. 47); 14-XII-1844 (II, n. 50); 18-I-1845 (III, n. 3); 26-IV-1845 (III, n. 17); 3-V-1845 (III, n. 18); 28-VI-1845 (III, n. 26); 10-I-1846 (IV, n. 2); 24-I-1846 (IV, n. 4); 7-II-1846 (IV, n. 6); 28-III-1846 (IV, n. 13); 25-IX-1846 (IV, n. 17); 24-X-1846 (IV, n. 43); 21-XI-1846 (IV, n. 47); 5-XII-1846 (IV, n. 49); 12-XII-1846 (IV, n. 50); 13-III-1847 (V, n. 10); 6-XI-1847 (V, n. 44); 26-VIII-1848 (VI, n. 35); 16-IX-1848 (VI, n. 38); 7-X-1848 (VI, n. 41); 14-X-1848 (VI, n. 42); 25-I-1851 (IX, n. 8); 22-III-1851 (IX, n. 21); 19-VI-1853 (XI, n. 6); 20-VIII-1853 (XI, n. 66); 27-VIII-1853 (XI, n. 68); 21-XII-1853 (XI, n. 101).

II. a. Ondertitel :

- "Wekelysch Nieuws- en aenkondigingsblad voor Koophandel, Nijverheid, Landbouw, Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen", in 1843.

- "Wekelyksch Nieuws- en Aekondigingsblad", in 1844-1848.
 - "Nieuws- en Aekondigingsblad", sinds 1849.
 - b. Vignet : een boek omringd door een lauwerkrans, in 1844.
 - c. Motto : "Nescit vox missa reverti(Hor.). L'homme digne d'être écouté, est celui qui ne se sert de la parole que pour la pensée, et de la pensée que pour la vérité et la vertu (Fen.)", sinds 1844.
 - d. Prijs : 6 F. per jaar.
 - e. Formaat :
 - 34,5 x 24,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 41,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1844.
 - 42 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1846.
 - 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 5-XII-1846.
 - 41 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1-I-1853.
 - f. Periodiciteit :
 - wekelijks (za).
 - 2 x wekelijks (wo en za), vanaf 1849.
 - g. Oplage : 1853 : 690. (1).
 - h. Adres : Ad Havermans, Langen Steenweg, 385, Diest.
- III. a. Eerste nummer : -I-1843 (2).
 Laatste voorhanden nummer : 4-XI-1854 (3).
 d., e. Uitgever, drukker : Ad. Havermans, Langen Steenweg, 385, Diest.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

Den Diestenaer. (1842-1844)

I. Bewaarplaats :

- D., S.A., 1842-1844; behoudens 28-I-1843 (I, n. 5); 4-II-1843 (I, n. 6); 1-VII-1843 (I, n. 27); 21-X-1843 (I, n. 42); 7-I-1844 (II, n. 1); 23-III-1844 (II, n. 12).

(1) *Den Demerbode*, 21 december 1853, p. 1 : "Den Demerbode wordt telkens gedrukt op 690 exemplaren, en biedt dus, in onze omstreken, de grootsten middel van bekendmaking en openbaerheyd aan".

(2) Volgens de notities van W. Warzée bewaard in het M.I.P.

(3) Waarschijnlijk het laatste nummer. *De Demerbode* werd opgevolgd door *Den Dijle- en Demerbode*, waarvan het eerste nummer verscheen op 11-XI-1854, cfr. *infra*.

- II. a. Ondertitel : “Wekelyksch Aenkondigings Nieuwsblad van de stad en het kanton Diest”.
- b. Vignet : het wapenschild van Diest en een vaandel gedragen door een leeuw en een griffoen.
- c. Motto : “Fabricando fabri fimus”.
- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat :
- 34 x 24,5 cm, 2 kol., 4 blz.
 - 36,5 x 25 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 10-VI-1843.
 - 37 x 24,5 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 15-I-1844.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- h. Adres : M. Henckens, Botermarkt, 247, Diest.
- III. a. Eerste nummer : 18-XII-1842.
 Laatqte nummer : 30-III-1844 (II, n. 13) (1).
 d., e. Uitgever, Drukker : M. Henckens, Botermarkt, 247, Diest.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

Diestersch Berigt. (1864-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 21-II-1866 (III, n. 14).
 - Br., M.I.P. : 23-I-1864 (I, n. 7); 27-I-1864 (I, n. 8); 30-I-1864 (I, n. 9); 6-II-1864 (I, n. 11); 12-VIII-1865 (II, n. 64).
 - L., U.B./F.H./ 127/II : 20-I-1864 (I, n. 6, onvolledig); 4-XI-1865 (II, n. 88, onvolledig).
- II. a. Ondertitel :
- “Liberael orgaen der stad en Kanton Diest”.
 - “Liberael orgaen der stad en van het Kanton Diest”, in 1865-1866.
- b. Vignet : twee griffoenen, die door middel van een lus een wapenschild dragen waarboven zich een kroon bevindt.
- d. Prijs :
- 5 F per jaar.
 - 10 cent. per nummer.

(1) *Den Diestenaer*, 30 maart 1844, p. 1 : “Te rekenen van 1sten april, zal *Den Diestenaer* ophouden te verschijnen”.

e. Formaat : 48,5 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (wo en za).

h. Adres :

- Wed. Joos-Christiaens, Langen Steenweg, Diest.

- Alphonse Van Horen, Overstraat, 267, Diest, in 1865-1866.

III. a. Eerste nummer : -I-1864.

Laatste voorhanden nummer : 21-III-1866 (III, n. 14).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Joos-Christiaens, Langen Steenweg, Diest.

- Alphonse Van Horen, Overstraat, 267, Diest, in 1865-1866.

f. Hoofdredakteur : Judore Joos-Christiaens (1).

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad (2).

De Dijle- en Demerbode. (1854-1914)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 29-VIII-1857 (XV, n. 67); 12-XI-1859 (XVII, n. 87); 16-XII-1868 (XXVI, n. 97); 26-XII-1868 (XXVI, n. 100); 6-VIII-1910 (LXVIII, n. 32); 22-III-1890 (XLVIII, n. 24).

- Br., K.B./F.M. : 9-I-1869 (XXVII, n. 3); 22-VIII-1874 (XXXII, n. 65); 16-XII-1885 (XLIII, n. 98); 4-IV-1891 (XLIX, n. 27); 9-XI-1907 (LXV, n. 45).

- Br., M.I.P. : 7-XII-1855 (XIII, n. 95); 14-VIII-1857 (XV, n. 63). 20-IV-1859 (XVII, n. 30); 15-XII-1860 (XVIII, n. 97); 9-IV-1862 (XX, n. 27); 25-IV-1863 (XXI, n. 31); 6-VI-1863 (XXI,

(1) Volgens de notities van A. Warzée, o.c. overleden op 18-I-1864.

(2) *Diestersch Berigt*, 23 januari 1864, p. 1 : "Men vraegt zes nieuwe ministers, eh wel, er zyn juist zes bisschoppen, die altyd de katholyke ministers bestuurd en overheerscht hebben, en die heden meer dan ooit de verwaendheid hebben om het Land te willen regeren. Immers zy beweren dat zy alleen bevoegd zyn en de magt hebben om te onderwyzen; dat zy meester syn van de kerkhoven, van de studiebeurzen, van het geld der armen, enz. Overigens, de gemyterde hoofden wanen zich onafhankelyk : inderdaad, zy erkennen onzen koning niet, wyl hun koning te Roomen woont; zy erkennen onze constitutie niet, vermits zy de encyclique voor hunne grondwet aennemen".

n. 43); 9-VI-1866 (XXIV, n. 45); 18-V-1867 (XXV, n. 39); 14-XII-1867 (XXV, n. 97); 16-I-1869 (XXVII, n. 5); 16-II-1870 (XXVIII, n. 14); 12-VI-1872 (XXX, n. 46); 2-XI-1872 (XXX, n. 83); 18-X-1879 (XXXVII, n. 80); 26-II-1881 (XXXIX, n. 17); 5-XI-1881 (XXXIX, n. 86); 5-IV-1882 (XL, n. 26); 14-XI-1885 (XLVI, n. 78); 26-IX-1891 (XLIX, n. 77); 20-III-1897 (LV, n. 23); 28-IV-1897 (LV, n. 34); 11-X-1899 (LVII, n. 81); 1-I-1902 (LX, n. 1); 13-VI-1903 (LXI, n. 24); 20-II-1904 (II, n. 8); 14-X-1905 (LXIII, n. 41); 31-X-1908 (LXVI, n. 44); 7-XI-1908 (LXVI, n. 45).

- B., S.A./J 363/30 : 25-I-1888.

- D., S.A. : 4-XII-1857 (XV, n. 96); 18-IX-1858 (XVI, n. 73); 20-VI-1859 (XVII, n. 55); 27-VII-1859 (XVII, n. 57); 6-VIII-1859 (XVII, n. 60); 17-I-1860 (XVIII, n. 5); 23-V-1860 (XVIII, n. 40); 27-X-1860 (XVIII, n. 83); 7-XI-1860 (XVIII, n. 86); 15-VIII-1863 (XXI, n. 62); 17-X-1863 (XXI, n. 79); 24-X-1863 (XXI, n. 81); 7-XI-1863 (XXI, n. 85); 6-VIII-1864 (XXII, n. 61); 10-VIII-1864 (XXII, n. 62); 13-VIII-1864 (XXII, n. 63); 17-VIII-1864 (XXII, n. 64); 20-VIII-1864 (XXII, n. 65); 24-VIII-1864 (XXII, n. 66); 27-VIII-1864 (XXII, n. 67); 31-XII-1864 (XXII, n. 100); 29-V-1872 (XXX, n. 42); 12-VI-1872 (XXX, n. 46); 29-VI-1872 (XXX, n. 59); 25-VII-1872 (XXX, n. 58); 31-VII-1872 (XXX, n. 59); 25-IX-1872 (XXX, n. 75); 5-X-1872 (XXX, n. 78); 9-X-1872 (XXX, n. 79); 12-X-1872 (XXX, n. 80); 19-X-1872 (XXX, n. 78); 27-XI-1872 (XXX, n. 92); 30-XI-1872 (XXX, n. 93); 20-X-1900 (LVIII, n. 83-84); 19-XI-1904 (LXII, n. 47); 17-XII-1904 (LXII, n. 51); 2-XII-1905 (LXIII, n. 48); 19-I-1907 (LXV, n. 3); 2-II-1907 (LXV, n. 5); 9-II-1907 (LXV, n. 6); 16-II-1907 (LXV, n. 42); 28-III-1908 (LXVI, n. 13); 21-VI-1913 (LXXI, n. 41); 25-X-1913 (LXXI, n. 43); 24-I-1914 (LXXII, n. 4); 26-VII-1913 (LXXI, n. 30); 6-IX-1913 (LXXI, n. 36); 11-X-1913 (LXXI, n. 41); 28-II-1914 (LXXII, n. 9).

L., U.B./F.H./ 132/14 : 27-VII-1859 (XVII, n. 57); 7-I-1860 (XVIII, n. 2); 25-II-1862 (XX, n. 16); 5-IV-1862 (XX, n. 26); 7-V-1862 (XX, n. 35); 24-XII-1862 (XX, n. 100); 30-XI-1864 (XXII, n. 93); 27-XI-1867 (XXV, n. 92); 19-XII-1868 (XXVI, n. 98); 9-VII-1867 (XXXIV, n. 62); 9-VIII-1876 (XXXIV, n. 54); 25-VII-1885 (XLIII, n. 57); 14-IX-1887 (XLV, n. 73); 17-I-1891 (XLIX, n. 5); 25-IV-1891 (XLIX, n. 33); 20-I-1892 (L, n. 6); 16-IV-1892 (L, n. 31); 29-XI-1893 (LI, n. 95); 25-VIII-1894 (LII, n. 8); 24-V-1902 (LX, n. 42); 17-XII-1904 (LXII, n. 51); 26-X-1907 (LXV, n. 43).

II. a. Ondertitel :

- "Vlaemsch Orgaan der Bewarende Gezindheid".
- "Nieuws- en Aenkondigingsblad", vanaf het bewaarde nummer van 15-VIII-1863.

c. Motto : "Nescit vox missa reverti (Hor.). L'homme digne d'être écouté, est celui qui ne se sert de la parole que pour la pensée et de la pensée que pour la vérité et la vertu (Fen.)".

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.
- 5 F. per jaar, vanaf 24-VIII-1864.

e. Formaat :

- 48,5 x 33 cm, 4 kol., 4 blz.
- 50 x 33 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1872.
- 54 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1884.
- 56 x 41 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 1887.
- 62 x 42,5 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 1905.

f. Periodiciteit :

- 2 x wekelijks (wo en za).
- wekelijks (za), vanaf het bewaarde nummer van 19-XI-1904.

g. Oplage : 3.200 : 1870 (1).

h. Adres : Adriaan Havermans, Hagelandsche Botermarkt, Diest.

III. a. Eerste nummer : 11-XI-1854 (2).

Laatste voorhanden nummer : 28-II-1914 (LXXII, n. 9).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Adriaan Havermans, Hagelandsche Botermarkt, Diest.

f. Hoofdredactie : Adriaan Havermans.

IV. Oorspronkelijk orgaan van de katolieke partij van het arrondissement Leuven. Stilaan evolutie naar het liberalisme (3).

(1) *De Dyle- en Demerbode*, 16 februari 1870, p. 1.

(2) Opvolger van *Den Demerbode*, cfr. *supra*.

(3) Na het verdwijnen van de katolieke organen *Den Belg* en de *Courier de Louvain*, werd de katolieke Diestse krant *Den Demerbode* omgevormd tot het vlaamstalig orgaan van de in 1854 gestichte katolieke partijorganisatie van het arrondissement Leuven de 'Union Conservatrice et Constitutionnelle'. Met de meer toepasselijke titel *De Dyle- en Demerbode*, cfr. *De Waerheyd*, 19 november 1854, p. 1 : "Men leest in den *Dyl- en Demerbode* van Diest 11 november. Aen onze geabonneerde en andere lezers. Gelijk wy het woensdag aenkondigd hebben, beginnen wy heden ons blad onder den titel van *Dyl- en Demerbode*, erkend vlaemsch orgaan der bewarende gezindheyd van het arrondissement Loven. Bij het ophouden van *Den Belg* en van *Courier de Louvain* hebben de meest aanzienlijke lieden der groote bewarende gezindheyd onzes arrondissements, en welke daertoe door het Genootschap der zelfde meening on-

V. Bibliografie :

- DE POTTER : *Vlaemsche Bibliografie*, p. 755.
- M. DE VROEDE : *De Vlaamse Pers. 1855-1865*, p. 15.
- Ph. BOURSON ; *Histoire de la Presse, Patria Belgica, 1875*, III p. 381.

langs te Loven gevestigd, de vereyschte bemagtiging ontvangen hadden, besloten beyde evengemelde weekbladen te vervangen, het eerste door *Den Demerbode* eene grootere uytbreiding te geven..."

Geleidelijk evolueerde *Den Dyle- en Demerbode* echter in de richting van het liberalisme. De breuklijn moet ongeveer liggen in 1863-1864. In 1863 werd de ondertitel 'Vlaensch Orgaan der Bewarende Gezindheyd' in 'Nieuws- en Aenkondigingsblad' veranderd. In 1864 werd een nieuw katholiek blad opgericht, de *Gazette van Diest*, wat er kan op wijzen dat *Den Dyle- en Demerbode* als katholiek orgaan niet meer voldeed.

De laatste krant nam in 1864 duidelijk afstand van de katholieke partij, zonder daarom het katholicisme af te zweren, cfr. 30 november 1864, p. 1 : "*De Dyle- en Demerbode* in nieuwe letters gedrukt, zal, gelyk het altyd geweest is, katholiek blyven, en als dusdaenig de waarheid en de geregtigheid blyven voorstaen, ten spyt van welkdanige berekeningen en heerschzuchtigheden die de katholyke overtuigingen te baet zoeken te nemen om het doel hunner eigene ambities te bereiken..."

Op 27 november 1867 verklaarde de krant niet gebonden te zijn aan partijen : "Onze lezers weten dat de *Dyle- en Demerbode* katholiek is en katholiek blyft, in den waren zin van het woord, maer dat hy ook waerlyk onafhankelyk is van alle politieke partyschap".

Geleidelijk evolueerde de krant verder in liberale richting en werd het orgaan van de Diestse liberalen en nam steeds meer een antiklerikale kleur aan, wat duidelijk blijkt uit een artikel over de katholieke verkiezingsoverwinning in de wetgevende verkiezingen van 10 juni 1884, cfr. het nummer van 9 juli 1884, p. 1 : "Wij wachten ze nu aan 't werk. De oppositie zal hardnekkig zijn en de bilan van de klerikale beloften en leugenen zal weldra opgemaekt worden en gansch het land met verontwaerdiging vervullen.

Weldra zal men doen inzien dat ons vaderland nog niet rijp is om zich aan het klerikalismus te onderwerpen. Herdenken wij den kreet van onzen oud-minister Bara. Nil desperandum. Geen moed verloren !".

De Familiebode. (1896-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 9-I-1897 (I, n. 2).
- Br., M.I.P. : 11-IV-1897 (I, n. 15); 5-IX-1897 (I, n. 36).
- D., S.A. : 19-XII-1896 (proefnummer); 2-I-1897 (I, n. 1); 16-I-1897 (I, n. 3); 23-I-1897 (I, n. 4); 30-I-1897 (I, n. 5); 6-II-1897 (I, n. 6); 13-II-1897 (I, n. 7); 13-III-1897 (I, n. 11); 20-III-1897 (I, n. 12); 28-III-1897 (I, n. 13); 4-IV-1897 (I, n. 14); 11-IV-1897 (I, n. 12); 28-III-1897 (I, n. 13); 4-IV-1897 (I, n. 14); 11-IV-1897 (I, n. 15); 18-IV-1897 (I, n. 16); 25-IV-1897 (I, n. 17); 2-V-1897 (I, n. 18); 9-V-1897 (I, n. 19); 16-V-1897 (I, n. 20); 23-V-1897 (I, n. 21); 30-V-1897 (I, n. 22); 6-VI-1897 (I, n. 23); 4-VII-1897 (I, n. 27); 13-VI-1897 (I, n. 24); 20-VI-1897 (I, n. 25); 27-VI-1897 (I, n. 26); 11-VII-1897 (I, n. 28); 18-VII-1897 (I, n. 29); 25-VII-1897 (I, n. 30); 1-VIII-1897 (I, n. 31); 15-VIII-1897 (I, n. 33); 22-VIII-1897 (I, n. 34); 29-VIII-1897 (I, n. 35); 12-IX-1897 (I, n. 37); 19-IX-1897 (I, n. 38); 26-IX-1897 (I, n. 39); 3-X-1897 (I, n. 40); 10-X-1897 (I, n. 41); 17-X-1897 (I, n. 42); 24-X-1897 (I, n. 43); 7-XI-1897 (I, n. 45); 14-XI-1897 (I, n. 46); 21-XI-1897 (I, n. 47); 19-XII-1897 (I, n. 51); 2-I-1898 (II, n. 1); 6-II-1898 (II, n. 6); 22-V-1898 (II, n. 21); 29-V-1898 (II, n. 22); 12-VI-1898 (II, n. 23-24); 19-VI-1898 (II, n. 25); 26-VI-1898 (II, n. 26); 3-VII-1898 (II, n. 27); 10-VII-1898 (II, n. 28); 17-VII-1898 (II, n. 29); 7-VIII-1898 (II, n. 32); 21-VIII-1898 (II, n. 34); 28-VIII-1898 (II, n. 35); 11-IX-1898 (II, n. 37); 2-X-1898 (II, n. 40).

- ### II. a. Ondertitel : “Voor godsdienst, vaderland, moedertaal, familie en eigendom. Uitgegeven met de medewerking van het godsdienstig-letterkundig genootschap Geloof-Wetenschap te Diest”.
- b. Vignet : een kruis met banderolle waarop de tekst : “In hoc signo vincit”.
 - c. Motto : “Servate mihi puerum - redt mijn zoon (II Reg. XVIII 5)”, links. “Misereor super turbam - Ik heb medelijden met het volk (Marc. VIII 2)”.
 - d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
 - e. Formaat :
 - 51 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., in 1897.
 - 44 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1898.
 - f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres : Drukkerij Sint-Antonius, Duffel (Antwerpen).

III. a. Eerste nummer : 2-I-1897 (I, n. 1) (1).

Laatste voorhanden nummer : 2-X-1898 (II, n. 40).

e. Drukker : L. Van Schoubroeck, Duffel.

IV. Katoliek letterkundig blad.

Gazette van Diest. (1864-1914)

I. Bewaarplaats :

- D., S.A. : 1871-1914.

- D., Archief van de Sint-Sulpitiuskerk : 1877-1882; 1886-1893; 1897-1903; 1905-1913.

- A., S.B./F.S. : 1-IV-1868 (V, n. 26); 9-IV-1870 (VII, n. 28); 23-XI-1887 (XXIV, n. 94); 19-XI-1910 (XLVII, n. 93).

- Br., K.B./F.M. : 9-VI-1869 (VI, n. 46); 27-VIII-1884 (XXI, n. 69); 1-VI-1895 (XXXII, n. 44).

- Br., M.I.P. : 5-I-1867 (IV, n. 2); 6-XI-1867 (IV, n. 89); 16-XII-1868 (V, n. 100); 5-VI-1869 (VI, n. 45); 9-III-1870 (VII, n. 19); 7-I-1871 (VIII, n. 2); 11-V-1872 (IX, n. 38); 29-VI-1872 (IX, n. 52); 4-VII-1874 (XI, n. 53); 7-VIII-1875 (XII, n. 63); 24-V-1879 (XVI, n. 39); 22-V-1880 (XXIV, n. 41); 7-I-1882 (XIX, n. 2); 28-XI-1883 (XX, n. 94); 15-X-1887 (XXIV, n. 83); 28-VI-1888 (XXV, n. 60); 2-IX-1891 (XXVIII, n. 70); 2-II-1907 (XLIV, n. 10); 4-XI-1908 (XLV, n. 89); 13-XI-1909 (XLVI, n. 91); 25-X-1911 (XLVIII, n. 85); 28-X-1911 (XLVIII, n. 86).

- D., S.A. : 3-IX-1864 (proefnummer); 7-IX-1864 (proefnummer); 25-I-1865 (II, n. 7); 28-I-1865 (II, n. 8); 1-II-1865 (II, n. 9); 4-II-1865 (II, n. 11); 11-II-1865 (II, n. 12); 15-II-1865 (II, n. 13); 18-II-1865 (II, n. 14); 22-II-1865 (II, n. 15); 4-III-1865 (II, n. 17); 15-III-1865 (II, n. 21); 22-III-1865 (II, n. 23); 1-IV-1865 (II, n. 26); 5-IV-1865 (II, n. 27); 12-IV-1865 (II, n. 28).

(1) Opvolger van *De Werkmansvriend*, cfr. *infra*. *De Familiebode*, 19 december 1896, p. 1 : "Meerdere onzer lezers vonden dat voor *De Werkmansvriend* eene verandering van naam nodig was om beter zijn doel en streven uit te drukken en te bereiken. Aan die welgemeende opmerkingen toegevend zal voortaan ons blad verschijnen onder den titel *De Familiebode*".

Zie ook, A. THUIS, e.a. *Repertorium van de Pers in de Provincie Antwerpen (1833-1914)*, IUCHG, Bijdragen nr. 58, p. 127.

- 29); 15-IV-1865 (II, n. 30); 19-IV-1865 (II, n. 31); 29-IV-1865 (II, n. 34); 3-V-1865 (II, n. 35); 6-V-1865 (II, n. 36); 10-V-1865 (II, n. 37); 13-V-1865 (II, n. 38); 17-V-1865 (II, n. 39); 24-V-1865 (II, n. 42); 28-VI-1865 (II, n. 51); 1-VII-1865 (II, n. 52); 2-XI-1867 (IV, n. 88); 26-XI-1868 (V, n. 103); 22-X-1870 (VII, n. 84).
- L., U.B./F.H. / 187/13 : 28-XI-1868 (V, n. 95); 30-XII-1868 (V, n. 104); 16-IV-1870 (VII, n. 30); 9-VIII-1876 (XIII, n. 63); 27-VI-1877 (XIV, n. 51); 17-III-1886 (XXIII, n. 22); 23-X-1888 (XXV, n. 35); 4-X-1890 (XXVII, n. 80); 20-II-1892 (XXIX, n. 15); 11-V-1892 (XXIX, n. 38); 20-VIII-1892 (XXIX, n. 57); 25-IV-1896 (XXXIII, n. 33); 26-X-1907 (XLIV, n. 86); 2-V-1908 (XLV, n. 36).

II. a. Ondertitel :

- "Nieuws- en Annoncenblad".
 - "Katholiek Orgaan voor stad en dorp", vanaf 20-XI-1880.
- b. Vignet : een wapenschild waarop een kroon is geplaatst en gedragen wordt door twee griffoenen, vanaf 19-XI-1873.
- c. Motto : "Godsdienst, Vaderland, Vrijheid, Moedertaal".
- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat :
- 48,5 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., in 1865-1867.
 - 50,5 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., op 26-XII-1868.
 - 48,5 x 33 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 4-I-1871.
 - 47,5 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 3-I-1872.
 - 48,5 x 33,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 3-I-1874.
 - 49,5 x 33,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 5-I-1876.
 - 53,5 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 3-I-1877.
 - 53,5 x 39,5 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 27-X-1886.
 - 55 x 39,5 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 4-I-1899.
 - 64,5 x 49 cm, 6 kol., 4 blz., vanaf 26-IX-1908.
- f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (za en wo).
- g. Oplage :
- 1.800 : 25-I-1865 (1).
 - 1.900 : 12-XI-1867 (1).
 - 1.960 : 16-XII-1868 (1).
 - 2.000 : 4-I-1871 (1).
 - 4.500 : 7-I-1871 (1).
 - 1.000 : 8-XI-1876 (2).
 - 1.100 : 1-XII-1877 (2).

- (1) Geeft het aantal exemplaren weer.
- (2) Geeft het aantal geabonneerden weer.

- h. Adres :
- Charles De Winter, Hagelandsche Botermarkt, 8, Diest.
 - Frans Uten, Hasselsestraat, 21, Diest, vanaf 3- 1880.
 - E. en J. Uten, Ketelstraat, 19, Diest, vanaf 1-VIII-1908.
- III. a. Eerste nummer : 20-III-1864. .
 Laatste nummer : 12-III-1914 (1).
- b. Stichter : Charles De Winter (2).
- c. Eigendom :
- Charles De Winter.
 - Frans Uten, vanaf 1-X-1880 (3).
 - E. en J. Uten, vanaf 1-VIII-1908 (4).
- d., e. Uitgever, Drukker :
- Charles De Winter.
 - Frans Uten, vanaf 1-X-1880.
 - E. en J. Uten, vanaf 1-VIII-1908.
- f. Hoofdredaktie : Frans Uten, vanaf 1-X-1880 tot 27-IX-1901.
- IV. Katholiek opinie- en annoncenblad. Orgaan van de Katholieke As-
 sociatie van Diest.

Het Handelsbericht. (1905-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 22-III-1906 (I, n. 11).
 - Br., M.I.P. : 11-I-1906 (I, n. 3); 22-III-1906 (I, n. 11).
- II. a. Ondertitel : "Aankondigingsblad voor Diest en Omstreken".
- d. Prijs : gratis.
- e. Formaat : 53,5 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- g. Oplage : 1.500 (5).
- (1) Verscheen verder tijdens het interbellum.
- (2) Voordien uitgever-drukker van *Het Nieuwsblad van Diest* en *De Weergalm van Diest*.
- (3) Frans Uten. Geboren te Diest op 8 juni 1838 en overleden op 27 september 1901. Studeerde bij de Kruisheren te Diest. Vertrok naar Rome als pauselijk zouaaf en keerde terug na de ontbinding van het pauselijk leger. Vereerd met de medaille 'Bene Merenti'. Na zijn terugkeer aktief in de katholieke organisaties. Medestichter van de Katholieke Kring, de werkmansbond Broedermin en de Vereniging van Sint-Vincentius, cfr. *Gazette van Diest*, 28 september 1901, p. 1.
- (4) *Gazette van Diest*, 14 augustus 1908.
- (5) *Het Handelsbericht*, 22 maart 1906.

h. Adres : Leon Beckers, Veemarkt, 30, Diest.

III. a. Eerste nummer 27-XII-1905 (D J)

Laatste voorhanden nummer : 22-III-1906 (I, n. 11).

d., e. Uitgever, Drukker : Leon Beckers, Veemarkt, 30, Diest.

IV. Annoncenblad.

Kempen en Hageland. (1901-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 16-IV-1902 (I, n. 35).

- Br., M.I.P. : 16-XI-1901 (proefnummer); 30-XI-1901 (I, n. 1);
7-XII-1901 (I, n. 2); 14-XII-1901 (I, n. 3); 1-I-1902 (I, n. 6);
24-XII-1904 (III, n. 103); 23-VI-1906 (V, n. 24).

- D., S.A. : 16-XI-1901 (proefnummer); 30-XI-1901 (I, n. 1); 7-
XII-1901 (I, n. 2); 14-XII-1901 (I, n. 3); 21-XII-1901 (I, n. 4);
28-XII-1901 (I, n. 5); 17-XII-1902 (I, n. 102); 20-XII-1902 (I,
n. 103); 14- I-1903 (II, n. 13).

L., U.B./F.H./ 236/15 : 30-XI-1901 (I, n. 1); 21-XII-1901 (I,
n. 1); 21-XII-1901 (I, n. 4).

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor beide gouwen".

"Weekblad voor Landbouw, handel, nijverheid, enz."

c. Motto : "Nuttig en aangenaam — Utile dulci".

d. Prijs :

- 4 F. per jaar.

- 10 cent. per nummer.

- 3 F. per jaar, vanaf 20-XII-1902.

- 0,5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 40 x 26 cm, 3 kol., 10 blz.

- 55 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1902.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (za).

- 2 x wekelijks (za en wo), vanaf 1902.

g. Oplage :

- 500 abonneuten.

(1) *Le Fureteur*, o.c., 15 mei 1906.

- 10.000 eksemplaren (1).
- h. Adres : Koemarkt, 32, Diest.

III. a. Eerste nummer : 30-XI-1901.

Laatste voorhanden nummer : 23-VI-1906 (V, n. 24).

- d., e. Uitgever, Drukker : Leon Beckers, Koemarkt, 32, Diest.

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

Het Nieuwsblad van Diest. (1854-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 2-VII-1865 (VIII, n. 52); 19-III-1862 (XIV, n. 21).
- D., S.A. : 13-IX-1856 (VIII, n. 72); 4-IX-1858 (X, n. 69); 29-XII-1858 (X, n. 102); 26-V-1860 (XII, n. 42).
- L., U.B./F.H./ 217/17 : 1-VII-1857 (IX, n. 51); 23-IV-1862 (XIV, n. 31).

II. a. Ondertitel : “Verschijnende tweemaal ter week. Zaterdags en Woensdags”.

- b. Vignet : een wapenschild met daarboven een kroon, gedragen door twee griffoenen.

d. Prijs : 5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 39 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., in 1856.
- 46,5 x 32 cm, 4 kol., 4 blz., in 1858.
- 48,5 x 33 cm, 4 kol., 4 blz., in 1860.

f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (za en wo).

III. a. Eerste voorhanden nummer : 2-VII-1856 (VIII, n. 52) (2).

Laatste voorhanden nummer : 23-IV-1862 (XIV, n. 31).

- d., e. u uitgever, Drukker : Charles De Winter (3).

(1) *Kempen en Hageland*, 14 december 1901.

(2) Opvolger vanaf 1854 van *Den Weergalm*, die sinds 1849 was verschenen, cfr. *Den Demerbode*, 21 december 1853 : “*De Weergalm van Diest*, die zijnen hoofdtitel van *Weergalm* afgelegd heeft om dengene van *Nieuwsblad van Diest* aan te nemen”.

(3) Voordien uitgever van *Den Weergalm van Diest*, cfr. *infra* en sinds 1864 uitgever van de *Gazette van Diest*, cfr. *supra*.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

V. Bibliografie :

- M. DE VROEDE : *De Vlaamse Pers. 1855-1856*, p. 25.

Den Weergalm. (1849-1854) (1)

I. Bewaarplaats :

- D., S.A. : 1852; behoudens 6-X-1852 (IV, n. 78); 13-X-1852 (IV, n. 80); 25-XII-1852 (IV, n. 101).
- A., S.B./F.S. : 20-I-1849 (I, n. 5); 13-X-1849 (I, n. 43).
- Br., K.B./F.M. : 22-IX-1849 (I, n. 40).
- Br., M.I.P. 30-XII-1848 (I, n. 2); 6-I-1849 (I, n. 3); 1-IX-1849 (I, n. 37); 30-XII-1848 (II, n. 11); 13-IV-1850 (II, n. 13); 29-X-1851 (III, n. 87); 24-XII-1852 (IV, n. 101).
- D., S.A. : 17-III-1849 (I, n. 13); 19-XI-1851 (III, n. 92); 22-XI-1851 (III, n. 93); 26-XI-1851 (III, n. 94); 29-XI-1851 (III, n. 95); 3-XII-1851 (III, n. 96); 6-XII-1851 (III, n. 97); 10-XII-1851 (III, n. 98); 13-XII-1851 (III, n. 99); 17-XII-1851 (III, n. 100 (20-XII-1851 (III, n. 101); 24-XII-1851 (III, n. 102); 27-XII-1851 (III, n. 103); 31-XII-1851 (III, n. 104).
- L., U.B./F.H./402/1 : 3-III-1849 (I, n. 11); 15-IX-1849 (I, n. 39); 29-IX-1849 (I, n. 41); 27-IV-1850 (II, n. 33); 21-I-1852 (IV, n. 6); 25-I-1852 (IV, n. 7); 9-VII-1853 (V, n. 54).

II. a. Ondertitel :

- "Der Stad Diest en Omstreken. Wekelijksch Nieuws- en Aenkondigingsblad".

- "Nieuws- en Aenkondigingsblad", vanaf 15-IX-1849.

c. Motto : "waerheyd, vryheyd, onpartydigheyd".

d. Prijs : 5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 39,5 x 27, 5 cm, 3 kol., 4 blz.

- 42,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., op 29-IX-1849.

- 37 x 23 cm., 2 kol., 4 blz., 1851-1852 (op woensdag).

- 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., 1851-1852 (op zaterdag).

- 42,5 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., in 1853.

(1) Sinds 19 november 1851 volgende titel : *Den Weergalm van Diest*.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (za).

- 2 x wekelijks (za en wo), vanaf 1851.

h. Adres : Charles De Winter, Langen Steenweg, 491, Diest.

III. a. Eerste nummer : -XII-1848.

Laatste voorhanden nummer : 9-VII-1853 (V, n. 54) (1).

d., e. Uitgever, Drukker : Charles De Winter.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

De Wegwijzer. (1891-)

I. Bewaarplaats :

- Br., m.i.P. : 9-V-1891 (I, n. 2); 16-V-1891 (I, n. 3); 22-VIII-1891 (I, nrs. 16-17).

- L., U.B./F.H./ 420/6 : 4-VII-1891 (I, n. 10); 22-VIII-1891 (I, n. 16-17); 29-VIII-1891 (I, n. 18); 12-IX-1891 (I, n. 20).

II. a. Ondertitel : "Aenkondigingsblad".

d. Prijs : gratis.

e. Formaat : 36 x 26 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : "De Wegwijzer verschijnt 's zaterdagsavond".

III. a. Eerste voorhanden nummer : 9-V-1891 (I, n. 2).

Laatste voorhanden nummer : 12-IX-1891 (I, n. 20).

IV. Annoncenblad.

De Wekker - Le Réveil. (1891-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 25-I-1891 (I, n. 4); 7-VI-1891 (I, n. 21).

- D., S.A. : 21-XII-1890 (proefnummer); 4-I-1891 (I, n. 1); 11-I-

(1) Opgevolgd door *Het Nieuwsblad van Diest* vanaf 1854.

- 1891 (I, n. 2); 18-I-1891 (I, n. 3); 25-I-1891 (I, n. 4); 4-II-1891 (I, n. 5); 8-II-1891 (I, n. 6); 15-II-1891 (I, n. 7); 8-III-1891 (I, n. 9); 15-III-1891 (I, n. 10); 29-III-1891 (I, n. 12); 12-IV-1891 (I, n. 14); 19-IV-1891 (I, n. 15); 26-IV-1891 (I, n. 16); 3-V-1891 (I, n. 17); 10-V-1891 (I, n. 18); 17-V-1891 (I, n. 19); 24-V-1891 (I, n. 20); 7-VI-1891 (I, n. 21); 28-VI-1891 (I, n. 24); 9-VIII-1891 (I, n. 30).
- L., U.B./F.H./ 420/12 : 14-XII-1890 (proefnummer); 21-XII-1890 (proefnummer).

II. a. Ondertitel :

- "Weekblad der kleine Aankondigingen en der Stoffelijke Belangen van het kanton en de stad Diest".

"Organe hebdomadaire pour la défense des Intérêts matériels du Canton et de la ville de Diest".

c. Motto : "Alles door het werk ! Niets zonder werken !".

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 55 x 37 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (z0).

h. Adres : Govaerts, Wederbroekstraat, 58, Diest.

III. a. Eerste nummer : 4-I-1891.

Laatste voorhanden nummer : 9-VIII-1891.

d. Drukker : Govaerts, Wederbroekstraat, 58, Diest.

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

De Werkmansvriend. (1891-1896)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 10-X-1891 (I, n. 3); 11-VI-1892 (I, n. 38); 27-I-1894 (III, n. 19).

- Br., K.B./F.M. : 26-IX-1891 (I, n. 1); 25-XII-1891 (kerstnummer; 13-VI-1896 (V, n. 39).

- Br., M.I.P. : 26-IX-1891 (I, n. 1); 3-X-1891 (I, n. 2); 5-XII-1891 (I, n. 11); 25-XII-1891 (I, n. 14); 13-II-1892 (I, n. 21); 4-III-1891 (II, n. 24); 11-VIII-1894 (III, n. 47); 12-X-1895 (V, n. 4); 25-VII-1896 (V, n. 45); 1-VIII-1896 (V, n. 46).

- L., U.B./F.H./421/13 : 26-IX-1891 (I, n. 1); 25-XII-1891 (I, n. 14); 9-I-1892 (I, n. 16); 4-VI-1892 (I, n. 37); 30-XII-1893

(III, n. 15); 6-I-1894 (III, n. 16); 18-VI-1896 (V, n. 44).

II. a. Ondertitel :

- "Weekblad voor werkman en landbouwer".
- "Weekblad voor werkman en landbouwer op godsdienst en stoffelijk gebied", vanaf 28-XI-1891.

b. Vignet : een wimpel met de inscriptie "De Werkmansvriend", links op de wimpel een smid, rechts schrijnwerkersgerei. Onder de wimpel bevinden zich landbouwwerktuigen.

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 43,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- 55 x 40 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 9-VIII-1892.
- 47,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 13-VI-1896.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- L. Van Schoubroeck, Schoolstraat, 8, Diest.
- L. Van Schoubroeck, Drukkerij Sint-Antonius, Duffel, vanaf 11-VII-1896.

III. a. Eerste nummer : 26-IX-1891.

Laatste nummer : 12-XII-1896 (1).

c., d., e. Eigendom, Uitgever, Drukker : L. Van Schoubroeck.

f. Hoofredactie : S. Van De Winkel (priester).

IV. Kristen-Demokratisch Vakblad.

(1) Werd opgevolgd door *De Familiebode*, vanaf 19-XII-1896, cfr. *supra*.

GLABBEEK-ZUURBEMDE

Ons Hageland. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 5-X-1913 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 5-X-1913 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./ 297/8 : 5-X-1913 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad van Glabbeek en omstreken".
- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
 - e. Formaat : 42,5 x 31 cm, 4 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 5-X-1913.
- c., d. Eigendom, Uitgever : P. Swinnen, Glabbeek.
- IV. A-politiek nieuws- en annoucenblad.

HAACHT

Gazet van Haecht. (1891-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 5-IV-1891 (I, n. 1); 17-XI-1907 (XVII, n. 46); 12-XII-1909 (XIX, n. 50).
 - Br., M.I.P. : 5-IV-1891 (I, n. 1); 2-VIII-1891 (I, n. 18); 6-VII-1902 (XII, n. 27); 12-III-1911 (XXI, n. 11); 7-XI-1909 (XIX, n. 45); 12-XII-1909 (XIX, n. 50).
 - L., U.B./F.H./ 183/12 : 5-IV-1891 (I, n. 1); 24-IV-1898 (VIII, n. 38); 25-V-1902 (XII, n. 21).
- II. a. Ondertitel :

- "Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad van 't kanton en omliggende plaatsen", op 5-IV-1891.

- "Katholiek Nieuws- en Aankondigingsblad van 't kanton en omliggende plaatsen", 1902-1911.

d. Prijs :

- 2,5 F. per jaar.

- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 54,5 x 36,5 cm, 4 koll, 4 blz., op 5-IV-1891.

- 52,5 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., op 17-XI-1907.

- 61,5 x 42,5 cm, 5 kol., 4 blz., op 12-XII-1909.

h. Adres :

- A. Olbrechts-De Maeyer, Nieuwe Beggaardenstraat, 35, Mechelen, op 5-IV-1891 en 2-VIII-1891.

- A. Olbrechts-De Maeyer, Gemeenteplaats, Haacht, in 1898.

- Isid. Coop-Bosmans, Gemeenteplaats, 8, Haacht, 1902-1911.

III. a. Eerste nummer : 5-IV-1891.

Laatste voorhanden nummer : 12-III-1911 (XXI, n. 11).

b. Stichter : A. Olbrechts-De Maeyer.

d., e. Uitgever, Drukker :

- A. Olbrechts-De Maeyer.

- Isid. Coop-Bosmans, vanaf 1902.

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

De Haechtenaar. (1891-1914)

I. Bewaarplaats :

- Archief van de drukkerij Artoos, Haacht : 5-IV-1891 tot 22-III-1892 (1).

- Br., K.B./F.M. : 1-XI-1891 (I, n. 33); 27-II-1910 (XX, n. 9).

- Br., M.I.P. : 10-V-1891 (I, n. 33); 11-III-1894 (III, n. 50); 24-VI-1894 (IV, n. 14); 4-IX-1898 (VII, n. 23); 13-XI-1898 (VIII, n. 33); 27-VII-1902 (X, n. 38); 27-XII-1908 (XVIII, n. 52); 10-

(1) Alleen deze eerste jaargang is bewaard gebleven. De andere zijn tijdens de 1ste wereldoorlog verdwenen. In het archief berusten de jaargangen vanaf 1919 tot en met 1974, het laatste jaar van uitgave.

VII-1910 (XX, n. 28); 26-III-1911 (onvolledig).

- L., U.B./F.H./ 202/16 : 2-VIII-1891 (I, n. 19); 26-XI-1893 (III, n. 35); 18-IX-1898 (VII, n. 27).

II. a. Ondertitel :

- "Nieuws en Aankondigingsblad van het kanton Haecht en omstreken", in 1891-1894.

- "Vlaemschgezind Weekblad. Nieuws- en Aankondigingsblad van 't kanton Haecht en omstreken", op 4-IX-1898.

- "Onpartijdig nieuws- en aankondigingsblad van het Kanton Haecht en omstreken", in 1898-1902.

- "Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad voor Haecht, Campenhout en Omstreken", in 1908-1911.

b. Vignet : wapenschild met drie lelies, in 1898.

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 55,5 x 35,5 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

III. a. Eerste nummer : 5-IV-1891.

Laatste voorhanden nummer : 26-III-1911 (XXI, n. 13) (1).

d., e. Uitgever, Drukker :

- F. Laumans-Anthoni, Haecht, in 1891.

- R. Van Loo-Verschueren, in 1894-1902.

- Ovide Van Loo-Gillemot, 1908-1911.

IV. Nieuws- enannoncenblad.

De Hagelander. (1912)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 6-XII-1912 (I, n. 1).

- Br., K.B./F.M. : 6-XII-1912 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad".

d. Prijs : 2,5 F per jaar.

e. Formaat : 52 x 36 cm, 5 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : G. Drijvers, Werchter.

(1) Verscheen verder na de 1ste wereldoorlog.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 6-XII-1912 (1).

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

De Hagelandsche Bode. (1913)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 27-IV-1913 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad".

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 52 x 37 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : G. Drijvers, Werchter.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 27-IV-1913 (2).

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad (3).

Kanton Haecht. (1913)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 27-IV-1913 (I, n. 1).

- Br., M.I.P. : 27-IV-1913 (I, n. 1).

- L., U.B./F.H. / 237/20 : 27-IV-1913 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad".

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 55 x 38 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : G. Drijvers, Werchter.

(1) Waarschijnlijk enig nummer.

(2) Waarschijnlijk enig nummer.

(3) De inhoud is identiek aan die van *Kanton Haecht*.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 27-IV-1913 (1).
e. Drukker : D. Drijvers, Werchter.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad (2).

HOEGAARDEN

't Annoncenblad - L'Echo d'Hougaerde et Environs. (1904-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 28-II-1904 (I, n. 13).
- Br., M.I.P. : 22-X-1905 (II, n. 42); 15-VII-1906 (III, n. 26).
- L., U.B./F.H./ 47/3 : 15-X-1905 (II, n. 41).

II. a. Ondertitel : "Weekblad-Feuille hebdomadaire".

- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
- e. Formaat : 42,5 x 27 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- h. Adres : W. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 28-II-1904 (I, n. 13) (1).

Laatste voorhanden nummer : 15-VII-1906 (III, n. 26).

e. Drukker : Weduwe Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

IV. Nieuws- enannoncenblad.

(1) Waarschijnlijk enig nummer.

(2) Het *Kanton Haecht* is inhoudelijk identiek aan *De Hagelandsche Bode*.

(3) Voortzetting van *Het Annoncenblad Van Hougaerde en Omstreken - L'Echo d'Hougaerde*. Er heeft alleen een kleine titelwijziging plaats gehad. De Vlaamse en Franse titel zijn onder één hoofding samengebracht.

**Het Annoncenblad van Hougaerde en Omstreken - L'Echo
d'Hougaerde. (1903-1904)**

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 31-I-1904 (I, n. 10).
- Br., M.I.P. : 31-I-1904 (I, n. 10).
- L., U.B./F.H./ 47/3 : 31-I-1904 (I, n. 10).

II. a. Ondertitel : "Weekblad-Hebdomadaire. Feuille d'Annonces".

- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
- e. Formaat : 42,5 x 27 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- h. Adres : Wed. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 31-I-1904 (I, n. 10) (1).

- e. Drukker : Wed. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

IV. Nieuws- en annoncenblad.

KESSEL-LO

De Kesselaar. (1911-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 25-XII-1911 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 25-XII-1911 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Verschijnt op eersten en derden Zondag van elke maand".

- d. Prijs : 1 F. per jaar.
- e. Formaat : 43 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : veertiendaags.
- h. Adres : Leo Van Nieuwenburgh, Diestsesteenweg, 53, Kessel-Lo.

(1) Voortgezet door 't Annoncenblad - L'Echo d'Hougaerde et environs.

- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 25-XII-1911.
e. Drukker : Leo Van Nieuwenburgh, Diestsesteenweg, 53,
Kesselo-Lo.

IV. Katoliek Opinieblad.

Ons Brabantsch Volk. (1905-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 5-VIII-1905 (I, n. 1); 3-IX-1905 (I, n. 5).
- Br., M.I.P. : 5-VIII-1905 (I, n. 1); 3-IX-1905 (I, n. 5).

II. a. Ondertitel :

- "Nieuwsblad voor Kessel-Lo, Heverlee en omliggende gemeenten", op 5-VIII-1905.
- "Wekelijks Nieuwsblad voor Kessel-Lo, Heverlee en omtrek", op 3-IX-1905.

c. Motto : "Godsdienst-Vrijheid-Vaderland".

d. Prijs :

- 3 F. per jaar, op 5-VIII-1905.
- 1,5 F. per jaar, op 3-IX-1905.

e. Formaat :

- 50,5 x 35,5 cm, 5 kol., 4 blz., op 5-VIII-1905.
- 36 x 25,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 3-IX-1905.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : Leon Van Nieuwenburgh, IJzerenwegstraat, 14, Kessel-Lo.

III. a. Eerste nummer : 5-VIII-1905.

Laatste voorhanden nummer : 3-IX-1905 (I, n. 5).

e. Drukker : Leo Van Nieuwenburgh, IJzerenwegstraat, 14, Kessel-Lo.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

Weekblad van Kessel-Loo. (1912-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 6-XII-1912 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 6-XII-1912 (I, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad".
 d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
 e. Formaat : 53,5 x 36,5 cm, 5 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks.
 h. Adres : G. Drijvers, Werchter.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 6-XII-1912 (1).
 e. Drukker : G. Drijvers, Werchter.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad (2).

KORTENBERG

De Boerenvriend. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 30-IX-1909 (III, n. 35).
- II. a. Ondertitel : "Sportnieuws, Landbouw, Wetenswaardigheden, Beursnieuws, enz."
 d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
 e. Formaat : 54 x 37 cm, 5 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks (do).
 h. Adres : J. Schrijvers-De Bie, Leuvense Steenweg, Kortenberg.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 30-IX-1909 (III, n. 35).
 c., e. Eigendom, Uitgever :
 - J. Schrijvers-De Bie, Leuvense Steenweg, Kortenberg.
- IV. Nieuws- enannoncenblad.

- (1) Waarschijnlijk enig nummer.
 (2) Zelfde inhoud als *De Hagelander*, cfr. *supra*.

† Eekhoortje. (1904-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 30-VIII-1903 (I, n. 1); 24-XI-1907 (IV, n. 47).
- Br., M.I.P. : 30-VIII-1903 (I, n. 1); 7-V-1905 (III, n. 19).
- II. a. Ondertitel : "Weekblad voor Cortenberg en omliggende".
c. Motto : "Recht voor de Vuist en altijd Vooruit".
d. Prijs :
- 1 F. per jaar, op 30-VIII-1903.
- 2 F. per jaar, op 24-XI-1907.
e. Formaat :
- 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 30-VIII-1903.
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., op 24-XI-1907.
- 48 x 40 cm, 4 kol., 4 blz., op 7-V-1905.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
h. Adres :
- Delplace-Claeys, Kerkstraat, 4, Kortenberg, op 30-VIII-1903.
- A. Delplace-Claeys, Louis Maesstraat, Kortenberg, op 7-V-1905 en 24-XI-1907.
- III. a. Eerste nummer : 30-VIII-1903.
Laatste voorhanden nummer : 24-XI-1907 (IV, n. 47).
d., e. Uitgever-Drukker : A. Delplace-Claeys.
- IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

De Gazet van Kortenberg. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 27-IV-1913 (II, n. 17).
- Br., M.I.P. : 27-IV-1913 (II, n. 17); 8-VI-1913 (XII, n. 23).
- II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad".
d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
e. Formaat : 52,5 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

- III. a. Eerste voorhanden nummer : 27-IV-1913 (II, n. 17).
Laatste voorhanden nummer : 8-VI-1913 (XII, n. 23).

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

Lucifer. (1904-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 4-IX-1904 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 4-IX-1904 (I, n. 1); 18-IX-1904 (I, n. 2).
- L., U.B./F.H./ 254/10 : 4-IX-1904 (I, n. 1); 18-IX-1904 (I, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "De Jonge".
c. Motto : "Godsdienst-Huisgezin-Eigendom".
d. Prijs : 2 F. per jaar.
e. Formaat : 49,5 x 33 cm, 5 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : veertiendaags.
h. Adres : J.H. Schrijvers, Leuvense Steenweg, 57, Kortenberg.
- III. a. Eerste nummer : 4-IX-1904 (I, n. 1).
Laatste voorhanden nummer : 18-IX-1904 (I, n. 2) (1).
d., e. Uitgever, Drukker : J.H. Schrijvers, Leuvensesteenweg, 57, Kortenberg.
- IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

Nieuw Annoncenblad

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 6-XII-1906.
- II. a. Ondertitel : "Verschijnende alle donderdagen".
e. Formaat : 57 x 38 cm, 5 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (do).

(1) Opgevolgd door *Ons Brabant*, dat vanaf 2-X-1904 verscheen.

III. a. Enig voorhanden nummer : 6-XII-1906.
e. Drukker : J. Schrijvers, Kortenberg.

IV. Nieuws- en annoncenblad.

Ons Brabant. (1904-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.m. : 2-X-1904 (I, n. 1); 18-III-1906 (III, n. 11).
- Br., M.I.P. : 2-X-1904 (I, n. 1); 14-X-1906 (III, n. 40).
- L., U.B./F.H./ 297/6 : 2-X-1904 (I, n. 1); 1-IV-1906 (III, n. 13).

II. a. Ondertitel : "Weekblad", in 1906.

c. Motto : "Godsdienst-Huisgezin-Eigendom".

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat : 50 x 33 cm, 5 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : J.H. Schrijvers, Leuvensesteenweg, 57, Kortenberg.

III. a. Eerste nummer : 2-X-1904 (1).

Laatste voorhanden nummer : 14-X-1906 (III, n. 40).

d., e. Uitgever, Drukker : J.H. Schrijvers, Leuvensesteenweg, 57,
Kortenberg.

IV. Katholiek nieuws- en annoncenblad.

De Vlaamsche Sportman. (1908-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 19-VIII-1908 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 19-VIII-1908 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Orgaan van alle sports".

d. Prijs : 3 F. per jaar.

(1) Opvolger van *Lucifer*.

- e. Formaat : 53,5 x 36,5 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (di).
- h. Adres : J. Schrijvers-De Bie, Kortenberg.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 19-VIII-1908.

- d., e. Uitgever, Drukker : J. Schrijvers-De Bie, Kortenberg.
- f. Hoofdredactie : Frans Van Gastel, Jollystraat, 134, Brussel.

IV. Sportblad.

LEUVEN

L’Affiche. (1838-1839)

1. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 22/7 : 1838-1839.

II. a. Ondertitel : “de la ville et de l’arrondissement de Louvain”.

- d. Prijs : 6 F. per jaar.
- e. Formaat : 37 x 23 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- h. Adres : Dusart en Vandenbroeck, Naamsestraat, 12, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 1-VII-1838 (1).

Laatste nummer : 28-IV-1839 (I, n. 44) (2).

- e. Drukker : Dusart en Vandenbroeck, Naamsestraat, 12, Leuven.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 28 : “Le no. 1 portant la date du 1er juillet a été précédé de deux numéros gratis les 17 et 24 juin”.

(2) Opgevolgd door het liberale weekblad *Journal de Louvain*, cfr. *L’Affiche*, 28 april 1839, p. 179 : “Notre feuille d’annonces prenant de jour en jour plus d’extension, nous avons résolu, dans l’intérêt des personnes qui nous honorent de leur confiance, de faire subir à notre Journal une amélioration importante. Dès dimanche prochain notre feuille paraîtra comme journal politique et littéraire sous le titre de *Journal de Louvain*”.

IV. A-politiek nieuws- enannoncenblad (1).

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS : *Recherches, o.c.*, p. 28.
- A. WARZEE : *Essai historique et critique sur les journaux belges*, p. 129.

Het Algemeyn Nieuwsblad. (1785-1789 ?)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U./ Z 6150 : 1788 (2).
- Br., K.B./F.M. : 23 tot en met 30-VI-1785 (I, n. 26); 8 tot en met 15-IV-1786 (II, n. 15).
- Br., M.I.P. / Farde 129 : 28-I tot en met 4-II-1786 (II, n. 5).
- Br., M.I.P. / Doos Leuven : 31-XII-1785 tot en met 7-I-1786 (II, n. 1); 1 tot en met 8-IV-1786 (II, n. 14).
- L., S.A. : 21 tot en met 28-IV-1787 (III, n. 17).

II. a. Ondertitel : "behelzende de Nieuwste en Beschreyf-weêrdigste Maeren uyt verscheyde Landen aengebragt".

- d. Prijs : 14 schellingen per jaar.
- e. Formaat : 20 x 12 cm, 16 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).

III. a. Eerste nummer : 1-I-1785 (3).

Laatste voorhanden nummer : 27-XII-1788 (4).

- d. Uitgever : R. Le Charlier.
- e. Drukker : Johannes-Baptista Vanderhaert.

IV. Nieuws- enannoncenblad.

- (1) Leunt aan bij de liberale opinie.
- (2) Vanaf 28-V-1788 tot en met 27-XII-1788.
- (3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 11.
- (4) ID., *o.c.* p. 11 : "Il disparut, croyons-nous, en 1789".

Annoncenblad. (1834-)

- I. Bewaarplaats :
- Geen enkel nummer kon worden teruggevonden (1).

Avant-Coureur d'un bon Augure. (1797)

- I. Bewaarplaats :
- Geen enkel nummer kon worden teruggevonden (2).

L'Armée belge. (1878)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 17-X-1878 (I, n. 2); 31-X-1878 (I, n. 4).
- Br., M.I.P. : 12-XII-1878 (I, n. 10); 26-XII-1878 (I, n. 12).
- II. a. Ondertitel : "Journal des intérêts de l'Armée, paraissant tous les jeudis".
c. Motto : "Travail et Discipline".
d. Prijs : 8 F. per jaar.
e. Formaat : 49,5 x 32,5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (do).
h. Adres : Savoné, Mechelsestraat, 42, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 10-X-1878 (3).
Laatste nummer : 26-XII-1878 (?).
d., e. Uitgever, Drukker : J. Savoné et Cie, Mechelsestraat, 42, Leuven.

(1) A. WARZEE, *o.c.*, p. 129 beschrijft het blad als volgt : "Annoncenblad van Leuven. - Cette feuille hebdomadaire se publie depuis le 1er janvier 1834".

(2) ID., *ibid.* : "Avant-Coureur d'un Bon Augure. - in -8°, impr. de J.P.G. Michel. Ce Recueil se publiait en 1797, et contenait des extraits de journaux sur les événements politiques du temps".

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 66.

IV. Weekblad uitgegeven door een comité van officieren (1).

Den Belg. (1850-1854)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 25-IV-1850 (I, n. 1); 2-V-1850 (I, n. 2); 7-VI-1850 (I, n. 7); 8-VIII-1850 (I, n. 16); 20-III-1851 (I, n. 48); 31-VIII-1854 (IV, n. 228).
- L., S.A./ Sal. Hist. B/ K 22 (2) : 14-IX-1851 (bijvoegsel); 18-IX-1851; 21-IX-1851 (bijvoegsel); 25-IX-1851; 16-X-1851; 19-X-1851 (bijvoegsel); 25-X-1851 (bijvoegsel).

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor Loven en het arrondissement".

c. Motto : "Vorst, Grondwet, Godsdienst en Vaderland".

d. Prijs :

- 4 F. per jaar.
- 15 cent. per nummer.

e. Formaat : 42 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (do).

h. Adres : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 25-IV-1850.

Laatste nummer : -X-1854 (3).

(1) Volgens A. BERREWAERTS (*o.c.*, p. 66) wordt het doel van het weekblad in het eerste nummer als volgt samengevat : "*L'Armée Belge* est une publication qui résulte de l'initiative de quelques officiers réunis en comité, elle répond à un besoin véritable. Le comité se propose pour but :

- 1) De développer l'étude des questions militaires et d'en vulgariser l'application.
- 2) De produire et de publier le plus grand nombre possible de mémoires, de traductions, de notices historiques et techniques.
- 3) De favoriser le développement de l'étude et de l'activité parmi les officiers, sous toutes les formes et par tous les moyens possibles".

(2) Ingebonden samen met de *Journal de Louvain*, jg. 1851.

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 37. *Den Belg* werd als orgaan van de katoelieke partij vervangen door *Den Dyle- en Demerbode*, die verscheen sinds 11-XI-1854; cfr. *infra* *Courrier de Louvain*, nota 0. Na een onderbreking van meer dan 4 jaar werd *Den Belg* verder gezet door een krant met dezelfde titel die verscheen vanaf 21-IV-1859 tot in de loop van 1868, cfr. *infra*. Op 12 november 1854 meldt het liberale weekblad *De Waerheyd* het verdwijnen van *Den Belg* : "*Den Belg* en de *Courrier*, die twee bladeren welke de schande van onze stad waren, zyn eindelyk verdwenen".

d., e. Uitgever, Drukker : Ickx en Geets.

IV. Opinie- enannoncenblad. Orgaan van de 'katholieke partij'.
Vlaamstalige zusterkrant van de *Courrier de Louvain* (2).

Den Belg. (1859-1868) (2)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 21-IV-1859 (I, n. 1); 28-IV-1859 (I, n. 2); 10-I-1861 (III, n. 2); 28-V-1863 (V, n. 22); 7-IV-1864 (VI, n. 15); 9-VIII-1864 (VI, n. 33); 22-XII-1864 (VI, n. 52).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 9-VI-1859 (I, n. 8); 26-I-1860 (II, n. 3); 20-XII-1860 (II, n. 51); 1-I-1863 (V, n. 1); 4-VI-1863 (V, n. 23); 22-XII-1864 (VI, n. 52).

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor Loven en het arrondissement".

c. Motto : "Vorst, Grondwet, Godsdiens en Vaderland".

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.

- 15 cent. per nummer.

e. Formaat : 44,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (do).

h. Adres :

- C. Coppin, Naamsestraat, 51, Leuven, in 1859-1860.

- C. Coppin, Goudbloemstraat, 4, Leuven, in 1863-1864.

III. a. Eerste nummer : 21-IV-1859 (3).

Laatste voorhanden nummer : 22-XII-1864 (VI, n. 52) (4).

(1) *Journal de Louvain*, 31 december 1854, p. 1 : "Le parti clérical avait pour organes le *Journal des Petites Affiches* et le *Courrier de Louvain*, dont un autre journal flamand le *Belg* n'était que la copie".

(2) Vanaf 3 september 1863 draagt de krant de titel : *De Belg*.

(3) Voortzetting van *Den Belg*, verschenen vanaf 25-IV-1850 tot in oktober 1854, cfr. *supra*.

(4) De krant verdween in juni 1868. Zie *Le Moniteur de Louvain*, 7 juni 1868, p. 1; A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 37.

- b. Stichter : Guillaume Vanbockel (1).
- d., e. Uitgever, Drukker : Charles-Adrien Coppin.
- f. Beheer, directie, hoofdredactie : Charles-Adrien Coppin.

IV. Opinie- enannoncenblad. Orgaan van de katholieke partij. Vlaamstalige zusterkrant van de *Moniteur de Louvain*.

De Boer. (1905-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., Bibliotheek Algemene Diensten van de Boerenbond : 1905-1909.
- L., Archief van de Boerenbond : 1905-1914.
- A., S.B./F.S. : 24-VIII-1907 (XVII, n. 34).
- Br., K.B./F.M. : 6-I-1906 (XVI, n. 1).
- Br., M.I.P. : 14-II-1905 (XV, n. 2); 17-VI-1905 (XV, n. 24); 22-VII-1905 (XV, n. 29); 6-I-1906 (XVI, n. 1); 10-XII-1910 (XX, n. 49); 7-VI-1913 (XXIII, n. 23).

II. a. Ondertitel : "Weekblad van den Belgischen Boerenbond".

- b. Vignet : een kruis met vaandel waarop het motto is aangebracht.
- c. Motto : "Ieder voor Allen, Allen voor Ieder".
- d. Prijs :
 - 1 F. per jaar (voor leden).
 - 2 F. per jaar (voor niet-leden).
- e. Formaat : 43,5 x 30 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- g. Oplage (2) :
 - 7 jan. 1905 : 28.000 eksemplaren.
 - 6 jan. 1906 : 32.000.
 - 5 jan. 1907 : 35.000.

(1) *De Vrijheidsvriend*, 4 april 1861, p. 2 : "De Belg werd, gelyk iedereen weet, opgerigt door M. Vanbockel met geen ander inzicht dan om den lof van zyn bestuer te zingen en de hedendaagsche regeering te lasteren". Guillaume Vanbockel was katholiek burgemeester van Leuven tot in 1842.

(2) De gegevens over de oplage steunen op de cijfers die worden opgegeven op de frontpagina van *De Boer*.

- 4 jan. 1908 : 39.000.
- 2 jan. 1909 : 42.600.
- 8 jan. 1910 : 43.000.
- 7 jan. 1911 : 44.500.
- 6 jan. 1912 : 46.000.
- 4 jan. 1913 : 50.500.
- 10 jan. 1914 : 55.200.
- 15 aug. 1914 : 57.000.

h. Adres : Boerenbond, Minderbroederstraat, 24, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 7-I-1905 (XV, n. 1) (1).

Laatste nummer ; 15-VIII-1914 (XXIV, n. 33) (2).

c. Eigendom : Belgische Boerenbond.

e. Drukker :

- S. Vancampenhout, Nationale Drukkerij, Van Greepsstraat, 43, Brussel.

- S. Vancampenhout, Getrouwheidsgang, 4, Brussel, vanaf 28-VII-1906.

f. Hoofredactie : kanunnik E. Luytgaeren.

IV. Katholiek landbouw-, nieuws- enannoncenblad. Orgaan van de Belgische Boerenbond.

V. Bibliografie :

- *De Belgische Boerenbond Jubileert. Ieder voor Allen. Allen voor ieder. 1890-1950*, Leuven, 1950, p. 15-16.

De Burgerstem

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./F.H./ 88/10 : 2-VIII-1903 (II, n. 31).

(1) *De Boer* verscheen als weekblad vanaf het eerste nummer van 1905. Het is de voortzetting van *De Boer. Maandschrift van de Boerenbond*, dat verscheen vanaf januari 1891 tot en met december 1904, cfr. *infra* Hoofdstuk III.

Zie ook *De Boer*, 7 januari 1905, p. 1 : "Hier is *De Boer* in zijn nieuw pak. Wat zegt gij ervan ? Hij heeft het dagblad-formaat aangenomen, omdat het gezelliger en handiger is en gemakkelijker leest... *De Boer* zal dan in 't vervolg iederen zaterdag door de post u 't huis besteld worden".

(2) Verscheen verder na de eerste wereldoorlog.

- II. a. Ondertitel : "Weekblad der Burgerij. Orgaan van den Onpartij-
digen Bond der Neringdoeners, Ambachtslieden en Eigenaars".
d. Prijs :
- 3 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 46 x 35 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
h. Adres : Muntstraat, 6, Leuven.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 2-VIII-1903 (II, n. 31).
d. Uitgever : P.C. De Graef.
e. Drukker : Onckels, Kerkstraat, 102, Antwerpen.
- IV. Orgaan ter verdediging van de belangen van de middenstand.

De Burgervriend.

- I. Bewaarplaats :
- geen exemplaren konden worden teruggevonden.
- III. e. Drukker : C.J. Fonteyn.
- V. Bibliografie :
- A. BERREWAERTS : *o.c.*, p. 39 (1).

Le Commerçant. (1900-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 9-V-1900 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 9-V-1900 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./ Leuven convoloot I : 9-V-1900 (I, n. 1).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, omschrijft de krant als volgt : "Journal poli-
tique et d'annonces ayant paru vers 1852 chez C.J. Fonteyn, sa publication a
duré environ deux ans".

- II. a. Ondertitel : “Feuille d’annonces et de réclames. Journal gratuit paraissant toutes les semaines. Distribué à Louvain et dans les villes et villages environnantes”.
- d. Prijs : gratis.
- e. Formaat 36,5 x 27 cm, 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- h. Adres : - Tiensestraat, 46, Leuven.
- Louis Melsenstraat, 21, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 9-V-1900 (1).
d., e. Uitgever, Drukker : Gebroeders Decremer, Tiensestraat, 46, Leuven.
- IV. Annoncenblad.

Courrier de Louvain. (1849-1854)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A./Sal. Hist. B/K 19 : 1849.
 - L., U.B./ J.e 245 : 1851-1853.
 - Br., K.B./F.M. : 21-V-1854 (n. 281).
 - Br., M.I.P. : 30-XII-1848 (n. 2); 14-I-1849 (n. 2); 10-III-1850 (n. 62); 26-V-1850 (n. 73).
 - L., S.A. / Sal. Hist. B/K 22(14) : 7-IX-1851 (n. 140); 14-IX-1851 (n. 141); 21-IX-1851 (n. 142); 19-X-1851 (n. 146); 26-X-1851 (n. 147) (2).
 - Lu., C.C.C./ J spec. XIX (J148) : 20-III-1853 (VI, n. 220).
- II. a. Ondertitel : “et de l’arrondissement”.
- c. Motto : “Ordre, liberté, progrès”.
- d. Prijs :
- 8 F. per jaar.
 - 25 cent. per nummer.

(1) Opgevolgd door *L’Etoile Louvaniste*, cfr. *infra*.
(2) Ingebonden achteraan de *Journal de Louvain*, jg. 1851.

e. Formaat :

- 40,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz.
- 41,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 5-I-1851.
- 43 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 26-I-1851.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 24-XII-1848 (1).

Laatste nummer : 29-X-1854 (2).

d., e. Uitgever, Drukker : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.

f. Hoofdredactie : Charles-Adrien Coppin.

g. Medewerkers : Hubert-Joseph Dropsy (3).

IV. Opinie- en annoncenblad. Orgaan van de katolieke partij van Leuven. Franstalige zusterkrant van *Den Belg* (4).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 34.

(2) ID., *ibidem*.

Na de oprichting van de *Union conservatrice et constitutionnelle*, als katolieke partijorganisatie te Leuven, in 1854, verdwenen de katolieke organen *Den Belg* en *Courrier de Louvain*. De eerste krant werd opgevolgd door het Diestse weekblad *Den Dyle- en Demerbode*, de tweede door het dagblad *L'Union de Louvain*. In een artikel overgenomen uit *Den Dyle- en Demerbode*, schrijft *De Waerheyd*, 19 november 1854, p. 1 : "By het ophouden van *Den Belg* en de *Courrier de Louvain* hebben de meest aanzienlijke lieden der groote bewarende gezindheyd onzes arrondissementes en welke daertoe door het Genootschap der zelfde meening onlangs te Loven gevestigd, de vereyschte bemagtiging ontvangen hadden, besloten beyde evengemelde weekbladen te vervangen, het eerste door den *Demberbode* eene grootere uytbreying te geven, onder den naem van *Dyl- en Demerbode*, en het tweede te vervangen door een fransch blad onder den titel van *Union Constitutionnelle*..."

(3) Geboren te Amerloup (Luxemburg), studeerde geneeskunde te Leuven. Zie *Journal de Louvain*, 31 december 1854, p. 1; *Journal des Petites Affiches*, 7 oktober 1849, p. 9.

(4) *Journal de Louvain*, 31 december 1854, p. 1 : "Le parti clérical avait pour organes le *Journal des Petites Affiches* et *Le Courrier de Louvain*, dont un autre journal flamand le *Belg* n'était que la copie".

Courrier de Louvain, 19 januari 1851, p. 1 : "Le parti conservateur seul s'intéresse au bien-être et à la prospérité de Louvain, parce que seul aussi il est l'ami sincère de nos institutions et du bonheur du pays. Tout ce qui se passe sous nos yeux est de nature à convaincre même les plus incrédules à cet égard".

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./J. 474 : 1902.

- A., S.B./F.S. : 3-X-1896 (IV, n. 19); 25-X-1896 (IV, n. 22); 12-II-1898 (VI, n. 7); 23-VII-1898 (VI, n. 32).
- Br., K.B./F.M. : 3-X-1896 (IV, n. 19); 26-VI-1897 (V, n. 26); 17-X-1903 (XI, n. 42).
- Br., M.I.P. : 3-X-1896 (IV, n. 19); 25-X-1896 (IV, n. 22); 26-VI-1897 (V, n. 26); 9-IV-1898 (VI, n. 15); 24-VI-1899 (VII, n. 25); 2-VI-1900 (VIII, n. 22); 16-III-1901 (IX, n. 11); 20-IX-1902 (X, n. 38); 26-III-1904 (XII, n. 13).
- L., S.A./Sal. Hist. B/K 12-37 : 30-IX-1899 (VII, n. 39); 7-X-1899 (VII, n. 40); 12-X-1899 (VII, n. 41); 21-X-1899 (VII, n. 42).
- L., U.B./F.H./112/A 7 : 3-X-1896 (IV, n. 19); 25-X-1896 (IV, n. 22); 2-I-1897 (V, n. 1); 26-VI-1897 (V, n. 26); 12-II-1898 (VI, n. 7); 2-VI-1900 (VIII, n. 22); 29-XII-1900 (VIII, n. 52); 3-V-1902 (X, n. 18); 20-XII-1902 (X, n. 51); 7-IV-1906 (XIV, n. 14).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 3-X-1896 (IV, n. 19); 23-I-1897 (V, n. 4); 12-II-1898 (VI, n. 7); 2-VI-1900 (VIII, n. 22); 29-XII-1900 (VIII, n. 52); 4-V-1901 (IX, n. 18).

II. a. Ondertitel :

- "VolkswEEKblad van het arrondissement Leuven".
- "Katholiek VolkswEEKblad van het arrondissement Leuven", vanaf 2-I-1897.
- c. Motto : "Voor God, Vaderland en Vrijheid-Recht voor de vuist".
- d. Prijs :
 - 1,5 F. per jaar.
 - 2 cent. per nummer.
- e. Formaat :
 - 42,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 41,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1897.
 - 45,5 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1901.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- g. Oplage : "5000 koopers en abonnementen", op 4 mei 1901.
- h. Adres : L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

- III. a. Eerste nummer : 3-X-1896 (IV, n. 1) (1).
Laatste voorhanden nummer : 7-IV-1906 (XIV, n. 14).
e. Drukker : Louis Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

IV. Katoliek opinieblad (2).

L'Echo de Louvain. (1848)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 9-IV-1848 (I, n. 13).
- L., U.B./F.H./ 138/18 : 16-IV-1848 (I, n. 14).
- II. a. Ondertitel ; "Journal de la ville et de l'arrondissement".
d. Prijs :
- 7 F. per jaar.
- 25 cent. per nummer.
e. Formaat : 41 x 29 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
h. Adres :
- Pasteyns en Robyns, Oude Markt, 38, Leuven (3).
- Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 16-I-1848 (4).
Laatste nummer : 11-VI-1848 (4).

(1) *De Demokraat*, 3 oktober 1896 : "Zoals wij het aangekondigd hebben, in onze laatste nummer zal *Le Démocrate* te beginnen van heden met den titel *De Demokraat* alle zaterdagen verschijnen...".

Opvolger van *Le Démocrate. Journal de la jeunesse catholique de Louvain*, verschenen sinds 18-VI-1893; cfr. *infra* hoofdstuk Tijdschriften.

(2) *De Demokraat*, o.c., p. 1 : "Deze verandering en uitbreiding vinden wij noodzakelijk om des te beter de verpestende propaganda der socialistischen tegen te komen en hardnekkig te bestrijden. Ons staatkundig programma blijft wat het is : Katholiek en echt katholiek. Wij zullen de belangen van eenieder verdedigen, wij willen wij zullen beletten dat weinig verlichte menschen de rangen van het socialistisch leger, de partij van de omwenteling, verwoesting en vernieling zullen vermeederen".

(3) De 4 eerste nummers werden gedrukt bij Pasteyns en Robyns, zie A. BERREWAERTS, o.c., p. 32.

(4) ID., *ibid.*

- e. Drukker :
 - Pастeyns en Robyns, Oude Markt, 13, Leuven (1).
 - Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.
- g. Medewerkers : Hubert-Joseph Dropsy ? (2).

IV. Katoliek opinie- enannoncenblad.

Esprit des Gazettes. (1780-1796)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./B 53106 : 1780-1796.
 - Br., S.A./P 792 : 1785-1790.
 - Br., S.A./P 807 : 1793.
 - L., U.B./Z 2074 : 1788.
 - Br., M.I.P. : 24-III-1781; 6-VI-1789; 31-VIII-1793; 3-I-1790.
- II. a. Ondertitel :
 - "Feuille hebdomadaire" (3).
 - "ou recueil des événements politiques et extraordinaires qui ont pu fixer l'attention du public" (4).
- d. Prijs : "fl 6-6 du Brabant", per jaar.
- e. Formaat :
 - 23 x 14 cm, 2 kol., 16 blz.
 - 23 x 14 cm, 2 kol., 8 blz., op woensdag, vanaf 3-VII-1893.
 - 23 x 14 cm, 2 kol., 16 blz., op zaterdag.
- f. Periodiciteit :
 - wekelijks.
 - 2 x wekelijks (za en wo), vanaf 29-VI-1893.

(1) De 4 eerste nummers werden gedrukt bij Pастeyns en Robyns, zie A. BERREWAERTS, o.c., p. 32.

(2) Volgens A. BERREWAERTS was de voornaamste redakteur een luxemburgs student : "Le principal rédacteur était, à ce qu'il paraît, un étudiant luxembourgeois". Mogelijk was dat Hubert Joseph Dropsy, die later ook medewerker was aan de *Courrier de buvain*, cfr. *supra*.

(4) Op elk nummer.

(5) Bij het begin van elk nieuw volume.

III. a. Eerste nummer : 8-IV-1780.

Laatste nummer : 23-I-1796 (1).

b. Stichter : Louis-Joseph Urban.

d., e. Uitgever, Drukker : Louis-Joseph Urban.

g. Medewerkers : censors : De Lambrechts (2).
Sentelet (2).

IV. Nieuwsblad. Pro-Jozef II tot en met het uitbreken van de Brabantse Omwenteling. Nadien pro-Verenigde Belgische Staten.

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS : *o.c.*, p. 9-11.

- L. BERTELSON, *Tableau chronologique des journaux belges*, p. 000.

- Th. LUYKX, *De Gazettiers, o.c.*, p. 442.

- R. VAN SINT-JAN, *Die politische Presse Belgiens*, in *Zeitungswissenschaft*, 1929, p. 65.

L'Etoile Louvaniste. (1900-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 8-VII-1900 (I, n. 2).

- Br., M.I.P. : 1-VII-1900 (I, n. 1); 22-VII-1900 (I, n. 4).

- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 1-VII-1900 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Journal Gratuit. Paraissant toutes les semaines et distribué à Louvain, dans toutes les Villes et Villages environnants".

b. Vignet : een ster.

d. Prijs : gratis.

e. Periodiciteit : wekelijks.

f. Formaat : 38 x 27 cm, 4 blz.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 9-10. In januari 1793 verplaatste Urban zijn drukkerij naar Brussel. Op 28-I-1796 werd het blad omgedoopt tot *L'Echo des feuilles politiques et littéraires*".

(2) De Lambrechts die censor was vanaf 22 maart 1788, werd op 6 september van hetzelfde jaar vervangen door de professor in teologie Sentelet, cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 11.

h. Adres : - Tiensestraat, 16, Leuven.
Louis Melsensstraat, 21, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 1-VII-1900 (1).

Laatste voorhanden nummer : 22-VII-1900 (I, n. 4).

d., e. Uitgever, Drukker : Gebroeders Decremmer, Tiensestraat, 46,
Leuven.

IV. Annoncenblad.

Extract der Gazetten. (1785-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 29-IV tot en met 6-V-1785.

II. a. Ondertitel : "Behelzende de nieuwste en beschreyfweérdigste
maeren uyt verscheyde landen aengebragt, opgeheldert met
geographische en historische aenmerkingen".

d. Prijs : 10 schellingen per jaar.

e. Formaat : 22,5 x 14,5 cm, 16 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

III. a. Enig voorhanden nummer : 29-IV tot en met 6-V-1785.

d. e. Uitgever, Drukker : Joseph Michel.

IV. Nieuwsblad. *L'Extract der Gazetten* was de nadruk van *Het Algemeyn Nieuwsblad*.

V. Bibliografie

- A. BERREWAERTS : *o.c.*, p. 12.

(1) Oprekker van *Le Commerçant*.

L'Extrait des Gazettes Etrangères. (1785-)

I. Bewaarplaats :

- geen enkel nummer kon worden teruggevonden (1).

De Familievriend of Christelyke Zedeleer in de
Katolieke Huisgezinnen. (1865-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P./farde Heverlee : 4-VI-1865 (I, n. 23).

- Br., M.I.P./doos Leuven : 7-V-1865 (I, n. 19); 11-VII-1865 (I, n. 24); 10-IX-1865 (I, n. 37).

II. a. Ondertitel : "Goedkoop en leeryk weekchrift verveerdigd en uitgegeven door F.R. De Becker, priester".

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat : 18,5 x 11,5 cm.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : Gebroeders Vanlinthout, Diestsestraat, Leuven.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 7-V-1865 (I, n. 19).

Laatste voorhanden nummer : 10-IX-1865 (I, n. 37).

d. Uitgever : F.R. De Becker.

e. Drukker : Gebroeders Vanlinthout, Diestsestraat, Leuven.

IV. Stichtend-godsdienstig tijdschrift en nieuwsblad.

(1) Het is onwaarschijnlijk dat het blad ooit bestaan heeft. Het was bedoeld als nadruk van het nieuwsblad *L'Esprit des Gazettes*. In *Extract der Gazetten*, 29 april-6 mei 1785, p. 342 wordt het als volgt aangekondigd : "*L'Extrait des Gazettes étrangères* contenant deux feuilles de 16 pages d'impression par semaine, format, caractères et papier conformes à cette feuille, se distribuera les mardi et vendredi de chaque semaine chez Jos. Michel. On commencera le premier Mardi de juillet 1785. Cette feuille politique formera par an quatre volumes de 400 pages".

Feu-Follet. (1881)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 15-X-1881 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 15-X-1881 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Journal politique, satirique, humoristique. Paraissant toutes les semaines".
d. Prijs :
- 5 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
e. Formaat : 42,5 x 31 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
h. Adres : Wed. Ickx en zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer; : 15-X-1881 (1).
e. Drukker : Wed. Ickx en zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
- IV. Katoliek opinieblad.

Feuille d'Annonces de l'Arrondissement de Louvain (1836-1841)

- I. Bewaarplaats :
- L., B.F.T./F^o 184 T Leuv. : 1836-1840.
- L., S.A. : 1837-1841 (2).

- Br., K.B./F.M. : 10-XI-1839.
- Br., M.I.P. : 3-XII-1837 (II, n. 36); 24-I-1841 (V, n. 44).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 5-III-1839 (III, n. 49).
- II. c. Motto :
- "Vérité-Liberté - Egalité et Justice".
- "Het Geluk des Volks - Liberté-Egalité — Vérité et Justice", vanaf 3-V-1840.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 74 : "Cette feuille fit son apparition le 15 octobre 1881 et prit fin après trois ou quatre numéros..."

(2) Vanaf 2-IV-1837 (II, n. 1) tot en met 24-I-1841 (V, n. 44).

- d. Prijs : 7 F. per jaar.
- e. Formaat : 36 x 22 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : G. Cuelens, Nieuwstraat, 37, Leuven.

III. a. Eerste nummer : -IV-1836 (1).

Laatste nummer : 24-I-1841 (V, n. 44) (2).

d. e. Uitgever, Drukker : G. Cuelens, Nieuwstraat, 37, Leuven.

IV. Orangistisch en antiklerikaal opinie- enannoncenblad. Vanaf 1840 aandacht voor sociale vraagstukken en sympathie voor de Fourieristen (3).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 27.

(2) Opgevolgd door het *Lovenssch Blad* dat verscheen vanaf 31-I-1841 (V, n. 45), *cfr. infra*.

(3) De anti-Belgische en anti-leopoldistische houding van de krant komt o.m. tot uiting in een artikel over de opening van de Kamer van Volksvertegenwoordigers in 1837, *cfr. Feuille d'Annonces*, 15 oktober 1837, p. 3 : "Deze opening heeft den 5 oktober plaats gehad, zonder dat den koning aldaer tegenwoordig is geweest om, zoo als in een constitutioneel land de gewoonte is, een redevoering te doen, die den inwendigen en uytwendigen staet van ons land deed kennen; maer wy kunnen den koning geen ongelyk geven, vermits het zekerlyk beter is afwezig te blyven als redevoeringen te komen doen, die niets beteekenen, en dit laetste zou, naer alle waerscheynelykheyd, hier het geval zyn geweest, want wat wil den koning, in deze gelukkige tyden, al veel goed komen zeggen, hetgene by het volk niet alreeds bekend is ?

Dat wy verschrikkelyk veel betalen en nog meer zullen moeten gaan opbrengen, dit weten wy : dat den koning gezworen heeft het Belgisch grondgebied te zullen handhaven en dat wy Maestricht, noch Luxemburg in ons bezit hebben, dat weten wy; dat den koning byna een half jaer buyten het land is geweest, dat weten wy, dat de Belgen gevochten hebben, om een aental zonderbroeken schat ryk te maken, dit weten wy : dat wy ruym 25 millioenen, voor de plunderingen te Brussel zullen moeten gaen betalen, dat weten wy; dat ons voordezen zoo schoon land nu door engelsche en fransche intriganten geexploiteerd wordt..." Ter gelegenheid van de 67ste verjaardag van Willem I verschijnt het volgende gedicht in de krant, *cfr. Feuille d'Annonces*, 25 aug. 1839, p. 1 :

'Minnaers van Oranje-Nassouw !
Van 's lands Roem en Vryheid !
Van Regt en onverbroken trouw !
Maekt u tot vruegd bereyd !
Op 't Feest van onz' geliefde Vorst
Verheft weer hert en stem
En zingd met moed, uyt volle Borst
Lang lev' Koning Willem''.

Vanaf 1840 krijgt de sociale problematiek meer en meer aandacht. O.m. in een artikel over de toestand van de arbeidersklasse, *cfr. Feuille d'Annonces*, 8 no-

Le Frondeur. (1867-1869)

I. Bewaarplaats

- Br., K.B./F.M. : 26-VII-1868 (I, n. 14).
- Br., M.I.P. : 25-XII-1867 (I, n. 1); 15-I-1868 (I, n. 1); 30-III-1868 (I, n. 6); 9-VIII-1868 (I, n. 15); 4-X-1868 (I, n. 19); 21-II-1869 (II, n. 4); 21-III-1869 (II, n. 6); 4-IV-1869 (II, n. 7). 2-V-1869 (II, n. 9); 16-V-1869 (II, n. 10).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 25-XII-1867 (I, n. 1); 14-VI-1868 (I, n. 11); 28-VI-1868 (I, n. 12); 29-XI-1868 (I, n. 23); 13-XII-1868 (I, n. 24); 27-XII-1868 (I, n. 25); 21-III-1869 (II, n. 6); 18-IV-1869 (II, n. 8).

II. a. Ondertitel :

- "Paraissant le 1 et le 15 de chaque mois".
- "Paraissant le Dimanche de quinzaine en quinzaine", vanaf nr. 11.

b. Vignet : een man staande op een rots, gekleed in een lenden-
doek, die een tas draagt hangend over zijn schouder. Met de

vember 1840, p. 3 : "Ongeklukkige werklieden weet gy waerom gy op versleten en byna bedorve strooy moet slapen, en waerom gy uwe kinderen half naekt en bloot voets moet laten loopen. Omdat gy meer moet werken voor hen die u regeren, verstooten wil ik zeggen, dan dat gy voor uwe kinderen kunt werken. Men maekt u wys; dat gy niets moet betalen, dat gy vry van lasten zyt, doch dit zyn schandelyke leugens, dit is u in het aenzigt spouwen. Gy en de borgers moet alle de soldaten, alle de priesters, alle de spioenen, alle de policien, alle de generalen, controleurs, receveurs, inspecteurs, gouverneurs, ambassadeurs, ministers, bisschoppen, kardinaels, en koning, met een woord, gy moet alle de groote en kleyne opeters betalen, die er zyn, en dat waerom ? Om u door alle deze heeren te laten verstooten, of als beesten behandelen. Gy wordt voor alle uwe opofferingen even als peerden, ossen of ezels behandeld, met dat onderscheyd, dat deze beesten den onbezorgden kost genieten en dus doorgaens minder gebrek lyden als gy arme verstootene werklieden. Waerom vraegt gy uw recht niet ? Waerom vraegt gy niet om ook vertegenwoordigers naer de kamers te mogen zenden, om de belangen der werkende klasse te verdedigen ? Waerom vraegt gy niet om alle de belastingen welke op de levens behoeften drukken op te ligten, en dat de staets uytgave alleen van den overvloed der ryken, maer nooyt meer van den werkman of geringen borger geeycht wordt ? Waerom vraegt gy niet wanneer den staet uwe zonen eyscht als zy groot zyn, om het land te verdedigen, hy dan ook verpligt is uwe kinderen een kostelloos onderwys en opvoeding te bezorgen,..."

rechterhand wijst hij naar links. In de linkerhand houdt hij een slinger. Met de rechtervoet verplettert hij een slang. Op de grond ligt een wandelstok.

c. Motto : "Publicité : Sauvegarde du Peuple".

"Fais ce que dois, advienne que pourra".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.

- 50 cent. per nummer, in het begin.

- 25 cent. per nummer, later.

e. Formaat : 46 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : 2 x maandelijks.

h. Adres : Rue des Chats, 31, Louvain.

III. a. Eerste nummer : 25-XII-1867 (1).

Laatste nummer : 11-VII-1869 (2).

b. Stichter : Antoine J. Evrard (3).

e. Drukker :

- J. Savoné en Co., Mechelsestraat, 42, Leuven (1ste zes nrs.).

- Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.

g. Medewerkers : redakteurs : Antoine J. Evrard.

Gustave Busschots. (4).

Félix De Ridder (4).

IV. Progressief-liberaal opinieblad. Hevig antikerkelijk (5).

(1) *Le Frondeur* had twee eerste nummers, respectievelijk op 25-XII-1867 en 15-I-1868.

(2) A. BERREWAERTS, o.c., p. 53; *Gazette de Louvain*, 25 juli 1869, p. 1. *Le Frondeur* hield op te verschijnen wegens een meningsverschil tussen Evrard en zijn medewerkers over de te volgen politieke lijn, cfr. *Le Réveil*, 25 juli 1869, p. 2 : "*Le Frondeur* annonce qu'il cesse de paraître à cause d'une divergence d'opinion parmi les rédacteurs du journal, quant à la ligne politique à suivre. Il est donc tombé victime de la libre pensée"; *Gazette de Louvain*, 25 juli 1869, p. 1 : "*Le Frondeur* a vécu... ses rédacteurs n'étant plus d'accord sur la marche politique à suivre".

(3) Antoine J. Evrard was lid van de loge "La Constance" van Leuven. Wegens een ideologisch konflikt in de loge besloot hij tot de stichting van een blad ter verspreiding van zijn ideeën.

(4) A. BERREWAERTS, o.c., p. 53.

(5) Zeer vooruitstrevende stellingname op politieke en sociaal vlak. In het eerste nummer van het blad wordt het programma in 20 punten uiteengezet. Dit omvat ondermeer : afschaffing van de doodstraf - afschaffing van de loting - wijziging van de wet op de burgerwacht en instelling van een degelijke militia - stemrecht voor de gemeente en de provincie voor elke burger die kan lezen en schrijven.

Le Garde-Civique. (1848)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 1848.
- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 21 : 1848.

- Br., K.B./F.M. : 1-VIII-1848 (I, n. 6).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 4-VII-1848 (I, n. 2); 29-VIII-1848 (I, n. 10); 12-IX-1848 (I, n. 12).

II. a. Ondertitel : "Journal hebdomadaire".

- d. Prijs : 25 cent. per nummer.
- e. Formaat : 28,5 x 20 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (di).
- g. Oplage : "Le Garde-Civique retire avec trois cents abonnés" (1).
- h. Adres : L. Jorand-Dusart, Krakestraat, 4, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 27-VI-1848.

Laatste nummer : 19-IX-1848.

- d., e. Uitgever, Drukker : L. Jorand-Dusart, Krakestraat, 4, Leuven.

IV. Blad verspreid ter gelegenheid van de oprichting van de burger-

ven - vermeerdering van het aantal scholen - verbreiding van de opvoeding zodat het stemrecht ook kan worden verleend voor de wetgevende verkiezingen - afschaffing van de doeane en van de indirecte belastingen - invoering van een progressieve inkomstenbelasting - verplicht onderwijs - afschaffing van alle vrijstellingen inzake burgerwacht en militie voor de geestelijken - afschaffing van de wet op het lager onderwijs van 1842 - absolute scheiding van kerk en staat - verzachting van het militair strafrecht, cfr. *Le Frondeur*, 25 december 1867, p. 1. Het hevig antikerkelijk karakter van het blad kwam tot uiting in volgend artikel, cfr. *Le Frondeur*, o.c., p. 2 : "Ce qui est important, avant tout, c'est de sortir en masse de l'église des papes. C'est de délaisser cette vieille défroque du papisme que des siècles d'esclavage, de misère et d'ignorance clouent à nos épaules. La voix de Rome est celle de l'ennemi de tous les progrès de la pensée..."

De vrijmetselarij werd positief gewaardeerd : "En un mot la libre pensée est la plus large expression de la liberté de conscience et du grand principe de la tolérance universelle".

- (1) *Le Garde-Civique*, 19 september 1848.

wacht en met als doel de ondersteuning van dergelijke kandidaten bij de eerste verkiezingen (1).

De Gazet. (1901-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 6-X-1901 (I, n. 1); 7-VII-1907 (VII, n. 151); 5-I-1908 (VIII, n. 4).
 - Br., M.I.P. : 6-X-1901 (I, n. 1); 3-I-1902 (II, n. 2); 26-VIII-1903 (III, n. 199); 24-V-1906 (VI, n. 120).
 - L., U.B./F.H./Leuven conveluut I : 6-X-1901 (I, n. 1); 1-I-1902 (II, n. 1); 2 en 3-I-1902 (II, n. 2); 18-II-1902 (II, n. 40); 13-IV-1906 (VI, n. 86).
- II. a. Ondertitel : “Katholiek Volksdagblad voor het arrondissement Leuven”.
- d. Prijs :
- 7 F. per jaar.
 - 2 cent. per nummer.
- e. Formaat : 48,5 x 35 cm, 5 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : dagelijks.
- h. Adres : Hendrik Aelvoet, Waaistraat, 6, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 6-X-1901.
Laatste voorhanden nummer : 5-I-1908 (VIII, n. 4).
- d. Uitgever : Hendrik Aelvoet.
- e. Drukker : Gazet van Antwerpen, Nationalestraat, Antwerpen.

(1) *Le Garde-Civique*, 27 juni 1848, p. 1 : “Nous recherchons quels sont, dans notre cité les hommes les plus dignes de marcher à la tête de notre garde bourgeoise - nous voulons surtout trouver en eux de l’influence et de la popularité, - et nous nous permettons de rappeler à ces hommes d’élite qu’il est de leur devoir d’accepter les fonctions qui pourront leur être décernées. Mais notre journal n’est pas exclusivement créé pour les élections, - il est trop cruel de connaître en naissant l’heure de son trépas, - il traitera les différentes questions qui se rattachent à la Garde-Civique, à cette institution si progressive et si démocratique : il rapportera en outre les renseignements, les lois, les nouvelles qui concernent la milice citoyenne. Qu’on ne cherche pas dans notre journal une couleur politique ou sociale”.

f. Directie : Hendrik Aelvoet (1).

IV. Kristendemocratisch nieuws- enannoncenblad (2).

Gazette de Louvain. (1886-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/7-50 en K 13/1-13 : 1866-1913.
- L., U.B./ J 243 : 1876-1892, behoudens 27-I-1881 (XV, n. 14); 1900-1909.

- Br., K.B./F.M. : 10-V-1884 (speciaal nr.); 19-XII-1885; 6-I-1906 (XLII, n. 1).
- Br., M.I.P. : 7-X-1866 (I, n. 1); 14-X-1866 (I, n. 2); 28-X-1866 (I, n. 4); 24-III-1867 (I, n. 25); 2-VI-1867 (I, n. 35); 9-VI-1867 (I, n. 36); 7-VI-1868 (II, n. 36); 30-VIII-1868 (II, n. 48); 24-V-1868 (II, n. 34); 31-X-1869 (IV, n. 5); 16-I-1870 (IV, n. 16); 18-IX-1870 (II, n. 34); 31-X-1869 (IV, n. 5); 16-I-1870 (IV, n. 16); 18-IX-1870 (IV, n. 51); 25-VI-1871 (V, n. 39); 5-V-1872 (VI, n. 32); 26-X-1873 (VIII, n. 4); 24-V-1874 (VIII, n. 34); 4-IV-1875 (IX, n. 27); 10-V-1884 (speciaal nr.); 21-I-1888 (XXIII, n. 17); 21-XII-1889 (XXV, n. 12); 28-XII-1889 (XXV,

(1) Hendrik Aelvoet. Geboren te Etikhove (Oost-Vl.) in 1857. Hij was de eerste directeur van de nieuw opgerichte krant *De Gazet*. Wegens gezondheidsredenen nam hij in die functie ontslag. Hij was voordien reeds redakteur geweest bij *Het Vaderland* en *Het Gildeblad van Ambachten en Neringen*. Hij overleed op 25 februari 1911. Zie verder over H. Aelvoet onder *Het Gildeblad van Ambachten en Neringen*.

(2) *De Gazet*, 6 oktober 1901, p. 1 : "Wij zijn katholiek, katholiek kortaf en als dusdanig vragen wij een plaatsje onder onze edele banier, om daar, in de maat onzer krachten, den goeden strijd voor Godsdiensdienst en Volkswelzijn..." "Onverbiddeijk zullen wij op de bres springen tot het bekampen van den gemeenen vijand; het socialisme, dat de ondermijning is der maatschappelijke grondvesten en diens bondgenoot, het liberalisme, dat met meer woede dan ooit den stormloop waagt tot vergruising van al wat ons dierbaar is".

- n. 13); 7-V-1892 (XXVII, n. 32); 12-V-1900 (XXXV, n. 32); 4-X-1902 (XXXVIII, n. 1); 15-XI-1902 (XXXVIII, n. 7); 3-X-1903 (XXXIX, n. 1); 6-I-1906 (XLII, n. 1).
- L., U.B./ J 243 : 20-I-1867 (I, n. 16); 24-II-1867 (I, n. 21); 22-XII-1867 (I, n. 52); 6-IX-1868 (II, n. 49); 13-XII-1868 (III, n. 11); 7-III-1869 (III, n. 23); 6-II-1870 (IV, n. 19); 24-IV-1870 (IV, n. 30) - 12-VI-1870 (IV, n. 37); 3-VII-1870 (IV, n. 40) - 10-IX-1870 (IV, n. 50); 18-II-1872 (VI, n. 21); - 11-VIII-1872 (VI, n. 46); 16-IX-1873 (VIII, n. 7) - 38-XII-1873 (VIII, n. 13); 4-I-1874 (VIII, n. 14) - 30-VIII-1874 (VIII, n. 48); 3-I-1875 (IX, n. 14) - 7-III-1875 (IX, n. 23); 21-III-1875 (IX, n. 25); 4-IV-1875 (IX, n. 27); 25-IV-1875 (IX, n. 30); 16-V-1875 (IX, n. 33); 23-V-1875 (IX, n. 34); 25-VII-1875 (IX, n. 43); 22-VIII-1875 (IX, n. 47) - 25-XII-1875 (X, n. 13).
 - L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 10-III-1867 (I, n. 23); 11-VIII-1867 (I, n. 45); 12-VII-1868 (II, n. 41); 2-VII-1871 (V, n. 40); 30-VI-1878 (XII, n. 39); 3-IX-1887 (XXII, n. 49); 4-II-1888 (XXIII, n. 19); 26-V-1888 (XXIII, n. 35); 2-VI-1888 (XXIII, n. 36); 9-VIII-1890 (XXV, n. 48); 20-XII-1890 (XXVI, n. 12); 7-XI-1891 (XXVII, n. 6); 30-IV-1892 (XXVIII, n. 31); 14-V-1892 (XXVIII, n. 33); 21-IV-1894 (XXIX, n. 29); 22-XII-1894 (XXIX, n. 12, onvolledig); 28-V-1898 (XXXIII, n. 34); 4-X-1902 (XXXVIII, n. 11); 6-I-1906 (XLII, n. 1); 30-IX-1911 (speciaal nr.); 24-XI-1912 (XLVII, n. 47); 27-VII-1913 (XLVIII, n. 30).

II. a. Ondertitel :

- "Journal de dimanche".
- "et de l'arrondissement", vanaf 31-I-1869.

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 2,5 F. per jaar, vanaf 1913.

e. Formaat :

- 41,5 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.
- 41,5 x 30 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 14-IV-1867.
- 49 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 5-I-1868.
- 50 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 21-VI-1868.
- 51 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 13-XII-1868.
- 52 x 35,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 12-V-1872.
- 51 x 35,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 15-II-1874.
- 49 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1879.
- 51 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1890.
- 44 x 32 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf 4-X-1902.

- 43,5 x 32 cm, 4 kol., 4 blz. vanaf 17-I-1903.
- 44 x 31,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1905.
- 48 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1906.
- 49 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1908.
- 50 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1910.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres :

- Standonckstraat, 4, Leuven.
- Naamsestraat, 76, Leuven, vanaf 27-VI-1913.

III. a. Eerste nummer : 7-X-1866.

Laatste voorhanden nummer : 28-XII-1913.

b. Stichters :

- Charles Baquet (1).
- Emile De Becker (2).
- Médard Jacobs (3).
- Edouard Martens (4).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Ickx en zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
- Ferdinand Ickx et soeur, Standonckstraat, 4, Leuven, vanaf 1888.
- Ferdinand Ickx, Standonckstraat, 4, Leuven, vanaf 6-I-1900 (5).

f. Directie : Charles Baquet.

g. Medewerkers : De Becker (6).

(1) Charles Nicolas Ghislain Joseph Baquet. Geboren op 16 december 1831 en overleden op 8 november 1909. Doctor in de rechten. Ontvanger van de Katholieke Universiteit te Leuven. Bestuurslid van de Katholieke Associatie van Leuven. Medestichter en directeur van de *Gazette de Louvain*, cfr. *Gazette de Louvain*, 13 november 1909, p. 1.

(2) Katholiek gemeenteraadslid en schepen te Leuven, 1870-1872.

(3) Katholiek gemeenteraadslid te Leuven, 1870-1872.

(4) *Gazette de Louvain*, 30 maart 1913, p. 1.

(5) Ferdinand Ickx. Geboren op 22 juni 1838 en overleden op 23 april 1907. Hij erfde de drukkerij van zijn ouders en was drukker van de *Gazette de Louvain* en *Het Vaderland*. Hij werd opgevolgd door zijn schoonzoon, Justin Wouters. Ferdinand Ickx was bovendien eigenaar-uitgever van de *Moniteur des Notaires*, cfr. *Gazette de Louvain*, 27 april 1907, p. 2.

(6) *Le Libéral*, 28 januari 1872, p. 2.

IV. Katoliek opinie- en annoncenblad. Franstalig orgaan van de Katoelike Associatie. Zusterkrant van *Het Vaderland* (1).

Handelsblad - Journal du Commerce. (1913-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 5-VII-1913 (I, n. 1).

(1) *Gazette de Louvain*, 7 oktober 1866, p. 1 : "Notre Drapeau. Lorsque paraît un nouveau journal, les premières lignes qu'il publie sont ordinairement destinées à faire connaître le but qu'il veut poursuivre et le drapeau sous lequel il entend combattre. Cette coutume est louable et nous voulons pas y déroger. Notre but sera bien vite défini.

En politique générale, défendre notre indépendance, notre nationalité, notre dynastie. Notre code est la Constitution; son commentaire, nous le prendrons dans la discussion du Congrès national qui l'a promulguée, et nous serons toujours les plus chaleureux défenseurs de toutes les libertés qu'il y a inscrites. Nous entendons que la liberté existe pour tous les Belges et qu'entre eux règne la plus juste égalité. Nous n'admettons donc pas que le pays soit divisé en deux fractions, l'une des vainqueurs et l'autre des vaincus.

Tout en reconnaissant à la majorité le droit de gouverner, quand elle arrive régulièrement au pouvoir, nous lui déniions de droit de persécuter la minorité et de refuser à ses membres leurs parts dans la distribution des emplois et des récompenses. Nous sommes donc en principe et à priori ennemis de l'exclusivisme. Nous le considérons comme une monstruosité au milieu de nos libres institutions, comme l'antithèse du véritable libéralisme, comme la source la plus féconde de désaffection et de dégoût. Nous travaillerons donc énergiquement pour revendiquer les droits trop méconnus des minorités, et quels que soient les événements qui pourront surgir, défendre les opprimés sera toujours le rôle que nous remplirons avec le plus d'ardeur de courage.

Nous voudrions écarter de notre programme les questions religieuses. Elles ne sont pas du domaine de la politique proprement dite, et il faut pour les traiter des connaissances qui manquent les plus souvent, surtout à ceux qui prennent plaisir à les soulever. Malheureusement, le débordement d'impiétés et de blasphèmes qui inonde certaines feuilles politiques et arrivé à un point tel qu'il révolte les consciences les moins timorées. Nous protesterons donc contre cet empoisonnement systématique de nos honnêtes populations et nous ferons appel au mépris public pour venger la religion des outrages dont on l'abreuve".

Gazette de Louvain, 29 septembre 1867, p. 1 : "Nous allons entrer dans la deuxième année d'existence de nos publications. Fondées sous les auspices de l'Association Catholique de l'arrondissement de Louvain, elles avaient pour mission de défendre et de propager les principes de la religion et de la morale catholique, d'éclairer les populations de notre arrondissement sur les intérêts divers, de défendre les principes de liberté que la Constitution a consacrés, et de faire aux abus, aux injustices, aux illégalités une guerre à outrance et sans merci".

- Br., M.I.P. : 5-VII-1913 (I, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "van het arrondissement Leuven - de l'arrondissement de Louvain".
d. Prijs : 3 F. per jaar.
e. Formaat : 36 x 25 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
h. Adres : Vanderkelenstraat, 23, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 6-VII-1913 (1).
d. Uitgever, Drukker : Vanderstappen en Decoster, Vanderkelenstraat, 23, Leuven.
- IV. Annoncenblad.

Historische Mercurius. (1799-)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A./Sal. Hist. B : 1799-1800.
- II. a. Ondertitel : "of verhael van oorlogs-daeden, staetkunde en koophandel".
d. Prijs : 4,5 F. per jaar.
e. Formaat : 22 x 19 cm, 2 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : "vier-mael par decade".
h. Adres : - J. Meyer, Mechelsestraat, 94, Leuven.
- J. Meyer, Vaartstraat, 457, Leuven, vanaf 25-XI-1799.
- III. a. Eerste nummer : 18-XII-1799 (1 Fructidor, jaar VII).
Laatste voorhanden nummer : 20-V-1800 (27 Floréal, jaar VIII).
d. Uitgever : J. Meyer.
e. Drukker :
- Franciscus Michel, Naamsestraat, 18, Leuven.
- Jozef Meyer, Vaartstraat, 457, Leuven, vanaf 25-XI-1799.
- IV. Nieuwsblad (2).

(1) Opgevolgd door *Leuvensch Handelsblad - Journal du Commerce*.
(2) *Historische Mercurius, Prospectus*, 18-XII-1799 : "De hedendaegsche

Hooger Leven. (1906-1914)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ B. 35731 : 1906-1914.
- G., U.B./ J 352 : 1900-1914.
- L., U.B./ J 162 : 1906-1914.

- Br., K.B./F.M. : 24-XI-1906 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 24-XI-1906 (I, n. 1); 29-II-1908 (III, n. 9); 21-VIII-1909 (IV, n. 34); 13-XI-1909 (IV, n. 46); 5-VIII-1911 (VI, n. 31); 31-I-1914 (IX, n. 5); 8-VIII-1914 (IX, n. 32).

II. a. Ondertitel :

- "verschijnende elken zaterdag".
- "Algemeen weekblad voor Ontwikkelde Katholieke Vlamingen".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 50 x 35 cm, 4 kol., 4 blz.
- 53,5 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1-VI-1907.
- 54,5 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 13-VII-1907.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- Parijsstraat, 81, Leuven.
- Minderbroederstraat, 44, Leuven, vanaf 1-III-1913.

III. a. Eerste nummer : 24-XI-1906.

Laatste nummer : 8-VIII-1914.

gebeurtenissen zijn zoo gewigtig dat sy met recht verdienen de aendagtigheyd van iedereen : want noyt heeft de wispelturige fortuyn eenen rol gespeelt gelyk in deze eeuw, en wel naementlyk op het eynde des zelfs. Daerom is het dat wy de gewigtige voorvallen der staetkunde, die vroeg ofte laet de ontwentelinge van een land veroorzaken, zullen tragten voor te stellen en aen een te schaekelen zoo veél het mogelyk is. Wy zullen getrouwelyk opgeven alle de geloofweerdige stukken, gelyk zyn de oorlogs-daeden, de tractaeten van bondgenootschap, van koophandel, de verdediging-schriften, de verklaeringe van oorlog, immers, alle aenbelangende Schriften (of ten minsten eenen kortstondigen uyttek der zelve), die konnen deel maeken van het algemeyn recht van Europa".

- e. Drukker :
 - Hugo Bosmans en Vanbrusselen, Parijsstraat, 81, Leuven.
 - Hugo Bosmans, Vlaamse Drukkerij Samenwerkende Vennootschap, Parijsstraat, 81, Leuven, vanaf 2-III-1907.
 - Hugo Bosmans, Vlaamse Drukkerij, Minderbroederstraat, 44, Leuven, vanaf 26-X-1907.
- f. Hoofdredactie : Emiel Vliebergh.
- g. Medewerkers : dr. H. Baels; dr. J. Bouwens; Henderickx; prof. L. Scharpé; Jozef van den Eynde; F. Van Cauwelaert; dr. A. Laporta.

IV. Katholiek en vlaamsgezind nieuwsblad (1).

V. Bibliografie :

- J. OLAERTS en J. BLADT : *Het Katholiek weekblad "Hooger Leven" (1906-1914) en de Vlaamse Beweging*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, 1975, XXXIV, p. 133-144.

De Jonge Vlaming. (1877-1878)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 14-X-1877 (I, n. 2).
- Br., M.I.P. : 28-X-1877 (I, n. 4); 4-XI-1877 (I, n. 5); 11-XI-1877 (I, n. 6).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut I : 14-X-1877 (I, n. 2); 16-XII-1877 (I, n. 11); 30-XII-1877 (I, n. 13).

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor alle verstandige lieden".

- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat :
 - 42,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 49 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., op 30-XII-1877.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : Wed. Robyns, Diestsestraat, 259, Leuven.

(1) *Hooger Leven*, 24 november 1906, p. 1 : "De opstellers van *Hooger Leven* zijn katholieke Vlamingen wien het spijt dat er geen algemeen groot Vlaams katholiek dagblad bestaat"; "Het blad is bestemd, ..., voor ontwikkelde katholieke Vlamingen, het zal zijn woord meespreken in alles wat voor hen van belang kan zijn 'godsdienstige aangelegenheden, politiek, vlaamsche strijd, wetenschap, kunst en letteren...'".

- III. a. Eerste nummer : 7-X-1877 (1).
Laatste nummer : 6-I-1878 (1).
b. Stichter : “fondé par un étudiant” (2).
e. Drukker : Wed. G. Robyns, Diestsestraat, 259, Leuven.
- IV. Katholiek en vlaamsgezind nieuwsblad (3).

Journal de Louvain. (1790)

- I. Bewaarplaats :
- Geen enkel nummer kon worden weergevonden.
- II. e. Formaat : “16 pages in -8°”.
f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (wo en za).
- III. a. Eerste nummer : 14-VII-1790 (4).
Laatste nummer : 25-VIII-1790 (I, n. 13).
- IV. Nieuwsblad.
- V. Bibliografie :
A. BERREWAERTS : *o.c.*, p. 17.
R. VAN SINT-JAN : *Die politische Presse Belgiens*, p. 68.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 65.

(2) ID., *ibidem*.

(3) *De Jonge Vlaming*, 16 december 1877, p. 1 : “Wij moeten nogtans bekennen dat wij niet bij alle katholieken welkom zijn geweest. Enkel en hebben ons in 't openbaar met bijtende woorden beschimpt. Wij waren al te katholiek en te vlaamschgezind. Wij hadden bij den heer Périn en bij wijlen kanunnik David om les geweest en waren kwâjongens”.

(4) De opvolger van *Le spectateur Universel*, cfr. *infra*.

Journal de Louvain. (1814-1837) (1)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./ II 19903 A : 1814-1815 (2).
- Br., K.B./ J B 587 : 1829-1830 (3).
- L., S.A./ Sal. Hist. B/K 22/ 1-6 : 1831-1837 (4).
- L., U.B./ J E 246 : 1834.

- Br., K.B./F.M. : 28-XI-1815 (nr. 88); 8-I-1837 (nr. 3).
- Br., M.I.P. : 26-III-1814 (nr. 22); 6-XII-1815 (nr. 96); 7-XII-1815 (nr. 97); 4-VII-1829 (nr. 79).
- G., U.B./ J 456 : 1834 (5).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 2-III-1834 (nr. 27).

II. a. Ondertitel :

- Politique, d'Annonces et d'Avis Divers, de l'Arrondissement (6).
- "Politique, Littéraire et Annonces de l'Arrondissement", vanaf het bewaarde nr. 4-VI-1829.
- "Et Annonces de l'Arrondissement", vanaf 23-XII-1829 tot in 1831. Opnieuw vanaf 7-II-1834.

c. Motto : "Liberté civile et religieuse", vanaf 1829.

d. Prijs :

- 2 florins, 16 sols, per trimester.
- 2 florins, 18 sols de Brabant per trimester, vanaf 1-VII-1814.
- 2 fl. 50 c. per jaar, in 1829-1830.
- 18 fl. per jaar, vanaf het bewaarde nr. 7-II-1831.
- 10 fl. per jaar, vanaf 2-X-1831.
- 22 F. per jaar, vanaf 12-II-1834.
- 16 F. per jaar, vanaf 1-I-1836.

e. Formaat :

- 20,5 x 12,5 cm, 2 kol., 8 à 12 blz., in 1814-1815.

(1) De krant werd gesticht in 1914 met de titel *Journal Politique et d'Annonces*, de bewaarde nrs. van 1815 dragen de titel *Journal Politique et d'annonces de Louvain*.

(2) Vanaf 6-III-1814 tot en met 18-III-1815.

(3) Vanaf 4-VI-1829 tot en met 31-XII-1830.

(4) Vanaf 1-VII-1831 tot en met 13-II-1837.

(5) Vanaf 2-III-1834 (nr. 27) tot en met 31-VIII-1834 (nr. 104; behoudens nrs. 81 en 82).

(6) A. BERREWAERTS, o.c., p. 21.

- 28 x 23 cm, 2 kol., 4 blz., op 6-XII-1815.
- 28 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz., in 1829-1830.
- 32,5 x 22 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 1-VII-1831.
- 27 x 21 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1833.
- 28 x 20,5 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1835.
- 28 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf 1-I-1836.

f. Periodiciteit :

- "Cette feuille paraît de jour à autre", in 1814-1815.
- 3 x wekelijks (di-do-za), vanaf het bewaarde nr. 4-VI-1829.
- 3 x wekelijks (wo-vr-zo), vanaf het bewaarde nr. 11-XI-1829.
- dagelijks (6 x per week), vanaf het bewaarde nr. van 1-VII-1831.
- 3 x wekelijks (wo-vr-zo), vanaf 2-X-1831.
- 2 x wekelijks (do-zo), vanaf 1-I-1836.

h. Adres :

- J. Meyer, Grote Markt, 20, Leuven.
- Massar-Meyer, Grote Markt, 20, Leuven, vanaf 1829.

III. a. Eerste nummer : 1814 (1).

Eerste voorhanden nummer : 6-III-1814.

Laatste voorhanden nummer : 12-II-1837.

d., e. Uitgever, Drukker :

- J. Meyer, Grote Markt, 20, Leuven.
- Massar-Meyer, Grote Markt, 20, Leuven, vanaf het bewaarde nr. van 4-VI-1829.

f. Hoofdredactie : Jozef Meyer, in 1814-1815.

g. Medewerkers :

- A. Roussel (2).
- L.P. Delhougne (3).
- A.F. Delhougne (4).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21; A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.

(2) Armand-Adolphe Roussel. Geboren te Antwerpen op 29-V-1809 en overleden te Brussel op 6-I-1875. Redakteur van de *Journal de Louvain* in 1829-1830. Speelde een actieve rol in de opstand tegen het Hollands bewind te Leuven. Na de onafhankelijkheid arrondissementskommissaris van Leuven. Doctor in de rechten op 14-VIII-1835. Op 24-XII-1835 benoemd tot professor aan de Vrije Universiteit te Brussel. Kamerlid voor Brussel, 1850-1854. Cfr. *Biographie Nationale*, dl. XX, 1908-1910, kol. 257-258.

(3) LeonProsper Delhougne. Redakteur van de *Journal de Louvain* en hevig revolutionair. Zoon van de advocaat en politikus Antoine Delhougne. Zie over hem noot 8 onder *L'Observateur Belge*.

(4) A.F. Delhougne. Zie over hem noot 8 onder *L'Observateur Belge*.

- H.L. Peemans (1).
- Antoine Peemans (2).
- P.F. Van Meenen (3).

IV. Aanvankelijk a-politiek nieuws- enannoncenblad. Vanaf 1829 unionistisch oppositieblad. Bleef het unionisme trouw na 1830. Vanaf 1834 snelle evolutie in zuiver liberale en antiklerikale zin.

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21.
- A. LE ROY, *Notice sur la vie et les travaux de J.P. Van Meenen*, in *Annuaire de l'Académie Royale de la Belgique*, 1877, p. 258-351.
- H. VANNOPPEN, *o.c.*, ps. 11, 67-74.
- A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.
- W. WOUTERS, *o.c.*

(1) Henri-Louis Peemans. Geboren te Leuven op 21-II-1810, overleden te Leuven in januari 1880. Studeerde aan de rijksuniversiteit te Leuven. Doctor in de rechten. Redakteur van de *Journal de Louvain* tijdens en na de opstand. Redakteur van de *Journal de Louvain*, die verscheen vanaf 1838 (cfr. *infra*). Wegens een konflikt in de redaktie van deze laatste krant stichtte hij in 1850 *Le Louvaniste*. Lid van de loge 'La Constance' te Leuven. Lid van de Liberale Partij. Gemeenteraadslid 1848-1849 en opnieuw sinds 1851. Vanaf januari 1864 tot en met 1869 burgemeester van Leuven. Cfr. *Biographie Nationale*, dl. XVI, kol. 812-814; *Le Libéral*, 25 januari 1880, p. 1.

(2) H. VANOPPEN, *o.c.*, p. 70.

(3) Pierre-François Van Meenen. Filosoof en politikus. Geboren te Spiere op 4 mei 1772 en gestorven te Brussel op 2 maart 1858. Studeerde aan de kappittelschool van Doornik. Vanaf 1792 studeerde hij te Leuven; hij volgde de kursussen filosofie aan de pedagogie De Lelie. In 1793 werd hij als teoloog toegelaten tot het Drietiuskollege. De magistratuur van Leuven stuurde hem naar de 'Ecole Normale' te Parijs. Daar werd hij jakobijn en revolutionair. Sekretaris-griffier van de gemeente Leuven in 1797. In 1800 werd hij sekretaris van de onderprefektuur van Leuven. Hij zetelde vanaf 1802 tot en met 1816 in de Leuvense gemeenteraad. Hij was voorzitter van het kieskollege van het arrondissement Leuven. Lid van de in 1801 te Leuven opgerichte loge 'Les Disciples de Salomon'. Benoemd tot advokaat aan het Hof te Brussel. Medeoprichter van de liberale krant *L'Observateur Belge* (1815-1820). Medewerker aan de *Journal de Louvain* in 1829-1820. Nam tijdens de revolutie deel aan de overname van de macht te Leuven. Op 28 september 1830 werd hij benoemd tot gouverneur van Brabant. Hij nam uit deze functie ontslag op 1 december van hetzelfde jaar. Afgevaardigde voor Leuven in het Nationaal Congres. In 1831-1832 volksvertegenwoordiger voor Ieper. Nam deel aan het Liberaal Congres van 1846. Gaf filosofische kolleges aan de Vrije Universiteit te Brussel en werd er rektor in 1841. Cfr. *Biographie Nationale*, dl. XIV, kol. 233-250.

Journal de Louvain. (1839-1854)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./ Sal. Hist. B./ K 22/7-16 : 1839-1854.
- Br., K.B./F.M. : 7-XI-1847 (X, n. 19); 17-II-1850 (XII, n. 34).
- Br., M.I.P. : 26-X-1845 (VIII, n. 21); 14-XI-1847 (X, n. 20); 10-IX-1848 (XI, n. 11).
- L., U.B./ J E 246 : 27-III-1842 (IV, n. 39); 3-IV-1842 (IV, n. 40); 20-X-1844 (VII, n. 16); 12-I-1845 (VII, n. 27); 26-I-1845 (VII, n. 29); 2-II-1845 (VII, n. 30) - 18-V-1845 (VIII, n. 45); 1-VI-1845 (VII, n. 47) - 22-VI-1845 (VII, n. 51); 6-VII-1845 (VIII, n. 1) - 12-X-1845 (VIII, n. 15); 16-XI-1845 (VIII, n. 24) - 21-VI-1846 (VIII, n. 57); 28-XI-1847 (X, n. 22); 2-VI-1850 (XII, n. 49); 20-X-1850 (XIII, n. 17); 27-X-1850 (XII, n. 18).

II. a. Ondertitel :

- "et de l'arrondissement de Louvain", vanaf 9-VI-1844.
- "et de l'arrondissement".

d. Prijs :

- 16 F. per jaar.
- 8 F. per jaar vanaf 1845.

e. Formaat :

- 37 x 23 cm, 2 kol., 4 blz.
- 40,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 7-VII-1839.
- 41 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 27-VI-1841.
- 42 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 5-I-1845.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

g. Oplage : 153 abonneuten (1).

h. Adres :

- Dusart-Vandebroeck, Naamsestraat, 42, Leuven.
- Dusart-Vandebroeck, Krakestraat, 4, Leuven, vanaf 1841.
- Jorand-Vaes, Krakestraat, 4, Leuven, vanaf 18-X-1846.
- Jorand-Dusart, Krakestraat, 4, Leuven, vanaf 1848.

III. a. Eerste nummer : 5-V-1839 (2).

Laatste nummer : 31-XII-1854 (XVII, n. 27) (3).

(1) E. WITTE, *o.c.*, dl. I, p. 264.

(2) Opvolger van het weekblad *L'Affiche*, *cfr. supra*.

(3) *Journal de Louvain*, 17 december 1854, p. 1 : "A dater du 31 décembre, le *Journal de Louvain* cessera d'être publié régulièrement, nous nous réservons seulement de faire paraître régulièrement des numéros extra-ordinaires si le besoin s'en ferait sentir".

- b. Stichter : Louis Dusart (1).
- c. Eigendom : Charles de Luesemans (2).
Louis Dusart (3).
Jorand en Jacques Vaes (4).
- d., e. Uitgever, Drukker :
 - Dusart-Vandebroeck.
 - Jorand-Vaes, vanaf 18-X-1846.
 - Jorand-Dusart, vanaf 1848.
- g. Medewerkers :
 - Charles de Luesemans.
 - Henri Peemans (5).

IV. Gematigd liberaal opinie- enannoncenblad. Tot 1850 eksklusief orgaan van de Leuvense liberale partij (6).

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21.
- J. SCHOUTENS, *o.c.*
- E. WITTE, *o.c.*, p. 264.

(1) *Journal de Louvain*, 19 juli 1846, p. 3 : "Dans la nuit de Mercredi au Jeudi dernier est mort à Louvain, à l'âge de 37 ans, M. Louis Dusart, imprimeur-éditeur de notre *Journal*... entreprit la création du *Journal de Louvain*".

(2) Charles de Luesemans. Geboren te Tienen op 20-IV-1808. Doctor in de rechten, Vestigde zich in 1841 te Leuven. Verkozen tot gemeenteraadslid op 20-X-1845. Sinds 30-IX-1848 schepen. Burgemeester van Leuven vanaf 6-V-1852 tot oktober 1863. Kamerlid, 1848-1857. Later goeverneur van Luik. Hij overleed in 1882. Cfr. *Le Libéral*, 2 april 1882, p. 1; *Courrier de Louvain*, 6 november 1853, p. 2; J. SCHOUTENS, *o.c.*, p. 19; H. VANNOPPEN, *o.c.*, p. 161-179.

(3) Eigenaar tot zijn overlijden in 1846.

(4) *Journal de Louvain*, 18 oktober 1846, p. 1 : "Par suite de la liquidation de la succession de feu M. L. Dusart, éditeur du *Journal de Louvain*, la propriété de ce *Journal* passe entre les mains des sieurs Jorand et Vaes".

Journal de Louvain, 21 november 1847 : "Dans la nuit du 19 au 20 de ce mois, est décédé à Louvain, à l'âge de 46 ans, x Jacques Vaes, l'un des propriétaires-éditeurs du *Journal de Louvain*".

(5) Was reeds medewerker aan de *Journal de Louvain*, die verscheen tot en met 1837. Hij behoorde tot de radikale strekking binnen de liberale partij en kwam in konflikt met de meer gematigden onder leiding van Charles de Luesemans; op dat ogenblik eigenaar van de krant. Henri éemans trok zich terug uit de redaktie en stichtte een eigen krant : *Le Louvaniste*. Zie over hem onder *Journal de Louvain* (1814-1837) noot ?.

(6) *Journal de Louvain*, 23 maart 1845, p. 1 : "Intérêts moraux et matériels sous le drapeau du libéralisme modéré, voilà la cause que nous avons entre-

- W. WOUTERS, *o.c.* 9
- A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.
- H. VANNOPPEN, *o.c.*, p. 11.

Journal des Petites Affiches de l'Arrondissement de Louvain (1) (1819-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 1/ 1-53 : 1835-1914.
- L., U.B./ J 65 : 1849/1850/1863/1883/1890/1891/1913/1914.
- L., Archief van de drukkerij Van Linthout : 1833-1914.

- Br., K.B./F.M. : 16-VIII-1857 (XXXIX, n. 33); 21-III-1886 (LXVIII, n. 13).
- Br., M.I.P. : 14-VIII-1842 (XXIV, n. 33); 22-X-1854 (XXXVI, n. 43); 6-IV-1856 (XXXVIII, n. 14); 25-X-1863 (XLV, n. 43); 17-II-1867 (XLIX, n. 7); 3-I-1869 (LX, n. 1); 8-V-1870 (LII, n. 19); 3-VI-1877 (LIX, n. 22); 22-VIII-1886 (XLVIII, n. 34); 2-I-1898 (LXXX, n. 1).

II. d. Prijs : 9 F. per jaar.

e. Formaat :

- 30,5 x 24,5 cm, 2 kol., 8 blz.
- 29 x 24,5 cm, 2 kol., 8 blz., vanaf 22-XI-1835.

pris de défendre et la couleur que nous avons adoptée”.

Journal de Louvain, 12 mei 1839, p. 1 : “Il est deux principes opposés qui se disputent actuellement l'Europe. L'un veut ramener la société aux ténèbres du moyen âge; il veut la faire exploiter par le privilège aux dépens des masses; pour le bien-être du petit nombre; l'autre a foi dans l'avenir; il croit l'homme susceptible de civilisation, il croit que la société peut être forte, sans tomber dans l'anarchie, en se fondant sur des bases populaires. C'est ce dernier principe que nous professons, car nous avons foi dans l'avenir.”

Journal de Louvain, 5 december 1841, p. 1 : “Ainsi, l'autorité de la religion en matière spirituelle ne peut, à aucun titre, s'étendre à l'ordre temporel. Elle ne pourrait le faire sortir de sa mission, sans se corrompre. Autorité religieuse, dans l'ordre spirituel; libre examen, libre discussion, dans l'ordre politique, voilà les principes que nous avons défendus et que, Dieu aidant, nous continuerons à défendre”.

(1) De oorspronkelijke titel was *Petites Affiches de l'arrondissement de Louvain*; vanaf 6 januari 1839 werd het *Journal des Petites Affiches de l'arrondissement de Louvain*.

- 28,5 x 23 cm, 2 kol., 8 blz., vanaf 3-I-1836.
 - 30,5 x 23 cm, 2 kol., 8 blz., vanaf 7-I-1838.
 - 29,5 x 23 cm, 2 kol., 12 à 16 blz., vanaf 6-I-1839.
 - 28 x 25,5 cm, 3 kol., 10 à 12 blz., vanaf 3-VII-1842.
 - 29,5 x 26 cm, 3 kol., 12 blz., vanaf 4-I-1851.
 - 29,5 x 26 cm, 3 kol., 12 à 20 blz., vanaf 6-I-1856.
 - 32 x 26 cm, 3 kol., 10 à 16 blz., vanaf 3-I-1858.
 - 32,5 x 25 cm, 3 kol., 18 à 20 blz., vanaf 4-I-1862.
 - 32,5 x 26 cm, 3 kol., 18 à 24 blz., vanaf 1883.
 - 33 x 25 cm, 3 kol., 18 à 28 blz., vanaf 1888.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- g. Oplage :
- 1843 : 450 eksemplaren (1).
 - 1845 : 500 abonneuten (2).
- h. Adres :
- Vanlinthout en Vandezande, Diestsestraat, Leuven.
 - Vanlinthout en Cie, Diestsestraat, 42, Leuven, vanaf 7-IV-1850.
 - Vanlinthout frères, Diestsestraat, 42, Leuven, vanaf 10-VII-1864.
 - Vanlinthout frères, Diestsestraat, 46, Leuven, vanaf 18-XI-1866.
 - Vanlinthout frères, Diestsestraat, 44, Leuven, vanaf 5-I-1883.
 - Jozef Van Linthout, Diestsestraat, 50, Leuven, vanaf 21-X-1900.

III. a. Eerste nummer : 1819 (3).

Laatste nummer : 15-VIII-1914 (4).

c. Eigendom : Vanlinthout en Cie, vanaf 7-IV-1850 (5).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Vanlinthout en Vandezande.
- Vanlinthout en Cie, vanaf 7-IV-1850 (7).

(1) *Journal des Petites Affiches*, 15 januari 1843, p. 6.

(2) E. WITTE, *o.c.*, dl. I, p. 264.

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21.

(4) Na een onderbreking van enkele maanden werd de publikatie hernomen op 13-XII-1914. Het blad verdween in 1974.

(5) *Journal des Petites Affiches*, 7 april 1850, p. 8.

(6) Jean-Joseph Vanlinthout werd geboren te Leuven op 16 december 1789 en overleed op 12 november 1862. Hij studeerde filosofie en stichtte met Vandezande de drukkerij van de *Journal des Petites Affiches*, cfr. *Journal des Petites Affiches*, 25 november 1862, p. 645.

- Vanlinthout frères, vanaf 10-VII-1864.
- Vanlinthout Jozef, vanaf 25-XI-1888 (1).
- Vanlinthout Jozef, vanaf 1895.

IV. Katholiek nieuws- en annoncenblad. Aanvankelijk louter annoncenblad. Vanaf 1834-35 werd de *Journal des Petites Affiches* het officieus orgaan van de katholieke partij. Het politieke karakter van de krant verdween geleidelijk in de loop van de jaren '50.

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 21.
- J. SCHOUTENS, *o.c.*
- W. WOUTERS, *o.c.*
- E. WITTE, *o.c.*, p. 264.
- A. WARZEE, *o.c.*, p. 129.

Journal Politique et d'Annonces. (1814-1815)

Zie : *Journal de Louvain*. (1814-1837).

Journal Politique et d'Annonces de Louvain. (1815-)

Zie : *Journal de Louvain*. (1814-1837).

Het Kapmes. (1886)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 13-VI-1886 (I, n. 3).
- Br., M.I.P. : 20-VI-1886 (I, n. 4).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 16-V-1886 (I, n. 1); 13-VI-1886 (I, n. 3).

(1) Jozef Vanlinthout werd te Leuven geboren in 1825 en overleed er in 1895. Katholiek gemeenteraadslid te Leuven (1870-1872).

- II. a. Ondertitel :
 - "Nieuwsblad voor verstandige lieden", op 16-V-1886.
 - "Uitgave voor de stad Leuven", op 20-VI-1886.
- c. Motto : "Al ligt de waarheid in het graf, al wat haar drukt dat moet er af.
 Opgesteld ter verdediging der intresten van Landbouwers en Kleinen Burger".
- d. Prijs :
 - 2 F. per jaar.
 - 5 cent. per nummer.
- e. Formaat : 37 x 25 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : veertiendaags.
- h. Adres : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 16-V-1886.
 Laatste voorhanden nummer : 20-VI-1886 (I, n. 4).
- e. Drukker : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- IV. Progressief liberaal en antiklerikaal opinieblad. Vlaamstalige tegenhanger van *La Révision* (1).

De Leuvensche Burgerstem

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 16-VIII-1903 (II, n. 33).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut II : 22-II-1903 (II, n. 8);
 12-IV-1903 (II, n. 15); 9-VIII-1903 (II, n. 32).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan van den Onpartijdigen Bond der Neringdoeners, Ambachtlieden en Eigenaars", op 9-VIII-1903 en 16-VIII-1903.
- c. Motto : "Wij vragen geene gunsten, maar eischen onze rechten Eene welstellende burgerij, brengt overaal welvaart", op 22-II-1903 en 12-IV-1903.

(1) *Het Kapmes*, 13 juni 1886, p. 1 : "Menigmaal hebben wij hooren klagen over het groot aantal kloosters, waarmede ons land bezaaid is, over het verbazend cijfer luiaards, mannen en vrouwen, die daar op het zweet van anderen leven. Onophoudelijk, zegt en schrijft men, terwijl de kloosters schatrijk worden, loopt de arbeider langs de straat, om werk voor zich en om eten voor de zijnen te zoeken".

- d. Prijs : 3 F. per jaar.
- e. Formaat :
 - 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 46 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., op 9-VIII-1903 en 16-VIII-1903.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- g. Oplage : "Dit nummer is getrokken op 10.000 Exemplaren", op 22-II-1903.
- h. Adres : Muntstraat, 6, Leuven.

- III. a. Eerste voorhanden nummer : 22-II-1903 (II, n. 8).
 Laatste voorhanden nummer : 16-VIII-1903 (II, n. 33) (1).
- d. Uitgever : P.C. Van De Graef.
- e. Drukker : Onckels, Kerkstraat, 102, Antwerpen.

- IV. Orgaan ter verdediging van de belangen van de middenstand tegen grootwarenhuizen en naamloze vennootschappen. Leuvense uitgave van het Antwerpse blad *De Noodklok*.

De Leuvensche Duivenbond. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 21-V-1907 (I, n. 3).
 - Br., M.I.P. : 25-VI-1907 (I, n. 8).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 2-VII-1907 (I, n. 9); 10-IX-1907 (I, n. 8).
- II. a. Ondertitel : "Weekblad voor Duivenliefhebbers verschijnende van den eersten Zondag van Mei tot den eersten Zondag van September".
 - c. Motto : "Doe wel en zie niet om".
 - d. Prijs : 2 F. per jaar.
 - e. Formaat : 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks (van mei tot september).
 - h. Adres : De Beriotschouwborg, Vital Decosterstraat, Leuven.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : 21-V-1907 (I, n. 3).
 Laatste voorhanden nummer : 10-IX-1907 (I, n. 18).

(1) Voortzetting van en voortgezet door *De Burgerstem*, cfr. *supra*.

- e. Drukker : Michel Meulemans, Tiensestraat, 156, Leuven.
g. Medewerkers :
- Frans Sterckx.
- Robert Lennaerts.

IV. Weekblad voor duivenliefhebbers.

Leuvensch Handelsblad. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 7-IX-1913~~0~~I, n. 10).
- Br., M.I.P. : 14-IX-1913 (I, n. 11).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 23-IX-1913 (I, n. 12); 5-X-1913 (I, n. 14).
- II. a. Ondertitel : "Reklameblad voor het arrondissement Leuven.
Journal du Commerce de l'arrondissement de Louvain".
d. Prijs :
- 3 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
e. Formaat :
- 36 x 25 cm, 3 kol., 8 blz.
- 36 x 25 cm, 3 kol., 12 blz., op 5-X-1913.
f. Periodiciteit : wekelijks.
h. Adres : Vanderkelenstraat, 23, Leuven.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : 7-IX-1913 (I, n. 10) (1).
Laatste voorhanden nummer : 5-X-1913 (I, n. 14).
d., e. Uitgever, Drukker : Vanderstappen en Decoster, Vanderkelenstraat, 23, Leuven.
- IV. Annoncenblad.

(1) Voortzetting van het *Handelsblad - Journal du Commerce*, cfr. *supra*.

Het Leuvensch Nieuws. (1865-1869)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A./Sal. Hist. B./K 12/4-9 : 1865-1869.
 - A., S.B./F.S. : 19-VIII-1869 (V, n. 33).
 - Br., K.B./F.M. : 1-IV-1865 (I, n. 36).
 - Br., M.I.P. : 4-I-1865 (I, n. 1); 17-V-1866 (II, n. 20); 7-VII-1866 (II, n. 23); 19-VIII-1869 (V, n. 33).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut V : 7-VI-1866 (II, n. 23); 9-VII-1868 (IV, n. 28).
- II. a. Ondertitel : "Aenkondigingsblad voor de stad en het arrondissement Leuven, verschijnt alle donderdagen".
- d. Prijs :
- 6 F. per jaar.
 - 20 cent. per nummer.
- e. Formaat : 49 x 34 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (do).
- h. Adres :
- J. Savoné en Cie, Oude Markt, 11, Leuven.
 - J. Savoné en Cie, Mechelsestraat, 42, Leuven, vanaf 3-X-1867 (III, n. 40).
- III. a. Eerste nummer : 4-I-1865 (1).
Laatste nummer : 30-XII-1869 (2).
- e. Drukker : J. Savoné en Cie (3).

(1) *Het Leuvensch Nieuws* was de voortzetting van het vlaamstalige gedeelte van *Le Nouvelliste*, een tweetalige liberale krant die verscheen vanaf 1862. *Le Nouvelliste* bleef verder verschijnen in het Frans tot en met 4 maart 1866, cfr. *Het Leuvensch Nieuws*, 4 januari 1865, p. 1 : "Het blad, van 't welk wij heden het eerste nummer in 't licht geven, is geen nieuw orgaan; het is slechts een vervolg van het vlaamsch gedeelte van den *Nouvelliste*, welke wij in eene ruimere maat en meer overeenstemmend met de verstandelijke noodwendigheden van dat gedeelte onzer stad en onzes arrondissements, welk de nationale taal beoefent, den lezer aanbieden".

(2) Het laatste voorhanden nummer van de krant en naar alle waarschijnlijkheid ook het laatste, hoewel het blad nergens zijn verdwijnen aankondigde.

(3) J.B. Savoné. Geboren op 28 april 1832 en overleden op 23 januari 1909. Bureelhoofd in de gemeentelijke administratie. Drukker van *Le Nouvelliste*, *Het Leuvensch Nieuws* en later van *Le Réveil*.

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Evolueerde snel in radikaal-liberale richting (1).

De Liberaal. (1870-1901)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/K 22/14-50 : 1877-1901.
- A., S.B./F.S. : 30-VII-1876 (III, n. 19).
- Br., K.B./F.M. : 30-XII-1876 (VII, n. 53); 14-IV-1886 (XVII, n. 17); 6-X-1897 (XXVIII, n. 42).
- Br., M.I.P. : 26-V-1870 (I, n. 20); 5-I-1871 (II, n. 1); 2-VII-1881 (XXII, n. 27); 8-IX-1894 (XXV, n. 37); 15-XII-1900 (XXXI, n. 50); 25-V-1901 (XXII, n. 21).
- Br., S.A. : 17-X-1891 (XXII, n. 42).
- L., U.B./ J 235 : 14-IX-1871 (II, n. 37); 24-II-1872 (III, n. 8); 20-VII-1872 (III, n. 25); 9-X-1875 (VI, n. 41); 30-X-1875 (VI,

(1) *Het Lewensch Nieuws*, 4 januari 1865, p. 1 : "Dit zegt genoeg dat *Het Lewensch Nieuws* het orgaan blijft van 't liberalismus gevestigd op onze onsterfelijke grondwet, en dat het zal voortgaan met de ontwikkeling te betrachten van de inhoud van het programma van het liberaal kongres van 1846.

Oppericht tot verdediging van een grondbeginsel en geenszins tot het voorstaan eener partij of van personen, zullen wij de dwalingen en de mislagen, van welken kant zij zich ook vertoonen mogen, weten te bestrijden. Streng maar rechtvaardig voor onze staatkundige tegenstrevers, zullen wij ook geen ogenblik aarzelen aan onze politieke vrienden de waarheid te zeggen, zohaast wij bemerken dat hun daden met de grondbeginselen niet over een stemmen, of dat zij van de rechte weg afwijken. Zonder de in- en uitlandsche staatkunde te verwaarlozen, zullen wij ons nothans in het bijzonder met de stoffelijke en zedelijke belangen onzer stad en onzes arrondissements onledig houden. Met den staat der werkende klas, aan welken wij verbeteringen wenschen zien toe te brengen, niet bij middel van onderstand, welke slechts een verbloemd aalmoes is, maar bij middel van het werk, dat den mensch veredelt, zullen wij ons meermaals ophouden. Ook zullen alle gegronde opmerkingen in onze kolommen bereidwillig opgenomen worden. Onze Vlaamsche Genootschappen, die zoo krachtadig medewerken tot het verspreiden der beschaving bij middel van het beoefenen der nationale taal, zullen ons blad altoos genegen vinden voor alles wat de toneelkunst, deze machte hefboom der nieuwerwetse beschaving kan aanmoedigen of ontwikkelen".

n. 44); 21-V-1876 (VII, n. 21); 30-VII-1876 (VII, n. 31); 7-IV-1877 (VIII, n. 14); 25-VIII-1877 (VIII, n. 34); 2-V-1880 (XI, n. 18); 21-V-1882 (XIII, n. 21, onvolledig).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut II : 11-VIII-1870 (I, n. 31); 7-XII-1872 (III, n. 49); 2-VI-1883 (XIV, n. 22); 10-V-1884 (XV, n. 19); 25-XII-1886 (XVII, n. 52); 30-IV-1887 (XVIII, n. 18); 28-VI-1890 (XXI, n. 27); 9-VIII-1890 (XXI, n. 32); 5-XII-1891 (XXII, n. 49); 17-IX-1892 (XXIII, n. 37); 16-X-1897 (XXVIII, n. 42); 25-V-1901 (XXXII, n. 21).

II. a. Ondertitel :

- "Weekblad van het arrondissement Leuven, verschijnende alle donderdagen".
- "Nieuwsblad van het arrondissement Leuven, verschijnende alle weken", vanaf 1872.

d. Prijs :

- 9 F. per jaar.
- 6 F. per jaar, vanaf 1872.

e. Formaat : 50 x 35 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (do).
- wekelijks (za), vanaf 1872.

h. Adres : Volksplaats, 25, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 13-I-1870 (1).

Laatste nummer : 28-XII-1901 (2).

b. Stichter : Eugène Marguery ? (3).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 31-XII-1886.
- Léon Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 30-XII-1900 (4).

IV. Doktrinair-liberaal opinie- enannoncenblad. Vlaamstalige tegenhanger van *Le Libéral*.

(1) A. BERREWAERTS, o.c., p. 55.

(2) Opgevolgd door *De Vrijheid* die verscheen vanaf 4-I-1902.

(3) Medestichter van *Le Libéral*, zie noot 1 onder *Le Libéral*.

(4) cfr. *infra* *Le Libéral*, noot 4.

Le Libéral. (1870-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/ 14-50 : 1877-1913
- L., U.B./ J 234 : 1870 : 1870-1877 (1).
1879-1884 (2).
1887-1893 (3).
1900-1911 (4).
- A., S.B./F.S. : 29-V-1898 (XXIX, n. 21).
- Br., K.B./F.M. : 16-II-1873 (IV, n. 7); 17-X-1897 (XVIII, n. 42).
- Br., M.I.P. : 30-I-1870 (I, n. 4); 12-II-1871 (II, n. 7); 6-VII-1873 (IV, n. 27); 3-II-1878 (IX, n. 5); 7-I-1883 (XIV, n. 1); 19-XII-1889 (XX, n. 51); 9-IX-1894 (XXV, n. 37); 13-XII-1903 (XXXIV, n. 50); 24-VII-1904 (XXXV, n. 34).
- Br., S.A./ J 375/14 : 14-VII-1891 (XXII, n. 24); 29-IV-1894 (XXV, n. 17).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 9-I-1870 (I, n. 1); 18-VIII-1872 (III, n. 33); 24-VI-1877 (VIII, n. 25); 16-II-1879 (X, n. 7);

(1) Behoudens : 13-XI-1870 (I, n. 45); 4-XII-1870 (I, n. 48); 11-XII-1870 (I, n. 49); 18-XII-1870 (I, n. 50); 25-XII-1870 (I, n. 51); 1-X-1871 (II, n. 1); 24-XI-1872 tot en met -XII-1872; 1-I-1873 tot en met 27-IV-1873; 4-I-1874 (V, n. 1) tot en met 26-VII-1874 (V, n. 30); 24-X-1875; 31-X-1875; 7-XI-1875.

(2) Behoudens : 4-VII-1880 tot en met 28-XII-1880; e-III-1883 (XIV, n. 9); 22-IV-1883 (XIV, n. 16); 29-IV-1883 (XIV, n. 17); 13-V-1883 (XIV, n. 19); 15-VI-1883 (XIV, n. 28); 17-II-1884 (XV, n. 7); 18-V-1884 (XV, n. 20); 14-VI-1884 (XV, n. 24); 17-VIII-1884 (XV, n. 33); 24-VIII-1884 (XV, n. 34); 31-VIII-1884 (XV, n. 35); 16-XI-1884 (XV, n. 46); 23-XI-1884 (XV, n. 47).

(3) Behoudens : 9-I-1887 (XVIII, n. 2); 22-IV-1888 (XIX, n. 16); 29-IV-1888 (XIX, n. 18); 6-V-1888 (XIX, n. 19); 20-V-1888 (XIX, n. 21); 27-V-1888 (XIX, n. 22); 10-VI-1888 (XIX, n. 24); 24-VI-1888 (XIX, n. 26); 8-VII-1888 (XIX, n. 28); 15-VII-1888 (XIX, n. 29); 5-I-1889 (XXX, n. 1); 12-I-1889 (XXX, n. 2).

(4) Behoudens : 3-V-1900 (XXXI, n. 22); 3-VI-1906 (XXXVII, n. 22); 23-XII-1908 (XXXIX, n. 8); 26-XII-1908 (XXXIX, n. 30); 3-I-1909 (XL, n. 1) tot en met 21-II-1909 (XL, n. 8); 18-VI-1911 (XLII, n. 24) tot en met 30-XII-1911 (XLII, n. 53).

21-V-1882 (XII, n. 22); 6-VI-1886 (XVII, n. 23); 9-XI-1890 (XXI, n. 45); 13-XII-1891 (XXII, n. 50); 17-X-1897 (XXVIII, n. 42); 20-X-1903 (XXXIV, n. 43); 20-X-1907 (XXXVIII, n. 43).

II. a. Ondertitel : "Journal de l'arrondissement de Louvain paraissant le dimanche".

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
- 2,5 F. per jaar, vanaf 7-I-1900.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat : 50 x 35 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : Volksplaats, 25, Leuven.

Volksplaats, 26, Leuven, vanaf 1911.

III. a. Eerste nummer : 9-I-1870.

Laatste voorhanden nummer : 28-XII-1913 (XLIV, n. 52).

b. Stichter :

- Léonard Marguéry (1).
- Willenaers (2).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 31-XII-1876 (3).
- Wed. Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 19-XII-1886.

(1) *Le Libéral*, 29 september 1889, p. 1 : "Notre journal le compta parmi ses fondateurs et fut honoré, pendant plus de dix ans de sa constante collaboration". Léonard Marguéry was medeoprichter van de Liberale Partij te Leuven in 1842. Werd verkozen als gemeenteraadslid in 1851 en was Schepen van Financiën en Openbaar Onderwijs te Leuven. In die functie richtte hij de eerste geliciseerde lagere scholen op te Leuven. Hij was advocaat en voorzitter van de commissie van studiebeurzen van Brabant. In 1878 werd hij verkozen tot bestuurslid van de stadsscholen te Leuven. Aanvankelijk nam hij de functie van hoofdredakteur waar in de redactie van *Le Libéral*. Hij overleed in september 1889.

(2) *Le Réveil*, 6 maart 1870 : "Le Journal dont M. Willenaers est le fondateur".

(3) Zoon van Weduwe Massar. Tevens drukker van *Het Kapmes* (1886) en *La Révision* (1886). Hij overleed in september 1886.

- Léon Van Grunderbeeck, vanaf 30-XII-1900 (1).
- Wed. L. Van Grunderbeeck, vanaf 26-I-1908.
- Wed. L. Van Grunderbeeck-Martens, Volksplaats, 26, Leuven, vanaf 1-I-1910.

g. Medewerkers :

- Léonard Marguéry (2).
- Louis Frémau (3).
- Léon Boels (4).
- Herman Dumont (5).

IV. Doktrinaire-liberaal weekblad. Franstalige zusterkrant van *De Liberaal*. Orgaan van de Liberale Associatie (6).

(1) Léon Van Grunderbeeck was aanvankelijk werkzaam als typograaf in de drukkerij Massar. Na het overlijden van Wed. Massar nam hij de zaak over en werd drukker-uitgever van *Le Libéral* en *De Liberaal*. Deze laatste krant werd in 1902 vervangen door *De Vrijheid*.

(2) Cfr. supra, p. 157, noot 1.

(3) *Le Libéral*, 31 maart 1889 : "chef de bureau à l'administration communale, associé à la rédaction de notre journal".

(4) *Le Libéral*, 8 april 1906, p. 1.

(5) *Le Libéral*, 27 januari 1907, p. 1.

(6) Het ontstaan van *Le Libéral* moet gezien worden in het kader van de toenmalige politieke situatie te Leuven. Het homogeen liberaal gemeentebestuur was omvergeworpen door de katholieke overwinning in de gemeenteraadsverkiezingen van 1869. Die nederlaag was te wijten aan de innerlijke verdeeldheid in liberale rangen en het indienen van een kandidatenlijst, die niet onverdeeld gunstig werd onthaald bij de liberalen, zodat een gedeelte van het traditionele liberale kiezerskorps op de katholieke lijst moet hebben gestemd. In zijn eerste nummer wijt *Le Libéral* de nederlaag aan een te grote zelfverzekering van de liberalen en aan de laksheid van *Le Réveil*, een andere liberale krant. *Le Libéral* wil na deze nederlaag de strijd aanbinden met de katholieken en de spreekbuis worden van het Leuvense liberalisme. Hij wil konsekwent werken aan een liberaal réveil. In zijn eerste nummer zet de krant op volgende wijze de redenen van haar bestaan en de te beogen doelstellingen uiteen : "L'Opinion qui, depuis plus de vingt ans, préside aux destinées de notre ville, et à laquelle celle-ci doit le développement de sa prospérité, la réorganisation de ses écoles, l'assainissement de ses quartiers, l'embellissement de ses rues, cède aujourd'hui le pouvoir aux élus du 26 octobre. L'ennemi est dans la place, nos institutions communales sont compromises, voilà pourquoi nous naissons.

Le Libéral défendra la liberté et le progrès. Il veut le maintien de nos droits publics, leur application sincère, le développement régulier dont ils sont susceptibles. Sentinelle vigilante de l'opposition, c'est par les principes qu'il veut, c'est par les doctrines qu'il veut triompher. Il convie à cette oeuvre tous les libéraux; que tous s'inspirant de l'amour des libertés publiques; nous aident à les maintenir et à les étendre. Devant un danger commun les souvenirs amers s'effacent, le patriotisme reste".

De krant is op sociaal gebied konservatief. *Le Libéral* staat zelfs weigerig t.o.v.

Het Licht. (1860)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 10/AB : 1860.
- A., S.B./F.S. : 26-IV-1860 (I, n. 4); 12-VII-1860 (I, n. 15); 19-VII-1860 (I, n. 16).
- Br., K.B./F.M. : 3-V-1860 (I, n. 5).
- Br., M.I.P. : 5-IV-1860 (I, n. 1); 12-IV-1860 (I, n. 2); 24-V-1860 (I, n. 8); 21-VI-1860 (I, n. 12); 28-VI-1860 (I, n. 13).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut II : 19-VII-1860 (I, n. 16); 23-VIII-1860 (I, n. 21); 27-IX-1860 (I, n. 26).

II. a. Ondertitel : "Weekblad van algemeene belangen voor het arrondissement Loven".

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.
- 25 cent. per nummer.

e. Formaat : 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (do).

h. Adres : T.Q. Herremans, Oude Markt, 22, Leuven.

het verlenen van politieke rechten aan de lagere klassen, wat ondermeer tot uiting komt in een artikel over het algemeen stemrecht : "Il s'opère en ce moment, dans certains groupes libéraux, une poussée vers le suffrage universel. Nous considérons cette tendance comme éminemment dangereuse et nous ne saurions trop énergiquement la répudier, dans l'intérêt du parti libéral et de la paix publique", cfr. *Le Libéral*, 13 juli 1890, p. 1.

Het liberale partijorgaan vaart echter een militant antiklerikale koers, wat betekent dat de invloed van de kerk en de geestelijkheid op het wereldlijke vlak wordt afgewezen en bestreden, cfr. *Le Libéral*, 20 april 1890, p. 1 : "Tant qu'il en sera ainsi, tant que les colossales armées recrutées par l'église travailleront à la réalisation de ce programme néfaste, la lutte contre le clérical sera une nécessité de notre politique contemporaine, car c'est dans le cléricalisme moderne que gît le premier obstacle à toute évolution progressive, à toute émancipation sociale. La domination de l'église, que le cléricalisme moderne poursuit de ses rêves de restauration, a toujours marché de pair avec l'oppression des peuples, avec l'abatardissement des intelligences, avec la misère des masses". Zie ook *Le Libéral*, 20 augustus 1871 : "Oui, nous voulons, d'accord avec l'esprit de notre constitution, que le domaine de la religion reste distinct de la politique : nous désirons que le prêtre n'exerce aucune influence en dehors du temple où l'appelle sa mission sacrée".

- III. a. Eerste nummer : 15-III-1860 (1).
Laatste nummer : 4-X-1860 (2).
d., e. Uitgever, Drukker : T.Q. Herremans, Oude Markt 22, Leuven.
- IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Orgaan van de liberale partij. Vlaamstalige zusterkrant van *Le Progrès* (3).

Licht en Waarheid. (1900)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : -VI-1900 (I, n. 1).
- Br., K.B./F.M. : -VI-1900 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -VI-1900 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : -VI-1900 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Rechtzinnige Socialisten van het arrondissement Leuven".
c. Motto : "Licht en Waarheid, zullen de samenleving hervormen. Een man, ééne stem. Gelijke Rechten, gelijke plichten".
d. Prijs : 2 cent. per nummer.
e. Formaat : 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
h. Adres : Mechelsestraat, 20, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -VI-1900.
e. Drukker : Jan Vanderhulst, Donkerstraat, 58, Leuven.
- IV. Socialistisch opinieblad. Orgaan van dissidente socialisten (4).

- (1) Er verschenen drie proefnummers respectievelijk op 15, 22 en 29 maart.
(2) *Het Licht* werd opgevolgd door *De Vrijheidsvriend*, cfr. *De Vrijheidsvriend*, 21 oktober 1860, p. 1 : "Het weekblad *Het Licht* heeft opgehouden te verschijnen. Schoon wij de verantwoordelijkheid niet opnemen van al wat daer geschreven is geworden, zal echter de inschrijving des loopenden jaers op dit blad door het onze voltrokken worden".
(3) *Het Licht*, 15 maart 1860, p. 1 : "*Het Licht* is een liberael weekblad, welke niet slechts eenige maenden moet bestaan, maar wiens uitgave door de tegenwoordigheid onzer partijs is verzekerd".
(4) *Licht en Waarheid*, juni 1900, p. 1 : "Een nieuw blad, en nog wel socialistisch... Wij zullen onmiddellijk streven tot het bekomen van zuiver algemeen stemrecht, verplichtend onderwijs,... Als men jarenlang in de Belgische (Werkli-

De Loteling. (1898)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 29-I-1898 (nr. 1).
- Br., K.B./F.M. : 29-I-1898 (nr. 1).
- Br., M.I.P. : 29-I-1898 (nr. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : -II-1898 (nr. 2).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Rev. Jonge Wacht van Leuven".
c. Motto : "Weg de Bloedwet ! Weg de Legers !".
e. Formaat : 42,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz.
h. Adres : Mechelsestraat, 132, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 29-I-1898.
Laatste voorhanden nummer : -II-1898.
d. Uitgever : H. Pittomvils, Parkstraat, 284, Leuven.
- IV. Antimilitaristisch revolutionair-socialistisch opinieblad. Opgericht ter gelegenheid van de loting (1).

Louvain-Jeudi. (1897-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 23-IX-1897 (I, n. 19).
- Br., M.I.P. : 11-XI-1897 (I, n. 26).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 22-IV-1897 (I, n. 1).

den partij) propaganda heeft gemaakt voor de socialistische gedachten, dan is het zeker met innig leedwezen dat men zich van die partij afscheurt".

(1) *De Loteling*, februari 1898, p. 3 : "Het militarisme is het onmisbare voor onze huidige kapitalistische samenleving en diens zakentoestand : het innerlijke wezen brengt tot oorlogen en moorden : het is het kenteken van de stilaan vervallende beschaving van de negentiende eeuw : slechts na de totale opruiming van onze tegenwoordige instellingen met de Staat aan het hoofd, kan er sprake zijn van eene socialistische samenleving".

II. c. Motto : "Les intérêts matériels. Pas de querelle politique".

d. Prijs :

- 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 40 x 28 cm, 3 kol., 4 blz.

h. Adres : Uystpruyst-Dieudonné, Naamsestraat, 11, Leuven.

III. a. Eerste Nummer : 22-IV-1897 (1).

Laatste voorhanden nummer : 11-XI-1897 (I, n. 26).

d., e. Uitgever, Drukker :

- A. Uystpruyst-Dieudonné, Naamsestraat, 11, Leuven.

IV. Annoncenblad.

Louvain-Journal. (1893-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/51 : 1913.

- Br., K.B./F.M. : 29-X-1893 (I, n. 5); 19-XI-1893 (I, n. 8); 26-V-1895 (II, n. 34); 29-III-1896 (IV, n. 13); 25-IV-1897 (V, n. 17).

- Br., M.I.P. : 1-X-1893 (I, n. 1); 19-XI-1893 (I, n. 8); 29-X-1893 (I, n. 5); 2-XI-1894 (I, n. 49); 18-X-1896 (IV, n. 42); -III-1898 (speciaal nr.); 2-I-1898 (VI, n. 1); 27-XII-1908 (XVI, n. 51).

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut V : 1-X-1893 (I, n. 1); 29-X-1893 (I, n. 5); 19-XI-1893 (I, n. 8); 31-XII-1893 (I, n. 14); 14-I-1894 (I, n. 16); 4-II-1894 (I, n. 19); 10-VI-1894 (I, n. 37); 24-III-1895 (II, n. 25); 7-VII-1895 (II, n. 40); 1-IX-1895 (II, n. 48); 20-X-1895 (II, n. 55); 8-XII-1895; 10-V-1896 (IV, n. XIX); 13-II-1898 (VI, n. 7); 22-I-1899 (VII, n. 4); 8-VI-1902 (X, n. 23); 18-I-1903 (XI, n. 3); 8-III-1903 (XI, n. 10); 17-V-1903 (XI, n. 20); 22-V-1904 (XII, n. 21); 5-III-1905 (XIII, n. 10); 4-VI-1905 (XIII, n. 23); 29-X-1906 (XIV, n. 42); 5-I-1908 (XVI, n. 1); 1-III-1908 (XVI, n. 9); 8-III-1908 (XVI, n. 10); 15-III-1908 (XVII, n. 43); 14-XI-1909 (XVII, n. 46); 19-XII-1909 (XVII, n. 51); 26-XII-1909 (XVII, n. 52); 5-VI-1910 (XVIII, n. 23); 30-X-1910 (XVIII, n. 44); 4-XI-1911 (XIX, n. 45); 18-XI-1911 (XIX, n. 47); 6-I-1912 (XX, n. 1); 13-IV-1912 (XX, n. 15); 15-II-1913 (XXI, n. 7); 15-III-1913 (XXI, n. 11); 23-V-1914 (XXII, n. 21).

(1) Uitgave van het weekblad *Louvain-Journal*.

- II. a. Ondertitel : “hebdomadaire gratuit”, 10-VI-1894 - 13-II-1898.
- b. Vignet : Silhouet van het stadhuis en de Hallen te Leuven, 1893-1894.
- c. Motto :
- “Bien faire et laisser dire”, op de bewaarde nrs. van 1-X-1893 en 28-X-1893.
 - “Bien faire et laisser dire. Non Lapidus nisi fructibus”, op de bewaarde nrs. 19-X-1893 tot en met 4-II-1894.
 - “Bien faire et laisser dire. Non Lapidus nisi fructibus. Les intérêts matériels. Pas de querelle politique”, op de bewaarde nrs. 10-VI-1894 tot en met 20-X-1895.
 - “Bien faire et laisser dire. Non Lapidus nisi fructibus”, op de bewaarde nrs. 8-XII-1895 en 10-V-1896.
 - “Les intérêts matériels. Pas de querelle politique”, vanaf 13-II-1898.
 - “Non Lapidus nisi fructibus. Pas de querelle politique”, op 8-VI-1902.
- d. Prijs :
- gratis tot 2000 exemplaren (1).
 - 1,25 F. per jaar, op 1-X-1893 en 29-X-1893.
 - 1,75 F. per jaar, vanaf bewaarde nr, 19-XI-1893 tot en met 24-III-1895.
 - 2,5 F. per jaar, vanaf bewaarde nrs. 7-VII-1895 tot en met 20-X-1895.
 - 3 F. per jaar, vanaf bewaarde nrs. 8-XII-1895 tot en met 22-I-1899.
 - 1 F. per jaar, vanaf bewaarde nrs. 8-VI-1902 tot en met 29-X-1905.
 - 2 F. per jaar, vanaf 7-I-1906.
- e. Formaat :
- 36 x 25,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-X-1893.
 - 36,5 x 27 cm, 3 kol., 4 blz., op 20-X-1893.
 - 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 8 blz., op 19-XI-1893.
 - 38 x 26,5 cm, 3 kol., 8 blz., vanaf bewaarde nrs. 31-XII-1893 tot en met 4-II-1894.
 - 53,5 x 38 cm, 5 kol., 4 blz., vanaf bewaarde nrs. 10-VI-1894 tot en met 20-X-1895.

(1) *Louvain-Journal*, 1 oktober 1893 : “gratuit aux clients de la maison et aux personnes qui le demandent : en ville dans les maisons des rues principales jusqu’à concurrence de deux mille exemplaires. Il est adressé gratuitement aussi à MM. les Notaires de l’arrondissement, aux principaux café’s des localités des environs de Louvain, à Tirlemont, Diest, Aerschot etc.”. Niet meer gratis verdeeld vanaf 1-I-1899.

- 37 x 26,5 cm, 3 kol., 8 blz., vanaf bewaarde nrs. 8-XII-1895 tot en met 10-V-1896.
- 52 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., op 13-II-1898.
- 53 x 39 cm, 5 kol., 4 blz., op 22-I-1899.
- 52 x 38 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf bewaarde nrs. 8-VI-1902 tot en met 22-V-1904.
- 50,5 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf bewaarde nr. van 5-III-1905.

f. Periodiciteit : wekelijks.

g. Oplage :

- 2500 ex., op 1-X-1893.
- 3000 ex., op 20-X-1893.
- 2750 ex., op 19-XI-1893, 14-I-1894 tot en met bewaarde nr. van 1-IX-1905.
- 3000 ex., op 31-XII-1893.

h. Adres :

- Uystpruyst-Dieudonné, Naamsestraat, 11, Leuven.
- Uystpruyst, Muntstraat, 10, Leuven, vanaf bewaarde nr. van 13-II-1898.

III. a. Eerste nummer : 1-X-1893.

Laatste voorhanden nummer : 23-V-1914 (XXII, n. 21).

d. e., Uitgever, Drukker :

- A. Uystpruyst-Dieudonné, Naamsestraat, 11, Leuven.
- A. Uystpruyst, Imprimerie des Trois Rois, S.A., Muntstraat, 11, Leuven, vanaf bewaarde nr. van 13-II-1898.

f. Beheer, directie : A. Uystpruyst.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad (1).

(1) *Louvain-Journal*, 1 oktober 1893, p. 1 : "Le but de ce journal est de servir d'intermédiaire utile entre le Commerce et le Public. Dans ce but, *Louvain-Journal* donnera un résumé des principaux faits généraux de la semaine, les actes officiels concernant la ville et l'arrondissement, les nouvelles administratives, certains faits divers saillants, etc. Nous n'avons en vue que les choses d'intérêt local".

Louvain-Journal, 19 novembre 1893, p. 1 : "Pour le reste, nous inspirant d'un réel esprit de charité chrétienne, laquelle n'insulte jamais les gens, nous ne voulons attaquer personne".

Louvain-Théâtre. (1896)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 23-I-1896 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 23-I-1896 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven convoluut II : 23-I-1896 (I, n. 1).

II. d. Prijs : 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 42 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (wo).

h. Adres : Wed. C. Timmermans, Muntstraat, 28, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 23-I-1896 (2).

Laatste nummer : 27-II-1896 (I, n. 5) (3).

IV. Weekblad toegewijd aan theater, concerten, enz. Een uitgave van het weekblad *Tout-Louvain*.

Le Louvaniste. (1850-1857)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 25/1-2 : 1855-1857.

- Br., K.B./F.M. : 16-V-1850 (I, n. 8); 7-VII-1850 (I, n. 23); 21-V-1854 (V, n. 21).

- Br., M.I.P. : 25-IV-1850 (I, n. 2); 28-IV-1850 (I, n. 3); 6-VI-1850 (I, n. 14); 29-IX-1850 (I, n. 47); 31-X-1850 (I, n. 56); 27-VIII-1854 (V, n. 35); 10-II-1856 (VII, n. 6).

(1) *Louvain-Théâtre* is een speciale uitgave van het weekblad *Tout Louvain*, cfr. *Louvain-Théâtre*, 23 januari 1896, p. 1 : “En présence de ce succès toujours croissant, nous avons décidé de paraître deux fois par semaine. Le numéro de dimanche contiendra comme par le passé — sous le titre de *Tout-Louvain* — une chronique, une silhouette louvaniste, une chronique de basbleu, un comte, une poésie, l'état civil, etc. : celui de mercredi sera uniquement consacré — sous le titre de *Louvain-Théâtre* — à tout ce qui concerne les spectacles, concerts, fêtes mondaines, etc.”

- L., B.F.T./ 180 A : 6-II-1851 (II, n. 11); 19-X-1851 (II, n. 84) (1).
- L., S.A./ Sal. Hist. B/K 25/1 : 9-V-1850 (I, n. 6).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut II : 21-IV-1850 (I, n. 1); 12-V-1850 (I, n. 7); 16-V-1850 (I, n. 8); 19-V-1850 (I, n. 9); 23-V-1850 (I, n. 10); 27-VI-1859; 11-VII-1850; 21-VII-1850; 5-X-1850 (I, n. 49); 20-X-1850 (I, n. 53); 26-XII-1850 (I, n. 72); 29-VII-1855 (VI, n. 30) - 9-IX-1855 (VI, n. 36); 14-XII-1856 - 28-XII-1856; 8-XI-1857 (VIII, n. 45); 6-XII-1857 (VIII, n. 49); 12-XII-1857 (VIII, n. 50).

II. a. Ondertitel :

- "Journal de Louvain et de l'arrondissement".
- "Journal politique, commercial, agricole et littéraire", vanaf 3-X-1850.

c. Motto : "L'ordre par le Progrès et la Liberté".

d. Prijs :

- 8 F. per jaar.
- 10 F. per jaar, vanaf 23-VI-1850.

e. Formaat :

- 37 x 23,5 cm, 2 kol., 4 blz.
- 46 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., op 27-VI-1850.
- 41,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf het bewaarde nr. 11-VII-1850.
- 46 x 28,5 cm, op 26-XII-1850.
- 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1-I-1855.

f. Periodiciteit :

- 2 x wekelijks (zo en do).
- wekelijks (zo), in 1855-1857.

h. Adres :

- Wed. Massar-Meyer, Place du Manège, 8, Leuven, in 1850.
- Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven, in 1855-1857.

III. a. Eerste nummer : 21-IV-1850.

Laatste nummer : 27-XII-1857 (2).

(1) Ingebonden achteraan *L'Union de Louvain*, jg. 1859.

(2) In zijn laatste nummer kondigt *Le Louvaniste* zijn verdwijnen aan en zijn vervanging door *Le Progrès* : "Aujourd'hui ses adversaires sont réduits à ne plus lutter dans les élections communales : dans les élections provinciales, ils sont battus par un écrasante majorité; dans les élections générales même le libéralisme a conquis une place tellement importante qu'il ne peut manquer de remporter prochainement une victoire complète.

L'orison s'est donc étendu, un journal individuel ne suffit plus aux besoins que cette nouvelle situation du libéralisme a créé, et un journal collectif, est appelé

- b. c. Stichter, Eigendom : Henri Peemans.
- c. Eigendom : Henri Peemans (1).
- d., e. Uitgever, Drukker :
 - Wed. Massar-Meyer, Rijschoolstraat, 8, Leuven.
 - Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven, in 1855-1857.
- g. Medewerkers :
 - Henri Peemans.
 - Léonard Marguéry (2).

IV. Radikaal-liberaal opinie- en annoncenblad (3).

à rendre plus de services, à conquérir plus d'importance et à assurer un triomphe complet dans tout l'arrondissement.

L'existence du *Louvaniste* pourrait être un obstacle à la fondation d'un journal de cette nature et nuire à son succès. Il cessera pour ce motif de paraître à partir du premier janvier prochain. Il cède la place à un nouveau journal qui répondra aux mêmes principes d'ordre et de liberté qu'il avait pris pour devise et qui animent aujourd'hui la grande majorité de nos concitoyens".

(1) Zie over hem onder *Journal de Louvain* (1814-1837), noot 4.

(2) J. SCHOUTENS, o.c., p. 22; zie ook onder *Le Libéral*, noot 1, p. 157.

(3) *Le Louvaniste* ontstond na een konflikt in liberale rangen, dat zijn weerslag vond binnen de redactie van de *Journal de Louvain*, totdantoe het enig orgaan van de Leuvense liberalen. Rond 1850 was de *Journal de Louvain* het eksklusief orgaan geworden van Charles de Luesemans, schepen en later burgemeester van Leuven. Henri Peemans en enkele andere redakteurs konden niet langer akkoord gaan met de gevolgde koers en trokken zich terug. Waarna Peemans *Le Louvaniste* stichtte.

De katolieke krant *L'Union de Louvain*, 3 januari 1858, p. 2 omschrijft het gebeuren als volgt : "C'était en 1850 M. d'Udekem était bourgmestre; M. de Luesemans était échevin et représentant. Le conseil communal était libéral. Si nos souvenirs sont exactes, les choses ne devaient pas aller au gré de tout le monde dans ce conseil : car M. Peemans lui avait envoyé sa démission en déclarant qu'il ne pouvait y faire aucun bien, ni empêcher aucun mal. Cette scission devait avoir des conséquences. Le libéralisme n'avait alors à Louvain qu'un seul organe, le *Journal de Louvain*. Toutes les fractions du libéralisme avaient jusque là coopéré à sa rédaction. Mais il était principalement l'organe de M. de Luesemans. Or un beau matin le schisme éclata et un nouveau journal parut sous le titre de *Louvaniste*. Son fondateur principal était M. Peemans, le conseiller démissionnaire". *Le Louvaniste*, 21 april 1850, p. 1 verantwoordde zijn verschijnen als volgt : "Ce n'est nullement parce que nous trouvons qu'il n'y a pas assez de journaux à Louvain que nous avons décidé d'en augmenter le nombre, mais uniquement parce que nous tenons à continuer l'oeuvre consciencieuse et toute de dévouement que nous avons commencé dans le *Journal de Louvain*. Comme les principes que nous avons adoptés et dont nous étions résolus à poursuivre énergiquement l'application, étaient de nature à troubler la douce quiétude et à contrarier les vues égoïstes et ambitieuses d'hommes qui comptaient jouir encore longtemps des avantages que le corps électoral leur avait bénévolement donnés,

Le Louvaniste. (1868-1869)

I. Bewaarplats :

- Br., M.I.P. : 28-II-1869 (VIII, n. 40).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 7-VI-1868 (VIII, n. 2); 8-XI-1868 (VIII, n. 24); 4-VII-1869 (IX, n. 5).

II. a. Ondertitel : "Journal politique, commercial, agricole et littéraire".

on a cherché en vain à nous réduire au silence.

De même que les despotes, de tous temps, ont haï et abhorré la publicité et ont cru faire disparaître le mal qu'ils faisaient ou qu'ils laissaient faire, en empêchant d'en parler, de même aussi certains personnages de notre ville, qui semblent avoir complètement oublié le passé, ont agi dans l'ombre, à l'effet de transformer de nouveau le *Journal de Louvain* en un encensoir perpétuel à leur usage particulier. Par suite de cette intrigue, dont notre franchise habituelle nous force à parler, mais que nous voudrions n'avoir reprocher à personne, nous devons choisir entre un humiliant silence et la création d'un nouveau journal. C'est à ce second parti que nous nous sommes arrêtés, autant dans l'intérêt de nos idées que dans l'intérêt de la cause juste et équitable dont nous avons entrepris la défense.

Et pour qu'on ne se méprenne pas sur notre but, nous rappellerons qu'il peut se résumer dans les mots suivants : Bonheur et bien-être de l'humanité, du pays et surtout de la commune : progrès, améliorations morales et matérielles".

Op deze aantijgingen wordt door de uitgever-drukker van de *Journal de Louvain* geantwoord, cfr. *Journal de Louvain*, 28 april 1850, p. 1 : "Il vient de paraître dans notre ville un nouveau journal intitulé *Le Louvaniste*, qui sera publié deux fois par semaine.

..., je déclare (Jorand-Dusart) que j'assume pour moi seul la responsabilité des faits qui ont motivé la retraite des rédacteurs du *Journal de Louvain*, je déclare que je n'ai subi aucune influence étrangère, je déclare que, dans certains pourparlers qui ont eu lieu à cette occasion et qui ne concernent en aucune façon le public, je n'ai consulté que moi-même, que mes seules impressions et qu'il n'y a dans ma conduite aucun fait imputable à d'autres qu'à moi. C'est dont à tort que, dans le nouveau journal, on veut faire croire à des actes despotiques, à l'intrigue, à des ambitions personnelles de certains personnages de notre ville, qui auraient oublié le passé. — Personne en cette ville ni en dehors n'a eu connaissance des affaires, toutes d'intérêt personnel pour moi, qui ont amené la retraite de Messieurs les Rédacteurs du *Journal de Louvain*; personne n'a eu à me conseiller, je le répète, et je revendique pour moi seul la responsabilité de tout ce qui a eu lieu.

Après la retraite des rédacteurs actuels du *Louvaniste*, obligé moi-même d'opter entre la cessation de ma publication et la recherche des moyens de la continuer, ce n'est qu'alors seulement qu'il m'a démontré que tout concours m'était refusé, que j'ai réussi à reconstituer mon journal, qui continuera à marcher dans la voie libérale et constitutionnelle du progrès et de réformes utiles".

Einde 1857 hield *Le Louvaniste* op te verschijnen. Na de verzoening in liberale kringen besloot men een gemeenschappelijk orgaan uit te geven onder de titel *Le Progrès*.

- c. Motto : "L'Ordre par le Progrès et la Liberté".
- d. Prijs : 8 F. per jaar.
- e. Formaat : 46 x 29 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks.
- h. Adres : Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.

III. a. Eerste nummer : -V-1868 (1).

Laatste nummer : 25-XII-1869 (1).

c. Eigendom : Henri Peemans.

d., e. Uitgever, Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.

IV. Radikaal-liberaal opinie- en annoncenblad (2).

Lovensch Blad. (1841-)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 20/5-8 : 1841-1844 (3).

(1) A. BERREWAERTS, o.c., p. 237; *Gazette de Louvain*, 1 januari 1870, p. 1 : "Aujourd'hui *Le Louvaniste* n'est plus qu'un souvenir : il est tombé avec la personnalité (Peemans) qu'il était chargé de soutenir et de défendre. Son rôle est terminé. Le but de toute son existence n'a plus de raison d'être".

(2) *Le Louvaniste* verdween einde 1857. In mei 1868 werd hij opnieuw opgericht als het orgaan van Henri Peemans, die op dat ogenblik burgemeester van Leuven was, cfr. *Gazette de Louvain*, 7 juni 1868, p. 3 : "Le Phénix renaît enfin des cendres du bûcher sur lequel il était volontairement monté il y a dix ans. Fondé en 1850 par M. Peemans, en opposition avec le *Journal de Louvain*, organe de M. de Luesemans, *Le Louvaniste* cessa de paraître quand la paix fut devenue définitive entre les différentes fractions de l'association libérale de ce temps-là. Il fut remplacé par le *Progrès*, qui fut remplacé par *Le Nouvelliste*, qui fut remplacé par le *Réveil*, qui sera remplacé par... ? Au fait le *Réveil* a des allures indépendantes que nous avons reconnues à diverses reprises, et il manquait vraiment à Louvain un journal qui fût l'organe avoué du Bourgmestre, le porte-voix de l'hôtel de ville, l'émissaire obligé des réclames officielles.

Louvain a aujourd'hui l'honneur de posséder ce bienheureux moniteur officieux. *Le Louvaniste* écrit quelques lignes pour expliquer sa réapparition par le motif qu'il est nécessaire de préparer les élections futures... *Le Louvaniste* annonce qu'il commence la huitième année de son existence. Il accepte donc sans bénéfice d'inventaire les sept années de sa vie antérieure. Notre mémoire étant assez fidèle, nous aurons l'occasion d'examiner en temps et lieu si ses opinions d'aujourd'hui sont bien d'accord avec celles qu'il a professées de 1850 à 1857".

- Br., K.B./F.M. : 27-XI-1842.
 - Br., M.I.P. : 23-VII-1843 (VIII, n. 18, onvolledig).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut V : 9-X-1842 (VII, n. 29).
- II. a. Ondertitel : “van politieke en zedlyke byzonderheden. Gevolgd van bekendmakingen, van het arrondissement van Loven”.
- c. Motto : “Oorlogsverklaring tegen de kerkelyke en politieke misbruyken in het belang van volk en vaderland”.
- d. Prijs : 7 F. per jaar.
- e. Formaat : 35,5 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : “Dit blad komt uyt alle Zondagen”.
- h. Adres : G. Cuelens, Nieuwstraat, 37, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 31-I-1841 (V, n. 45) (1).
 Laatste voorhanden nummer : 7-IV-1844 (IX, n. 3) (2).
 e. Drukker : G. Cuelens, Nieuwstraat, 37, Leuven.
- IV. Orangistisch, antiklerikaal opinie- enannoncenblad. Vanaf 1842 geleidelijk aansluitend bij de liberale opinie (3).

Het Lovensch-Nieuws. (1848-1850)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 4-VII-1850 (III, n. 10).

- (1) Opvolger van het weekblad *Feuille d'annonces*.
- (2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 30 : “Le no. le plus récent que nous ayons vu est du 28 avril 1844”.
- (3) *Lovensch Blad*, 10 juli 1842, p. 2 : “Herstel der Nassouwe of Republiek. Dit schryft een warm vaderlandsch blad, als zynde de roep van alle de liberalen van België, en als dusdanig, voegen wy ons volkomelyk by deze zinspreuk”.
Lovensch Blad, 23 juli 1843, p. 1 : “En dit is Uw werk, gy ten eeuwigen dage vloekbare muymakers, en verbrekers van het wyste, en volkswelzyn- en vryheid minnendste bestuer der Koningen, - van den onsterfelyke Vader Willem Van Oranje-Nassau”.
- Lovensch Blad*, 28 maart 1842, p. 1 : “Clergé en aristocratie gaven van ouds in België zich altyd de hand - zy maekten beyden een geheel uyt, van het welk de clergé de ziel en de edelen het ligchaem waren - Nu dit geheel had nooyt geen ander doel, als dit van den meester te spelen over al de andere klassen der Belgische maetschappy. Wanneer dit geheel zyn doel bereykte weynig was er hem aengelegen, of de andere volksklassen waren arm- en verdrukt, of vry en -ryk”.

- Br., K.B./F.M. : 30-V-1850 (III, n. 5).
- Br., M.I.P. : 17-VIII-1848 (I, n. 18).
- L., S.A./Sal. Hist. B/K 22 : 17-VIII-1848 (I, n. 18); 21-VIII-1848 (1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 1-II-1849 (I, n. 43); 6-VI-1850 (III, n. 6); 13-VI-1850 (III, n. 7); 4-VII-1850 (III, n. 10); 25-VII-1850 (III, n. 13).

- II. a. Ondertitel : "Aankondigingsblad voor de stad en den omtrek".
 d. Prijs : 4 F. per jaar.
 e. Formaat : 37,5 x 23 cm, 2 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : "Dit blad verschijnt den Donderdag van iedere week".
 h. Adres : L. Jorand-Dusart, Krakenstraat, 4, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : e-VI-1848 (2).
 Laatste nummer : 25-VII-1850 (3).
 d., e. Uitgever, Drukker : L. Jorand-Dusart, Krakenstraat, 4, Leuven (4).

- IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Vlaamse uitgave van de *Journal de Louvain* (5).

Le Messenger. (1851-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 7-IX-1851 (I, n. 13).
 - Br., M.I.P. : 23-I-1853 (II, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Feuille d'annonces de Louvain et de ses environs".
- (1) Ingebonden samen met de *Journal de Louvain*, jg. 1848.
 - (2) *Het Lovensch Nieuws*, 25 juli 1850, p. 1 : "Den 4 mei 1848, is *Het Lovensch Nieuws* voor de eerste mael verschenen".
 - (3) ID., *ibidem* : "Wat ons aengaet, wy gaen rusten met de zoete overtuiging van altyd voor Vaderland en Algemeen Welzyn gewerkt te hebben".
 - (4) L. Jorand-Dusart was ook de uitgever-drukker van de *Journal de Louvain*.
 - (5) *Het Lovensch Nieuws*, 25 juli 1850, p. 1 : "Wy hebben altyd het vaandel der opregte liberalismus gevolgd, om dat ons geweten ons zegde dat de liberalismus alleen ons land kon bevryden..."

- b. Vignet : wapenschild van Leuven.
- d. Prijs : 3 F. per jaar.
- e. Formaat : 41,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : C.J. Fonteyn, Brusselsestraat, 6, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 15-VI-1851 (1).
Laatste voorhanden nummer : 23-I-1853 (II, n. 2) (2).

IV. Aanvankelijkannoncenblad. Later nieuws- enannoncenblad (3).

Le Messager religieux de la Semaine. (1885-1892)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 19-VIII-1888 (IV, n. 34).
- Br., M.I.P. : 10-I-1892 (VIII, n. 2).

II. d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres ; Charles Peeters, Naamsestraat, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 4-I-1885 (4).

Laatste nummer : 25-XII-1892 (4).

d., e. Uitgever, Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, Leuven.

IV. Parochieblad (5).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 37.

(2) ID., p. 38 : "Ce journal vécut deux ou trois ans".

(3) ID., *ibidem* : "Plus tard, à partir de janvier 1853, croyons-nous, *Le Messager* consacra une partie de ses colonnes à la publication de nouvelles politiques et littéraires".

(4) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 80.

(5) ID., *o.c.* : "Chaque numéro donnait des indications détaillés sur les offices de la semaine et contenait quelques articles sur les fêtes religieuses de l'époque, ou quelques notices concernant l'histoire des églises, des couvents, des abbayes, etc.".

Moniteur de Louvain. (1859-1868)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 7-VI-1863 (n. 23).
- Br., M.I.P. : 17-IV-1859 (n. 1); 3-VII-1859 (n. 12); 26-VI-1859 (n. 11); 19-II-1860 (n. 8); 30-VI-1861 (n. 26); 6-VII-1862 (n. 27); 15-II-1863 (n. 7); 15-III-1863 (n. 11); 26-VII-1863 (n. 20); 14-VI-1863 (n. 24); 2-VIII-1863 (n. 31); 15-I-1865 (n. 3); 22-I-1865 (n. 4); 29-I-1865 (n. 5); 5-II-1865 (n. 6); 14-V-1865 (n. 20); 7-VI-1868 (n. 23).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III : 1-I-1860 (n. 1); 31-VII-1864 (n. 31); 26-III-1865 (n. 13); 2-IV-1865 (n. 14); 9-IV-1865 (n. 15); 7-I-1866 (n. 2); 28-I-1866 (n. 5); 4-II-1866 (n. 6); 11-II-1866 (n. 7); 25-II-1866 (n. 9); 4-III-1866 (n. 10); 18-III-1866 (n. 12); 25-III-1866 (n. 13); 1-IV-1866 (n. 14); 15-IV-1866 (n. 16); 22-IV-1866 (n. 17); 29-IV-1866 (n. 18); 6-V-1866 (n. 19); 12-V-1866 (n. 20); 20-V-1866 (n. 21); 12-VIII-1866 (n. 33); 26-V-1867 (n. 21); 2-VI-1867 (n. 22); 9-II-1868 (n. 6).

II. a. Ondertitel : "Organe des intérêts de la ville et de l'arrondissement. Journal Politique, commercial et industriel".

c. Motto : "Ordre, Liberté, Progrès".

d. Prijs :

- 8 F. per jaar.
- 25 cent. per nummer.

e. Formaat : 44 x 31 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : "Le Journal paraît tous les Dimanches".

h. Adres :

- Naamsestraat, 51, Leuven, in 1860.
- Goudbloemstraat, 4, Leuven, 1863-1868.

III. a. Eerste nummer : 17-IV-1859 (1).

Laatste nummer : 7-VI-1868 (2).

d., e. Uitgever, Drukker : C.F.A. Coppin,

(1) *Le Progrès*, 24 april 1859, p. 2 : "L'Union de Louvain a passé de vie à trépas. Le *Moniteur de Louvain* lui succède".

(2) De *Moniteur de Louvain*, 7 juni 1868, p. 1 : "Nous avons aujourd'hui à faire connaître à nos lecteurs des résolutions, que des circonstances tout-à-fait indépendantes de notre volonté, nous obligent de prendre. A partir du 14 juin, le *Moniteur de Louvain* et le *Belge* cesseront de paraître".

f. Hoofdredactie : C.F.A. Coppin (1).

IV. Katoliek opinie- en annoncenblad. Tot in de loop van het jaar 1866 franstalig orgaan van de Katholieke Associatie. Na een konflikt met Charles Adrien Coppin stichtten de leiders van de kato- lieke partij een nieuw partijorgaan, de *Gazette de Louvain*. De *Moniteur de Louvain* was de franstalige zusterkrant van *Den Belg* (2).

**Le Moniteur des Notaires de l'Arrondissement de Louvain.
(1868-1914)**

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 1-VIII-1886 (XIX, n. 5).
- Br., M.I.P. : 26-X-1873 (VI, n. 17); 22-II-1880 (XII, n. 34); 16-XI-1890 (XXIII, n. 20); 14-X-1900 (XXXIII, n. 16); 18-III-1906 (XXXVIII, n. 38); 11-X-1908 (XL, n. 41).
- L., U.B./ J d 72 : 15-IV-1877 (IX, n. 42); 19-XII-1886 (XIX, n. 25); 25-XII-1886 (XIX, n. 26); 19-VI-1887 (XIX, n. 51); 23-IX-1888 (XXI, n. 13); 20-IV-1890 (XXII, n. 42); 19-VI-1892 (XXIV, n. 51); 17-XII-1893 (XXVI, n. 25); 26-XII-1911 (XLIII, n. 48).

II. a. Ondertitel : "Feuille d'annonces".

d. Prijs :

- 3 F. per jaar.
- 3,10 F. per jaar, in 1911.

(1) *Moniteur de Louvain*, 9 februari 1868, p. 1.

(2) De *Moniteur de Louvain* was een hevig antiliberaal en klerikaal week- blad, cfr. 11 februari 1866, p. 3 : "Au moment où les associations, journaux, conférences, bibliothèques libérales prêchent à l'envi la libre pensée, la morale indé- pendante, le matérialisme, l'athéisme même, le devoir du clergé catholique est de prémunir, aujourd'hui plus que jamais, du haut de la chaire de vérité les croyants contre ces institutions détestables. Au moment où le libéralisme pollue nos cimetières, insulte le Pape, spolie l'enseignement catholique des ressources que lui ont laissé nos pères, au moment où il se prépare à voler l'église par la sé- cularisation du temporel des cultes, le clergé doit au nom de la religion condam- ner le libéralisme, car ce qui constitue aujourd'hui l'essence du libéralisme ma- çonnique, sa raison d'être, sa vie, sa haine de l'église".

- e. Formaat : 35 x 25 cm, 3 kol., 12 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : Standonckstraat, 4, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 5-VII-1868 (1)

Laatste voorhanden nummer : 26-XII-1911 (XLIII, n. 48).

b. Stichter : Ferdinand Ickx (2).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Ickx.
- Ferdinand Ickx en zusters, vanaf 1888.
- J. Wouters-Ickx, vanaf 1904.

IV. Nieuws- enannoncenblad (3).

De Morgenzon. (1839)

I. Bewaarplaats :

- G., U.B./ TA 1475 : 1839.

II. a. Ondertitel : "Tijdschrift der Vlaemsche Belangen".

c. Motto : "Het Vaderland bestaet, wat lot ons zy beschoren !
Nog heft het zyn gelaet, en zonder blos omhoog".

d. Prijs : 15 F. per jaar.

e. Formaat : 44,5 x 31 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (zo en do).

h. Adres : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 7-III-1839 (I, n. 19) (4).

Laatste nummer : 18-IV-1839 (I, n. 31).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 53.

(2) *Gazette de Louvain*, 27 april 1907, p. 2 : "M. Ferd. Ickx fut, en outre, le fondateur-proprétaire-éditeur du *Moniteur des Notaires*".

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 53 : "Le journal que nous publions, lisons-nous dans le premier no. daté du 5 juillet 1868, répond à une nécessité première en point de vue matériel vu le bon marché de nos annonces qui ne coûtent que 10 centimes la ligne, et les avantages sans précédents que nous offrons au public.. Rédigé en français et en flamand, sans but politique, il résumera toutes les nouvelles de la semaine extraites des principaux journaux belges et étrangers, quelques variétés amusantes, de temps à autre un feuilleton. Les principaux marchés du royaume y trouveront également leur place".

(4) Opvolger van *De Tyden*, cfr. *infra*.

- e. Drukker : Ickx en Geets.
- f. Hoofdredaktie : G. Wolffers.

IV. Vlaamsgezind opinie- en annoncenblad (1).

Le Nouvelliste. (1862-1866)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/K 12/1-5 : 1862-1866.

- Br., M.I.P. : 5-I-1862 (I, n. 1); 9-II-1862 (I, n. 6); 2-III-1862 (I, n. 9); 31-V-1863 (II, n. 22); 21-VIII-1864 (III, n. 34).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut V : 1-I-1865 (IV, n. 1); 22-I-1865 (IV, n. 4); 12-III-1865 (IV, n. 11); 5-XI-1865 (IV, n. 45); 12-XI-1865 (IV, n. 46); 26-XI-1865 (IV, n. 48); 3-XII-1865 (IV, n. 49); 10-XII-1865 (IV, n. 50); 31-XII-1865 (IV, n. 52); 21-I-1866 (V, n. 3); 28-I-1866 (V, n. 4); 4-II-1866 (V, n. 5); 11-II-1866 (V, n. 6).

II. a. Ondertitel : "Journal politique, commerciale, agricole, littéraire et Feuille d'Annonces de la Ville et de l'arrondissement de Louvain".

(1) *De Morgenzon*, 7 maart 1839, p. 1 : "Veel staet ons te doen. Men wil onze tael allengskens onder de doode talen rangschikken. Kan men in dit voornemen gelukken, dan zullen de Vlaemsch sprekende provinciën ook welhaest onder de doode volkern mogen gerangschikt worden. Laet ons, nu dat wy alle andere eenheden verloren hebben, de gene der tael begronden. Wy kunnen onze tael niet verlooehenen, zonder op te houden eene zelfstandige natie te zyn. Wy zullen wel eene vreemde tael spreken, maer wy zullen nooyt in eene vreemde tael denken".

De krant zette zich hevig af tegen de definitieve aanvaarding van het Verdrag der XXIV Artikelen in de Kamerzitting van 19 maart 1839, waardoor Maastricht, Limburg over de Maas en Duits Luxemburg aan Nederland werden afgestaan, cfr. *De Morgenzon*, 24 maart 1839, p. 1 : "Acht-en-vyftig leden der kamer hebben zich van hoogverraed aen de natie plichtig gemaekt. Indien de mannen die voor een oonteerd verdrag hebben gestemd, onze vertegenwoordigers waren, dan zouden wy den smaed van geheel Europa verdienen.

Die mannen zyn onze vertegenwoordigers niet, hunne stem heeft den wil der natie niet uytgedrukt. Het is mogelyk dat de Limburgers en Luxemburgers zullen wederstand bieden aen het bewerkstelligen van het verdrag. In dit geval zullen wy allen onze plicht weten na te komen".

“Journal politique, commerciale, agricole et littéraire de l’arrondissement de Louvain”, vanaf 1-I-1865.

c. Motto : “Ordre, Patrie, Progrès et Liberté”.

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.

- 20 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 33 x 25 cm, 3 kol., 8 blz.

- 36 x 27 cm, 3 kol., 8 blz., vanaf 11-I-1863.

- 50 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1-I-1865.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres :

- Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

- J.F. De Keyser, Oude Markt, 11, Leuven, vanaf 4-I-1863.

- J. Savoné en Cie, Oude Markt, 11, Leuven, vanaf 16-VIII-1863.

III. a. Eerste nummer : 5-I-1862 (1).

Laatste nummer : 4-III-1866 (V, n. 9).

e. Drukker :

- Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

- J.F. De Keyser, Oude Markt, 11, Leuven, vanaf 4-I-1863.

- J. Savoné en Cie, Oude Markt, 11, Leuven, vanaf 16-VIII-1863 (2).

IV. Tweetalig doktrinair-liberaal opinie- en annoncenblad (3).

(1) *Le Nouvelliste* ontstond uit de versmelting van twee liberale weekbladen, de franstalige *Le Progrès* en de vlaamstalige *De Vryheidsvriend*, cfr. *Le Nouvelliste*, 5 januari 1862, p. 5 : “Tot het verwezenlyken der opregting van een deelyk aenkondigingsblad, gaf men voor den *Vryheidsvriend* en *Le Progrès* te versmelten. Dit gedacht was allerbest en tevens zeer geschikt om den meesten byval te verwerven. Het voor geslagen ontwerp werd aengenomen en aldus riep de *Vryheidsvriend* het aenkondigingsblad in 't leven, welk thans de beide liberale organen vervangt”.

(2) J.B. Savoné. Geboren op 28 april 1832 en overleden op 23 jan. 1909. Bureelhoofd in de gemeentelijke administratie. Tevens drukker van *Het Leuvensch Nieuws* sinds 1865 en *Le Réveil* sinds 1866.

(3) In het vlaamstalige gedeelte van de krant kwam een tendens naar het radikalisme tot uiting. Uit dit vlaamstalige gedeelte ontstond vanaf januari 1865 de radikaal-liberale *Het Leuvensch Nieuws*. Vanaf dat ogenblik werd *Le Nouvelliste* eentalig Frans. Deze laatste werd op zijn beurt opgevolgd door *Le Réveil*, cfr. *Le Nouvelliste*, 4 maart 1866, p. 1 : “A dater de dimanche prochain, *Le Nouvelliste* sera remplacé par un nouveau journal. *Le Réveil*, qui desservira nos abonnés. Il défendra les principes libéraux”.

L'Observateur Belge. (1815-1820)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./ II 23663 : 1815-1820.
- Br., S.A. : 1815-1820.

II. c. Motto : "Rarâ temporum felicitate, ubi sentire que velis et quae sentias dicere licet. Tacit."

d. Prijs : 40 F. per jaar.

e. Formaat : 22,5 x 14,5 cm, 16 blz.

f. Periodiciteit : "Cette feuille paraît deux fois par semaine, le jeudi et le dimanche" (1).

g. Oplage : (2).

h. Adres : J. De Mat, Grote Markt, 1129, Brussel.

III. a. Eerste nummer : 2-II-1815.

Laatste nummer : 1820 (3).

b. Stichters :

- Barthélemy (4).
- Tartre cadet (5).

(1) Na enkele maanden verscheen het blad op onregelmatige tijdstippen.

(2) J. BARTIER, *o.c.*, p. 62 : "L'Observateur avait rencontré à ses débuts une vaste audience. Son premier numéro, tiré à 700 exemplaires, avait dû être réimprimé. Le second n'avait pas eu moins de retentissement. Dès ce moment, rien qu'à Bruxelles, la revue comptait 140 souscripteurs et, un peu plus tard, son administrateur se réjouissait d'avoir obtenu encore 100 nouvelles souscriptions en six jours. Ce succès se maintint pendant plusieurs années".

(3) J. BARTIER, *o.c.*, p. 38.

(4) Antoine Barthélemy werd geboren te Namen in 1776 en overleed op 10 november 1832 te Franc-Waret (Namen). Studeerde aan de Universiteit te Leuven. In 1787 werd hij advocaat verbonden aan de Soevereine Raad van Brabant. In 1799 werd hij schepen te Brussel. Nadat hij gepleit had om de zware belasting, die de inwoners van Brussel moesten betalen, op te heffen, werd hij uit die functie ontslagen. In 1807 keerde hij terug in de Brusselse gemeenteraad. Hij bekleedde eveneens openbare functies onder het Hollands Bewind. Hij was medeoprichter van *L'Observateur*, maar trok zich in april 1820 uit de redactie terug. Barthélemy was lid van de Brabantse provincieraad en in 1821 werd hij verkozen tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Na de onafhankelijkheid werd hij lid van het Nationaal Congres en de eerste Minister van Justitie in onafhankelijk België, cfr. *Biographie Nationale*, dl. I, kol. 738-741; J. BARTIER, *o.c.*, p. 38.

(5) Advocaat en de medestichter van *L'Observateur Belge*. Hij trok zich evenals Barthélemy terug uit de redactie in april 1820, cfr. J. BARTIER, *o.c.*, p. 38.

- Van Meenen (1).
 - Doncker (2).
 - F. d'Elhougne (3).
 - Carton (4).
- e. Drukker : J. De Mat.
- f. Hoofdredaktie : Van Meenen.
- g. Medewerkers :
- Barthélemy.
 - Tartre cadet.
 - Carton.
 - d'Elhougne.
 - Van Meenen.
 - Doncker.
 - J.B. Plasschaert (5).
 - Jozef Haumont (6).
 - Norbert Cornelissen (7).

IV. Liberaal opinieblad. Oppositiekrant tegen het bewind van Willem I.

(1) Zie over Pierre-François Van Meenen, noot 3 onder *Journal de Louvain*, 1829-1830.

(2) Philippe-François Doncker werd geboren te Doornik op 23 september 1773 en overleed te Brussel op 22 februari 1834. Begon als funktionaris in de departementale administratie. Hij werd lid van de balie. Na de onafhankelijkheid werd hij sekretaris-generaal van het departement van Binnenlandse Zaken, cfr. *Biographie Nationale*, dl. VI, kol. 120-121.

(3) Antoine-François-Marie d'Elhougne. Geboren te Leuven in 1782 en overleden te Brussel in 1857. Deed universitaire studies (rechten) te Leuven. In 1808 kwam hij terecht in de administratie van financiën als belastingsontvanger te Aarschot. In 1817 werd hij door de Nederlandse regering uit deze functie ontslagen wegens zijn medewerking aan *L'Observateur*. Hij voltooide zijn rechtsstudies te Luik. In 1822 deed hij zich als advocaat inschrijven aan de balie van Leuven. Hij maakte evenals zijn zoon Leonard-Prosper deel uit van de redaktie van de Leuvense oppositiekrant *Journal de Louvain* in 1829-1830. Hij nam actief aan de opstand deel en werd afgevaardigde in het Nationaal Congres, cfr. *Biographie Nationale*, dl. VI, kol. 534-537.

(4) Carton had oorspronkelijk de leiding van de krant, maar trok zich terug in april 1820, cfr. J. BARTIER, *o.c.*, p. 38.

(5) Geboren te Brussel op 21 mei 1769 en er overleden op 19 mei 1821. Plasschaert was een rijke Leuvense brouwer, cfr. J. BARTIER, *o.c.*, p. 39.

(6) Geboren te Hoegaarden op 31 mei 1783 en overleden te Lanklaar op 23 april 1848.

(7) J. BARTIER, *o.c.*, p. 39.

V. Bibliografie :

- J. BARTIER, *o.c.*
- W. WOUTERS, *o.c.*
- A. LE ROY, *o.c.*

Organe de la Boucherie Belge. (1878-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 7-XI-1878 (I, n. 1); 5-XII-1878 (I, n. 5); 3-VIII-1879 (II, n. 31).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 7-XI-1878 (I, n. 1); 14-XI-1878 (I, n. 2).

II. a. Ondertitel : "Journal hebdomadaire".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 36 x 27 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : Tiensestraat, 69, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 7-XI-1878.

Laatste voorhanden nummer : 3-VIII-1879 (II, n. 31).

b., c., d. Stichter, Eigendom, Uitgever : "Fédération belge des Bouchers".

e. Drukker :

- Ch. Van der Meenen, Rue Verte, 184, Schaarbeek, op 7-XI-1878.
- J. Corné, Rue de Brabant, 192, Schaarbeek.

IV. Weekblad (1).

(1) *Organe de la Boucherie Belge*, 7 november 1878, p. 1 : "Afin de faciliter les rapports des différentes corporations et de donner autant de publicité possible à tout ce qui concerne notre commerce, le Comité a décidé la fondation d'un journal intitulé : *Organe de la Boucherie Belge*. Il défendra les droits des bouchers et charcutiers belges".

Par le Scandale. (1899-1900)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 30-IX-1899 (I, n. 1); 21-X-1899 (I, n. 2).
 - Br., K.B./F.M. : 30-IX-1899 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 30-IX-1899 (I, n. 1); 21-X-1899 (I, n. 2); 4-II-1900 (I, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Journal Catholique d'Aggression".
- b. Vignet : Twee naakte, vechtende mannen waarvan de een de ander het masker afrukt.
 - d. Prijs :
 - 2,5 F per jaar.
 - 10 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 52 x 38,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 - h. Adres : Sint-Annastraat, 1, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 30-IX-1899.
Laatste voorhanden nummer : 4-II-1900 (I, n. 5).
- b. Stichter : Edouard Bernaert.
 - d., e., f. Uitgever, Drukker, Hoofdredactie : Edouard Bernaert.
 - g. Medewerkers : Leon Bloy (1).
- IV. Katoliek polemisch blad (2).

Petites Affiches de l'Arrondissement de Louvain

Zie : *Journal des Petites Affiches*. (1819-1914).

(1) Leon Bloy zou volgens een door Bernaert geschreven artikel een uit Frankrijk verbannen schrijver zijn, cfr. *Par le Scandale*, 21 oktober 1899.

(2) *Par le Scandale*, 30 september 1899, p. 1 : "Il me semble que ces paroles, vieilles de plus de trois cents ans (Montaigne), soient inspirées aujourd'hui même à quelques spectateur, saturé de triste dégoût, des néfastes menées, quotidiennement exécrables, de cette élite de la canaille qu'on nomme en termes anodins le journalisme catholique... Le journalisme dit catholique vit de prostituer la foi... Donc le devoir initial d'un Catholique qui vaut son nom est de renier ces fri pouilles à la face du monde...".

Pieter Coutereel. (1884-1885)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 5-XI-1884 (I, n. 35).
- Br., K.B./F.M. : 23-IV-1885 (II, n. 32).
- Br., M.I.P. : 11-I-1885 (II, n. 4).
- L., U.B./F.H./ Leuven Convoluut III : 2-VII-1884 (I, n. 1); 6-VII-1884 (I, n. 2); 22-X-1884 (I, n. 32); 9-XI-1884 (I, n. 37); 15-II-1885 (II, n. 14).

II. a. Ondertitel : "Nieuwsblad verschijnend 's Zondags en 's Woensdags".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 44 x 33,5 cm, 4 kol., 4 blz.
- 45 x 31,5 cm, 4 kol., 4 blz., op 22-X-1884.

f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (zo en wo).

h. Adres : Muntstraat, 12, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 2-VII-1884.

Laatste nummer : -VI-1885 (1).

e. Drukker : Ed. Mispelter en C., Muntstraat, 12, Leuven.

IV. Katholiek en vlaamsgezind opinieblad (2).

De Postduif. (1909)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 7-II-1909 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 7-II-1909 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III : 7-II-1909 (I, n. 1).

(1) *Pieter Coutereel* werd opgevolgd door *Vader Cats*.

(2) *Pieter Coutereel*, 2 juli 1884, p. 1 : "Wat wij moeten en wat wij zullen bekomen, dat is Vlaamsch in de school, Vlaamsch in de gemeente- en openbare besturen, Vlaamsch in de gerechtshoven, Vlaamsch in het leger, Vlaamsch op den ijzeren weg, Vlaamsch in de vereenigingen, Vlaamsch in alles en heel het Vlaamsche land door".

- II. a. Ondertitel : "Weekblad der Duivenliefhebbers, verschijnende van den eersten Zondag van Mei tot den eersten Zondag van September".
- b. Vignet : een duif op een dak met op de achtergrond de daken van Leuvense gebouwen.
- d. Prijs : 2 F. per jaar.
- e. Formaat : 42,5 x 31 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks "van den eersten Zondag van Mei tot den eersten Zondag van September".
- h. Adres : Diestsestraat, 84, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 7-II-1909.
- e. Drukker : Alfons Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.
- IV. Sportblad.

Le Pour et le Contre. (1899-1900)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 4-XI-1899 (n. 4).
 - Br., M.I.P. : 4-XI-1899 (n. 4); 10-II-1900 (n. 6).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 14-X-1899 (n. 1); 21-X-1899 (n. 2); 4-XI-1899 (n. 4); 10-XI-1899 (n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Organe financier hebdomadaire. Propriété du Comptoir de Change de Louvain".
- d. Prijs :
- 5 F. per jaar.
 - 10 cent. per nummer.
- e. Formaat : 28 x 22 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- h. Adres : Ph. Beublet, Volksplaats, 4, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 14-X-1899 (1).

(1) Verscheen mogelijk al vroeger, hoewel vorige nummers niet konden worden weergevonden. Cfr. *Le Pour et le Contre*, 14 oktober 1899 : "Après une interruption de huit à neuf mois, le rédacteur du Pour et Contre vient reprendre, sans autre préambule, les petits entretiens familiers qu'il a eu pendant deux ans avec ses Anciens Lecteurs".

- Laatste voorhanden nummer : 10-II-1900 (n. 6).
b. Stichter : Ph. Beublet.
e. Drukker : Gustave Fischlein, Rue des Cendres, 3.
f. Hoofdredactie : Ph. Beublet.

IV. Weekblad met financiële en monetaire berichtgeving.

Le Progrès. (1858-1861)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 25/2 : 1858-1861.
- Br., K.B./F.M. : 2-V-1858 (I, n. 18).
- Br., M.I.P. : 3-I-1858 (I, n. 1); 11-IV-1858 (I, n. 15); 23-V-1858 (I, n. 21); 4-VII-1858 (I, n. 27); 18-XII-1859 (III, n. 51).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III : 4-IV-1858 (I, n. 14); 12-VI-1859 (II, n. 24); 25-XI-1860 (III, n. 49).

II. a. Ondertitel : "Journal Politique, Commercial, Agricole et Littéraire de l'arrondissement de Louvain".

- c. Motto : "Ordre et Liberté".
- d. Prijs : 8 F. per jaar.
- e. Formaat : 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 3-I-1858 (1).

Laatste nummer : 29-XII-1861 (2).

(1) *Le Progrès* is de opvolger van *Le Louvaniste* en liberaal partijorgaan, cfr. *Le Progrès*, 3 januari 1858, p. 1 : "La fondation du Progrès n'est pas due à un chagement de front de l'opinion libérale, encore moins à une scission entre ses diverses nuances. Dans la journée du 10 décembre un grand fait s'est réalisé à Louvain. Le succès remporté en commun a donné lieu à un pacte de famille entre toutes les nuances du parti libéral de l'arrondissement.

Le Progrès est destiné à servir d'organe à cette grande famille politique, à resserer de plus en plus les liens qui l'unissent. Les principes qui dirigeront le nouveau journal ne differont point de ceux qui ont été défendus successivement et par le *Journal de Louvain* et par le *Louvaniste*".

(2) *Le Progrès* en *De Vryheidsvriend* werden opgevolgd door *Le Nouvelliste*; cfr. *Le Progrès*, 29 december 1861, p. 1 : "Le Progrès et le Vryheidsvriend cessent de paraître. Les abonnés à ces journaux seront servis par le Nouvelliste, feuille d'annonces et en même temps journal politique".

d., e. Uitgever, Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Orgaan van de Liberale Associatie van Leuven. Franstalige zusterkrant van *De Vryheids-vriend* (1).

La Renommée. (1821-)

I. Bewaarplaatsen :

- geen nummers teruggevonden.

II. a. Ondertitel : "Journal universel d'Affiches des provinces de Namur, du Limbourg et du Brabant méridional - Algemeen Advertentie-blad der provintien Namen, Limburg en Zuyd-Brabant, etc."

d. Prijs : 10 F. per jaar.

e. Formaat : "In-folio de 4 pages".

f. Periodiciteit : 2 x wekelijks (wo en za).

h. Adres : "Aux Halles, marché aux Grains, à Louvain".

IV. Annoncenblad (2).

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS : *Recherches sur la Presse Périodique Louvaniste*, p. 23.

- A. WARZEE : *Essai historique et critique sur les Journaux Belges*, p. 129.

(1) Zie noot 1, blz. 184.

(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 23 omschrijft *La Renommée* als volgt ; "Cette feuille paraissait les mercredi et samedi de chaque semaine; elle contenait les avis littéraires et bibliographiques et insérait les prospectus et analyses d'ouvrages, le cours des changes, les nouvelles commerciales et les mouvements de ports des places les plus importantes du royaume".

Le Réveil. (1866-1890)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/ 5-21 : 1866-1884; 1889.

- L., B.U./ J 171 : 1866-1868; 1972; 1889-1890.

- Br., K.B./F.M. : 29-XI-1885 (XX, n. 48).

- Br., M.I.P. : 11-III-1866 (I, n. 1); 20-V-1866 (I, n. 11); 28-X-1866 (I, n. 34); 25-XI-1866 (I, n. 38); 24-I-1869 (IV, n. 4); 27-XI-1870 (V, n. 48); 9-VII-1871 (VI, n. 28); 22-VI-1873 (VIII, n. 24); 6-XII-1885 (XX, n. 49); 15-IV-1888 (XXIII, n. 16); 30-XII-1888 (XXIII, n. 53).

II. d. Prijs :

- 6 F. per jaar.

- 4 F. per jaar, vanaf 6-I-1889.

e. Formaat :

- 50 x 34 cm, 4 kol., 4 blz.

- 48 x 34 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 3-I-1869.

- 48 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1-I-1871.

- 45 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 7-I-1872.

- 43 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 15-II-1874.

- 46 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1876.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres :

- J. Savoné en Cie, Oude Markt, 11, Leuven.

- J. Savoné en Cie, Mechelsestraat, 42, Leuven, vanaf 8-IX-1867.

- J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42-44, Leuven, in 1889.

III. a. Eerste nummer : 11-III-1866 (1).

Laatste nummer : -XII-1890 (2).

d., e. Uitgever, Drukker :

- J. Savoné en Cie.

- J. Savoné-Dekkers, in 1889.

f. Directie : G. Mascard (3).

(1) *Le Réveil* is de opvolger van *Le Nouvelliste*.

(2) Vanaf 1891 werd *Le Réveil* opgevolgd als orgaan van de progressief-liberalen door *L'Union Démocratique*, die door de vroegere redakteurs van *Le Réveil* werd gesticht. *Le Réveil* bleef verder verschijnen zonder enig politiek karakter.

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 48.

- g. Medewerkers :
- L. Marguéry (1).
 - Busschots (1).

IV. Aanvankelijk progressief-liberaal opinieblad. Na enkele jaren verliest de krant bijna volledig zijn politiek karakter. Vanaf 1887-1888 wordt het opnieuw het orgaan van de progressief-liberalen (2).

(1) *Le Réveil*, 7 oktober 1866 : “MM. Busschots et Marguéry nous prient d’annoncer qu’à partir de ce jour ils cessent toute collaboration à notre journal”; zie over L. Marguéry noot 1 onder *Le Libéral*.

(2) Het progressief-liberale karakter van de krant komt ten volle tot uiting in de programma-verklaring, *Le Réveil*, 11 maart 1866, p. 1 : “Oui, nous venons combler une lacune. Nous espérons devenir l’organe de l’opinion libérale à Louvain, mais il importe que le lecteur sache quelle signification nous attachons au mot libéral. Pour nous, libéralisme signifie liberté pleine et entière pour tout ce qui est du ressort de la pensée humaine. Donc guerre à tous ceux qui veulent enchaîner la conscience ou comprimer la pensée.

Il signifie la Constitution largement interprétée dans son esprit et dans son texte. Il signifie extension continue de toutes les libertés politiques en rapport avec le progrès social. Il signifie égalité réelle de tous devant la loi et exclusion de toute idée de castes et de distinctions natives.

Il signifie développement de toutes les branches de l’enseignement et leur complète gratuité, avec obligation pour le père de famille de donner l’instruction primaire à son enfant.

Il signifie séparation radicale et absolue de l’église et de l’état, et par conséquent abolition des traitements du clergé, désormais rétribué par les croyants de chaque culte.

Il signifie réduction de tous les budgets et principalement de celui de la guerre. Il signifie la disparition successive de tous les impôts de consommation et leur remplacement par un impôt unique d’assurance.

Il signifie enfin réorganisation complète de l’armée, et révision de toutes les vieilles lois militaires qui sont comme des épaves du monde barbare conservées dans le monde civilisé.

Dans le domaine des intérêts matériels, notre concours est acquis à toutes les mesures larges et libérales. Libre concurrence, liberté commerciale, libre échange, liberté des banques, toutes ces grandes questions nous les examinerons avec le ferme désir de les voir aboutir. Dans l’intérêt des classes ouvrières toutes nos sympathies sont acquises aux sociétés coopératives, aux caisses de retraites, aux associations participatives...”

Dit vooruitstrevende karakter van de krant verdween tegen het einde van de jaren 60, toen de advocaat G. Mascard de directie op zich nam, cfr. A. BERRE-WAERTS, o.c., p. 48 : “Ses opinions furent assez avancées au début, mais sous la direction de l’avocat G. Mascard, elle devint plus modérée et ne s’occupa presque plus de politique.”

Vanaf de jaren 1887-1888 veranderde het karakter van *Le Réveil* opnieuw. G. Mascard gaf de directie van het weekblad op en het werd opnieuw het orgaan van de progressieve liberalen, wat o.m. tot uiting komt in een artikel over het

Le Réveil. (1891-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 22-III-1891 (XXVI, n. 11).
- Br., M.I.P. : 11-I-1891 (XXVI, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 11-I-1891 (XXVI, n. 1);
25-I-1891 (XXVI, n. 3).

II. a. Ondertitel : "Journal artistique et littéraire".

d. Prijs :

- 4 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 46,5 x 36 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42, 44, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 11-I-1891.

Laatste voorhanden nummer : 22-III-1891 (XXVI, n. 11).

d. Drukker : J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42 - 44, Leuven.

IV. A-politiek weekblad. Berichtgeving over literatuur, poëzie, toneel enannoncenblad (1).

verval van het liberalisme en de opkomt van het 'klerikalisme, *Le Réveil*, 6 januari 1889, p. 1 : "Cette année néfaste sera une des plus douloureuses de l'histoire du libéralisme ! Elle est loin déjà, mais elle laisse derrière elle tout un triste héritage de haines, de rancunes, et une situation plus embrouillée que jamais !

Le Libéralisme, autrefois grand, prospère, portant dans ses flancs féconds le germe de toutes les grandes réformes et des généreux progrès, est aujourd'hui mutilé, coupé en deux tronçons qui se démènent en vain, sans parvenir à se souder encore. *Le cléricalisme* lui, croit et grandit : tentacules nouveaux poussent à la pieuvre et le pays étouffe sous cette étreinte visqueuse et mortelle".

Vanaf 1887 neemt *Le Réveil* ook vlaamstalige artikels op.

(1) *Le Réveil* ontstond na een konflikt tussen de redakteurs van de progressieve krant *Le Réveil* en zijn uitgever, J. Savoné. De redakteurs stichtten een nieuw progressief orgaan *L'Union Démocratique*. J. Savoné liet *Le Réveil* verder verschijnen; nu zonder enig politiek karakter, cfr. *Le Réveil*, 11 januari 1891, p. 1 : "Sonnez les cloches ! *Le Réveil*, ancien organe de la Ligue des Capacitaires est mort : mais prenant la place du vieillard qui s'en va, voici qu'un enfant vient de naître, affirmant avec audace ses droits à la vie... L'enfant rompt ouvertement avec feu son père dont il ne garde que le nom".

La Revision. (1886)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 27-VI-1886 (I, n. 4).
- Br., M.I.P. : 16-V-1886 (I, n. 1); 27-VI-1886 (I, n. 4).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 27-VI-1886 (I, n. 4).
- II. a. Ondertitel : "Organe progressiste de Louvain".
d. Prijs :
- 3 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 36 x 25 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
h. Adres : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 16-V-1886.
Laatste voorhanden nummer : 27-VI-1886 (I, n. 4) (1).
e. Drukker : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
- IV. Progressief-liberaal en antiklerikaal opinieblad. Franstalige tegenhanger van *Het Kapmes* (2).

De Socialist. (1892)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 12-VI-1892 (I, n. 3); 18-XII-1892 (I, n. 6).
- Br., K.B./F.M. : 15-V-1892 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 15-V-1892 (I, n. 1); 12-VI-1892 (I, n. 3).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 22-V-1892 (I, n. 1); 12-VI-1892 (I, n. 3).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 82 : "Il fut créé le 16 mai 1886 et disparut après cinq ou six numéros".

(2) *La Révision*, 27 juni 1886, p. 1 : "Non ! Non ce qui sépare ce libéralisme incolore qu'on appelle doctrinaire et qui est uniquement conservateur, de la situation spéciale que lui fait le système censitaire, — du libéralisme démocratique, — non, ce n'est pas une question de temps ou de mesure, ce n'est pas l'inscription plus ou moins prochaine au programme d'une réforme quelconque, — c'est comme M. Féron l'a dit à Charleroi un véritable antagonisme d'intérêts".

- II. a. Ondertitel : “Orgaan der Leuvensche Werkliedenpartij”.
- c. Motto : “Werklieden aller landen vereenigt U ! Eerbied aan den arbeid. Bron van allen Rijkdom”.
- e. Formaat : 33 x 24,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : onregelmatig.
- h. Adres : De Proletaar, Parijsstraat, 68, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 15-V-1892.
 Laatste voorhanden nummer : 18-XII-1892 (I, n. 6).
- d. Uitgever : Charles Meulemans, Parijsstraat, 68, Leuven.
- e. Drukker : Louis Vogels, Groenstraat, 38, Brussel.
- IV. Socialistisch opinieblad.

Den Spectateur Universeel. (1789)-)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A. : 1789-1792.
 1793-1796 (1).
 1797 (2).
 1801 (3).
 - L., U.B./ 4 B 2981 : 1793 (4).
 - Br., M.I.P. / Farde 152 : 5-VII-1789 (n. 1); 9-VII-1789 (n. 2);
 16-VII-1789 (n. 4); 2-VIII-1789 (n. 9); 16-VIII-1789 (n. 13);
 3-IX-1789 (n. 8, onvolledig); 13-IX-1789 (n. 21); 17-IX-1789
 (n. 9); 3-I-1790 (n. 1); 14-III-1790 (n. 11); 4-IV-1790 (n. 14);
 15-XII-1793 (n. 24); 13-IV-1794 (n. 15).
 - L., U.B./ 4 B 2981 : 12-VII-1789 (n. 3); 25-X-1789 (n. 4); 27-
 XII-1789 (n. 18); 17-I-1790 (n. 3) - 13-VI-1790 (n. 24); 16-II-
 1794 (n. 7).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV ; 17-I-1790 (n. 3); 5-I-1794
 (n. 1); 12-I-1794 (n. 2).
- II. a. Ondertitel :
- “of Nederlandschen Blad-Schryver”, tot en met 17-IX-1789.
- (1) Vanaf 3-VII-1793 tot en met 19-VI-1796.
 - (2) Vanaf 2-VII-1797 tot en met 31-XII-1797.
 - (3) Vanaf 2-V-1701 tot en met 31-X-1801.
 - (4) Vanaf 8-I-1793 tot en met 30-VI-1793.

- "oft Algemeyn Nieuws-Blad", vanaf 27-XII-1789.
- "oft Algemeyn Lovens Nieuws-Blad", vanaf het bewaarde nummer van 2-V-1801.

d. Prijs :

- 12 schellingen per jaar.
- 21 livers, vanaf 19-X-1794.
- 12 schellingen per jaar, vanaf 21-VII-1797.
- 12 livers per jaar, vanaf bewaarde nummer van 2-V-1801.

e. Formaat :

- 20,5 x 13,5 cm, 16 blz.
- 23 x 13,5 cm, 16 blz., vanaf 3-I-1790.
- 20,5 x 12 cm, 8 blz., vanaf 21-VI-1795.

f. Periodiciteit :

- 2 x wekelijks (do en zo).
- wekelijks, vanaf 4-X-1789.
- 2 x wekelijks (20 en wo), vanaf 3-I-1796.
- wekelijks (zo), vanaf 22-X-1797.
- 2 x wekelijks, in 1801.

h. Adres :

- J.P.G. Michel, Over 't Wit-Heeren Collegie, Leuven.
- François Michel, Kattestraat, 1790.
- François Michel, Heverleestraat, 1791-1794.
- Wed. Meyer, Oude Markt, vanaf 21-VI-1795.

III. a. Eerste nummer : 5-VII-1789.

Laatste voorhanden nummer : 31-X-1801 (9 Brumaire, Jaar X).

d. Uitgever :

- J.P.G. Michel.
- François Michel, vanaf 1790.
- Wed. Meyer, vanaf 21-VI-1795.

e. Drukker : A. Van Schouwbroeck, Parijsstraat, 46, Leuven.

IV. Nieuws- en annoncenblad (1).

(1) De publikatie werd onderbroken gedurende de eerste zes maanden van 1795, cfr. *Den Spectateur Universeel*, 21 juni 1795 : "Bericht van den Spectateur Universeel oft Algemeyn Nieuws-Blad uyt Loven. Dees Nieuws-Blad zynde niet meer uytgegeven geweest zedert Nieuw-Jaer laetstleden ten opzichte der tyds omstandigheden, en aenzogt zynde door eenige persoonen het zelve wederom in 't licht te brengen, zoo zal men met den grootsten iever en werkzaemheyd wederom het zelve uyt geven voorde eerste reyse Sondags voor St-Jan wezende 21 junii 1795."

Den Spectateur Universeel is tijdens het Oostenrijks Bewind louter een nieuws-

Le Spectateur Universel. (1789-1790)

I. Bewaarplaats :

- Br., A.R.A./ Bibliotheek / 8 R 172 : 1789-1790 (1).

- L., U.B./ 4 B 2980 : 27-XII-1789 (n. 7).

blad en het waagt zich niet aan politieke commentaren. Tijdens de Brabantse omwenteling kiest het blad openlijk partij voor de Patriotten, mogelijk uit opportunisme, mogelijk uit overtuiging, cfr. *Den Spectateur Universeel*, 20 december 1789, p. 4 : "Brussel den 14 december. Deeze stad komt eyndelyk van het jok van den Keyzer af-te-schudden en zig te bevryden van de Keyzerlyke Troupen, en van 't Oostenryks Gouvernement."

In de partijstrijd die in de Verenigde Nederlandse Staten ontbrandde, koos *Den Spectateur Universeel* partij voor Van der Noot, cfr. 28 maart 1790, p. 5 : "Wy kunnen met geen onverschillige oogen aenzien de lasteringen met de welke de vele Nieuws-blaedern zyn vervuld ten opzigt van onze waere verlossers en verdedigers van ons Vaderland, den noyt volpresen Heere Henricus Vander Noot, en onze waere Vaders de Heeren Staten van Brabant."; zie ook 1 augustus 1790, p. 6 : "De Vonckisten willen eene nieuwe en eene meer egale Representatie aenstellen. T'is bezonder tegen die van Brabant dat zy zig loslaeten, pretendende de Constitutie daer van te veranderen.

Brabant is te vreden met zyne Constitutie, het is geweest bezonder om dat den gewezen Hertog déeze wilde veranderen, dat sy zig aen zyn gebied hebben onttrokken. Alle de orders van den Staet bezonder het Volk verklaert zich openlyk voor de zelve. Uytgenomen eenige uyt gezonderde de welke verleyd en verdoold zyn."

Na de herovering van de Zuidelijke Nederlanden door de Oostenrijkers en de daarop volgende Franse bezetting neemt het weekblad een neutraal standpunt in ten opzichte van de machthebbers.

Na de tweede Oostenrijkse herovering schaaft het weekblad zich aan Oostenrijkse zijde en zingt het de lof van de keizer, cfr. *Den Spectateur Universeel* 13 april 1794, p. 13 : "Naer langen tyd met vuerigheyd getragt te hebben naer de komste van onzen minzaemen Souveryn, is eyndelyk op heden omtrent 2 ueren nae de middag alhier van Weenen aengekomen Syne Keyzerlyke-Koniglyke Majesteyt Fransciskus II, vergezelschapt met... Men was maer dry dagen verwittigt dat syne Keyzerlyke Majesteyt zoude geweërdigt hebben zyne getrouwe Nederlandsche Onderdanen te komen met Syne Tegenwoordigheyd vereeren : dog evenwel die aengename tyding verwekte zoo veel liever onder alle de inwoonders deezer Stad dat men zig in Staet bevond om Syne Majesteyt in-te-haelen met allen luyster en toegenegentheyd die Syne getrouwe Onderdaenen hem verschuldigt zyn."

Onder het Franse Bewind neemt het blad opnieuw een neutrale positie in.

(1) Vanaf 7-VII-1789 (n. 1) tot en met 8-IX-1789 (n. 26) en vanaf 27-II-1790 (n. 1) tot en met 10-VII-1790 (n. 20).

- II. a. Ondertitel :
- "ou relation fidelle des principaux événemens historiques et politiques du tems présent, extraits de la plupart des journaux et gazettes de l'Europe".
 - "Gazette patriotique Brabançonne", vanaf 16-XII-1789.
- d. Prijs :
- "Fl. 1-12-2 Arg. de Brabant".
 - "f. 3-10 pour l'année entier", vanaf 27-II-1790.
- e. Formaat : 22,5 x 13 cm, 16 blz.
- f. Periodiciteit :
- 2 x wekelijks.
 - wekelijks, vanaf 27-II-1790.
- h. Adres : J.P.G. Michel, vis-à-vis du Collège des prémontrés.
- III. a. Eerste nummer : 7-VII-1789.
 Laatste voorhanden nummer : 10-VII-1790 (1).
 e. Drukker : J.P.G. Michel.
- IV. Nieuwsblad.
- V. Bibliografie :
- A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 16.
 - R. VAN SINT-JAN, *Die politische Presse Belgiens*, p. 68.
 - A. WARZEE, *o.c.*, p. 128.

De Toekomst. (1909-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 11-IV-1909 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 11-IV-1909 (I, n. 1); 25-IV-1909 (I, n. 3); 8-VIII-1909 (I, n. 18); 20-II-1910 (II, n. 8); 7-X-1911 (III, n. 41); 19-III-1914 (VI, n. 13).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV : 11-IV-1909 (I, n. 1); 25-IV-1909 (I, n. 3); 20-III-1909 (II, n. 12); 26-VIII-1911 (III, n. 35); 11-II-1912 (IV, n. 6); 5-I-1913 (V, n. 1).

(1) Waarschijnlijk het laatste nummer. *Le Spectateur Universel* werd opgevolgd door de *Journal de Louvain*, die verscheen vanaf 14 juli 1790, cfr. *supra*.

- II. a. Ondertitel : "Katholiek VolkswEEKblad voor Leuven en omstreken".
- b. Vignet : een opkomende zon.
- c. Motto : Voor God, Taal en Vaderland".
- d. Prijs :
- 3 F. per jaar.
 - 1 cent. per nummer.
- e. Formaat : 61 x 47,5 cm, 6 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres :
- Margarethaplaats, 9, Leuven, in 1909-1910.
 - Katholieke Kring, Tiensestraat, 62, Leuven, in 1911-1914.
- III. a. Eerste nummer : 11-IV-1909.
 Laatste voorhanden nummer : 29-III-1914 (VI, n. 13).
- d. e. Uitgever, Drukker :
- E. Taminiau, Postgang, 4, Brussel, 1090-1910.
 - M.P. Coomans, Cyprèsstraat, 2, Brussel, 1911-1914.
- IV. Katholiek opinie- enannoncenblad. Orgaan van de Katholieke Associatie van Leuven (1).

Le Tout Louvain. (1905-1906)

Zie : *Tout Louvain*. (1894-1908).

Tout Louvain. (1894-1908)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 18/1-2 : 1907-1908.
 - Br., K.B./F.M. : 2-XII-1894 (I, n. 1); 5-V-1895 (II, n. 18); 27-

(1) *De Toekomst* werd waarschijnlijk opgericht ter vervanging van *De Gazet*, cfr. *De Toekomst*, 11 april 1909, p. 1 : "De noodzakelijkheid van een katholiek wekelijksch nieuwsblad voor onze stad en het omliggende laat zich sedert ruimen tijd voelen. t'is om die leemte te vullen dat *De Toekomst* ingericht wordt".

- VIII-1896 (III, n. 28); 1-I-1897 (IV, n. 73); 1-X-1905 (VIII, n. 188); 7-I-1906 (IX, n. 196); 3-I-1907 (I, n. 10).
- Br., M.I.P. : 2-XII-1894 (I, n. 1); 20-I-1895 (II, n. 3); 3-III-1895 (II, n. 9); 10-III-1895 (II, n. 10); 21-I-1897 (IV, n. 76); 1-X-1905 (VIII, n. 188); 15-X-1905 (VIII, n. 189); 11-III-1906 (IX, n. 205); 9-IX-1906 (IX, n. 231); 3-I-1907 (X, n. 1); 23-II-1908 (XI, n. 8); 24-III-1908 (XI, n. 11); 24-V-1908 (XI, n. 21).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV ; 2-XII-1894 (I, n. 1); 9-XII-1894 (I, n. 2); 23-XII-1894 (I, n. 4); 30-XII-1894 (I, n. 5); 6-I-1895 (II, n. 1); 1-IX-1895 (II, n. 19); 5-I-1896 (III, n. 1); 22-III-1896 (III, n. 12); 5-XII-1896 (III, n. 34); 14-I-1897 (IV, n. 75); 12-II-1899 (V, n. 110); 1-X-1905 (VIII, n. 188); 1-VII-1906 (IX, n. 221); 3-I-1907 (X, n. 1); 10-I-1907 (X, n. 2); 17-I-1907 (X, n. 3); 24-I-1907 (X, n. 4); 31-I-1907 (X, n. 5); 7-II-1907 (X, n. 6); 14-II-1907 (X, n. 7); 21-II-1907 (X, n. 8); 28-II-1907 (X, n. 9); 7-III-1907 (X, n. 10); 17-III-1907 (X, n. 11); 24-III-1907 (X, n. 12); 31-III-1907 (X, n. 13); 7-IV-1907 (X, n. 14); 14-IV-1907 (X, n. 15); 28-IV-1907 (X, n. 17); 5-V-1907 (X, n. 21); 2-VI-1907 (X, n. 22); 9-VI-1907 (X, n. 23); 16-VI-1907 (X, n. 24); 23-VI-1907 (X, n. 25); 30-VI-1907 (X, n. 26); 28-VII-1907 (X, n. 30); 9-II-1908 (XI, n. 6).

II. a. Ondertitel :

- "Journal hebdomadaire Spiritif-Théâtral et Mondain."
- "Revue d'art, littérature, Théâtre, Mondanités, Sport", vanaf 1897.
- "Journal hebdomadaire Sportif-Théâtral et Mondain", vanaf 1899.
- "Journal littéraire-artistique-sportif-théâtral-mondain", 1905-1906.
- "Journal hebdomadaire littéraire-artistique-sportif-théâtral-mondain", vanaf 1907.

d. Prijs :

- 4 F. per jaar, in 1894-1896 en 1899.
- 5 F. per jaar, in 1897.
- 2,5 F. per jaar, in 1905.
- 4 F. per jaar, in 1906-1908.

e. Formaat :

- 44,5 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 2-XII-1894.
- 46 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 9-XII-1894.
- 30 x 23 cm, 2 kol., 8 blz., vanaf 23-XII-1894.
- 50 x 32,5 cm, 3 kol., 4 blz., in 1905-1906.
- 36 x 23 cm, 2 kol., 8 blz., in 1907-1908.

- f. Periodiciteit :
 - wekelijks (zo)
 - wekelijks (do), in 1897.
 - h. Adres :
 - Muntstraat, 28, Leuven, in 1894-1899.
 - Diestsestraat, 1, Leuven, in 1905-1908.
- III. a. Eerste nummer : 2-XII-1894.
 Laatste nummer : 24-V-1908 (XI, n. 21).
- b. Stichters :
 - A. Delmilo.
 - Tristan Dessaulles.
 - Charles Govaert.
 - e. Drukker :
 - J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42-44, Leuven.
 - G. Timmermans, Naamsstraat, 34, Leuven, vanaf 5-I-1896.
 - J. Savoné-Dekkers et fils, Mechelsestraat, 42-44, Leuven, in 1907-1908.
 - f. Hoofdredactie :
 - A. Delmilo.
 - C. Govaert, vanaf 22-III-1896.
 - Emile Pels, in 1905-1906.
 Directie :
 - J.P. Stroobants.
 - g. Medewerkers :
 - Tristan Dessaulles (dichter).
 - Charles Goovaert.
- IV. Nieuwsblad met berichtgeving over teater, toneel, literatuur, poezie, sport en burgerlijke stand.

De Tyden. (1839)

- I. Bewaarplaats :
 - G., U.B./ TA 1475 : 1839.
- II. a. Ondertitel : "Algemeen Nieuwsblad voor staetkunde, nyverheid, handel, letterkunde, kunsten en wetenschappen".
- b. Vignet : een oude man met vleugels gewapend met een zeis : voorstelling van De Tijd.

- d. Prijs : 15 F. per jaar.
- e. Formaat : 45 x 31,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : "Het blad zal uitkomen den Donderdag en Zondag van iedere week".
- h. Adres : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 3-I-1839.

Laatste nummer : 3-III-1839 (I, n. 18) (1).

- e. Drukker : Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.
- f. Hoofdredactie : J. Wolfers (2).

IV. Katoliek, democratisch en vlaamsgezind opinieblad (3).

(1) Opgevolgd door *De Morgenzon*.

(2) Antoine François Wolfers. Joernalist en publicist. Geboren te Aalst op 31 juli 1812 en overleden te Sint-Jans-Molenbeek op 25 jan. 1892. Volgde de lessen in het Klein Seminarie te Aalst; vanaf 1825 het rijks gymnasium. Trok in 1831 naar Parijs, waar hij 4 jaar letteren en rechten studeerde en bereisde Europa. Keerde terug naar Aalst, Keerde opnieuw naar Parijs weer en werd 'maître des langues' en/of redakteur van *Le National*. Was bevriend met o.m. Eugène Delacroix en Victor Hugo. Verhuisde in 1839 naar Leuven en daar gaf hij vervolgens *De Tyden* en *De Morgenzon* uit. Werd ook medewerker aan het *Kunst- en Letterblad*. Achteraf werkte hij nog in Franse staatsdienst in het Franse ministerie van binnenlandse zaken. Hij nam een speciale plaats in, in de Vlaamse Beweging. Zijn ideeën leken andere vlaamsgezinden te revolutionair en ze verdachten hem ervan een zendeling van Parijs te zijn. Cfr. *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, dl. II, p. 2092.

(3) *De Tyden* keert zich heftig tegen de invloed van de Franse cultuur, cfr. *Prospectus* : "Het gene, waer wy het volk ten allen tyde zullen waerschouwen, is, de invloed der Franschen, tegen welks inbreuk de zaak des vaderlands alle dagen meer en meer grond verliest. Wanneer zyn wy werlyk groot en machtig geweest ? Als wy ons ingeboren nederlandsch gezond verstand onze daden lieten bezielen, in plaets van den Franschen onze tael, onze gedachten, ja zelfs de kleederen..., te gaen ontleenen".

De krant bekent zich ook tot de oppositie tegen de regering, cfr. *De Tyden*, 6 januari 1839, p. 1 : "Tegenparty der regeering, zullen wy ten allen tyde, de vertegenwoordigers zyn, de afstammelingen van die vrymoedige Belgen, die noch de Romeinen, noch de Franken, noch de Graven, noch het huys van Oostenryk, noch de fransche heerschappy, noch het pruyssische regeringsstelsel van Willem hebben kunnen ontaerden. Al het gene in het minste naer het fransch zweemt zullen wy als hoogst verderfelyk verwerpen. De Godsdienst in het ryk der zeden wederom heerschend te maken, zie daer het eerste grondbeginsel onzer staetkunde..."

In hetzelfde nummer blijkt ook de aandacht van *De Tyden* voor de sociale kwestie : "De groote vraeg die in het kort geheel Europa in zyne grondvesten zal bewegen is : Het lot der lagere volksklassen. Wy hopen dan menschlievend geest der godsdienst en zyner priesters als scheidsmannen te plaetsen tusschen de ryken en de armen. Wy zullen de middelen aenduyden door de welke men van den eenen kant door godsdienstelyk, zedelyk en wetenschappelyk onderwijs de

Uilenspiegel. (1878-1884)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 24-III-1878 (I, n. 8); 31-III-1878 (I, n. 9); 1-IX-1878 (I, n. 31); 6-X-1878 (I, n. 36); 30-III-1879 (II, n. 9); 11-XII-1881 (IV, n. 46).
- Br., K.B./F.M. : 21-XII-1879 (II, n. 47).
- Br., M.I.P. : 24-II-1878 (I, n. 4); 21-VII-1878 (I, n. 25); 2-III-1879 (II, n. 5); 6-IV-1879 (II, n. 10); 6-VII-1879 (II, n. 23); 14-IX-1879 (II, n. 33); 26-X-1879 (II, n. 39); 7-XII-1879 (II, n. 45); 29-VIII-1880 (III, n. 31); 5-IX-1880 (III, n. 32); 1-I-1884 (VI, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI : 10-II-1878 (I, n. 2); 24-II-1878 (I, n. 4); 24-III-1878 (I, n. 8); 9-VI-1878 (I, n. 19); 27-X-1878 (I, n. 40); 19-I-1879 (I, n. 52); 26-I-1879 (I, n. 53); 2-II-1879 (II, n. 1); 2-III-1879 (II, n. 5); 9-III-1879 (II, n. 6); 1-VI-1879 (II, n. 18); 15-VI-1879 (II, n. 20); 26-X-1879 (II, n. 39); 16-IX-1879 (II, n. 42); 6-VI-1880 (III, n. 19); 20-III-1881 (IV, n. 8); 3-IV-1881 (IV, n. 10).

II. a. Ondertitel :

- "Weekblad".
 - "Blad", op 1-I-1884 (VI, n. 1).
- c. Motto : "Recht voor de vuist".

eenen kant door godsdienstelyk, zedelyk en wetenschappelyk onderwys de lagere volksklassen zoude kunnen verbeteren, en van den anderen kant de zelve in staet stellen deel te hebben in het genot der ardsche goederen; op dat hen het onderwys het welk hen tot voorspoed en zegen huns levens gegeven werd, niet in vergift van het zelve ontaerde".

De krant zet zich ook af tegen een gecentraliseerd bestuur : "De vereeniging van alle macht, van allen invloed, alle rykdommen, in de hoofdstad, zullen wy gestadig berispen... De centralisatie ondermynt de vryheid en begunstigt de alleenheerschappy".

De Tyden protesteert hevig tegen de mogelijke afstand van Limburg over de Maas, Maastricht en Duits Luxemburg aan Nederland, cfr. *De Tyden*, 21 februari 1839, p. 1 : "Gaet naer het paleys des konings, en verlangt van hem te weten of hy zich gedragen wilt als koning der Belgen, of wals werktuyg der konferentie. Zou het niet schandelyk zyn, dat eenige mannen zouden de mag hebben n. te dwingen het grondgebied des vaderlands aen de konferentie te leveren ? Vreest gy de bajonetten die het koninglyke paleys omgeven ?

Weet dat de gelederen op het woord der volksvertegenwoordigers zich zullen openen en de soldaten, leve de natie ! leve de vryheid ! roepen. Gy ziet van eenen kant dry of vier lafhartige verraders, van den anderen kant 40000 broeders, uwe grondwet, uwe vryheid".

d. Prijs :

- 2,5 F. per jaar.
- 3,5 F. per jaar, vanaf 2-I-1879 (II, n. 1).
- 10 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 32,5 x 24,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- 41 x 30 cm., 3 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1879.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (zo).
- maandelijks, op 1-I-1884.

h. Adres :

- Wed. Robyns, Diestsestraat, 259, Leuven.
- Petrus Baetens, Ste-Barbarastraat, 2, Leuven, vanaf 22-VIII-1880.

III. a. Eerste nummer : 3-II-1878 (1).

Laatste nummer : 1884 (2).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Wed. Robyns, Diestsestraat, 259, Leuven.
- Petrus Baetens, Ste-Barbarastraat, 2, Leuven, vanaf 22-VIII-1880.

IV. Katholiek en vlaamsgezind opinieblad.

L'Union Démocratique. (1891-1899)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U./ J 349 : 1891-1897 (3); 12-XI-1898 (VIII, n. 46).
- Br., K.B./F.M. : 25-I-1891 (I, n. 3); 31-X-1891 (I, n. 43); 27-X-1895 (V, n. 43).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 68.

(2) ID., *ibid.* : "Il cesse de paraître le 29 octobre 1882; il renît une première fois, le 1er janvier 1884, comme journal mensuel et une seconde fois le 30 novembre de la même année sous le titre *Uilenspiegel is hier. Weekblad*. Après un ou deux numéros, il termine définitivement sa carrière".

(3) Behoudens : 25-I-1891 (I, n. 3); 1-II-1891 (I, n. 4); 29-II tot en met 9-V-1891; 23-V tot en met 13-VI-1891; 27-VI-1891; 12-IX-1891; 19-IX-1891; 1-I tot en met 10-III-1895.

- Br., M.I.P. : 11-I-1891 (I, n. 1); 18-I-1891 (I, n. 2); 12-III-1891 (I, n. 9) 28-XI-1891 (I, n. 47); 14-V-1892 (II, n. 20); 27-III-1892 (II, n. 21); 24-II-1895 (V, n. 8; 18-VIII-1895 (V, n. 33).
- Br., S.A./ J 373/ 8 : 14-IV-1895.
- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/37 : 24-IX-1899 (IX, n. 39); 1-X-1899 (IX, n. 40); 8-X-1899 (IX, n. 41); 15-IX-1899 (IX, n. 42); 22-IX-1899 (IX, n. 43).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV : 11-I-1891 (I, n. 1); 5-III-1891 (I, n. 8); 26-III-1892 (II, n. 13); 14-V-1892 (II, n. 20); 4-XI-1893 (III, n. 44); 10-XI-1895 (V, n. 45); 11-X-1896 (VI, n. 41).

II. a. Ondertitel :

- “Organe hebdomadaire du Parti libéral progressiste, paraissant le dimanche”.
- “Organe hebdomadaire du Parti libéral progressiste, paraissant le samedi”, vanaf 16-V-1891.
- “Organe hebdomadaire du Parti libéral progressiste, paraissant le dimanche”, vanaf 1895.

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
- 3 F. per jaar, vanaf 1895.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat : 50 x 33 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (zo).
- wekelijks (za), vanaf 16-V-1891.
- wekelijks (zo), vanaf 1895.

h. Adres :

- Au Canal, 62, Leuven.
- Rue de l'écluse, 28, Leuven, vanaf 12-XII-1891.
- Rue des Chevaliers, 210, Leuven, vanaf 1-I-1895.
- Marché au Poisson, 34, Leuven, vanaf 26-V-1895.
- Rue des Ecreniers, 29, Leuven, in 1898-1899.

III. a. Eerste nummer : 11-I-1891.

Laatste voorhanden nummer : 22-IX-1899 (IX, n. 43).

e. Drukker :

- J.E. Goossens, Rue du Houblon, 33, Brussel.
- Winand Klock, Hasselt, vanaf het bewaarde nr. 16-V-1891.
- Van Hoyweghen, Rue des Chevaliers, 210, Leuven, vanaf 1-I-1895.

IV. Progressief-liberaal opinieblad. Volgde *Le Réveil* op als orgaan van de progressief-liberalen (1).

L'Union de Louvain. (1854-1859)

I. Bewaarplaats :

- L., B.F.T./ GR 180 : 1854-1859 (2).

- Br., K.B./F.M. : 14-II-1858.

- Br., M.I.P. : 11-XII-1855 (II, n. 345); 19-XII-1855 (II, n. 346); 17-II-1856 (III, n. 8); 15-VIII-1857 (IV, n. 33); 29-XI-1857 (IV, n. 48); 3-I-1858 (V, n. 1); 5-IX-1858 (V, n. 36); 23-I-1859 (VI, n. 5).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV ; 26-IX-1855 (II, n. 269); 13-XII-1857 (IV, n. 50); 31-I-1858 (V, n. 5); 16-V-1858 (V, n. 20); 30-I-1859 (VI, n. 6).

- Lu., C.C.C./ J spec. XIX s(727) : 6-I-1856 (III, n. 2).

II. a. Ondertitel :

- "Organe des principes conservateurs. Journal Quotidien".

- "Organe des principes conservateurs", vanaf 1-I-1856.

d. Prijs :

- 10 F. per jaar.

- 6 F. per jaar, vanaf 1-I-1856.

- 15 cent. per nummer.

(1) *L'Union Démocratique*, 11 januari 1891, p. 1 : "*L'Union Démocratique*, sur la question du suffrage universel, réalisée par le Congrès, nous le défendons contre toutes les attaques et nous nous efforcerons de dévoiler les intrigues qui tendraient à la rompre. Et le suffrage universel obtenu, nous travaillerons à maintenir cette Union entre la bourgeoisie progressiste et la classe ouvrière, pour la réalisation intégrale du Programme du parti libéral progressiste". Dit programma voorzag o.m. algemeen stemrecht, verplicht lager onderwijs, absolute scheiding van kerk en staat, afschaffing van de loting en beperking van de dienstplicht, verplicht stemrecht en gelijkheid van beide landstalen.

(2) Behoudens : 29-IV tot en met 24-V-1855; 29-V tot en met 15-VI-1855; 17-VI-1855; 19-VI-1855; 20-VI-1855; 25-VI-1855; 29-VI-1855; 16-VI tot en met 10-IX-1855; 12-IX tot en met 26-IX-1855; 28-IX tot en met 31-XII-1855; 3-II-1856; 15-VI-1856; 20-VII-1856; 27-VII-1856; 2-VIII-1856; 14-IX tot en met 5-X-1856; 19-X tot en met 9-XI-1856; 23-XI tot en met 28-XII-1856; 8-II-1857; 15-II-1857; 12-IV-1857; 19-IV-1857; 24-V-1857; 21-VI-1857; 7-VI-1858; 27-VI-1858.

- e. Formaat : 43 x 31 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit :
 - dagelijks.
 - wekelijks, vanaf 1-I-1856.
- h. Adres :
 - Ickx en Geets, Naamsestraat, 38, Leuven.
 - F.B. Ickx, Kattestraat, 44, Leuven, vanaf 29-VI-1856.
 - F.B. Ickx, Standonckstraat, 2, Leuven, vanaf 7-IX-1856.

III. a. Eerste nummer : 12-XI-1854 (1).

(1) *L'Union de Louvain* was de opvolger van de *Courrier de Louvain*. Deze laatste krant werd samen met *De Belg* opgeheven als orgaan van de katholieke partij van Leuven in 1854. *De Belg* werd als vlaamstalig orgaan van de "Union Constitutionnelle et Conservatrice" opgevolgd door het Diestse weekblad *Den Demerbode*, dat vanaf dat moment verscheen onder de titel *Dyl- en Demerbode*. Het lag in de bedoeling van de leiders van de katholieke partij om de franstalige *Courrier de Louvain* te vervangen door een blad met de titel *Union Constitutionnelle*. Uiteindelijk werd het *L'Union de Louvain*, zie boven noot 2 onder *Courrier de Louvain*.

Het nieuwe partijorgaan was geen zelfstandige krant. Het werd in 1854 en 1855 gedrukt op de persen van de katholieke Brusselse krant *Gazette de Bruxelles*. We mogen *L'Union de Louvain* beschouwen als de lokale uitgave van dit dagblad : qua inhoud identiek, uitgezonderd één artikel per nummer dat specifiek Leuvense problemen behandelt. In het eerste nummer worden de voordelen van de overeenkomst met de *Gazette de Bruxelles* opgesomd, cfr. *L'Union de Louvain*, 12 november 1859, p. 1 : "En offrant au public un journal nouveau, nous lui dirons, en peu de mots, le but que nous voulons atteindre. L'arrondissement de Louvain est l'un des plus importants du pays : la ville de Louvain est le centre de grands intérêts moraux et matériels et cependant elle n'a pas possédé jusqu'à ce jour un journal quotidien. Nous voulons combler cette lacune, et nous le faisons dans des conditions telles que nous pouvons légitimement espérer le succès de notre oeuvre. Pour avoir chaque jour un journal complet, contenant toujours les nouvelles les plus fraîches, et pour l'avoir à un prix excessivement bas, nous avons dû prendre des arrangements avec l'éditeur d'un des plus grands journaux de la capitale, et voici le résultat auquel nous sommes parvenus. Pour dix franc par an, les abonnés de L'Union recevront tous les jours un journal qui les tiendra au courant de la politique générale et locale, des nouvelles étrangères et des nouvelles du pays. La politique, les arts, les sciences, la littérature, le commerce y trouveront chacun leur place. Aucun intérêt n'y sera oublié, parce que nous voulons que chacun de nos lecteurs y trouve ce qu'il désire connaître.

Notre journal paraîtra à Louvain vers le soir, et les dispositions que nous avons prises nous assurent, outre les correspondances particulières de l'étranger, les nouvelles arrivées à Bruxelles jusque vers trois ou quatre heures de l'après-midi. Elles seront donc connues à Louvain avant qu'un autre journal, quel qu'il soit, ait pu les donner. Ainsi nous aurons les dépêches télégraphiques que les autres journaux ne donneront que le lendemain matin, nous publierons le bulletin de la bourse de Bruxelles du jour même, et pour les discussions de la Chambre, pour les audiences des tribunaux, nous pouvons souvent faire connaître ici, le soir, ce

- Laatste nummer : 1-IV-1859 (1).
- b. Stichters (2) :
 - G. Van Bockel; Vandenschriek, Roberti; Moeller; Debusscher.
- d. Uitgever : Ickx en Geets.
 - F.B. Ickx, vanaf 29-VI-1856.
- e. Drukker : F.B. Ickx, vanaf 29-VI-1856.

IV. Katholiek opinie- en annoncenblad. Orgaan van de "Union Constitutionnelle et conservatrice". Evolueerde langzaam in ultramontaanse richting (4).

Vader Cats. (1885)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 17-V-1885 (I, n. 1); 31-V-1885 (I, n. 3); 7-VI-1885 (I, n. 4).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV : 17-V-1885 (I, n. 1); 7-VI-1885 (I, n. 4).

qui s'y sera dit ou fait dans la journée. Ce n'est pas tout : les annonces ne sont pas une partie peu importante du journal : et, ici encore, L'Union présente une grande faveur. Par suite d'une convention avec l'éditeur de la Gazette de Bruxelles, les annonces envoyées à L'Union sont reproduites gratuitement dans les six mille numéros de la Gazette et répandues, par conséquent, dans tout le pays. En revanche, L'Union reproduit les annonces de la Gazette. Il y a peu de journaux qui puissent offrir une telle publicité aux annonces."

L'Union de Louvain wordt waarschijnlijk een zelfstandige krant vanaf het ogenblik dat hij overgaat van dagblad naar weekblad (begin 1856). Vanaf dat moment zijn zowel berichtgeving alsannoncen meer op het Leuvense betrokken.

(1) De krant werd als orgaan van de katholieke partij opgevolgd door de *Moniteur de Louvain*, die verscheen vanaf 17 april 1859, cfr. *supra*.

(2) *L'Union de Louvain* werd gesticht door de leiders van de in 1854 opgerichte 'Union Constitutionnelle et conservatrice'.

(3) Het katholieke karakter van de krant werd nog eens ekstra onderstreept op het ogenblik dat zij als weekblad begon te verschijnen, cfr. *L'Union de Louvain*, 1 januari 1856, p. 1 : "La religion sur laquelle reposent les plus douces espérances de l'homme, sera toujours l'objet de notre respect et de notre amour. Les dogmes divins qui sont imposés à notre foi, nous les accepterons avec la plus profonde vénération; nous révérons le prêtre comme le représentant de Jésus-Christ, comme le dépositaire de la doctrine évangélique et le gardien de la morale chrétienne. Nous serons heureux de consacrer quelquefois notre plume à la défense des intérêts religieux, base de tout ordre social, fondement nécessaire de toute civilisation".

- II. a. Ondertitel : "Weekblad van Leuven", vanaf 24-V-1885.
 b. Vignet : portret van vader Cats (1).
 c. Motto : "Al lag de waarheid in het graf. Al wat haar drukt dat moet er af".
 d. Prijs : 5 F. per jaar.
 e. Formaat : 54 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks.
 h. Adres : H. Ghysebrechts, Ridderstraat, 10, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 17-V-1885 (2).
 Laatste voorhanden nummer : 7-VI-1885 (I, n. 4).
 e. Drukker : H. Ghysebrechts.
- IV. Katholiek weekblad (3).

Het Vaderland. (1866-1905)

- I. Bewaarplaats :
- L., S.A./Sal. Hist. B/ K 12/13-42 : 1876-1905.
 - L., U.B./ J 436 : 1876-1892; 1902-1905.
 - A., S.B./F.S. : 3-IX-1880 (XV, n. 49); 17-VIII-1889 (XXIV, n. 46); 23-XII-1893 (XXIX, n. 12, onvolledig).
 - Br., K.B./F.M. : 2-VI-1878 (XII, n. 35).
 - Br., M.I.P. : 21-X-1866 (I, n. 2); 25-X-1866 (I, n. 3); 6-VI-1876 (I, n. 35); 22-VIII-1867 (I, n. 46); 4-VI-1868 (II, n. 35); 26-V-1870 (IV, n. 34); 14-IX-1871 (V, n. 50); 24-V-1874 (VIII, n. 34); 3-XII-1876 (XI, n. 11); 10-V-1844 (speciaal nr.); 19-XII-1885 (XXI, n. 12); 27-VI-1896 (XXXI, n. 39).
 - L., U.B./ J 436 : 21-III-1867 (I, n. 24); 31-X-1867 (II, n. 4).
- II. a. Ondertitel : "Weekblad voor het arrondissement Leuven".

(1) Jacob Cats was een Noordnederlands dichter. Geboren te Brouwershaven (Zeeland) in 1577 en overleden in 1660.

(2) De opvolger van *Pieter Coutereel*.

(3) *Vader Cats*, 17 mei 1885, p. 1 : "Getrouw zullen wij wezen aan den Godsdienst onzer Vadersen, aan onze lieve Moedertaal en aan onzen dierbaren geboortegrond".

II. a. Ondertitel : "Weekblad voor het arrondissement Leuven".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 2,5 F. per jaar, vanaf 1895.
- 5 F. per jaar, vanaf 1902.

e. Formaat :

- 43 x 30,5 cm., 3 kol., 4 blz.
- 44 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 21-III-1867.
- 50 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 31-X-1867.
- 43,5 x 30,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1895.
- 44 x 33 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 5-II-1898.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (do).
- wekelijks (zo) vanaf 1895.

g. Oplage en verspreiding :

Het Vaderland werd verspreid in tal van gemeenten in het arrondissement Leuven. Dit blijkt uit de korrespondentie tussen de Katholieke Associatie te Leuven en de burgemeesters, schepenen en gemeentesekretarissen van verschillende gemeenten. De krant werd gratis toegestuurd aan de (katolieke ?) herbergiers in het arrondissement. Brieven zijn bewaard uit Deurne (Diest), Oorbeek, Melkwezer, Blanden, Budingen, Kumptich, Ottenburg, Heverlee, Korbeek-Dijle, Outgaarden en Wespe-laar (1).

h. Adres :

- Standonckstraat, 4, Leuven.
- Naamsestraat, 76, Leuven, vanaf 9-I-1904.

III. a. Eerste nummer : 11-X-1866 (2).

Laatste nummer : 24-VI-1905 (3).

(1) *Brief van de gemeentesekretaris van Oorbeek aan de Katholieke Associatie*, 17 januari 1900, ARA, *Fonds Schollaert-Helleputte*, nr. 192 : "In antwoord op uw geëerd schrijven van 15 dezer, heb ik de eer U weder te zenden, de naamlijst der herbergiers welke gratis "Het Vaderland" ontvangen. Aan den opstel van dit blad, verlang ik voor als nu nog geene wijziging".

(2) *Het Vaderland* volgde *De Belg* op als orgaan van de Katholieke Associatie van Leuven.

(3) *Het Vaderland* en zijn tegenhanger de *Gazette de Louvain* werden versmolten op het einde van 1902, cfr. *Het Vaderland*, 4 oktober 1902 : "De verspreiding, in ons arrondissement van *De Gazet* heeft ons doen besluiten den dienst onzer weekbladen : *Het Vaderland* en *Gazette de Louvain*, herin te richten. Van heden af, bij het eindigen van den 37ste jg. hun bestaans, zullen deze bladen tot één versmolten worden, tweetalig verschijnen, zoals tijdens de kies-

- d., e. Uitgever, Drukker :
- Wed. Ickx en zoon.
 - Ferdinand Ickx en zuster, vanaf 7-I-1888.
 - - Ferdinand Ickx, vanaf 6-I-1900.
 - J. Wouters-Ickx, vanaf 9-I-1904.
- f. Directie : Hendrik Aelvoet (1).

IV. Katholiek opinie- enannoncenblad. Orgaan van de Katholieke Associatie van Leuven. Franstalige zusterkrant van de *Gazette de Louvain*.

De Vlaamsche Wacht. (1907)

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut V : 1907.
- A., S.B./F.S. ; 29-30-VII-1907 (I, n. 17).
- Br., K.B./F.M. : 11-VII-1907 (I, n. 1); 19-VII-1907 (I, n. 8).
- Br., M.I.P. : 11-VII-1907 (I, n. 1); 19-VII-1907 (I, n. 8).

II. a. Ondertitel : "Katholiek Vlaamsch-Volksgezind Dagblad".

b. Vignet : een Vlaamse Leeuw.

c. Motto : "Kort en Goed. Vrij te moed. Recht door Zee. Liefst in vree. God, - en Mijn Recht".

periode.

Waarschijnlijk wegens het succes van het dagblad *De Gazet*, de Leuvense uitgave van de *Gazet van Antwerpen* verdween *Het Vaderland*, cfr. *Het Vaderland*, 28 juni 1905 : "Te rekenen vanaf heden zal *Het Vaderland* ophouden te verschijnen. Veertig jaar lang stond ons blad op de bres in den eerlijken strijd voor onze grondbeginselen... Het bestaan van ons katholiek dagblad *De Gazet*, is thans voorgeoed verzekerd. Het is doorgedrongen en welkom in al de vlaamsche gemeenten van het arrondissement. Onze goede confrater *De Demokraat*, immer kranig opgesteld, is thans de lieveling geworden onzer katholieke gezinnen".

(1) Hendrik Aelvoet werd geboren te Etikhove (Oost-Vl.) in 1867. Overleden te Leuven op 25-II-1911, cfr. *Gazette de Louvain*, 5 maart 1911, p. 3 : "Profondément dévoué à ses camarades de travail et de profession M. Aelvoet prit part active à nos oeuvres sociales. La Gilde lui confia bientôt la rédaction d'une feuille mensuelle. Plus tard, notre ami dirigea le *Vaderland*, qui, pendant tant d'années, défendat avec talent et succès dans notre arrondissement la cause de la Religion et de l'Ordre. Lors de la fondation du journal quotidien *De Gazet*, M. Aelvoet en assumat la direction".

- d. Prijs :
 - 1 F. per maand.
 - 5 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 36 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : dagelijks.
 - h. Adres : Hugo Bosmans, Vlaamsche Drukkerij, Parijsstraat, 81, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 11-VII-1907.
 Laatste voorhanden nummer : 11-12-XI-1907 (1).
- e. Drukker : Hugo Bosmans, Vlaamsche Drukkerij, Parijsstraat, 81, Leuven.
- IV. Katoliek en vlaamsgezind opinieblad (1).

Het Volkshuis. (1907)

- I. Bewaarplaats :
 - L., U.B./ J d 120 : 2 nrs zonder datum.
- II. a. Ondertitel : "Gelegenheidsorgaan voor samenwerkers".
 - e. Formaat : 31 x 21 cm, 2 kol., 4 blz.
 - h. Adres : De Zaaier, Samenwerkende Maatschappij, Mechelsestraat, Leuven.
- III. d. Uitgever : A. Vantielen, Leuven.
 - e. Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, Leuven.
- IV. Socialistisch propagandablاد.

(1) *De Vlaamsche Wacht* werd gesticht ter verdediging van het wetsvoorstel Cooremans dat op 16 mei 1907 voor de Kamer kwam, en daarna naar een Speciale Kommissie werd verwezen. Het lag in de bedoeling dat het dagblad slechts één maand zou verschijnen, maar zijn bestaan werd verschillende malen verlengd. Het verdween waarschijnlijk op 11 november 1907.

De Volkswil. (1893-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./ Sal. Hist. B./ K 12 : 1904-1913.
- L., U.B. / J 391 : 1894.
 - 1896-1901 (1).
 - 1902-1911 (2).
- A., S.B./F.S. : 17-XII-1893 (I, n. 1); 11-II-1894 (I, n. 5); 30-IV-1898 (V, n. 18); 15-X-1898 (V, n. 42).
- Br., K.B./F.M. : 17-XII-1893 (I, n. 1); 10-VI-1904 (XI, n. 25); 10-VIII-1907 (XIV, n. 32).
- Br., M.I.P. : 17-XII-1893 (I, n. 1); 17-XI-1895 (II, n. 26); 28-VI-1896 (III, n. 18); 30-IV-1898 (V, n. 18); 16-VII-1898 (V, n. 29); 15-XII-1900 (VII, n. 50); 10-VIII-1907 (XIV, n. 32); 14-XII-1907 (XIV, n. 50).

II. a. Ondertitel :

- "Orgaan der Leuvensche Werkliedenpartij".
- "Weekblad der Werkliedenpartij v.h. arrondissement Leuven", vanaf 10-VIII-1907.
- c. Motto : "Wij willen wat is recht en zullen winnen wat wij willen. Eerbied aan den Arbeid. Bron van alle Rijkdom".
- d. Prijs :
 - 2 cent. per nummer.
 - 1,5 F. per jaar, vanaf 24-V-1896.
- e. Formaat :
 - 32 x 25 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 35,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 11-III-1894.
 - 39,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 30-XII-1894.
 - 41 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 2-I-1898.
 - 53 x 35 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 10-VIII-1907.
- f. Periodiciteit :
 - veertiendaags.
 - wekelijks (zo), vanaf 24-V-1896.
 - wekelijks (za), vanaf 2-I-1897.
- g. Oplage :
 - 1895 : 1600 eksemplaren (3).

(1) Behoudens : 10-VIII-1901 tot en met 12-X-1901.

(2) Behoudens : jg. 1904 en de nummers vanaf 24-VI-1911.

(3) R. ERNOTTE, o.c., p. 206.

- 1896 : 2500 exemplaren (1).
 - 1902 : 5000 exemplaren (2).
 - 1911 : 3500 exemplaren (3).
- h. Adres : Lokaal De Proletaar, Mechelsestraat, 92, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 17-XII-1893.

Laatste voorhanden nummer : 28-XII-1913 (4).

b. Stichter : Prosper Van Langendonck (5).

d. Uitgever :

- J. Maheu (6).
- Charles Meulemans, Mechelsestraat, 92, Leuven.
- P. Prion, Vantuldengang, 7, Leuven, vanaf 6-XI-1897.
- F. Puttemans, Dekenstraat, 10, Leuven, vanaf 30-IV-1898.
- F. Puttemans, Keizerstraat, 49, Leuven, vanaf 28-V-1898.
- F. Puttemans, Spaarzaamheidsstraat, 3, vanaf 9-XII-1899.
- Jan Sprengers, Iersche Predikherenstraat, 72, vanaf 31-V-1902.
- Jan Sprengers, Iersche Predikherenstraat, 75, vanaf 24-XI-1906.
- A. Van Tielen, Penitentenstraat, Leuven, vanaf 1-V-1909.

e. Drukker :

- J. Maheu.
- Van Hoyweghen, Ridderstraat, 210, Leuven, vanaf 2-IX-1894.
- Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven, vanaf 12-I-1896.
- Samenwerkende Drukkerij, Speldenstraat, 7, Leuven, vanaf 11-XII-1897.
- Drukkerij Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven, vanaf 25-XII-1897 (7).

(1) *De Volkswil*, 24 mei 1896.

(2) P. VAN LANGENDONCK, *Een Onvergeetelijke Bloednacht*, p. 41.

(3) *De Volkswil*, 7 september, 1912.

(4) *De Volkswil* verscheen waarschijnlijk verder tot het uitbreken van de eerste wereldoorlog. Na de oorlog werd de publikatie hervat.

(5) Prosper van Langendonck was de leider van de Leuvense B.W.P. en de stichter van de socialistische koöperatie De Proletaar. Tevens volksvertegenwoordiger. Cfr. J. CRAEYBECKX, *De agrarische depressie van het einde van de XIXe eeuw en de politieke strijd om de boeren, dl. 2*, in *Belgische Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, V, 1974, 1-2, p. 216.

(6) J. Maheu was sekretaris van de B.W.P. te Brussel. Na zijn overlijden in september 1894, werd *De Volkswil* in Leuven gedrukt.

(7) De drukkerij Excelsior werd opgericht na een konflikt tussen de drukker Van Hoyweghen en de uitgever Meulemans, cfr. R. ERNOTTE, o.c., p. 206.

- Drukkerij De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven, vanaf 20-II-1904.
- f. Medewerkers :
 - Prosper Van Langendonck.
 - Leon Meysmans.
 - Jan Sprengers.
 - Charles Meulemans (1).
 - J. Delepierre.
 - Louis Franckelemon (2).
 - C. Jacobs.
 - Victor Hessens.
 - T. Tielemans.
 - Van den Cruyssen.
 - Vandemoortele.

IV. Socialistisch opinieblad. Orgaan van de Leuvense afdeling van de Belgische Werkliedenpartij (11).

V. Bibliografie :

- R. ERNOTTE, *o.c.*, pp. 205-207.
- J. CRAEYBECKX, *De agrarische depressie van het einde van de XIXe Eeuw en de politieke strijd om de boeren*, dl. 2.
- P. VAN LANGENDONCK, *Een Onvergeetelijke Bloednacht*, p. 41.
- P. VAN LANGENDONCK, *De vijf en twintig jarige geschiedenis der Werklieden-partij in Leuven*.
- M. OUKHOW, *Pers en Propaganda 1885-1914*, in *Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging*, p. 443.

De Vrije Stem. (1897)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : -X-1897 (I, n. 1); 25-XII-1897 (I, n. 7).

(1) Geboren te Leuven op 10 november 1864. Meubelmaker. Lid van de Nijverheidsraad en Gemeenteraadslid te Leuven vanaf 1899, cfr. P. VAN LANGENDONCK, *o.c.*, p. 51; R. ERNOTTE, *o.c.*, p. 206.

(2) Schilder van beroep.

(3) *De Volkswil*, 17 december 1893, p. 1 : "Het hoofddoel van ons blad is de grootste gedachten van het internationale socialisme overal aanhangers te doen vinden en aan alle verdrukten vanstad en dorp het breed programma der Belgische Werkliedenpartij, zooals het waarlijk is, te leeren kennen".

- Br., K.B./F.M. : -X-1897 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -X-1897 (I, n. 1); 28-X-1897 (I, n. 2); 11-XII-1897 (I, n. 5).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : -X-1897 (I, n. 1); 11-XII-1897 (I, n. 5).

II. a. Ondertitel :

- "Socialistisch blad voor Leuven en het arrondissement".
- "Weekblad ter verbreiding van het Vrijheidslievend-Socialism", vanaf 11-XII-1897.

c. Motto : "Het Socialisme wil de vrijmaking en de verheuging van allen, in de vereenigde en verbintelijke menscheid. Geloofd, bidt en sterft ! fluistert de godsdienst. Onderzoekt, kent en leeft ! roept de wetenschap."

d. Prijs :

- 1,5 F. per jaar.
- 2 cent. per nummer.

e. Formaat : 42,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : H. Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.

III. a. Eerste nummer : -X-1897 (1).

Laatste voorhanden nummer : 11-XII-1897 (I, n. 5).

d., e. Uitgever, Drukker : H. Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.

f. Beheer, Directie, Hoofdredactie : H. Van Hoyweghen.

IV. Orgaan van dissidente socialisten (1).

De Vrijheid. (1902-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B/ K12/40-50 : 1902-1913.
- L., U.B./ J 363 : 1903-1911.
- Br., K.B./F.M. : 4-I-1902 (I, n. 1).

(1) *De Vrije Stem* werd gesticht nadat het tot een konflikt was gekomen tussen de uitgever en de drukker van *De Volkswil*. De drukker, H. Van Hoyweghen scheurde zich af van de B.W.P. en tichtte zijn eigen weekblad, *De Vrije Stem*.

- Br., M.I.P. : 4-I-1902 (I, n. 1); 22-III-1902 (I, n. 12); 22-VII-1905 (IV, n. 29); 6-X-1906 (V, n. 40); 28-IX-1907.
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 23-X-1903 (II, n. 43); 28-IX-1907 (VI, n. 39).

II. a. Ondertitel : “Nieuwsblad van het arrondissement Leuven. Verschijnende alle weken”.

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 2 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 49 x 34 cm, 4 kol., 4 blz.
- 50 x 34,5 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1907.
- 50 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 14-I-1911.
- 51 x 36 cm, 4 kol., 4 blz., vanaf 1912.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- Léon Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.
- Wed. L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 25-I-1908.
- Wed. L. Van Grunderbeeck-Martens, Volksplaats, 25, Leuven, vanaf 8-X-1910.
- Wed., L. Van Grunderbeeck-Martens, Volksplaats, 26, Leuven, 12-XI-1910.

III. a. Eerste nummer : 4-I-1902 (1).

Laatste voorhanden nummer : 27-XII-1913 (2).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Léon Van Grunderbeeck.
- Wed. L. Van Grunderbeeck, vanaf 25-I-1908.
- Wed. L. Van Grunderbeeck-Martens, vanaf 8-X-1910.

g. Medewerkers : Felix Melchior (3).

(1) Opvolger van *De Liberaal*, cfr. *De Vrijheid*, 4 januari 1902, p. 1 : “Wilende dus een grooter terrein openen voor de verspreiding der liberale gedachten heeft de ‘Liberale Vereeniging’, besloten tot het verdwijnen van *De Liberaal* en de stichting van ons nieuw orgaan *De Vrijheid*.”

(2) Verscheen verder na wereldoorlog I.

(3) *De Vrijheid*, 1 april 1911 : “Van af het ontstaan van ons blad is M. Felix Melchior aan onze redactie verbonden gebleven en leende hij ons zijne bedreven pen... Wegens andere beroepsbezigheden verliet hij de stad.”

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Orgaan van de Liberale Associatie. Vlaamstalige tegenhanger van *Le Libéral*.

De Vryheidsvriend. (1860-1861)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./K 10 A en B : 1860-1861.

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut V : 1861 (1).

- Br., K.B./F.H. : 11-VII-1861 (II, n. 28).

- Br., M.I.P. : 1-XI-1860 (I, n. 4); 22-XI-1860 (I, n. 7); 19-IX-1861 (II, n. 39).

- L., U.B./F.M./ Leuven Convoluut V : 6-XII-1860 (I, n. 9); 13-XII-1860 (I, n. 10); 27-XII-1860 (I, n. 12).

II. a. Ondertitel : "Een weekblad ter verdediging der belangen van den omtrek Leuven".

c. Motto : "Voor Vryheid en Vaderland".

d. Prijs :

- 6 F. per jaar.

- 25 cent. per nummer.

e. Formaat : 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (do).

h. Adres : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 11-X-1860 (2).

Laatste nummer : 25-XII-1861 (II, n. 53) (3).

d., e. Uitgever, Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad.

(1) De volgende nummers ontbreken : 3-IX-1861 (II, n. 41); 17-IX-1861 (II, n. 43); 14-XI-1861 (II, n. 47).

(2) De opvolger van *Het Licht*.

(3) Opgevolgd door *Le Nouvelliste*.

De Waerheid. (1855)

Zie : *De Waerheyd* (1854-1855).

De Waerheyd. (1854-1855)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A./Sal. Hist. B /K 24 : 1854-1855.

- Br., M.I.P. : 30-VII-1854 (I, n. 5); 13-VIII-1854 (I, n. 7).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 2-VII-1854 (I, n. 1); 13-VIII-1854 (I, n. 7).

II. a. Ondertitel : "Lovensch Nieuws-Blad".

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.

- 10 cent. per nummer.

- 4 F. per jaar, vanaf 1855.

- 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 39 x 24 cm, 2 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

g. Oplage : 800 exemplaren (1).

h. Adres : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 25-VI-1854.

Laatste nummer : 30-XII-1855 (II, n. 52) (2).

e. Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 19, Leuven.

IV. Liberaal en vlaamsgezind opinieblad. Tijdelijk vlaamstalige zusterkrant van *Le Louvaniste* (3).

(1) *De Waerheyd*, jg. 1854.

(2) *Le Louvaniste*, 6 januari 1856, p. 1 : "Le Journal *De Waerheid* cesse provisoirement de paraître. A partir de dimanche prochain le *Louvaniste* contiendra une partie flamande et sera servi aux abonnés du *Waerheid* jusqu'à ce que le journal flamand soit publié de nouveau."

(3) *De Waerheyd*, 25 juni 1854, p. 1 : "Er ontbreekt in onze stad een vlaemsch dagblad om aen de Lovensche Borgery de waerheyd te doen kennen aengaende de akten van het staetsbestuer en van de stedelyke regering, die haere

Wekelyks Nieuws Uyt Loven. (1773-1789)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ B 667 : 1773-1789.
- G., U.B./ AX 8972 : 1773-1788.
- L., Abdij van 't Park : 1773-1789.
- L., B.F.T. / 2908 A 6 tot A 25 : 1773-1785.
- L., S.A. : 1773-1789.

- Br., K.B./F.M. : 5-X-1777 (n. 14).
- Br., M.I.P./ Farde 129 : 27-VII-1777 (n. 4); 4-III-1781 (n. 9); 18-III-1781 (n. 11); 27-V-1781 (n. 21); 26-VIII-1781 (n. 9); 13-XI-1785; 28-V-1786 (n. 22); 22-VII-1787; 5-VIII-1787; 12-VIII-1787; 19-VIII-1787; 26-VIII-1787; 2-IX-1787; 16-IX-1787; 30-IX-1787; 22-II-1789 (n. 8); 1-III-1789 (n. 9); 15-III-1789 (n. 12); 22-III-1789 (n. 7); 31-V-1789 (n. 22); 7-VI-1789 (n. 23); 14-VI-1789 (n. 24); 21-VI-1789 (n. 25); 28-VI-1789 (n. 26); 29-III-1789 (n. 13); 5-IV-1789 (n. 14); 12-IV-1789 (n. 15); 19-IV-1789 (n. 16); 26-IV-1789 (n. 17); 3-VI-1789 (n. 18); 10-V-1789 (n. 20); 24-V-1789 (n. 21).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 2-XI-1777 (n. 2); 3-VI-1781 (n. 22); 12-II-1786 (n. 7); 26-VIII-1787 (n. 9).

II. a. Ondertitel :

- "Met Octroy exclusief van Haere Keyserlyke en Koninglyke, Apostolyke Majesteyt en Goet-keuringe".

dierbaerste interessen in het hert raeken, een blad dat zich niet met schimpen en lasteren ophoudt, maer dat ernstiglyk voorstaet al wat den bloei zoo van landbouw, nyverheyd en koophandel, als van letterkunde, konsten en wetenschappen kan begunstigen.

Het is vry te verwonderen, en wy hebben hier menigmael hooren van klaegen, dat eene der groote vlaemsche steden van Belgenland, eene stad van dertig duyzend zielen, waer de negen tiende der inwooners vlaemsch spreken, geen vlaemsch dagblad bezitte dat een deftig man zonder schamen lezen mag. Het is een schande en eene plaeg voor Loven dat de Vlaemsche borgery om zoo te zeggen aldaer niet te lezen heeft dan de verfoeilyke artikels eener gazette van haet en nyd die den naem van Belg durft draegen en bezoedelen."

ID., *ibid.* : "Zeden en godsdienst zullen wy ten allen tyde verdedigen. De priesters, in al wat hun heylig ministerie raekt, zullen by ons den diepsten eerbied ontmoeten, maer overal waer zy zich meer met wereldlyke dan met geestelyke zaeken bezig houden, zullen wy hun gedrag even als dat van eenen anderen borger onderzoeken en oordelen... den pastoor in de kerk, den borgemeester op het stadhuys, en iederen borger in zyn huys."

- "Met Octroy exclusief en Goetkeuring", vanaf 14-VII-1782.
- "Met Octroy van Syn K.M. en Goetkeuring", vanaf 3-VII-1785.
- "Vermeerderd en verbeterd. Met nieuw Octroy en Goetkeuring", vanaf 10-VII-1785.
- "Met continuatie van Permissie, en Goetkeuring", vanaf 1-I-1786.
- d. Prijs : "12 schellingen Brabants 's jaars".
- e. Formaat :
 - 16,5 x 10 cm, 16 blz.
 - 20,5 x 12 cm, 24 blz., vanaf 3-VII-1785.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : Johannes Jacobs, op de Thiensche-straet in den Swerten Sleutel, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 2-V-1773.

Laatste nummer : 21-VI-1789 (1).

- b. Stichter : J.B. Staes.
- d. Uitgever : Idem.
- e. Drukker : Johannes Jacobs.
- f. Beheer, directie, hoofdredactie : J.B. Staes, Oude Markt, Leuven (2).
- g. Medewerkers :
 - Collins (3).
 - Van Langendonck (4).
- h. Financiering (5).

(1) *Wekelyks Nieuws uyt Loven*, 28 juni 1789, p. 20 : "Den Autheur dézer, besloten hebbende van een eynde te maeken van dit Lovens-Nieuws-Blad, neemt de achtbare vryheyd van alle Syne Inschryvingen op het hertelykste te bedanken, over het vrindelyk onthael, waer mede Sy het Selve vereert hebben."

(2) Jean-Baptiste Staes werd te Leuven geboren op 13 juli 1737 en overleed er op 27 januari 1813. Hij was de zoon van Jean en Catherine Van Meensel. Hij studeerde waarschijnlijk aan de Rechtsfakulteit te Leuven. Hij reisde naar Frankrijk en Italië. Op 14 februari 1759 huwde hij Anne-Thérèse Verlat uit Tienen. Hij werd notaris in 1757 en later prokureur. In 1773 kreeg hij een oktrooi om een annoncenblad uit te geven. Staes weigerde de eed van trouw aan de republiek af te leggen en verloor daardoor zijn functie als notaris in 1795. Hij werd handelaar en stichtte een fabriek, die 300 werknemers tewerk stelde, cfr. *Biographie Nationale*, dl. XXIII, kol. 541-542.

(3) A. WARZEE, o.c., p. 127 : "...le professeur Collins corrigeait les épreuves."

(4) Van Langendonck was stadssecretaris van Leuven en belast met de censuur van het *Wekelyks Nieuws uyt Loven*, cfr. Th. LUYKX, *De Gazettiers en hun octrooien*, p. 445.

(5) In 1782 leverde Staes bij de Geheime Raad volgende balans in :

IV. Nieuws- en annoncenblad (1).

V. Bibliografie :

- A. BERREWAERTS, *Recherches sur la presse politique louva-*

Recettes	
280 souscriptions à fl. 4-4	fl. 1176
Les annonces au plus haut	124
	<hr/> 1300
Dépenses	
A l'imprimeur une pistolle par feuille, fait pour 52	fl. 546
Aux commissionnaires 10	130
Gazettes et journaux	126
50 exemplaires envoyés gratis chaque semaine	100
Pour affranchissements des paquest et lettres	58
Pour port de lettres 1 flor. chaque semaine	52
Pour les effractions des grains, cours de change licences, spectacles de Bruxelles et autres choses son nom.	18
	<hr/> Total de la dépense 1030
Reste boni salvo justo	270
	<hr/> 1300
Somme égale	

A. BERREWAERTS, *o.c.*, pp. 8-9.

(1) J.B. Staes kreeg op 29 april 1773 van keizerin Maria-Theresia het exclusief oktrooi om een annoncenblad uit te geven en dit voor een periode van 9 jaar, op voorwaarde dat het blad werd onderworpen aan de censuur van de stadssekretaris van Leuven, op dat ogenblik Van Langendonck en op voorwaarde om elke week 2 exemplaren te sturen naar de Gevolmachtigde MINISTER, 2 exemplaren naar de Geheime Raad en 12 naar de Raad van Financiën.

Hoewel Staes slechts toelating gekregen had tot het uitgeven van een annoncenblad, kon hij zich niet beperken tot de grenzen, die door het oktrooi waren getrokken. Hij kreeg dan ook herhaaldelijk moeilijkheden. Staes nam allerlei berichtgeving op, zodat zijn blad een werkelijk nieuwsblad, "een gazet" werd. Hij verstrekke bovendien genealogische gegevens. De overheid zag zich genoodzaakt in te grijpen.

Op 23 december schreef de gouverneur-generaal Karel-Alexander van Lorreinen een spoedbrief naar de prokureur-generaal van Brabant en droeg hem daarin op om Staes te verbieden nog genealogische gegevens in zijn weekblad op te nemen. Op 17 april 1782 vroeg de uitgever een vernieuwing van zijn oktrooi voor een termijn van 15 jaar en de toelating om de openbare en private archieven te bezoeken. Dit laatste werd hem geweigerd door de Geheime Raad op 20 april 1782, wel kreeg hij de toelating om zijn publikatie verder te zetten.

In 1785 liet de overheid weten dat Staes geen nieuw oktrooi had gekregen, zoals hij had aangekondigd, maar slechts een voorlopige toelating om zijn weekblad verder te zetten. Bovendien werd hij door de Geheime Raad terecht gewezen, omdat hij de grenzen, door zijn oktrooi getrokken, overschreed.

Staes, die een hevig aanhanger was van Jozef II, haalde zich de haat van de klerus en een deel van het volk op de hals, waardoor het aantal lezers terugliep. Hij zag zich in de loop van 1789 gedwongen zijn publikatie stop te zetten.

Cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, pp. 8-9; T. LUYKX, *o.c.*, p. 443; *Biographie Nationale*, dl. XXIII, kol. 541.

- niste, pp. 8-9.
- A. WARZEE, *Essai historique et critique sur les journaux belges*, p. 127.
 - R. VAN SINT-JAN, *Die politieke Presse Belgiens*, p. 198.
 - L. BERTELSON, *La Presse d'information, Tableau chronologique des journaux belges*, p. 15.
 - Th. LUYKX, *De gazettiers en hun octrooien tijdens het Ancien Régime*, pp. 438-447.
 - *Pers en Vlaamse Beweging*, In *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, Dl. II, p. 1199.

Woe Es Hem Doe De. (1890)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 4-X-1890 (I, n. 2).
- Br., K.B./F.M. : 4-X-1890 (I, n. 2).
- Br., M.I.P. : 7-IX-1890 (I, n. 1); 4-X-1890 (I, n. 2).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 17-IX-1890 (I, n. 1), 4-X-1890 (I, n. 2).

II. a. Ondertitel : "Onafhankelijkheidsblad".

c. Motto : "Met Kensepreuk : "Zebben hem al".

e. Formaat :

- 37,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- 46 x 31,5 cm, 3 kol., 4 blz.

h. Adres : Ghysebrechts, Brusselsestraat, 256, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 7-IX-1890.

Laatste nummer : 4-X-1890 (I, n. 2).

e. Drukker : Ghysebrechts, Brusselsestraat, 256 Leuven.

IV. Katholiek en vlaamsgezind opinieblad (1).

(1) *Woe es hem Doe de*, 7 september 1890, p. 1 : "Onafhankelijk : zal hij vrijweg zijne gedachten verdedigen en op de kneukels geven wien het verdient. Vlaamsch : zal hij de billijke rechten der Vlamingen verdedigen zonder daarom de waalsche broeders te bevechten. Katholiek : zal hij God en Kerk ondersteunen".

LUBBEEK

De Bode. (1897-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 27-III-1904 (VIII, n. 13).
- L., U.B./F.H. 74/3 : 7-III-1897 (I, n. 1); 8-X-1898 (II, n. 32);
5-X-1902 (VI, n. 40); 11-XII-1904 (VIII, n. 50).
- II. a. Ondertitel : "Katholiek Nieuws- en Aankondigingsblad voor de
Gemeente Lubbeek en Omstreken".
c. Motto : "Voor Godsdienst en Vaderland".
d. Prijs :
- 2 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 50 x 33 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
h. Adres :
- Wed. F. Verheyden-Frooninckx, Lubbeek.
- H.J. Van Aarschot-Frooninckx, op 8-X-1898 (II, n. 32).
- Kinderen Verheyden-Frooninck, in 1902-1904.
- III. a. Eerste nummer : 7-III-1897.
Laatste voorhanden nummer : 11-XII-1904 (VIII, n. 50) (1).
d., e. Uitgever, Drukker :
- Wed. F. Verheyden-Frooninckx, Lubbeek.
- H.J. Van Aarschot-Frooninckx, Lubbeek, op 8-X-1898.
- Kinderen Verheyden-Frooninckx, Lubbeek, in 1902-1904.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

De Bode van 't Hageland

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 10-VIII-1913 (XVII, n. 32).

(1) Opgevolgd door *De Bode van 't Hageland*.

- II. a. Ondertitel "Vlaamschgezind Katholiek weekblad van het kanton Glabbeek".
 d. Prijs : 2 F. per jaar.
 e. Formaat : 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
 h. Adres : Dr. Verheyden-Heroos, Lubbeek.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 10-VIII1913 (1).
 e. Drukker : Dr. Verheyden-Heroos, Lubbeek.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

TIENEN

Aankondigingsblad van Thienen (2)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 13-XII-1890 (XXXI, n. 50).
 - Br., K.B./F.M. : 21-VIII-1886 (XXVII, n. 34).
 - Br., M.I.P. : 21-VII-1860 (I, n. 43); 11-I-1888 (IX, n. 2); 26-XII-1868 (IX, n. 52); 21-I-1871 (XII, n. 3); 15-XI-1873 (XIV, n. 46); 18-VII-1874 (XV, n. 29); 10-V-1879 (XX, n. 19); 19-V-1883 (XXIV, n. 20); 25-VIII-1883 (XXIV, n. 34); 20-IV-1889 (XXX, n. 15); 8-XII-1890 (XXXI, n. 45); 27-XII-1890 (XXXI, n. 52).
- II. d. Prijs : gratis.
 e. Formaat :
 . - 49 x 32 cm, 3 kol., 2 blz., op 21-VII-1860.
 - 32 x 25 cm, 2 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks (za).
 h. Adres : L. Geerts, Naamsestraat, 8, Thienen.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : 21-VII-1860 (I, n. 43).

(1) Opvolger van *De Bode*.

(2) In 1860 tweetalige titel : *Aankondigingsblad van Thienen-Feuille d'Annonces de Tirlemont*.

Laatste voorhanden nummer : 27-XII-1890 (XXXI, n. 52).
d., e., Uitgever, Drukker : L. Geerts, Naamsestraat, 8, Tienen.

IV. A-politiekannoncenblad.

Coopérative Agricole

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 18-III-1900 (I, n. 12); 6-I-1901 (II, n. 2); 22-XII-1901 (II, n. 38).
 - L., U.B./F.H./ 109/3 : 2-XII-1900 (I, n. 25); 27-I-1901 (II, n. 5).
- II. a. Ondertitel : Landbouw- en Aankondigingsblad-Journal agricole et d'annonces. Orgaan van de 'Société Coopérative Agricole de Tirlemont'.
 - d. Prijs :
 - 1,5 F. per jaar in 1900.
 - 2,5 F. per jaar in 1901.
 - e. Formaat :
 - 37 x 27 cm., 3 kol., 4 blz. in 1900.
 - 55 x 37 cm., 4 kol., 4 blz. in 1901.
 - f. Periodiciteit :
 - wekelijks (van 1 november tot 30 april)
 - veertiendaags (van 1 mei tot 31 oktober).
 - h. Adres : Emile Vanonckelen, Statiestraat, 13, Tienen.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : 18-III-1900 (I, n. 12).
Laatste voorhanden nummer : 22-XII-1901 (II, n. 38).
 - d., e. Uitgever, Drukker : Ed. Noël, Wolmarkt, 13, Tienen.
 - f. Beheer, redactie, directie : Emile Vanonckelen.

IV. Landbouw-nieuws en -annoncenblad.

Courier de la Ghète. (1858-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 15-IV-1858 (I, n. 12).

- Br., M.I.P. : 11-II-1858 (I, n. 3); 22-IV-1858 (I, n. 13).
- L., U.B./F.H./ 114/2 : 18-II-1858 (I, n. 4).

- II. a. Ondertitel : "Journal hebdomadaire paraissant tous les jeudis".
 c. Motto : "Liberté, Progrès".
 d. Prijs : 6 F. per jaar.
 e. Formaat :
 - 42 x 33 cm, 3 kol., 4 blz., in februari 1858.
 - 43 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., in april 1858.
 f. Periodiciteit : wekelijks (do).
 h. Adres : J. Loosen, Langestraat, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 1-II-1858 (1).
 Laatste voorhanden nummer : 22-IV-1858 (I, n. 13).
 d., e. Uitgever, Drukker : J. Loosen, Langestraat, Tienen.

IV. Liberaal nieuwsblad.

Le Cultivateur. (1850-)

Zie : *De Landbouwer-Le Cultivateur* (1850-).

Gazet van Thienen. (1878-1914) (2)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 24-IV-1880 (III, n. 30); 12-VIII-1883 (VI, n. 46); 13-XII-1890 (XIII, n. 50).
 - Br., K.B./F.M. : 8-V-1880 (III, n. 32); 21-II-1886 (IX, n. 22); 13-I-1891 (XIV, n. 24); 7-XI-1903 (XXVI, n. 44).
 - Br., M.I.P. : 23-VIII-1879 (II, n. 47); 18-X-1879 (III, n. 3); 29-V-1880 (III, n. 35); 4-XII-1880 (IV, n. 10); 24-XII-1880 (IV, n. 13); 25-III-1882 (V, n. 26); 1-X-1882 (VI, n. 1); 10-XII-1882 (VI, n. 11); 15-VII-1883 (VI, n. 42); 11-VII-1886 (IX, n. 2).

- (1) Volgens de notities van A. Warzée.
 (2) Voortzetting van *De Grootte Geete*, cfr. *infra*.

- 42); 20-V-1888 (XI, n. 35); 30-XII-1888 (XI, n. 66); 30-III-1890 (XIII, n. 13); 15-I-1893 (XVI, n. 3); 8-VII-1894 (XVII, n. 27); 13-VI-1896 (XIX, n. 24); 30-IV-1898 (XXI, n. 17); 6-I-1900 (XXIII, n. 30); 13-III-1902 (XXV, n. 19); 15-V-1902 (XXV, n. 36); 19-III-1910 (XXXIII, n. 12); 1-X-1910 (XXXIII, n. 40); 10-XII-1910 (XXXIII, n. 50).
- L., U.B./F.H./ 184/13 : 27-V-1882 (V, n. 35); 25-VII-1886 (IX, n. 44); 17-IV-1887 (X, n. 30); 22-VII-1888 (XI, n. 43); 3-XI-1890 (XIII, n. 45); 25-IV-1891 (XIV, n. 17); 20-VI-1891 (XIV, n. 25); 18-VIII-1894 (XVII, n. 33); 13-X-1894 (XVII, n. 41); 23-XI-1895 (XVIII, n. 47); 26-V-1900 (XXIII, n. 21); 20-III-1902 (XXV, n. 21); 4-VI-1904 (XVII, n. 23); 23-XII-1911 (XXXIV, n. 52).

II. a. Ondertitel :

- Nieuws- en aankondigingsblad.
- Gazette de Tirlemont, 1894-1900.
- Aangesloten bij den bond der Belgische Tijdschriften, in 1910.

c. Motto : Moedertaal - Vaderland - Vrijheid.

d. Prijs :

- 5 F. in 1879-1883.
- 4 F. in 1886-1900.
- 3 F. in 1903.
- 2 F. in 1910.

e. Formaat :

- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., in 1879 en 29-V-1880 (III, n.35).
- 54,5 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz. in 1880.
- 55 x 37,5 cm, 5 kol., 4 blz. in 1882/1883/1886.
- 50 x 33,5 cm, 4 kol., 4 blz. in 1888/1890/1891.
- 55 x 37,5 cm, 5 kol., 4 blz. in 1894/1895/1896/1900.
- 44 x 35,5 cm, 4 kol., 4 blz. in 1903.
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz. in 1911.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- L. Reynaerts, Oudekleerkopersstraat, 18, Tienen in 1878-1882.
- J's Heeren, Naamsestraat, 42, Tienen in 1886-1888.
- J's Heeren, Minderbroederstraat, 30, Tienen in 1903-1911.

III. a. Eerste nummer : 1878 (1).

(1) Volgens notities van A. Warzée, zie ook DE POTTER, *o.c.*, p. 766.

Laatste voorhanden nummer : 23-XII-1911 (XXXIV, n. 52) (1).

d., e. Uitgever, Drukker :

- L. Reynaerts, Oudekleerkoperstraat, 18, Tienen, 1878-1882.

- J's Heeren, Naamsestraat, 42, Tienen, 1886-1888.

- J's Heeren, Minderbroederstraat, 30, Tienen, 1903-1911.

IV. Liberaal opinie- enannoncenblad. Hevig anti-klerikaal (2).

De Groote Geete. (1877-1878)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 2-XI-1878 (II, N. 5).

II. a. Ondertitel : Nieuws- en Aankondigingsblad.

c. Motto : Godsdienst en Moedertaal - Vaderland en Vrijheid.

d. Prijs : 5 F. per jaar.

e. Formaat : 49,5 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres : L. Reynaert, Oudekleerkoperstraat, 18, Tienen.

III. a. Eerste nummer : 6-X-1877 (I, n. 1) (3).

Laatste voorhanden nummer : 3-XI-1878 (4).

d., e. Uitgever, Drukker : L. Reynaerts, Oudekleerkoperstraat, 18, Tienen.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

(1) De *Gazet van Thienen* verscheen verder tussen de twee wereldoorlogen en na 1945 tot en met 1969. Vanaf 1920 werd de krant gedrukt op de persen van de drukkerij Brandhof te Tienen. Een aantal jaargangen uitgegeven tussen de twee wereldoorlogen is bewaard in het Stadsarchief van Tienen.

(2) *Gazet van Thienen*, 17 april 1887, p. 1 : "Wij beleven een tijdstip waarop grootse pogingen worden gedaan tot algemeen verkwezeling van ons volk. Zijne burgerstrijd, zijne nationale fierheid worden bestormd door de honderden monden welk de reactie tot zijn bedwang heeft geopend. Van het klerikalismus is er niets grootsch dan de algeheele verslaving, de knechtschap."

(3) Zie de notulen van A. Warzée.

(4) Voortgezet door *Gazet van Thienen*, zie *De Groote Geete*, 2 november 1878, p. 1 : "De Groote Geete zal eerlang voor titel nemen *Gazette van Thienen*".

Journal de Tirlemont. (1)

De Landbouwer-Le Cultivateur. (1850-) (2)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 14-II-1885 (XXXV, n. 31).
- Br., K.B./F.M. : 25-V-1895 (XIV, n. 45); 12-VI-1886 (XXXVI, n. 50).
- Br., M.I.P. : 28-XII-1850 (I, n. 36); 10-II-1855 (V, n. 43); 16-II-1856 (VI, n. 44); 25-VI-1857 (VIII, n. 15); 29-VIII-1857 (VIII, n. 20); 6-III-1858 (VIII, n. 47); 11-VI-1864 (XV, n. 6); 16-IX-1865 (XVI, n. 19); 7-XI-1865 (XVI, n. 23); 3-XI-1866 (XVII, n. 28); 30-V-1868 (XIX, n. 4); 30-XII-1871 (XXII, n. 32); 23-V-1874 (XXV, n. 2); 3-II-1877 (XVII, n. 38); 12-IV-1879 (XXXIX, n. 45); 31-I-1885 (XXXV, n. 29); 26-II-1887 (XXXVII, n. 35); 5-XI-1887 (XXXVIII, n. 19); 2-XI-1889 (XL, n. 20); 14-I-1893 (XLIII, n. 31); 25-II-1893 (XLIII, n. 37); 23-XI-1895 (XLVI, n. 18); 13-VI-1896 (XLVI, n. 47); 17-II-1912 (LXII, n. 25).
- L., U.B./F.H./245/17 : 20-III-1897 (XLVII, n. 35); 28-XI-1891 (XLII, n. 25); 1-XII-1900 (LI, n. 20).

II. a. Ondertitel :

- Nieuws- en Aenkondigingsblad, op 28-XII-1850 (I, n. 36).
- Journal des intérêts agricoles des 10e et 11e districts agricoles du Brabant et feuille d'annonces de Tirlemont - Weekblad voor de akkerbouwkundige belangen der 10e en 11e Landbouw-districten van Brabant en aankondigingsblad van Thienen, 1855-1891.
- Nieuws en aankondigingsblad van Thienen - Journal et feuille d'annonces de Tirlemont, vanaf 1893.

(1) Krant vermeld in het weekblad *Journal de Louvain*, 11 juni 1848, p. 1. Vernoemd als één van de kranten uit het arrondissement Leuven die de liberale kandidaten steunen voor de wetgevende verkiezingen van juni 1848.

(2) In het enig bewaarde nummer van 1850 heeft dit weekblad uitsluitend de nederlandsstalige titel, *De Landbouwer*. In de periode 1855-1889 is de titel tweetalig met voorrang voor het Frans. De titel is dan *Le Cultivateur - De Landbouwer*. De titel wordt gewijzigd in *De Landbouwer - Le Cultivateur* vanaf het begin der 90-er jaren.

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 4 F. per jaar in 1912.

e. Formaat :

- 42,5 x 30 cm, 3 kol., 4 blz. in 1850.
- 43 x 31 cm, 3 kol., 4 blz. in 1855.
- 45 x 29 cm, 3 kol., 4 blz. in 1857-1858.
- 49,5 x 27 cm, 3 kol., 4 blz. in 1864.
- 45,5 x 29 cm, 3 kol., 4 blz. in 1865-1871.
- 48 x 32 cm, 3 kol., 4 blz. in 1874.
- 55 x 36 cm, 4 kol., 4 blz. in 1879-1885.
- 53 x 36 cm, 4 kol., 4 blz. in 1886.
- 55 x 38 cm, 4 kol., 4 blz. in 1891-1895.
- 55 x 37,5 cm, 4 kol., 4 blz. in 1912.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres :

- P.J. Merckx, Wolmarkt, 18, Tienen, 1850-1857.
- Emile Merckx, Wolmarkt, 18, Tienen, 1858.
- Gustaaf Noël, Wolmarkt, 13, Tienen, 1868-1897.
- Eduard Noël, Wolmarkt, 15, Tienen, 1900-1912.

III. a. Eerste nummer : 1-IV-1850 (1).

Laatste voorhanden nummer : 17-II-1912 (LXII, n. 25).

d., e. Uitgever, Drukker :

- P.J. Merckx, Wolmarkt, 18, Tienen, 1850-1857.
- Emile Merckx, Wolmarkt, 18, Tienen, 1858.
- Gustaaf Noël, Wolmarkt, 13, Tienen, 1868-1897.
- Eduard Noël, Wolmarkt, 15, Tienen, 1900-1912.

IV. Katoliek (?) informatie en annoncenblad (2).

Le Pigeon Brabançon - De Brabantse Duif. (1904-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 13-IV-1904 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./ 319/4 : 13-IV-1904 (I, n. 1).

(1) Zie de notities van A. Warzée.

(2) Deannoncen nemen het grootste deel van de ruimte in.

- II. a. Ondertitel : "Organe Colombophile de Tirlemont et des environs - Orgaan der Duivenliefhebbers van Thienen en omstreken".
- b. Vignet : Duif.
- d. Prijs :
 - 3 F. per jaar.
 - 10 cent. per nummer.
- e. Formaat : 36 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (wo) in het duivenseizoen, voor de rest van het jaar maandelijks.
- h. Adres : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23-25, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 13-IV-1904.
 d., e. Uitgever, Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23-25, Tienen.

IV. Gespecialiseerd sportblad enannoncenblad.

De Sportvereniging - L'Union de la Sport. (1911-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 23-III-1911 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./ 359/13 : 11-III-1912 (II, n. 6).
- II. d. Prijs :
 - 2 F. per jaar.
 - 5 cent. per nummer.
- e. Formaat : 50 x 33 cm, 4 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (dond.)
- h. Adres : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 25, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 23-III-1911.
 Laatste voorhanden nummer : 11-III-1912 (II, n. 6).
 d., e. Uitgever, Drukker, A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 25, Tienen.
- IV. Sportblad.

De Thienenaar. (1894-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 11-III-1894 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Vlaamschgezind Weekblad tot behartiging der
Taal en Stoffelijke Belangen van Handelaar, Landbouwer en
Werkman".
c. Motto : "Weg met de Politiek".
d. Prijs :
- 3,5 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 61,5 x 42,5 cm., 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
h. Adres : J. Ramaeckers-Crurts, Zavelstraat, 22, Brussel.
- III. a. Eerste en enige voorhanden nummer : 11-III1894.
d. Uitgever : De Vlaamsche Drukkers.
e. Drukker : J. Ramaeckers-Crurts, Zavelstraat, 22, Brussel.
- IV. Vlaamsgezind opinie- enannoncenblad (1).

De Thienenaar. (1851-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 22-V-1852 (II, n. 54).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- Aenkondigings- en Letterkundig Week-
blad".
d. Prijs : 6 F. per jaar.
e. Formaat : 45 x 29 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (za).
h. Adres : L. Geerts, Naamsestraat, Tienen.

(1) Zie : *De Thienenaar*, 11 maart 1894, p. 1 : "De Thienenaar zal de tolk
wezen der rechtzinnige Vlamingen van het kanton (burgers en werklieden) die de
kleriko-liberale zagerij beu zijn, en die met spijt het toenemen der Franschelarij
aanschouwen".

III. a. Eerste nummer : -V-1851 (1).

Laatste voorhanden nummer : 22-V-1852 (II, n. 54) (2).
d., e. Uitgever, Drukker : L. Geerts, Naamsestraat, Tienen.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

V. Bibliografie :

- M. DE VROEDE, *De Vlaamse pers in 1855-1856*, p. 30.

De Thienenaer - Le Tirlemontois. (1901-1914)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 28-III-1903 (III, n. 13).

- Br., M.I.P. : 6-IV-1901 (I, n. 1); 1-III-1902 (II, n. 9); 8-III-1902 (II, n. 10); 12-XI-1904 (IV, n. 46); 19-XI-1904 (IV, n. 47); 10-III-1906 (VI, n. 10); 5-V-1906 (VI, n. 18); 21-X-1911 (XI, n. 42); 17-V-1913 (XIII, n. 41); 19-X-1912 (XII, n. 42).

- D., S.A. : 12-X-1912 (XII, n. 20); 19-X-1912 (XII, n. 42).

- L., U.B./F.H./ 377/18 : 6-IV-1901 (I, n. 1); 17-X-1903 (III, n. 42); 14-IV-1906 (V, n. 15); 12-IX-1914 (XIV, n. 37).

II. d. Prijs :

- 4 F. per jaar.

- 10 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 54,5 x 36,5 cm, 4 kol., 4 blz.

- 59 x 42 cm, 5 kol., 4 blz., op 12-IX-1914.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

III. a. Eerste nummer : 6-IV-1901 (3).

Laatste voorhanden nummer : 12-IX-1914 (XIV, n. 37).

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad (4).

(1) Zie de notities van A. Warzée.

(2) Voortgezet door *De Thienenaer-Le Tirlemontois*.

(3) Voortzetting van *De Thienenaer*.

(4) Zie voor de strekking *De Thienenaer-Le Tirlemontois*, 6 april 1901, p.

1 : "Onze titel spreekt genoegzaam door zich zelve, om te doen weten wat wij zijn. Sinds meer dan vijftig jaar is de Thienenaar de vrijzinnige gedachte getrouw

De Thiensche Bode. (1892-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 24-XII-1892 (I, n. 4); 30-VI-1894 (III, n. 26); 8-IX-1894 (III, n. 36).
- L., U.B./F.H./ 377/18 : 3-XII-1892 (I, n. 1); 17-XII-1892 (I, n. 3).

II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad voor Thienen en Omstreken".

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat : 46 x 28 cm., 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres : J. Vanhoebroeck-Stevens, Peperstraat, 26, Tienen.

IV. Nieuws- enannoncenblad.

Thiensch Nieuwsblad

I. Bewaarplaats :

- geen nummers teruggevonden.

III. d., e. Uitgever, Drukker : J. Loosen, Langestraat, 118, Tienen (1).

g. Medewerkers : Van den Broeck (2).

gebleven. Niettegenstaande al de pogingen en al de zouteloze bedreigingen onzer tegenstrevers is de Thienenaer steeds gebleven wat hij niet ophouden zal te wesen : de minnaar der vrijheid, rechtvaardigheid en verdraagzaamheid, 't is te zeggen de vriend van het liberalismus. Daardoor beduiden wij dat in elk voorkomende gelegenheid, wij het heersch- en dweepzuchtige clericalismus zullen bestrijden".

(1) Zie de *Courrier de la Ghete*, 15 en 22 april 1858, p. 1 : "Les abonnements se payent par anticipation. On inscrit chez J. Loosen éditeur du *Thiensch Nieuwsblad*, rue Longue, 118, Tirlemont".

(2) Zie *De Demerbode*, 25 april 1846 : "Uyt den brief ons uyt Thienen toegestuurd en welken wij in onzen nummer van zaterdag afgekondigd hebben, blijkt, onzes dunkens, ten duydelijkste dat Van den Broeck in die stad aengehouden, tot de redactie van het Thiensch Nieuws blad behoorde".

IV. Mogelijk vlaamstalige tegenhanger van de *Courrier de la Ghete*, liberaal nieuwsblad (1).

Thiensch Nieuws en Aenkondigingsblad. (1844-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 11-IV-1857 (XIV, n. 1).
- Br., S.A./ J. 407/16 : 21-III-1857 (XIV, n. 50).
- Br., M.I.P. : 1-VI-1844 (I, n. 13); 18-X-1845 (II, n. 33); 25-IV-1846 (III, n. 8); 18-IX-1847 (V, n. 29); 29-VI-1848 (V, n. 22); 28-X-1848 (V, n. 35); 25-XI-1848 (V, n. 39); 26-IX-1857 (XIV, n. 24); 21-XI-1857 (XIV, n. 32).
- L., U.B./F.H./377/18 : 14-IV-1852 (IX, n. 14); 7-II-1857 (XIV, n. 30).

II. d. Prijs : 5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 36 x 24 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-VI-1844.
- 37 x 23,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 18-X-1845 en 25-IV-1846.
- 39 x 25,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 18-IX-1847 en 29-VI-1848.
- 44 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 28-X-1848.
- 41 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 25-XI-1848.
- 39 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 14-IV-1852.
- 40 x 32 cm, 3 kol., 4 blz., op 7-XI-1857.
- 42 x 30 cm, 3 kol., 4 blz., op 21-XI-1857.

f. Periodiciteit :

- wekelijks (za), in 1844-1848.
- "Dit blad verschijnt 's woensdags en 's zaterdags", in 1852.
- "Dit blad verschijnt eens in de week 's zaterdags", in 1857.

III. a. Eerste nummer : 22-IV-1844 (2).

Laatste voorhanden nummer : 21-XI-1857 (3).

(1) Mogelijk bedoelt men het weekblad *Thiensch Nieuws en Aankondigingsblad*, als men *Thiensch Nieuwsblad* schrijft. Het is niet duidelijk of het één en dezelfde krant is.

(2) A. WARZEE, o.c., p. 130.

(3) Volgens de notities van A. Warzée hield het weekblad op te bestaan vóór 1867.

d., e. Uitgever, Drukker : Michel Philippe De Wilde (1).

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

V. Bibliografie :

- M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856*, p. 29.
- A. WARZEE, *o.c.*, p. 130.

Het Volksblad van Thienen. (1894-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 1-XII-1894 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 1-XII-1894 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./ 406 / 1 en 3 : 17-XI-1895; 23-XI-1895 (I, n. 52).

II. a. Ondertitel : "Orgaan der vrijzinnige werkerspartij".

d. Prijs :

- 2,5 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 42 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-XII-1894.
- 42,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 23-XI-1895.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

h. Adres : Frans Stevens, Driemolenstraat, 32, Tienen.

III. a. Eerste nummer : 1-XII-1894.

Laatste voorhanden nummer : 23-XI-1895.

e. Drukker : P.J. Stevens, Grote Bergstraat, 24, Tienen.

f. Beheer : Frans Stevens, Driemolenstraat, 32, Tienen.

IV. Progressief-liberaal opinieblad.

(1) *Den Demerbode*, 28 maart 1846, p. 2 : "A.M. Michel-Philippe De Wilde, imprimeur et éditeur du journal intitulé *Thiensch nieuws en aenkondigingsblad*".

Vrank en Vrij. (1892-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 15-X-1892 (I, n. 1); 26-XI-1892 (I, n. 4); 10-XII-1892 (I, n. 5).
- Br., K.B./F.M. : 15-X-1892 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 15-X-1892 (I, n. 1); 29-X-1892 (I, n. 2); 26-XI-1892 (1-IV-1893) (II, n. 7).
- L., U.B./F.H./ 411/14 : 15-X-1892 (I, n. 1); 12-XI-1892 (I, n. 3); 24-XII-1892 (I, n. 6); 7-I-1893 (II, n. 1); 18-III-1893 (II, n. 6); 1-IV-1893 (II, n. 7); 3-VI-1893 (II, n. 11).

II. a. Ondertitel : "Tolk der Vlaamsche Volkspartij".

c. Motto :

- "vranc ende vri(Maerlant)".
"Gij zult uw Vaderland beminnen, en zijne taal en zijnen roem (H. Conscience)".

d. Prijs :

- 1,25 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 42,5 x 31 cm, 3 kol., 4 blz., op 15-X-1892 en 26-XI-1892.
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., op 29-X-1892.
- 43 x 31 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-IV-1893.

h. Adres : P.J. Stevens, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

III. a. Eerste nummer : 15-X-1892.

Laatste voorhanden nummer : 3-VI-1893 (II, n. 11).

e. Drukker : P.J. Stevens, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

g. Medewerkers :

- P. Vitters.
- J.M. Brans.
- Hubert Melis.

IV. Liberaal vlaamsgezind nieuws- enannoncenblad (1).

(1) Het doel van het weekblad wordt in het eerste nummer als volgt samengevat : "Wij eindigen met den wensch dat onze pogingen eenigszins mogen bijdragen tot de heropleving onzer schoone moedertaal, tot de ontvoogding van ons volk en tot de stichting onze vlaamsche lezers".

De Vriend van Godsdienst en Vaderland. (1844-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 9-III-1844 (I, n. 1).
- II. c. Motto : "vreest God, eert den koning".
d. Prijs : 8 F. per jaar.
e. Formaat : 37,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 9-III-1844.
d., e. Uitgever, Drukker : M. Dewilde, Tienen.
f. Redactie : F.G. Keuller.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

De Wacht. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 25-X-1908 (II, n. 3).
- Br., M.I.P. : 15-X-1908 (II, n. 8); 4-VI-1910 (III, n. 37); 11-VI-1910 (III, n. 38); 4-X-1911 (V, n. 3); 16-III-1912 (V, n. 25).
- L., U.B./F.H./ 414/3 : 4-IX-1909 (II, n. 50).
- II. a. Ondertitel : "Liberaal Weekblad der Kantons Thienen, Zoutleeuw en Glabbeek".
c. Motto : "voor recht en vrijheid - volksontvoogding baart volksverlichting".
d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
e. Formaat : 50,5 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks.
g. Oplage : 1500 (1).
h. Adres : Minderbroederstraat, 30, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : (1907 ?).
Eerste voorhanden nummer : 25-X-1908 (II, n. 3).

(1) Zie *De Wacht*, 25 oktober 1908, p. 4.

Laatste voorhanden nummer : 16-III-1902 (V, n. 25).
e. Drukker : 's Heeren, Minderbroederstraat, 30, Tienen.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

De Werker. (1879-1914)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 12-III-1892 (XIV, n. 4).
- Br., K.B./F.M. : 12-VI-1886 (VIII, n. 16); 17-III-1906 (speciaal nummer); 10-II-1906 (XXVIII, n. 6).
- Br., M.I.P. : 22-XI-1879 (I, n. 38); 3-I-1880 (I, n. 44); 12-VI-1880 (II, n. 15); 26-VI-1880 (II, n. 17); 15-X-1881 (III, n. 33); 25-III-1882 (IV, n. 4); 28-VI-1884 (VI, n. 18); 13-VI-1885 (VII, n. 16); 26-VI-1890 (XII, n. 23); 27-XII-1890 (XII, n. 45); 8-XII-1894 (XVI, n. 43); 13-VI-1896 (XVIII, n. 23); 1-I-1898 (XX, n. 1); 12-I-1901 (XXIII, n. 2); 12-XII-1903 (XXV, n. 50); 24-II-1906 (XVIII, n. 8); 9-X-1909 (XXXI, n. 41); 6-XI-1909 (XXXI, n. 45); 1-X-1910 (XXXII, n. 40); 24-XII-1910 (XXXII, n. 52); 9-III-1912 (XXXIV, n. 10); 12-IX-1914 (XXXVI, n. 37).
- L., U.B./F.H./ 420/13 : 13-XII-1879 (I, n. 41); 15-V-1886 (VIII, n. 12); 26-IV-1890 (XII, n. 10); 27-XII-1890 (XII, n. 45); 24-II-1894 (XV, n. 2); 17-III-1894 (XV, n. 5); 14-IV-1894 (XV, n. 9); 25-VIII-1894 (XII, n. 28); 10-XI-1894 (XV, n. 39); 30-I-1897 (XIX, n. 5); 17-II-1903 (XXV, n. 42).

II. a. Ondertitel :

- "Katholiek Orgaan der Kantons Thienen, Zout-Leeuw, Glabbeek en Landen. Nieuws- en Advertentieblad", in 1880.
 - "Katholiek weekblad der kantons Thienen, Zout-Leeuw, Glabbeek en Landen", in 1881-1914.
- b. Vignet : Twee engelen, de ene met zijn hand steunend op de grondwet, de andere wijzend naar de hemel. Op de achtergrond een landschap met kerk.
- c. Motto : "Wat slaapt gij langer nog, als storm en onweêr loeien. En Troon en, Kerk, Maatschappij doen schudden op hun grond ! Bewaak uw erf, wek 't volk ten arbeid in het rond. Betrouw op God- en uit den storm zal zegen vloeien !".
- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat :

- 54,5 x 39,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1881.
 - 57 x 43,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1882.
 - 58 x 43,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1884-1886.
 - 56,5 x 43,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1890-1894.
 - 54,5 x 38 cm, 4 kol., 4 blz., in 1896-1901.
 - 54 x 42 cm, 5 kol., 4 blz., in 1903.
 - 55 x 42,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1906.
 - 62 x 42 cm, 5 kol., 4 blz., in 1909.
 - 60 x 42,5 cm, 5 kol., 4 blz., in 1910-1912.
- f. Periodiciteit : wekelijks (za).
- h. Adres :
- H. Vanhoebroeck, Botermarkt, 24, Tienen, 1879-1890.
 - Jos. Vanhoebroeck, Botermarkt, 24, Tienen, 1894-1914.

III. a. Eerste nummer : -I-1879 (1).

Laatste voorhanden nummer : 12-IX-1914. (XXXVI, n. 37).

d., e. Uitgever, Drukker :

- H. Vanhoebroeck, Botermarkt, 24, Tienen, in 1879-1890.
- Jos. Vanhoebroeck, Botermarkt, 24, Tienen, in 1894-1914.

IV. Katholiek opinie- en annoncenblad.

De Werkman. (1894-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : -1894 (I, n. 8); -1894 (I, n. 9); 28-XII-1895 (II, n. 18); 13-VI-1896 (III, n. 22); 13-II-1897 (IV, n. 7); 16-VII-1898 (V, n. 24).
- L., U.B./F.H./ 421/11 : 7-IV-1894 (II, n. 1); 12-X-1895 (II, n. 8); 19-X-1895 (II, n. 9); 2-I-1897 (IV, n. 5); 20-II-1897 (IV, n. 8); 6-III-1897 (IV, n. 10); 20-III-1897 (IV, n. 11); 5-VI-1897 (IV, n. 23).

II. a. Ondertitel :

- "Orgaan van den Thienschen Werkmanskring tot behartiging der belangen van den werkman, kleine neringdoeners en boer", in 1894.
- "Volks- en Vlaamsgezind Weekblad. Tolk van den Thienschen

(1) Volgens de notities van A. Warzée.

Werkmanskring", in 1895-1896.

- "Anti-socialist, Volks- en Vlaamsgezind Weekblad. Tolk van den kristenen Werkmanskring", in 1897-1898.

c. Motto :

- "Beoogen wat recht is. Niets willen wat slecht is ! Arbeid adelt ! Rijkdom verplicht !"

- "Alles voor het Volk ! Het Volk voor Christus !"

"'t Volks heil is ons opperste wet ! In Vlaandere Vlaamsch", in 1895.

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.

- 5 cent. per nummer, in 1894.

- 2 cent. per nummer, in 1895-1898.

e. Formaat :

- 44 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1894.

- 43 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1895.

- 37 x 27 cm, 3 kol., 4 blz., in 1896.

- 36 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1897.

- 36 x 27 cm, 3 kol., 4 blz., op 16-VII-1898.

f. Periodiciteit : veertiendaags.

h. Adres : Emiel Decupere, Leuvensestraat, 6, Tienen.

III. a. Eerste nummer : 7-IV-1894.

Laatste voorhanden nummer : 16-VII-1898 (V, n. 24).

d., e. Uitgever, Drukker :

- Jozef Vanhoebroeck, Botermarkt, 24 Tienen.

- Jozef Vanhoebroeck-Goidts, Botermarkt, 24, Tienen, sinds 1895.

IV. Katoliek en vlaamsgezind vakblad (1).

(1) *De Werkman*, 7 april 1894, p. 1 : "... zal *De Werkman* steeds de rechten verdedigen van den arbeider, van de kleinen neringdoener en boer... Om dit doel te bereiken, zullen wij de Encyclyek van den Paus, over de sociale kwestie als gedragslijn nemen".

WERCHTER

't Demerdal. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 26-X-1913 (I, n. 17).
- L., U.B./F.H. / 122 A/11 : 6-VII-1913 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Katholiek Weekblad voor Averbode, Oxelaer-Sichem en Testelt".
c. Motto : "Godsdienst - Vaderland - Moedertaal".
d. Prijs : 2 F. per jaar.
e. Formaat :
- 53,5 x 36 cm., 5 kol., 4 blz., op 6-VII-1913.
- 55, x 36,5 cm., 5 kol., 4 blz., op 26-X-1913.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
h. Adres : Fr. Bergen-Mulders, Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 6-VII-1913.
Laatste voorhanden nummer : 26-X-1913 (I, n. 17).
e. Drukker : G. Drijvers-Viskens, Werchter.
- IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

Dyle- en Demergouw. (1908-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 7-VI-1908 (proefnummer).
- L., U.B./F.H. : 132/15 : 7-VI-1908 (proefnummer); 8-VI-1913 (V, n. 23).
- II. a. Ondertitel :
- "Aankondigingsblad verschijnende elken Zondag", op 7-VI-1908.
- "Nieuws en Aankondigingsblad verschijnende elken Zondag", op 8-VI-1913.
c. Motto : "God - taal en vaderland".

- d. Prijs :
 - 2,5 F. per jaar, op 7-VI-1908.
 - 2,6 F. per jaar, op 8-VI-1913.
- e. Formaat : 52,5 x 35,5 cm, 5 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (zo).
- h. Adres : G. Drijvers-Viskens, Werchter.

- III. a. Eerste nummer : 7-VI-1908.
 - Laatste voorhanden nummer : 8-VI-1913 (V, n. 23).
 - d., e. Drukker, Uitgever : G. Drijvers-Viskens, Werchter.

IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

WEZEMAAL

De Gazet van Wesemael. (1912-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 6-XII-1912 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws- en aankondigingsblad".
 - c. Motto : "God, taal en vaderland".
 - d. Prijs : 2,6 F. per jaar.
 - e. Formaat : 52,5 x 36 cm, 5 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : wekelijks.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 6-XII-1912.
 - d. Uitgever : Aloïs Piette, Wezemaal.
- IV. Katoliek nieuws- enannoncenblad.

ZOUTLEEUW

Gazet van Zout-Leeuw. (1888-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 29-VII-1888 (I, n. 9); 12-IV-1891 (IV, n. 15).
- Br., M.I.P. : 10-VI-1888 (I, n. 2); 17-VI-1888 (I, n. 3); 15-VII-1888 (IV, n. 7); 9-XII-1888 (I, n. 28); 15-II-1891 (IV, n. 7); 17-V-1891 (IV, n. 20); 16-VIII-1891 (IV, n. 33); 1-IX-1895 (VIII, n. 35).
- Br., S.A./ J 366/38 : 20-XII-1891; 21-V-1893.
- L., U.B./F.H./ 184/19 : 2-VI-1889 (II, n. 22); 15-VI-1890 (III, n. 24); 8-III-1891 (IV, n. 10).

II. a. Ondertitel : "Nieuws- en Aankondigingsblad".

c. Motto : "Doe wel en zie niet om".

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat :

- 41 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1888.

- 50 x 33 cm, 4 kol., 4 blz., sinds 1891.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : J. Troost, Vleesstraat, Zoutleeuw.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 10-VI-1888 (I, n. 2).

Laatste voorhanden nummer : 1-IX-1895 (VIII, n. 35).

e. Drukker : J. Troost, Vleesstraat, Zoutleeuw.

IV. Liberaal nieuws- enannoncenblad.

De Geetegalm. (1886-) (1)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 30-I-1887 (II, n. 5).

(1) In 1887 is er een ortografische titelwijziging. De titel wordt dan *De Ghetegalm*.

- Br., K.B./F.M. : 11-VII-1886 (I, n. 5); 31-VII-1887 (II, n. 31).
- Br., M.I.P. : 5-XII-1886 (I, n. 26); 20-III-1887 (II, n. 12); 31-VII-1887 (II, n. 31); 4-XII-1887 (II, n. 49, onvolledig).
- L., U.B./F.H. / 145/9 : 30-VI-1887 (II, n. 5).

II. a. Ondertitel : “Nieuws- en Aankondigingsblad van Zout-Leeuw”

d. Prijs :

- 2 F. per jaar, in 1886.
- 3 F. per jaar, in 1887.

e. Formaat :

- 43 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., in 1886.
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz., in 1887.

f. Periodiciteit : wekelijks (zo).

h. Adres : J. De Grève, Grote Markt, Zoutleeuw.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 11-VII-1886 (I, n. 5).

Laatste voorhanden nummer : 4-XII-1887 (II, n. 49).

e. Drukker : J. De Grève, Grote Markt, Zoutleeuw.

IV. Nieuws- enannoncenblad.

De Leeuenaar. (1888-1914) (1)

I. Bewaarplaats :

- Drukkerij Peeters, Zoutleeuw : 1888-1914.

- Br., K.B./F.M. : 16-VI-1888 (I, n. 1); 28-IX-1889 (II, n. 39); 24-I-1891 (IV, n. 4); 4-XI-1911 (XXIV, n. 44).

- Br., M.I.P. : 16-VI-1888 (I, n. 1); 1-IX-1888 (I, n. 12); 16-II-1889 (II, n. 7); 20-VII-1889 (II, n. 29); 31-V-1890 (III, n. 22); 11-X-1890 (III, n. 41); 2-VI-1894 (VII, n. 22); 8-XI-1897 (X, n. 45); 3-VIII-1901 (XIV, n. 31); 4-XI-1911 (XXIV, n. 44); 11-XI-1911 (XXIV, n. 45); 2-XII-1911 (XXIV, n. 48); 12-VII-1913 (XXVI, n. 28) (onvolledig).

- D., S.A. : 23-XI-1912 (XXV, n. 46).

- L., U.B./F.H./ 247/9 : 16-VI-1888 (I, n. 1); 26-I-1889 (II, n. 4);

(1) *De Leeuenaar* verscheen verder tot in 1974. De desbetreffende nummers worden bewaard in het archief van de Heer Peeters, Begijnhofstraat, 5, Zoutleeuw.

23-XI-1889 (II, n. 47); 23-VIII-1890 (III, n. 34); 27-IX-1890 (III, n. 39); 18-X-1890 (III, n. 43); 27-XII-1890 (III, n. 53); 25-IV-1891 (IV, n. 17); 30-XII-1893 (VI, n. 52); 1-XII-1894 (VII, n. 48); 8-XII-1894 (VII, n. 49); 23-XI-1895 (VIII, n. 47); 19-VI-1897 (X, n. 25); 11-III-1899 (XII, n. 10); 4-XI-1911 (XXIV, n. 44); 11-XI-1911 (XXIV, n. 45); 14-III-1914 (XXVII, n. 11).

II. a. Ondertitel :

- "Aankondigingsblad van het kanton Zout-leeuw".
- "Aankondigingsblad van de stad en het kanton Zout-leeuw", vanaf 15-XII-1888.

b. Vignet :

- wapenschild van Zoutleeuw met leeuw, 15-XII-1888 tot en met 24-XII-1892.
- twee griffoenen dragen een schild met daarop leeuw en blade-
ren, vanaf 31-XII-1892.

c. Motto : "Godsdienst en Vaderland - Landbouw en Nijver-
heid".

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 32,5 x 25 cm, 3 kol., 4 blz., tot en met 8-XII-1888.
- 38 x 30 cm, 4 kol., 4 blz., sinds 15-XII-1888.
- 41,5 x 30,5 cm, 4 kol., 4 blz., sinds 5-I-1889.
- 48 x 32 cm, 4 kol., 4 blz., sinds 15-VI-1895.
- 55 x 38 cm, 5 kol., 4 blz., sinds 4-XI-1911.

f. Periodiciteit : wekelijks (za).

g. Oplage : 750 in 1888 (1).

h. Adres :

- Charles Peeters, Begijnhofstraat, 1, Zoutleeuw.
- Charles Peeters, Grote Markt, 5, Zoutleeuw, sinds 1-X-1888.
- Jean-Charles Peeters, Grote Markt, 5, Zoutleeuw, sinds 26-X-
1812.

III. a. Eerste nummer : 16-VI-1888.

Laatste nummer : 15-VIII-1914.

b. Stichter : Charles Peeters.

c. Eigendom : Charles Peeters.

(1) *De Leeuenaar*, 16 juni 1888, blz. 1.

- d., e. Uitgever, Drukker :
 - Charles Peeters (1).
 - Jean-Charles Peeters, sinds 26-X-1912 (2).
- f. Beheer, Directie, Hoofdredactie :
 - Charles Peeters.
 - Jean-Charles Peeters, sinds 26-X-1912.

IV. Katoliek nieuws- en annoncenblad. Orgaan van de katolieke partij van Zoutleeuw.

De Leeuwsche Bode. (1910-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 17-XII-1910 (proefnummer); 31-XII-1910 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 31-XII-1910 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./ 247/10 : 31-XII-1910 (I, n. 1); 8-VII-1911 (I, n. 28).
- II. a. Ondertitel : "Nieuws en Aankondigingsblad voor de stad en het kanton Zout-leeuw".
 c. Motto : "Godsdienst, taal en Vaderland".
 d. Prijs : 2 F. per jaar.
 e. Formaat : 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : wekelijks.
 h. Adres : Louis Dehoperé-Missoul, Zoutleeuw.
- III. a. Eerste nummer : 31-XII-1910.
 Laatste voorhanden nummer : 8-VII-1911 (I, n. 28).
 d., e. Uitgever, Drukker : Louis-Dehoperé, Zoutleeuw.
- IV. Katoliek nieuws- en annoncenblad.

(1) Overleden te Zoutleeuw op 20 oktober 1912. Cfr. *De Leeuwnaar*, 26 oktober 1912.

(2) Zoon Van Charles Peeters.

Nieuws- en Annoncenblad (1)

II. a. Ondertitel :van Zoutleeuw en omliggende, verschijnende
's Zondags.

(1) *La Presse Brabançonne*, o.c., p. 3.

HOOFDSTUK III

TIJDSCHRIFTEN

AARSCHOT

Alle Maanden Zonneschijn T'Aarschot. (1895-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : -V-1895 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : -V-1895 (I, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Nieuwsblad voor Verstandige Lieden".
 - c. Motto : "Gedrukt in plezier, Met zwarten inkt op wit papier".
 - d. Prijs :
 - 1 F. per jaar.
 - 10 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 37 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : maandelijks.
 - h. Adres : Eeuwigheidsstraat, 11.

- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -V-1895.
 - e. Drukker : Frans Tuerlinckx-Boeyé.

- IV. Satirisch en humoristisch tijdschrift.

De Vlaamse Standaard. (1890-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 15-I-1891 (I, n. 6).

- II. a. Ondertitel : "Veertiendaagsch Strijd- en Letterblad. Toegewijd aan de heropbeuring van het Dietsche Volk".

- c. Motto : “Geen rijker kroon. Dan eigen schoon (Ledeganck)”.
- d. Prijs : 1,75 F. per jaar.
- e. Formaat : 21,5 x 14 cm, 8 blz.
- f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
- h. Adres : In het Gulden Huis, Groote Merkt, Aarschot.

- III. a. Enig voorhanden nummer : 15-I-1891.
- e. Drukker : A. Courtin, Statiestraat, Ronse.

IV. Vlaamsgezind Tijdschrift.

AVERBODE

Bode van het Aartsbroederschap van Onze-Lieve-Vrouw van het H. Hart. (1885-1914) (1)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1885-1914.
 - L., B.U./ Y 14036 : II-1886; XII-1886; 1887-1914.
 - G., U.B./ 119 C 30 : 1904 (XIX, n. 46) - 1905 (XX, n. 9); 1908 (XXIII).
 - Br., M.I.P. : III-1886 (I, n. 3); V-1886 (I, n. 6); VI-1890 (V, n. 12); X-1891 (VI, n. 19); 24-XII-1891 (VI, n. 24); 15-IV-1892 (VII, n. 8); 1-IV-1895 (X, n. 7); 15-II-1898 (XIII, n. 4); 8-X-1899 (XIV, n. 41); 10-VI-1900 (XV, n. 23); 6-I-1901 (XVI, n. 1); 10-III-1902 (XVI, n. 10); 1-II-1903 (XVIII, n. 5); 26-II-1905 (XX, n. 9); 13-VI-1909 (XXIV, n. 24); 20-III-1910 (XXV, n. 12); I-1912 (XVII, n. 1); 9-VIII-1914 (XXIX, n. 32).
- II. a. Ondertitel :
 - “Maandschrift van het Aartsbroederschap”.

(1) *Bode der Aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart.*

Bode van O.L.V. van het H. Hert, vanaf VII-1886.

Bode van het aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart, vanaf 1895.

Bode der aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart, vanaf 1899.

- "Uitgegeven met de goedkeuring van het aartsbisdom Mechelen, vanaf 1887
 - "Uitgegeven te Averbode, met de goedkeuring van het Aartsbisdom Mechelen", vanaf 1891.
- b. Vignet : Centraal staat het beeld van O.L.V. van het H. Hart, omringd door engelen, die een banderolle dragen met de vermelding 'O.L.V. van het H. Hert Hoop der Hopeloozen'. Links hiervan bevindt zich de zittende Lieve Vrouw; voor het beeld staat de gelukzalige Herman-Jozef die een appel aan het kind Jezus aanbiedt. Onderaan staat het beeld van Sint-Jozef met op zijn linkerarm het kind Jezus; in zijn rechterhand draagt hij een lelie. Rechts bovenaan een afbeelding van de verschijning van de verheerlijkte Jezus. Onderaan links de afbeelding van de H. Norbertus met primaatsstaf in zijn linkerhand, in zijn rechterhand draagt hij een remonstrans. Aan zijn voeten ligt de ketter Tanchelm. Onderaan over de gehele breedte van de illustratie een tekening van de abdijkerk en het abtshuis.
- c. Motto :
- "O.L.V. van het H. Hart. Hoop der Hopeloozen".
 - "Pietate et scientia. Ecce Agnus dei", vanaf 1910.
- d. Prijs : 2 F. per jaar.
- e. Formaat :
- 18 x 12 cm, 16 blz.
 - 25 x 18 cm, 16 blz., vanaf 1887.
 - 25 x 18 cm, 12 blz., vanaf 1898.
- f. Periodiciteit :
- maandelijks.
 - halfmaandelijks, vanaf 1887.
 - wekelijks, vanaf 1-III-1898.
- g. Oplage (1) :
- 1886 : 1500 eks.
 - 1887 : 1950 eks.
 - 1895 : 9200 abonnennten.
 - 1897 : 27761 abonnennten.
 - 1898 : 54479 abonnennten.
 - 1900 : 76827 abonnennten.
 - 1901 : 103785 abonnennten,
 - 1903 : 114114 eksemplaren.
- h. Adres : Abdij van Averbode.

(1) *Pikkelpoort*, 1975, nr. 1, p. 2. Na 1903 verminderde de oplage, waarschijnlijk wegens de opkomst van andere mariale tijdschriften.

- III. a. Eerste nummer : 29-XII-1885.
 Laatste nummer : 23-VIII-1914 (XXIX, n. 29).
 d. Uitgever : Abdij van Averbode.
 e. Drukker :
 - C. Compiet, Averbode.
 - Stoomdrukkerij J. Van Linden, vanaf 1893.
 - Drukkerij van de Abdij, vanaf 1899.
 f. Hoofdredactie (1) :
 - J.K. Schaepmans, in 1886-1887.
 - V.J. Van Tongel, in 1887-1892.
 - G.H. Franken, in 1892-1911 (?).
 - X.L. Adriaensen, in 1911 (?)-1914.

IV. Mariaal tijdschrift. Bode van het gelijknamig Broederschap. Bevat verhalen en legenden, orde- en abdijsnieuws, kerkelijk nieuws uit de hele wereld, missienieuws uit Kongo, Brazilië en Denemarken, moraliserende artikels, publikaties van intenties, enz. (2).

Le Bulletin de la Communion Solennelle. (1914)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1914 (I).
- II. a. Ondertitel : “Lecture pour tous les enfants qui se préparent à la communion solennelle”.
 d. Prijs : 10 cent., voor vier nummers.
 e. Formaat : 25 x 18 cm, 8 blz.
 f. Periodiciteit : verscheen vier maal vóór de kommunie.
 h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 1914 (nr. 1).
 Laatste nummer : 1914 (nr. 4).
 d. Uitgever : G. Franken, pastoor te Heusden.
 e. Drukker : Abdij van Averbode.

IV. Uitgegeven ter voorbereiding van de Plechtige Kommunie.

(1) *Pikkelpoort*, 1975, nr. 1, p. 2.

(2) Vanaf 1-III-1897 verscheen een volksuitgave op minder goed papier maar met identieke inhoud.

Le Bulletin de la Première Communion. (1908-)

- I. Bewaarplaats :
- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1909-1910 (II-III).
- II. a. Ondertitel : "Lecture pour les enfants qui se préparent à leur première communion".
d. Prijs : 10 cent. voor vier nummers.
e. Formaat : 25 x 18 cm, 4 blz.
f. Periodiciteit : vier maal vóór de kommunie.
h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 1908 (?).
Laatste voorhanden nummer : 1910 (III, n. 4).
d. Uitgever : G. Franken, pastoor te Heusden.
e. Drukker : Abdij van Averbode.
- IV. Uitgegeven ter voorbereiding op de eerste kommunie.

Het Communieklokje. (1907-1911)

- I. Bewaarplaats :
- Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1907-1911.
- II. a. Ondertitel : "Lezing voor de kinderen die zich voorbereiden tot de eerste H. Communie".
d. Prijs :
- 10 cent. voor vier nummers in 1907-1908.
- 5 cent. voor vier nummers in 1909-1911.
e. Formaat : 25 x 18 cm, 4 blz.
f. Periodiciteit : verscheen vier maal in de weken voor de kommunie.
h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 1907.
Laatste voorhanden nummer : 1911 (V, n. 4) (1).

(1) Mogelijk verscheen *Het Communieklokje* verder tot 1914. Ofwel werd

- d. Uitgever : G. Franken, pastoor te Heusden.
- e. Drukker : Abdij van Averbode.

IV. Uitgegeven ter voorbereiding van de eerste kommunie. De inhoud bestaat uit stichtende verhaaltjes en katechetische lezing.

Het Communieklokje. (1907?-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1914.
- II. a. Ondertitel : “Lezing voor de kinderen die zich voorbereiden tot de plechtige H. Communie”.
 - d. Prijs : 5 cent. voor de vier nummers.
 - e. Formaat : 25 x 18 cm, 4 blz.
 - f. Periodiciteit : verscheen vier maal in de laatste weken voor de kommunie.
 - h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 1907? (1).
 - Laatste nummer : 1914 (VIII, n. 4).
 - d. Uitgever : G. Franken, pastoor te Heusden.
 - e. Drukker : Abdij van Averbode.
- IV. Uitgegeven ter voorbereiding van de Plechtige Communie.

Messenger de l'Archiconfrérie de N.D. du Sacré-Coeur (1895-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1895-1914.
 - A., Bibliotheek van het Onderwyzend Personeel/ F 160818 : 1900.

het opgevolgd door *Het Communieklokje. Lezing voor de kinderen die zich voorbereiden tot de plechtige H. Communie*, cfr. *infra*.

(1) De bewaarde jaargang van 1914 is ofwel de voortzetting van het bovengenoemde *Communieklokje*, ofwel verscheen dit blad vanaf 1907.

- Br., M.I.P. : prospectus; 7-I-1895 (I, n. 1); 7-VI-1897 (III, n. 11); 5-III-1898 (IV, n. 5); 17-XII-1898 (IV, n. 46); 3-IX-1899 (V, n. 36); 29-VII-1899 (VI, n. 30); 14-X-1900 (V, n. 41); 5-V-1901 (VII, n. 18); 10-XI-1901 (VII, n. 45); 21-IX-1902 (VIII, n. 38); 30-XI-1902 (VIII, n. 48); 17-I-1904 (X, n. 3); 26-II-1905 (XI, n. 9); 12-II-1905 (XI, n. 7); 21-V-1905 (XI, n. 21); 17-I-1909 (XV, n. 3); 13-VI-1909 (XV, n. 24); 27-VI-1909 (XV, n. 26); 5-XII-1909 (XV, n. 4); 27-II-1910 (XVI, n. 9); 13-III-1910 (XVI, n. 11); 6-XI-1910 (XVI, n. 44).

II. a. Ondertitel : "publié sous la haute approbation de Son em. le Cardinal Archevêque de Malines".

c. Motto : "Elle est l'Espérance des Désespérés".

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat :

- 25,5 x 17,5 cm, 12 blz.

- 25 x 16,5 cm, 12 blz., vanaf 1899.

f. Periodiciteit :

- halfmaandelijks.

- wekelijks, vanaf 1899.

g. Oplage (1) :

- 1895 : 1291 abonneuten

- 1896 : 1796 abonneuten.

- 1897 : 2104 + 799.

- 1898 : 2450 + 1111.

- 1900 : 4099 + 7067.

- 1901 : 5050 + 9973.

- 1903 : 7210 + 19213.

- 1914 : 27078.

h. Adres : Abdij van Averbode.

III. a. Eerste nummer : 7-I-1895.

Laatste nummer : 23-VIII-1914.

d. Uitgever : G. Crets (2).

e. Drukker :

- J. Van Linden.

- Drukkerij van de abdij, vanaf 1899.

f. Hoofdredactie :

- G.H. Franken, 1895-1897.

(1) *Pikkelpoort*, 1975, nr. 2, pp. 7-8. Vanaf het verschijnen in 1897 van de volksuitgave, wordt eerst de oplage van de luxeuitgave en daarna deze van de volksuitgave gegeven.

(2) *Pikkelpoort*, 1975, nr. 2, p. 6.

- T.H. Schoenaars, 1897-1901.
- J.J. Feyen, 1901-1914.
- g. Medewerkers :
 - B.J. Meus (co-redakteur).
 - Defives.
- IV. Mariaal tijdschrift. Franstalige tegenhanger van de *Bode van het aartsbroederschap van O.L.V. van het H. Hart*.

Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers. (1911-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - Averbode, Bibliotheek van de Norbertijnerabdij : 1911-1914.
- II. a. Ondertitel : “Verschijnt om de veertien dagen”.
 - b. Vignet : een arend met gespreide vleugels. Verder een afbeelding van de voornaamste burgerlijke en kerkelijke gebouwen van België (stadhuizen, belforten, kerken).
 - d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
 - e. Formaat : 25 x 18 cm, 16 bladzijden.
 - f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
 - h. Adres : Abdij van Averbode.
- III. a. Eerste nummer : 29-III-1911 (1).
 - Laatste nummer : 31-VII-1914.
 - d. Uitgever : Abdij van Averbode.
- IV. Het doel van deze uitgave was het samenbrengen van artikels en informatie op algemeen godsdienstig gebied, overgenomen uit andere tijdschriften en dagbladen. Alszodanig wou men een overzicht geven van de aktualiteit enerzijds, van “waardevolle ideeën” anderzijds. Het tijdschrift was bedoeld voor Vlaanderen en Nederland. De uitgave was zeer apologetisch en militant.

(1) Het *Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers* werd vanaf Nieuwjaar 1910 gedrukt door de drukkerij Dirk Martens te Aalst. Cfr. *Pikkelpoort*, 1976, nr. 6, p. 53.

DIEST

Ons Blaadjje. (1902-)

- I. Bewaarplaats :
 - D., S.A. : 11-I-1902 (I, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Orgaan van het Patronaat van Diest".
 - d. Prijs : "gratis voor de ere- en werkende leden".
 - e. Formaat : 30,5 x 21 cm, 2 kol., 4 blz.
 - f. Periodiciteit : maandelijks.

- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 11-I-1902 (I, n. 1).
 - e. Drukker : "drukkerij van het patronaat".

- IV. Vakblad.

Het Schoteltje. (1902-)

- I. Bewaarplaats :
 - D., S.A. : -1902 (proefnummer); 13-XII-1902 (I, n. 2).

- II. b. Vignet : slagersknecht met vleeschotel.
 - d. Prijs : 4 F. per jaar.
 - e. Formaat : 36 x 26,5 cm, 3 blz., 2 kol.
 - f. Periodiciteit : veertiendaags.
 - h. Adres : L. Beckers, Koemarkt, 32, Diest.

- III. a. Eerste nummer : -1902.
 - Laatste voorhanden nummer : 13-XII-1902 (I, n. 2).
 - e. Drukker : L. Beckers, Koemarkt, 32, Diest.

- IV. Vakblad.

Souvenir de Montaignu. (1902-)

- I. Bewaarplaats :
- L., U.B./F.H./ 358/13 : 6-XII-1902 (I, n. 1); 13-XII-1902 (I, n. 2).
- II. c. Motto : "Omnia ad Majorem Dei Gloriam et Mater ejus. Auxilium christianorum Ora pro nobis. Beatam Me dicent Omnes Generationes".
d. Prijs : 4 F. per jaar.
e. Formaat : 26 x 18 cm, 12 blz.
f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
g. Adres : L. Beckers, Marché au Bétail, 30-32, Diest.
- III. a. Eerste nummer : 6-XII-1912.
Laatste voorhanden nummer : 13-XII-1912.
d., e. Uitgever, Drukker : L. Beckers.
- IV. Godsdienstig tijdschrift ter bevordering van de devotie tot O.L.V. van Scherpenheuvel.

HERENT

Brique et Mortier. (1904-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 8-III-1904 (proefnummer); 1-IV-1904 (n. 1); 1-VIII-1904 (n. 9); 15-VIII-1905 (II, n. 16); 15-XI-1907 (IV, n. 21-22).
- Br., M.I.P. : 1-IV-1904 (I, n. 1); 1-VI-1904 (I, n. 5); 1-VI-1905 (II, n. 11); 15-VI-1905 (II, n. 12); 1-IX-1905 (II, n. 17); 15-XII-1905 (II, n. 24); 1-I-1906 (III, n. 1); 15-XI-1907 (IV, n. 21-22); 15-X-1908 (V, n. 19-20); 1-VI-1909 (VI, n. 9-10-11); 1-V-1911 (VIII, n. 7-8-9).
- II. a. Ondertitel : "Feuille industrielle générale pour la Belgique, la

France, l'Allemagne et la Hollande entièrement indépendante et étrangère à toute idée politique”.

- b. Vignet : industrieel landschap.
- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat : 32 x 25 cm, 2 kol., 8 blz.
- f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
- g. Oplage : 40000 eksemplaren (1).
- h. Adres : Scheidt en Co., Herent.

III. a. Eerste nummer : 1-IV-1904.

Laatste voorhanden nummer : 1-V-1911 (n. 7-8-9).

- b. Stichter : Scheidt en Co., Herent.
- d. Drukker : J. Wouters-Ickx, Naamsestraat, 76, Leuven.

IV. Vakblad.

HEVERLEE

Analectes de l'Ordre de Prémontré. (1905-1914)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ K 35938 : 1905-1914.
- G., U.B./ P 206 (15) : 1905-1914.
- Heverlee, Abdij van 't Park ; 1905-1914.
- L., B.F.T./ 98 A : 1905-1914.
- L., B.U./ Z L 804 : 1905-1914.
- L., U.B./ Y 317 : 1905-1914.

- Br., M.I.P. : -II-1905 (n. 1).

II. b. Vignet : een wapenschild; op een veld van lelies, twee gekruiste kromstaven; bovenaan een mijter en staf.

- d. Prijs : 4 F. per jaar.
- e. Formaat : 23,5 x 15,5 cm, 64 à 96 blz.

(1) *Brique et Mortier*, 4 maart 1904.

- f. Periodiciteit : 4 x per jaar.
- h. Adres : Abdij van 't Park.

III. a. Eerste nummer : II-1905.

Laatste nummer : 1914.

- d. Uitgever : Abdij van 't Park.
- e. Drukker : Misch en Thron, Koningsstraat, 66-69, Brussel.
- f. Beheer, directie, hoofdredactie : Raphaël Van Waefelghem.
- g. Medewerkers :
 - F. M. Guedens
 - Max de Troostenbergh.
 - Jules Vannerus.
 - Paul Lenaerts.

IV. Historisch tijdschrift (1).

Bibliothèque Norbertine. (1899-1904)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ K 37178 : 1899-1914.
- Heverlee, Abdij van 't Park : 1899-1904.
- L., U.B./ X 8353 : 1899-1904.

- Br., M.I.P. : 1899 (I, n. 1); 1902 (IV, n. 1); 1902 (IV, n. 4).
- G., U.B./ 121 K 26 : 1900 (II, n. 6).

II. a. Ondertitel : "Revue historique et religieuse. Avec des Notices sur le Brésil et un Bulletin des Missions fondées par l'abbaye du Parc (Louvain)".

b. Vignet : bloeiende tak.

c. Motto : "Les missions catholiques sont l'instrument gigantesque de la civilisation universelle (Comte de Maistre)".

d. Prijs : 5 F. per jaar.

(1) *Analectes*, nr. 1, pp. 1-2 : "Voulant au surplus aux sollicitations qu'on nous a faites de divers côtés, nous nous sommes décidés à fonder une revue ayant pour titre *Analectes de l'Ordre de Prémontré* — et dont le but sera de faire connaître le riche dépôt confié à nos soins et tout ce qui a trait à l'histoire et à la liturgie du grand Ordre de Saint-Norbert."

- e. Formaat : 25,5 x 17,5 cm.
- f. Periodiciteit : 6 x per jaar.
- h. Adres : Abdij van 't Park.

III. a. Eerste nummer : 1899.

Laatste nummer : 1904.

e. Drukker : St-Augustijn-drukkerij, Kipdorp, 22, Antwerpen.

IV. Historisch en op Brazilië gericht missietijdschrift (1).

De Bieënvriend. (1891-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -VI-1896 (VI, n. 6).

- Br., M.I.P. : -VI-1895 (IV, n. 6); -IV-1896 (VI, n. 4); 25-III-1900 (X, n. 3).

II. a. Ondertitel : “Maandelijksch tijdschrift van den Bond der bieentelers van Brabant en Omstreken. Orgaan der Vereeniging van de Bieëntelers der Beide Vlaanderen”.

b. Vignet : bijenkast.

d. Prijs :

- gratis voor leden.

- 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 22,5 x 15,5 cm, 32 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : W.F. Rondou, Schrijver van de Bond en hoofdonderwijzer te Oud-Heverlee.

III. a. Eerste voorhanden nummer : -VI-1894 (IV, n. 6).

Laatste voorhanden nummer : 25-III-1900 (X, n. 3).

IV. Vakblad.

(1) *Bibliothèque Norbertine*, nr. 1 : “Notre but est donc de servir l'église et la patrie en travaillant au relèvement spirituel et temporel du Brésil, et en même temps au développement des sciences en fouillant les archives, pour mettre en évidence des faits dont l'histoire nous saura gré”.

Laiterie et Elevage. Melkerij en Veeteelt. (1906-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -I-1906 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -I-1906 (I, n. 1); 22-II-1906 (I, n. 4); 10-IV-1908 (III, n. 7); 1-XII-1909 (IV, n. 26); -II-1913 (VIII, n. 2).
- L., U.B./F.H./ 244/15 : -I-1906 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Organe de la Société Nationale de Laiterie. Tolk van de nationale Zuivelmaatschappij".

- d. Prijs : 5 F. per jaar.
- e. Formaat : 29 x 23 cm, 2 kol., 8 blz.
- f. Periodiciteit : halfmaandelijks (do).
- h. Adres : Waversesteeweg, 60, Heverlee.

III. a. Eerste nummer : -I-1906.

Laatste voorhanden nummer : -II-1913 (VIII, n. 2).

- c. Eigendom : Nationale Zuivelmaatschappij.
- e. Drukker : Paul Smeesters, de Bériotstraat, 4, Leuven.
- g. Medewerkers ;
 - Adam, melkerijbestuurder, Virton.
 - Adriaensen A., raadgeverij in melkerij, Leuven.
 - E.H. Berger, Edingen.
 - De Prouw, melkerijbestuurder, Karlsburg.
 - L. Frateur, professor te Leuven.
 - En. Hegh, landbouw-ingenieur, Ukkel.
 - Dr. Henseval, Brussel.
 - Edm. Leplace, professor te Leuven.
 - E.E. Luytgaerens, Boerenbond.
 - Marcas, bestuurder der melkerij, Gembloers.
 - G. Mullie, veeartstoezichter, Brussel.
 - Baron Peers, Oostkamp.
 - Fr., Sneyers, bestuurder melkerijschool, Oplinter.
 - E.H. Van Buggenhout, landbouwingenieur, Aarschot.
 - Em. Vliebergh, professor, Leuven.
 - J. Wauters, scheikundige, Brussel.
 - P. Wauters, bestuurder melkerijschool, Boechout.

IV. Vakblad.

't Parks Maandschrift. (1901-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Heverlee, Abdij van 't Park : 1901-1914..
- Br., K.B./F.M. : 15-II-1901 (I, n. 2); 1-XI-1912 (XII, n. 11).
- Br., M.I.P. : 15-XII-1901 (I, n. 12); 15-VII-1904 (IV, n. 7);
15-II-1906 (VI, n. 2).
- II. b. Vignet : een nis waarin de naam van het tijdschrift is gegrift.
Rond de tekst lauwerkransen, die steunen op twee engelen-
hoofden. Voor de zuil links van de nis het beeld van Sint-Nor-
bertus met in de rechterhand een monstrans en in de linker het
bisschopskruis. Rechts van de nis Sint-Jan Evangelist, patroon
van de abdij.
- d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
- e. Formaat :
- 22,5 x 16 cm, 16 blz.
- 22,5 x 16 cm, 24 blz, vanaf 15-I-1902.
- 22,5 x 16 cm, 32 blz., vanaf 15-I-1910.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Abdij van 't Park.
- III. a. Eerste nummer : 15-I-1901.
Laatste nummer : 1-VIII-1914 (XIV, n. 8).
- d. Uitgever : Norbertijnerabdij van 't Park te Heverlee.
- e. Drukker :
- A. Wouters, St.-Augustijn-drukkerij, Kipdorp, 22, Antwerpen.
- A. Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven, vanaf 15-I-
1904.
- f. Beheer, directie, hoofdredactie :
- E.H. J.E. Jansen, onderpastoor te Bierbeek.
- g. Medewerkers : E.H. Hendrik Schools.
- IV. Godsdienstig tijdschrift.

Revue de l'Ordre de Prémontré et de ses Missions. (1905-1914)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B. : 1905-1914.

- Heverlee, Abdij van 't Park : 1905-1914.
- L., B.F.T./ 98 A : 1905-1914.
- L., U.B./ Y 340 : 1905-1914.
- L., Abdij van de Keizersberg/ Pèr. I 8510 : 1905-1914.

- Br., M.I.P. : -I-1905 (VII, n. 1); -III-1910 (XII, n. 2).

II. a. Ondertitel : "Bibliothèque Norbertine".

- b. Vignet : bloeiende tak.
- c. Motto (1) :
- e. Formaat : 26 x 17,5 cm.
- f. Periodiciteit : 6 x per jaar.
- h. Adres : Abdij van 't Park, Heverlee.

III. a. Eerste nummer : -I-1905 (VII, n. 1) (2).

Laatste nummer : 1914.

- e. Drukker :
 - A. Wouters, Kipdorp, 22, Antwerpen.
 - P. Smeester, St-Barbarastraat, 16-18, Leuven vanaf 1907.

IV. Historisch en missietijdschrift.

HOEGAARDEN

De Huishode. (1905-1906)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ B 117 438 : 1905-1906.

- Br., K.B./F.M. : -I-1905 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -I-1905 (I, n. 1); -II-1905 (I, n. 2).

II. a. Ondertitel : "Maandschrift voor alle standen".

- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

(1) Cfr. *supra*, *Bibliothèque Norbertine*.

(2) Voortzetting van het tijdschrift *Bibliothèque Norbertine*.

- e. Formaat : 24,5 x 16,5 cm, 20 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : W. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

III. a. Eerste nummer : -I-1905.

Laatste nummer : -VI-1906 (1).

d., e. Uitgever, Drukker : W. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

g. Medewerkers :

- Bert Van Weert.
- J.A. Vervloet.
- Frans Zand.

IV. Godsdienstig-moraliserend tijdschrift.

Ons Vlaamsche Volk. (1906-1912)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ B 116 772 : 1906-1912.

- Br., M.I.P. : -VII-1906 (I, n. 1); -XI-1906 (I, n. 5); -VI-1907 (I, n. 12); -VII-VIII-1907 (II, n. 1-2); -X-1907 (II, n. 4); -V-VI-1910 (IV, n. 11-12); -1911 (V, n. 9).

II. a. Ondertitel : "Letterkundig Maandschrift voor alle Standen".

d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

e. Formaat : 25 x 16,5 cm.

f. Periodiciteit : maandelijks.

III. a. Eerste nummer : -VII-1906 (2).

Laatste nummer : 1912.

c. Eigendom : W. Smeesters.

e. Drukker : W. Smeesters-Lefrère.

f. Beheer, directie, hoofdredactie :

- A. Steylers.
- Lod. Rock.
- H. Heyman.

(1) Voortgezet door *Ons Vlaamsche Volk*.

(2) Voortzetting van *De Huisbode*.

g. Medewerkers :

- Theodoor Sevens.	- Gustaaf D'Hondt.
- Victor Naveau.	- Herman Ronse.
- J. Aug. Vervloet.	- Odilon Nelis.
- Leonard Buerbaum.	- Fr. R.J. Jordens.
- J.A. Vandenbroeck.	- Lod. Opdebeeck.
- Frans Coekelberghs.	- Piet Van Assche.
- J.F. Vincx.	- Jef De Buck.
- Lod. Gilis.	- Leopold De Bevere.
- Viktor De Lille.	

IV. Kultureel Tijdschrift.

De Sint-Gorgoniusbode. (1901-)

I. Bewaarplaats :

- Parochiaal Archief van Hoegaarden : 1902.

- Br., K.B./F.M. : -VI-1902 (II, n. 4).

- Br., M.I.P. : -XI-1901 (I, n. 9); -II-1903 (II, n. 12); -III-1903 (III, n. 1); -V-1901 (X, n. 3); -VIII-1910 (X, n. 11-12); -VIII-1912 (II, n. 6).

II. a. Ondertitel : "Maandschrift".

b. Vignet : een ring.

d. Prijs : 2 F. per jaar.

e. Formaat : 25 x 16,5 cm, 16 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : W. Smeesters-Lefrère, Hoegaarden.

III. a. Eerste voorhanden nummer : -XI-1901 (I, n. 9).

Laatste voorhanden nummer : -VIII-1912 (II, n. 6).

e. Drukker : W. Smeesters-Lefrère.

f. Beheer, directie, hoofdredactie : E.H. Van Stappen.

IV. Godsdienstig tijdschrift.

KESSEL-LO

Notre Abeille - Onze Bie. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./M. : 1-IX-1907 (n. 23).
- Br., M.I.P. : 1-XI-1907 (n. 23).
- II. a. Ondertitel : "Bulletin mensuel de la Société Coopérative du Chemin de Fer, de la Poste et du Télégraphe à Louvain. Maandblad der Samenwerkende Maatschappij van het Personeel van Yzerenweg, Post en Telegraaf te Leuven."
b. Vignet : twee ineengeslagen handen.
e. Formaat : 42,5 x 31 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Diestsesteenweg, 44, Blauwput.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 1-XI-1907.
e. Drukker : Leon Van Nieuwenburgh, Diestsesteenweg, 30, Blauwput.
- IV. Vakblad.

Tijdschrift van Sint-Antonius Patronaat

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -iii-1911 (n. 1).
- Br., M.I.P. : -III-1911 (n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Verschijnt als 't Past".
e. Formaat : 28,5 x 22 cm, 2 kol., 4 blz.
h. Adres : De Vlaamsche Drukkerij, Hugo Bosmans, Minderbroederstraat, 44, Leuven.
- III. a. Enig voorhanden nummer : -III-1911.
d. Uitgever : St-Antonius Patronaat.
e. Drukker : Hugo Bosmans, Minderbroederstraat, 44, Leuven.

IV. Orgaan van de gelijknamige jeugdvereniging.

LEUVEN

L'Action Sociale. (1892-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 1-VIII-1892 (proefnummer).
- Br., M.I.P. : 1-VIII-1892 (proefnummer).
- L., U.B./F.H./ Leuven Convolut I : 1-VIII-1892 (proefnummer).
- II. a. Ondertitel : "Journal international hebdomadaire".
d. Prijs : 12 F. per jaar.
e. Formaat : 37 x 27,5 cm, 2 kol., 8 blz.
f. Periodiciteit : wekelijks (?).
h. Adres : A. Uystpruyst-Dieudonné, Naamsestraat, 11, Leuven.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 1-VIII-1892.
e. Drukker : A. Uystpruyst-Dieudonné.
g. Medewerkers : Aug. Lehmkuhl, S.J.
- IV. Tijdschrift dat zijn aandacht richt op de sociale kwestie. Een oplossing wordt gezien in het kristelijk korporatisme.

L'Agriculteur Mécanicien. (1902-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 19-I-1902 (I, n. 2); 16-II-1902 (I, n. 6).
- L., U.B./F.H./ Leuven Convolut I : 2-I-1902 (I, n. 1); 9-II-1902 (I, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Journal d'Agriculture et de Mécanique appliquée à la Culture. Paraissant le dimanche".

- d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
- f. Periodiciteit : 27 x 20 cm, 2 kol., 8 blz.
- h. Adres : Rue du Souci, 19, Louvain.

III. a. Eerste nummer : 2-I-1902.

Laatste voorhanden nummer : 16-II-1902 (I, n. 6).

- d. Drukker : H. Dekeyser, Rue du Souci, 19, Louvain.

IV. Vakblad.

Alma Portugueza. (1913-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : -V-1913 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Orgao do integralismo Lusitano. Revista de philosophia, litteratura e arte, sociologia, educação, instrucção e actualidades".

- b. Vignet : een vaandeldrager staande midden de ruïnes van een gotisch gebouw.

d. Prijs :

- 7,5 F. per jaar.
- 60 cent. per nummer.

- e. Formaat : 25 x 16,5 cm, 50 blz.

- f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres :

- Redacção : Mont du Belier, 19, Leuven.
- Administração : Rue du Parc, 191, Leuven.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -V-1913.

- d. Uitgever : Ascenso de Siqueira.

- e. Drukker : Vlaamsche Drukkerij, Rue des Récollets, 44, Leuven.

f. Beheer, directie, hoofdredactie :

- Director : Domingos de Gusmao Araujo.
- Director Artistico : Ramos Ribeiro.
- Secretario da redacção : Rollaô Preto.
- Administrador : D. Antonio Alvares Pereira.

IV. Kultureel Tijdschrift.

Annales des Missions Franciscaines. (1861-1867)

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./ Z 3285 : 1861-62 (I) - 1866-67 (VI).
- G., U.B./ P 65 (I) : 1961-62 (I) - 1866-/67 (VI), ontbreekt VI, n. 3.

II. a. Ondertitel : "Par le père F. Marcellin de Civezza, traduites de l'italien".

d. Prijs : 4 F. per jaar.

e. Formaat : 20,5 x 13 cm, 64 à 68 blz.

f. Periodiciteit :

- maandelijks, 1861-62 (I).
- tweemaandelijks, vanaf 1862-63.

h. Adres :

- Ch. Peeters, Rue de Namur, 22, Leuven.
- P.J. Verbiest, Vieux Marché, 16, Louvain, vanaf 1865.

III. a. Eerste nummer : 1-XI-1861.

Laatste nummer : 1867.

d. Uitgever :

- Charles Peeters.
- P.J. Verbiest, vanaf 1865.

e. Drukker :

- Charles Peeters.
- C.J. Fonteyn, Leuven, vanaf -XI-1865.

IV. Dit tijdschrift is de Franse vertaling van het Italiaanse *Cronaca delle Missioni Franciscane*. Het behandelt de activiteiten van de Minderbroeders op het gebied van de geloofsverspreiding. Verder beschrijft het de geschiedenis, de instellingen, de missiën van de orde. Vanaf januari 1866 verscheen er tevens een kroniek over de Belgische provincie.

Het Apostelwerk van Pater Damiaan. (1894-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : -II-1894 (I, n. 1); -III-1894 (I, n. 2); -IV-1895 (II, n. 2); -V-1895 (II, n. 3); -V-1897 (IV, n. 3); -IV-1903 (X, n. 2).

- II. a. Ondertitel : "Maandelijksch Tijdschrift".
- b. Vignet :
- Rechts de beeltenis van Pater Damiaan als jong priester. Links Pater Damiaan als melaatsenhelper, in 1894-1895.
 - In het midden bovenaan de beeltenis van Pater Damiaan met daaronder het opschrift "Pater Damiaan Apostel".
 - Links bovenaan : het Damiaangesticht te Aarschot.
 - Rechts bovenaan : een gebouw te Kortrijk.
 - Links onderaan : het geboortehuis te Tremelo.
 - Rechts onderaan : een landkaart van Molokai, vanaf 1897.
- d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
- e. Formaat : 22,5 x 14 cm.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Paters der Heilige Harten, Sint-Antoniusberg, 9, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -II-1894.
 Laatste voorhanden nummer : -IV-1903.
- d. Uitgever : Paters der Heilige Harten.
- e. Drukker : Polleunis en Ceuterick, Weezenstraat, 30, Leuven.
- IV. Missietijdschrift. Vlaamstalige tegenhanger van *L'Oeuvre du Père Damien*.

L'Arboriculteur

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 1-II-1880 (VI, n. 19); -XII-1881 (VIII, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Moniteur et Mémorial des conférences".
- d. Prijs : 4 F. per jaar.
- e. Formaat : 21,5 x 14,5 cm, 4 blz.
- f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
- III. d. Drukker : C. Annoot-Braeckman, Gent.
- f. Hoofdredactie : D. Buisseret, professor te Leuven.
- IV. Vakblad.

Articles de l'Avenir. (1830-1832)

- I. Bewaarplaats :
 - L., B.F.T./158 M 3 : 1830-1832.
 - L., U.B. : 1830-1832;

 - Br., M.I.P. : 13-IV-1831; 28-V-1831.
- II. d. Prijs : 4 F. per volume.
 - e. Formaat : 22,5 x 13,5 cm, 40 of meer blz.
 - f. Periodiciteit : onregelmatig, doch vrij frekwent.
 - h. Adres : Vanlinthout en Vandezande, Diestsestraat, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -X-1830.
 - Laatste nummer : 25-IX-1832.
 - d., e. Uitgever, Drukker : Vanlinthout en Vandezande.
 - g. Medewerkers : Van Bommel; Sterckx; de Ram.
- IV. Tijdschrift. Bevat de voornaamste artikels van Lamennais' *L'Avenir*.
- V. Bibliografie :
 - A. SIMON, *Catholicisme et Politique. Documents inédits (1832-1909)*, p. 53.

L'Art à l'Ecole et au Foyer. (1906-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./H 75714 : 1912-1913 (VII-VIII).
 - L., B.U./Y 3272 : 1906-1914 (I-IX).

 - Br., K.B./F.M. : -I-1906 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : -I-1906 (I, n. 1); -III-1906 (I, n. 3); -III-1910 (V, n. 3).
- II. a. Ondertitel :
 - "Bulletin de la société de même nom".
 - "Honoré d'une souscription du Ministère des Sciences et des Arts", vanaf VI-1911 (VI, n. 7).

- d. Prijs : 2 F. per jaar.
- e. Formaat : 28,5 x 19,5 cm, 8 à 16 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks, uitgezonderd augustus en september.
- h. Adres : 165, Chaussée de Namur, Héverlé-Louvain.

III. a. Eerste nummer : -I-1906.

Laatste nummer : -VII-1914.

d. Drukker : A. De Scheemaecker, St.-Amandsberg, Gent.

f. Hoofdredactie :

- J. Krekelberg.
- E. Dony.
- H. Gevelle.
- L. Mallinger.

IV. Dit tijdschrift werd opgericht door de uit december 1905 dateerende gelijknamige vereniging, waarin leerkrachten uit het vrij en het officiële onderwijs en andere geïnteresseerden waren gegroepeerd. *L'Art à l'école et au foyer* bekommerde zich om de ontwikkeling van het schoonheidsgevoel. Het blad verstrekke methodologische richtlijnen voor de esthetische opvoeding, analyseerde kunstwerken, verstrekke een uitvoerige bibliografie van werken op kunstgebied en verzorgde bovendien een kroniek over binnen- en buitenlandse manifestaties op kunstgebied.

De Bediende. (1913-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 1-VIII-1913 (I, n. 1).

- Br., M.I.P. : 1-VIII-1913 (I, n. 1).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : 1-VIII-1913 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Maandelijksch Orgaan der Gilde van Klerken, Bedienden en Handelsreizigers (Vakvereniging). Organe mensuel du Syndicat des Commis, Employés et Voyageurs de Commerce".

- d. Prijs :
 - Gratis voor leden.
 - 1,25 F. per jaar, voor niet-leden.
- e. Formaat : 36 x 26 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Schapenstraat, 84, Leuven.

- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 1-VIII-1913.
- e. Drukker : P. Smeesters, St-Barbarastraat, 18, Leuven.
- g. Medewerkers :
 - A. De Pauw.
 - J. Jossa.

- IV. Orgaan van de kristelijke 'Gilde van Klerken, Bedienden en Handelsreizigers'.

Belgisch Tijdschrift van O.L.Vrouw van Lourdes. (1895-1914)

- I. Bewaarplaats :
 - L., U.B./ Y 13889 : 1895/96 - 1913/14.
 - Br., M.I.P. : 30-VI-1895 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Uitgegeven door het genootschap van O.L. Vrouw van het Kruis".
 - d. Prijs : 1 F. per jaar.
 - e. Formaat :
 - 21,5 x 14,5 cm.
 - 24 x 15,5 cm, vanaf 1900-1901.
 - 25 x 16,5 cm, vanaf 1901-1902.
 - 23 x 15,5 cm, vanaf 1902-1903.
 - 26 x 16 cm, vanaf 1913-1914.
 - f. Periodiciteit : 3 x per jaar.
 - h. Adres :
 - Vleminxstraat, 1, Leuven.
 - Vlamingenstraat, 1, Leuven, vanaf 1902-1903.
- III. a. Eerste nummer : 30-VI-1895.
 Laatste nummer : 25-III-1914.
 - d. Uitgever : Het genootschap van O.L. Vrouw van het Kruis.

e. Drukker :

- Polleunis en Ceuterick, Leuven.

- J. Claes, Tiensestraat, 138-140 en Vezaliusstraat, 4, Leuven.

IV. Tijdschrift van de in mei 1895 opgerichte vereniging "het genootschap van O.L. Vrouw van het Kruis": Doel is de bevordering van de devotie tot en de bedevaarten naar Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes. Vlaamstalige tegenhanger van het *Bulletin National Belge de Notre Dame de Lourdes*.

De Belgische Bakker - Le Boulanger Belger

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 15-X-1907 (VIII, n. 10).

- Br., M.I.P. : 15-X-1907 (VIII, n. 10); 15-VIII-1908 (IX, n. 8).

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 15-X-1907 (VIII, n. 10); 15-XII-1907 (VIII, n. 12).

II. a. Ondertitel : "Officieel Orgaan en Eigendom der Nationale Belgische Bakkersfederatie, verschijnende den 15den van iedere maand. Organe officiel et propriété de la Fédération Nationale de la Boulangerie Belge, paraissant le 15 de chaque mois.

d. Prijs :

- 1 F. per jaar.

- 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 36,5 x 27,5 cm, 2 kol., 8 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

g. Oplage : 1000 eksemplaren (1).

h. Adres : Naamsestraat, 34, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 15-X-1907 (VIII, n. 10) (2).

Laatste voorhanden nummer : 15-VIII-1908 (IX, n. 8).

e. Drukker : L. Timmermans-Deknop, Leuven.

IV. Vakblad. Orgaan van de "Nationale Belgische Federatie der Bakkersbazen".

(1) *De Belgische Bakker*, 15 december 1907, p. 1.

(2) Het eerste nummer dat te Leuven verscheen, cfr. *Le Fureteur*, 1 december 1907.

De Belgische Papier- en Boekbewerker. (1908-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : -I-1908 (I, n. 1); -V-1908 (I, n. 5); -V-1911 (IV, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan v.h. Verbond der Christene Papier- en Boekbewerkers van België, verschijnt den 10e van elke maand".
d. Prijs : 2 F. per jaar.
e. Formaat :
- 29,5 x 19 cm, 2 kol., 4 blz., -I-1908.
- 30,5 x 21 cm, 2 kol., 4 blz., -V-1908 en -V-1911.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Pierre Ulens, Capucienenvoer, 141, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -I-1908.
Laatste voorhanden nummer : -V-1911.
d. Uitgever : Pierre Ulens.
e. Drukker : P. Smeesters, Leuven.
- IV. Vakblad.

De Boer. (1891-1904)

- I. Bewaarplaats :
- G., U.B. : 1891-1904, ontbreekt 1904 nrs. 9 en 10.
- L., U.B./ J 362 : 1891-1904.
- Leuven, Bibliotheek van de Belgische Boerenbond : 1891-1904.
- A., S.B./F.S. : -I-1891 (I, n. 1); -X-1897 (VII, n. 6).
- Br., M.I.P. : -I-1891 (I, n. 1); 15-V-1891 (I, n. 5); 15-VI-1891 (I, n. 6); 15-XI-1891 (I, n. 11).
- II. a. Ondertitel : "Maandschrift van den Boerenbond".
d. Prijs :
- gratis voor leden van de Boerenbond.
- 2 F. voor niet-leden.
e. Formaat : 22,5 x 15,5 cm, 16 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres :

- E.H. J. Ferd. Mellaert, Minderbroederstraat, 24, Leuven.
- E.H. J. Ferdinand Mellaerts, Brusselsestraat, 90, Leuven, vanaf -II-1891.
- E.H. J. Ferd. Mellaerts, Goudbloemstraat, 21, Leuven, vanaf -III-1891.
- E.H. J. Ferd. Mellaerts, Minderbroederstraat, 24, Leuven, vanaf -VI-1891.

III. a. Eerste nummer : -I-1891.

Laatste nummer : -XII-1904 (1).

e. Drukker : J.B. Iestas, Brusselsestraat, 90, Leuven.

f. Beheer, directie, hoofdredactie : Ferdinand Mellaerts (2).

g. Medewerkers :

- M. De Marré, Schapenstraat, 2,1 Leuven, in 1894-1895.
- E.C. Tyck, Schapenstraat, 34, Leuven, vanaf -III-1895.
- L. Meulemans, in 1891-1892 (3).

IV. Orgaan van de Belgische Boerenbond (4).

(1) Vanaf januari 1905 verscheen *De Boer* wekelijks, cfr. *supra* het hoofdstuk betreffende de weekbladen.

(2) Jan Ferdinand Mellaerts (1834-1925) was priester en sociaal werker. Nadat hij kennis had gemaakt met de landbouworganisaties in het Rijnland, stichtte hij in zijn parochie St-Alfons-Goor te Heist-op-den-Berg, in 1887 de eerste Belgische Boerengilde. In 1888 vestigde hij zich te Leuven, waar hij in 1890 samen met J. Helleputte en Schollaert de Boerenbond oprichtte. Hij was sekretaris van de Boerenbond tot 1902. Cfr. J. BEYERS-BELL, *Jan Ferdinand Mellaerts*, in *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, dl. II, pp. 950-951.

(3) Burgemeester van Herent.

(4) *De Boer*, januari 1891 : "Hij is het orgaan van den Boerenbond. Zijne eerste plaats zal derhalve voorbehouden worden aan de eigenlijke werkzaamheden van den Bond : aan de berichten nopens dezes leven en ontwikkeling; aan de verlangens en bemerkingsen der medeleden, in zooverre ze hem bekend en van algemeen belang zijn; alsook aan al wat de hoofdzaak aan de gildebreders te zeggen heeft. Daarbij zal *De Boer*, met het oog op de doeleinden van den Boerenbond, ook over het maatschappelijk vraagstuk en over de wetgeving betrekkelijk tot den boerenstand handelen, alsmede over den eigenlijken landbouw".

De Bond. (1912-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -I-1912 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -I-1912 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut V : -XI-1912 (I, n. 11).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan van den Oud-Leerlingenbond der Leuven-
sche Gemeentescholen".
d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
e. Formaat : 27 x 17,5 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : In den Nieuwen Bruidegom, Muntstraat, 16, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -I-1912.
Laatste voorhanden nummer : -XI-1912 (I, n. 11).
f. Beheer : J.B. Stroobants, Diestsestraat, 1, Leuven.
- IV. Orgaan van de 'Oud-Leerlingenbond der Leuvensche Gemeente-
scholen'.

La Bonne Auberge. (1912-1914)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./ B 170001 : 1912-1914.
- L., B.U. / Z 1902 : 1912-1914.

- Br., M.I.P. : -XI-1912 (I, n. 1); -XII-1913 (II, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Des Escholiers et des Poètes. Revue d'art et de
littérature".
b. Vignet :
- een landschap met bomen en een huisje aan een vijver; op de
achtergrond de ondergaande zon.
- de voorgevel van een huis. Vanuit de deur en het venster
straalt het licht in de duisternis, vanaf -XII-1913.
d. Prijs :
4 F. per jaar .
- 50 cent. per nummer.

- e. Formaat : 25 x 16,5 cm, 32 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres :
 - Administratie : Stationstraat, 75, Leuven, vanaf -XII-1913.
 - Sekretariaat van de redactie : Guy Vermeulen, 146, Avenue de l'hippodrome, Bruxelles.

III. a. Eerste nummer : -XI-1912.
 Laatste nummer : -VII/VIII-1914.

- e. Drukker :
 - Alph. Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.
 - De Vlaamsche Drukkerij, H. Bosmans, Recollettenstraat, 44, Leuven, vanaf IX/X-1913.
- f. Beheer :
 - Tiensestraat, 69, Leuven.
 - Freddy Lejeune, Jumet (Charleroi), VII/VIII-1914.
- g. Medewerkers :
 - Guy Vermeulen : sekretaris.
 - Léon Bersou.
 - Maurice Butaye.
 - Robert Crokaert.
 - Albert de Loneux.
 - Jean Fontaine.
 - Freddy Lejeune.
 - Maurice Lesigne.
 - Albert Mendant.
 - Maurice Noullet.
 - Pierre Samb.
 - Robert Silvercruys.
 - Robert Van De Kerckhove.
 - Guy Vermeulen.
 - Marcel Vanderauwera.
 - Jean Redan.
 - René Hislaire.
 - Yves Henroz.
 - Michel Dayez.
 - Croquison.

IV. Kultureel Tijdschrift.

De Boomkweker. (1882-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : -I-1882 (I, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Maandschrift voor Boom, Bloem- en Groensel-
teelt".
 - d. Prijs : 4 F. per jaar.
 - e. Formaat : 21,5 x 14 cm, 8 blz.

h. Adres : Bureelen van den Boomkweker, Vleminckxstraat, 69, Leuven.

III. a. Enig voorhanden nummer : -I-1882 (I, n. 5).

d. Uitgever : Desideer Buisseret.

e. Drukker : C. Annoot-Braeckman, Gent.

f. Beheer : Desideer Buisseret.

IV. Landbouwkundig Tijdschrift.

Le Boulanger Belge.

Zie : *De Belgische Bakker - Le Boulanger belge.*

Bulletin Communal de Louvain. (1850-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., S.A. : 1850-1914; behoudens 1902.

II. d. Prijs : 3 F. per jaar.

e. Formaat : 22 x 14 cm.

III. a. Eerste nummer : zitting van 23-II-1850.

Laatste nummer : zitting van 3-VIII-1914 (1).

e. Drukker :

- L. Jorand-Dusart, Kraekestraat, 4, Leuven.

- Veuve Massar, Place du Peuple, 25, Leuven, vanaf 1862.

- Veuve Ickx en Ferdinand Fils, Rue Standonck, 4, Louvain, vanaf 1872.

- August Peeters-Ruelens, Rue de Namur, 11, Louvain, vanaf 1876.

- J. Savoné et Cie, Rue de Malines, 42, Louvain, vanaf 1878.

- Charles Fonteyn, Rue de Bruxelles, 6, Louvain, vanaf 1879.

(1) Verscheen verder tijdens de bezetting en opnieuw na de eerste wereldoorlog.

- E. Charpentier en J. Schoonjans, Place des Bouchers, 2 et Rue de Bruxelles, 6, Louvain, vanaf 1896.
- J. Savoné-Dekkers, Rue de Malines, 42-44, Louvain, vanaf 1899.
- Imp. Savoné, Rue de Malines, 42-44, Louvain, vanaf 1901.
- V. en J. Savoné, Rue de Malines, 42-44, Louvain, vanaf 1904.
- Em. Charpentier, Place des Bouchers, 2, Louvain, vanaf 1905.
- Em. Charpentier, Rue de Bruxelles, 48, Louvain, vanaf 1906.
- Em. Charpentier, Rue de Namur, 108, vanaf 1912.

IV. Het *Bulletin Communal* verscheen na elke zitting van de gemeenteraad en bevat de verslagen van de zittingen.

Bulletin Mensuel de la Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Louvain — Maandblad van de Koninklijke Maatschappij van Landbouw en Kruidkunde van Leuven. (1913-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -X-1913 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -X-1913 (I, n. 1).

II. e. Formaat : 27,5 x 20 cm, 2 kol., 8 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : 't Sekretariaat der Maatschappij, Savooistraat, 5, Leuven.

III. Eerste en enig voorhanden nummer : -X-1913.

Drukker : Van Linthout, rue de Diest, 32.

IV. Landbouwkundig tijdschrift.

Bulletin National Belge de Notre Dame de Lourdes (1895-1914)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U./Y 13923 : 1895-1914.

- Br., M.I.P. : 30-VI-1895 (I, n. 1); 25-III-1897 (II, n. 4); 25-IX-1904 (X, n. 2).

II. d. Prijs : 1 F. per jaar.

e. Formaat : 21 x 14 cm, 30 blz.

f. Periodiciteit : 4 x per jaar.

h. Adres : Rue des Flamands, 1, Louvain.

III. a. Eerste nummer : 30-VI-1895.

Laatste nummer : 25-III-1914.

e. Drukker : Polleunis en Ceuterick, Leuven.

IV. Orgaan van de "Association de Notre Dame de la Croix". Frans-talige tegenhanger van het *Belgisch Tijdschrift van O.L. Vrouw van Lourdes*.

Bulletin de l'Oeuvre des Missions Catholiques de l'Etat Indépendant du Congo. (1898-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : -III-1898 (I, n. 1); -X-1898 (I, n. 3).

II. a. Ondertitel : "érigée à Louvain avec la haute approbation de l'épiscopat Belge et des évêques du Congo, sous la présidence d'honneur de Monseigneur Abbeloos, Recteur Magnifique de l'université".

b. Vignet : een ster.

d. Prijs :

- 50 cent. per nummer, -III-1898.

- 10 cent. per nummer, -X-1898.

e. Formaat : 21,5 x 14,5 cm, 36 blz.

f. Periodiciteit : 4 x per jaar.

h. Adres : Rue de la Station, 1, Louvain.

III. a. Eerste nummer : -III-1898.

Laatste voorhanden nummer : -X-1898.

IV. Missietijdschrift. Het tijdschrift heeft tot doel een beweging van interesse en sympathie voor de kristianisatie van de zwarten tot stand te brengen. Bovendien wil men geldmiddelen verzamelen

om deze ter beschikking te stellen van de missionarissen.

V. Bibliografie :

- J. PIROTTE, *Périodiques Missionnaires Belges d'Expression française*, p. 68-69.

Le Calotin. (1893)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 19-III-1893 (I, n. 1).
- Br., K.B./F.M. : 19-III-1893 (I, n. 1); 2-IV-1893 (I, n. 2); 21-V-1893 (I, n. 5).
- Br., M.I.P. : 19-III-1893 (I, n. 1); 2-IV-1893 (I, n. 2); 21-V-1893.
- Br., A.V.U. : 19-III-1893 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 19-III-1893 (I, n. 1); 2-IV-1893 (I, n. 2); Leuven Convoluut IV : 19-III-1893 (I, n. 1); 21-V-1893 (I, n. 5).

II. a. Ondertitel : "Journal de la jeunesse catholique de Louvain. Paraissant chaque quinzaine".

c. Motto : "Sans gêne et sans façon. Pour Dieu et la Patrie".

d. Prijs : 10 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 34,5 x 21,5, 2 kol., 4 blz., op 19-III-1893.

- 36,5 x 25,5 cm, 2 kol., 4 blz., op 2-IV-1893.

f. Periodiciteit : halfmaandelijks.

h. Adres : Rue des Ecreniers, 16, Louvain.

III. a. Eerste nummer : 19-III-1893.

Laatste voorhanden nummer : 21-V-1893 (1).

e. Drukker : Wed. Staes, Rue des Ecreniers, 16, Louvain.

IV. Tijdschrift van de katolieke jeugd van Leuven. Het is niet duidelijk of *Le Calotin* al dan niet een studentenblad is (2).

(1) *Le Calotin* werd opgevolgd door *Le Démocrate*, die verscheen vanaf 18 juni 1893, cfr. *infra*.

(2) *Le Calotin*, 19 maart 1893, p. 1 : "Ce que je veux. Comme le dit mon

Chambre de Commerce Libre. (1913-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -IV-1913 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -IV-1913 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut V : -IV-1913.

II. a. Ondertitel : "de l'arrondissement de Louvain".

- d. Prijs : gratis voor leden.
- e. Formaat : 29,5 x 22,5 cm, 8 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Paul Ectors, Rue du Canal, 155, Louvain.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -IV-1913.

- c. Eigendom : Chambre de Commerce Libre.

IV. Vakblad.

Chambre de Commerce de Louvain. (1884-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 30-IX-1887 (IV, n. 45).
- Br., M.I.P. : 29-II-1888 (V, n. 50); 30-IV-1889 (VI, n. 64); 28-II-1891 (VIII, n. 86).
- L., U.B./F.H./96/2 : 31-I-1884 (I, n. 1); 31-VIII-1888 (V, n. 56); 31-XII-1890 (VII, n. 84).

II. a. Ondertitel : "Organe mensuel du Commerce, de l'Industrie et de l'Agriculture. Le Journal est envoyé gratis à tous les adhés-

titre, je veux être l'organe des jeunes gens catholiques de Louvain. Mon but principal et pour ainsi dire unique, c'est de réveiller notre jeunesse de cette apathie où elle semble plongée et de lui infuser la vaillante ardeur que les prochaines luttes politiques vont exiger d'elle si elle veut voir notre vieux drapeau tricolore sortir victorieux et triomphant des combats de l'avenir.

· Ce que je suis. Je suis un journal politique. J'essayerai de traiter tout ce qui a rapport à notre politique générale et communales, et j'ajoute communale surtout, car c'est là notre point faible, c'est donc là que nous devons dresser nos batteries pour combattre l'ennemi".

rents à la Chambre de Commerce”.

d. Prijs : gratis voor leden.

e. Formaat :

- 36,5 x 27,5 cm, op 31-I-1884.

- 39,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz., in 1888.

- 40 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., op 31-XII-1890.

f. Periodiciteit : maandelijks.

III. a. Eerste nummer : 31-I-1884.

Laatste voorhanden nummer : 31-XII-1890 (VII, n. 84).

c. Eigendom : Chambre de Commerce.

e. Drukker : Aug. Fonteyn, Brusselsestraat, 8, Leuven.

f. Beheer, Directie, Hoofdredactie : “La rédaction et la direction en ont été confiées à cinq membres de la Chambre de Commerce”.

IV. Vakblad.

De Christen Bouwwerker. (1905-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 20-XI-1906 (II, n. 11); -III-1909 (IV, n. 3).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : 20-III-1906 (II, n. 3).

II. a. Ondertitel : “Orgaan van 't Nationaal Verbond der Christene Bouwwerkers”.

c. Motto : “Christene Bouwwerkers van België vereenigt U”.

d. Prijs :

- 1 F. per jaar.

- 2 cent. per nummer.

e. Formaat : 37,5 x 27 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : Karel Clabots, Gilde van Ambachten, Leuven.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 20-III-1906 (II, n. 3).

Laatste voorhanden nummer : -III-1909 (IV, n. 3).

e. Drukker : Drukkerij Het Volk, Oudburg, 34, Gent.

f. Beheer, directie, hoofdredactie : Karel Clabots.

IV. Vakblad.

Le Conservateur Belge. (1823-1829)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./ B 120164 : 1823-1829.
- II. a. Ondertitel : "Recueil ecclésiastique et littéraire contenant le Mémorial catholique, l'Ami de la religion et du roi, et l'Eclair".
e. Formaat : "Format in -8°, par livraisons dont le nombre de pages varie" (1).
- III. a. Eerste nummer : 1823.
Laatste nummer : 1829 (2).
d. Drukker :
- Ve Duvivier, rue Vinave-d'fle, 603, Liège.
- Vanlinthout en Vandezande, Leuven, vanaf 1829.
- IV. Tijdschrift dat de belangrijkste artikels overnam van de toonaangevende konservatief-katolieke Franse kranten.

Le Culte Perpétuel de Saint-Joseph. (1896-)

- I. Bewaarplaats :
- L., U.B./Y 27305 : -III-1896 (I, n. 1); -I-1897 (I, n. 11); -II-1897 (I, n. 12); -III-1899 (IV, n. 4); -VI-1899 (IV, n. 5); -VI-1900 (V, n. 2); -IX-1900 (V, n. 7); -I-1901 (V, n. 11); -VII-1907 (XIII, n. 5); -VI-1907 (XIII, n. 4); -VIII-1903 (IX, n. 6).
- Br., M.I.P. : -III-1896 (I, n. 1); -IX-1900 (V, n. 7); -X-1900 (V, n. 8); -I-1901 (V, n. 11); -II-1901 (V, n. 12); -III-1901 (VI, n. 1); -XII-1904 (X, n. 10); -III-1905 (IV, n. 1); -III-1906 (V, n. 1); -II-1908 (VI, n. 12); -VII-1909 (XV, n. 5); -VIII-1909 (XV, n. 6); -III-1911 (X, n. 1); -VI-1911 (XVII, n. 4).
- II. a. Ondertitel : "Revue mensuelle paraissant le premier de chaque mois".

(1) A. BERREWAERTS, o.c., p. 26.

(2) De eerste 22 volumes werden gedrukt te Luik, de twee laatste gepubliceerd in 1829 werden uitgegeven te Leuven, cfr. A. BERREWAERTS, o.c., p.26.

- b. Vignet : Sint-Jozef met het kind Jezus op de arm.
 - c. Motto : "Si vous désirez faire une chose qui m'est agréable, je vous demande que vous ne laissiez passer aucun jour sans rendre à Saint Joseph quelque hommage de louange et de reconnaissance car il m'est très cher. Paroles de N.S. Jésus Christ à Saint Marguerite de Cortone".
 - d. Prijs : 1 F. per jaar.
 - e. Formaat : 22 x 14 cm.
 - f. Periodiciteit : maandelijks.
 - h. Adres : Pères des Sacrés-Coeurs, 9, Montagne St-Antoine, Louvain.
- III. a. Eerste nummer : 1-III-1896.
 Laatste voorhanden nummer : -VI-1911 (XVII, n. 4).
- d. Uitgever : "L'Association du Culte Perpétuel de Saint-Joseph".
 - e. Drukker :
 - Charles Smeesters, Naamsestraat, 20, Leuven.
 - Pierre Smeesters, Beriotsstraat, 4, Leuven, vanaf 1900.
- IV. Tijdschrift van de "Association du Culte Perpétuel de Saint-Joseph".

Le Cycliste Belge. (1844-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 15-XI-1884 (I, n. 1); 1-IX-1886 (II, n. 17).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 15-XI-1884 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Organe bi-mensuel de la Vélocipédie".
 - d. Prijs :
 - 5 F. per jaar.
 - 20 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 28 x 19,5 cm, 8 blz.
 - h. Adres : H. Coline, Rue de Diest, 18, Louvain.
- III. a. Eerste nummer : 15-XI-1884 (1).
 Laatste voorhanden nummer : 1-IX-1886 (II, n. 17).

(1) Opvolger van de *Journal des Sports*, cfr. *Le Cycliste Belge*, 15-XI-1884, p. 1.

e. Drukker : August Fonteyn, Brusselsestraat, 8, Leuven.

IV. Sportblad.

Le Démocrate. (1893-1896)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 6-V-1894 (II, n. 1); 30-VI-1895 (III, n. 14); 21-IX-1895 (III, n. 20); 15-III-1896 (IV, n. 6); 21-VI-1896 (speciaal nummer); 18-VI-1893 (I, n. 7).
- Br., M.I.P. : 18-VI-1893 (I, n. 7); 8-X-1893 (I, n. 15); 20-V-1894 (II, n. 11); 18-XI-1894 (II, n. 24); 28-VII-1895 (III, n. 16); 7-VI-1896 (IV, n. 12); 21-VI-1896 (speciaal nummer).
- Br., A.V.U./ cote 4 RR 29 : 1892 (I, n. 8); 1894 (II, n. 23); 20-IX-1896.
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : 18-VI-1893 (I, n. 7); 5-XI-1893; 14-VI-1895; 21-VI-1896 (speciaal nummer).

II. a. Ondertitel : "Journal de la jeunesse catholique de Louvain. Paraissant chaque quinzaine".

c. Motto : "San gêne et sans façon. Pour Dieux et la Patrie".

d. Prijs : 10 cent. per nummer.

e. Periodiciteit : halfmaandelijks.

f. Formaat :

- 36 x 25 cm, 2 kol., 4 blz., in 1893.
- 44 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., in 1895.
- 50 x 33 cm, 3 kol., 4 blz., in 1896.

h. Adres :

- Rue des Ecreniers, 16, Louvain, op 18-VI-1893.
- Oude Markt, 17, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 18-VI-1893 (I, n. 7) (1).

Laatste voorhanden nummer : 20-IX-1896 (2).

e. Drukker :

- Wed. Stas, Rue des Ecreniers, 16, op 18-VI-1893.
- L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

(1) Opvolger van *Le Calotin*, cfr. *supra*.

(2) Werde opgevolgd door *Den Demokraat*, cfr. *supra* het hoofdstuk betreffende de weekbladen.

IV. Orgaan van de katolieke jeugd van Leuven.

L'Echo des Vrais Principes. (1827-)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U./ Z 5594 : 1827-1830.

II. a. Charleroi : "Ouvrage destiné à reproduire les articles les plus propre à défendre la Religion".

c. Motto : "Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam (Coloss. 11.8)

Prenez garde qu'on ne vous séduise par les faux raisonnements d'une vaine philosophie".

d. Prijs : "le prix de la souscription s'élevait à 4 florins" (1).

e. Formaat : 21 x 13 cm.

f. Periodiciteit : vers le milieu de chaque mois (1).

h. Adres :

- J.J. Vanderborcht, Marché aux poulets, no. 1271, Bruxelles.

- Vanlinthout en Vandezande, Leuven, vanaf 1829.

III. a. Eerste nummer : 1827.

Laatste voorhanden nummer : 1830.

e. Drukker :

- J.J. Vanderborcht, Marché aux poulets, no. 1271, Bruxelles.

- Vanlinthout en Vandezande, Leuven, vanaf 1829.

IV. Apologetisch en conservatief tijdschrift. Samengesteld uit artikels overgenomen van conservatieve kranten en tijdschriften.

De Gedurige Eeredienst van den Heiligen Jozef. (1895-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : -III-1895 (I, n. 1); -IX-1900 (VI, n. 7); -III-1901 (I, n. 1); -VIII-1910 (XVI, n. 6).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 25.

- II. a. Ondertitel : "Maandschrift verschijnende den eersten elker maand".
 d. Prijs : 1 F. per jaar.
 e. Formaat : 22 x 14 cm.
 f. Periodiciteit : maandelijks.
 h. Adres : Paters der Heilige Harten, St-Antoniusberg, 9, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -III-1895.
 Laatste nummer : -VIII-1910 (XVI, n. 6).
 d. Uitgever : Paters Heilige Harten.
 e. Drukker : Charles Peeters, Leuven.
- IV. Godsdienstig tijdschrift. Vlaamstalige tegenhanger van *La Culte Perpétuel de Saint-Joseph*.

Gemeente-Bulletijn van Leuven. (1896-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 1896 (n. 17).
 - L., U.B./F.H./ Leuven Convolut I : 1903 (n. 12).
- II. b. Vignet : het wapenschild van Leuven.
 d. Prijs :
 - 3 F. per jaar, in 1896.
 - 1,5 F. per jaar, in 1903.
 e. Formaat : 46 x 31 cm, 3 kol., 2 à 4 blz.
 f. Periodiciteit : "Het Bulletin verschijnt na elke zitting van den Raad, gemiddeld twee maal per maand".
- III. a. Eerste nummer : -V-1896.
 Laatste voorhanden nummer : 1903 (n. 12).
 e. Drukker :
 - E. Charpentier en J. Schoonjans, in 1896.
 - J. Savoné, in 1903.
- IV. Bevat de verslagen van de gemeenteraadszittingen.

Gildeblad van Ambachten en Neringen. (1891-1914)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : -XII-1891 (n. 3); -VII-1893 (n. 7).
- B., K.B./F.M. : -X-1891 (n. 1); -IV-1908.
- Br., M.I.P. : -X-1891 (n. 1); 5-VI-1897 (VII, n. 10); 19-VIII-1899 (IX, n. 8); -IV-1908 (XVIII, feestnummer).
- Br., A.R.A./Fonds Schollaert-Helleputte nr. 194 : -IV-1908 (XVIII, feestnummer); -VI-1913.
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : -X-1891 (n. 1); -VI-1893 (n. 6); 5-VI-1897 (VII, n. 10); 1-I-1901 (XI, n. 2); 25-V-1911 (XXII, n. 1); 5-X-1911 (XXI, n. 6).

II. a. Ondertitel : "Voor Godsdienst, Huisgezin en Eigendom".

b. Vignet : een banderolle over de gehele breedte van het bovenste gedeelte van de frontpagina, met het opschrift "Gildeblad van Ambachten en Neringen". Op de linkerkant van de banderolle een zegel; in de rand van het zegel is het motto gegrift. Centraal in het zegel staat de afbeelding van het Leuven stadshuis.

c. Motto : "Loven Boven. Ieder voor allen. Allen voor ieder".

d. Prijs : 1 F. per jaar.

e. Formaat :

- 37 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., -X-1891.
- 38 x 29 cm, 3 kol., 4 blz., op -VI-1893.
- 41,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 1-I-1898.
- 34,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 6-III-1901.

f. Periodiciteit : maandelijks.

g. Oplage : 1000 exemplaren in 1899. Van die 1000 werden er 919 uitgedeeld aan leden van de gilde, verder waren er 31 abonneuten, 17 exemplaren lagen ter beschikking in verschillende lokalen in Leuven en 18 buiten de stad, terwijl 15 exemplaren voor het gildenhuis waren bestemd (1).

h. Adres : Minderbroederstraat, 22, Leuven.

III. a. Eerste nummer : -X-1891.

Laatste voorhanden nummer : -VI-1913.

(1) *Brief van Vanderstappen, schrijver der Gilde aan Joris Helleputte, 14 januari 1899, ARA, Fonds Schollaert-Helleputte, nr. 192.*

- c. Eigendom : Gilde van Ambachten en Neringen.
- e. Drukker :
 - Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.
 - H. Dekeyser en P. Smeesters, Goudbloemstraat, 19, Leuven, vanaf 23-X-1896.
 - P. Smeesters, de Bériotstraat, 4, Leuven, in 1911-1913.
- f. Hoofdredactie : Hendrik Aelvoet (1).

IV. Orgaan van de kristelijk-korporatieve “Gilde van Ambachten en Neringen”.

De Groene Linde. (1905-1906)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./ B 103696 : 1905-1906 (I-II).
 - L., U.B./ CA Z 21 : 1905-1906 (I-II).
- II. a. Ondertitel : “Tijdschrift voor fraaie letteren”.
 - b. Vignet : een boom in 1906.
 - d. Prijs :
 - 5 F. per jaar.
 - 1,5 F. per nummer.
 - e. Formaat : 23,5 x 15,5 cm, 48 à 64 blz.
 - f. Periodiciteit : tweemaandelijks.
 - h. Adres : Minderbroederstraat, 22, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : -I-1905.
 Laatste nummer : 1906 (nrs. 5-6).

(1) Hendrik Aelvoet werd geboren te Etikhove (O.-VI.) in 1857. Na zijn militaire dienstplicht te Leuven, vestigde hij er zich definitief als schoenmaker. In februari 1889 werd hij lid van de Gilde van Ambachten en Neringen. Hij was volksschrijver en dichter. Werd de eerste redakteur van het *Gildeblad van Ambachten en Neringen* in oktober 1891. Voortaan zou hij zich volledig aan de journalistiek wijden. Later werd hij redakteur van het katholieke partijorgaan *Het Vaderland*. In 1903 werd hij de eerste directeur van het nieuw opgerichte kristen-democratisch dagblad *De Gazet*. Wegens gezondheidsredenen nam hij uit die functie ontslag. Hij overleed op 25 februari 1911, cfr. *Gazette de Louvain*, 5 maart 1911, p. 3; F. VERBIEST, o.c., p. 76.

d. Drukker :

- Bomans en Vanbusselen, Parijsstraat, 81, Leuven.
- De Vlaamsche Boekhandel, L.J. Kryn, Nieuwburg, 10, Brussel, vanaf 1906.

f. Hoofdredactie :

- Dr. Joz. De Cock.
- Kan. Fr. J. Evers.
- Dr. Jul. Kleyntjens.
- Dr. Jul. Persijn.
- Frans Van Cauwelaert.
- Leo Van Puyvelde.

g. Medewerkers :

Felix Rutten — K. De Laey — Raf Vermandere — Herman Broeckaert — Stijn Streuvels — J.H.H. Linnebank — Jef Muls — J. Varinck — Lambrecht Lambrechts — Fr. Van Den Bossche — A. Kluyskens — Maurits Lacquet — Alf. De Roeper — Aran Burfs — Jaak Bonnen — H.K. — Ernest Claes — H. Edens — Karel Van Den Oever — Joke — C.S. — Cesar Mees — Leo Reinaerts — Julius Storme — J.D.C. — Juul Grietens — Rud. Frijters — K.E. — Jan Hammenecker — Gabriel Verborgh — Joris Eeckhout — Juul Spincemaille — A. Kluyskens — A.V.C. — P. Truyaerts — Om. K. De Laey — Herman Baccaert — G.H. — T. Steppé — Leo Reinouts — Aug. Van Cauwelaert — Arthur Meulemans — J.S. — Felix Timmermans — Ant. Thiry — Karel De Strever — J. — A. Weveling.

IV. Katholiek literair tijdschrift. Poëzie, proza en kritische bijdragen.

V. Bibliografie :

- J. PERSYN, *o.c.*, p. 245.

La Idista Monato. (1912-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -IX-1912 (n. 3); -X-1912 (n. 4).
- Br., M.I.P. : -XI-1912 (n. 5).

II. a. Ondertitel : "Maandblad — Monatala Revuo".

- d. Prijs : 1 F. per jaar.
- e. Formaat : 22 x 14 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.

- III. a. Eerste nummer : -VII-1912 (1).
Laatste voorhanden nummer : -XI-1912.
d. Uitgever : Eug. Matthys (2).
e. Drukker : A. Hendrickx, Lange Haargracht, 49, Mechelen.
f. Beheer, directie, hoofdredactie : Eug. Matthys.

IV. Tijdschrift ter bevordering van het Ido.

La Idista Revuo. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -I-1913.
- II. a. Ondertitel : "Maandblad ter verspreiding van de Idotaal en de pacifistische gedachten.
Monatalo Jurnaló por la propagado dil linguo Ido e dil pacifista idei.
Revue mensuelle pour la diffusion de la langue ido et des idées pacifistes".
d. Prijs :
- 1 F. per jaar.
- 15 cent. per nummer.
e. Formaat : 12,5 x 20,5 cm, 3 kol., 8 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Idoblad, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -I-1913 (3).
b. Stichter : Eug. Matthys, Diestsche Vest, 37, Leuven.
e. Drukker : Drukkerij Mercure, Leuven.
f. Hoofdredactie : Eug. Matthys.
g. Medewerkers : Angelika Noest.

IV. Blad ter verspreiding van de Ido-taal.

- (1) M. MERTENS, *Revue bibliographique et statistique de la Presse belge*, nrs. 3-4, december 1912-januari 1913, p. 26.
(2) Leraar te Leuven, *La Idista Monato*, september 1912.
(3) Opvolger van *La Idista Monato*.

L'Industriel. (1909-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -I-1909 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -I-1909 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : -I-1909 (I, n. 1); -I-1910 (II, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Revue mensuelle des usines Stuckens. Successeur Louis Bonte".
d. Prijs : 3 F. per jaar.
e. Formaat : 32,5 x 25 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Boulevard de Diest, 63, Louvain.
- III. a. Eerste nummer : -I-1909.
Laatste voorhanden nummer : -I-1910 (II, n. 1).
c. Eigendom : Louis Bonte
d. Uitgever : Louis Bonte.
- IV. Reklameblad van de machinebouwfabriek Stuckens.

Inter Nos. (1913-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -VIII-1913 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -VIII-1913 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : -VIII-1913 (I, n. 1); -IX-1913 (I, n. 2); -X-1913 (I, n. 3).
- II. a. Ondertitel : "Organe mensuel de l'oeuvre des vacances. Tolk van den Verlofbond".
b. Vignet : Kristusoog in een stralenkrans. Hierboven een banderolle met het motto.
c. Motto : "Foi-Science-Patrie".
d. Prijs : "Notre Revue sera envoyée gratuitement à tous les membres de l'oeuvre".
e. Formaat : 27,5 x 20 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.

III. a. Eerste nummer : -VIII-1913.

Laatste voorhanden nummer : -X-1913.

d. Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 32, Leuven.

IV. Orgaan van de verlofbond "Entre nous" - "Op ons Eigen" van het Heilig Drievuldigheidskollege. Doel van de vereniging is : tijdens de vakantie de religieuze, morele en intellektuele vorming van de leerlingen verderzetten.

De Jonge Strijder. (1913-1914)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 5-I-1913 (I, n. 1); 4-I-1914 (II, n. 1).

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : 5-I-1913 (I, n. 1); 4-I-1914 (II, n. 1); 1-III-1914 (II, n. 3).

II. a. Ondertitel : "Maandblad voor de katholieke jeugd van het arrondissement Leuven".

b. Vignet : één in maliënkolder en harnas gehulde middeleeuwse krijger, die een vlag in zijn hand houdt en een kruis op zijn borst draagt.

Verder een afbeelding van het Leuvense stadhuis en de Sint-Pieterskerk.

c. Motto : "Credo Pugno".

d. Prijs : 1 F. per jaar.

e. Formaat : 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : Goudbloemstraat, 19, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 5-I-1913.

Laatste voorhanden nummer : 1-III-1914 (II, n. 3).

e. Drukker : H. Dekeyser, Goudbloemstraat, 19, Leuven.

g. Medewerkers :

Z.E. Pater Bernard Mits — Tj. Walter — J. Hellen — keerl — Rie — J.T.

IV. Tijdschrift van de katolieke jeugd van Leuven (1). Mogelijk orgaan van de Katholieke Jonge Wacht.

(1) *De jonge Strijder*, 5 januari 1913, p. 1 : "Strijden voor de katholieke

De Jonge Werkman. (1896-1898)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./ B 749 : 1896-1898 (I-III).
- A., S.B./F.S. : -I-1896 (I, n. 1).
- Br., K.B./F.M. : -I-1896 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : -I-1896 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut I : -I-1896 (I, n. 1); -V-1897 (II, n. 5); -IX-1897 (II, n. 8); -X-1897 (II, n. 10).

II. a. Ondertitel : "Tijdschrift van Sint-Albertus-Patronaatschap en kring der Jonge Werklieden".

- b. Vignet : Twee wapperende banieren aan een zelfde vlaggestok. De bovenste draagt de titel van het blad, de onderste het motto. Links van de vlaggestok werd een wapenschild bevestigd, met bovenop drie kantelen. Het veld bestaat uit verticale strepen, doormidden gesneden door een dwarsbalk.
- c. Motto : "Godsdienst, Vaderland, Huisgezin".
- d. Prijs :
 - 1 F. per jaar.
 - gratis voor leden van het patronaat.
- e. Formaat : 32 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit :
 - tweemaandelijks.
 - maandelijks, vanaf -I-1897 (II, n. 1).
- g. Oplage : Daar de Jonge Werkman gratis werd verspreid onder de leden van het Sint-Albertuspatronaat kan men aan de hand van het ledenaantal een minimumoplage berekenen. Deze schommelt tussen 536 en 668 eksemplaren. Het blad probeerde ondertussen ook de ouders van de leden te bereiken. Exacte oplagecijfers worden nergens aangetroffen.

III. a. Eerste nummer : -I-1896.

Laatste nummer : -XII-1898 (1).

zaak, voor het behoud van den godsdienst. Maar als kinderen van den zelfden vader, strijden wij voor het volk. Wij willen de zedelijke en stoffelijke verheffing van ons volk. Maar strijden wij als volksgezinden, dan moeten wij strijden voor onze moedertaal".

(1) *De Jonge Werkman* werd vanaf januari 1899 verdergezet onder de titel *De Werkman*, cfr. *infra*.

- e. Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.
- g. Medewerkers (1).

IV. *De Jonge Werkman* was het orgaan van het Sint-Albertuspatroonaat, dat in oktober 1867 te Leuven werd gesticht op initiatief van een paar sociaal geëngageerde studenten. De organisatie verenigde eerst jongens tussen 11 en 16 jaar, vanaf 1890 ook jonge arbeiders tussen 16 en 20 jaar en vanaf 1894 jonge arbeiders ouder dan 20 jaar. Doel was de verbetering van de godsdienstige, intellectuele en morele konditie van de arbeidersklasse. Men vindt in het tijdschrift aankondigingen en verslagen, religieuze en moraliiserende artikelen, bijdragen over de sociale problematiek en varia (1).

Journal des Beaux-Arts et de la Littérature. (1859-1888)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 15-X-1877 (XIX, n. 19); 31-I-1878 (XXI, n. 2).
- II. d. Prijs : 9 F. per jaar.
 - e. Formaat : 33 x 22,5 cm, 8 blz.
 - f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
 - h. Adres : Rue Marie-Thérèse, 22, Louvain, vanaf 15-V-1874 tot het einde van 1877 (2).
- III. a. Eerste nummer : 15-I-1859.
 - Laatste nummer : 1888.
 - d. Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 22, Leuven, vanaf mei 1874.
 - f. Directie : Adolphe Stirlet.
- IV. Cultureel tijdschrift. *De Journal des Beaux-Arts et de la Littérature* verscheen aanvankelijk te Antwerpen, vanaf mei 1874 was

(1) Voor de medewerkers en een meer gedetailleerde inhoudelijke beschrijving van het tijdschrift, cfr. M. DE VROEDE, *Bijdragen tot de geschiedenis van het pedagogisch Leven in België*, dl. III, *De periodieken 1896-1914*, p. 138-140.

(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 63.

de administratie gevestigd te Leuven. Deze werd in januari 1879 overgeplaatst naar Sint-Niklaas (1).

Journal de l'Enseignement Primaire. (1857)

Zie : *Journal des écoles moyennes et des écoles primaires* (1857-1861).

**Journal de l'Enseignement Primaire et de l'Enseignement
Moyen du Second Degré. (1858)**

Zie : *Journal des écoles moyennes et des écoles primaires* (1857-1861).

Journal des écoles moyennes et des écoles primaires. (1857-1861)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ D 160698 : I-III-1859 (V, nrs. 1-2); VI-XII-1859 (VI, n. 1-7); III-V-1860 (VII, nrs. 3-5); VI-1860 (VIII, n. 1); VII-1860 (VIII, n. 2); XII-1860 (VIII, n. 7); I-1861 (IX, n. 1).
- Br., M.N.O./ P 862 B : VI-XII-1858 tot en met VII-XII-1861 (IV-X).
- Br., S.A./ P 675 : XI-1857 tot en met IX-1859 (I-VI).
- G., U.B./ Hi 9634 : 1857-1861 (I-X); ontbreken I-V-1858; II-1861 (IX, n. 2); IV-V-1861 (IX, nrs. 4-5).
- Br., M.I.P. : X-XI-1859 (VI, nrs. 10-11); XII-1861 (X, n. 12).

II. d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 2,5 F. per jaar, vanaf -VI-1857 (II, n. 1).

(1) A. BERREWAERTS, o.c., p. 63.

- II. d. Prijs :
 - 3,5 F. per jaar, vanaf -I-1859 (V, n. 1).
 - 16,5 x 9,2 cm, 24 blz., vanaf -VII-1857 (II, n. 1).
- f. Periodiciteit :
 - maandelijks, met herhaaldelijk twee afleveringen tezamen.
- h. Adres :
 - rue Neuve, 37, Louvain.
 - Vieux Marché, 22, Louvain, vanaf -VII-1857 (II, n. 1).
 - rue du Souci, 4, Louvain, vanaf -VI-VII-1858 (IV, nrs. 1-2).
- III. a. Eerste nummer : 25-I-1857.
 Laatste nummer : XII-1861.
- b. Stichter : Bernard Van Hollebeke.
- d., e. Uitgever, Drukker :
 - G. Cuelens, rue Neuve, 37, Louvain.
 - De Brauwer-Stock, Grand Place, Roulers, vanaf VII-1857 (II, n. 1).
- f. Beheer, directie, hoofdredactie : B. Van Hollebeke.
- g. Medewerkers (1).
- IV. Pedagogisch tijdschrift gericht op het lager en middelbaar onderwijs (1).

Journal de l'Emancipation Intellectuelle. (1829-1830)

- I. Bewaarplaats :
 - geen enkel exemplaar werd teruggevonden (2).
- II. a. Ondertitel : Destiné aux pères de famille, rédigé par plusieurs disciples de J. Jacotot et publié par F. Jacotot et H.V. Jacotot, fils du fondateur.
- d. Prijs :
 - f. 4.37 per jaar voor Leuven.
 - f. 6 per jaar voor de andere steden.
- e. Formaat : in 8°, 40 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.

(1) Voor de medewerkers en een meer gedetailleerde beschrijving van het tijdschrift, cfr. M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. I, p. 237-241.

(2) Zie ook A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 25; M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. I, p. 89.

III. a. Eerste nummer : I-1829.
Het blad werd na 1830 te Parijs voortgezet.

IV. De titel wijst erop dat de *Journal* in dienst stond van de verspreiding van Jacotots opvattingen.

De Katholieke Galm

I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 25-I-1909.

II. a. Ondertitel : "Orgaan van het Verbond der Jongenspatronagen van Leuven en omliggende, verschijnt als 't pas geeft".
e. Formaat : 37 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : "Verschijnt als 't Past".
h. Adres : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

III. a. Enig voorhanden nummer : 25-I-1909.
e. Drukker : J. Van Linthout, Leuven.

IV. Het enig bewaarde nummer bevat veel informatie over de kristelijk-sociale organisaties te Leuven : patronaten, hulpkassen, verenigingen voor onderlinge bijstand, syndikaten, verenigingen voor vermaak en ontspanning. Er wordt telkens een uiteenzetting gegeven over hun doel, werking, stichting enz.

Het Katholieke Woord. (1899-)

I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 1-I-1899 (I, n. 1).
- Br., K.B./F.M. : 1-I-1899 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 1-I-1899 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Verschijnt alle Maanden".
b. Motto : "Voor God en Heerd".
d. Prijs : 1 F. per jaar.
e. Formaat : 23 x 15,5 cm, 8 blz.

- h. Adres : Vleminckxstraat, 1, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 1-I-1899.
e. Drukker : J.B. Istaas, Brusselsestraat, 90, Leuven.
- IV. Godsdienstig Tijdschrift. Vlaamstalige tegenhanger van *La Parole Catholique*.

Het Kerkelijk Leven

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : XII-1909 (bijvoegsel).
- II. e. Formaat : 17 x 11 cm.
h. Adres : Keizersberg, Leuven.
- III. e. Drukker : Vromant en C., Kapellestraat, 3, Brussel.
f. Beheer : Abdij van de Keizersberg, Leuven.
- IV. Godsdienstig Tijdschrift.

De Ketel in. (1896)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : -I-1896 (I, n. 1); -II-1896 (I, n. 2).
- Br., K.B./F.M. : -I-1896 (I, n. 1); -II-1896 (I, n. 2); -X-1896 (I, n. 10).
- Br., M.I.P. : -I-1896 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : -I-1896 (I, n. 1); -II-1896 (I, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Tijdschrift voor Taal en Volk uitgegeven door de letterkunde der Jacob Van Maerlant's Kring".
d. Prijs : 75 cent. per jaar.
e. Formaat :
- 18 x 12,5 cm, 8 blz.
- 31 x 21,5 cm, 4 blz., 2 kol.
- 38 x 27,5 cm, 4 blz., 3 kol.

- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Tiensestraat, 83 A, Leuven.

III. a. Eerste nummer : -I-1896.

Laatste nummer : -XI-1896 (I, n. 11).

- d. Uitgever : Van Maerlant's Kring van Loven, Tiensestraat, 83 A, Leuven.
- e. Drukker :
 - E. Charpentier et J. Schoonjans.
 - H. De Keyser en P. Smeesters, vanaf -IV-1896.

IV. Vlaamsgezind Kultureel Tijdschrift. Doel was de bevordering van van de Vlaamse kultuur en de verheffing van de Vlamingen.

**De Kleine Idist — Le Petit Idiste — La Mikra Idisto
(1911-1912)**

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -XII-1911 (I, nrs. 1-2).
- Br., M.I.P. : -XII-1911 (I, nrs. 1-2); -I-1912 (I, n. 2); -III-IV-1912 (I, n. 4-5); -VI-1912 (I, n. 6).

II. a. Ondertitel : "Maandblad - Monatala Revuo - Revue mensuelle".

- d. Prijs :
 - 1,2 F. per jaar.
 - 0,15 F. per nummer.
- e. Formaat : 20 x 14 cm, 8 blz.
- f. Periodiciteit :
 - maandelijks.
- h. Adres : Diestsevest, 37, Leuven.

III. a. Eerste nummer : XII-1911.

Laatste nummer : VI-1912 (I, n. 6) (1).

- f. Beheer, directie, hoofdredactie : Eugène Matthys, Leuven.

IV. Tijdschrift ter bevordering van het Ido.

(1) Waarschijnlijk voortgezet door *La Idista Monato*.

Klim Op. (1901-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : -XI-1902 (II, n. 1).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I : -I-1902; -XI-1902 (II, n. 1); -XI-1903 (III, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Orgaan van den Oud-Leerlingenbond der Leuven-
sche Staatsscholen", in november 1902.
"Blad van Kunst, Taal en Wetenschap", in november 1903.
 - b. Vignet : een vrouwenhoofd in profiel gevat in een cirkel waar-
in de ondertitel is opgetekend, in 1903.
 - c. Motto : "Doe wel en Zie niet om !".
 - d. Prijs : 10 cent. per nummer.
 - e. Formaat :
 - 43,5 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz., I-1902.
 - 47,5 x 31,5 cm, 3 kol., 4 blz., XI-1902.
 - 25 x 16,5 cm, 16 blz., XI-1903.
 - f. Periodiciteit :
 - 4 x per jaar, in 1902.
 - 6 x per jaar, in 1903.
 - h. Adres : Café Kruger, Tiensestraat, 89, Leuven.

- III. a. Eerste nummer : XI-1901.
Laatste voorhanden nummer : XI-1903 (III, n. 1).
 - e. Drukker :
 - Decremer, Tiensestraat, 66, Leuven, in 1902.
 - L. Timmermans-Deknop, in 1903.

- IV. Orgaan van de Oud-Leerlingenbond der Leuvense rijksscholen.

De Lelie. (1909-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : IX-1909 (I, n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Katholiek Dames Tijdschrift voor Noord- en
Zuid-Nederland".

- d. Prijs :
 - 7 F. per jaar.
 - 1 F. per nummer.
- e. Formaat : 32 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Parijsstraat, 81, Leuven.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : IX-1909 (I, n. 1).

e. Drukker : L. Vromant, Brussel.

g. Medewerkers :

- Mej. Alberdinck-Thym.	- Mej. A. Salomons.
- Mej. Belpaire.	- Mej. S. Van Bogaert.
- Mej. Bronger.	- Mevr. Van Emstede-Winkler.
- Mej. A. Descurtins.	- Mevr. Von Gesair.
- Mej. Duyckers.	- Mej. Van Riel.
- Mej. Hermans.	- Mej. C. Vetten.
- Mej. J. Meeus.	- Pater Adriaensen, S.J.
- Mej. Meyboom.	- R. Adriaensen.
- Mevr. Albertine Steenhoff-Smulders.	- Pater Linnebank.
- A. Averkamp.	- Dr. Fr. Meeus.
- E.H. F. Bernaerts.	- A. Meulemans.
- kap. Boogmans.	- Dr. Noyans.
- Dr. Busch.	- J. Muls.
- E.H. Cuppens.	- Pater Rutten.
- R. De Clercq.	- Dr. Felix Rutten.
- R. De Cneudt.	- Pater Salsman, S.J.
- E.H. J. De Cock.	- Dr. F. Van Cauwelaert.
- Hubert Cuypers.	- A. Van Gramberen.
- L. De Vocht.	- L. Van Ravensteyn.
- E.P. P. Ermann.	- E.H. Dr. Th. Van Tichelen.
- Hendrighs, S.J.	- Z.E.H. Hugo Verbiest.
- E.H. Glénison.	- Dr. G. Verbiest.
- E.H. J. Hammenecker.	- E. Vliebergh.
- Hermans.	- E.H. A. Walgrave.
- E. Hullebroeck.	
- Dr. E. Lauwers.	
- Th. Huising.	

IV. Katholiek Damestijdschrift.

V. Bibliografie :

- J. PERSYN, *De Wording van het Tijdschrift Dietsche Warande en Belfort*, Gent, 1963.

Licht en Liefde. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 1-I-1908 (n. 1); II-1909 (II, n. 2).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut II : 1-I-1908 (n. 1); II-1900 (II, n. 2).
- II. a. Ondertitel :
- "Uitgegeven door het Algemeen werk der geloofsverdediging", op 1-I-1908.
- "Geloof en Wetenschap. Aan de rechtzinnige aller partijen", op II-1909.
c. Motto : "Waarheid !".
e. Formaat :
- 32,5 x 25 cm, 6 blz., op 1-I-1908.
- 37 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op II-1909.
- III. a. Eerste nummer : "Reeds 6 nummers van ons 'Licht en Liefde' zijn in 1907 verschenen", op 1-I-1908.
d. Uitgever : Algemeen Werk der Geloofsverdediging, Leuven.
e. Drukker : Van Rooy en De Brabander, Mosdijk, Lier, op 1-I-1908.
- IV. Apologetisch Tijdschrift.

Maandblad van de Koninklijke Maatschappij van Landbouw en Kruidkunde

Zie : *Bulletin Mensuel de la Société Royale d'Agriculture et de Botanique de Louvain* (1913-).

Maendblad van den Lovenschen Kunstkring. (1862)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : III-1862 (I, n. 2).
- Br., K.B./F.M. : IX-X-1862 (I, nrs. 8-9).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : IX-X-1862 (I, nrs. 8-9).

- II. b. Vignet : een wijzende hand.
c. Motto : "Vooruit Vlamingen !".
d. Prijs :
- 2,5 F. per jaar.
- 0,25 cent. per nummer.
e. Formaat :
- 27,5 x 25 cm, 4 blz., III-1862.
- 34,5 x 25 cm, 8 blz., IX-X-1862.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : T.Q. Herremans, Oude Markt, 22, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 22-II-1862.

Laatste voorhanden nummer : IX-X-1862 (I, nrs. 8-9).

- d. Uitgever : T.Q. Herremans, Oude Markt, 22, Leuven.
e. Drukker : Robyns, Muntstraat, 38, Leuven.
g. Medewerkers : T.Q. Herremans.

IV. Tijdschrift van "Den Lovenschen Kunstkring", waarvan het voornaamste doel was : het behoud en de verdediging van de Vlaamse taal.

De Middelaer. (1840/41 - 1842/43)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./ B 655 : 1840/41-1842/43 (I-III).
- Br., K.B./ III, 19907 A : 1840/41-1842/43 (I-III).
- Br., M.N.O./ 1840/41-1842/43 (I-III).
- G., U.B./ H 2703 : 1840/41-1842/43 (I-III).
/ BL 1970(3) : 1840/41-1842/43 (I-III).
/ TA 394 : 1840/41-1842/43 (I-III).
- L., U.B./ Z 2244 : 1840/41-1842/43 (I-III).

II. a. Ondertitel : "Of Bydragen ter bevordering van tael, onderwijs en geschiedenis".

- d. Prijs :
- 6 F. per jaar, 1840/41-1841/42 (I-II).
- 8 F. per jaar, 1842/43 (III).
e. Formaat : 16 x 9 cm, 48 à 104 p.

f. Periodiciteit : maandelijks (10 x per jaar).

III. a. Eerste nummer : X-1840.

Laatste nummer : VI-1843.

b. Stichters :

- H. Peters (1).

- J. David (2).

d., e. Uitgever, drukker : Vanlinthout en Vandezande, Leuven.

f. Beheer : de uitgevers.

Direktie, Hoofdredaktie : J. David.

g. Medewerkers :

- David.

- A.B.

- H. Peters.

- Pietersz J. (5).

- K.J. Bogaerts (3).

- Vandensteene, B. (6).

- J.H. Bormans (5).

- Visschers, P.

h. Financiering : De minister tekende in voor vijftien eksemplaren en verleende bovendien een jaarlijkse toelage van 500 F. Desondanks werden de onkosten niet gedekt. De eerste jaargang kostte 300 F. meer dan de abonnementen opbrachten (7).

(1) Hendrik Hubert Jacques Peters, Weert 6-X-1806-Rolduc 17-XI-1855. Priester. Kapelaan te Thorn. In 1831 leraar aan het klein-seminarie te Rolduc, later directeur.

(2) Jan Baptist David, Lier 25-I-1801 - Leuven, 24-III-1866. Priester. Leraar te Antwerpen en te Mechelen 1821-1825; publicist; principaal van het gemeentelijk kollege te Mechelen 1831-1836; sedert 1834 professor aan de Katholieke Universiteit, cfr. L. WILS, *Kanunnik Jan David en de Vlaamse Beweging van zijn tijd*, Leuven, 1957.

(3) Paal, 1812-1891. Priester. Surveillant en leraar te Leuven, directeur van de kweekschool te Rolduc-Sint-Truiden 1842-1843, sedert 1843 diocesaan inspekteur over het lager onderwijs in Limburg; later vikaris-generaal van het bisdom Luik.

(4) Sint-Truiden 17-XI-1801 - Luik 4-VI-1878. Leraar aan het klein-seminarie en aan het kollege te Luik, van 1825 tot 1834 te Sint-Truiden; vervolgens directeur aan het kollege te Hasselt, buitengewoon hoogleraar te Gent; sedert 1837 hoogleraar te Luik. Filoloog.

(5) 1798-1871. Leerling aan de rijkskweekschool te Haarlem, 1819 hoofd-onderwijzer van de rijkslagere school te Brussel, 1850, directeur van de gemeentelijke middelbare school aldaar. Auteur van talrijke leerboekjes en handleidingen.

(6) 1812-1887. Priester. Leraar aan de bisschoppelijke kweekschool te Sint-Niklaas 1839-1845, directeur 1846-1868. Auteur van leerboekjes en van een Handboek voor onderwijzers (Sint-Niklaas 1843).

(7) M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. I; p. 108.

IV. Katoliek en Vlaamsgezind Pedagogisch Tijdschrift. Met het oog op de vooruitgang van de Vlaamse Beweging stelde het tijdschrift zich als doel de eenheid van spelling te bevorderen. *De Middelaer* omvatte drie afdelingen : "Taelkunde", "Onderwijs" en "Mengen-lingen", de eerste was veruit de belangrijkste (1).

V. Bibliografie :

- G. SCHMOOK, "*Goeden Nacht, Mijnheer President*", *veertien brieven van Hendrik Hubert Jacques Peeters, Regent te Rolduc, gericht tot Jan Baptist David te Leuven; samengevat en van commentaar voorzien*, Antwerpen, 1948.

- M. DE VROEDE, *o.c.*

Le Moniteur de l'Enseignement Commercial. (1854-)

I. Bewaarplaats :

- geen enkel exemplaar werd teruggevonden (2).

II. a. Ondertitel :

- Tenue des livres - Opérations en marchandises - Commission - Banque - Armements - Législation, 1854 (2de nummer).

- Tenue des livres - Opérations en marchandises - Commission - Banque - Armements - Système universel du jaugeage des navires, applicable à tous les genres de construction - Législation, einde 1855.

d. Prijs :

- 3 F. per jaar voor Leuven.

- 4 F. per jaar via post of boekhandel.

e. Formaat : in 4°, 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : Rue des Chevaliers, 522, Louvain, in 1854.

III. a. Eerste nummer : vermoedelijk juli 1854.

e. Drukker : Vanlinthout et Cie.

g. Redactie : Wauters-Bourlard, 52, rue des Chevaliers.

(1) Voor een gedetailleerde inhoudelijke beschrijving van *De Middelaer*, cfr. M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. I, p. 108-110.

(2) Cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 39; M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. I.

IV. Naar verluidt richtte het tijdschrift zich tot athenea, kolleges, middelbare scholen, private instellingen en al wie zich met de handel inliet. Vermoedelijk was het de bedoeling het handelsonderwijs te bevorderen.

Le Neuf et l'Occasion. (1907-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : III-1907 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : III-1907 (I, n. 1); V-1908 (II, n. 5).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : VI-VII-1908 (II, n. 6); X-1908 (II, n. 7).

II. a. Ondertitel : "Bulletin Bibliographique".

d. Prijs : 1 F. per jaar.

e. Formaat : 31 x 22 cm, 2 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks, uitgezonderd augustus en sept.

h. Adres : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

III. a. Eerste nummer : III-1907.

Laatste voorhanden nummer : X-1908 (II, n. 7).

c., d., e. Eigendom, Uitgever, Drukker :

- Charles Peeters.

IV. Reklameblad van de boekhandel van Charles Peeters; geeft ondermeer de lijst van de beschikbare boeken.

Nieuw Loven. (1893-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 2-IV-1893 (I, n. 1); 18-VI-1899 (VII, n. 12).
- Br., K.B./F.M. : 2-IV-1893 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 2-IV-1893 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 2-IV-1893 (I, n. 1); 16-IV-1893 (I, n. 2); 30-IV-1893 (I, n. 3); 6-VIII-1893 (I, n. 10); 4-II-1894 (II, n. 3); 3-II-1895 (III, n. 3); 2-VI-1895 (III, n. 7); 5-IV-1896 (IV, n. 4); 6-XII-1896 (IV, n. 12); 3-I-1897 (V, n. 1); 17-VII-1898 (VI, n. 15).

II. a. Ondertitel :

- "Tijdschrift verschijnende alle veertien dagen".
- "Tijdschrift verschijnende twintig maal 's jaars", vanaf 2-XII-1894.
- "Orgaan der Kristene Democraten van 't arrondissement Leuven", vanaf VIII-1896.
- "Eenig Orgaan der Kristene Democraten van 't arrondissement Leuven", vanaf 3-I-1897.

d. Prijs :

- 2 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
- 2 cent. per nummer, vanaf VIII-1896.

e. Formaat :

- 37,5 x 29,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- 38,5 x 27,5 cm, in 1894.
- 40 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1895.

f. Periodiciteit :

- halfmaandelijks.
- 20 x per jaar, vanaf 2-XII-1894.
- halfmaandelijks, vanaf 6-XII-1896.

h. Adres :

- Alfons Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.
- E. Charpentier en J. Schoonjans, Brusselsestraat, 6, Leuven, vanaf 2-XII-1894.
- Polleunis en Ceuterick, Wezenstraat, 30, Leuven, vanaf 13-X-1895.

III. a. Eerste nummer : 2-IV-1893.

Laatste voorhanden nummer : 18-VI-1899 (VII, n. 12).

e. Drukker :

- Alfons Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.
- E. Charpentier en J. Schoonjans, Brusselsestraat, 6, Leuven, vanaf 2-XII-1894.
- Polleunis en Ceuterick, Wezenstraat, 30, Leuven, vanaf 13-X-1895.

IV. Aanvankelijk tweetalig tijdschrift dat zich wou buigen over de sociale kwestie en vooral over de civilisatie en kristianisatie van Afrika. Nadien kwam *Nieuw Loven* in handen van de Leuvense kristen-democraten, die zich inspireerden op de encykliëk *Rerum Novarum*.

De Nieuwe Messias van Leuven. (1896)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 24-IV-1896.
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 24-IV-1896.
- II. e. Formaat : 29,5 x 21 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : enig nummer.
- III. a. Enig nummer : 24-IV-1896.
e. Drukker : H. Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.
- IV. Socialistisch Blad.

Le Nouveau Conservateur Belge. (1830-1835)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./ B 120 165 : 1830-1835.
- L., B.F.T./ 180 A : 1830-1835.
- L., B.U./ Z 1936 : 1830-1835.
- L., Abdij van de Keizersberg/Pér. A 9128 : 1830-1835.
- II. a. Ondertitel :
- "Recueil ecclésiastique et littéraire. Extrait du Mémorial et de la Revue Catholique, du Correspondant, de l'ami de la religion et du roi, et autres ouvrages périodiques".
- "Recueil ecclésiastique, philosophique et littéraire", vanaf 1831.
c. Motto : "Quod bonum est, tenete. 1. Thessal. 5, 12".
d. Prijs : "7 florins des Pays-Bas".
e. Formaat : 20,5 x 13 cm, 50 blz.
f. Periodiciteit :
- maandelijks.
- tweemaandelijks, in 1835.
- III. a. Eerste nummer : II-1830 (1).

(1) Opvolger van *Le Conservateur Belge*, cfr. *supra*.

- Laatste nummer : XI-XII-1835.
e. Drukker : Vanlinthout en Vandezande, Leuven.
f. Hoofdredactie : de Ram.

IV. *Le Nouveau Conservateur* was samengesteld uit artikels overgenomen uit menaissaanse kranten en tijdschriften.

V. Bibliografie :

- H. HAAG, *Les origines du catholicisme Libéral en Belgique (1789-1839)*, p. 168-169.
- E. LAMBERTS, *Kerk en Liberalisme in het bisdom Gent (1821-1857)*, p. 105-106, 133.

L'Oeuvre du Père Damien. (1894-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : II-1894 (I, n. 1); V-1909 (XVII, n. 3).

II. a. Ondertitel : "Congrégation des Sacrés-Coeurs de Jésus et de Marie et de l'adoration Perpétuelle du Très Saint Sacrement de l'autel".

b. Vignet : links Pater Damiaan als jong priester, rechts Pater Damiaan op het einde van zijn leven.

d. Prijs : 2,5 F. per jaar.

e. Formaat : 23,5 x 15 cm, 24 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : - Montagne Saint-Antoine, 9, Louvain.
Aerschot, Institut Damien.

III. a. Eerste nummer : II-1894.

Laatste voorhanden nummer : V-1909 (XVII, n. 3).

e. Drukker : Polleunis en Ceuterick, Rue des Orphelins, 30, Leuven.

IV. Missietijdschrift. Franstalige tegenhanger van *Het Apostelwerk van Pater Damiaan*.

L'Offre. (1900-)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 15-III-1900 (n. 1); 15-VII-1902 (n. 32).
- Br., M.I.P. : 15-III-1900 (n. 1) - 15-VII-1902 (n. 32); 15-II-1905 (n. 33); 15-III-1905 (n. 34); 15-VI-1905 (n. 35).
- II. a. Ondertitel : "Bulletin d'échange et de vente. Adressé gratuitement à tous les Collectionneurs de journaux".
d. Prijs : gratis.
f. Periodiciteit : "Paraissant une ou deux fois par mois, sauf en août et en septembre".
- III. a. Eerste nummer : 15-III-1900.
Laatste nummer : 15-VI-1905 (nr. 35).
e. Drukker : Charles Peeters, 20, rue de Namur, Louvain.
d. Uitgever : Alfred Berrewaerts.
- IV. Tijdschrift voor krantenverzamelaars. Geeft per stad geordende lijsten van kranten, kiesbladen en tijdschriften.

Onze Kongo. (1910-1914)

- I. Bewaarplaats :
- G., U.B./ 153 C 65 : 1910/11-1913/14 (I-IV).
- L., B.U./ CA Z 30 : 1910/11-1913/14 (I-IV).
- L., U.B./ Z 4524 : 1910/11-1913/14 (I-IV).
- II. a. Ondertitel :
- "Tweemaandelijks tijdschrift onder het bestuur van August De Clercq, L. Scharpé en J. De Cock".
- "Onder het bestuur van A. De Clercq, L. Scharpé, J. De Cock, L. Frateur", vanaf 4-V-1911.
d. Prijs :
- 5 F. per jaar.
- 1,25 F. per nummer.
- 6 F. per jaar, vanaf 4-V-1911.
e. Formaat : 24 x 16 cm, 70 à 112 blz.
f. Periodiciteit : tweemaandelijks.

h. Adres : Schapenstraat, 153, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 20-VI-1910.

Laatste nummer : IV-V-1914 (IV, nrs. 5-6).

e. Drukker :

- J. Houdmont-Carbonez, Filips de Goedelaan, 4, Brugge.
- Vlaamsche Drukkerij, Samenwerkende Maatschappij, Minderbroederstraat, 46, Leuven, vanaf VI-VIII-1912.

f. Beheer, directie, hoofdredactie :

- August De Clercq. - M. Desmet.
- L. Scharpé. - E. De Boeck.
- J. De Cock. - E.P. Aloysius De Witte.
- L. Frateur, vanaf 4-V-1911. - E.P. Dr. B. Zuure.

g. Medewerkers :

- August De Clercq. - E.P. Ferd. Peeters.
- A. Van Houtte, S.J. - E.P. Th. Vanderlinden.
- E.P. Rumoldus Dries, O.C.R. - Cam. Camus.
- E.P. A. De Saedeleer. - S.V.R.
- E.P. L. Bittremieux. - M.V.M.
- E.P. I. Struye. - J. Mullie.
- Edm. Ronse. - P. Van Den Bom.
- Maurits Van Hecke. - Jos Eloot.
- E.H. Em. Steenackers. - A. De Lodder.
- E. Michel. - J. Maes.
- J.G. - P. D'Hossche.
- Alb. De L'Arbre. - E.P. Samain.
- L. Vincart. - Kan. Jos Bauwens.
- M. - Embouche.
- E.P.L. - E.P. Edm. Van Roey.
- R.D.M.
- Lod. De Clercq.
- E.P. Jos Bruymseels.
- J.L. Frateur.

IV. Tijdschrift gericht op de studie van de diverse aspecten van het maatschappelijk leven van Belgisch Kongo : geschiedenis, missionering, talenstudie, tropische landbouw, inlandse legenden, gebruiken, godsdiensten, Belgische wetgeving betreffende de kolonie. Verder boekbesprekingen van werken die de kolonie als onderwerp hadden.

Orgaan van het Davidsfonds. (1877)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 15-VI-1877 (I, n. 6); 15-VII-1877 (I, n. 7); 15-X-1877 (I, n. 9); 1-XII-1877 (I, n. 10).
- Br., K.B./F.M. : 1-II-1877 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 1-IV-1877 (I, n. 3); 1-V-1877 (I, n. 4); 21-V-1877 (I, n. 5).
- L., Archief van het Davidsfonds : fotokopie van 1-I-1877 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : 1-I-1877 (I, n. 1); 15-X-1877 (I, n. 9).

II. a. Ondertitel : "Tijdschrift voor Letteren, Beeldende Kunsten, enz. Opgesteld door het hoofdbestuur onder de medewerking van een aantal binnen- en buitenlandse Letterkundigen".

d. Prijs : 1,5 F. per jaar.

e. Formaat : 30 x 23 cm, 2 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

III. a. Eerste nummer : 1-II-1877.

Laatste nummer : 1-XII-1877.

e. Drukker : Karel Fonteyn, Brusselsestraat, 6, Leuven.

IV. Maandblad van het Davidsfonds.

V. Bibliografie :

- D. SABBE, *Van Willemsfonds tot Davidsfonds*, p. 71-79.
- L. WILS, *Honderd Jaar Vlaamse Beweging*, dl. I, *Geschiedenis van het Davidsfonds tot 1914*, p. 79-81, 75.

Onze Wekker. (1882-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : I-1893 (XII, n. 1); III-1908 (XXVII, n. 3).
- Br., M.I.P. : VIII-1884 (III, n. 8); I-1886 (V, n. 1); X-1890 (IX, n. 10); VIII-1891 (X, n. 8).

II. a. Ondertitel : "Maandschrift voor stad en dorp".

- b. Vignet : een haan.
 - c. Motto : "Surge qui dormis. Sta op, gij die slaapt. (Ephes. V, 14)".
 - d. Prijs : 40 cent. per jaar.
 - e. Formaat : 19 x 12 cm, 16 blz.
 - f. Periodiciteit : maandelijks.
 - h. Adres : Edouard Forneville, Goudbloemstraat, 15, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : I-1882.
 Laatste voorhanden nummer : III-1908 (XXVII, n. 3).
 d. Uitgever : Edouard Forneville.
 e. Drukker : - August Ruelens-Peeters, Naamsestraat, 11, Leuven.
 - J.B. Istas, Leuven, op III-1908 (XXVII, n. 3).
- IV. Godsdienstig-moraliserend tijdschrift.

Le Paysan. (1892-1914)

- I. Bewaarplaats :
- L., Bibliotheek Algemene Diensten van de Boerenbond : 1892-1914.
 - L., Archief van de Boerenbond : 1892-1914.
 - Br., M.I.P. : VIII-1892 (proefnummer); I-1896 (n. 1); II-1911 (n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Revue mensuelle de la Ligue des Paysans".
 d. Prijs :
 - gratis voor leden.
 - 2 F. per jaar voor niet-leden.
 e. Formaat : 21,5 x 16 cm, 16 blz.
 f. Periodiciteit : "Le Paysan paraît le 15 de chaque mois".
 h. Adres :
 - Th. Fontaine, professeur à l'université catholique, Hôtel de Suède, Louvain.
 - A. Theunis, professeur à l'université catholique, Hôtel de Suède, Louvain, vanaf II-1893.
 - Boerenbond, Recollettenstraat, 24, Leuven, vanaf I-1907.
- III. a. Eerste nummer : VIII-1892.

Laatste nummer : VIII-1914 (1).

e. Drukker :

- J.B. Istas, Brusselsestraat, 90, Leuven.

- J.B. Istas, Brusselsestraat, 86, Leuven, vanaf I-1907.

f. Beheer, directie, hoofdredactie :

- Th. Fontaine.

- A. Theunis, vanaf II-1893.

g. Medewerkers :

- Marré, 1892-1894.

- Ch. Tyck, 1895-1906.

IV. Maandblad van de Ligue des Paysans. Franstalige tegenhanger van *De Boer*.

De Peeterman. (1873-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 15-X-1873 (I, n. 14).

- Br., K.B./F.M. : 1-X-1893 (I, n. 13).

- Br., M.I.P. : 19-XII-1873 (I, n. 18).

- L., U.B./F.H./Leuven Convolut III : IV-1873 (I, n. 4); V-1873 (I, n. 5); VI-1873 (I, n. 6); VII-1873 (I, n. 7); 15-X-1873 (I, n. 14).

II. a. Ondertitel :

- "Een Maandblad ten dienste der Vlaamschgezinde Burgerij van Leuven".

- "Onpartijdig Blad", vanaf VII-1873.

d. Prijs :

- 1,25 F. per jaar.

- 0,15 F. per nummer.

e. Formaat :

- 33 x 25 cm, 2 kol., 8 blz.

- 33 x 25 cm, 2 kol., 4 blz., vanaf VII-1873.

f. Periodiciteit :

- maandelijks.

- halfmaandelijks, vanaf VII-1873.

h. Adres : Diestsestraat, 259, Leuven.

(1) *Le Paysan* verscheen verder tot na wereldoorlog II.

- III. a. Eerste nummer : I-1873.
Laatste voorhanden nummer : 18-XII-1873.
e. Drukker : G. Robyns, Diestsestraat, Leuven.

IV. Vlaamsgezind tijdschrift.

Le Petit Messager de l'Oeuvre du Père Damien

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : X-1906 (IV, n. 8); IX-1908 (VI, n. 7); VII-1912 (IX, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Revue gratuite dédiée aux petits zélateurs et aux petites zélatrices de l'oeuvre du Père Damien".
b. Vignet : Pater Damiaan.
d. Prijs : Revue gratuite.
e. Formaat : 17 x 10,5 cm.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Impr. Pères du Sacré-Coeur, Louvain.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : X-1906 (IV, n. 8).
Laatste voorhanden nummer : VII-1912 (IX, n. 5).
e. Drukker : Impr. Pères du Sacré-Coeur, Louvain.
- IV. Godsdienstig Tijdschrift.

La Presse Brabançonne. (1903)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 22-XI-1903 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III : 22-XI-1903 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Journaux et Revues de l'arrondissement de Louvain. Ville de Louvain excepté".
e. Formaat : 32 x 24 cm, 4 blz.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 22-XI-1903.

- d. Uitgever : A. Berrewaerts.
- e. Drukker : Charles Peeters, Leuven.
- f. Hoofdredactie : Alfred Berrewaerts.

IV. Dit eerste nummer van *La Presse Brabançonne* geeft een per gemeente geordende lijst van kranten, kiesbladen en tijdschriften die in het arrondissement waren verschenen.

Le Propagateur du Rosaire. (1875-)

I. Bewaarplaats :

- L., U.B./ S 4259 : 1877; behoudens juli; 1880; 1883-1890; II-1891; III-1891; VI-1891; XI-1891; XII-1891; 1892; 1893, behoudens februari, oktober, november; 1894-1896; I-1897; XI-1897; II-1898; X-1898; XI-1898.
- Br., M.I.P. : II-1883; VII-1883; X-1887; IX-1888.

II. a. Ondertitel : "Revue Mensuelle".

- c. Motto : Le Rosaire est la pièce la plus efficace pour accroître dans le coeur des fidèles la dévotion à Marie (Pie IX, Bref du 12 mai 1855).
- d. Prijs : 1 F. per jaar.
- e. Formaat :
 - 14,5 x 10,5 cm, 16 blz.
 - 18 x 11,5 cm, 24 blz., vanaf I-1884.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- g. Oplage : "Le nombre de nos abonnés dépasse déjà trois mille", in 1877.

III. a. Eerste nummer : I-1875.

Laatste voorhanden nummer : XI-1898.

- e. Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 22, Leuven.
- f. Directie : Henri-Marie Iweins, dominikaan.

IV. Godsdienstig Tijdschrift. Doel is de bevordering van het rozenkransgebed en de devotie tot O.L.V.

Questions Liturgiques. (1910-1914)

- I. Bewaarplaats :
- L., Abdij van Keizersberg/Pér. D 1106 : 1910-1914.
- II. a. Ondertitel :
- "Revue réservée au clergé et religieux".
- "Revue paraissant huit fois par an, réservée au clergé", vanaf 1911.
- d. Prijs :
- 2,5 F. per jaar.
- 3 F. per jaar, vanaf 1911/12.
- e. Formaat : 23 x 15 cm, 32 blz.
- f. Periodiciteit :
- Maandelijks.
- 8 x per jaar, vanaf 1911/12.
- h. Adres : Keizersberg, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : XI-XII-1910.
Laatste nummer : 1914.
- IV. Liturgisch tijdschrift.

Recht en Vrijheid. (1893)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : XI-1893 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : XI-1893 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Tijdschrift voor Volk en Vaderland".
c. Motto : "Recht, Vrijheid. Gelijkheid voor Volk en Taal, voor Vlaming en Waal".
d. Prijs : 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 19 x 11,5 cm, 8 blz.
f. Periodiciteit : waarschijnlijk bedoeld als maandblad, er verscheen echter slechts één nummer.
h. Adres : Thiensestraat, 154, Leuven.
- III. a. Enig nummer : XI-1893.

- d. Uitgever : De Taal - Letter- en Toneelkundige Maatschappij
Jacob Van Maerlant's Kring.
e. Drukker : J.B. Istas.

IV. Vlaamsgezind Tijdschrift.

Revue Augustinienne. (1902-1910)

I. Bewaarplaats :

- L., B.F.T. / A 05 : 1902-1910 (I-IX).
- L., B.U. / Z 1024 : 1902-1910 (I-XI).
- L., Abdij van de Keizersberg/ Pér. F. 1130 : 1902-1910 (I-IX).
- Br., M.I.P. : 15-XII-1909 (VIII, n. 93).

II. a. Ondertitel : "Bulletin Mensuel des Maisons d'études des Augustins de l'Assomption".

d. Prijs : 10 F. per jaar.

e. Formaat : 22 x 15 cm.

f. Periodiciteit : "La Revue Augustinienne paraît le 15 de chaque mois".

h. Adres :

- Redaktie : Maison Saint-Augustin, Louvain.
- Administratie : Rue Bayard, Paris.

III. a. Eerste nummer : 15-III-1902.

Laatste nummer : 1910.

e. Drukker : Imprimerie P. Fèron-Vrau, 3 et 5, rue Bayard, Paris.

f. Directie : Eduard Bouvry, des Augustins de l'Assomption.

IV. Tijdschrift van de Assumptionisten. Behandelt godsdienstige, historische, filosofische en kulturele onderwerpen.

La Revue Belge. (1888-1893)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./Biblioteek van het onderwijzend personeel : B 20970 : 1888-1893.

- G., U.B./ P 192 : 1889-1890; 1892-1893.

- L., U.B./ Z 4356 : 1888-1893.

- L., B.F.T. / F^O 1 A : 1888-1893.

- Br., K.B./F.M. : 1-V-1888 (I, n. 1).

- Br., M.I.P. : 1-V-1888 (I, n. 1); 15-VII-1890 (III, n. 54); 1-V-1891 (IV, n. 73); 15-X-1891 (IV, n. 84); 15-XI-1891 (IV, n. 86).

- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI : 1-V-1888 (I, n. 1); 1-VII-1888 (I, n. 5); 15-VIII-1889 (II, n. 32); 1-V-1892 (V, n. 97); 15-V-1892 (V, n. 98).

II. a. Ondertitel : "Journal Littéraire et Artistique".

d. Prijs :

- 4 F. per jaar.

- 20 cent. per nummer.

e. Formaat : 34,5 x 26 cm, 8 blz.

f. Periodiciteit : halfmaandelijks.

h. Adres :

- Charles Tilman, Bériotstraat, 42, Leuven.

- Charles Tilman, Stationplein, 10, Leuven, vanaf 1-I-1892.

III. a. Eerste nummer : 1-V-1888.

Laatste nummer : 15-IV-1893.

b. Stichter : Charles Tilman (1).

d., e. Uitgever, Drukker : August Fonteyn, Brusselsetraat, 8, Leuven.

f. Beheer, directie, hoofdredactie : Charles Tilman.

g. Medewerkers :

Ch. Tilman — Ferdinand Loise — Fernand Roussel — Jean Victor — Alexis Dumont — Eguène Méro — J.L. — Arthur Dupont — G.C. — Arthur Drumaux — P.J.C.G. — Yrengam — Jean Laurent — Leon Icksen — A. Laurent — L. Lessour — Edgar Baes — L. Goemans — G. Meyer — S. Delannoy — F. Van den Bosch — Fanny — Ch. Sluyts — Ch. Fuster — T. Dessauls — F.L. — R. De Goey — Charles S. — E. Thimus — François Vermeulen — Karloo — Albert Gelli — Th. Lapp — P.C. de S.Q. — Gysy — J. Bailly — M.G. — N. Lessour — J. Lekeu — Th. Mauricez — L. Denuit — Etienne A. — Forunio — E. Van Heurck — E. Rover — J. Schrantz — N. Bazan — Pictrix — Goerig — Carl

(1) Leraar aan het Koninklijk Ateneum te Leuven.

Van N. — F.E. Andrighetti — Y. — P. Danamy — Ch. Beltjens (1) — C.T. — X — V.L.H. — A.M.L. — E.B. — A.D. — J. de Tournai — M. De Tranne — de Villers — A. Geens — F.L. de Malessan — A. Smeders — A. Speculo — C. Natal — A. Lebrun et Veritas — A. Lefèvre — E. Spark — R. Gallet — C. Goffaerts — A. Molitor — A. Aulit — H. Berger — E. Matth — Ad. Le Brun — Syllias — Edgy — D. de Lons — C.G. — M. Bodeux — J. Hennbicq — Baron de Sigagnac — Sfynx — W. Goffin — A. Braux — A.G. Loriaux.

- IV. Literair tijdschrift. Orgaan van de "Cercle Littéraire" te Leuven. Deze vereniging bestond uit leerlingen van de retorika en de oudleerlingen van het koninklijk ateneum van Leuven (2). Het tijdschrift stond open voor andere schrijvers.

Revue du Culte Perpétuel de Saint-Joseph et de l'Oeuvre du Père Damien

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 6-VIII-1911 (X, n. 6).
- II. a. Ondertitel : "Revue Mensuelle".
b. Vignet : Sint-Jozef met het kind Jezus op de arm. In de rechterhand draagt hij een lelie.
d. Prijs : 2,5 F. per jaar.
e. Formaat : 25 x 17,5 cm.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Couvent des Pères des Sacrés-Coeurs, 9, Montagne Saint-Antoine, Louvain.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 6-VIII-1911 (X, n. 6).
e. Drukker : Vrancken-Smets, Boulevard de Namur, 4, Louvain.
- IV. Godsdienstig tijdschrift.

(1) Wonende te Sittard, overleden op 20-VI-1890, *La Revue Belge*, 1 juli 1890, p. 1.

(2) *La Revue Belge*, 1 mei 1888, p. 3.

Revue - Guide. (1907-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 15-I-1907 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Pour l'Agriculteur, l'Horticulteur, etc. contenant également des études spéciales sur les principales branches de l'économie rurale".
d. Prijs : 5 F. per jaar.
e. Formaat : 25 x 16,5 cm.
f. Periodiciteit ; maandelijks.
h. Adres : August Fonteyn, Brusselsestraat, 32, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 15-I-1907.
e. Drukker : August Fonteyn, Brusselsestraat, 32, Leuven.
- IV. Vakblad.

Revue des Revues. (1851-)

- I. Bewaarplaats :
- L., U.B./ Z 732 :
- L., B.F.T./ 1 A 1 : 1851-1855 (I-IV).

- Br., M.I.P. : 31-I-1852 (I, n. 8); 31-X-1852 (II, n. 2); 15-30-IV-1853 (II, nrs. 13-14); 31-X-1851 (I, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Recueil Religieux, Philosophique, Scientifique et Littéraire".
d. Prijs : 8 F. per jaar.
e. Formaat : 23,5 x 15,5 cm, 36 blz.
f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
h. Adres : Brusselsestraat, 6, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : 15-X-1851.
Laatste nummer : 15-30-IX-1853 (1).

(1) Laatste te Leuven verschenen nummer, in oktober 1853 werd de drukkerij van het blad overgebracht naar Luik.

d., e. Uitgever, Drukker : C.J. Fonteyn, Brusselsestraat, 6, Leuven.

IV. Tijdschrift dat artikels overnam uit een aantal Franse, Duitse, Engelse en Italiaanse katholieke tijdschriften. De voornaamste artikels waren van godsdienstige of politiek-godsdienstige aard (1).

Revue Vélocipédique. Belgisch Wielrijdersblad

I. Bewaarplaats :

- Br., S.A./ P 604 : 30-VI-1896 - 29-XII-1898.

- A., S.B./F.S. : 22-XI-1900 (XIII, n. 47); 23-II-1901 (XIV, n. 8).

- Br., K.B./F.M. : 4-IV-1895 (VIII, n. 1).

- Br., M.I.P. : 11-IV-1895 (VIII, n. 2); 16-I-1896 (VIII, n. 42); 10-X-1901 (XIV, n. 41).

II. a. Ondertitel : "Organe officiel de la Ligue Vélocipédique belge. Ambtelijk orgaan van den Belgischen Wielrijderbond".

d. Prijs :

- 4 F. per jaar.

- 15 cent. per nummer.

e. Formaat : 27 x 21 cm.

f. Periodiciteit : wekelijks.

h. Adres : J. Savoné-Dekkers en zoon, Mechelsestraat, 42-44, Leuven.

(1) Met de woorden van Gerbet omschrijft het blad zijn eigen strekking, cfr. *Revue des Revues*, 15 maart 1852, p. 6 : "Montrez que la foi catholique engendre la philosophie, ou la science générale qui constitue l'unité de toutes les sciences diverses, que la hiérarchie catholique renferme le point d'appui de l'ordre et des progrès sociaux, que la charité catholique, combinée avec les résultats de la science, peut seule résoudre, d'une manière complète et durable, les problèmes les plus importants de l'économie politique; que tout art doit être chrétien, et que tout ce qui est chrétien émane du catholicisme ou y rentre, voilà la grande thèse religieuse du dix-neuvième siècle".

- III. a. Eerste voorhanden nummer : 4-IV-1895 (VIII, n. 1).
Laatste voorhanden nummer : 10-X-1901 (XIV, n. 41).
e. Drukker : J. Savoné-Dekkers en zoon, Mechelsestraat, 42-44,
Leuven.

IV. Sportblad.

De Rozenkrans. (1875-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : II-1875 (I, n. 2); III-1881 (VII, n. 3); IX-1885 (XI,
n. 9); XI-1887 (XIII, n. 11); VIII-1889 (XV, n. 8).
- II. a. Ondertitel : "Maandschrift".
c. Motto : "De Rozenkrans is het allerkrachtigste gebed om de
godsvrucht tot Maria in de harten van de geloovigen te ver-
meerderen (Piux IX, decreet 12 mei 1855)".
d. Prijs : 1 F. per jaar.
e. Formaat :
- 15,5 x 11,5 cm, 16 blz., in 1875.
- 14,5 x 11 cm, 16 blz., in 1881.
- 18,5 x 12 cm, 16 blz., in 1885-1889.
- III. a. Eerste nummer : I-1875.
Laatste voorhanden nummer : VIII-1889 (XXV, n. 8).
e. Drukker : Karel Peeters.
f. Hoofredactie : E.P. Hendricus-Marie Iweins, Klooster der Pre-
dikheren te Leuven.
- IV. Godsdienstig Tijdschrift. Doel is de bevordering van het rozen-
kransgebed en de devotie tot O.L.V. Vlaamstalige tegenhanger
van *Le Propagateur du Rosaire*.

De Schoenmaker. (1903-)

- I. Bewaarplaats :
- L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV : XI-1903 (n. 1).

- II. a. Ondertitel : "Orgaan van den Leuvenschen Schoenmakersbond".
 e. Formaat : 41 x 28 cm, 3 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : maandelijks.
 h. Adres : Schoenmakersbond, Mechelsestraat, 67, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : XI-1903.
 d. Uitgever : J. Van Hove, Donkerstraat, 18, Leuven.
 e. Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.
 g. Medewerkers :
 - Prosper Van Langendonck.
 - J. Van Hove.
 - E. Carpentier.
- IV. Orgaan van de socialistische "Schoenmakersbond".

't Schoolleven. (1908-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : III-1908 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : III-1908 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Van het syndikaat der Leuvense Gemeente-
 onderwijzers en Onderwijzeressen".
 c. Motto : "De Jeugd heeft voor alles onze Liefde".
 e. Formaat : 33 x 25 cm, 4 blz.
 f. Periodiciteit : tweemaandelijks.
 h. Adres : E. Charpentier, Brusselsestraat, 48, Leuven.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : III-1908.
 e. Drukker : E. Charpentier, Brusselsestraat, 48, Leuven.
- IV. Orgaan van het syndikaat van het onderwijzend personeel van de
 gemeentescholen van Leuven.

De Strijd om het Bestaan. (1896-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 12-XII-1896 (I, n. 1); 20-II-1897 (II, n. 2).
- Br., K.B./F.M. : 12-XII-1896.
- Br., M.I.P. : 12-XII-1896 (I, n. 1); 23-I-1897 (II, n. 1); 22-V-1897 (II, n. 5); 5-XI-1898 (III, n. 23).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 12-XII-1896 (I, n. 1); 21-V-1898 (III, n. 11).

II. a. Ondertitel :

- "Orgaan der handelaars en neringdoeners van het arrondissement Leuven", op 12-XII-1896.
 - "Orgaan van den Vrijen Burgersbond van Leuven en omstreken", op 21-V-1898.
- c. Motto : "Rechten, geene voorrechten !".
- d. Prijs : 1 F. per jaar.
- e. Formaat : 43 x 28,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit :
- maandelijks.
 - "Verschijnt alle veertien dagen", op 21-V-1898.

III. a. Eerste nummer : 12-XII-1898.

Laatste voorhanden nummer : 5-XI-1898 (III, n. 23).

d., e. Uitgever, Drukker : Wed. G. Timmermans, Naamsestraat, 34, Leuven.

IV. Tijdschrift gericht op de verdediging van de belangen van de middenstand. Het blad zet zich af tegen de koöperatieven en de grootbedrijven.

L'Union des Jeunes Filles Chrétiennes. (1898-)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U./ Z 5436 : V-1898 (I, n. 1); VII-1898 (I, n. 3); XI-1898 (I, n. 7) - III-1899 (I, n. 11); V-1899 (II, n. 1); VII-1899 (II, n. 3) - XI-1899 (II, n. 5); XI-1899 (II, n. 7) - IV-1900 (II, n. 12).

- Br., K.B./F.M. : V-1898 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : V-1898 (I, n. 1); VIII-1898 (I, n. 4); XI-1901 (IV, n. 7); IX-1902 (V, n. 5); I-1903 (V, n. 9); II-1907 (IX, n. 10).

II. a. Ondertitel :

- "Sous le Patronage de Saint-Agnes".
- "Revue Mensuelle", vanaf VII-1898.

d. Prijs : 3 F. per jaar.

e. Formaat : 25 x 16,6 cm.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres :

- Dom Max Héroult, Place Saint-Jacques, 17, Louvain.
- Frankrijk : Rue de Beaune, 14, Parijs, 1901-1903.
- Rue de Lille, 37, Parijs, in 1907.

III. a. Eerste nummer : V-1898.

Laatste voorhanden nummer : II-1907 (IX, n. 10).

e. Drukker : Alfred Vromant, 5, Rue de la Chapelle, Bruxelles.

f. Beheer, Directie, Hoofredactie : Dom Max Héroult, docteur en théologie, Place Saint-Jacques, 17, Louvain.

IV. Moraliserend-godsdienstig tijdschrift. Orgaan van de *Union des Jeunes Filles Chrétiennes*.

Le Véloce Sport Louvaniste. (1899-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 20-I-1899 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 20-I-1899 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 20-I-1899 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Organe particulier bi-mensuel du club".

b. Vignet : een fietsende dame.

c. Motto : "Agrément - Solidarité".

d. Prijs : 10 cent. per nummer.

e. Formaat : 35,5 x 23 cm, 2 kol., 4 blz.

h. Adres : J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42-44, Leuven.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 20-I-1899.

d., e. Uitgever, Drukker : J. Savoné-Dekkers, Mechelsestraat,

42-44, Leuven.

IV. Sport- enannoncenblad.

De Verenigde Werkman. (1910-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 15-XI-1910 (I, n. 7); 15-XII-1910 (I, n. 8); 15-VII-1913 (III, n. 40).

II. a. Ondertitel :

- "Orgaan der Tabaksbewerkers van België en der Christene Werkmansbonden van Limburg", in 1910.

- "Orgaan van de Tabaksbewerkers van België", op 15-VII-1913.

d. Prijs : 1,25 F. per jaar.

e. Formaat : 42,5 x 31 cm, 4 kol., 4 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : Jan Kaijaerts, Minderbroederstraat, 24, Leuven.

III. a. Eerste voorhanden nummer : 15-XI-1910 (I, n. 7) (1).

Laatste voorhanden nummer : 15-VII-1913 (III, n. 40).

d. Uitgever : Jan Kaijaerts.

IV. Vakblad.

La Vie Liturgique. (1909-)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : 28-XI-1909 (I, n. 1); 25-XII-1909 (I, n. 2); 23-I-1910 (I, n. 3); 21-VIII-1910 (I, n. 10); 24-IV-1910 (I, n. 6); 10-I-1911 (II, n. 3); 1-VII-1913 (IV, n. 15).

II. a. Ondertitel : "Revue paraissant mensuellement".

(1) Eerste te Leuven verschenen nummer.

- e. Formaat : 17 x 11,5 cm.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Keizersberg, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 28-XI-1909.

Laatste voorhanden nummer : 1-VII-1913 (IV, n. 15).

- d. Uitgever : Abdij van de Keizersberg, Leuven.
- e. Drukker : Vromant en Cie, 3, Rue de la Chapelle, Bruxelles.

IV. Liturgisch Tijdschrift.

Vlaamsch Muzeum. (1875)

I. Bewaarplaats :

- Br., M.I.P. : I-1875 (I, n. 1); II-1875 (I, n. 2).

II. a. Ondertitel :

- "Maandschrift tot bevordering van Letteren, Geschiedenis, Kunsten, Wetenschappen en Vlaamsche Beweging".
- "Voor letteren, oudheid, geschiedenis, kunsten en wetenschappen", vanaf III-1875 (1).

d. Prijs :

- 5 F. per jaar.
- 6 F. per jaar, vanaf III-1875 (1).

e. Formaat : 23 x 15 cm, 32 à 48 blz.

f. Periodiciteit : maandelijks.

h. Adres : Alex Tillot, Diestsestraat, 120, Leuven.

III. a. Eerste nummer : I-1875.

Laatste nummer : VIII-1875 (1).

d. Uitgever : Alex Tillot.

e. Drukker :

- M. Closson, Sint-Jansstraat, 26, Brussel.
- Ch. Fonteyn, Brusselsestraat, 6, Leuven, vanaf III-1875.

f. Hoofredactie : L.V. Devrez.

g. Medewerkers : Ed. Van Even.

IV. Vlaamsgezind literair tijdschrift.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 64.

Voor Ons Recht. (1893-)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./F.S. : 4-III-1893 (I, n. 2).
- Br., K.B./F.M. : 19-II-1893 (I, n. 1).
- Br., M.I.P. : 19-II-1893 (I, n. 1); 12-X-1894 (II, n. 15).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 19-II-1893 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Herbergiersblad voor het arrondissement Leuven".
d. Prijs :
- gratis voor leden.
- 3,5 F. voor niet-leden.
- 10 cent. per nummer.
e. Formaat : 32,5 x 24 cm, 2 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
- III. a. Eerste nummer : 19-II-1893.
Laatste voorhanden nummer : 12-X-1894 (II, n. 15).
e. Druller : J.B. Istas, Brusselsestraat, 90, Leuven.
- IV. Vakblad (1).

De Voortplanter van den Rozenkrans.

Zie : *De Rozenkrans* (1875-).

Voorwaarts. (1910-)

- I. Bewaarplaats :
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : X-1910 (I, n. 1); XI-

(1) *Voor ons Recht*, 19 februari 1893, p. 3 : "Voor Ons Recht is het orgaan van de 'Bond der Vereenigde Herbergiers en Drankslijters van Leuven. Opgericht op 5 jan. 1913 met het doel alle middelen op te zoeken en te gebruiken om de herziening der vergunningswet en der loi-wet van 16 augustus 1887 te bekomen namelijk de afschaffing van artikel 17 dier laatste wet".

1910 (I, n. 2).

- II. a. Ondertitel : "Orgaan van het Verbond der Vrijdenkersgroepen van het Arrondissement Leuven. Verschijnende alle maanden".
c. Motto : "Tegen Leugen en Geweld. Door onderzoek tot Wetenschap. Voor Licht en Waarheid".
d. Prijs :
- 50 cent. per nummer.
- 5 cent. per nummer.
e. Formaat : 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Lokaal van de Vrijdenkersgroep "De Rede", Vaartstraat, 68, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : X-1910.
Laatste voorhanden nummer : XI-1910 (I, n. 2).
d. Uitgever : J. Stroobants, Lepelstraat, 70, Leuven.
e. Drukker : August Hendrickx, Mechelen.
- IV. Orgaan van de vrijdenkersgroep "De Rede".

De Vroolijke Lovenaar. (1894)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 11-II-1894 (n. 1).
- Br., M.I.P. : 11-II-1894 (n. 1).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI : 11-II-1894 (n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Veertiendaagsche uitgave van kluchtliederen, blijspelen, kluchtige alleenspraken, pantomimen".
e. Formaat : 14 x 10 cm, 16 blz.
f. Periodiciteit : "Trois numéros ont paru respectivement en février, mars et avril 1894" (1).
h. Adres : H. Ghysebrechts, Brusselsestraat, 264, Leuven.
- III. a. Eerste nummer : II-1894.
Laatste nummer : IV-1894.
d., e. Uitgever, drukker : H. Ghysebrechts, Brusselsestraat, 264, L.
- IV. Ontspanningsliteratuur

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 107.

Het Vrije Woord. (1893-)

I. Bewaarplaats :

- A., S.B./F.S. : 15-X-1893 (I, n. 1); 15-XII-1893 (I, n. 5); 1-I-1894 (II, n. 6).
- Br., K.B./F.M. : 15-X-1893 (I, n. 1); 18-XI-1893 (I, n. 3).
- Br., M.I.P. : 15-X-1893.
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : 15-X-1893 (I, n. 1); 28-I-1894 (II, n. 8); 21-X-1894 (II, n. 27).

II. a. Ondertitel :

- "Verschijnt den 1ste en 15de van iedere maand", op 15-X-1893.
 - "Verschijnt alle veertien dagen des zondags", op 28-I-1894.
 - "Orgaan der Vrijzinnige Vlaamschgezinden van Leuven, verschijnt alle veertien dagen des Zondags", op 21-X-1894.
- c. Motto : "In Vlaanderen Vlaamsch. Vlaanderen den Vlaming. Voor Recht- Taal en Vaderland".

d. Prijs :

- 3 F. per jaar, op 15-X-1893 / 10 cent. per nummer.
- 2 F. per jaar, op 28-I-1894 / 10 cent. per nummer.
- 2 F. per jaar, op 21-X-1894 / 5 cent. per nummer.

e. Formaat :

- 32,5 x 22 cm, 2 kol., 8 blz., in 1893.
- 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 28-I-1894.
- 42,5 x 30,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 21-X-1894.

f. Periodiciteit : halfmaandelijks.

h. Adres : J.P. Stroobants, Muntstraat, 28, Leuven.

III. a. Eerste nummer : 15-X-1893.

Laatste voorhanden nummer : 21-X-1894 (II, n. 27).

d. Uitgever : J.P. Stroobants.

e. Drukker : Michel Meulemans, Tiensestraat, 160, Leuven.

IV. Vlaamsgezind tijdschrift (1).

(1) *Het Vrije Woord*, 28 januari 1894, p. 1 : "Hetgeen wij vragen is rechtvaardig en billijk. Vlaamsch in het onderwijs, Vlaamsch in het leger, Vlaamsch voor de rechtbank, Vlaamsch in de openbare bedieningen, en Vlaamsch in het staatkundig en maatschappelijk leven".

**Werk der Katholieke Zendingen in Congo Vrijstaat
(1898-1899)**

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : VI-1898 (I, n. 1); VI-1899 (II, n. 3).
- II. a. Ondertitel : "Met goedkeuring der Hogere Geestelijkheid van België en der Bisschoppen van Congo ingericht te Leuven onder het eere-voorzitterschap van Mgr. Hebbelynck, Rector Magnificus en van Mgr. Abbeloos, eere-rector magnificus der Hoogeschool".
- d. Prijs :
- 2,5 F. per jaar.
- 25 cent. per nummer.
- e. Formaat : 25,5 x 16,5 cm.
- f. Periodiciteit : driemaandelijks.
- h. Adres :
- Statiestraat, 1, Leuven.
- Tiensestraat, 229, Leuven, VI-1899.
- III. a. Eerste nummer : VI-1898.
Laatste voorhanden nummer : VI-1899 (II, n. 3).
- e. Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.
- IV. Missietijdschrift. Vlaamstalige tegenhanger van *Bulletin de l'Oeuvre des Missions Catholiques de l'Etat Indépendant du Congo*.

De Werkman. (1899-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./ B 749 : I-1899 (IV, n. 1) - VIII-1914 (XIX, n. 8);
behoudens I-1901 (VI, n. 1); II-1901 (VI, n. 2).
- A., S.B./F.S. : I-1899 (IV, n. 1).
- Br., K.B./F.M. : I-1899 (IV, n. 1); I-1906 (XI, n. 1); I-1907 (XII, n. 1); X-1907 (XI, n. 10).
- Br., M.I.P. : I-1899 (I, n. 1); VIII-1900 (V, n. 8); I-1901 (VI, n. 1); I-1906 (XI, n. 1); IX-1906 (XI, n. 9); I-1907 (XII, n. 1);

- X-1907 (XII, n. 10); X-1908 (XIII, n. 10).
- L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : I-1908 (XIII, n. 10); I-1900 (V, n. 1); II-1900 (V, n. 2); I-1901 (VI, n. 1); (-1906 (XI, n. 1); I-1907 (XII, n. 1); X-1907 (XII, n. 10); II-1908 (XIII, n. 2).

II. a. Ondertitel :

- "Tijdschrift van St-Albertus Patroonschap en zijne kringen".
- "Tijdschrift van Sint-Albertus-Patroonschap en zijn kring", vanaf I-1906 (XI, n. 1).

b. Vignet :

- Twee wapperende banieren aan een zelfde vlaggestok. De bovenste draagt de titel van het blad, de onderste het motto. Links van de vlaggestok werd een wapenschild bevestigd, met bovenop drie kantelen. Het veld bestaat uit verticale strepen, doormidden gesneden door een dwarsbalk.
- Schaduwtekening van een aantal belangrijke torens en fabrieksschouwen. In de letter W. van de titel is de zon ingewerkt; haar stralen bereiken al de Leuvense gebouwen, vanaf I-1900 (V, n. 1).
- Het blad geeft zelf een beschrijving : "Men bewondert links spits toeloopende bovengevels van sommige oude huizen der Groote Merkt en der Oude Merkt, daarnevens ons prachtig stadhuis, de hoofdkerk van Sint-Pieter, het postgebouw met zijne sierlijke torens : rechts bemerken wij Ste-Gertrudistorens nevens de zinnebeelden van handel en nijverheid onzer stad, te weten de mast van een schip en de schouw van een fabriek; eindelijk op den hoek, den Cesarberg met het reuzenbeeld van O.L.Vrouw". (1).

Hierbij moet ter aanvulling worden vermeld dat de letter D in de titel wordt verlengd tot een vlaggestok, met bovenaan twee banieren : de rechtse is een leeuweflag, de linkse bestaat uit verticale strepen, middendoor gesneden door een dwarsbalk, vanaf I-1907 (XII, n. 1).

c. Motto : "Godsdienst-Vaderland-Huisgezin".

d. Prijs :

- 1 F. per jaar.
- gratis voor leden van het patronaat.

e. Formaat :

- 31,5 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz.
- 39,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf I-1906 (XI, n. 1).

(1) *De Werkman*, 1 januari 1907, p. 1.

- f. Periodiciteit :
 - maandelijks.
 - tweemaandelijks, vanaf I-1903 (VIII, n. 1).
 - maandelijks, vanaf XII-1904 (IX, n. 7).
 - g. Oplage : Exakte oplagecijfers ontbreken, maar begin 1901 kondigt het blad aan dat het binnen en buiten Leuven veel lezers had bijgewonnen. In 1903 moest de redactie evenwel aankondigen dat het aantal abonnees te klein was geworden en dat men verplicht was naar een tweemaandelijkse periodiciteit over te schakelen.
 - h. Adres : Naamsestraat, 20, Leuven, in 1906.
- III. a. Eerste nummer : I-1899 (IV, n. 1) (1).
 Laatste nummer : VIII-1914 (XIX, n. 8).
- e. Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.
 - g. Medewerkers (2).
- IV. Orgaan van het Sint-Albertuspatronaat (2).

Het Werkmansblad. (1911-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : I-1911 (I, n. 1); I-1914 (IV, n. 37).
 - Br., M.I.P. : I-1911 (I, n. 1); I-1914 (IV, n. 37).
 - L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV : I-1911 (I, n. 1); IV-1911 (I, n. 4); VI-1914 (IV, n. 42).
- II. a. Ondertitel :
- "Ter bevordering der Christene Vakorganisatie in het arrondissement Leuven", in 1911.
 - "Orgaan van het Verbond der Christene Vakverenigingen van het arrondissement Leuven", in 1914.
- d. Prijs :
- 1,1 F. per jaar.
 - gratis voor de leden van de Kristelijke Vakverenigingen van het arrondissement Leuven", in 1914.

(1) Voortzetting van *De Jonge Werkman*, cfr. *supra*.
 (2) Voor de medewerkers en een meer gedetailleerde inhoudelijke beschrijving van het tijdschrift, cfr. M. DE VROEDE, *o.c.*, dl. III, p. 138-140.

- e. Formaat :
 - 36 x 26,5 cm, 3 kol., 4 blz., in 1911.
 - 43 x 31 cm, 4 kol., 4 blz., in 1914.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Tervuursestraat, 39, Leuven.

- III. a. Eerste nummer : I-1911.
 Laatste voorhanden nummer : VI-1914 (IV, n. 42).
- e. Drukker : Wed. Kuyl en Zoons, Tervuursestraat, 39, Leuven.

IV. Orgaan van de Kristelijke Vakverenigingen van Leuven (1).

De Wijngaard. (1911-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 1911 (I, n. 1); 1911 (I, n. 3).
 - Br., K.B./F.M. : 1911 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : 1911 (I, n. 1).
 - II. a. Ondertitel : “Maandschrift voor Toneel, Kunst, Letterkunde”.
 d. Prijs :
 - 1 F. per jaar.
 - 0,15 F. per nummer.
 e. Formaat : 24 x 17,5 cm, 16 blz.
 f. Periodiciteit : maandelijks.
 - III. a. Eerste nummer : 1911.
 Laatste voorhanden nummer : 1911 (I, n. 3).
 - e. Drukker : J. Reeckmans-Vanderauwera, Schapenstraat, 11, Leuven.
- #### IV. Kultureel Tijdschrift.

(1) *Het Werkmansblad*, januari 1911, p. 1 : “Ons ideaal. Ja, wij hebben er een ! Wij voelen levend in ons overtuiging en liefde voor het grootsche doel ons afgelijnd door den onvergetelijken Leo XIII. Steunende op de leer van hem, dien wij als Vader der Werklieden groeten, willen wij ook werken om de rechten van onzen arbeid te verdedigen... Onze weg : 't is de beroepsvereniging. Diep overtuigd dat de vakvereeniging eene blijvende en doordringende verheffing van ons arbeidsleven mogelijk maakt, willen wij die vakvereeniging sterk doen worden”.

De Zaaier. (1906-)

I. Bewaarplaats :

- L., B.U. / Z 6640 : X-1907 (II, n. 1); X-1908 (III, n. 1); IV-1909 (III, n. 7); IX-1910 (IV, n. 12); X-1910 (V, n. 1) - VIII-1911 (V, n. VIII).
- Br., K.B./F.M. : X-1906 (I, n. 1); X-1907 (II, n. 1); X-1908 (III, n. 1); XII-1910 (V, n. 3); VII-1911 (V, n. 10); IX-1911 (V, n. 12).

II. a. Ondertitel : "Maandblad voor Kunst".

- b. Vignet : een zaaierende hand. Op de achtergrond een landschap met akkers en weiden.
- c. Motto : "Een zaaier ging uit om te zaaien".
- d. Prijs : 1 F. per jaar.
- e. Formaat : 27 x 18 cm, 16 blz.
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres : Schrijnstraat, 16, Leuven.

III. a. Eerste nummer : X-1906.

- Laatste voorhanden nummer : IX-1911 (V, n. 12).
- d. Uitgever : Fritz Van Praet, Schrijnstraat, 16, Leuven.
- e. Drukker :
 - L. Timmermans-Deknop, Leuven.
 - L. Frère, Tongeren, vanaf het bewaarde nr. van IX-1910.
- f. Beheer, Directie, Hoofdredactie : Fritz Van Praet.

IV. Literair tijdschrift.

TERVUREN

Onze Missiën van Congoland, van Brazilië, enz. (1906-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : 4-II-1906 (I, n. 1).
- L., U.B./F.H./ 299/1 : 4-II-1906 (I, n. 1); 4-XI-1906 (I, n. 10); 7-IV-1912 (VII, n. 3); 3-XI-1912 (VII, n. 10); 5-I-1913 (VII, n. 12).

- II. a. Ondertitel : "Geïllustreerd maandblad verschijnende iederen 1ste Zondag".
 c. Motto : "Gaat, onderwijst alle volkeren".
 d. Prijs : 0,90 F. per jaar.
 e. Formaat : 45,6 x 32 cm, 3 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : maandelijks.
 h. Adres : Priesters van het H. Hart, Tervuren.
- III. a. Eerste nummer : 4-II-1906.
 Laatste voorhanden nummer : 5-I-1913 (VII, n. 12).
 d. Uitgever : Priesters van het H. Hart, Tervuren.
 e. Drukker : Bécu-Meunier, Brusselsestraat, 49, Tervuren.
- IV. Missietijdschrift.

TIENEN

De Bessem. (1892-)

- I. Bewaarplaats :
 - A., S.B./F.S. : 20-VIII-1893 (n. 14).
 - Br., K.B./F.M. : 20-VIII-1892 (n. 1); 8-X-1892 (n. 3).
 - Br., M.I.P. : 20-VIII-1892 (n. 1); 17-IX-1892 (n. 2); 8-X-1892 (n. 3); 11-III-1893 (n. 8); 3-VII-1893 (n. 11); 25-VIII-1894 (n. 17); 27-X-1894 (n. 18).
 - L., U.B./F.H./ 71/9 : 20-VIII-1892 (n. 1); 4-II-1893 (n. 7); 29-IV-1893 (n. 10); 20-VIII-1893 (n. 14); 25-VIII-1894 (n. 17).
- II. a. Ondertitel :
 - "Orgaan der Jonge Katholieke Wacht".
 - "Verschijnt als hij het goedvindt", in 1894.
 d. Prijs : 5 cent. per nummer.
 e. Formaat :
 - 33 x 25 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 43,5 x 28 cm, 3 kol., 4 blz., in 1894.
 f. Periodiciteit : onregelmatig.
 h. Adres : Bestuur der Jonge Katholieke Wacht, Katholieken

Kring, Broekstraat, (Tienen).

III. a. Eerste nummer : 20-VIII-1892.

Laatste voorhanden nummer : 27-X-1894 (n. 18).

e. Drukker : J. Vanhoebroeck en zuster, Tienen.

IV. Tweektalig strijd- en propagandabladd van de Katholieke Jonge Wacht.

Le Bien-être. Het Welzijn. (1910-)

I. Bewaarplaats :

- Br., K.B./F.M. : -1910 (I, n. 1).

- Br., M.I.P. : -1910 (I, n. 1).

II. a. Ondertitel : "Revue française et flamande. Vlaamsch en Fransch Tijdschrift".

b. Vignet :

- Wapenschild met gaande leeuw. Daarachter gekruist : twee scepters. Boven het schild een koningskroon. Het schild is gevat in een cirkel met de tekst : Grande Boulangerie Nationale". Onderaan een banderolle met de spreuk "L'Union fait la Force".

c. Motto : "L'Union fait la Force. Eendracht maakt Macht".

d. Prijs : 1ste nummer gratis.

g. Oplage : 5000 eksemplaren.

III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -1910.

c. Eigendom : Grande Boulangerie Nationale, Oude Leuvensche Straat, 5, Tienen.

e. Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Berg, 21-23, Tienen.

IV. Tweektalig propagandabladd van eèn kooperatieve bakkerij.

Het Burgersbelang. (1910-1914)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 17-XII-1910 (I, n. 1); 30-IX-1911 (I, n. 12).
- Br., M.I.P. : 17-XII-1910 (I, n. 1); 27-IV-1911 (I, n. 5); 28-III-1912 (II, n. 3); -IV-1914 (III, n. 4).
- L., U.B./F.H. / 88/10 : 30-V-1912 (II, n. 5).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der nijverheids- en handelsdrijvende Burgerij van het kanton Tienen".
d. Prijs : gratis.
e. Formaat :
- 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
- 42 x 31 cm, 3 kol., 4 blz., vanaf 1912.
f. Periodiciteit : maandelijks.
g. Oplage en verspreiding : verspreid in Tienen en omgeving (1).
h. Adres : 's Heeren, Minderbroederstraat, 30, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 17-XII-1910.
Laatste voorhanden nummer : -IV-1914 (III, n. 4).
e. Drukker : 's Heeren, Minderbroederstraat, 30, Tienen.
- IV. Vak- en annoucenblad.

Le Compas. (1892-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -V-1892 (I, n. 1); -1895 (III, n. 7).
- L., U.B./F.H./ 105/4 : 31-VII-1892 (I, n. 3).
- II. a. Ondertitel :
- "Organe des Architectes et géomètres de Belgique".
- "Journal théorique et pratique à l'usage des géomètres, des architectes, des experts, etc.", in 1895.
d. Prijs :
- 2 F. per jaar, in 1892.

(1) *Het Burgersbelang*, 17 december 1910.

- 3 F. per jaar, in 1895.
 - e. Formaat :
 - 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 - 23 x 15 cm, 8 blz., in 1895.
 - f. Periodiciteit :
 - maandelijks.
 - 20 x per jaar, in 1895.
 - h. Adres : 's Heeren, Naamsestraat, 40, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : -V-1892 (I, n. 1).
 Laatste voorhanden nummer : -1895 (III, n. 7).
 f. Hoofdredactie, directie : J. 's Heeren (1).
- IV. Vakblad voor landmeters en architecten.

Le Fourmi. De Mier. (1909-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 15-III-1909 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel :
 - "Bulletin mensuel de la Société Coopérative du personnel du Chemin de fer, de la Poste, et du Télégraphe de Tirlemont.
 Maandblad der Samenwerkende Maatschappij van 't personeel van Yzerenweg, Post en Telegraaf te Tienen".
- b. Vignet : een gestileerde mier.
 e. Formaat : 36,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
 f. Periodiciteit : maandelijks.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 15-III-1909.
 e. Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Berg, 21-23, Tienen.
- IV. Tweekolig vakblad.

(1) Landmeter en ex-adjunkt van de technische dienst van Brabant, cfr. *Le Compas*, 1895, n. 7.

L'Industrie Agricole. (1869-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 23-XII-1871 (III, n. 9).
- Br., M.I.P. : 4-IX-1869 (I, n. 1); 2-X-1869 (I, n. 3); 20-VIII-1870 (I, n. 26); 24-VI-1871 (II, n. 22); 2-III-1872 (III, n. 14); 19-XI-1876 (VIII, n. 6).
- II. a. Ondertitel : "Organe de l'agriculture et des industries agricoles en Belgique".
d. Prijs :
- 12 F. per jaar, op 4-IX-1869.
- 5 F. per jaar.
e. Formaat :
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 4 blz.
- 49,5 x 32,5 cm, 3 kol., 4 blz., op 26-XI-1870.
h. Adres : M. Gaillard, Leuvensestraat, 24, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 4-IX-1869.
Laatste voorhanden nummer : 19-XI-1876 (VIII, n. 6).
c. Eigendom :
- Cartuyvels en Gaillard, in 1869.
- Gaillard.
e. Drukker : Reynaerts, Rue des Fripiers, 17, Tienen.
f. Beheer :
- Cartuyvels en Gaillard, in 1869.
- Gaillard.
- IV. Vakblad.

Journal de l'Instruction Publique. (1845-1850)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./ II 88482 : 1845-1847 (I-II).
- Br., M.N.O./ P 583 C : 1845-1850 (I-V) (1).
- L., U.B./ Z 882 : 1849-1850 (V).
- Lu., U.B./ XV 155 4 : 1845-1850 (I-V).
- (1) Ontbreekt : 16-VI-1846 (I, n. 36).

- Br., K.B./F.M. : 15-V-1846 (I, n. 33).
- L., U.B./F.H./ 230/8 : 25-VII-1845 (I, n. 4); 5-XI-1845 (I, n. 14).

II. a. Ondertitel :

- "Publié sous la direction de M. l'abbé Louis", 1845-1847 (I-II).
- "Publié par les soins et sous la direction de L.J.C. Louis", 1847-1850 (III-V).

d. Prijs :

- 10 F. per jaar, 1845-1848 (I-III).
- 6 F. per jaar, 1849-1850 (V).

e. Formaat :

- 27,5 x 18,5 cm, 8 blz.
- 27,5 x 18,5 cm, 12 of 24, vanaf -VIII-1846.
- 19,5 x 13 cm, 96 tot 48, vanaf -VII-1847.
- 19,5 x 13 cm, 104 tot 24 blz., vanaf 1848.
- 19,5 x 13 cm, 12 blz., vanaf 1849.

f. Periodiciteit :

- driemaal per maand.
- halfmaandelijks, vanaf 15/30-VIII-1846.
- maandelijks, vanaf 15/30-I-1847.
- onregelmatig, vanaf -VII-1847.
- wekelijks, tijdens de tien maanden van het schooljaar, éénmaal tijdens de paasvakantie, tweemaal tijdens de grote vakantie, vanaf 2-XII-1849.

h. Oplage en verspreiding : Volgens het blad zelf, kreeg het vanaf de aanvang af flinke aanmoediging uit de milieus van het onderwijs en de literatuur, uit de magistratuur en vanwege de hogere administratie (1).

III. a. Eerste nummer : 25-VI-1845.

Laatste nummer : 15-XII-1850.

b. Stichter : L.J.C. Louis (2).

(1) *Journal de l'instruction publique*, jg. 1846-1847, n. 1.

(2) Louis Jacques Césaire Louis, geboren te Aisonville (Aisne), op 11-IX-1801 en overleden te Parijs op 11-II-1856. Priester. Tijdens de jaren '30 leraar aan het kollege Saint-Servais te Luik, daarna directeur aan het gemeentelijk kollege (Sint-Vincentius à Paulo) te Tienen. Op het einde van het schooljaar 1845-1846 verliet hij deze functie en vestigde zich te Brussel. Begon daar een cursus Franse literatuur. Werde studiefprefekt van het in oktober 1848 geopende "Collège de l'Union", een instituut voor een beperkt aantal leerlingen. Opende in oktober 1850 een "Collège-Léopold", aan de Montagne-aux-herbes-potagères, 48.

d. Uitgever :

- P.J. Merckx, Marché-aux-Laines, 18, à Tirlemont.
- P.J. Merckx, Marché-aux-Laines, 18, à Tirlemont, en A. Decq, libraire, rue de la Madeleine, 9, à Bruxelles, vanaf 1847-1848 (III).
- L'Editeur (L.J.C. Louis), Boulevard extérieur de Waterloo, 17, près la port de Namur, en A. Decq, rue de la Madeleine, 9, vanaf 1849-1850 (V).

e. Drukker :

- P.J. Merckx, Marché-aux-Laines, 18, à Tirlemont.
- F. Verteneuil, rue St.-Lazaire, 2, Bruxelles, op de eerste aflevering van jaargang V.

f. Beheer :

- P.J. Merckx.

Direktie en hoofdredaktie : L.J.C. Louis.

g. Redakteurs :

Een andere redakteur valt niet aan te wijzen. Het blad startte als een éénmansonderneming, met slechts okkasionele medewerking. Met het oog op de 5de jg. waarmee een nieuwe serie begon, heeft Louis een aantal medewerkers — die dus een vastere hulp zouden verlenen — aangetrokken. Dat kunnen er twee zijn geweest, vermits de letters C en F in de genoemde jaargang herhaaldelijk voorkomen.

h. Medewerkers (1).

- i. Financiering : de regering kende in 1845 een subsidie toe van 600 F. per jaar (1).

IV. Het blad wilde het intellektuele leven in België stimuleren, meer bepaald op vijf terreinen : die van de filosofie, de wiskunde, de geschiedenis, de aardrijkskunde en vooral de klassieke studies. IJveren voor een vastere fundering van de klassieke studies was een van de hoofdbedoelingen van het blad. Bovendien was er de bekommernis om de verbetering van de algemene situatie van het middelbaar onderwijs (2).

Tevens auteur van leerboeken voor Frans en voor Latijn, cfr. M. DE VROEDE, *Bijdrage tot de geschiedenis van het pedagogisch Leven in België*, dl. I, p. 151-152.

(1) Zie M. DE VROEDE, *o.c.*, p. 152.

(2) Voor de uitgebreide karakterisering, zie DE VROEDE, *o.c.*, p. 153-154.

Onze Belangen. (1911-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 15-I-1911 (n. 1).
- Br., M.I.P. : 30-IV-1913 (n. 20).
- L., U.B./F.H./ 248/13 : 5-X-1911 (n. 8).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Vereenigde Werklieden en van de Klein-Handelaars".
d. Prijs : gratis.
e. Formaat : 42 x 28 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
g. Oplage : 2000 eksemplaren (1).
h. Adres : Bureel der Vereeniging voor aankoop van Klein Werk-gereedschap, Leuvenstraat, 37, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 15-I-1911.
Laatste voorhanden nummer : 30-IV-1913 (n. 20).
d. Uitgever-Drukker : Jules Vanhoebroeck-Stevens, Peperstraat, 26, Tienen.
- IV. Blad ter verdediging van de belangen van de kleine middenstand.

Onze Kringen. (1910-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : 1-I-1911 (X, n. 7); 1-X-1911 (XI, n. 1).
- L., U.B./F.H./ 298/18 : 1-II-1912 (XI, n. 9).
- II. a. Ondertitel : "Toneelblad. Orgaan ter verdediging onzer Kunst-, Stam- en Taalbelangen".
d. Prijs :
- 1 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
e. Formaat :
- 28,5 x 22 cm, 2 kol., 8 blz.
- 50 x 32,5 cm, 4 kol., 6 blz., vanaf 1-X-1911.

(1) *Onze Belangen*, 15 januari 1911.

- f. Periodiciteit :
 - veertiendaags (van oktober tot april).
 - veertiendaags (van oktober tot april), maandelijks in de zomer, vanaf 1-X-1911.
 - h. Adres : Herman Henot, Tienen.
- III. a. Eerste nummer ; 1-X-1910 (1).
 Laatste voorhanden nummer : 1-II-1912 (XI, n. 9).
- b. Stichter : Palmer Putman (2).
 - d. Uitgever : Herman Henot (3).
 - e. Drukker :
 - L. Delescaille, Tienen, op 1-I-1911.
 - S. Schuermans-Medaer, op 1-X-1911.
 - f. Beheer, directie : Herman Henot.
 - g. Medewerkers : Firmin Vincx (4).
- IV. Vlaamsgezind kultureel tijdschrift.

Revue-Cinéma. (1911-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : -XII-1911 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Organe hebdomadaire de l'association Belge cinématographique (A.B.C.)".
- d. Prijs :
 - 8 F. per jaar.
 - 10 cent. per nummer.
- e. Formaat : 28,5 x 22,5 cm, 2 kol., 4 blz.
- f. Periodiciteit : wekelijks (do).
- h. Adres : Grote Bergstraat, 23-25, Tienen.

- (1) Het eerste nummer dat verscheen te Tienen.
- (2) Stichter van het tijdschrift en vroeger directeur, volgens een briefkaart van H. Henot aan Gaston Mertens, sekretaris-generaal van de Unie van de Pers. De briefkaart is gehecht aan het eerste nr. van *Onze Kringen* bewaard in het M.I.P.
- (3) *Onze Kringen*, 1 oktober 1910.
- (4) Hoofdonderwijzer te Goetsenhoven, *Onze Kringen*, 1 jan. 1911.

- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -XII-1911.
g. Medewerkers : Havermans (raadgever).

IV. Vakblad.

**Revue de l'Industrie, de l'Agriculture et du Commerce
(1875-)**

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : 1-I-1875 (proefnummer); 2-II-1875 (I, n. 1); 18-II-1875 (I, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Paraissant le premier et le troisième lundi de chaque mois".
d. Prijs : 5 F. per jaar.
e. Formaat : 49,5 x 32 cm, 4 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
h. Adres : Bureau provisoire, 9 Rue Zinner, Brussel.
- III. a. Eerste nummer : 2-II-1875.
Laatste voorhanden nummer : 18-II-1875.
c. Eigendom : Gaillard, Tienen.
d. Uitgever : Gaillard.
e. Drukker : Reynaerts, Tienen.

IV. Vak- en annoncenblad.

**Revue Pédagogique de l'Enseignement rationnel
(1853-1856)**

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./ 502 R : 1853-1856.
- Br., M.N.O./ P 322 B : 1853-1856.
- G., U.B./ 155 G 8 : 1853-1856.
- L., U.B./ Z 354 : 1853-1856.
- Lu., U.B. / P 1687 B : 1853-1856.

II. d. Prijs : 5 F. per jaar.

e. Formaat :

- 13 x 10 cm, 16 à 22 blz.

- 13 x 10 cm, 32 à 48 blz., vanaf 1854.

f. Periodiciteit :

- halfmaandelijks.

- maandelijks, vanaf 1854.

III. a. Eerste nummer : 1-I-1853.

Laatste nummer : -IV-1856.

e. Drukker :

- P.J. Merckx, Marché aux Laines, 18, Tirlemont.

- Manceaux-Hoyois, rue des Fripiers, 4, Mons, vanaf 1855.

f. Beheer, directie, hoofdredactie :

- François Degive (1).

- L. Sauveur (2).

- François Tychon (3).

- Bernard Van Hollebeke (4).

g. Medewerkers : (5).

IV. Pedagogisch tijdschrift (6).

(1) Geboren te Ciney op 16-I-1824. Dr. Lett. en Wijsb. Leraar aan het kollege te Tienen, aan het atheneum te Bergen en Elsene. Werd studieprefekt van deze laatste instelling. Auteur van leerboeken voor taalonderwijs.

(2) Dr. Lett. en Wijsb. Leraar poësis aan het kollege te Leuven.

(3) Homburg, 29-I-1824 - Luik, 9-VIII-1888. Dr. Lett. en wijsb. Leraar geschiedenis aan het atheneum te Hasselt, later te Brugge. later leraar aan een te Luik door E.H. Bodson opgericht instituut dat voorbereidde op de universiteit. Historicus.

(4) Geboren te Lier, 17-XI-1827. Kand. Lett. en wijsb. Leraar aan het gemeentelijk kollege te Leuven, 1851-1858, directeur van het kollege te Bouillon 1858-1863, leraar retorika aan het atheneum te Namen, hoofdinspekteur lager onderwijs. Auteur van literaire studies en van talrijke leerboeken voor lager en middelbaar onderwijs.

(5) M. DE VROEDE, *o.c.*, p. 195-196.

(6) Voor de karakterisering zie M. DE VROEDE, *o.c.*, p. 196-198.

Samenwerkende Belangen - Intérêts coopératifs. (1902-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.m. : 26-X-1902 (n. 1).
- Br., M.I.P. : 26-X-1902 (n. 1); 31-I-1903 (n. 7).
- L., U.B./F.H./ 348/3 : 26-X-1902 (n. 1); 30-IV-1903 (n. 9).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Samenwerkende Brouwerij en Mouterij van Thienen en der Belangen van koffiehuishouders en herbergiers. Organe de la Brasserie et Malterie Coôpératives de Tirlemont et des intérêts des cafetiers et cabaretiers".
d. Prijs :
- gratis voor leden van de Samenwerkende Brouwerij.
- 1,5 F. per jaar.
- 10 cent. per nummer.
e. Formaat : 42,5 x 27,5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : St.-Catherinastraat, Tienen.
- III. a. Eerste nummer : 26-X-1902.
Laatste voorhanden nummer : 30-IV-1903 (n. 9).
- IV. Informatieblad van de Samenwerkende Brouwerij.

De Stormklok

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.m. : 5-VIII-1896 (n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Socialisten van Thienen".
c. Motto : "Wij strijden voor het bestaan en de rechten van al de kleine mensen".
e. Formaat : 28 x 21,5 cm, 2 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks (?)
h. Adres : Leon Meysmans, Hougaardenstraat, Tienen.
- III. a. Enig voorhanden nummer : 5-VIII-1896.
d. Uitgever : Leon Meysmans (1).

(1) Tiens advokaat.

- e. Drukker : Hendrik Van Hoyweghen, Leuven (1).
- f. Beheer, directie : Leon Meysmans.

IV. Socialistisch strijdblad.

De Stormklok. (1908-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., K.B./F.M. : 11-I-1908 (I, n. 1).
 - L., U.B./F.H./ 346/10 : 11-I-1908 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Maandblad der Thiensche Werklieden-Partij".
 - c. Motto : "Wij willen wat recht is en zullen winnen wat wij willen. Eerbied aan den Arbeid. Bron van allen Rijkdom".
 - d. Prijs : 2 cent. per nummer.
 - e. Formaat : 36,5 x 27, 5 cm.
 - f. Periodiciteit : maandelijks.
 - h. Adres : Werkersbond, Volkshuis, Steenwegstraat, 2, Tienen.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 11-I-1908.
 - d. Uitgever : V.C. Hessens, Steenwegstraat, 2, Tienen.
 - e. Drukker : De Zaaier, S.M. Mechelsestraat, Leuven.
- IV. Partijorgaan van de Tiense socialisten.

La Sucrierie Belge. (1872-)

- I. Bewaarplaats :
 - Br., M.I.P. : 1-IV-1881 (IX, n. 15); 15-III-1883 (XI, n. 14); 15-III-1884 (XII, n. 14); 1-VII-1885 (XIII, n. 21).
- II. a. Ondertitel : "Organe de la Société Générale des Fabricants du Sucre de Belgique".
 - d. Prijs : 15 F. per jaar.

(1) Drukker van het Leuvense socialistische weekblad *De Volkswil*.

- e. Formaat : 26,5 x 17 cm.
- f. Periodiciteit : halfmaandelijks.
- h. Adres : Levasseur, 3, Boulevard du nord, Bruxelles.

- III. a. Eerste voorhanden nummer : 1-IV-1881 (IX, n. 15).
Laatste voorhanden nummer : 1-VII-1885 (XIII, n. 21).
- f. Directeur : Victor Beauduin.

IV. Vakblad.

Les Tablettes de l'Industrie Agricole

- I. Bewaarplaats :
- Br., M.I.P. : -I-1870; II-III-1970: IV-V-1870.
- II. e. Formaat : 24,5 x 16 cm, 16 blz.
f. Periodiciteit : tweemaandelijks.
h. Adres : Gaillard, Leuvensestraat, 24, Tienen.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : I-1870.
Laatste voorhanden nummer : IV-V-1870.
c. Eigendom : Gaillard.
e. Drukker : Reynaerts, Rue des Fripiers, 17, Tirlemont.

IV. Vakblad.

Toneelgids. (1910-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -IV-1910; -VII-1913.
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Muziek- en Toneelboekerij te Tienen", -VII-1913.
"Uitgave van de Algemene Toneelboekerij", op -VII-1910.
b. Vignet : centraal staat een boek, een lier en een masker, op een veld bestaande uit een gaande leeuw, waarover een gelijkbenig kruis met uitlopende armen is geplaatst.

- d. Prijs : 3,6 F. per jaar.
- e. Formaat : 24 x 15 cm, 32 à 48 blz.
- f. Periodiciteit :
 - 4 x per jaar, in 1910.
 - tweemaandelijks, in 1913.
- h. Adres : L. Rock, Kapelstraat, 14, Tienen.

- III. a. Eerste nummer : -IV-1910.
Laatste voorhanden nummer : -VII-1913.
- e. Drukker : V. Van Loo, Hoopstraat, 9, St.-Jans-Molenbeek.
- f. Beheer, directie, hoofdredactie : kapelaan Joris Baers, Waver.
- h. Medewerkers :
 - G. Geens.
 - Dr. D.A. Stracke, S.J.
 - L. Krinkels.
 - A. Boeckx.

IV. Vakblad.

De Vereenigde Werklieden

- I. Bewaarplaats :
 - Br., k.B./F.M. : -XI-1905 (n. 1); -VII-1908 (n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Propagandablاد voor den onderlingen Bijstand".
c. Motto : "Helpt elkander ! Ieder voor Allen, Allen voor ieder !".
e. Formaat : 36,5 x 27, 5 cm, 3 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks (?).
h. Adres : Aug. Vandermeeren, Veldbornestraat, 25, Tienen.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : -XI-1905.
Laatste voorhanden nummer : -VII-1908.
e. Drukker : Vanhoebroeck-Goidts, Tienen.
- IV. Propagandablاد van de gelijknamige vereniging.

De Wacht

- I. Bewaarplaats :
- D., S.A. : 23-VI-1907 9n. 2); 7-VII-1907 (n. 4); 25-VIII-1907 (n. 11).
- Br., K.B./F.M. : 9-X-1907 (n. 18).
- Br., M.I.P. : 9-X-1907 (n. 18).
- II. a. Ondertitel : "Orgaan der Liberale Jonge Wachten van het arrondissement Leuven".
d. Prijs : 1,5 F. per jaar.
e. Formaat : 37 x 27,5 c m, 3 kol., 4 blz.
h. Adres : Lokalen der Liberale Jonge Wacht van Leuven, Tienen, Diest, Aarschot, Kortenberg, Zoutleeuw.
- III. a. Eerste voorhanden nummer : 23-VI-1907 (n. 2).
Laatste voorhanden nummer : 9-X-1907 (n. 18).
f. Beheer, directie : Liberale Jonge Wachten.
- IV. Strijd- en Propagandablاد van de Liberale Jonge Wacht.

VERTRIJK

Ons Klokje. (1909-)

- I. Bewaarplaats :
- Br., K.B./F.M. : -I-1909 (I, n. 1).
- II. a. Ondertitel : "Maandschrift van den Werkliedenbond, Ziekenkas en Oudsoldatenbond van Verrijck en Omstreken".
d. Prijs : 1,25 F. per jaar.
e. Formaat : 23,5 x 16 cm, 12 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : Jos Vossen, Statie, Verrijck.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : -I-1909.
c. Eigendom : Werkliedenbond, Ziekenkas en Oudsoldatenbond,

- Vertrijk.
e. Drukker : Alphonse Bouché, Roosbeek.
f. Beheer, directie : Jos Vossen, Statie, Vertrijk.

IV. Tijdschrift van de werkliedenbond en ziekenkas van Vertrijk.

ZITTERT-LUMMEN (Zétrud-Lumay)

Bulletin Paroissial de Zétrud-Lumay

- I. Bewaarplaats :
- Br., k.B./F.M. : -VIII-1913.
- II. b. Vignet : een trompettende engel.
c. Motto : "Que la Paix soit dans cette maison".
e. Formaat : 27,5 x 19 cm, 2 kol., 4 blz.
f. Periodiciteit : maandelijks.
h. Adres : L. Pernet-Dérême, Avenue de la Commerce, 176, Cuesmes.
- III. a. Enig voorhanden nummer : -VIII-1913.
e. Drukker : L. Pernet-Dérême, Avenue de la Commerce, 176, Cuesmes.
- IV. Parochieblad.

ZOUTLEEUW

De Hagelander. (1893-1901)

- I. Bewaarplaats :
- A., S.B./B 140 821 : 1893-1901; behoudens 1894/95 (II, n. 1);

- 1895/96 (III, nrs. 2-6); 1896/97 - 1897/98 (IV-V); 1901/02 (VIII, n. 2).
 - G., U.B./ P 3218 : 1893/94 - 1901(I-VIII).
- Br., K.B./F.M. : VIII-1893 (I, n. 1).
 - Br., M.I.P. : VIII-1893 (I, n. 1); 1895 (III, n. 2).
- II. a. Ondertitel : "Tijdschrift toegewijd aan de herovering en het behoud van eigen Taal en eigen Zeden en aan de verheerlijking van het Hageland".
 c. Motto : "Geen rijker kroon. Dan eigen schoon ! Beoogen wat recht is ! Niets willen wat slecht is".
 d. Prijs :
 - 1 F. per jaar.
 - 0,35 F. per nummer.
 e. Formaat : 17,3 x 11 cm, 40 blz.
 f. Periodiciteit : 3 x per jaar.
 h. Adres : Karel Peeters, Grote Markt, 5, Zoutleeuw.
- III. a. Eerste nummer : VIII-1893.
 Laatste nummer : 1901.
 e. Drukker : Karel Peeters, Grote Markt, 5, Zoutleeuw.
- IV. Regionaal kultureel tijdschrift. Gepatroneerd door het Davidsfonds van Zoutleeuw en gesubsidieerd door het hoofdbestuur (1).

(1) L. WILS, *Honderd Jaar Vlaamse Beweging, o.c.*, p. 191.

HOOFDSTUK IV

KIESBLADEN

1848 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 13-VI-1848

Leuven

— *Tablettes électorales.*

vier nummers s.d.

Drukker : Pasteyns en Robyns, Diestsestraat, 54, Leuven.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 22-VIII-1848

Leuven

— A Messieurs les électeurs de la ville de Louvain.

18-VIII-1848. (L., S.A.) (1).

Drukker : L. Jorand-Dusart.

Strekking : liberaal.

— *La Sentinelle*

1. 19-VIII-1848 (L., S.A.) (1).

2. 21-VIII-1848 (L., S.A.; L., U.B./F.H./ Leuven Convolut VI).

Drukker : Massar-Meyer, Volksplaats, Leuven.

Strekking : katoliek.

(1) Ingebonden samen met de *Journal de Louvain*, achteraan jg. 1848.

— *Tablettes électorales du Journal de Louvain* (1).
-VI-1848.

Strekking : liberaal.

— *Le Véritable Libéral Louvaniste*.

1. 18-VIII-1848 (L., S.A.) (2).

2. 19-VIII-1848 (L., S.A.).

3. 21-VIII-1848 (L., S.A.).

Drukker : Ickx en Geets.

Strekking : katholiek.

1850 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 11-VI-1850

Leuven

— *De Waerheyd* (3).

Drukker : Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

1851 : VERKIEZINGEN VOOR DE SENAAT VAN 27-IX-1851

Leuven

— *De Waerheyd*.

s.d. (L., S.A.) (4).

Drukker : L. Jorand-Dusart.

Strekking : liberaal.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 32.

(2) Ingebonden samen met de *Journal de Louvain*, achteraan jg. 1848.

(3) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 34; DE POTTER, *Vlaamsche Bibliographie*, p. 769.

(4) Ingebonden na de *Journal de Louvain*, 21 september 1851.

1854 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 13-VI-1854

Leuven

— De Waerheyd (1).

Drukker : Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

1856 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 25-V-1856

Diest

— Aan de Kiezers van de stad en het kanton Diest.

s.d. (D., S.A.).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : katholiek.

1857 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 10-XII-1857

Leuven

— Eendragt van Leuven (2).

-XI-1857. (Br., K.B./F.M. : Br., M.I.P.).

Drukker : F.B. Ickx, Standonckstraat, 2, Leuven.

Strekking : katholiek.

— Lanteern Magiek (3).

Drukker : J. Jorssen, Antwerpen.

Strekking : liberaal.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 34; DE POTTER, *o.c.*, p. 769.

(2) Er verschenen drie of vier nummers van dit kiesblad, cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 41.

(3) *Lanteern Magiek* was een Antwerps liberaal kiesblad, waarvan 1000 eksemplaren werden aangekocht door de liberale partij van Leuven en verspreid. De namen van de Antwerpse kandidaten werden door Leuvense vervangen, cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 41.

— **De Waarheid**. Kiesblad van het arrondissement Leuven.

1. 29-XI-1857 (Br., M.I.P.).

2. 2-XII-1857 (Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

1858 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 24-V-1858

Leuven

— **Eendragt**. kiesblad van Leuven

1. 16-V-1856. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

2. 21-V-1858. (A., S.B./F.S.; Br., M.I.P.).

Drukker : Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

1859 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 14-VI-1859

Leuven

— **VAER JANSSENS**. Een kiesblad voor den omtrek Leuven

1. 29-V-1859. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI).

2. 2-VI-1859. (A., S.B./F.S.).

Drukker : L. Jorand-Dusart, Krakenstraat, 4, Leuven.

Strekking : liberaal.

1860 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 19-I-1860 (1)

Leuven

— 1. **En Avant ! Vooruit !** : 10-I-1860 (2).

(1) De uitslag van de wetgevende verkiezingen van 14 juni 1859 werd door de Kamer nietig verklaard in het arrondissement Leuven, op grond van korrupcie langs katolieke zijde en nieuwe verkiezingen werden uitgeschreven op 19 januari 1860, cfr. A. BERREWAERTS, o.c., p. 43; J. SCHOUTENS, *De Plaatselijke Pers*

2. Ecoutez ! Hoort ! : 11-I-1860. (Br., M.I.P.).
 3. Attention ! Let Op ! : 12-I-1860.
 4. Millions-Miljoenen : 13-I-1860. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).
 5. Pachter Jan : 14-I-1860.
 6. Vérité ! Waarheid ! : 15-I-1860.
 7. En Garde ! Past Op ! : 16-I-1860.
 8. Halte ! Halte ! : 17-I-1860.
 9. Marche OP WEG : 18-I-1860.
 10. Feu, Feu ! Lost, Vuer ! : 19-I-1860.
- Drukker : Robyns, Diesestraat, L.
Strekking : katoliek.

— Peer regt uit. Kiesblad voor het arrondissement Leuven

1. 3-I-1860 (1).
 2. 8-I-1860. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut III; Br., M.I.P.).
 4. 14-I-1860. (A., S.B./F.S.; L., U.B./F.H. Leuven Convolut III).
 5. 15-I-1860 (1).
 6. 17-I-1860. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).
 7. 18-I-1860 (1).
- Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.
Strekking : liberaal.

1863 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 1-IV-1863

Leuven

- 1. Attention ! Let Op ! (2).
2. Le Bouquet !
 3. Le Fouet - De Roede.
 4. Franchise - Opreghheid.
 5. Liberté - Vrijheid : s.d. (L., u.B./F.H./Leuven Convolut II).
 6. Lisez - Leest Hier.
 7. Quelle Affaire !

en de Verkiezingen te Leuven (1848-1860), p. 180-193.

(2) Reeks kiesbladen ter ondersteuning van de katolieke kandidaten, cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 43.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 42-43; DE POTTER, *o.c.*, p. 769.

(2) Een reeks vliegende blaadjes ter ondersteuning van de onafhankelijke kandidatuur van Frans Schollaert, cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 46-47; DE POTTER, *o.c.*, p. 768.

8. La Voix Publique - De Stem des Volks.
Drukker : Charles Peeters en Cie, Leuven.
Strekking : onafhankelijk.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 9-VI-1863

Diest

— Kieskronijk van de stad en het canton Diest. Orgaen der Bewaren-
de gezindheid
s.d. (Br., M.I.P.)
Drukker : Charles Peeters, Leuven.
Strekking : katoliek.

Leuven

— De Balance voor gezindheden en mannen (3)
Drukker : Charles Peeters, Leuven.
Strekking : katoliek.

— Le Bulletin (1)
1. 29-V-1863. (Br., K.B./F.M.).
2. ...
3. 6-VI-1863. (Br., M.I.P.).
4. 14.-VI-1863. (Br., M.I.P.).
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.
Strekking : liberaal.

— Le 9 juin (3)
Drukker : Charles Peeters en Cie, Leuven.
Strekking : katoliek.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 47; DE POTTER, *o.c.*, p. 768.

(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 47 : "Il reparait encore par intermitten-
ces, notamment en juillet, octobre et novembre de la même année (1863)".

(3) Er verschenen vier, niet gedateerde nummers van dit kiesblad. Cfr.
A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 47.

1864 ; PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 1864

Leuven

— le Bulletin

1. ...

2. 9-VIII-1864.

Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

1866 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 12-VI-1866

Leuven

— Le Bulletin électoral

8-VI-1866. (Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Bulletijn der kiezing

7-VI-1866. (Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, leuven.

Strekking : liberaal.

— La Constitution (1)

1. 30-V-1866.

2. 3-VI-1866.

3. 7-VI-1866.

4. 10-VI-1866. (Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Leuven.

Strekking : katoliek.

(1) Uitsluitend ter verdediging van de kandidatuur van Edouard Wouters-Roberti.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 30-X-1866

Leuven

— **Le Bulletin électoral**
27-X-1866. (Br., M.I.P.).
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.
Strekking : liberaal.

— **Liberaal Kiesblad (1)**
28-X-1866.
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.
Strekking : liberaal.

1869 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 26-X-1869

Leuven

— **Le Bulletin**
1. 24-X-1869. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, Leuven.
Strekking : liberaal.

1871 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 21-V-1871

Leuven

— **Le Bulletin-Kiesblad (2)**
-V-1871.
drukker : (?).
Strekking : liberaal.

- (1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 52; F. DE POTTER, *o.c.*, p. 768.
(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 58-59; F. DE POTTER, *o.c.*, p. 768.

1872 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 27-V-1872

Leuven

— L'Electeur

1. 9-V-1872 (1).

2. 21-V-1872 (1).

3. 26-V-1872. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, Leuven.

Strekking : katoliek.

— De Kiezer

1. 9-V-1872 (1).

2. 25-V-1872 (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, Leuven.

Strekking : katoliek.

— De Volksvriend

1. ...

2. ...

3. 26-V-1872. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 1-VII-1872

Tienen

— De Thienenaar. Enige bemerkings van eenen Thienenaar over den aanstaanden keus van 1 juli

26-VI-1872. (Br., M.I.P.).

Drukker : G. Noël, Wolmarkt, 13, Tienen.

Strekking : liberaal.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 60.

1876 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 7-VIII-1876

Leuven

- **Bulletin électoral**
3-VIII-1876. (Br., M.I.P.).
Drukker : (?).
Strekking : liberaal.

1878 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 27-V-1878

Leuven

- **Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain**
 1. 11-V-1878. (L., U.B./J243) (1).
 2. 18-V-1878. (A., S.B./F.S.; L., U.B./J243) (1).
 3. 25-V-1878. (L., U.B./J243) (1).Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, Leuven.
Strekking : katholiek.

Tienen

- **De Thienenaar-Le Tirlémontois. Aan de kiezers van de stad en het kanton Tienen**
4-V-1878. (Br., M.I.P.).
18-V-1878. (Br., M.I.P.).
I-V-1878. (Br., M.I.P.).
Drukker : P.J. Stevens, Tienen.
Strekking : liberaal.
- **La Vérité - Recht voor de vuist**
27-IV-1878. (Br., M.I.P.).
11-V-1878. (Br., M.I.P.).
18-V-1878. (Br., M.I.P.).
25-V-1878 (L.U.B./F.H./395/5).
Drukker : Vanhoebroeck, Tienen.
Strekking : katholiek.

(1) Ingebonden achteraan jaargang 1878 van de *Gazette de Louvain*.

SENAATSVERKIEZING VAN 11-VI-1878

Leuven

— Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain.

4. 1-VI-1878. (L., U.B./J. 243) (1).

5. 8-VI-1878. (L., U.B./J. 243) (1).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.

Strekking : katoliek.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 29-X-1878

Bierbeek

— Peer die liegt en Jan die waarheid zegt (2).

— Peer regt uit. Kiesblad van Bierbeek (2).

Leuven

— Kieskronijk van Het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

1. 17-X-1878. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./J. 243) (3).

2. 20-X-1878. (L., U.B./J. 243) (3).

3. 24-X-1878. (L., U.B./J. 243) (3).

4. 27-X-1878. (L., U.B./J. 243) (3).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.

Strekking : katoliek.

— Peer la la. Een blad van den ouden eed

27-X-1878. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

Drukker : Ch. Fonteyn, Leuven.

Strekking : katoliek.

(1) Ingebonden achteraan jaargang 1878 van de *Gazette de Louvain*.

(2) *La Presse Brabançonne*, 22 november 1903.

(3) Ingebonden achteraan jaargang 1878 van de *Gazette de Louvain*.

(4) Ingebonden na *Het Vaderland* van 22 juni 1879.

1879 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 24-VI-1879

Leuven

— Kieskronijk van Het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

2. 22.-VI-1879. (L., U.B./J. 436) (1).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, leuven.

Strekking : katoliek.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 9-IX-1879 (2)

Leuven

— Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

1. 31-VIII-1879. (L., U.B./J. 436) (3).

2. 7-IX-1879. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I; L., U.B./J.436)(3).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.

Strekking : katoliek.

1880 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 24-V-1880

Leuven

— Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

1. 16-V-1880. (L., U.B./J. 436) (4).

2. 19-V-1880. (L., U.B./K. 436) (4).

3. 22-V-1880. (L., U.B./J.436) (4).

(1) Ingebonden na *Het Vaderland* van 22 juni 1879.

(2) Verkiezing van 1 volksvertegenwoordiger voor Leuven, wegens het overlijden van François Schollaert. Enige kandidatuur van de voorzitter van de Katholieke Associatie van Tienen, Louis Halflants. Cfr. *Gazette de Louvain*, 14 september 1879, p. 1.

(3) Ingebonden na *Het Vaderland*, van 31 augustus 1879.

(4) Ingebonden na *Het Vaderland* van 25 december 1880.

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 8-VI-1880

Leuven

— Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

4. 29-V-1880. (L., U.B./J. 436) (1).

5. 3-VI-1880. (L., U.B./J436) (1).

6. v-VI-1880. (L., U.B./J.436) (1).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

SENAATSVERKIEZING VAN 20-VI-1880

Leuven

— Kieskronijk van Het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain

1. 10-VII-1880. (L., U.B./J.436) (1).

2. 17-VII-1888. (L., U.B./J.436) (1).

Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

1881 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 25-X-1881

Aarschot

— Peer recht uit. t'Aerschot verschijnende telkensmale de waarheid

(1) Ingebonden na *Het Vaderland* van 25 december 1880.

- in gevaar is (1)
— Peer recht uit. Spreekt nog eens de waarheid, de loutere waarheid (1).

Leuven

- Kieskronijk van Het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain
1. 15-X-1881. (L., U.B./J.243) (2).
2. 20-X-1881. (L., U.B./J.243) (2).
3. 22-X-1881. (L., U.B./J.243) (2).
Drukker : Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

1882 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 22-V-1882

Leuven

- Kieskronijk van Het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain
1. 13-V-1882. (L., U.B./J.243) (2).
2. 20-V-1882. (L., U.B./K.243) (2).
Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 31-X-1882

Leuven

- Le Contrôleur - De Snuffelaar
1. 21-X-1882. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut III;

(1) *La Presse Brabançonne*, o.c., p. 1.

(2) Ingebonden achteraan jaargang 1881 van de *Gazette de Louvain*.

- L., U.B./J.436) (1).
2. 25-X-1882. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV; L., U.B./J. 436) (1).
3. 28-X-1882. (L., U.B./J.436) (1).
Drukker : Wed. Ickx en Zoon, Standonckstraat, 4, Leuven.
Strekking : katoliek.

1884 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 9-X-1884

Leuven

- Bulletin électoral du jeudi 9 octobre 1884. Liberaal Kiesblad van donderdag 9 oktober 1884 (2)
Drukker : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

1885 :

Kessel-Lo

- Journal de Kessel-Loo. Organe Libéral de Blauwput 2-V-1885. (Br., M.I.P.).
17-V-1885. (L., U.B., F.H./230/17).
Drukker : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

(1) Ingebonden na *Het Vaderland* van 14, 21, 28 oktober 1882.
(2) A. BERREWAERTS, o.c., Supplément, Leuven, 1902, p. 7.

1887 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 16-X-1887

Diest

— **Aan het Vrijzinnig Volk van Diest**
12-X-1887. (D., S.A.).
Drukker : A. Havermans, Diest.
Strekking : liberaal.

— **Kiezing der Gemeente Diest**
s.d. (D., S.A.).
Drukker : (?).
Strekking : liberaal.

Leuven

— **Le Forçat. Organe hebdomadaire des Socialistes Louvanistes**
1. 18-IX-1887. (Br., K.B./F.H.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H. Leuven
Convolut I).
2. 25-IX-1887. (Br., M.I.P.).
3. 2-X-1887. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).
4. 9-X-1887. (L., U.B./F.H./174/6).
5. 16-X-1887. (A., S.B./F.S.).
Drukker : (?).
Strekking : socialistisch.

Kessel-Lo

— **Journal de Kessel-Loo. Organe Libéral de Blauwput**
1. ...
2. 14-X-1887. (L., U.B./F.H./230/17).
Drukker : Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

**1890 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 25-V-1890 EN
HERSTEMMING VAN 1-VI-1890**

Diest

— **Het Kanton Diest. Vrijzinnig weekblad aan de Provinciekiezers**

1. 16-III-1890. (A., S.B./F.s.).

2-3-4-5. ...

6. 20-IV-1890. (D., S.A.).

7. ...

8. 4-V-1890. (L., U.B./F.H./237/20).

9. 11-V-1890. (D., S.A.).

10. 18-V-1890. (D., S.A.).

11. 24-V-1890. (D., S.A.).

12. 31-V-1890. (D., S.A.).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

— **De Waarheid. Aan de Kiezers van het Kanton Diest**

1. 10-V-1890. (D., S.A.).

2. 17-V-1890. (D., S.A.; L., U.B./F.H./414/12).

3. 23-V-1890. (D., S.A.).

4. 30-V-1890. (D., S.A.).

Drukker : Frans Uten, Hasseltsestraat, 21, Diest.

Strekking : katholiek.

Leuven

— **Les Libéraux-unis. De Vereenigde Liberalen**

30-V-1890. (B., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut II).

Drukker : Savoné-Dekkers, Mechelsestraat, 42-44, Leuven.

Strekking : liberaal.

— **De Strijd. Liberaal weekblad voor het kanton Leuven (1).**

1. 10-I-1890.

(1) "De Strijd" was een progressief-liberaal strijdblad uit Gent. Gedurende 4 maanden vóór de provinciale verkiezingen werd het wekelijks door de liberalen verspreid in het kanton. 2 p. waren aan lokaal nieuws gewijd. Cfr. A. BERRE-WAERTS, *o.c.*, p. 89; E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 436-437.

4. 2-III-1890. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).
10. 13-IV-1890. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).
14. 18-V-1890. (A., S.B./F.S.).
Drukker : J. Gorissen, Korte Dagsteeg, 22, Gent.
Strekking : liberaal.

Scherpenheuvel

— Aan de Kiezers van Scherpenheuvel
s.d. (D., S.A.).
Drukker : Frans Uten, Hasseltsestraat, 21, Diest.
Strekking : katoliek.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 19-X-1890

Diest

— Aan de heeren gemeentekiezers der stad Diest. A messieurs les
électeurs communaux de la ville de Diest
s.d. (D., S.A.).
Drukker : (?).
Strekking : liberaal.

— Gemeentekiezingen der stad Diest van 19 oktober 1890
s.d. (D., S.A.).
drukker : (?).
Strekking : katoliek.

— Gemeentekiezingen der stad Diest van 19 oktober 1890, kandida-
tuur van Mijnheer Henri Peeters Molenaar. Elections Communales
de 19 octobre 1890, Candidature de Mr. Henri Peeters, Meunier
s.d. (D., S.A.).
Drukker : (?).
Strekking : katoliek.

— Kiezing der gemeente Diest van zondag 19 oktober 1890. Uitslag
s.d. (D., S.A.).
Drukker : A. Havermans, Botermarkt, Diest.
Strekking : liberaal.

Tienen

— La Swanze

25-X-1890. (B., K.B./F.M.; Br./M.I.P.).

Drukker : Charles Peeters, Leuven.

Strekking : katholiek.

1892 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 22-V-1892

Leuven

— Eendracht en Vrijheid. Katholiek blad van het kanton Leuven

1. 3-V-1892. (A., S.B./F.S.; B., M.B./F.M.; L., U.B./Je. 239).

2. 6-V-1892. (L., U.B./J.e. 239).

3. 10-V-1892. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut I; L., U.B./J.e. 239).

4. 13-V-1892. (L., U.B./J.e. 239).

5. 17-V-1892. (L., U.B./J.e. 239).

6. 19-V-1892. (L., U.B./J.e. 239).

Drukker : Jos. Lepère, Wolvengracht, 52, Brussel.

Strekking : katholiek.

— Het Laatste Nieuws. Orgaan der vereenigde liberalen van het arrondissement Leuven (1)

12-V-1892. (L., K.B./F.M.).

Drukker : L. Hynderyckx, Mechelsestraat, 36, Brussel.

Strekking : liberaal.

Tienen

— Kiesnummer der Gazet van Thienen

12-V-1892. (Br., M.I.P.).

Drukker : J. 's Heeren, Naamsestraat, 42, Tienen.

Strekking : katholiek.

(1) Gedrukt op de persen van *Het Laatste Nieuws* te Brussel. Het blad werd 2 x per week verspreid in het arrondissement Leuven vanaf 17 april 1892. Cfr. A. BERREWAERTS, o.c., p. 97.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 14-VI-1892

Leuven

— Eendracht en Vrijheid. Katholiek blad van het arrondissement Leuven (1)

9. 10-VI-1892. (L., U.B./J.e. 239).

Drukker : Jos. Lepère, Wolvengracht, 52, Brussel.

Strekking : katholiek.

— Het Laatste Nieuws. Orgaan der Vereenigde liberalen van het arrondissement Leuven (1)

9-VI-1892. (A., S.M./F.S.).

Drukker : L. Hynderykx, Mechelsestraat, 36, Brussel.

Strekking : liberaal.

1894 : VERKIEZING VAN DE WERK- EN NIJVERHEIDSRAAD VAN 26-III-1894

Leuven

— De Kiezing voor den Werk- en Nijverheidsraad

6-I-1894 (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./
Leuven Convolut I).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek (2).

— Recht en Waarheid. Strijdorgaan van den Antisocialistischen Werk-
liedenbond

25-III-1894. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./
Leuven Convolut III).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek (2).

(1) Opvolger van *Eendracht en Vrijheid*. Katholiek blad van het kanton Leuven.

(2) Steunt de kandidaten van de "Gilde van Ambachten en Neringen".

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 14-X-1894

Diest

- 't Werkmansbelang. Orgaan der Kristelijke Volksgezinden
13-X-1894. (D., S.A.; L., U.B./F.H./421/12).
Drukker : L. Van Schoubroek, Diest.
Strekking : katoliek.

Leuven

- Eendragt en Vrijheid. Orgaan van 't arrondissement Leuven ter
verdediging van godsdienst, vaderland, familie en eigendom (1)
Drukker : G. De Myttenaere, Wolvengracht, 52, Brussel.
Strekking : katoliek.
- Het Recht. Liberaal Kiesblad voor het arrondissement Leuven
1. 4-X-1894. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).
2. 10-X-1894. (A, S.B.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).
3. 25-X-1894 (2).
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 28-X-1894

Diest

- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Weekblad
25-X-1894. (D., S.A.).
Drukker : A. Havermans, Botermarkt, Diest.
Strekking : liberaal.
- 't Werkmansbelang. Orgaan der Kristelijk Volksgezinden
20-X-1894. (D., S.A.).
27-X-1894. (D., S.A.).

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 98.

(2) Cfr. *supra*, *Het Recht*, nr. 3, 25-X-1894.

Drukker : L. Van Schoubroeck, Diest.
Strekking : katoliek.

— **Het Recht. Liberaal Kiesblad voor het arrondissement Leuven (1)**

Tienen

— **De Bessem. Verschijnt als hij het goedvindt**
27-X-1894. (L., U.B./F.H./71/9).
Drukker : Joseph Vanhoebroeck, Tienen.
Strekking : katoliek.

— **De Werkman-Kiezer**
s.d. (L., U.B./F.H./421/12)
Drukker : (?).
Strekking : (?).

1895 : VERKIEZING VOOR DE SENAAT VAN -IX-1895

Leuven

— **Eendracht en Vrijheid. Katholiek orgaan van 't arrondissement Leuven tot verdediging van godsdienst, vaderland, familie en eigendom (2).**
Drukker : G. De Muyttenaere, Wolvengracht, 52, Brussel.
Strekking : katoliek.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 17-XI-1895

Aarschot

— **Peer recht uit. 't Aerschot verschijnende telkenmale de waarheid in**

(1) Cfr. *supra*, *Het Recht*, nr. 3, 25-X-1895.

(2) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 98.

gevaar is

1. 15-XI-1895. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Frans Seldeslachts-Ingelberts, Aarschot.

Strekking : katholiek.

Diest

— Aan de heeren Gemeentekiezers der stad Diest

s.d. (D., S.A.).

Drukker : (?).

Strekking : liberaal.

— De Diestenaar. Vrijzinnig Kiesblad

3-XI-1895. (D., S.A.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./127/11).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

— Het Gemeentebelang. Orgaan ter verdediging der stoffelijke belangen der stad Diest

1. 3-XI-1895. (D., S.A.).

2. 6-XI-1895. (Br., M.I.P.; D., S.A.).

3. 10-XI-1895. (D., S.A.).

4. 13-XI-1895. (D., S.A.).

5. 16-XI-1895. (D., S.A.).

Drukker : L. Van Schoubroeck, Leuven.

Strekking : liberaal.

Heverlee

— De Bezem. Katholiek Nieuwsblad voor de gemeente Héverlé

1. 10-XI-1895. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

2. 19-XI-1895. (Br., M.I.P.).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

Strekking : katholiek.

— De Voergalm. Liberaal Kiesblad van Héverlé

10-XI-1895. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.)

Drukker : Michel Meulemans, Tiensestraat, Leuven.

Strekking : liberaal.

Hoegaarden

- De Werkmanspartij van Hougaerden. Verschijnende zoo dikwijls als 't nodig is (1).

Kessel-Lo

- L'Echo de Kessel-Loo. Organe démocratique anti-clérical

1. 3-XI-1895. (Br., M.I.P.).

2. 10-XI-1895. (Br., M.I.P.).

3. 17-XI-1895. (Br., M.I.P.).

Drukker : A. Fonteyn. Brusselsestraat, 8, Leuven.

Strekking : liberaal.

- De Onafhankelijken van Kessel-Loo

1. 12-XI-1895. (A., S.B./F.S.; B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek.

- Ons Programma voor de gemeenteraadsverkiezingen. Notre Programme d'administration communale

8-XI-1895. (Br., M.I.P.).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek.

- De Waarheid voor oogen gelegd aan de Kiezers van Kessel-Loo

1. 13-XI-1895 (Br., K.B./F.M.).

2. s.d. (Br., M.I.P.).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek.

- De Weergalm van Kessel-Loo. Kiesblad der Vereenigde Demokraten (2)

Drukker : Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.

Strekking : (?).

(1) *La Presse Brabançonne*, o.c., 22 nov. 1903.

(2) A. BERREWAERTS, o.c., p. 130.

Leuven

— **Het Bierhuis. Blad tot verdediging der belangen van alle deftige neringdoeners der stad Leuven**

15-XI-1895. (A., S.B./F.S.; B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : J.B. Istas, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **De Herbergier. Blad tot verdediging der intresten van alle neringdoeners der stad Leuven**

1. 26-X-1895. (A., S.B.; B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : Wed. G. Timmermans, Leuven.

Strekking : liberaal.

— **L'Hôtel de Ville, feuille électorale catholique. Het Stadhuis, Katholiek Kiesblad**

1. 5-X-1895. (A., S.B./F.S.; B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

2. 12-X-1895. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

3. ...

4. 26-X-1895. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

5. 31-X-1895. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

6. 2-XI-1895. (Br., M.I.P.).

7. ...

8. 9-XI-1895. (Br., K.B./F.M.).

9. 13-XI-1895. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : F. Ickx en zuster, Standonckstraat, 4, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **La Sentinelle. Feuille électorale des Démocrates-Unis. De Schildwacht. Kiesblad der Vereenigde Demokraten**

1. 7-XI-1895. (B., K.B./F.M.; L., U.B./F.H. Leuven Convolut IV; L., U.B./J.e. 182).

2. 14-XI-1895. (Br., M.I.P., L., U.B./J.e. 182).

3. 23-XI-1895. (L., U.B./J.e. 182).

Drukker : Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— **De Vrije Lovenaar. Liberaal Kiesblad - Louvain Libre. Journal électoral**

1. 20-X-1895. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./

F.H./Leuven Convolut IV).
2. 27-X-1895. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV).
3. ...
4. 10-XI-1895. (B., K.B./F.M.).
Drukker : Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

Tienen

— De Werkman-Kiezer
2-XI-1895. (A., S.B./F.S.; B., M.I.P.).
Drukker : J. Van Hoebroek-Goidts, Botermarkt, Tienen.
Strekking : katholiek.

Veltem-Beisem

— Velthem-Beyssems Kiesblad
-XI-1895. (A., S.B.; B., K.B./F.M.).
Drukker : Charles Peeters, Leuven.
Strekking : katholiek.

1896 : VERKIEZING VAN DE WERK- EN NIJVERHEIDSRAAD VAN 14-V-1896

Leuven

— Kiezing voor den werk- en nijverheidsraad op donderdag 14 mei
1896
s.d. (L., U.B./J.391) (1).
Drukker : Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.
Strekking : socialistisch.

(1) Ingebonden samen met het weekblad *De Volkswil* tussen nrs. 10-V-1896 en 17-V-1896.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 26-VII-1896

Aarschot

- Kiesblad voor het kanton Aarschot
15-VII-1896. (B., K.B./F.M.; B., M.I.P.).
Drukker : Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.
Strekking : socialistisch.

Diest

- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Kiesblad
19-VII-1896. (D., S.A.).
Drukker : A. Havermans, Diest.
Strekking : liberaal.

Leuven

- De Nieuwe Messias van Leuven. Kiesnummer
24-IV-1896. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut III; B., K.B./F.M.; L.,
U.B./J.391) (1).
Drukker : Van Hoyweghen, Vismarkt, 34, Leuven.
Strekking : socialistisch.
- Het Recht. Liberaal kiesblad voor het arrondissement Leuven
29-VI-1896. (A., S.B.; B., K.B./F.M.; B., M.I.P.; L., U.B./F.M./Leu-
ven Convolut III).
Drukker : Wed. Victor Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal.

Tienen

- De Werkman-Kiezer
3-VII-1896. (L., U.B./F.H./421/12).
Drukker : J. Van Hoebroeck-Goidts, Botermarkt, Tienen.
Strekking : katoliek.

(1) Ingebonden na *De Volkswil* van 26-IV-1896.

1898 : PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 5-VI-1898

Diest

- **Het Kanton Diest. Vrijzinnig Kiesblad**
s.d. (B., M.I.P.).
Drukker : A. Havermans, Diest.
Strekking : liberaal.

Leuven

- **Le Cartel. Pour le Suffrage Universel et la Représentation Proportionnelle. Journal électoral pour le 1er Canton de Louvain**
1. 27-V-1898. (B., K.B./F.M.; B., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).
2. 23-VI-1898 (1).
Drukker : 1. Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.
2. Wed. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal-socialistisch kartel.
- **Het Kartel. Kiesblad voor het 1ste en 2de kanton Leuven. Algemeen stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging (2)**
1. 28-IV-1898. (A., S.B./F.S.; B., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).
6. 3-VI-1898. (B., K.B./F.M.).
Drukker : 1. Massar, Volksplaats, 25, Leuven.
6. Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.
Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

Erps-Kwerps, Everberg, Kortenberg, Meerbeek

- **Het Licht. Blad voor de Gemeenten Erps-Querbs, Cortenberg, Everberg en Meerbeek**
18-V-1898. (L., U.B./F.H./250/9).
Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.
Strekking : katholiek.

(1) A. BERREWAERTS, *Supplément, o.c.*, p. 11-12.

(2) Er verschenen 7 nummers van dit kiesblad tussen 28 april en 9 juni.
Cfr. A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 11-12.

HERSTEMMING VOOR DE PROVINCIE 12-VI-1898

Herent

- De Werkman voor Wygmael en Herent van het 1ste kanton Leuven (1).
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

Kessel-Lo

- De Gazet van Kessel-Loo van het 1ste kanton Leuven (1)
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

Leuven

- De Vrije Werkman van het 1ste kanton Leuven
-VI-1898. (A., S.B./F.S.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

Pellenberg

- De Weergalm van Pellenberg van het 1ste kanton Leuven (1)
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

Veltem-Beisem

- Het Nieuws van Velthem-Beyssem van het 1ste kanton Leuven (1)
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

Wilesele

- De Ster van Wilesele van het 1ste kanton Leuven (1)
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 29-31.

Winksele

- De Landbouwer van Winxele van het 1ste kanton Leuven (1)
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.
Strekking : katoliek.

1899 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 15-X-1899

Bierbeek

- Ons Dorp. Bespreekt onpartijdig de belangen van Bierbeek, Haesrode en de Gehuchten. Verschijnt als 't nodig is (2)

Aarschot

- Het Aarschots Burgerken
13-X-1899. (L., U.B./F.H./38/11).
Drukker : August Nys
Strekking : liberaal.
- Peer recht uit. t'Aerschot verschijnende telkenmale dat de waarheid in gevaar is (2)
- Het Verbond. Voor Evenredige Vertegenwoordiging en Algemeen Stemrecht. Orgaan van Aarschot en omstreken
-VIII-1899. (L., U.B./F.H./395/11).
Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.
Strekking : (socialistisch) liberaal.

Diest

- Byvoegsel van Het Volk van Diest
10-X-1899. (D., S.A.).
Drukker : Sint-Jozefspatronaat, Diest.
Strekking : katoliek.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 29-31.

(2) *La Presse Brabançonne*, *o.c.*, p. 1.

— **De Diestenaar : Vrijzinnig Blad**
26-VIII-1899. (L., U.B./F.H./127/11).
30-IX-1899. (L., U.B./F.H./127/11).
7-X-1899. (D., S.A.).
14-X-1899. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./127/11).
Drukker : A. Havermans, Diest.
Strekking : liberaal.

— **Het Volk van Diest. Voor de Kiezers onzer Stad**
30-IX-1899. (L., U.B./F.H./405/4).
14-X-1899. (L., U.B./F.H./405/4).
Drukker : Sint-Jozefspatronaat, Diest.
Strekking : katholiek.

Geetbeets

— **De Waarheid**
14-X-1899. (Br., M.I.P.).
Drukker : A. Havermans, Diest.
Strekking : liberaal.

Hever

— **Pachter Jan Klaas van Hever**
14-X-1899.
Drukker : (?).
Strekking : (?).

Heverlee

— **De Bezem. Katholiek Nieuwsblad voor de gemeente Heverlee**
1. 7-X-1899 (1).
2. 11-X-1899 (1).
3. 14-X-1899. (A., S.B./F.S.; Br., M.I.P.).
Drukker : P. Smeesters, Leuven.
Strekking : katholiek.

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 29.

— Héverlé's Welzijn. Kiesblad van den Vrije en Onpartijdige Kiezersbond

2-X-1899. (L., U.B./F.H./207/13; A., S.B./F.S.; Br., M.I.P.).

Drukker : Michel Meulemans, Leuven.

Strekking : liberaal.

Kessel-Lo

— Het Kartel. Voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging — Le Cartel. Pour le Suffrage Universel et la Représentation Proportionnelle

1. 7-X-1899. (Br., M.I.P.).

2. 14-X-1899. (Br., M.I.P.).

Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— De Waarheid. Onafhankelijk Blad van Kessel-Loo — Feuille indépendante de Kessel-Loo

1. 8-X-1899. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/13).

2. ...

3. 14-X-1899. (A., S.B./F.S.; Br., M.I.P.).

Drukker : A. Meulemans-De Preter, Leuven.

Strekking : katoliek.

Leuven

— L'Hotel de Ville. Feuille électorale catholique — Het Stadhuis. Katholiek Kiesblad

1. 23-IX-1899. (L., S.A./K 12/37).

2. 30-IX-1899. (Br., M.I.P.; L., S.A./K 12/37).

3. 5-X-1899. (L., S.A./K 12/37).

4. 7-X-1899. (L., S.A./K 12/37; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

5. 21-X-1899. (L., S.A./K 12/37).

6. 24-X-1899. (L., S.A./K 12/37).

Drukker : F. Ickx, Leuven.

Strekking : katoliek.

— Het Kartel

1. 26-IX-1899. (L., S.A./K 12/37; L., U.B./F.H./238/4).

2. 5-X-1899. (L., S.A./K 12/37).

3. 12-X-1899. (L., S.A./K 12/37).

Drukker : 1 + 3 : Excelsior, Leuven.
2 : Van Hoyweghen, Leuven.
Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

Rummen

— Kiesblad

1. 12-X-1899. (A., S.B./F.S./Doos Leuven; Br., K.B./F.M.).

Drukker : Charles Peeters, Leuven.

Strekking : katholiek.

Velthem-Beisem

— Kiesblad voor de gemeente Velthem-Beysssem (1)

1. 7-X-1899 2. 11-X-1899 3. 13-X-1899.

Drukker : Wed. Timmermans, Leuven.

Strekking : (?).

— Velthem-Beysssems Belang. Katholiek Kiesblad

1. 10-X-1899. (A., S.B./F.S./Doos Leuven).

2. 13-X-1899 (1).

3. 14-X-1899 (1).

Drukker : Charles Peeters, Leuven.

Strekking : katholiek.

1900 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 27-V-1900

Kessel-Lo

— Allen stemmen onder nr. 4

1. 26-V-1900. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M. : Br., M.I.P.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.

Strekking : katholiek.

(1) A. BERREWAERTS, o.c., *Supplément*, p. 29.

Leuven

— **Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan v.h. arrondissement Leuven**

22-IV-1900. (A., S.B./F.S.; L., U.B., F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : J.B. Istaš, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **Justice et Vérité — Recht en Waarheid**

-V-1900. (A., S.B./F.S.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : F. Ickx, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **Kiesstrijd der Landbouwers (1)**

Drukker : H. De Keyser, Goudbloemstraat, 19, Leuven.

Strekking : kristen-demokraat.

— **Nummer 4**

1. 24-V-1900. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **Het Recht. Liberaal kiesblad voor het arrondissement Leuven**

1. 26-IV-1900. (A., S.B./F.S.; Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

2. 3-V-1900. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

3. ...

4. ...

5. 24-V-1900. (Br., M.I.P.).

Drukker : Massar, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 3-VI-1900

Aarschot

— **Het Kantonsbelang voor Vrijheid en Vooruitgang. Kiesblad voor**

(1) A. BERREWAERTS, *o.c.*, p. 24.

het kanton Aarschot (1)

Tienen

— **Kiesblad der Katholieke Associatie van het kanton Tienen**

1. s.d. (Br., M.I.P.).

2. s.d. (Br., M.I.P.).

3. s.d. (Br., M.I.P.).

Drukker : Jos. Vanhoebroeck, Botermarkt, Tienen.

Strekking : katoliek.

1902 : WETGEVENDE VERKIEZING VAN 25-V-1902

Diest

— **De Diestenaar. Kiesblad voor het kanton Diest**

8-V-1902. (L., U.B./F.H./127/11).

A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

Leuven

— **De Boer. Katholiek Kiesblad voor 't arrondissement**

15-V-1902. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Con-
volut I).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **Het Brandmerk. Katholiek Kiesblad**

23-V-1902. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Con-
volut I).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katoliek.

(1) *La Presse Brabançonne*, o.c., p. 1.

— **Het Licht. Kiesblad voor het arrondissement Leuven**

1. -V-1902. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut II).

2. -V-1902. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut II).

Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— **Nummer 2. Katholiek Kiesblad**

20-V-1902. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **De Prang. Katholiek Kiesblad**

22-V-1902 (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **Rood en Blauw**

21-V-1902. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **De Storm**

14-V-1902. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **La Vérité. Feuille électorale catholique. De Waarheid. Katholiek Kiesblad**

24-V-1902. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI; Br., M.I.P.).

Drukker : F. Ickx.

Strekking : katholiek.

— **De Vrijheid. Liberaal Kiesblad voor het arrondissement Leuven**

1. 10-V-1902. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B., F.H./Leuven Convolut IV).

2. 17-V-1902. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV).

3. 24-V-1902. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV).

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Waarheid. Katholiek Kiesblad
29-IV-1902. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut IV; Br., K.B./F.M.).
Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.
Strekking : katoliek.

Tienen

— A Route, Zei Kai ?
s.d. (Br., M.I.P.).
Drukker : Lintermans en Smets.
Strekking : (?).

1903 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 18-X-1903

Aarschot

— Het Aerschots Burgerken (1)
14-X-1903.
Drukker : (?).
Strekking : liberaal.

— Peer recht uit (1)
14-X-1903.
Drukker : (?).
Strekking : (?).

Bierbeek

— Nummer 1
-X-1903. (Br., K.B./F.M.).
Drukker : A. Meulemans-De Preter, Muntstraat, 17, Leuven.
Strekking : katoliek.

— Ons Dorp (2).
-X-1903.
Drukker : (?).
Strekking : (?).

(1) *Le Fureteur, Revue mensuelle des Nouveautés pressophiliques belges*,
1ste jg., nr. 2, 15 april 1904; *La Presse Brabançonne, o.c.*, p. 1.

(2) *Le Fureteur, o.c.*, 15 april 1904.

Diest

— Den Diestenaar. Vrijzinnig Blad

10-X-1903. (D., S.A.).

14-X-1903. (D., S.A.).

16-X-1903. (D., S.A.).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

Herent

— Herent Wijnmaal (1)

— Nummer 1

-X-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Charles Peeters, Leuven.

Strekking : katholiek.

Heverlee

— Héverlé's Welzijn

1. 3-X-1903. (L., U.B./F.H./207/13).

2. ...

3. ...

4. 17-X-1903. (Br., M.I.P.).

Drukker : Meulemans, Muntstraat, 17, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Waerheid. Verschijnt wanneer het noodig is de belangen van Heverlee te verdedigen

1. 27-IX-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/12).

2. ...

3. 10-X-1903. (L., U.B./F.H./414/12).

4. ...

5. 19-X-1903. (Br., M.I.P.).

Drukker : P. Smeesters, Leuven.

Strekking : katholiek.

(1) Niet teruggevonden in het 'Fonds Hendrickx', hoewel vermeld in de kataloog.

Hoegaarden

— De Ware Hougaerdenier

1. 4-X-1903. (Br., M.I.P.).

2. 11-X-1903. (Br., M.I.P.).

3. ...

4. ...

5. 17-X-1903. (Br., M.I.P.).

Drukker : Joseph Vanhoebroek-Goidts, Botermarkt, Tienen.

Strekking : katoliek.

Kessel-Lo

— De Kesselaar - Le Blauwputtois. Journal électoral pour la commune de Blauwput-Kessel-Lo - Kiesblad voor de gemeente Kessel-Lo

1. 11-X-1903. (Br., M.I.P.).

2. -X-1903. (Br., M.I.P.).

Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— De Vrijheid van Kessel-Lo. La Liberté de Kessel-Lo

1. 11-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./414/3).

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Waarheid. Onafhankelijk blad van Kessel-Lo - La Vérité. Feuille indépendante de Kessel-Lo

1. 10-X-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

2. 16-X-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

3. 17-X-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : 1. L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

2. (?).

3. J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

Leefdaal

— De Waarheid. Katholiek Kiesblad van Leefdael

s.d. (Br., K.B./F.M.)

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 117, Leuven.

Strekking : katoliek.

Leuven

— Den Bril. Verschijnt als 't Past

1. 10-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).
drukker ; Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.

Strekking : katoliek.

— De Commerçant

1. 15-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).
Drukker : A. Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.

Strekking : katoliek.

— Het Kartel. Voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging

1. 1-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).
Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— Kiesnummer van 't Gilde Blad

1. 16-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).
Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 17, Leuven.

Strekking : katoliek.

— Het Stadhuis - L'Hôtel de Ville

1. 3-X-1903. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

2. ...

3. 10-X-1903. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

4. ...

5. 17-X-1903. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

Drukker : Ickx, Naamsestraat, 76, Leuven.

Strekking : katoliek.

Tienen

— De Stormklok. Kiesblad van de stad Thienen

1. -X-1903. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H. : 364/10).

2. 15-X-1903. (L., U.B./F.H./364/10).

Drukker : Excelsior, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

Veltem-Beisem

— 't Gemeentebelang van Velthem-Beyssem. Katholiek kiesblad

1. 14-X-1903. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katoliek.

— Velthem-Beyssem'sch Kiesblad

1. 10-X-1903. (L., U.B./F.H./395/4).

2. 15-X-1903. (L., U.B./F.H./395/4).

3. 17-X-1903. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : L. Timmermans-Deknop, Leuven.

Strekking : liberaal.

Witsele

— Vrij en Vrank (1)

VERKIEZING VAN 2 BIJGEVOEGDE WERKLIEDEN-GE- MEENTERAADSLEDEN OP 25-X-1903

Leuven

— 't Werkmansrecht

1. 24-X-1903. (B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven
Convolut IV).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

1904 : VERKIEZING VAN EEN GEMEENTERAADSLID TE KESSEL-LO OP 21-II-1904

— De Vrijheid van Kessel-Loo. La Liberté de Kessel-Loo (2).

1. 20-II-1904.

(1) *Le Fureteur*, o.c., 14 april 1904.

(2) *Le Fureteur*, o.c., 15 juli 1904.

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.
Strekking : liberaal (?).

— **De Waarheid. Onafhankelijk blad van Kessel-Loo**

1. 19-II-1904. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 29-V-1904

— **Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan van het arrondissement**

Leuven ter verdediging van Godsdienst, Familie en Eigendom

11-V-1904. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : J. Wouters-Ickx, Naamsestraat, 76, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **L'Hôtel de Ville. Feuille électorale catholique**

2-IV-1904. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I).

Drukker : J. Wouters-Ickx, Naamsestraat, 76, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **De Vrijheid. Liberaal kiesblad voor het arrondissement Leuven**

1. 14-V-1904. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Con-
voluut IV).

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 5-VI-1904

Heverlee

— **De Voergalm. Liberaal Kiesblad van Heverlee**

1. -VI-1904. (L., U.B./F.H./404/5).

Drukker : (?).

Strekking : liberaal.

— **De Waarheid.** Katholiek kiesblad voor Heverlee en het omliggende
1. 4-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : P. Smeesters, de Beriotstraat, 4, Leuven.

Strekking : katholiek.

Leuven

— **La Vérité.** Feuille électorale catholique pour le premier canton de
Louvain - **De Waarheid.** Katholiek kiesblad voor het eerste kanton
Leuven

1. 2-VI-1904. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI; Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **De Vrijheid.** Liberaal Kiesblad voor het 1ste kanton Leuven

1. 4-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

Drukker : Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

— **De Vrijheid.** Liberaal Kiesblad voor het 2de kanton Leuven

4-VI-1904. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **De Waarheid.** Katholiek kiesblad van het eerste kanton Leuven

2-VI-1904. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Tervuren

— **Provinciale Kiezing van 5 juni 1904**

-VI-1904. (Br., M.I.P.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

HERSTEMMING VOOR DE PROVINCIERAAD OP 12-VI-1904

Erps-Kwerps

— De Stem van Erps-Querbs

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./363/10).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Everberg

— De Klok van Everberg

9-VI-1904 (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Herent

— De Standaard van Herent

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Kessel-Lo

— De Vlag van Kessel-Loo

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./403/4).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Kortenberġ

— Het Belang van Cortenberg

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M., Br., M.I.P.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Leuven

— Nummer 2

10-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katoliek.

Linden

— De Ware Vriend van Linden

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

Meerbeek

— De Ster van Meerbeek

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

Pellenberg

— De Weergalm van Pellenberg

9-VI-1904 (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

Veltem-Beisem

— De Landbouwer van Velthem-Beissem

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katoliek.

Wilsele

— De Eendracht van Wilsele

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./146/15).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Winksele

— De Vrijheid van Winksele

9-VI-1904. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./414/3).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

1906 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 27-V-1906

Aarschot

— Het Kanton Aarschot (1)

1. 24-V-1906.

Drukker : J. Hahn-Van Mol, Aarschot.

Strekking : (?).

Diest

— Het Kanton Diest. Vrijzinnig blad

24-V-1907. (D., S.A.).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

Leuven

— La Coalition contre le Ministère clérical. De Samenstrijd tegen de Klerikale Regering (2).

1. 11-III-1906. (Br., M.I.P.).

(1) *Le Fureteur*, o.c., 30 juni 1906.

(2) De nrs. 2 en 3 volledig nederlandsstalig.

2. -IV-1906. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

3. 13-V-1906. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

4. -V-1906. (Br., M.I.P.).

Drukker : 1+3 L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

2+4 De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— **Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan van het arrondissement Leuven**

17-V-1906. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

-V-1906. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Scherpenheuvel

— **Hoe stemt Scherpenheuvel in de Kiezingen**

s.d. (Br., M.I.P.).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katholiek.

Tienen

— **Luna Parc van Thienen**

s.d. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : S. Schuermans-Medaer, Tienen.

Strekking : katholiek.

— **De Samenstrijd (1).**

2. 12-V-1906. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch.

— **De Samenwerking**

1. 21-IV-1906. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./348/4).

Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch.

(1) Opvolger van *De Samenwerking*, cfr. infra.

— **De Stormklok. Kiesblad voor het kanton Tienen**

1. -V-1906. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./364/11).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— **De Wekker**

10-III-1906. (Br., M.I.P.).

17-III-1906. (Br., K.B./F.M.).

14-IV-1906. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./420/14).

28-IV-1906. (L., U.B./F.H./420/14).

5-V-1906. (L., U.B./F.H./420/14).

23-V-1906. (Br., M.I.P.).

2-VI-1906. (L., U.B./F.H./420/14).

Drukker : Vanhoebroek-Goidts, Botermarkt, 24, Tienen.

Strekking : katholiek.

**1907 : VERKIEZINGEN VOOR DE ADMINISTRATIERAAD
VAN DE COOPERATIEVE BROUWERIJ "DE EENDRACHT"
TE LEUVEN**

— **Nummer één**

-IX-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Alfons Van Tielen, Penitentenstraat, 75, Leuven.

Strekking : (?).

**VERKIEZING VAN EEN GEMEENTERAADSLID OP
24-II-1907 TE DIEST**

— **De Diestenaar. Vrijzinnig blad**

21-II-1907. (Br., M.I.P.; D., S.A.; L., U.B./F.H./127/11).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 20-X-1907

Aarschot

— **Onze Strijd. Kiesblad der Aerschotse Werklieden Partij**

1. 13-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— **Peer recht uit (1)**

Drukker : Fr. Tuerlinckx-Boeyé, Aarschot.

Strekking : (?).

Bierbeek

— **Nummer 1. Kiesblad van Bierbeek**

-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Alfons Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.

Strekking : katholiek.

Diest

— **De Diestenaar. Vrijzinnig blad**

16-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; D., S.A.; L., U.B./F.H./127/11).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

Herent

-- **Herent's belangen**

1. -X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

2. -X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 16-18, Leuven.

Strekking : katholiek.

-- **Herent-Wijgmaal (2).**

— **Onze Strijd. Kiesblad der Werkliedenpartij van Herent**

1. 13-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./299/6; L., U.B., Jd 107).

2. 17-X-1907. (L., U.B./Jd 107).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

(1) G. MERTENS en A. FONVENT, *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections communales du 20 octobre 1907*, Brussel, 1908.

(2) Vermeld in de kataloog van het 'Fonds Hendrickx', niet weergevonden.

Heverlee

— Héverlée's Welzijn. Kiesblad van de vrijen Kiezersbond

1. 14-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./207/13).

2. 18-X-1907. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./107/13).

Drukker : L. Timmermans-Deknop, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Waarheid. Verschijnt wanneer het nodig is de belangen van Héverlé te verdedigen.

1. 8-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414.12).

2. 14-X-1907. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/12).

3. 18-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L.; U.B./F.H./414/12).

Drukker : P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 16-18, Leuven.

Strekking : katholiek.

Hoegaarden

— De Ware Hoegaerdenier. Verschijnt bij gelegenheid

1. 10-X-1907. (Br., M.I.P.).

Drukker : Vanhoebroek-Goidts, Botermarkt, 24, Tienen.

Strekking : katholiek.

Holsbeek

— Onzen Werken. Aan de gemeentekiezers van Holsbeek

-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Charles Peeters, Leuven.

Strekking : (?).

Huldenberg

— De Zeelman. Kiesblad voor de gemeente Huldenberg

-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Timmermans-Deknop, Leuven.

Strekking : (?).

Kessel-Lo

-- Onze Strijd. Kiesblad der Werkliedenpartij van Kessel-Lo

1. 13-X-1907. (B., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

2. 17-X-1907. (L., U.B./Jd 118).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— De Vrije Burger. Kiesblad uitgegeven door den Bond der Vrije Burgers van Blauwput en Kessel-Loo -- La Liberté. Feuille électorale de la Ligue des Habitants Libres de Blauwput et Kessel-Loo

1. -X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./413/4).

2. -X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

3. -X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : 1 + 2 : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

3. Michel Meulemans, Leuven.

Strekking : liberaal.

— De Waarheid. Katholiek blad van Kessel-Loo — La Vérité. Feuille catholique de Kessel-Loo

1. 5-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/13).

2. 12-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/13).

3.

4. 19-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./414/13).

Drukker : J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

Strekking : katholiek.

Leuven

— Le Libéral de Louvain -- De Vrijheid (1)

1. 28-IX-1907.

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal.

— Nummer 2. Katholiek Kiesblad

18-X-1907. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katholiek.

(1) G. MERTENS en A. FONVENT, *o.c.*, p. 14.

— **Ons Streven. Kiesblad van de Leuvense Werkliedenpartij**

1. 5-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III; L., U.B./Jd 110).

2. 15-X-1907. (L., U.B./Jd 110).

3. 18-X-1907.

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

— **Het Stadhuis. Katholiek Kiesblad — L'Hôtel de Ville. Feuille électorale catholique**

1. 3-X-1907. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut I+IV).

Drukker : J. Wouters-Ickx, Leuven.

Strekking : katholiek.

Tienen

— **De Stormklok. Maandblad der Thiensche Werkliedenpartij**

1. 17-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

2. 19-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : (?).

Uitgever : Marc Desutter, Veldenbornstraat, 19, Tienen.

Strekking : socialistisch.

— **De Vrije Socialist**

-X-1907. (Br., M.I.P.).

Drukker : (?).

Uitgever : J. Vanderwijen, Tienen.

Strekking : socialistisch.

— **De Wacht**

1. 17-X-1907. (Br., M.I.P.).

2. 19-X-1907. (Br., M.I.P.).

Veltem-Beisem

— **'t Gemeentebelang van Velthem-Beyssem. Katholiek kiesblad**

1. 19-X-1907. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek.

Witsele

— Kiesblad der Werkliedenpartij van Witsele

1. 13-X-1907. (L., U.B./Jd 109).

2.

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

1908 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 16-II-1908

Bierbeek

— Kiesblad van Bierbeek-Haesrode

-II-1908. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Luc. Timmermans, Leuven.

Strekking : (?).

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 14-VI-1908

Diest

— Het Kanton Diest. Vrijzinnig Blad

11-VI-1908. (L', S.A.).

Drukker : A. Havermans, Diest.

Strekking : liberaal.

Tienen

— De Wekker. Bijzondere uitgave

1. 2-VI-1908. (L., U.B./F.H./420/14).

2. 6-VI-1908. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./420/14).

Drukker : Joseph Vanhoebroek-Goidts, Tienen.

Strekking : katholiek.

**VERKIEZING VAN 3 BEHEERDERS EN 1 COMMISSARIS VOOR
DE ADMINISTRATIERAAD VAN DE SAMENWERKENDE
BROUWERIJ 'DE EENDRACHT' TE LEUVEN**

— Nummer Twee

11.-I-1908. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : A. Van Tielen, Penitentenstraat, 75, Leuven.

Strekking : (?).

1910 : ?

Erps-Kwerps

— De Ware Volkstribuun

1. 6-I-1910. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : (?).

Strekking : (?).

Linden

— Weg Met de Knechten van den Geldwolf (1)

Drukker : Editorial, Leuven.

Strekking :

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 22-V-1910

Leuven

— Eendracht en Vrijheid. Katholiek kiesblad voor 't arrondissement
Leuven

1. 24-II-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven
Convolut I).

(1) G. MERTENS en A. FONVENT, *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives du 22 mai 1910*, Brussel, 1910, nr. 3.

2. 26-III-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

3. 16-IV-1910. (Br., M.I.P.).

4.

5. 30-IV-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : 1. P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 16-18, Leuven.

2. J. Van Linthout, Diestsestraat, 40, Leuven.

5. E. Carpentier, Brusselsestraat, 48 en Charles Peeters.

Strekking : katholiek.

-- **De Gilde en de Wetgevende Verkiezingen van 22 mei 1910**

20-V-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 16-18, Leuven.

Strekking : katholiek.

--- **De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering -- La Coalition contre le Ministère Clérical**

1. 5-II-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

2. 3-IV-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

3. 24-IV-1910. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

4. 8-V-1910. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

5. 14-V-1910. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

6. 20-V-1910. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

Drukker : 1+3+5 De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

2+4+6 L. Van Grunderbeeck-Martens, Volksplaats, 25, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- **De Roede. Zweep wie 't verdient**

1. -V-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

2. -VII-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. L. Cremers, Oude Markt, 16, Leuven.

Strekking : katholiek.

Nossegem

--- **De Waarheid van Nosseghem**

1. 3-IV-1910. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : N.A. Reinans, Zaventem.

Strekking : liberaal.

Tienen

— De Burgerstrijd. Orgaan der Vrije Burgerij van het arrondissement Leuven

1. 26-III-1910. (L., U.B./F.H./88/10).
2. 13-IV-1910. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./88/10).
3. 1-V-1910. (L., U.B./F.H./88/10).
4. 14-V-1910. (L., U.B./F.H./88/10).

Drukker : A. Minart, Tienen.

Strekking : niet partijgebonden.

— De Samenstrijd — La Coalition

1. 5-II-1910. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI).
2. 2-IV-1910. (Br., K.B./F.M.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI).
3. 23-IV-1910. (Br., M.I.P.).
4.

5. 7-V-1910. (Br., M.I.P.).

6. 14-V-1910. (Br., M.I.P.).

Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— De Thienenaer — Le Tirlemontois

30-IV-1910. (Br., M.I.P.).

Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— De Wekker

1. 6-III-1910. (Br., M.I.P.: L., U.B./F.H./420/14).

2. 12-III-1910. (Br., K.B./F.M.).

11. 12-V-1910. (Br., M.I.P.).

Drukker : Jos. Vanhoebroek-Goidts, Tienen.

Strekking : katholiek.

— De Wacht

16-IV-1910. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : J. Vanhoebroek-Goidts, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

1911 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 15-X-1911

Bierbeek

-- Nummer I. Kiesblad voor Bierbeek

-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.

Strekking : katoliek.

Herent

-- Herent's Belangen

2. -X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./207/3).

Drukker : (?).

Strekking : katoliek.

-- Herent's Verlangen

-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Lamine, Herent.

Strekking : liberaal-socialistisch.

Heverlee

-- Heverlee's Welzijn. Kiesblad van den Vrijen Kiezersbond

7-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

14-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Michel Meulemans, Leuven.

Strekking : liberaal.

-- De Waarheid. Verschijnt wanneer het noodig is de belangen van Heverlee te verdedigen

1. 11-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : F. en R. Ceuterick, Leuven.

Strekking : katoliek.

Kessel-Lo

-- Waarom het Kartel ? -- Pourquoi le Cartel ? (1)

1. 30-IX-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. L. Van Grunderbeeck-Martens, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- De Verlossing -- La Déliverance (1)

2. 7-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Wed. L. Van Grunderbeeck-Martens, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- De Vooruitgang van Kessel-Loo en Blauwput. Le Progrès de Kessel-Loo et Blauput (1).

3. 8-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- Lapt Z'er af ! Kiesblad voor Blauwput en Kessel-Loo (1)

4. 13-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- A bas les Cléricaux. Feuille électorale de Kessel-Loo et Blauput (1)

13-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- De Genadeslag -- Le Coup de Grâce (1)

5. 15-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

-- Het Recht. Katholiek Blad van Kessel-Loo. Feuille catholique de Kessel-Loo

1. 11-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

2. 14-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Van Linthout, Diestsestraat, 32, Leuven.

Strekking : katholiek.

(1) Opeenvolgende reeks van 6 kiesbladen, in chronologische volgorde.

— **De Waarheid. Katholiek blad van Kessel-Loo -- La Vérité. Feuille catholique de Kessel-Loo**

1. 30-IX-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Van Linthout, Diestsestraat, 32, Leuven.

Strekking : katoliek.

Leuven

— **Gazet van Leuven en van het arrondissement**

30-IX-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : (?).

Strekking : katoliek.

12-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : P. Smeesters, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **Gildeblad. Kiesnummer**

5-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convo-luut I).

Drukker : P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 18, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **Het Kartel. Strijdt voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Ver-
tegenwoordiging**

1. 29-IX-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven
Convo-luut I).

2. 6-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

3. 10-X-1911.

4. 13-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : 1+3. L. Van Grunderbeeck-Martens, Leuven.

2+4. De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— **Een Laatste Woord tot de kiezers**

-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : (?).

Strekking : katoliek.

— **Het Vrije Leuven wil geen omwentelaars op 't Stadhuis**

1. 4-X-1911. (L., U.B./F.H./Leuven Convoluut IV; Br., K.B./F.M.).

2. 13-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

3. 20-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : 1. Van Linthout, Diestsestraat, 32, Leuven.

2. A. Meulemans-De Preter, Muntstraat, 27, Leuven.

3. Charles Peeters, Leuven.

Strekking : katholiek.

— **Het Werkmansblad. Kiesblad**

20-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Wed. Kuyl en zoon, Leuven.

Strekking : katholiek.

Linden

— **Weg met de Knechten van den Geldwolf**

-X-1911. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : L'Editorial, Scrijnmakersstraat, 9, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

Tervuren

— **Tervueren**

12-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : L. Wintraecken en Co, Jozef II-straat, Brussel.

Strekking : (?).

Tienen

— **De Controleur. Enig orgaan der gepluimde Lastenbetalers**

6-X-1911. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : Van Hoebroeck-Goidts, Botermarkt, 24, Tienen.

Strekking : katholiek.

— **Luna-Parc van Thienen. Het Tooverpaleis van de Gilainstraat**

Drukker : S. Schuermans-Medaer, Tienen.

Strekking : katholiek (?).

**1912 : VERKIEZING VOOR DE WERKRECHTERSRAAD
OP 21-V-1912**

Leuven

— **Nummer I moet troef zijn**

20-X-1912. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : Wed. Kuyl en zoon, Tervuursestraat, 39, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **Op ten strijde. Voor bewuste en vrije werkrechters**

1. -IV-1912. (Br., K.B./F.M.).

Drukker : De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : socialistisch.

WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 2-VI-1912

Leuven

— **Gildeblad. Kiesnummer**

1. 25-V-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut I).

Drukker : P. Smeesters, St.-Barbarastraat, 18, Leuven.

Strekking : katoliek.

— **De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering**

1. 5-IV-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

2. 19-IV-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut VI).

5. 17-V-1912. (Br., M.I.P.).

Drukker : 1. L. Van Grunderbeeck, Leuven.

2. De Zaaier, Mechelsestraat, 92, Leuven.

Strekking : liberaal-socialistisch.

— **Recht en Vrij. Katholiek weekblad voor het arrondissement Leuven**

1. 10-III-1912. (Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).

12. 26-V-1912. (L., U.B./F.H./Leuven Convolut III).

13. 2-VI-1912. (Br., M.I.P.).

Drukker :

Strekking : katoliek.

Tienen

— De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering. La Coalition contre le Ministère Clérical

25-V-1912. (Br., M.I.P.).

Drukker : 's Heeren, Kazernestraat, Tienen.

Strekking : liberaal-socialistisch kartel.

— De Thienenaar — Le Tirlemontois

1. 2-VI-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.).

Drukker : A. Tassier-Swillen, Grote Bergstraat, 23, Tienen.

Strekking : liberaal.

— De Wekker

1. 25-V-1912. (Br., M.I.P.).

Drukker : Van Hoebroeck, Botermarkt, Tienen.

Strekking : katholiek.

PROVINCIALE VERKIEZING VAN 9-VI-1912 EN HERSTEMMING VAN 16-VI-1912

Leuven

— Recht en Vrij. Katholiek weekblad voor het arrondissement Leuven

14. 6-VI-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

15. 7-VI-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

16. 14-VI-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut III).

Drukker : 14. P. Smeesters, St-Barbarastraat, 19, Leuven.

15. De Vlaamsche Drukkerij.

16. Charles Peeters, Naamsestraat, 20, Leuven.

Strekking : katholiek.

— De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering

9. 14-VI-1912. (Br., K.B./F.M.; Br., M.I.P.; L., U.B./F.H./Leuven Convoluut VI).

Drukker : L. Van Grunderbeeck, Leuven.

Strekking : socialistisch.

INDEX

I. LIJST VAN PERIODIEKEN

A

- A bas les Cléricaux. Feuille électorale de Kessel-Loo et Blauput (K) :
- A Messieurs les électeurs de la ville de Louvain (K) : 353.
- A Route, Zei Kai ? (K) : 389.
- Aan de heeren gemeentekiezers der stad Diest (K, 1890) : 370.
- Aan de heeren gemeentekiezers der stad Diest (K, 1895) : 375.
- Aan de Kiezers van Scherpenheuvel (K) : 370.
- Aan het Vrijzinnig Volk van Diest (K) : 368.
- Aankondigingsblad van Thienen : 61, 218.
- Het Aarschots Burgerken (K, 1899) : 382.
- L'Action Sociale (T) : 262.
- Aen de Kiezers van de stad en het kanton Diest (K) : 355.
- Het Aerschots Burgerken (K, 1903) : 389.
- L'Affiche : 43, 110.
- L'Agriculteur Mécanicien (T) : 262.
- Het Algemeyn Nieuwsblad : 32-35, 111.
- Alle Maanden Zonneschijn t'Aarchot (T) : 243.
- Allemansblad : 80.
- Allen stemmen onder nr. 4(K) : 385.
- Alma Portugueza (T) : 263.
- Analectes de l'Ordre de Prémontré (T) : 60, 253.
- Annales des Missions Franciscaines (T) : 264.
- Annoncenblad : 112.
- Annoncenblad der Stad Diest en omstreken : 81.
- 't Annoncenblad — L'Echo d'Hougerde et environs : 64, 103.
- Het Annoncenblad van Hougaerde en Omstreken — L'Echo d'Hougaerde : 64, 104.
- Het Apostelwerk van Pater Damiaan (T) : 60, 264.
- L'Agriculteur (T) : 265.
- De Arend : 64, 67.
- L'Armée Belge : 112.
- Art à l'Ecole et au Foyer (T) : 59, 266.
- Articles de l'Avenir (T) : 42, 265.
- Attention ! Let Op ! (K, 1860) : 357.
- Attention ! Let Op ! (K, 1863) : 357.
- Avant-Coureur d'un Bon Augure : 37, 112.
- Averbode's Weekblad : 65, 74-75, 79.

B

- De Balance voor gezindheden en mannen (K) : 358.
- De Bediende (T) : 267.
- Het Belang van Cortenberg (K) : 396.
- De Belg : 114.
- Den Belg (1850-1854) : 48-49, 113.
- Den Belg (1859-1868) : 51-52, 114.
- Belgisch Tijdschrift van O.L. Vrouw van Lourdes (T) : 268.
- De Belgische Bakker — Le Boulanger Belge (T) : 269.
- De Belgische Papier- en Boekbewerker (T) : 270.
- De Bessem (T) : 335.
- De Bessem (K) : 374.
- De Bezem (K, 1895) : 375.
- De Bezem (K, 1899) : 383.
- Bibliothèque Norbertine (T) : 60, 254.
- De Bieënvriend (T) : 255.
- Le Bien-Etre. Het Welzijn (T) : 336.
- Het Bierhuis (K) : 376.
- De Bode : 217.
- Bode van het Aartsbroederschap van Onze-Lieve-Vrouw van het H. Hart (T) : 65, 244.
- De Bode van 't Hageland : 217.
- De Boer (T, 1891-1904) : 58, 270.
- De Boer (1905-1914) : 18, 19, 58, 115.
- De Boer (K) : 387.
- De Boerenvriend : 106.
- De Bond (T) : 272.
- La Bonne Auberge (T) : 59, 272.
- De Boomkweker (T) : 273.
- Le Boulanger Belge (T) : 271.
- Le Bouquet (K) : 357.
- De Brabantsche Leeuw : 64, 68.
- Het Brandmerk (K) : 387.
- Den Brill (K) : 392.
- Brique et Mortier (T) : 252.
- De Bulletin der Kiezing (K) : 359.
- Le Bulletin (K, 1863) : 358.
- Le Bulletin (K, 1864) : 359.
- Le Bulletin (K, 1869) : 360.
- Bulletin Communal de Louvain (T) : 50, 274.
- Bulletin de l'Oeuvre des Missions Catholiques de l'Etat Indépendant du Congo (T) : 60, 276.
- Le Bulletin de la Communion Solennelle (T) : 246.
- Le Bulletin de la Première Communion (T) : 247.
- Le Bulletin électoral (K, VI-1866) : 359.
- Le Bulletin électoral (K, X-1866) : 360.
- Le Bulletin électoral (K, 1876) : 362.
- Bulletin électoral (K, 1876) : 364.
- Bulletin électoral du jeudi 9 octobre 1884 (K) : 367.
- Le Bulletin - Kiesblad (K) : 360.

- Bulletin Mensuel de la Société Royal d'Agriculture et de Botanique de Louvain. Maandblad van de Koninklijke Maatschappij van Landbouw en Kruidkunde van Leuven (T) : 269.
- Bulletin National Belge de Notre Dame de Lourdes (T) : 269.
- Bulletin Paroissial : 65, 75.
- Bulletin Paroissial de Zétrud-Lumay (T) : 351.
- Het Burgersbelang (T) : 337.
- De Burgerstem : 116.
- De Burgerstrijd (K) : 408.
- De Burgervriend : 117.
- Byvoegsel van Het Volk van Diest (K) : 382.

C

- Le Calotin (T) : 16, 277.
- Le Cartel (K) : 380.
- Chambre de Commerce de Louvain (T) : 278).
- Chambre de Commerce Libre (T) : 280.
- De Christen Bouwwerker (T) : 59, 279.
- La Coalition **contre** le Ministère clérical — De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering (K) : 398.
- De Commerçant (K) : 398.
- Le Commerçant : 117.
- Het Communieklokje (T) : 247.
- Het Communieklokje (T) : 248.
- Le Compas (T) : 337.
- Le Conservateur Belge (T) : 40, 280.
- La Constitution (K) : 359.
- De Controleur (K) : 413.
- Le Contrôleur (K) : 366.
- Coopérative Agricole : 219.
- Courrier de la Ghète : 61, 219.
- Courrier de Louvain : 48-49, 118.
- Le Culte Perpétuel de Saint-Joseph (T) : 280.
- Le Cultivateur : 220.
- Le Cycliste Belge (T) : 281.

D

- Den Demerbode : 49, 62-63, 82-83.
- 't Demerdal : 236.
- De Demergalm : 64, 69.
- De Democraat : 58, 120.
- Le Démocrate : 16, 58, 282.
- De Diestenaar. Kiesblad van het kanton Diest (K) : 387.
- De Diestenaar. Vrijzinnig Blad (K, 1899) : 383.
- De Diestenaar. Vrijzinnig Blad (K, 1907) : 400.
- De Diestenaar. Vrijzinnig Blad (K, 1907) : 401.

- Den Diestenaar. Vrijzinnig Kiesblad (K) : 375.
- Den Diestenaar : 17, 62, 83-84.
- Diestersch Berigt : 63, 84-85.
- De Dijle- en Demerbode : 62-63, 85-88.
- De Dyle- en Demerbode : 49-51, 62-63, 85-88.
- Dyle- en Demergouw : 236.

E

- L'Echo de Kessel-Loo (K) : 376.
- L'Echo de Louvain : 48, 121.
- L'Echo des Vrais Principes (T) : 40, 283.
- Ecoutez ! — Hoort ! (K) : 357.
- 't Eekhoortje : 64, 107.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek blad van het arrondissement Leuven (K, 1892) : 371.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek blad van het kanton Leuven (K, 1892) : 271.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek kiesblad van 't arrondissement Leuven (K, 1910) : 407.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan van het arrondissement Leuven (K, 1906) : 398.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan van het arrondissement Leuven ter verdediging van Godsdienst, Familie en Eigendom (K, 1904) : 394.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan v.h. arrondissement Leuven (K, 1900) : 386.
- Eendracht en Vrijheid. Katholiek Orgaan van 't arrondissement Leuven (K, 1895) : 374.
- De Eendracht van Wilsele (K) : 397.
- Eendragt en Vrijheid (K) : 373.
- Eendragt van Leuven (K, 1857) : 355.
- Eendragt van Leuven (K, 1856) : 356.
- L'Electeur (K) : 361.
- En Avant ! Vooruit (K) : 356.
- En Garde ! Past Op (K) : 357.
- Esprit des Gazettes : 15, 17, 31-37, 122.
- L'Etoile Louvaniste : 123.
- L'Etudiant : 54.
- Extract der Gazettes : 34-35, 124.
- L'Extrait des Gazettes Etrangères : 34, 125.

F

- De Familiebode : 63, 89-90.
- De Familievriend of Christelyke Zedeleer in de Katholieke Huisgezinnen : 125.
- Feu, Feu ! Lost Vuer ! (K) : 357.
- Feu-Follet : 126.
- Feuille d'Annonces de l'arrondissement de Louvain : 43-45, 126.

- Le Forçat (K) : 57, 368.
- Le Fouet-De Roede (K) : 357.
- Le Fourmi — De Mier (T) : 338.
- Franchise — Opreghheid (K) : 357.
- Le Frondeur : 53, 128.

G

- Le Garde-Civique : 130.
- De Gazet : 16, 58, 131.
- Gazet Van Aarschot : 64, 69-70.
- Gazet Van Boortmeerbeek : 80.
- Gazet van Haecht : 64, 99.
- De Gazet van Kessel-Loo (K) : 381.
- De Gazet van Kortenberg : 107.
- Gazet van Leuven en van het arrondissement (K) : 411.
- Gazet van Thienen : 61, 220.
- De Gazet van Wesemael : 237.
- Gazet van Zoutleeuw : 64, 238.
- Gazette de Louvain : 52-54, 58, 132.
- Gazette van Diest : 17, 63, 88, 90.
- De Gedurige Eeredienst van den Heiligen Josef (T) : 283.
- De Geetegalm : 64, 238.
- Gemeente-Bulletijn van Leuven (T) : 284.
- Het Gemeentebelang (K) : 375.
- 't Gemeentebelang van Velthem-Beysssem (K, 1903) : 393.
- 't Gemeentebelang van Velthem-Beysssem (K, 1907) : 404.
- Gemeentekiezingen der stad Diest van 19 october 1890 (K) : 1910.
- De Genadeslag - Le Coup de Grâce (K) : 411.
- De Gilde en de Wetgevende Verkiezingen van 22 mei 1910 (K) : 408.
- Gildeblad (K, 1911) : 412.
- Gildeblad (K, 1912) : 414.
- Het Gildeblad der Gilde van Ambachten en Neringen (K) : 412.
- Gildeblad van Ambachten en Neringen (T) : 58, 285.
- De Groene Linde (T) : 59, 286.
- De Grootte Geete : 61, 222.

H

- De Haechtenaar : 8, 17, 64, 100.
- De Hagelander : 101.
- De Hagelander (T) : 351.
- De Hagelandsche Bode : 102.
- Halte ! Halte ! (K) : 357.
- Het Handelsbericht : 92.
- Handelsblad — Journal du Commerce : 135.
- De Herbergier (K) : 377.
- Herent-Wijgmaal (K) : 389.

- Herent's Belangen (K, 1907) : 401.
- Herent's Belangen (K, 1911) : 410.
- Herent's Verlangen (K, 1911) : 410.
- Héverlé's Welzijn (K, 1903) : 390.
- Héverlé's Welzijn. Kiesblad van den Vrije en Onpartijdige Kiezersbond (K, 1899) : 384.
- Héverlée's Welzijn (K, 1907) : 401.
- Héverlée's Welzijn (K, 1911) : 410.
- Historische Mercurius : 38, 136.
- Hoe stemt Scherpenheuvel in de Kiezingen (K) : 399.
- Hooger Leven : 16, 17, 59, 137.
- L'Hôtel de Ville. Feuille électorale catholique (K, 1904) : 394.
- L'Hôtel de Ville. Feuille électorale catholique. Het Stadhuis. Katholiek Kiesblad (K, 1895) : 377.
- L'Hôtel de Ville. Feuille électorale catholique. Het Stadhuis. Katholiek Kiesblad (K, 1899) : 384.

I

- La Idista Monato (T) : 287.
- La Idista Revuo (T) : 288.
- L'Industriel (T) : 289.
- Inter Nos (T) : 289.

J

- De Jonge Strijder (T) : 290.
- De Jonge Vlaming : 138.
- De Jonge Werkman (T) : 58, 291.
- Journal de Kessel-Loo (K, 1885) : 367.
- Journal de Kessel-Loo (K, 1887) : 368.
- Journal de l'Emancipation Intellectuelle (T) : 294.
- Journal de l'Enseignement Primaire (T) : 293.
- Journal de l'Enseignement Primaire et de l'Enseignement Moyen du Second Degré (T) : 293.
- Journal de l'Instruction Publique (T) : 61, 339.
- Journal de Louvain (1790) : 22, 37, 139.
- Journal de Louvain (1814-1837) : 6, 16, 22, 39-43, 140.
- Journal de Louvain (1839-1854) : 22, 43, 143.
- Journal de Tirlemont : 223.
- Journal des Beaux-Arts et de la Littérature (T) : 292.
- Journal des écoles moyennes et des écoles primaires (T) : 293.
- Journal des Petites Affiches de l'Arrondissement de Louvain : 22, 43-49, 147.
- Journal Politique et d'Annonces : 16, 39, 147.
- Journal Politique et d'Annonces de Louvain : 39, 147.
- Justice et Vérité. Recht en Waarheid (K, 1900) : 386.

K

- Het Kanton Aarschot (K) : 398.
- Het Kanton Diest (K, 1906) : 398.
- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Blad (K, 1908) : 405.
- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Kiesblad (K, 1896) : 379.
- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Kiesblad (K, 1898) : 379.
- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Weekblad (K, 1892) : 373.
- Het Kanton Diest. Vrijzinnig Weekblad aan de Provinciekiezers (K, 1894) : 369.
- Kanton Haecht : 102.
- Het Kantonsbelang voor Vrijheid en Vooruitgang (K) : 387.
- Het Kapmes : 56, 147.
- Het Kartel (K) : 384.
- Het Kartel. Kiesblad van het 1ste en 2de kanton Leuven (K) : 380.
- Het Kartel. Strijdt voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging (K, 1911) : 412.
- Het Kartel voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging (K, 1899) : 384.
- Het Kartel voor Algemeen Stemrecht en Evenredige Vertegenwoordiging (K, 1903) : 392.
- De Katholieke Galm (T) : 295.
- Het Katholieke Woord (T) : 295.
- Kempen en Hageland : 63, 93.
- Het Kerkelijk Leven (T) : 296.
- Het Kerkklokje der Parochie : 65, 76.
- De Kesselaar : 104.
- De Kesselaar — Le Blauwputois (K) : 391.
- De Ketel In (T) : 59, 296.
- Kiesblad (K) : 385.
- Kiesblad der Katholieke Associatie van het kanton Tienen (K) : 387.
- Kiesblad der Werkliedenpartij van Wilsele (K) : 404.
- Kiesblad van Bierbeek-Haasrode (K) : 405.
- Kiesblad voor de Gemeente Velthem-Beysssem (K) : 385.
- Kiesblad voor het kanton Aarschot (K) : 378.
- Kieskronijk van de stad en het canton Diest (K) : 358.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, V-1878) : 362.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, VI-1878) : 363.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, X-1878) : 363.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, VI-1879) : 364.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, VIII-1879) : 364.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, V-1880) : 364.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, VI-1880) : 365.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, VII-1880) : 365.

- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, 1881) : 366.
- Kieskronijk van het Vaderland. Chronique électorale de la Gazette de Louvain (K, 1882) : 366.
- Kiesnummer der Gazet van Thienen (K) : 371.
- Kiesnummer van 't Gildeblad (K) : 392.
- De Kiezer (K) : 361.
- Kiezing der Gemeente Diest (K) : 368.
- Kiezing der Gemeente Diest v. zondag 19 october 1890 (K) : 370.
- De Kiezing voor den Werk- en Nijverheidsraad (K) : 372.
- Kiezing voor den werk- en nijverheidsraad op donderdag 14 mei 1896 (K) : 378,
- De Klamper : 64, 70.
- De Kleine Idist — Le Petit Idiste — La Mikra Idisto (T) : 297.
- Klim Op (T) : 398.
- De Klok : 15, 64, 71-72.
- De Klok van Everberg (K) : 396.

L

- Het Laatste Nieuws (K, V-1892) : 371.
- Het Laatste Nieuws (K, VI, 1892) : 372.
- Een Laatste Woord tot de Kiezer (K) : 412.
- Laiterie et Elevage — Melkerij en Veeteelt (T) : 256.
- De Landbouwer — Le Cultivateur : 61, 223.
- De Landbouwer van Velthem-Beissem (K) : 389.
- De Landbouwer van Winxele van het 1ste kanton Leuven (K) : 382.
- Lanteern Magiek (K) : 355.
- Lapt Z'er af (K) : 411.
- De Leeuwenaar : 64, 239.
- De Leeuwsche Bode : 64, 241.
- De Lelie (T) : 59, 298.
- Leuvensch Handelsblad : 150.
- Het Leuvensch Nieuws : 53-54, 151.
- De Leuvensche Burgerstem : 148.
- De Leuvensche Duivenbond : 149.
- De Liberaal : 54-57, 152.
- Liberaal Kiesblad (K) : 357.
- Le Libéral : 54, 57, 154.
- Le Libéral de Louvain. De Vrijheid (K) : 403.
- Les Libéraux-Unis. De Vereenigde Liberalen (K) : 369.
- Liberté — Vrijheid (K) : 357.
- Het Licht : 52, 157.
- Het Licht. Blad voor de gemeente Erps-Querbs, Cortenberg, Everberg en Meerbeek (K) : 380.
- Licht en Liefde (T) : 300.
- Licht en Waarheid : 158.
- Het Licht. Kiesblad voor het arrondissement Leuven (K) : 388.
- Lisez — Leest Hier (K) : 349.
- De Loteling : 159.
- Louvain-Jeudi : 159.

- Louvain-Journal : 160.
- Louvain-Théâtre : 163.
- Le Louvaniste (1850-1857) : 50-53, 163.
- Le Louvaniste (1868-1869) : 53-54, 166.
- Lovensch Blad : 43-45, 167.
- Het Lovensch-Nieuws : 49, 168.
- Lucifer : 64, 108.
- Luna Parc van Thienen (K) : 399.
- Luna-Parc van Thienen. Het Toverpaleis van de Gilainstraat (K) : 413.

M

- Maandblad van de Koninklijke Maatschappij van Landbouw en Kruidkunde (T) : 298.
- Maendblad van den Lovenschen Kunstkring (T) : 300.
- Marche ! Op Weg ! (K) : 357.
- Le Messenger : 169.
- Messenger de l'Archiconfrérie de Notre Dame de Sacré-Coeur (T) : 65, 248.
- Le Messenger religieux de la Semaine : 59, 170.
- De Middelaer (T) : 301.
- Millions — Miljoenen (K) : 357.
- Le Moniteur de l'Enseignement Commercial (T) : 303.
- Moniteur de Louvain : 51-52, 171.
- Le Moniteur des Notaires de Louvain : 54, 172.
- De Morgenzon : 17, 44, 173.

N

- Naar de Toekomst : 64, 72.
- Le Neuf et l'Occasion (T) : 304.
- Nieuw Annoncenblad : 108.
- Nieuw Loven(T) : 58, 304.
- De Nieuwe Messias van Leuven (T) : 306.
- De Nieuwe Messias van Leuven. Kiesnummer (K) : 379.
- Nieuws- en Aankondigingsblad : 64, 73.
- Nieuws- en Annoncenblad : 242.
- Het Nieuws van Velthem-Beysssem van het 1ste kanton Leuven (K) : 381.
- Het Nieuwsblad van Diest : 63, 94.
- Notre Abeille — Onze Bie (T) : 261.
- Le Nouveau Conservateur (T) : 42, 306.
- Le Nouvelliste : 52-53, 174.
- Nummer 1 (K) : 389.
- Nummer 1 (K) : 390.
- Nummer 1. Kiesblad voor Bierbeek (K, 1907) : 400.
- Nummer 1. Kiesblad voor Bierbeek (K, 1911) : 409.
- Nummer 1 moet troef zijn (K) : 413.
- Nummer 2 (K) : 388.
- Nummer 2 (K) : 400.

- Nummer 2. Katholiek Kiesblad (K) : 403.
- Nummer 4 (K) : 386.
- Nummer één (K) : 400.
- Nummer Twee (K) : 405.

O

- L'Observateur Belge : 6, 16, 39-41, 176.
- L'Oeuvre du Père Damien (T) : 307.
- L'Offre (T) : 308.
- De Onafhankelijken van Kessel-Loo (K) : 376.
- Ons Blaadje (T) : 251.
- Ons Brabant : 64, 109.
- Ons Brabantsche Volk : 105.
- Ons Dorp (K) : 389.
- Ons Dorp. Bespreekt Onpartijdig de belangen van Bierbeek, Haasrode en Gehuchten (K) : 382.
- Ons Hageland : 99.
- Ons Klokje (T) : 350.
- Ons Programma voor de gemeenteraadsverkiezingen (K) : 376.
- Ons Streven (K) : 403.
- Ons Vlaamsche Volk (T) : 259.
- Onze Belangen (T) : 342.
- Onze Kongo (T) : 60, 308.
- Onze Kringen (T) : 342.
- Onze Missiën van Congoland, van Brazilië, enz. (T) : 334.
- Onze Strijd (K) : 400.
- Onze Strijd. Kiesblad der Werkliedenpartij van Herent (K) : 401.
- Onze Strijd. Kiesblad der Werkliedenpartij van Kessel-Lo (K) : 402.
- Onze Wekker (T) : 310.
- Onze Werken (K) : 402.
- Op ten Strijde (K) : 413.
- Orgaan van het Davidsfonds (T) : 18, 59, 310.
- Organe de la Boucherie Belge : 178.
- Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers (T) : 65, 250.

P

- Pachter Jan (K) : 357.
- Pachter Jan Klaas van Hever (K) : 383.
- Par le Scandale : 179.
- 't Parks Maandschrift (T) : 60, 257.
- Le Paysan (T) : 311.
- Peer die liegt en Jan die waarheid zegt (K) : 363.
- Peer la la (K) : 363.
- Peer recht uit (K, 1903) : 389.
- Peer recht uit (K, 1907) : 400.
- Peer recht uit. Spreekt nog eens de waarheid, de loutere waarheid (K) : 366.

- Peer recht uit. t'Aerschot verschijnende telkenmale de waarheid in gevaar is (K, 1895) : 374.
- Peer recht uit. t'Aerschot verschijnende telkenmale de waarheid in gevaar is (K, 1899) : 382.
- Peer regt uit. Kiesblad van Bierbeek (K) : 363.
- Peer regt uit. Kiesblad voor het arrondissement Leuven (K) : 357.
- Peer regt uit. t'Aerschot verschijnende telkenmale de waarheid in gevaar is (K) : 365.
- De Peeterman (T) : 312.
- Le Petit Messager de l'Oeuvre du Père Damien (T) : 313.
- Petites Affiches de l'arrondissement de Louvain : 40-42, 179.
- Pieter Coutereel : 180.
- Le Pigeon Brabançon — De Brabantsche Duif : 224.
- De Postduif : 180.
- Le Pour et le Contre : 181.
- De Prang (K) : 388.
- La Presse Brabançonne (T) : 313.
- Le Progrès : 51-52, 182.
- Le Propagateur du Rosaire (T) : 60, 314.
- Provinciale Kiezing van 5 juni 1904 (K) : 395.

Q

- Quelle Affaire (K) : 357.
- Questions Liturgiques (T) : 60, 315.

R

- Het Recht (K, 1894) : 373.
- Het Recht (K, 1896) : 374.
- Het Recht (K, 1896) : 379.
- Het Recht (K, 1900) : 386.
- Het Recht (K, 1911) : 411.
- Recht en Vrij (K, 1912) : 414.
- Recht en Vrij (K, 1912) : 415.
- Recht en Vrijheid (T) : 315.
- Recht en Waarheid (K) : 372.
- La Renommée : 42, 183.
- Le Réveil (1866-1890) : 53-56, 184.
- Le Réveil (1891-) : 56, 186.
- La Révision : 56, 187.
- Revue Augustinienne (T) : 316.
- La Revue Belge (T) : 59, 316.
- Revue-Cinéma (T) : 343.
- Revue de l'Industrie, de l'Agriculture et du Commerce (T) : 344.
- Revue de l'Ordre de Prémontré et de Ses Missions (T) : 60, 257.
- Revues des Revues (T) : 319.
- Revue du Culte Perpétuel de Saint-Joseph et de l'Oeuvre du Père Damien (T) : 320.

- Revue-Guide (T) : 319.
- Revue Pédagogique de l'Enseignement Rationnel (T) : 61, 344.
- Revue Vélocipédique. Belgisch Wielrijdersblad (T) : 60, 320.
- De Roede (K) : 408.
- Rood en Blauw (K) : 388.
- De Rozenkrans (T) : 60, 321.

S

- De Samenstrijd (K) : 399.
- De Samenstrijd — La Coalition (K) : 409.
- De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering (K, 1912) : 414.
- De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering (K, 1912) : 415.
- De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering. La Coalition contre le Ministère Clérical (K, 1910) : 408.
- De Samenstrijd tegen de Klerikale Regeering. La Coalition contre le Ministère Clérical (K, 1912) : 414.
- Samenwerkende Belangen. Intérêts Coopératifs (T) : 346.
- De Samenwerking (K) : 399.
- De Schoenmaker (T) : 321.
- 't Schoolleven (T) : 322.
- Het Schoteltje (T) : 251.
- La Semaine d'Averbode : 65, 77, 79.
- La Semaine de l'Enfance : 65, 78.
- La Sentinelle (K, 1848) : 48, 353.
- La Sentinelle (K, 1895) : 377.
- De Sint-Gorgoniusbode (T) : 18, 260.
- Het St.-Herman-Jozefblaadje : 65, 79.
- De Socialist : 57, 187.
- Souvenir de Montaigne (T) : 252.
- Den Spectateur Universeel : 36-37, 188.
- Le Spectateur Universel : 16, 36-37, 190.
- De Sportvereniging — L'Union de la Sport : 225.
- Het Stadhuis — L'Hôtel de Ville (K, 1903) : 392.
- Het Stadhuis — L'Hôtel de Ville (K, 1907) : 404.
- De Standaard van Herent (K) : 397.
- De Stem van Erps-Querbs (K) : 396.
- De Ster van Meerbeek (K) : 397.
- De Ster van Wilsede van het 1ste kanton Leuven (K) : 381.
- De Storm (K) : 388.
- De Stormklok (T, 1896-) : 62, 346.
- De Stormklok (T, 1908-) : 62, 347.
- De Stormklok. Kiesblad van de stad Thienen (K) : 392.
- De Stormklok. Kiesblad van het kanton Thienen (K) : 399.
- De Stormklok. Maandblad der Thiensche Werkliedenpartij (K) : 404.
- De Strijd (K) : 369.
- De Student (T) : 54.
- La Sucrierie Belge (T) : 347.
- La Swanze (K) : 371.

T

- Les Tablettes de l'Industrie Agricole (T) : 348.
- Tablettes électorales (K) : 353.
- Tablettes électorales du Journal de Louvain (K) : 354.
- Tervueren (K) : 413.
- De Thienenaar : 226.
- De Thienenaar — Le Tirlemontois (K) : 414.
- De Thienenaar : 62, 226.
- De Thienenaar (K) : 361.
- De Thienenaar — Le Tirlemontois : 61, 227.
- De Thienenaar — Le Tirlemontois (K, 1878) : 362.
- De Thienenaar — Le Tirlemontois (K, 1910) : 409.
- Thiensch Nieuws en Aenkondigingsblad : 61, 229.
- Thiensch Nieuwsblad : 228.
- De Thiensche Bode : 62, 228.
- Tijdschrift van Sint-Antonius Patronaat (T) : 261.
- De Toekomst : 56, 191.
- Toneelgids (T) : 348.
- Tout Louvain : 192.
- Le Tout Louvain : 192.
- De Tyden : 17, 44, 194.

U

- Uilenspiegel : 196.
- L'Union de Louvain : 19, 49, 51, 199.
- L'Union Démocratique : 56-57, 197.
- L'Union des Jeunes Filles Chrétiennes (T) : 59, 323.

V

- Vader Cats : 201.
- Het Vaderland : 52-54, 58, 202.
- Vaer Janssens (K) : 356.
- Le Véloce Sport Louvaniste (T) : 60, 324.
- Velthem-Beysses Belang (K) : 385.
- Velthem-Beysses Kiesblad (K) : 393.
- Het Verbond (K) : 382.
- De Vereenigde Werklieden (T) : 349.
- De Verenigde Werkman (T) : 325.
- Le Véritable Libéral Louvaniste (K) : 48, 354.
- La Vérité — Recht voor de Vuist (K) : 358.
- Vérité — Waarheid (K) : 357.
- La Vérité — De Waarheid (K, 1902) : 388.
- La Vérité — De Waarheid (K, 1904) : 395.
- De Verlossing — La Délivrance (K) : 410.

- La Vie Liturgique (T) : 60, 325.
- Vlaamsch Muzeum (T) : 326.
- De Vlaamsche Sportman : 109.
- De Vlaamsche Standaard (T) : 243.
- De Vlaamsche Wacht : 59, 204.
- De Vlag van Kessel-Loo (K) : 396.
- De Voergalm (K, 1895) : 375.
- De Voergalm (K, 1904) : 394.
- La Voix Publique — De Stem des Volks (K) : 358.
- Het Volk van Diest (K) : 383.
- Het Volksblad van Thienen : 62, 230.
- Het Volkshuis : 205.
- De Volksvriend (K) : 361.
- De Volkswil : 56-58, 206.
- Voor Ons Recht (T) : 327.
- De Voortplanter van de Rozenkrans (T) : 327.
- De Vooruitgang van Kessel-Loo en Blauwput (K) : 411.
- Voorwaarts (T) : 329.
- Vrank en Vrij : 62, 231.
- De Vriend van Godsdienst en Vaderland : 61, 232.
- Vrij en Vrank (K) : 393.
- De Vrije Burger — La Liberté (K) : 403.
- Het Vrije Leuven wil geen omwentelaars op 't Stadhuis (K) : 412.
- De Vrije Loovenaar — Louvain Libre (K) : 377.
- De Vrije Socialist (K) : 404.
- De Vrije Stem : 208.
- De Vrije Werkman van het 1ste kanton Leuven (K) : 381.
- Het Vrije Woord (T) : 329.
- De Vrijheid : 57, 209.
- De Vrijheid (K) : 388.
- De Vrijheid. Liberaal Kiesblad voor het 1ste kanton Leuven (K, 1904) : 394.
- De Vrijheid. Liberaal Kiesblad voor het 2de kanton Leuven (K, 1904) : 395.
- De Vrijheid. Liberaal Kiesblad voor het arrondissement Leuven (K, 1904) : 394.
- De Vrijheid van Kessel-Loo. La Liberté de Kessel-Loo (K, 1903) : 391.
- De Vrijheid van Kessel-Loo, La Liberté de Kessel-Loo (K, 1904) : 393.
- De Vrijheid van Winksele (K) : 397.
- De Vroolijke Loovenaar (T) : 328.
- De Vryheidsvriend : 52, 211.

W

- De Waarheid (K) : 383.
- De Waarheid. Aan de Kiezers van het Kanton Diest (K, 1890) : 369.
- De Waarheid. Katholiek Blad van Kessel-Loo. La Vérité. Feuille catholique de Kessel-Loo (K, 1907) : 403.
- De Waarheid. Katholiek Blad van Kessel-Loo. La Vérité. Feuille catholique de Kessel-Loo (K, 1911) : 411.
- De Waarheid. Katholiek Kiesblad (K, 1902) : 388.
- De Waarheid. Katholiek Kiesblad van het eerste kanton Leuven (K, 1904) : 397.
- De Waarheid. Katholiek Kiesblad voor Heverlee en het omliggende (K, 1904) : 397.

- De Waarheid. Onafhankelijk Blad voor Kessel-Loo (K, 1904) : 394.
- De Waarheid. Onafhankelijk Blad voor Kessel-Loo. Feuille indépendante de Kessel-Loo (K, 1899) : 384.
- De Waarheid. Onafhankelijk Blad voor Kessel-Loo. La Vérité. Feuille indépendante de Kessel-Loo (K, 1903) : 391.
- De Waarheid van Nosseghem (K) : 408.
- De Waarheid. Verschijnt wanneer het nodig is de belangen van Héverlé te verdedigen (K, 1907) : 402.
- De Waarheid. Verschijnt wanneer het nodig is de belangen van Heverlee te verdedigen (K, 1901) : 410.
- De Waarheid voor ogen gelegd aan de kiezers van Kessel-Loo (K) : 376.
- Waarom het kartel ? — Pourquoi le cartel (K) : 410.
- De Wacht (T) : 62, 350.
- De Wacht (K, 1907) : 404.
- De Wacht (K, 1910) : 410.
- De Waerheid : 212.
- De Waerheid. Katholiek Kiesblad van het arrondissement Leuven (K) : 356.
- De Waerheid. Katholiek Kiesblad van Leefdael (K) : 391.
- De Waerheid. Verschijnt wanneer het nodig is de belangen van Heverlee te verdedigen (K) : 380.
- De Waerheyd : 50-52, 212.
- De Waerheyd (K, 1850) : 354.
- De Waerheyd (K, 1851) : 354.
- De Waerheyd (K, 1854) : 355.
- De Ware Hoegaerdenier (K) : 402.
- De Ware Hougaerdenier (K) : 391.
- De Ware Volkstribuun (K) : 406.
- De Ware Vriend van Linden (K) : 397.
- Weekblad van Kessel-Loo : 105.
- Den Weergalm : 63, 95.
- De Weergalm van Aarschot : 64, 73-74.
- De Weergalm van Kessel-Loo (K) : 376.
- De Weergalm van Pellenberg (K) : 397.
- De Weergalm van Pellenberg van het 1ste kanton Leuven (K) : 381.
- Weg met de knechten van den Geldwolf (K, 1910) : 406.
- Weg met de knechten van den Geldwolf (K, 1911) : 413.
- De Wegwijzer : 96.
- Wekelyks Nieuws uyt Loven : 15, 19, 30-36, 213.
- De Wekker (K, 1906) : 399.
- De Wekker (K, 1908) : 405.
- De Wekker (K, 1910) : 409.
- De Wekker (K, 1912) : 414.
- De Wekker — Le Réveil : 63, 96.
- Werk der Katholieke Zendingen in Congo Vrijstaat (T) : 330.
- De Werker : 233.
- De Werkman : 62, 234.
- De Werkman (T) : 59, 330.
- De Werkman-Kiezer (K, 1894) : 374.
- De Werkman-Kiezer (K, 1895) : 378.
- De Werkman-Kiezer (K, 1896) : 379.
- De Werkman voor Wygmael en Herent van het 1ste kanton Leuven (K) : 380.
- 't Werkmansbelang (K, 14-X-1894) : 373.

- 't Werkmansbelang (K, 28-X-1894) : 373.
- Het Werkmansblad (T) : 59, 332.
- De Werkmanspartij van Hougaerden (K) : 376.
- 't Werkmansrecht (K) : 393.
- De Werkmansvriend : 63, 97.
- De Wijngaerd (T) : 333.
- Woe Es Hem Doe De : 216.

Z

- De Zaaier (T) : 334.
- De Zeelman (K) : 402.

II. LIJST VAN PERIODIEKEN NIET BEHORENDE TOT HET ARRONDISSEMENT LEUVEN

- L'Avenir : 42.
- L'Echo des Feuilles politiques et littéraires : 35.
- Gazet van Antwerpen : 58.
- Gazette de Bruxelles : 49.
- Gazette des Pays-Bas : 32.
- L'Indicateur Flamand : 33.
- Vooruit : 58.

III. LIJST DER PERSOONSNAMEN

A

A.V.C. : 287.
 Aarschot (Van) H.J. - Frooninckx : 217.
 Adam : 256.
 Adriaensen S.J. : 299.
 Adriaensen A. : 256.
 Adriaensen R. : 299.
 Adriaensen X.L. : 246.
 Aelvoet Hendrik : 131, 132.
 Alberdinck-Thym, Mej. : 299.
 Annoot C.-Braeckman : 265, 274.
 Assche (Van) Piet : 260.
 Averkamp A. : 299.

B

Baccaert Herman : 287.
 Bael (Van) A. : 82.
 Baelen Petrus : 197.
 Baels H. : 138.
 Baquet Charles : 134.
 Barthélémy Antoine : 39, 176, 177.
 Beauvuin Victor : 348.
 Becker (De) Emiel : 134.
 Becker (De) F.R. : 125.
 Beckers Leon : 93, 94.
 Beckers L. : 251, 252.
 Bécu-Meunier : 335.
 Belpaire Marie Elisabeth : 57, 299.
 Bergen Fr. - Mulders : 236.
 Berger : 256.
 Berghe (Van den) Josse : 32-33.
 Berrewaerts Alfred : 308, 314.
 Bernaert Edouard : 179.
 Bernaerts F. : 299.
 Bersou Léon : 273.
 Beublet Ph. : 181.
 Bevere (De) Leopold : 260.
 Blomme L.C. : 75, 79.
 Bloy Léon : 179.
 Bockel (Van) Guillaume : 43, 115, 201.
 Boeck (De) E. : 309.
 Boeckx A. : 349.
 Boels Léon : 156.

Bogaert (Van) S., Mej. : 299.
 Bogaerts K.J. : 302.
 Bommel (Van) : 42, 266.
 Bonaparte Napoleon : 38.
 Bonnen Jaak : 287.
 Bonte Louis : 289.
 Boogmans : 299.
 Bormans J.H. : 302.
 Bosmans Hugo : 205, 261, 273.
 Bosmans Hugo en Vanbrusselen : 138, 287.
 Bossche (Van Den) : 287.
 Bouché Alphonse : 351.
 Bouvry Eduard : 316.
 Bouwens J. : 138.
 Brans J.M. : 231.
 Brauwer (De)-Stock : 294.
 Broek (Van den) : 228.
 Broeckaert Herman : 287.
 Bronger, Mej. : 299.
 Buck (De) Jef : 260.
 Buerbaum Leonard : 260.
 Buggenhout (Van) : 256.
 Buisseret D. : 265, 274.
 Burfs Aran : 287.
 Busch : 299.
 Busschots Gustave : 129, 185.
 Butaye Maurice : 273.

C

Caimo : 43.
 Carpentier E. : 322, 407.
 Carton : 39, 177.
 Cats Jacob : 202.
 Cauwelaert (Van) August : 287.
 Cauwelaert (Van) Frans : 59, 138,
 287, 299.
 Ceuterick F. en R. : 410.
 Charliers : 32, 111.
 Charpentier E. : 322.
 Charpentier E. en Schoonjans J. :
 275, 284, 297, 305.
 Clabots Karel : 279.
 Claes Ernest : 287.
 Claes J. : 269.
 Claes P.J. : 37.

Clercq (De) R. : 299.
 Closson M. : 326.
 Cneudt (De) : 299.
 Cock (De) Joz. : 287, 299.
 Coeckelberghs Frans : 260.
 Collins : 214.
 Compiet C. : 246.
 Coompans M.P. : 192.
 Coop Isidoor-Bosmans : 100.
 Cooremans : 205.
 Corné J. : 178.
 Coppin Charles-Adrien : 51, 52, 114,
 115, 119, 171, 172.
 Cornelissen Norbert : 177.
 Courtin A. : 244.
 Cremers : 60, 120, 121.
 Cremers L. : 282, 375, 380, 387, 388,
 391, 392, 396, 399, 403.
 Cremers L., Wed. : 408.
 Cresens Frans : 72, 73.
 Crockaert Robert : 273.
 Croquison : 273.
 Cruyssen (Van den) : 208.
 Cuelens G. : 127, 168, 294.
 Cuppens : 299.
 Cuypers Hubert : 299.

D

Damme (Van) Alfons : 68.
 Damme (Van)-Torck : 68.
 David Jan-Baptist : 302.
 Dayez Michel : 273.
 Debusscher : 201.
 Decremer : 118, 124, 298.
 Decupere Emiel : 235.
 Dedan Jean : 273.
 Defives : 250.
 Defives Louis : 78.
 Degive François : 345.
 Deheen : 42.
 Dehoperé Louis : 241.
 Dekeyser H. : 263, 290.
 Dekeyser H. en Smeesters P. : 286,
 297.
 Delepierre J. :
 Delescaille L. : 343.
 Delplace A.-Claeys : 107.
 Deschuifeleer J. : 43.
 Descurtins, Mej. : 299.

Desmet M. : 309.
 Desutter Marc : 404.
 Devrez L.V. : 326.
 Doncker : 39, 177.
 Dony E. : 267.
 Drijvers G. : 101, 102, 103, 106.
 Drijvers G.-Viskens : 236, 237.
 Dropsy Hubert-Joseph : 48, 119, 122.
 Dumont Herman : 156.
 Dusart Louis : 144.
 Dusart en Vandenbroeck : 43, 110,
 143, 144.
 Duvivier, Wed. : 280.
 Duyckers, Mej. : 299.

E

Ectors Paul : 278.
 Edens H. : 287.
 Eeckhout Joris : 287.
 Elhougne (d') Antoine-François : 39,
 40, 41, 141, 177.
 Elhougne (d') Leonard-Prosper : 40,
 141.
 Elsken (Van den) Jean-Joseph : 36.
 Emstede-Wullen, Mevr. : 299.
 Ersman P. : 299.
 Even (Van) Ed. : 326.
 Evers Fr.J. : 287.
 Evrard J. Antoine : 53, 129.
 Eynde (Van den) Jozef : 138.

F

Fèron P.-Vrau : 316.
 Feyen J.J. : 250.
 Fizenne : 44.
 Frijters Rud. : 287.
 Fontaine Jean : 273.
 Fontaine Th. : 311, 312.
 Fonteyn August : 279, 282, 317,
 319, 376.
 Fonteyn C.J. : 60, 117, 170, 264,
 320.
 Fonteyn Charles : 274, 326, 363.
 Fonteyn Karel : 310.
 Forneville Edouard : 311.

Franckelemon Louis : 208.
Franken G.H. : 246, 247, 248.
Frateur L. : 256.
Fréneau Louis : 156.
Frère L. : 334.

G

G.H. : 287.
Gaillard : 348.
Gaillard M. : 339, 344.
Geens G. : 349.
Geerts L. : 218, 219, 226, 227.
Gesair (Von), Mevr. : 299.
Gevelle H. : 267.
Ghysebrechts : 216.
Ghysebrechts H. : 202, 318.
Gilis L. : 260.
Glénison : 299.
Gobbelschroy (Van) : 33.
Goossens J.E. : 56, 199.
Goussens J. : 370.
Govaerts Pierre : 81, 82, 97.
Graef (De) P.C. : 117.
Gramberen (Van) : 299.
Grève (De) J. : 239.
Grietens Juul : 287.
Grunderbeeck (Van) Léon : 57, 60,
153, 156, 210, 388, 391, 394, 398,
403.
Grunderbeeck (Van) Léon, Wed. :
156, 210.
Grunderbeeck (Van) Léon, Wed.-Mar-
tens : 156, 210, 408, 410, 412, 415.
Guedens F.M. : 254.
Gusmao (de) Arauyo Domingos : 263.

H

Hahn Jan-Van Mol : 74, 398.
Halfnants Louis : 364.
Hammenecker Jan : 287, 299.
Havermans : 344.
Havermans Adriaen : 49, 62, 63, 83,
87, 355, 368, 369, 370, 373, 375,
379, 383, 387, 390, 398, 401, 405.
Haumont Jozef : 177.

Heeren ('s) : 221, 222, 233, 337, 338,
371, 414.
Hegh E. : 256.
Hellen J. : 290.
Helleputte Joris : 55, 271, 285.
Henckens M. : 62, 84.
Henderickx : 138.
Hendrickx A. : 288, 328.
Hendrihs, S.J. : 299.
Henroz Yves : 273.
Henseval : 256.
Henot Herman : 343.
Hérault Max : 324.
Hermans : 299.
Hermans, Mej. : 299.
Herremans T.Q. : 52, 157, 158, 301.
Hessens Victor : 208, 347.
Heyman H. : 259.
Hislaire René : 273.
Hollebeke (Van) Bernard : 294, 345.
Hondt (D') Gustaaf : 360.
Horen (Van) Alphonse : 85.
Hove (Van) J. : 322.
Hoyweghen (Van) Hendrik : 56, 57,
207, 209, 306, 347, 376, 377, 378,
379, 385.
Huising Th. : 299.
Hullebroeck E. : 299.
Hynderickx L. : 371, 372.

I

Ickx F. : 384, 388, 392.
Ickx Ferdinand : 54, 134, 173, 204.
Ickx F.B. : 200, 201, 355.
Ickx Ferdinand en zuster : 134, 173,
204.
Ickx Wed. : 173.
Ickx Wed. en zoon : 126, 134, 204,
274, 359, 361, 362, 364, 365, 366,
367.
Ickx en Geets : 48-49, 51, 60, 113,
119, 121, 122, 173, 174, 195, 200,
354.
Ingelberts F.X.-Van De Weyer : 67,
68, 71.
Ingelberts K.-Du Bois : 71.
Istas J.B. : 271, 296, 311, 316, 327,
376.

Iweins Henri-Marie : 314, 321.

J

J. : 287.
J.D.C. : 287.
J.T. : 290.
J.S. : 287.
Jacobs C. : 208.
Jacobs Johannes : 214.
Jacobs Médard : 134.
Jacotot : 294-295.
Jansen J.E. : 257.
Joke : 287.
Joos-Christiaens Judore : 85.
Joos, Wed.-Christiaens : 85.
Jorand L.-Dusart : 49, 60, 130, 143,
144, 169, 274, 353, 354, 356.
Jorand-Vaes J. : 143, 144.
Jordens Fr. R.J. : 260.
Jorssen J. : 355.
Jossa J. : 268.
Jozef II : 35, 36, 123.

K

K.E. : 287.
Kayaerts Jan : 325.
keerl : 290.
Kerckhove (Van De) Robert : 273.
Keuller F.G. : 232.
Keyser (De) : 175.
Kleyntjens Jul : 287.
Klock Winand : 56, 198.
Kluyskens A. : 287.
Krekelberg J. : 267.
Krinkels L. : 349.
Kuyl, Wed. en Zoon : 333, 412, 413.

L

Lacquet Maurice : 287.
Laey (De) K. : 287.
Laey (De) Om. : 287.

Lambrechts Lambrecht : 287.
Lambrechts (De) : 123.
Lamine : 410.
Langendonck (Van) : 30-31, 214.
Langendonck (Van) Prosper : 57, 207-
208, 322.
Lannoy (De) : 33, 34, 35.
Laporta August : 59, 138.
Laumans F.-Anthoni : 101.
Lauwers E. : 299.
Lehmkuhl A., S.J. : 262.
Lejeune Freddy : 273.
Lenaerts Paul : 254.
Lennaerts Robert : 150.
Lepère Jos : 372.
Leplace Edm. : 256.
Leopold I : 41.
Lesigne Maurice : 273.
Levasseur : 348.
Lille (De) Victor : 260.
Linden (Van) J. : 249.
Linnebank J. : 287, 299.
Lintermans en Smets : 389.
Loneux (de) Albert : 273.
Loo (Van) : 349.
Loo (Van) Ovide-Gillemot : 101.
Loo (Van) R.-Verschueren : 101.
Loosen J. : 61, 220, 228.
Lorreinen (Van) Karel-Alexander : 30-
31.
Louis L.J.C. : 340, 341.
Luesemans (de) Charles : 50, 144,
165.
Luytgaerens : 256.

M

Maheu J. : 57, 207.
Mallinger L. : 267.
Manceaux-Hoyois : 345.
Marcas : 256.
Maria-Theresia, keizerin : 30.
Marré : 312.
Marré (De) M. : 271.
Marguery Eugène : 153.
Marguery Léonard : 155, 156, 165,
185.
Martens Edouard : 134.
Mascard G. : 184, 185.

Massar : 354, 355, 386.
 Massar Victor : 56, 57, 148, 153,
 155, 187, 367, 368.
 Massar, Wed. : 50, 52, 153, 155, 164,
 165, 167, 175, 182, 183, 211, 212,
 274, 356, 358, 359, 360, 361, 373,
 377, 380, 385.
 Massar-Meyer : 141, 353.
 Massar-Meyer, Wed. : 164, 165.
 Mat (De) J. : 176.
 Matthys : 288, 297.
 Meenen (Van) Pierre-François : 39, 40,
 41, 142, 177.
 Meenen (Van den) Ch. : 178.
 Mees Cesar : 287.
 Meeus Fr. : 299.
 Meeus J. mej. : 299.
 Melchior Félix : 210.
 Melis Hubert : 231.
 Mellaerts Jan-Ferdinand : 58, 271.
 Mendiant Albert : 273.
 Merckx Emile : 224.
 Merckx P.J. : 61, 224, 341, 345.
 Meulemans Arthur : 287, 299.
 Meulemans Charles : 188, 207, 208.
 Meulemans L. : 271.
 Meulemans Michel : 329, 375, 384,
 390, 403, 410.
 Meulemans Alfons-De Preter : 181,
 273, 257, 305, 384, 389, 392, 401,
 409, 412.
 Meus B., o.p. : 78.
 Meus B.J. : 250.
 Meyboom, Mej. : 299.
 Meyer Jozef : 38, 39, 136, 141.
 Meyer, Wed. : 189.
 Meysmans Leon : 208, 346, 347.
 Michel Franciscus : 136, 189.
 Michel J. : 124.
 Michel J.P.G. : 36, 37, 189, 191.
 Minart A. : 409.
 Mispelter Ed. en C. :
 Mits Bernard : 290.
 Moeller : 201.
 Mullie : 256.
 Muls Jef : 287, 399.
 Muyttenaere (De) G. : 374.

N

Naveau Victor : 260.

Nelis Odilon : 260.
 Nieuwenburgh (Van) L. : 104, 105,
 261.
 Nijs August : 69, 73, 382.
 Nijs V. : 69.
 Noël Ed. : 219, 224.
 Noël Gustaaf : 224, 361.
 Noest Angelika : 288.
 Noot (Van der) Hendrik : 37.
 Noullet Maurice : 273.
 Noyau : 299.

O

Oever (Van Den) Karel : 287.
 Olbrechts A.-De Maeyer : 100.
 Onckels :
 Onyn de Chastre (d') : 41.
 Opdebeeck Lod. : 260.
 Overmans Alfons : 77.

P

Pasteyns en Robyns : 121, 122, 353.
 Pauw (De) : 268.
 Peemans Antoins : 40, 142.
 Peemans Henri, Louis : 40, 50, 51,
 142, 144, 165, 167.
 Peers : 256.
 Peeters : 60.
 Peeters Charles : 240, 241.
 Peeters Charles : 170, 264, 284, 286,
 292, 304, 308, 314, 321, 330, 332,
 358, 371, 372, 376, 390, 393, 402,
 404, 412, 415.
 Peeters Jean-Charles : 240, 241.
 Peeters Karel : 352.
 Peeters A.-Ruelens : 274.
 Pereira Antonio Alvares : 263.
 Pernet-Dérême : 351.
 Persyn Jul : 287.
 Peters H. : 302.
 Pietersz J. : 302.
 Piette Alois : 237.
 Pittomvils H. : 159.
 Plasschaert J.B. : 177.
 Polleunis en Ceuterick : 265, 269,
 276, 305, 307.

Praet (Van) Fritz : 334.
Preto Rollaó : 263.
Prion P. : 207.
Prouw (De) : 256.
Puttemans F. : 207.
Puyvelde (Van) : 287.

R

Ram (de) : 42, 266, 307.
Ramaeckers J.-Crufts : 226.
Ravensteyn (Van) : 299.
Reeckmans J.-Vanderauwera : 333.
Reinaerts Leo : 287.
Reinans N.A. : 408.
Remy : 44.
Reynaerts : 339, 344, 348.
Reynaerts L. : 61, 221, 222.
Ribeiro Ramos : 263.
Ridder (De) Felix : 129.
Rie : 290.
Riel (Van), Mej. : 299.
Robberechts L., o.p. : 77.
Roberti : 201.
Robyns : 301, 313, 357.
Robyns, Wed. : 138, 139, 197.
Rock, L. : 259, 349.
Roeper (De) Alf. : 287.
Rondou W.F. :
Ronse Herman : 260.
Rooy (Van) en De Brabander : 300.
Roussel A. : 40, 141.
Ruelens A.-Peeters : 311.
Rutten, pater : 299.
Rutten, Mgr. : 76.
Rutten Felix : 287, 299.

S

Salomons A., Mej. : 299.
Salsman, s.j. : 299.
Samb Pierre : 273.
Sauveur L. : 345.
Savoné J. : 52, 56, 60, 112, 129, 284.
Savoné J. en Cie : 151, 175, 184, 274.
Savoné J. en V. : 275.
Savoné J.-Dekkers : 184, 186, 194,

275, 320, 321, 324.
Schaepmans J.K. : 246.
Scharpé L. : 59, 138, 309.
Scheidt en Co. : 253.
Schoenmaker (De) A. : 267.
Schollaert François : 364.
Schollaert Frans : 271.
Schools Hendrik :
Schoubroeck (Van) A. : 189.
Schoubroeck (Van) L. : 90, 98, 373,
374, 375.
Schrijvers J. : 108-109.
Schrijvers J. De Bie : 106, 110.
Schuermans-Medaer : 343, 399, 413.
Seldeslachts-Ingelberts : 67, 68, 375.
Sentelet : 123.
Sevens Theodoor : 260.
Siguera (de) Ascenso : 263.
Silvercruys Robert : 273.
Smeesters : 60.
Smeesters Charles : 281.
smeesters P. : 256, 258, 268, 270,
286, 390, 395, 401, 402, 407, 408,
412, 414, 415.
Smeesters, Wed. : 281, 383.
Smeesters W.-Lefrère : 103, 104, 259,
260.
Sneyers Fr. : 256.
Spincemaille Juul : 287.
Sprengers Jan : 207, 208.
Staes Jean-Baptist : 30, 32, 33, 34, 35,
214, 215.
Staes, Wed., 277.
Stas, Wed. : 282.
Steenhoff-Smulders Albertine : 299.
Steppé T. : 287.
Sterckx : 42, 266.
Sterckx Frans : 150.
Stevens Frans : 230.
Stevens P.J. : 230, 231, 362.
Steylers A. : 259.
Stirlet Adolphe : 292.
Storme Julius : 287.
Stracke D.A., S.J. : 349.
Streuvelds Stijn : 287.
Strever (De) Karel : 287.
Stroobants J. : 328.
Stroobants J.B. : 272.
Stroobants J.P. : 194, 329.
Stuckens : 289.
Swillen : 61.
Swinnen P. : 99.

T

Taminiau E. : 192.
 Tartre cadet : 39, 176, 177.
 Tassier A.-Swillen : 225, 227, 336, 338, 399, 409, 414.
 Terwagne : 43.
 Theunis A. : 311, 312.
 Thiry Ant. : 287.
 Tichelen (Van) Th. : 299.
 Tielemans T. : 208.
 Tielen (Van) Alfons : 207, 400, 405.
 Tillot Alex : 326.
 Tilman Charles : 317.
 Timmermans C., Wed. : 163, 194.
 Timmermans Felix : 287.
 Timmermans G., Wed. : 323, 377, 385.
 Timmermans L. : 405.
 Timmermans-Deknop : 269, 298, 334, 393, 401, 402.
 Tongel (Van) N.J. : 246.
 Troost J. : 238.
 Troostenbergh (de) Max : 254.
 Truyaerts P. : 287.
 Tuerlinckx Frans : 72.
 Tuerlinckx F.-Boeyé : 72, 243, 400.
 Tuerlinckx Herman-Van Noten : 70.
 Tychon François : 345.
 Tyck E.C. : 271.

U

Udekem (d') : 165.
 Ulens Pierre : 270.
 Urban Louis-Joseph : 31, 35, 37, 123.
 Uten E. en J. : 91, 92.
 Uten Frans : 63, 91, 92, 369, 370.
 Uystpruyst A. : 162.
 Uystpruyst-Dieudonné : 160, 162, 262.

V

Vaes A. : 81.
 Vancampenhout S. : 116.

Vandemoortele : 208.
 Vandenbroeck J.A. : 260.
 Vandenschriek : 201.
 Vandensteene B. : 302.
 Vanderauwera Marcel : 273.
 Vanderhaert Johannes-Baptista : 111.
 Vanderborcht J.J. : 383.
 Vanderhulst Jan : 158.
 Vandermeeren Aug. : 349.
 Vanderstappen : 285.
 Vanderstappen en Decoster : 136, 150.
 Vanderwijken J. : 404.
 Vandezande : 40, 146.
 Vanhoebroeck : 61, 362.
 Vanhoebroeck H. : 234.
 Vanhoebroeck Jozef : 234, 235, 374, 387.
 Vanhoebroeck Jozef en zuster : 336.
 Vanhoebroeck-Goidts : 349, 378, 379, 391, 399, 402, 405, 409, 413, 414.
 Vanhoebroeck J.-Stevens : 228, 342.
 Vanlinthout : 40, 42, 125, 146, 275, 411, 412.
 Vanlinthout Cie : 146, 303.
 Vanlinthout frères : 146, 147.
 Vanlinthout J. : 382, 385, 386, 388, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 403, 407.
 Vanlinthout Jozef : 146, 147, 290, 295, 380, 381.
 Vanlinthout en Vandezande : 146, 266, 280, 283, 307.
 Vannerus Jules : 254.
 Vanonckelen Emile : 219.
 Vantielen A. : 205.
 Varinck J. : 287.
 Verbiest G. : 299.
 Verbiest Hugo : 299.
 Verbiest P.J. : 264.
 Verborcht Gabriel : 287.
 Verheyden-Frooninckx, Wed. : 217.
 Verheyden (Kinderen)-Frooninckx : 217.
 Verheyden-Heroos : 218.
 Vermandere Raf : 287.
 Vermeylen Guy : 273.
 Verteneuil F. : 341.
 Vervloet J.A. : 259, 260.
 Vetten C., Mej. : 299.
 Vinckx Firmin : 343.

Vinckx J.F. : 260.
Visschers P. : 302.
Vitters P. : 231.
Vliebergh Emiel : 59, 256, 299.
Vocht (De) L. : 299.
Vogels Louis : 188.
Vossen Jos : 350, 351.
Vrancken-Smets : 318.
Vromant en C. : 296, 299, 324, 326.

W

Waefelghem (Van) Raphaël : 254.
Walgrave A. : 299.
Walter Tj. : 290.
Wauters J. : 256.
Wauters P. : 256.
Wauters-Bourlard : 303.
Weert (Van) Bert :
Weveling A. : 287.
Wilde (De) Michel-Philippe : 61, 230.
Willem I : 39, 40, 41, 43.
Willenaers : 155.
Winter (De) Charles : 63, 91, 92, 94,
96.
Winter (De) R. : 81, 82.
Wintraecken en Co : 413.
Witte (De) Aloysius : 309.
Wolffers J. : 44, 174, 195.
Wouters A. : 257, 258.
Wouters Jos, o.p. : 76.
Wouters J.-Ickx : 173, 204, 253, 394,
404.

Z

Zand Frans : 259.
Zuure B. : 309.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. Verantwoording	3
2. Bronnen en Bibliografie	9
3. Bewaarplaatsen	15
Afkortingen	21
4. Toelichting	22
HOOFDSTUK I : <i>Overzicht en ontwikkeling van de pers in het arrondissement Leuven (1773-1914)</i>	29
Inleiding	29
1. Evolutie van de Leuvense Pers (1773-1914)	30
A. De pers onder het Oostenrijks Bewind (1773-1789)	30
B. Het einde van het Oostenrijks Bewind en de Franse Periode (1789-1814)	36
C. De pers in het Verenigd Koninkrijk en de Belgische Staat tot de afschaffing van het dagbladzegel (1814-1848)	38
D. Bloei van de politieke pers na de afschaffing van het dagbladzegel (1848-1885)	47
E. De groeiende aandacht voor de politieke, sociale en kulturele aspiraties van de lagere klassen (1885-1914)	55
2. Evolutie van de pers te Tienen (1844-1914)	61
3. Evolutie van de pers te Diest (1842-1914)	62
4. De pers in de kleinere centra van het arrondissement	63
HOOFDSTUK II : <i>Lijst der kranten</i>	67
Aarschot	67
Averbode	74
Boortmeerbeek	80
Diest	80
Glabbek-Zuurbemde	99
Haacht	99
Hoegaarden	103
Kessel-Lo	104
Kortenberg	106

Leuven	110
Lubbeek	217
Tienen	218
Werchter	236
Wezemaal	237
Zoutleeuw	238
HOOFDSTUK III : <i>Lijst der tijdschriften</i>	243
Aarschot	243
Averbode	244
Diest	251
Herent	252
Heverlee	253
Hoegaarden	258
Kessel-Lo	261
Leuven	262
Tervuren	334
Tienen	335
Vertrijk	350
Zittert-Lummen (Zétrud-Lumay)	351
Zoutleeuw	351
HOOFDSTUK IV : <i>Lijst der Kiesbladen</i>	353
INDEX	415
I. Lijst van periodieken	415
II. Lijst van periodieken niet-behorende tot het arrondissement Leuven	430
III. Lijst van persoonsnamen	431

**PUBLICATIONS DU CENTRE INTERUNIVERSITAIRE
D'HISTOIRE CONTEMPORAINE
UITGAVEN VAN HET INTERUNIVERSITAIR CENTRUM VOOR
HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS**

**HISTOIRE ECCLESIASTIQUE ET MAÇONNIQUE —
KERK- EN MAÇONNIEKE GESCHIEDENIS**

- A. SIMON, Notes sur les archives ecclésiastiques. 1957. (Cahiers-Bijdragen 2.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- A. SIMON, Inventaires d'archives. (Papiers Villermont. Archives de la nonciature à Bruxelles. Archives des églises protestantes.) 1957. (Cahiers-Bijdragen 3.) fr. 60 (abonnement fr. 50)
- A. SIMON, Inventaires d'archives. (Evêché de Namur. Château de Gaesbeek. Famille Van Meenen. Cure de Sainte-Gudule, Bruxelles. Famille Croij. Eglise Evangélique, Verviers) 1958. (Cahiers-Bijdragen 5.)
Epuisé
- A. SIMON, Inventaires d'archives. (Famille Licot. Papiers de Missiesy. Nonciature de Bruxelles. d'Ansembourg. Rédemptoristes (Bruxelles). d'Anethan. de Béthune. 't Serstevens. Evêché de Liège.) 1960. (Cahiers-Bijdragen 14.)
Epuisé
- A. DEBLON, P. GÉRIN, L. PLUYMERS, Les archives diocésaines de Liège. Inventaires des fonds modernes. 1978. (Cahiers-Bijdragen 85.)
- A. SIMON, Réunions des Evêques de Belgique, 1830-1867. Procès-verbaux. 1960. (Cahiers-Bijdragen 10.)
fr. 260 (abonnement fr. 215)
- A. SIMON, Réunions des Evêques de Belgique, 1868-1883. Procès-verbaux. 1961. (Cahiers-Bijdragen 17.)
fr. 270 (abonnement fr. 230)
- A. SIMON, Evêques de la Belgique Indépendante (1830-1940). Sources d'Archives. 1961. (Cahiers-Bijdragen 21.)
fr. 160 (abonnement fr. 135)
- Sources de l'histoire religieuse de la Belgique. — Bronnen voor de religieuze geschiedenis van België. 1968. (Cahiers-Bijdragen 54.)
fr. 330 (abonnement fr. 280)
- M. WALCKIERS, Sources inédites relatives aux débuts de la J.O.C. (1919-1925). 1970. (Cahiers-Bijdragen 61.)
fr. 460 (abonnement fr. 390)
- W. ROMBAUTS, Het Paasverzuim in het Bisdom Brugge (1840-1911). Bijdrage tot de geschiedenis van het kerkelijk leven in West-Vlaanderen. 1971. (Bijdragen-Cahiers 62.)
fr. 460 (abonnement fr. 390)
- E. WITTE, avec la collaboration de F.V. BORNÉ, Documents relatifs à la franc-maçonnerie belge du XIXe siècle. 1830-1855. 1973. (Cahiers-Bijdragen 69.)
fr. 1.400 (abonnement fr. 1.190)

PRESSE — PERS

- A l'échelon national — Op nationaal vlak
- A. J. VERMEERSCH en H. WOUTERS, Bijdragen tot de geschiedenis van de Belgische Pers, 1830-1848. 1958. (Bijdragen-Cahiers 4.)
Uitverkocht
- J. WILLEQUET, Documents pour servir à l'histoire de la presse belge, 1877-1914. 1961. (Cahiers-Bijdragen 16.)
fr. 140 (abonnement fr. 120)
- R. VAN EENOO en A. J. VERMEERSCH, Bibliografisch repertorium van de Belgische pers, 1789-1914. 1962. (Bijdragen-Cahiers 23.)
fr. 140 (abonnement fr. 120)
- R. VAN EENOO en A. J. VERMEERSCH, Bibliografisch repertorium van de Belgische pers — Répertoire bibliographique de la presse belge, 1789-1914. II, 1973. (Bijdragen-Cahiers 74.)
fr. 280 (abonnement fr. 240)
- J. LORY, Panorama de la presse belge en 1870-1871. 1963. (Cahiers-Bijdragen 32.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- M. LEROY, La presse belge en Belgique libre et à l'étranger, en 1918. 1971. (Cahiers-Bijdragen 63.)
fr. 570 (abonnement fr. 490)

A l'échelon regional et local — Op regionaal en lokaal vlak

- J. LECLERCQ-PAULISSEN, Contribution à l'histoire de la presse tournaisienne depuis ses origines jusqu'en 1914. 1958. (Cahiers-Bijdragen 6.) fr. 110 (abonnement fr. 95)
- M. DE VROEDE, De Vlaamse Pers in 1855-1856. 1960. (Bijdragen-Cahiers 12.) fr. 120 (abonnement fr. 100)
- R. VAN EENOO, De pers te Brugge, 1792-1914. Bouwstoffen. 1961. (Bijdragen-Cahiers 20.) fr. 370 (abonnement fr. 315)
- L. WILS, De liberale Antwerpse dagbladen: 1857-1864. 1962. (Bijdragen-Cahiers 26.) fr. 100 (abonnement fr. 85)
- M. DE VROEDE, De Belgisch-Limburgse pers van 1830 tot 1860. 1963. (Bijdragen-Cahiers 28.) fr. 350 (abonnement fr. 300)
- E. VOORDECKERS, Een bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers in de negentiende eeuw. 1964. (Bijdragen-Cahiers 35.) fr. 1020 (abonnement fr. 870)
- H. LIEBAUT, Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst (1840-1914). 1967. (Bijdragen-Cahiers 41.) fr. 290 (abonnement fr. 245)
- A. J. VERMEERSCH, Répertoire de la presse bruxelloise, 1789-1914. — Repertorium van de Brusselse pers, 1789-1914. (A-K). 1965. (Cahiers-Bijdragen 42.) fr. 740 (abonnement fr. 630)
- H. GAUS en A. J. VERMEERSCH, Répertoire de la presse bruxelloise, 1789-1914. — Repertorium van de Brusselse pers, 1789-1914. (II, L-Z). 1968. (Cahiers-Bijdragen 50.) fr. 1150 (abonnement fr. 980)
- E. VOORDECKERS, Drukkers en pers in het arrondissement Roeselare (1847-1914). 1965. (Bijdragen-Cahiers 43.) fr. 320 (abonnement fr. 270)
- M. L. WARNOTTE, Etude sur la presse à Namur, 1794-1914. 1967. (Cahiers-Bijdragen 44.) fr. 565 (abonnement fr. 485)
- H. DEGRAER, W. MAERVOET, F. MARTENS, F. SIMON, A.-M. SIMON-VAN DER MEERSCH, Repertorium van de Westvlaamse pers, 1807-1914. 1968. (Bijdragen-Cahiers 48.) fr. 670 (abonnement fr. 570)
- H. DE BORGER, Bijdrage tot de geschiedenis van de Antwerpse pers. Repertorium, 1794-1914. 1968. (Bijdragen-Cahiers 49.) fr. 1150 (abonnement fr. 980)
- A. THYS, met medewerking van G. BULTHÉ en A.M. SIMON-VAN DER MEERSCH, Repertorium van de pers in de provincie Antwerpen (behoudens de stad Antwerpen en de kantons Mechelen en Puurs). 1969. (Bijdragen-Cahiers 58.) fr. 600 (abonnement fr. 510)
- R. MESSENS, Repertorium van de Oostvlaamse pers (met uitzondering van Gent en het arrondissement Aalst) 1784-1914. 1969. (Bijdragen-Cahiers 59.) fr. 780 (abonnement fr. 665)
- P. GÉRIN et M. L. WARNOTTE, La presse liégeoise de 1850 à 1914. Répertoire général. 1971, (Cahiers-Bijdragen 65.) fr. 1170 (abonnement fr. 1000)
- M. RYCX D'HUISNACHT, Répertoire de la presse de l'arrondissement de Nivelles au XIXe Siècle. 1970. (Cahiers-Bijdragen 66.) fr. 520 (abonnement fr. 445)
- P. RYCKMANS, Drukkers en pers te Mechelen, 1773-1914. Repertorium. 1972. (Bijdragen-Cahiers 70.) fr. 1220 (abonnement fr. 1040)
- A. CORDEWIENER, Etude de la presse liégeoise de 1830 à 1850 et répertoire général. 1972. (Cahiers-Bijdragen 71.) fr. 600 (abonnement fr. 510)
- M. SIMON-RORIVE, La presse socialiste et révolutionnaire en Wallonie et à Bruxelles de 1918 à 1940. 1974. (Cahiers-Bijdragen 75.) fr. 400 (abonnement fr. 360)
- J.-P. DELHAYE, La presse politique d'Ath des origines à 1914. 1974. (Cahiers-Bijdragen 77.) fr. 300 (abonnement fr. 255)
- P. GÉRIN, Presse populaire catholique et presse démocrate chrétienne en Wallonie et à Bruxelles (1830-1914). 1975. (Cahiers-Bijdragen 80.) fr. 600 (abonnement fr. 510)
- C. LUC-JORIS, La presse de Huy (1830-1914). 1975. (Cahiers-Bijdragen 82.) fr. 500 (abonnement fr. 425)
- PH. MOTTEQUIN, Répertoire de la presse de la province de Luxembourg (1760-1940). 1977. (Cahiers-Bijdragen 84.)

- W. NAUWELAERTS, Bijdrage tot de geschiedenis van de pers in het arrondissement Leuven. Repertorium (1773-1914). 1978. (Bijdragen-Cahiers 86.)
 F. JORIS, Etude de la presse verviétoise de 1818 à 1850. 1978. (Cahiers-Bijdragen 87.)

Monographies — Monografieën

- M. BLANPAIN, Le „Journal de Bruxelles”. Histoire interne de 1863 à 1871. 1965. (Cahiers-Bijdragen 39.) fr. 90 (abonnement fr. 80)
 J. VANDER VORST-ZEEGERS, Le „Journal de Bruxelles” de 1871 à 1884. 1965. (Cahiers-Bijdragen 36.) fr. 480 (abonnement fr. 410)
 M. L. WARNOTTE, „L'Ami de l'Ordre”, Quotidien catholique namurois de 1839 à 1914. 1968. (Cahiers-Bijdragen 51.) fr. 210 (abonnement fr. 180)
 N. PIEPERS, „La Revue Générale” de 1865 à 1940. Essai d'analyse du contenu. 1968. (Cahiers-Bijdragen 52.) fr. 170 (abonnement fr. 145)
 D. LAMBRETTE, Le journal „La Meuse”, 1855-1955. 1969. (Cahiers-Bijdragen 55.) fr. 220 (abonnement fr. 190)
 J.-L. DE PAEPE, „La Réforme”, organe de la démocratie libérale (1884-1907). 1972. (Cahiers-Bijdragen 64.) fr. 425 (abonnement fr. 380)

BIBLIOGRAPHIE — BIBLIOGRAFIE

- M. DE VROEDE, Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging, 1830-1860. 1959. (Bijdragen-Cahiers 8.) Uitverkocht
 J. DHONDT et S. VERVAECK, Instruments biographiques pour l'histoire contemporaine de la Belgique. 1960. 2e éd. (Cahiers-Bijdragen 13.) fr. 140 (abonnement fr. 120)
 D. DE WEERDT, Publications officielles de la Belgique contemporaine, 1963. (Bijdragen-Cahiers 30.) fr. 650 (abonnement fr. 555)
 P. GÉRIN, Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1789-1831. 1960. (Cahiers-Bijdragen 15.) Epuisé
 S. VERVAECK, Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1831-1865. 1965. (Cahiers-Bijdragen 37.) fr. 460 (abonnement fr. 390)
 J. DE BELDER et J. HANNES, Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1865-1914. 1965. (Cahiers-Bijdragen 38.) fr. 460 (abonnement fr. 390)

ARCHIVES ECONOMIQUES — EKONOMISCHE ARCHIEVEN

- M. COLLE-MICHEL, Les archives de la S.A. Cockerill-Ougrée des origines à nos jours. 1959. (Cahiers-Bijdragen 9.) fr. 60 (abonnement fr. 50)
 M. COLLE-MICHEL, Les Archives de la S.A. Métallurgique d'Espérance-Longdoz des origines à nos jours. 1962. (Cahiers-Bijdragen 24.) fr. 110 (abonnement fr. 95)
 M. COLLE-MICHEL, Les archives de la Société des Mines et Fonderies de zinc de la Vieille-Montagne. 1967. (Cahiers-Bijdragen 46.) fr. 150 (abonnement fr. 130)
 H. COPPEJANS-DESMEDT, Bedrijfsarchieven op het stadsarchief van Gent. – Inventaris van de fondsen de Hemptinne en Voortman. 1971. (Bijdragen-Cahiers 67.) fr. 115 (abonnement fr. 100)
 Ph. MOTTEQUIN, Réunions du comité des directeurs des travaux des charbonnages du Couchant de Mons, patronnés par la Société Générale, 1848-1876. Procès-verbaux. I. Textes. 1973. (Cahiers-Bijdragen 72.) fr. 1100 (abonnement fr. 935)
 Ph. MOTTEQUIN, Réunions du comité des directeurs des travaux des charbonnages du Couchant de Mons, patronnés par la Société Générale, 1848-1876. Procès-verbaux. II. Tableaux. 1973. (Cahiers-Bijdragen 73.) fr. 500 (abonnement fr. 425)
 J. LAUREYSSENS, Industriële Naamloze Vennootschappen in België, 1819-1857. 1975. (Bijdragen-Cahiers 78.) fr. 1300 (abonnement fr. 1100)

- B. GILLE, Crise politique et crise financière en Belgique. Lettres adressées à la maison Rothschild à Paris par son représentant à Bruxelles (1838-1840). 1961. (Cahiers-Bijdragen 19.)
fr. 670 (abonnement fr. 570)
- B. GILLE, Lettres adressées à la maison Rothschild de Paris par son représentant à Bruxelles (1843-1853). 1963. (Cahiers-Bijdragen 33.)
fr. 630 (abonnement fr. 535)

SOURCES SUR LES CLASSES SOCIALES — BRONNEN BETREFFENDE DE SOCIALE LAGEN

- S. VERVAECK, De samenstelling van de gegoede stand te Mechelen op het einde van de XVIIIe eeuw en in het begin van de XIXe eeuw (1796-1813). Een methodologisch onderzoek, 1960. (Bijdragen-Cahiers 11.)
Uitverkocht
- S. VERVAECK, Enkele bronnen uit de Franse tijd. Hun belang voor de sociale geschiedenis. 1962. (Bijdragen-Cahiers 22.)
fr. 170 (abonnement fr. 145)
- K. VANDEN ABEELE, De gedwongen lening van het jaar IV te Leuven. Bronnenmateriaal voor sociale geschiedenis onder Frans Bewind. 1963. (Bijdragen-Cahiers 31.) fr. 140 (abonnement fr. 120)
- H. BALTHAZAR, J. DE BELDER, J. HANNES, J. VERHELST, Bronnen voor de sociale geschiedenis van de XIXe eeuw (1794-1914), 2e uitg. 1965. (Bijdragen-Cahiers 18.) fr. 265 (abonnement fr. 225)

HISTOIRE DU MOUVEMENT OUVRIER — GESCHIEDENIS DER ARBEIDERSBEWEGING

- H. WOUTERS, Dokumenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging: 1831-1853. 1964. (Bijdragen-Cahiers 27.)
3 delen. fr. 1970 (abonnement fr. 1675)
- H. WOUTERS, Documenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging, 1853-1865. 1966. (Bijdragen-Cahiers 40.)
fr. 540 (abonnement fr. 460)
- H. WOUTERS, Dokumenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging ten tijde van de 1e Internationale 1866-1880. 1971. (Bijdragen-Cahiers 60.)
3 delen. fr. 3400 (abonnement fr. 2900)
- L. LINOTTE, Les manifestations et les grèves dans la province de Liège de 1851 à 1914. 1964. (Cahiers-Bijdragen 34.)
fr. 280 (abonnement fr. 240)
- L. LINOTTE, Les manifestations et les grèves à Liège de l'an IV à 1914. 1969. (Cahiers-Bijdragen 53.)
fr. 260 (abonnement fr. 215)
- J. BAYER-LOTHE, Documents relatifs au mouvement ouvrier dans la province de Namur au XIXe siècle. Première partie, 1794-1848. 1967. (Cahiers-Bijdragen 45.) fr. 320 (abonnement fr. 270)
- J. BAYER-LOTHE, Documents relatifs au mouvement ouvrier dans la province de Namur au XIXe siècle. Deuxième partie, 1849-1886. 1969. (Cahiers-Bijdragen 57.)
fr. 320 (abonnement fr. 270)
- C. OUKHOW, Documents relatifs à la Première Internationale en Wallonie. 1967. (Cahiers-Bijdragen 47.)
fr. 690 (abonnement fr. 590)
- F. MAHIEU-HOYOS, L'évolution du mouvement socialiste borain (1885-1895). 1972. (Cahiers-Bijdragen 68.)
fr. 315 (abonnement fr. 270)
- D.E. DEVREESE, Documents relatifs aux militants belges de la Première Internationale. 1865-1877. (Sous presse) (Cahiers-Bijdragen 79.)

STATISTIQUES — STATISTIEKEN

- N. CAULIER-MATHY, Statistiques de la province de Liège sous le régime hollandais. 1962. (Cahiers-Bijdragen 25.)
fr. 240 (abonnement fr. 205)
- J. HANNES, De economische bedrijvigheid te Brussel, 1846-1847. Controle en aanvulling op de nijverheidstelling van 15-10-1847. 1975. (Bijdragen-Cahiers 81.) fr. 350 (abonnement fr. 300)

ARCHIVES POLITIQUES — POLITIEKE ARCHIEVEN

- H. HAAG, Les archives personnelles des anciens ministres belges. 1963. (Cahiers-Bijdragen 29.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- M. DECHESNE, Le parti libéral à Liège, 1848-1899. 1974. (Cahiers-Bijdragen 76.)
fr. 300 (abonnement fr. 255)
- M. SIMON-RORIVE, Résultats des élections législatives (Chambre des Représentants et Sénat) en
Wallonie de 1848 à 1893. 1977. (Cahiers-Bijdragen 83.) fr. 500 (abonnement fr. 425)

DIVERS — VARIA

- Neuf rapports sur les sources de l'histoire contemporaine de la Belgique — Negen verslagen betref-
fende de bronnen van de Belgische hedendaagse geschiedenis. 1957. (Cahiers-Bijdragen I.)
fr. 85 (abonnement fr. 75)
- W. THEUNS, De organieke wet op het middelbaar onderwijs (1er juni 1850) en de Conventie
van Antwerpen. 1959. (Bijdragen-Cahiers 7.) fr. 80 (abonnement fr. 70)
- F. BALACE, La guerre de sécession et la Belgique. Documents d'archives américaines 1861-1865.
1969. (Cahiers-Bijdragen 56.) fr. 560 (abonnement fr. 480)

MÉMOIRES I.

VERHANDELINGEN I.

- R. DEVLEESHOUWER, Les Belges et le danger de guerre (1910-1914). 1958.
fr. 370 (abonnement fr. 315)

VERHANDELINGEN II.

MÉMOIRES II.

- D. DE WEERDT, De Gentse textielbewerkers en arbeidersbeweging tussen 1866 en 1881. Bijdrage
tot de sociale geschiedenis van Gent. 1959. fr. 310 (abonnement fr. 265)

MÉMOIRES III.

VERHANDELINGEN III.

- C. LEBAS, L'union des catholiques et des libéraux de 1839 à 1847. Etude sur les pouvoirs exécutif et
législatif. 1960. fr. 420 (abonnement fr. 360)

VERHANDELINGEN IV.

MÉMOIRES IV.

- R. VAN EENOO, Een bijdrage tot de geschiedenis der arbeidersbeweging te Brugge (1864-1914)
1959. fr. 440 (abonnement fr. 375)

ÉDITIONS NAUWELAERTS

Muntstraat, 10
3000 LEUVEN

BEATRICE-NAUWELAERTS

4, rue de Fleurus
75006 PARIS

N. V. DRUKKERIJ ERASMUS GENT/LEDEBERG
D. 1979/008/13